

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Disputatio II. de his, qui beneficia prouidere possunt, & de illoru[m]
prouisione, & aquisitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Distingendum est cum Azor, *suprad. lib. 8. cap. 10. quæst. 1. in fine*. Si ob omnium concessum supremi Magistri priuatur miles priuilegiis militaribus, amittit quidem pensionem; quia illam retinet ex priuilegio ordini militari concessio. At dum his priuilegiis non spoliatur, pensionem retinere potest. Videndum tamen est, an ob hanc causam possit supremus Magister hac spoliatione militem afficere.

6 Quid si ex facultate Pontificia retineas Ecclesiasticam pensionem aliquo tempore determinato, verbi gratia vno anno post matrimonium contractum, & antequam annus elaboratur officium susceperis militis Lauretani, quibus conceditur facultas retinendi pensionem: poterisne talem pensionem retinere, sicut si nullum matrimonium contraxisses? Negat Rota in *vna Romana pensionis*, 13. Martij 1609. quia priuilegium Lauretanae militiae est retinendi matrimonio contracto pensionem toto eo tempore, quo retineri poterat ante susceptam militiam; at tu solum poteris retinere pensionem vno anno post matrimonium contractum. Ergo assumpta militia solum illo anno retinere poteris. Cæterum mihi probabilis apparet te in perpetuum retinere posse: sic Garcia docet nuper relatus Ratio est, quia illa pensio à principio non fuit pro limitato tempore concessa, sed fuit concessa absolute, debebat autem extinguí matrimonio contracto, quam extinctionem suspendit facultas Pontificia pro vno anno concessa. Si igitur interim suscepisti militiam Lauretanam, cui est concessa pensio pro rogatiua non obstante matrimonio; effectus sanè tuam pensionem prorogari; quia superueniens militia impedit extinctionem, quam matrimonium causare debebat, sicut si post assumptam militiam matrimonium contraheretur.

7 Tertio extinguitur pensio per promotionem ad Episcopatum, quia per huiusmodi promotionem beneficium vacat: sic Gigas *quæst. 56. Et consil. 149. n. 8. Azor. 2. part. institut. moral. lib. 8. c. 10. quæst. 2. Garcia 1. part. de benefico. e. 5. num. 110. Hieronym. Gabr. consil. 200. lib. 2. qui idem sentiunt de promotione ad Abbatiam, per quam beneficia priora vacant.*

8 Quarto extinguitur pensio Ecclesiastica, sicut & beneficium per professionem expressam, vel tacitam religionis, ex recepto curia Romanæ stylo: sic Gigas *quæst. 57. Azor. 2. part. institut. moral. lib. 8. cap. 10. quæst. 3. Garcia 1. part. de benefico. cap. 5. num. 114. Thom. Sanch. lib. 7. in decr. cap. 29. num. 2. Et 8. Sub hac regula comprehenduntur equites D. Ioannis, non autem alij religiosi aliorum ordinum militarium; quia nec verè religiosi sunt, nec statum habent incomparabilem, sic Sanch. *num. 9. Aduertit, & bene idem Sanch. num. 10. per vota benedictij facta à religiosi Societatis Iesu non vacare pensiones, sed illas possidere posse, interim dum professio, aut vota coadiutorum firmatorum non emittuntur.**

9 Quinto extinguitur pensio per militiam assumptam, quia assumitur status alienus ab Ecclesia, & consequenter indignus, cui concedantur illius fructus: sic Gloss. *cap. vlt. de cleric. non resident. verbo redierint. Gigas quæst. 55. Azor. 2. part. institut. moral. l. 8. c. 10. quæst. 3. gloss. 1. num. 54. Flamin. lib. 1. de resignat. quæst. 1. num. 21. Fatimac. fragment. verbo clericus. num. 138. Debet tamen prius pensionarius moneri, quod si monitus non destiterit, eo ipso extingui censetur.*

10 Sexto extinguitur pensio, sicut & beneficium vacat, si monitus pensionarius, vt habitum clericalem, & tonsuram deferat, non obediit, quia sic habetur in constitut. Sixti V. quæ incipit, *Cum sacrosanctum*, edita 5. Idus Ianuarij 1588. & tradit Gonzalez *gloss. 15. n. 56. Azor. 2. part. institut. moral. lib. 7. cap. 17. quæst. 1. versicul. decimum quartum crimen. Barbosa tertia part. de potest. episcop. allegat. 57. n. 117.*

11 Septimo extinguitur pensio cessione à pensionario facta. Neque ad hanc cessionem auctoritas superioris requiritur: cum enim pensio in utilitatem pensionarij constituta sit, sola pensionarij voluntate cessare poterit. Neque obstat beneficium cessare non posse sola beneficiarij voluntate. Quia in beneficio est longè diuersa ratio à pensione. Nam beneficij dimissio nocere Ecclesie potest: at pensionis dimissio semper est Ecclesie favorabilis. vt pote quæ Ecclesiam liberam relinquit. Item beneficium vacat, alterique est conferendum: at pensio dimissione extinguitur, & ita tenet Nauar. *summ. cap. 23. n. 3. Gomez in regul. de infirmis resignantibus. quæst. 16. Paul. Roman. quæst. 8. de pensioib. Gigas quæst. 45. num. 5. Azer. 2. part. institut. moral. lib. 8. cap. 10. q. 6. Hinc fit non solum totam pensionem, sed & partem remittere pensionarium posse; quia quælibet huius remissio in Ecclesie utilitatem cedit: sic Azor. *dicta q. 6. in fine.**

12 Octauo extinguitur pensio, si solutione anticipata redimatur. An vero hæc redemptio pro solo beneficiarij, & pensionarij consensu fieri possit, *tratt. de vitij relig. opposit. disputat. de simonia. puncto 13. examinaui*: ibi enim dixi, spectato stylo curia: auctoritatem Pontificis requiri, vt omnis huiusmodi suspicio euitetur, tamen in rigore absolute tali auctoritate fieri possit.

13 Nono dicunt alicui pensionem extinguí, si pensionarius obtineat beneficium, in quo pensio sita est, quia cessabit ius percipiendi fructus ex alieno beneficio, in quo iure pensio

sita est, sicut cessat vsusfructus proprietate rei acquisita, vt expressè habetur in leg. *si tibi fundi vsusfructus*, si quibus modis vsusfructus amittatur. Dixi, si verè beneficium obtineas; quia non sufficit illud obtinere de facto, nisi iure obtineas; sicut non sufficit ad mitemdum vsusfructum, quod tibi legatur fundi proprietate si hæc ad alium pertineat, leg. *dominus. ff. de vsufructu, Et quemadmod. quis vtar. sic Gigas de pens. quæst. 49. & ex illo Azor. 2. part. institut. moral. lib. 8. c. 10. quæst. 7.*

DISPUTATIO II.

De his qui beneficia prouidere possunt, & de illorum prouisione, & acquisitione.

PUNCTVM I.

Quibus modis beneficium acquiratur.

- 1 Acquiritur actu & potentia, & qualiter hæc contingant.
- 2 Actum acquiritur collatione, institutione, electionis confirmatione. Et quæ hæc sint.
- 3 Beneficium in potentia, seu ius ad beneficium quibus modis acquiratur.
- 4 Explicatur qualiter per electionem, & ante acceptationem ius in beneficium acquiratur.
- 5 Qualiter presentatione, & quæ ad illam requirantur.
- 6 An sit obligatus ordinarius admittere presentationem illius qui nouus est, & per procuratorem se presentari solentur esse obligatum.
- 7 Ad valorem presentationis acceptio requiritur.
- 8 Non per quamlibet presentationem ius in beneficium presentatus acquirat, sed per presentationem, cui debetur institutio.
- 9 Gratia expectatiue ius ad beneficium acquiratur.
- 10 Item acquiratur ius mandato de prouidendo.
- 11 Hæc gratia expectatiua, & mandata de prouidendo per concilium subleua sunt.
- 12 Collatio nonnullum accepta ius ad beneficium conceditur.
- 13 Consuetudo, seu priuilegium operandi ius ad beneficium tribuit.
- 14 Ius ad beneficium conceditur pensionario, si pensio ei non soluitur.
- 15 Qualiter ius ad beneficium acquiratur cui est beneficium concessum in euentum priuationis.
- 16 Item concedit ius ad rem coadiutoria cum futura successione.
- 17 Qualiter oppositio ius in beneficium acquiratur.
- 18 Qualiter ius in beneficio à iure ad beneficium distinetur.

1. **D**upliciter beneficium acquiri potest. Primo actu; secundo in potentia, quod aliis terminis dici solet. Acquiri potest ius in beneficio, vel ius ad beneficium. Dum beneficium actu non acquiritur, dici non potest esse acquisitum; quia interim neque est tuum, neque vsum illius habes; ad beneficium dicitur esse acquirendum, & ius ad illud habendum habere.

2 Beneficium ergo actu acquiritur tripliciter; collatione, institutione, electionis confirmatione, iis enim modis ius in beneficio conceditur. Azor. 2. p. institut. moral. lib. 6. cap. 21. quæst. 1. Collatio in presenti est donatio, seu concessio beneficij vacantis à prelato liberaliter facta, *cap. proposuit. c. quia diuersitatem. cap. cum nostris. de concessione prebendis. Et c. vltim. de officio vicarij. in 6. Dupliciter fit hæc collatio, vel motu proprio concedentis, vel ad petitionem impetrantis, vt constat ex cap. si metu porio, Et c. si tibi absenti. de prebendis. in 6. Quocumque modo ex his fiat, non varia; naturam collationis, hoc est liberalis donationis, seu concessionis.*

Institutio est concessio à prelato facta presentato à patrono. Differt à collatione; quia est concessio obligatoria: obligatur enim prelatus beneficium conferre ei qui est à patrono prelatatus, & tradit Abbas in *c. auctoritate. num. 7. de institut. canon. August. Barbosa 3. de potest. episc. alleg. 72. num. 1. At collatio proprie sumpta non est obligatoria, sed voluntaria beneficij concessio; quia pro sua voluntate prelatus beneficium conferre, cum possit non conferre.*

Electionis confirmatio est approbatio superioris electionis à collegio factæ alicuius persone ad dignitatem, prelatum, aliudve beneficium vacans. Differt à collatione; quia est obligatoria, non libera. Differt à institutione quia est persona à communitate Ecclesiastica electa, cum tamen institutio nominationem Ecclesiasticam non requirat, sed se à laicis fiat. Verum est collatio ab institutione, & electionis confirmatione differat, vt est expressè decisio textus in *cap. cum in illis. 16. §. cum autem. de prebendis. in 6. ibi; cum autem inter collationem,*

collationem, præsentationem, & institutionem differentia magna esse videtur. &c. Et conitit ex d. c. At sæpe omnia illa comprehendit, vt colligitur ex toto titulo. vt Ecclesiasticus beneficia sine dimissionem conferantur, clem. in vnica. iunctis gloss. verbo conferantur, in fine, de rerum permutat. & tradit Mandos. reu. cuiusdam Cancell. quest. 4. num. 2. Rebuff. super concordant. & statim el. 1. in vltim. glossa. sub Rub. de collationib. Et in præzi. titul. de dispensat. ratione etatis. verbo conferantur, & de autor. num. 70. Quod si iniquitas, quando collatio institucionem, & electionis confirmationem, imo & præsentationem comprehendit; & quando non; Optimè respondet Gonzalez gloss. 16. num. 1. dicens comprehendere, quando nomen collatio, à lege profertur in materia non ambitiosa & restringibili. At omnino ab institutione, præsentatione, electioneque differre, cum in materia odiosa, & restringibili apponitur, & constat ex supra dicto cap. cum in illis, vbi cum quis prouideri mandatur de beneficio ad alium collationem pertinere, non intelligitur, nisi ad eius præsentationem, vel institutionem pertineat.

3. Beneficium verò in potentia, seu ius ad beneficium multipliciter dicitur de toties acquiri. Primum, electione, Secundo præsentatione, Tertio, acceptatione vigore gratiæ expectatiuæ. Quod, i gratia expectatiua concessa ei qui in canonicum est receptus. Quind, collatione nondum accepta, Sexto, reservatione beneficii ad sui fauorem. Septimo, optione, vbi est ius operandi. Octauo, omissione solutionis debite pensionis. Nono, situatione iuris. Decimo, coadiutoria cum futura successione: sic Aneas de Falcon. de referuat. 4. quæst. effectus 27. Garnen. in reg. de non tollendo iure quæstio. quæst. 1. Garcia 4. par. de benefice. cap. 3. à num. 1. Vt autem intelligatur qua ratione hoc verum sit, discutamus per singulos modos.

4. Primum est electio, qua quis ad prælatum, dignitatem seu beneficium à maiore parte communitatis eligatur à superiore confirmandus. Aneas, Garnen, & Garcia supra. Dixi ad beneficium, ne limitarem electionem ad Ecclesiam pastore destitutam, quæ est propria electio, & in qua feruari debet forma præscripta in cap. quia propter. de electione. Censio namque si communibus clericorum suffragiis aliquis eligatur ad dignitatem aliquam, vel canonicatum aliunde beneficium, cuius electio à superiore confirmanda sit. esse propriè electionem, quæ ius electio ad beneficium concedit. Dixi à superiore confirmanda electio, nam si superioris confirmatione non indiget, non est electio, de qua in præsentati loquimur, quæ ius ad beneficium tributualis enim electio potius est beneficii collatio, & promissio. Gonzalez gloss. 19. num. 1. At cum electio confirmatione superioris indiget, concedit electio ius ad beneficium. cap. fin. de translat. Episcop. & multis allegatis docet Garcia 4. par. de benefice. cap. 3. n. 3.

Dubium tamen est; an ante acceptationem electi hoc ius concedat electio. Negat mandos. reg. 32. quæst. 1. num. 6. Zetola in præzi. Episcop. 1. par. verbo ius ad rem. §. 2. Et 2. par. verbo electio. §. 2. Et probare potest à simili ex præsentatione, quæ ius non tribuit præsentato, quouque consentiat. Cæterum probabilis censio ex sola electione ante acceptationem ius electio acquiri. Mouet ex cap. expientes. §. ceterum. cap. quam sit. de vlt. in 6. vbi, electus priuatur iure, quod per electionem acquirit, si infra mensem à die habite notitiæ suæ electionis non præbuerit assensum. Ergo supponit textus ante consensum aliquod ius per electionem concedi. Et ratio est, quia electio est dimidiata collatio beneficii, quæ confirmatione, & approbatione completur; ac proinde electio actus est potestatis spiritualis, seu vero præsentatio, & nominatio, sic Felin. cap. cum veroludis. de re iudic. c. 2. §. 3. Dominie. in cap. quam sit. §. 1. de electio. in 6. & colligitur ex Azor. 2. p. in str. moral. lib. 6. cap. 19. q. 2. in fine.

5. Secundus modus acquirendi ius ad beneficium est per præsentationem, seu nominationem. Ad cuius valorem primo requiritur, vt fiat coram constituto, aliàs nullum ius considerabile præsentato tribuit, sic Garcia 4. par. de benefice. capite tertio. numer. duodecimo. Sed dubium est, an medio procuratore, vel per litteras sufficiat, vt coram constituto fiat. Et quidem ex parte patroni certissimum est sufficere. Non enim tenetur patronus se corporaliter exhibere constituto, vt eius præsentatio valida sit, sed corpore absens medio procuratore, vel litteris missis præsentationem facere potest, vt clarè videtur decium in cap. ex noscitur. de his que sunt à prælati. vbi, per litteras personas idoneas Episcopus diocesani præsentat. Et in cap. vltim. de concess. præbendis, prohibetur procuratorem constitui ad præsentandum in beneficio, antequam vacet. Supponit ergo beneficio vacante procuratorem constitui posse ad præsentandum: & ita tradit Gloss. in dicto cap. ex noscitur. Cardin. Tufchus lit. P. conelus. 592. num. 24. Augustin. Barbosa 3. part. de potest. Episc. alleg. 72. num. 116. Ex parte vero præsentati communis est doctorum sententia, debere se corporaliter instituenti exhibere, vt valida sit eius præsentatio, sic Abbas in c. ex noscitur. de his que sunt à prælati. Rebuff. præzi. titul. de præsentati. num. 3. Nicol. Garcia 4. par. de benefice. cap. 1. num. 16. Tufchus 6. lit. B. col. 191. August. Barboz. 3. par. alleg. 72. n. 110. Et num. 117. affirmat verissimam, & receptissimam. Card. de Castro Sum. Mor. Paris II.

mam resolutionem esse, non teneri ordinarium absentis præsentationem admittere, sed posse illam repellere, tamen præsentatus ei notus sit. Mouentur primo ex textu in cap. cum & plantare. §. in Ecclesiis de priuilegiis. vbi, Episcopis repræsentent, quod verbum denotat præsentiam corporalem, iuxta textum in leg. constantenem Cod. quomodo. Et quando iudex. Et leg. 1. in princ. de verbor. obligat. & tradit Glossa verbo repræsentare, in clem. dudum. de sepulch. Lambertin. de iure par. nat. 1. par. lib. 2. question. 11. artic. 1. num. 12. cum seqq. Tiraquel. de iure mariti. gloss. 6. num. 31. Selua de benefice. 3. par. quæst. 6. num. 7. Secundo mouentur ex Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat. vbi præsentatus à patrono admitti non debet, nisi ab ordinario examinatus, & idoneus repertus. Quod non solum in beneficiis parochialibus necessarium est, sed etiam in simplicibus; vt habetur per procuratorem, ergo neque præsentatio.

6. Ex hac ratione inferunt supra dicti doctores, primò non esse obligatum ordinarium admittere præsentationem absentis, quantumvis docti, & periti, quia ius habet illum examinandi, ac proinde vt se corporaliter præsentet. Secundo inferunt posse absentis præsentationem admitti, si vt idoneus cognoscitur sit, quia iis examinatione non indiget, vt tradit Glossa in cap. de Petro. distict. 47. verbo ignotus. Innocent. in cap. in Lateranensi. in fine. de præbendis. Aloysius Riccius præzi. resolut. 139. Et 141. Zenodo ad decr. collect. 15. n. 3. August. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 72. num. 118. & alij ad ipsos. Excipit autem Barboz. præsentatum ad parochiales, cuius examen pro forma requiritur à Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat. ac proinde eius præsentationem admitti non posse per procuratorem factam.

Nihilominus (si licet dicere quod sentio) existimo probabilis valdam esse præsentationem illius qui se per litteras, aut procuratorem instituenti repræsentat: sic docuit Azor. 2. p. lib. 6. cap. 11. quæst. 6. Monros; quia nullus est textus, ex quo hæc obligatio corporalis præsentati colligatur, ergo imponenda non est, præcipue cum sit contraria leg. iuris, quod per alium facis, per te ipsum facere censuris. Antecedens probò, quoniam textus in cap. cum & plantare, & clem. dudum. de sepulch. vbi instituenti ad beneficia curata debent prælati repræsentari, nequaquam probat corporalem præsentiam requisitam esse pro præsentatione, seu nominatione patroni, sed pro institutione faciendi. Aliàs non posset ordinarius absentis præsentationem admittere; quia esset contra naturam præsentationis; neque valida esset eius admissio, quam tamen valere etiam de persona incognita admittit Abbas 2. par. consil. 76. Lambert. de iure paron. lib. 2. quæst. 11. artic. 2. Garcia 4. part. de benefice. cap. primo. num. 13. Et 25. Deinde, quia est in parochialibus requisitum sit examen præsentati pro forma; & in aliis beneficiis, prout instituenti visum fuerit, hoc examen non ad præsentationem, sed ad institutionem expostulatur, vt bene notauit Garcia dicto num. 25. Ergo ex necessitate examinis inferri non potest necessitas in præsentato se personaliter ordinario præsentandi; Adde receptissimum esse, vt Episcopi Hispaniæ, Galliæ, & Flandriæ à regibus præsentati, non se exhibeant personaliter Pontifici instituendos. Denique in cap. accedens. 24. de præbendis, absens inuestitur de beneficio Ecclesiastico. Ergo à fortiori præsentati, seu nominari poterit.

Neque obstant adducta. Ad primum concedo primo, verbum repræsentare, significare præsentiam corporalem, sed non præsentati, sed procuratoris per ipsum. Secundo, respondeo id esse necessarium ad institutionem, non ad ipsam patroni nominationem. Ad 2. admitto præsentatum debere esse cognitum instituenti, & ab illo examinari posse; non quidem ad præsentationis valorem, sed ad institutionem faciendam; ac proinde præsentiam institutioni necessariam esse, non præsentationem.

7. Deinde ad valorem præsentationis requiritur acceptatio præsentati: sic Garcia 4. part. de benefice. c. 1. n. 11. Quia acceptatio pars est præsentationis.

8. Verum non sufficit validam esse præsentationem, vt præsentatus ius per præsentationem ad beneficium acquirat, sed insuper requiritur, vt talis præsentatio sit, cui necessario debeatur institutio, colligitur ex Garc. supra. Nam si liberum sit instituenti præsentatum reicere, nullum ius considerabile ex præsentatione habebit. Possit autem contingere non esse obligatum instituentem admittere præsentatum validè, manifestè constat, in casu quo æqualiter multi essent prælati nati, nullus enim tunc considerabile ius ad beneficium habet; si quidem pro voluntate instituentis omitti potest. Hæc enim ratione communiter doctores censent postulatione non acquiri ius ad beneficium, quia postulatus repellit ab instituto potest, vt tradit, aliis relatis, Garcia 4. part. capite tertio. in 14. Si ergo præsentatus repellit potest, ius in beneficio non habebit.

9. Tertius modus acquirendi ius ad beneficium est per gratiam expectatiuam, qua scilicet alicui conceditur, vt præbendam vacantem, quam maluerit obtineat. Vt autem hæc gratia ius considerabile tribuat, debet esse acceptata; quia ante acceptationem à concedente reuocabilis est, sic Gonzalez gloss. 26. num.

num. 20. Mandof. reg. 3. 7. 14. n. 3. Garcia 4. p. de benef. cap. 3. num. 14.

Sec est dubium an post acceptatione ius ita considerabile tribuat, ut necessario faciendi sit mentio illius in impetratione, vel reservatione facta à Papa de tali beneficio? Negat Garcia d. 10. cap. 3. num. 18. quia facta reservatione, vel impetratione illius beneficii remanet privilegiato saluum ius utendi expectatiua in aliis beneficiis vacantibus, siquidem eius gratia non est pro aliquo determinato beneficio; ac proinde non videtur considerabiliter eius gratia per talem reservationem, vel impetrationem derogari. Et placet mihi hæc sententia. Secus vero esset dicendum, si gratia concessa esset pro aliqua determinata præbenda: tunc enim illius faciendi esset mentio in impetratione, vel reservatione.

10 Quarto concedit ius ad beneficium gratia expectatiua in canonicum recepto, seu mandatum de providendo de prima præbenda vacatura, cap. si postquam, de præbend. in 6. quia ratione huius iuris cogere potest, ut sibi vacans præbenda conferatur. Ergo ius ad illam considerabile habet, & ita tradit, aliis relatis, Garcia 4. par. cap. 3. n. 16.

11 Aduerit has gratias expectatiuas, & mandata de providendo beneficio vacaturo, omnino sublata esse per concil. Trident. sess. 24. cap. 19. de reformat. & notant omnes. Vnde eligi non potest canonicus supernumerarius cum expectatiua ad præbendam vacaturam, nisi in ea Ecclesia, ubi immemorialis consuetudo talis electionis viget, sic Hieron. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 1. proam. n. 64. & 65. Garcia 4. p. de benef. c. 1. n. 5.

12 Quinto tribuit ius ad beneficium collatio nondum acceptata, si sibi absentis, de præbend. in 6. quia facta collatione iam conferens retrocedere de iure non potest, sed debet consensum collatori expectare infra terminum datum ad consentiendum. Quod in aliis donationibus locum non habet, in quibus ante acceptationem donatarii datur locus penitentia, & donans retrocedere potest. Et ratio differentia est, quia de beneficiis disponit conferens ex officio, & obligatione, in aliis rebus pro voluntate, sic Gonzalez alios referens, gloss. 26. n. 14. Valq. de benef. c. 2. §. 2. dub. 3. & latius c. 4. §. 8. dub. 1.

13 Sexto ius ad beneficium concedit reservatio facta beneficii in fauorem alicuius, quia per talem reservationem beneficium illi adiudicatur, debet autem ipse, in cuius fauorem reservatio facta est, reservationem acceptare, sicuti de gratia expectatiua, & de mandato ad providendum dictum est, sic alius reservatis Garcia 4. p. de benef. cap. 3. n. 43.

14 Septimo concedit ius ad beneficium consuetudo, seu privilegium optandi pinguiorem præbendam vacantem: sic Gomez in reg. de non tollendo iure q. 9. in 27. Aneas de Falcomb. de reservat. q. 14. princ. p. 1. effect. 47. n. 9. Garcia 4. de benef. 3. n. 45. Gonzal. gl. 3. n. 126. Nam ex vi illius consuetudinis seu privilegij debetur antiquiori prima vacans præbenda. Requirit tamè Gonzal. ut præbenda vacet, quia vsque tunc non videtur debita, imò addit debere esse acceptatam. Priorem partem admittit Garcia, secundam tep. ob. At utramque iudico repellendam. Nam illa facultas optandi pinguiorem præbendam, est quasi quoddam mandatum de providendo concessum de aliqua determinata præbenda vel, quasi quadam gratia expectatiua admilla pro præbenda primo vacatura: quæ vacationem præbendæ, non requirunt, sed solum requirunt acceptationem mandati, vel gratia. Item negari non potest ex vi illius consuetudinis, & privilegij præbendam primo vacaturam debitam esse canonico antiquiori. Ergo si ab alio impetretur, vel à Pontifice referretur, huic iuri derogatur. Quapropter Gonzal. gloss. 6. §. 1. num. 94. affirmat expectatiuam concessam alicui ad beneficium vacaturum aliis ex statuto Ecclesie antiquiori ob ius optandi providendum, subreptitiam esse, si non fuerit facta mentio huius qualitatibus, quod certe non video qua ratione subsistere possit, si ius considerabile ad rem antiquior non haberet.

15 Octavo dat ius ad beneficium pensionario, si pensio ei non solvatur; quia ob hanc causam solet Pontifex concedere regressum vel accessum ad beneficium pensione gravatum, sic Namini, lib. 6. de resignat. q. 3. n. 15. Ut autem hoc ius acquiratur, debet pensionarius declarare se velle illo uti, & insuper debet pronunciari sententia saltem declaratoria contumaciae titularis: quæ sententia non profertur, nisi magna fuerit illius præteruia, & contumacia, ut diximus disp. preced. pun. vlt. §. 6. Illa autem declaratio facta concedit Garcia 4. p. de benef. cap. 3. n. 49. Pensionatio non solum ius ad beneficium, sed in beneficio; quia, facta tali declaratione virtute executoria confertur pensionario beneficium. At nihil probabilius apparet indigere executoris iudicis collatione: neque enim pensionatus facta declaratione accipere possessionem beneficii potest propria auctoritate, sed auctoritas iudicis executoris accedere debet, cui & executio priuationis beneficii, & regressus, vel accessus pensionarij conceditur.

16 Nono acquirit ius ad beneficium, cui esset beneficium concessum in euentu priuationis. Sed hoc ius improprium est, neque impedit impetrationem beneficii neque illius reservationem. Garcia 4. p. 3. n. 54. Ratio est, quia est ius, sub conditione non necessaria euentura concessum. Secus dicendum est, cum beneficium conceditur sub euentu vacationis; quia est conditio

necessario euentura. Aduerit tamen concedi, nec promitti beneficium posse sub euentu vacationis ab alio quam à Pontifice quia in cap. nulli cap. relatum de concess. præbend. annullatur omnis promissio de beneficio nondum vacante, ne detur occasio captandi mortis, & notauit Valq. de benef. cap. 2. §. 2. dub. 4. rui addit hanc promissionem irritam de beneficio nondum vacanti iuramento confirmari posse. Iuramentum namque confirmare promissionem potest iure positio irritam; si tamen iure nature valida sit, ut videtur esse hæc promissio.

17 Decimo concedit ius ad rem coadiutoria cum futura successione; quia est quasi mandatum de providendo ad beneficium determinatum; aliis si beneficium illud impetrari vel reseruari possit, non obstante futura successione indulto, futura successione præiudicium ferret: sic Gonzalez gloss. 5. §. 9. num. 79. Garcia 4. par. cap. 3. n. 58.

18 Alium modum addit Garcia, per quem videtur ius considerabile ad beneficium acquiri, scilicet oppositionem statim constitutione, seu consuetudine concedente ius opponendi. Sed ut hoc verum sit, debet oppositor verificare qualitates ad beneficium requisitas ipsum solum habere; aliis si libitum sit conferri alium oppositorem admittere, & huic repellere, huic non erit ius considerabile ad beneficium acquiritum; sicuti diximus in præsentato simul cum aliis, & docet Gonzalez gloss. 9. §. 1. n. 88. & 91. Garcia supra, à n. 6. Adde si ex functione, donatione, aliove statuto præiudicium esset beneficium concedi debere propinquiore ex familia fundatoris, non poterit extraneus, vel remotus consanguineus illud impetare iure iure propinquioris, tamen propinquior nondum propinquitate probasset; quia antequam probet ex ratione fundationis est ius propinquioris quæritum, cui nunquam cedit Pontifex in clausulis generalibus derogare, iuxta regulam de non tollendo iure quæritio.

19 Quod si inquiras, in quo differat ius in beneficio à iure ad beneficium? Dicendum est differre in eo, quod ius in beneficio concedit habenti potestatem illud administrandi, licet ius ad beneficium. Item ius in beneficio etiam ante capam illius possessionem facit, ut beneficium proprium sit beneficiarij, & vacet per illius decessum, licet ius ad beneficium, ut multis relatis docet Couarr. 3. var. cap. 1. 6. num. 4. Valq. de benef. 1. 4. §. 2. dub. 1.

Hæc in genere dicta sunt de acquisitione beneficiorum, iure in sequentibus examinandæ quæ difficultiora sunt. Sed quia à præsentatione, seu nominatione sæpe acquiritio beneficii ortum habet: videndum est, qua ratione hæc potestas laicis, & Ecclesiasticis competere possit.

PUNCTUM II.

Quid, & quotuplex sit ius patronatus, & qua ratione acquiratur.

- 1 Explicatur quid sit ius patronatus.
- 2 Triplex est hoc ius.
- 3 Ius patronatus ex laico patrono, & Ecclesiasticis, an laicis, an Ecclesiasticis sit quoad iura, & effectus.
- 4 Fundatione, extructione, & donatione ius patronatus acquiritur.
- 5 Qualiter fundatione, & extructione acquiratur.
- 6 Qualiter donatione.
- 7 An ex donatione facta Ecclesia edificata patronatus acquiratur. Affirmatiue respondetur.
- 8 Consensus ordinarij requiritur ad hanc acquisitionem.
- 9 Quis sub nomine ordinarij in hac parte intelligatur.
- 10 Privilegio Pontificis ius patronatus acquiritur, non Episcopi.
- 11 An præscriptione, & consuetudine patronatus acquiratur. Proponuntur sententia.
- 12 Quid tenendum sit spectato iure antiquo.
- 13 Iure Tridentini omnes patronatus consuetudine, & præscriptione acquiriti annullantur.

Ius patronatus communiter doctores definiunt, ut sit potestas nominandi clericum instituendum in beneficio, & licet alia iura patrono conueniant, quia tamen nominatio, seu præsentatio est præcipuus actus, & exercitium patronatus definitum. Aliis placet, definiendum esse quod sit ius honorificum, & onerosum, & vile alicui in Ecclesia competens, sic Abbas cap. 3. & in Rub. de iure patronat. Gregor. Lop. leg. 1. tit. 15. part. prima. verbo derecho, numero secundo. Hoc ius spirituale est, vel saltem spirituum anezum, ut dicitur in cap. de iure de iure patronatus. Tum quia est auctoritate Ecclesie concessum, Tum quia annectitur institutioni ad beneficium, quæ est spiritualis, & ad ipsam institutionem ordinatur. Tum quia adheret Ecclesie, & loco religioso, &c. Neque obstat conuenire laicis; quia conuenit ex beneficio Ecclesie, & ita tradit post alios antiquiores Azor. 2. p. lib. 6. cap. 19. quæst. 2. Garcia 5. part. de benef. cap. 9. num. 6. Suar. tom. 1. de relig. lib. 4. cap. 28. à num. 7. Ex quo sic esse laicum saltem iure Ecclesiastico.

fructu illius venditionem, vel laici dixerit de simonia,

2. Triplex est hoc ius patronatus, aliud laicum, aliud Ecclesiasticum, aliud mixtum: sic omnes doctores referendi. Laicum est quod bonis propriis, seu patrimonialibus acquiritur; Ecclesiasticum, quod bonis Ecclesie comparatum est vel ratione Ecclesie alicui competit, vel a laico Ecclesie, monasterio, aliove loco pio donatur. Mixtum, quod ex patronis laicis, & Ecclesiasticis coalescit, sic Covarruvius *pract. questio. cap. 36.* & *Ecclesiasticis coalescit, sic Covarruvius pract. questio. cap. 36. num. 2.* Azorius 2. *part. instit. moral. lib. 6. cap. 19. quest. 3.* Vafq. *spec. de benefic. cap. 2. §. 1. dub. 1.* Garcia 5. *part. de benefic. cap. 9. n. 108.* Lessius *lib. 2. de instit. c. 34. dub. 4. num. 18.* Gonzalez *reg. 8. Concill. gloss. 18. a. n. 2.*

Hinc fit non esse expectandum, quis ius patronatus possideat, sine clericis, vel laicis, ut intelligatur, an ius patronatus laicum sit an Ecclesiasticum, sed quo titulo possideatur.

3. Dubium tamen est, an ius patronatus ex laicis patronis, & Ecclesiasticis coalescens laicum, vel Ecclesiasticum iudicandum sit, quoad iura, & effectus: Videtur enim iudicandum esse Ecclesiasticum quia magis dignum trahit ad se minus dignum, & consequenter patronatus Ecclesiasticus (secularium, *cap. coningit. cap. per tuas. de arbitris.* At dicendum est omnia iura immutata esse, alia non diceretur mixtum, sed vel Ecclesiasticum, vel laicum: quod adeo verum censetur, etiam si ex tribus patronis duo sint Ecclesiastici, & unus laicus, visus patronatus laici immutatur maneat, quia non est credendum velle Pontificem hoc ius consumere, & derogare. Ex quo fit non cadere sub regula reservationis beneficium, quod vnum patronum laicum habet, tamen si duos habeat Ecclesiasticos, esto contra tenet Gonzalez alios referens *gloss. 18. n. 17.* Quia coniunctio Ecclesiasticorum patronorum non debet laico praediciari. Fit secundo semeliter concessum ad praesentandum Ecclesiasticis, non videtur competere laico patrono, quia quilibet retinet ius suum immutatum, ac si cum alio non esset coniunctum, & consequenter retinere debet conditiones, & qualitates talis iuris, sed vna ex qualitatibus patronatus laici est potestas ad praesentandum intra quadremense. Ergo obtinere non potest semeliter ad praesentandum, & ita docet Petrus de Lara *lib. 2. de capell. cap. nono numero 16.* Alias in ob societatem patroni Ecclesiastici debet laicus privilegium Ecclesiastico concessis vti eadem ratione, debet Ecclesiasticus privilegium laicorum vti: ac proinde sicut laicus in praesentatione variare potest, possit & Ecclesiasticus, quod tamen non admittitur.

4. Triplici via ius patronatus acquiritur, fundatione, extru- ctione, & dotatione, sic glossa in *cap. pia mens. 16. questio. 7.* Azorius *secunda parte instit. moral. libro sexto. cap. 19. questio. quarta cum leg. Garcia quinta. part. de benefic. cap. no. num. 36.* Lessius *libro secundo. cap. 34. numero 22.* Gonzalez *gloss. 8. numero 13.* Augustinus, Barboza *tertia parte de potest. Episc. allegat. 70. in princip.* & alij plures apud ipsos. Quod verum est, etiam si expressè non dixerit se fundare, extruere, & dotare Ecclesiam intentione obtinendi patronatum, *cap. nobis de iure patronat. sufficit si contrarium non expresse, iuxta cap. si significavit, de testibus,* quia fundanti, extruenti, & dotanti patronatus iure conceditur, nisi ipse renunciet, sic Greg. *Lop. leg. 1. tit. 13. part. 1. verbo dare.* Garcia *prima parte cap. 9. a. num. 62.* Azorius *quest. 9.* vbi testatur communem esse. Ad hac tamen doctrina videtur excipienda Ecclesia regularis, in qua patronatus non acquiritur fundacione, extruccione, vel dotatione tantum, sed insuper requiritur Apostolicus consensus in limine fundationis, *cap. nobis de iure patronat. & ibi gloss. verbo de iura iurisdictione.* Hostiensis, *column. secunda.* Anchar. *numero 35.* Abbas *num. 9.* Petrus *decis. 3. 6. lib. secundo.* Rota in *una Alban. prioratus. 26. Novemb. 1588. apud Ferrinac. tom. 2. decis. 164. pag. vbi 48.*

5. Fundacione acqutis ius patronatus, si fundam dederis ad Ecclesiam edificandam, haberet *ex cap. nobis de iure patronatus. cap. pia mens. 16. questio. 7. & cap. Abbatem. 17. q. 2. & tradunt omnes.* Extruccione, seu edificacione ius patronatus acqutis, si ius inappetibus Ecclesiam edificas, *cap. nobis de iure patronatus, dicto cap. pia mens. cap. monasterium. cap. filius. 16. questio. 7.* Eidem est, si derutam, vel destructam reedificas; quia est, quasi de principio illam edificas, sic Glossa *capite tertio. de iure patronat. Garcia quinta. part. capite nono. numero 50.* Gonzalez *gloss. 18. numero 53.* Azorius *secunda parte institution. libro sexto. cap. 19. questio. 11.* Barboza *tertia parte de potest. Episc. allegacion. 70.* Gregor. Lopez *leg. 11. tit. 15. parte prima. verbo tres. casus. in fine.* Supradictis duabus vis, fundacione namque, & constructione, & maxime si constructa perfecta non est, non acquiritur ius patronatus, nisi sublequatur dotationis quia absque dotatione neque est beneficium Ecclesiasticum, neque munitus ad officia, & ministeria Ecclesiastica exercenda habere potest, ac proinde interim vacuus erit talis patronatus, & inutilis: ac postea dotatione fundans, construens, & dotans patroni sunt, sic Azorius *secunda parte institutionum moral. libro sexto. cap. 19. quest. sexta.* Garcia *quinta parte de benefic. capite nono numero 54.* Gregor. Lopez *leg. prima. tit. 15. de Castro Sum. Mor. Pars. II.*

15. *part. prima. verbos tres casus.* Quapropter nunquam debet Episcopus in Ecclesia edificanda consentire, quin prius edificatorem obliget per publicum instrumentum ad dotandum; quia Ecclesia absque dote edificari non debet *capit. nemo, de consecrat. distinctio. prima. capit. cum sicut. de consecrat.* Quod si absque dote edificata fuit, consecranda non est nisi doretur, Gloss. in *capit. cum sicut. de consecrat. Eccles.* Hanc autem dorem tenetur edificator eo ipso quo Ecclesiam edificavit, si minus eius haeredes prestare, & ad id compelli possunt ab Episcopo, sic Augustinus, Barboza *tertia parte de potest. Episcop. allegacion. 70. numero quarto & 29.* Aloysius Riccius in *praxi resolutione undecima. numero sexto.* Azor. *secunda parte instit. lib. 6. cap. 19. questio. 4. sine. & optimè lib. 9. cap. 3. questio. 7.* At si Episcopus permiserit Ecclesiam fundari, constructi, & consecrati absque dote, ipse eam dotare compellitur, sic ex glossa in *supradict. capit. cum sicut.* tradit Azor. *loco allegat. Barboza num. 29.*

6. Dotatione iem patronatus acquiritur, si Ecclesiam constructam, vel constituendam sufficienter dotaveris, hoc est sufficientia bona praestiteris, ut in ea possint divina exerceri, *capit. filius. 6. questio. 7. capit. nemo, de consecrat. dicti. Abbas cap. sicut. num. 5. de consecrat. & gloss. cap. vi quisque de vita, & honest. cleric. verbo clericum.* Garcia 5. *part. de benefic. cap. 9. num. 52.* Dixi si sufficientia bona praestiteris, nam si solum bona insufficientia dederis, non dotor, sed benefactor erit, ac proinde nec patronus: sic Gloss. in *cap. quicumque. 2. 16. quest. 7.* Garcia 5. *p. de benefic. cap. 9. nu. 52.* Lambert. *de iure patron. 1. p. lib. 1. q. 5. n. 11.* August. Barboza 3. *p. de potest. Episc. alleg. 70. n. 11.* Quod adeo verum est, ut etiam si Episcopus consensit in hac insufficientis dotis assignatione; non obinde patronatum obtineas: quia insufficienter dotans absolute non dotor, sic Gloss. in *cap. quicumque. d. 2. 16. q. 7.* Barboza n. 13. Garcia n. 53. Azor. 2. *p. 1. 6. cap. 16. q. 6. in fine.* tamen si contrarium sentiat Lambert. 1. *par. 1. q. 5. art. 13.* si tamen tu simul cum aliis ad dotationem concurreres, ita vt ex omnibus sufficientes dos assignata sit, verè patronus efficeris: quia ratione communionis, & societatis dorem sufficientem praestas, Abbas in *ead. audientiam 1. de Eccles. edificand. n. 4. & in rub. de iure patronat. num. 6.* Azor. *p. 6.* Garcia *dicta 5. p. cap. 9. n. 53.* vbi adducit sequentem sacre congregationis concilij declarationem. Quando concurrunt plures in dotatione, licet equaliter non coheribant, omnes efficiuntur patroni, etiam si sufficientem dorem ex se singuli non conferant, dummodo Ecclesia habeat dorem competentem; quia ex quo ille qui plus contulit admittit alium secum, videtur ipsi communicare ius sibi competens in illo patronatu. Ex augmento dotis non obtinetur patronatus; quia augens dorem non dotor, supponit enim Ecclesiam iam dotatam, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 177. n. 24. & 25.* Garcia 5. *part. cap. 9. n. 122.* Riccius *praxi. resolut. 150. & resolut. 172.* Gonzalez *gloss. 18. num. 53.* Barboza *alleg. 70. num. 15.* Quod procedit tamen ex consensu Episcopi ob hanc causam concedatur; quia nequit Episcopus ob dotis augmentorum hanc servitutem beneficij imponere, vt satis colligitur ex concilio *sess. 25. c. 9. de reform. ibi. ex augmento dotis, & tradit August. Barboza n. 16.* Dixi si dotes Ecclesie, constructam vel construendam; quia parum refert, antecedit, vel sublequatur dos Ecclesie constructionem, vt patronatus obtineatur. Semper tamen in limine fundacionis curandum est, vt dos assignetur, ne contingat Ecclesiam indotatam manere. Neque obstat Ecclesiam adhuc non esse, quominus dotis capax non sit; quia capax est, non vt tunc ei acquiratur, sed vt acquiratur pro tempore quo perfecte constructa sit: sic relato Abbate in *cap. ad audientiam. 1. de Eccles. edificand. num. 2.* Lambert. & aliis tradit *Garc. 5. p. de benefic. c. 9. n. 49. & 50.*

7. Verum non desunt doctores, qui sentiant ex dotatione facta Ecclesie edificatae & consecratae patronatum non acquiri, sic Glossa in *cap. pia mens. 16. q. 7.* Felin. in *cap. cum venerabilis. de exceptionib. num. 57.* Et fauet decilio sacre congregationis, *sess. 21. c. 4. de reformat.* quam adducit *Garc. sup. n. 56.* Neque desit ratio. Nam rebus sacris nulla servitus imponi potest, *leg. servitutes. 3. §. ult. ff. de servitut.* Ergo Ecclesie consecratae nequit servitus patronatus imponi. Nihilominus probabilius est ex tali dotatione patronatum acquiri: quia absolute Ecclesiam dotat, & dotatione maxime necessaria. Præterea dos sublequens Ecclesie constructionem, favore Ecclesie reputatur, ac si illius constructionem antecederet, quia retrahitur. Adde hoc videri definitum a Trident. *sess. 14. cap. 12. de reformat. ibi.* Nemo cuiusvis dignitatis Ecclesiasticæ, vel secularis quacunquæ ratione nisi Ecclesiam, beneficium, aut capellam de novo fundaverit, & construxerit, seu iam erectam, qua tamen sine sufficienti dote fuerit de suis propriis, & patrimonialibus bonis competenter dotaverit, ius patronatus imperare, aut obtinere possit, & debet. Abbas *c. quoniam n. 9. de iure patronat.* Roch. de Curte *de iure patronat. verbo & dotatur. q. 2. & 3. selua de benefic. 1. p. q. 5. circa finem num. 181.* Azor. 2. *part. instit. moral. lib. 6. cap. 19. q. 8.* Garcia 5. *p. de benefic. cap. 9. num. 54.* & alij apud ipsos. Neque obstat declaratio sacre congregationis, que loquitur de parochia erecta ob necessitatem populi, cui Ecclesia matris tenetur providere: neque hæc prouisione dote liberalis est computanda: cum dote

bita sit, Ad rationem respondeo rebus sacris nullam profanam feruitatem imponi posse: bene tamen ecclesiasticam, & ex patronorum ecclesie consensu; aliis probare neque ex constructione, neque ex dotatione antecedenti patronatum acquiri posse.

8 Aduerte, vt supradictus patronatus ex fundatione, constructione, aut dotatione acquiratur ordinarij consensum requiriti, aliis minime acquirendum, colligitur ex cap. nobis. de iure patronat. ibi. cum a. sensu diocessani, & tradit Nauar. cons. 7. de iure patron. Lambert. 1. p. 1. q. 2. art. 3. cum seqq. Garcia. 5. p. de benef. c. 9. n. 71. Azor. 2. p. insit. moral. lib. 6. c. 19. q. 7. Barbosa. 3. p. alleg. 70. n. 20. Et ratio est manifesta; quia abique superioris potestate neque Ecclesia edificari potest, neque seruituti patroni subici. Hic consensus sufficit, si ex postfacto interueniat quia tetrahitur, & est iuri conformis. Rota in vna Aquen. iuris patronatus. 7. Nouemb. 1601. Garc. 5. p. de benef. cap. 9. num. 72. & 12. p. c. 2. num. 209. Aloyf. Riccius resolut. 113. n. 3. August. Barbosa. 3. p. de potest. episc. alleg. 70. num. 21. Præsumitur interuenire ex diuturnitate temporis, & ex fundatione capellæ cum insignibus, & armis, & ex superioris visitatione: sic multis relatis, Barbosa. n. 22. Garcia. n. 74. & testatur à Rota sic sæpe esse decisum.

9 Nominè ordinarij, cuius consensus requisitus est ad stabilendum patronatum ex fundatione, constructione, vel dotatione Ecclesie, est ille qui iurisdictionem Episcopalem, vel quasi Episcopalem habet illo in loco, in quo beneficium erigitur, quia hic consensus actus est iurisdictionis. Lambert. de iure patronat. 1. p. lib. 1. quaest. 2. art. 8. Praxis episcopali. verbo ius patronatus. §. 5. Barbosa. 3. p. alleg. 70. n. 13. & 30. Ex quo fit Abbatem, & priorem potentem dare facultatem edificandæ Ecclesie, posse præstare auctoritatem, vt ius patronatus obtineatur; quia edificacionem Ecclesie patronatus subsequitur, sic testatur decisum esse à Rota, Garcia. 5. p. cap. 9. n. 71. Barbosa. n. 31. Vicarius generalis Episcopi ratione vicariatus præstare non potest auctoritatem edificandæ Ecclesie, vt inde patronatus obtineatur; quia sicut non habet auctoritatem conferendi beneficia, ita neque seruituti illi imponendi, & tradit multis relatis Garcia. 5. p. c. 9. num. 75. Barbosa. 2. p. allegat. 54. num. 74. & allegat. 70. in fine, requirit enim speciale mandatum. Ad capitulum sede vacante, quia loco Episcopi succedit, hanc concedere potest facultatem, Lambert. dicta. q. 2. art. 9. Garcia. num. 79. Barbosa. 3. p. alleg. 70. num. 32. Quod si ordinaris noluerit abique legitima causa suum præstare consensum, recurendum est ad superiorem Antistitem, qui eum compellat: sic relato Panormit. in cap. nullus de iure patronat. Selua de benef. 1. p. q. 6. n. 15. docuit Azor. 2. p. insit. moral. lib. 9. q. 8. Lamb. q. 2. art. 16. & 17. Barbosa. alleg. 70. n. 26. & liget in dicto. c. nullus. fuerit recursum ad Pontificem, id fuit, quia ille Episcopus Adonens. nullum alium superiorem habebat.

10 Sed inquires; an alia via præter supradictas possit ius patronatus acquiri?

Non est dubium acquiri posse priuilegio Pontificis, sic Azor. 2. p. insit. moral. lib. 6. cap. 19. quaest. 12. cum enim Pontifex liberam in beneficiis habeat administrationem, potest, ob bonum Ecclesie hoc onus aliquibus beneficiis imponere: si enim fundantibus Ecclesias, vel illas dotantibus patronatum concedit, cur non concedere poterit aliis de fide, republicaque christiana beneficentis, vel qui sic sperantur futuri? Solum aduerto debere in tali priuilegio, saltem in genere, derogari constitutioni Trident. prohibenti hæc priuilegia, sic Azor. supra. Dubium tamen est, an priuilegio Episcopi, consuetudine, vel prescriptione acquiratur? Et quidem priuilegio Episcopi negant acquiri posse communiter doctores, quia Episcopis concessum non est posse beneficia grauare, & patronatus seruituti subicere, sic relato Abbate cons. 106. num. 4. volum. 2. tradit August. Barbosa. 3. p. de potest. episc. alleg. 70. num. 25. Garcia plures referens 5. p. de benef. cap. 9. n. 128. Azor. dicto cap. 19. q. 12. Quod efficacius procedit spectato iure nouo Trident. sess. 25. cap. 9. de reformat. auferentis omnia priuilegia, consuetudines, & prescriptiones iuris patronatus, quæ à fundatione, & dotatione Ecclesie non emanerint.

11 Si autem de consuetudine, vel prescriptione loquamur, grauissima fuit olim controversia; an possit ius patronatus prescriptione acquiri? Negant Archidiacon. Abbas, Alexand. Felin. Decium & alij apud ipsos, quos refert Couarruias reg. possessor. mala fidei. 2. p. §. 10. n. 2. Eorum præcipuum fundamentum est, quia huius iuris patronatus, vt potest spiritualis, vel saltem spiritualibus annexi incapaces sunt laici, quatenus tales sunt, nisi ex priuilegio speciali, vel iuris communis ob fundationem, & dotationem Ecclesie eis fuerit concessum: cap. quarto. de iudiciis. cap. de iure patronat. Sed in priuilegiis vt potest ex libera concedentis voluntate pendens non datur prescriptio. Ergo neque potest dari prescriptio iuris patronatus. Et confirmari potest à simili ex prescriptioe iuris eligendi, vel decimandi, quæ in laicum non videtur cadere posse, & hoc nulla alia ratione, nisi quia hæc iura spiritualia sunt, vel saltem spiritualibus annexa. Ergo eadem ratione iuris præsentandi prescriptio cadere in laicum non potest. Nihilominus contrariam

sententiam veritorem reputat Couarruias. dicto. loco. num. 3. conf. quamobrem, sequitur Ioann. And. in cap. querelam de electionibus in 6. & placet Azor. 2. p. insit. moral. cap. 19. q. 11. August. Barbosa. 3. p. de potest. Episc. alleg. 70. n. 19. Ratio esse potest; quia alio ius spirituale sic, laici conceditur ob aliquam rem temporalem ab ipis præstitam, scilicet fundationem, constructionem, vel dotationem Ecclesie, aut alia ei obsequia temporalia impendunt, sed in his dari potest à laicis prescriptio, quia non præstatur in aliquo spirituali sed temporalis. Secus vero est de iure decimandi, vel eligendi, quia hæc non in re temporalis, sed spirituali fundantur; fundatur ius decimandi in iactamentorum administratione, & ius eligendi in vita communi, & religiosa. Quapropter esto ius eligendi, & decimandi non præstatur, quibus tamen potest ius præsentandi.

12 In hac controversia distinguendum est, (vt distinguit Couarruias. Azor. & alij doctores supra relati) de Ecclesia libera, vel de ea, quæ seruituti est subiecta. Item de Ecclesia collegiata, & cathedrali, vel parochiali. Si ergo de Ecclesia collegiata, & cathedrali loquamur (spectato iuris rigore prescriptio non potest à laico ius patronatus quoad præsentationem redditi, quia ille rector non per præsentationem, sed per electionem constituitur, cap. nobis. de iure patron. cap. cum terra. cap. factum. de elect. sed laicus esto Ecclesiam fundet, non acquirat ius eligendi: hoc enim ius solum competit illis qui ius de collegio cap. 1. de elect. Ergo in hac parte nulla esse potest à laico prescriptio quoad ius præsentandi rectorum: bene tamen alio beneficiis, qui non per electionem, sed per præsentationem constituntur, ita tradit, relato Abbate. Alexand. Rocho. Lambert. Couarr. 2. p. vellet. reg. possessor. mala fidei. §. 10. num. 4. Hoc autem procedit casu, quo rector Ecclesie collegiatae, vel cathedralis per electionem constituitur, vt de iure confirmari debet. Nam si huic iuri derogatum sit, vt in Hispania, Belgio, Gallia contingit, fundas Ecclesiam collegiatam obtineat ius præsentandi rectorum, & idem est si à principio ea condicione fundasset ex consensu Episcopi. An autem in hac Ecclesia collegiata prescribi possit ius præsentandi rectorum postea derogatione electionis; Eadem est questio de alijs Ecclesijs, in quibus nihil probabilis apparet aduersus Ecclesiam liberam non posse prescribi à laico ius patronatus, nisi quadragenaria prescriptioe cum titulo, vel immemorabili fine titulo ob rationem prioris sententia negantis: sic Couarruias. num. 7. alios referens ex cap. 1. de prescriptio. in 6. Nam hæc prescriptio esse non potest sine aliquo titulo veteri, vel ficto, alias possidens mala fide possideret, & consequenter nunquam prescribere posset. Sed hic titulus si verus est, debet esse ex fundatione, & dotatione, vel priuilegio, at ex fundatione vel dotatione non est; cum supponatur Ecclesiam liberam fuisse, restat vt solum ex priuilegio habeatur. Ostendatur ergo priuilegium, vt cuius sit prescriptio. Nam hoc priuilegium ex sola quasi possessione prescribentium præsumi non potest, cum potius præsumi debeat beneficium liberum esse. cap. omnes basilica. 16. q. 7. cap. venerabilis. de exceptionib. Excipie, nisi possessio immemorabilis sit, quia hæc possessio titulum facit præsumere, & loco tituli probati habetur, ex cap. super quibusdam de verbor. significat. leg. hoc ius §. in illis aqua. ff. de aqua quod. & estina sic. Felin. in cap. canon. col. 3. de prescriptio. Couarr. reg. possessor. mala fidei. 2. part. §. 10. num. 2. fine.

At si loquamur de prescriptioe Ecclesie subiectæ, & quæ olim habuit patronos. Communis sententia, tenet prescribentis patronatus à laicis posse. Quia non aduersus Ecclesiam, sed aduersus alium laicum prescribitur: sic Couarruias. dicto. §. 10. numero 8. Azor. 2. p. insit. moral. lib. 6. cap. 19. n. 11. Dubium tamen est, quod tempus ad hæc prescriptioem requiritur? Alij putant placet decennium sufficere inter præsentantes, & vicennium inter absentes; eo quod huic prescriptioe ius non resistat: sic Rochus de Curte tractat. de iur. patron. verbo ipse. vel in 2. num. 30. num. 26. Florian. in leg. seruitutes prædiorum. rusticorum. ff. de seruitutib. Io. And. & Dominic. in cap. unico ad finem. de iur. patronat. in 6. Goffredus q. 18. quos refert Couarruias. dicto. §. 10. num. 8. At quadragenarium quasi possessionem abique titulo tamen, requirit ad hæc prescriptioem defendit Cozart. dicta. n. 8. referens Frederic. Cornucum, Decium, Paulum, Alexand. Lambretein, & Balp. & consentit, Azor. supra dicta. quaest. 12. n. 1. Et ratio est quia mutatio patronatus ex vna in aliam personam Ecclesie præiudicare potest, cum possit cadere in personam suspectam, & Ecclesie minus gratam. Ergo ob huiusmodi præiudicium quadragenarium tempus ad prescribendum est decretatum, sicut in qualibet contra Ecclesiam prescriptioe. Curiam hæc ratio parum viget; nam licet aliquando Ecclesie notitia sit mutatio iuris patronatus ex vna in aliam personam, aliquando esse potest speciosa, Quapropter existimarem potius opinionem probabiliorem esse, scilicet non quadragenarium tempus, sed tempus quod ad alias prescriptioes contra laicos sufficit sufficere ad hæc prescriptioem, quia hæc mutatio dici non potest esse contra Ecclesiam, cum æque pro Ecclesia, & contra Ecclesiam succedere possit. Ergo in eius prescriptioe non debet expositulari quadragenarium requiritum in prescriptioibus contra Ecclesiam.

13 Hæc dicta sunt spectato iure antiquo. At attento Trident. sess. 14. cap. 1. de reformat. & sess. 25. cap. 9. de reformat. omnes patronatus acquiriti annullantur, qui non fuerint ex fundatione, vel dotatione ecclesie, vel ex præscriptione immemoriali inquit enim concilium sess. 14. c. 1. de reformat. Nemo enim cuiuslibet dignitatis ecclesiastica, vel secularis quacun- que ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de novo funderit, & construxerit, seu iam erectam, que tamen sine suffi- ciente dote fuerit, de suis præpitis, & patrimonialibus bonis com- petenter dotaverit, ius patronatus impetrare, aut obtinere possit, & debeat. Idem traditur sess. 25. cap. 9. de reformat. & notavit August. Barbosa 3. part. allegat. 70. num. 19. Sub nomine funda- tionis intelligenda est constructio; quia constructus ecclesiam in communi modo loquendi fundare eam dicitur, & tradit Gon- zalez gloss. 18. num. 52.

PUNCTUM III.

Qua ratione ius patronatus constare debeat, ut quis admittatur ad beneficiorum præsentationem.

- 1 Apponitur decretum Trident. sess. 25. cap. 9. de reformat.
- 2 Qualiter patronatus authenticum documentum probatur.
- 3 Per documentum scriptum intelligitur, tamen si contra sentiat Garc.
- 4 Qualiter ex multiplicatis præsentationibus ius patronatus probetur.
- 5 Quomodo immemorialis harum præsentationum probetur.
- 6 Probatur ius patronatus omnibus illis modis, quibus ius be- neficij probari potest.
- 7 Qualiter probandus sit patronatus illorum, in quibus iure usurpatio præsumitur.
- 8 Si fiat probatio per immemoriale, debet simul probari conti- nuata præsentationis per authenticas scripturas, alias nulla erit probatio.
- 9 Debet fieri probatio per scripturas, non solum præsentationum, sed etiam quod præsentationes effectum fuerint sortita.
- 10 An dari possit casus, in quo per testes præsentationes probentur. Negant plures.
- 11 Probabilius est dari posse.
- 12 Qualiter spatium 50. annorum continuatarum præsentatio- num computandam sit.
- 13 Qualiter patronatus ex privilegio excludatur.

Hic dubitationi respondet Trident. sess. 25. cap. 9. de re- format. in hæc verba. Decernit sancta Synodus, ut titulus ius patronatus sit ex fundatione vel dotatione, qui ex authenti- co documento, & aliis iure requisitis ostenditur, siue etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cur- sum, qui hominum memoriam excedat; alias vero secundum iuris dispositionem. In ius vero personis, seu communitatibus, vel uni- versitatibus, in quibus id ius plerumque ex usurpatione potius quam iure præsumi solet plenior & exactior probatio ad decendum verum titulum requiratur, nec immemorialis temporis probatio ali- ter eis suffragetur, quam si præter reliqua ad eam necessaria præsentationes etiam continuata non minori saltim, quam quinquaginta annorum spatio, que omnes effectum sortita sint, authenticas scripturis probentur. Ex quibus verbis constat con- ciliam distinguere probationem faciendam patronatus particu- larium personarum à probatione faciendam pro patronatu ma- gnatum & communitatum, seu universitatum, de quibus usur- patio præsumitur. Triplicem ergo modum assignat probandi titulum ius patronatus in privatis personis, in quibus regula- ritate non præsumitur usurpatio,

1 Primus est per authenticum documentum aliâque à iure requisita. Authenticum documentum est publica scriptura, duo- rum, vel trium testium subscriptione, vel præsentia confecta per manum publicam, cuique necessario fides adhibetur. Gloss. in c. de fide instrum. In præsentia authentica scriptura erit bulla Episcopi, seu consensus eius scriptis concessus ad fundandam, construendam, seu dotandam ecclesiam; sic relato Aloysio Raccio in praxi fori eccles. res. 22. 5. tradit Barbosa 3. p. de possess. Episc. alleg. 72. num. 24. Quod si non originalis bulla, seu au- thentica scriptura fundationis ostendatur, sed illius exemplar, & transcriptum, ut si dem faciat, debet habere à iure requisita, tum in eius confessione, tum in extractione, & compulsionem, iuxta tenorem c. cum P. tabellio. de fide instrument. de quibus opinio Abbis in dicto cap. Couarru. pract. 99. c. 21. & Menoch. de arbitr. casu 87. per totum. debet inquam transcriptum autho- ritate iudicis extrahi & cum citatione illorum, quorum inter- est, insuperque originale, nisi antiquissimum sit, recognos- cendum est, si de eius fide dubitetur, ut aliis relatis, probat Gonzalez gloss. 18. à n. 40.

2 Dubium tamen est, an sub nomine authentici documenti sola scriptura authentica intelligatur. Negat Garc. 5. p. de benefic. cap. 9. num. 115. Mouctur, quia notanter concilium non fuit

vsum verbo instrumento, sed documento; ut sic demonstretur quod bet probationes, quibus de veritate docetur comprehen- sas esse: verbum enim documentum, ut ex Calpino, & peritio- ribus linguæ Latine constat, significat admonitionem, probatio- nem, exemplum, que nos certiores, & prudentiores reddunt, & fauet Gloss. in cap. 1. de exceptionibus in 6. verbo documentum per text. ibi probare valeant apertissimis documentis. Cæterum, probabilis casus, estsi verborum documentum generale sit in suprad. text. usurpatum fuisse pro authentico instrumento sic affirmant Leo in thesauro fori ecclesiast. cap. 21. num. 5. Barbosa alleg. 72. num. 21. Gonzalez gloss. 18. à num. 32. & alij apud ipsos. Ratio esse potest, quia si verbum illud documento, non arctatur ad scripturam, superfluum reliqua verba sequentia, quibus sta- tuitur modus probandi titulum. Ut quid enim subiungere de- bebatur concilium titulum patronatus probari posse ex multipli- catis præsentationibus, quæ hominum memoriam excederent, & ex iuris dispositione, si sub authentico documento hæc omnia comprehensa essent?

4 Secundus modus probandi ius patronatus ex fundatione, constructione, vel dotatione in privatis personis est ex præ- sentationibus multiplicatis per antiquissimum temporis cur- sum, qui hominum memoriam excedat. Circa quæ verba con- ciliij dubium est, quot præsentationes sufficiant? Sufficere duas tenet Aloysius Ruccius in praxi. resol. 127. in fine. August. Bar- bosa 3. part. de possess. Episc. alleg. 72. num. 31. alios referens, Mouctur tum quia pluralis locutio duorum numero est con- tenta, leg. ubi num. ff. de testibus. c. pluralis locutio. 40. de regul. iuris in 6. Tum quia dictio multiplex, in duobus verificari po- test, neque amplius requirit, præcipue in materia odiosa, & iuris communis correctiva, qualis hæc est. Cæterum mihi pro- babilis apparet ad minus tres præsentationes requisitas esse. Tum quia dictio multiplex, in sua propriori significatione non videtur pauciori numero contenta. Neque enim multiplicari dicitur, quod semel tantum repetitum est. Fauter Iason in l. 1. num. 4. ff. de fideicommiss. Zephalus cons. 225. num. 43. vel 1. Tum & præcipue, quia est duplex præsentatio sufficiat, ut possit dici præsentationem multiplicatam esse, non tamen cum ea quantitate, quam petit concilium, ut scilicet multiplicata sit per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memo- riam excedat: nam huiusmodi tempus ad minus est centenarium, ut latè Menoch. de arbitr. casu 3. Patinac. 1. p. prax. crim. quest. 47. num. 112. Nicol. Garc. 12. par. de benefic. cap. 2. num. 273. Gutierrez. cons. 2. num. 5. Barbosa alleg. 72. num. 35. Nam licet aliqui dicant sufficere sexagenarium, intelligi debet in depositione testium, si enim immemoriale probant. Si de quadragenario deponant de visu, addentes semper se ita audi- vissent, & intellexissent. Sed in centenario tempore vix contingere potest, quod præsentatio semel tantum repetita memoriam ho- minum excedat. Ergo affirmandum est pluries debere repeti, ut verum sit præsentationes multiplicatas esse temporis cursu hominum memoriam excedente.

5 Quod si inquiras, qua ratione harum præsentationum immemoriale probetur? Respondeo per scripturas directè probari non posse; quia scriptura non probat memoriam in con- trarium non esse, at indirectè bene probari potest, si probetur per centum, & plures annos fuisse præsentationes continua- tas: hoc enim factum tacite innotuit nihil esse contrarium, ut rectè docuit Rota decis. 583. apud Patinac. 1. 2. decis. Per testes probari potest immemoriale, si sint ad minus quadragenarij, & deponant se toto illo tempore vidisse præsentationes esse con- tinuatas, & insuper addant se ita audivisse antecederent effe- ctum esse. Mol. lib. 2. de primogen. cap. 6. à num. 40. Aduerto tamen non esse necessarium in depositione testium, vel scrip- turæ fieri mentionem fundationis, vel dotationis, sufficit de præsentationis multiplicata deponere, sic Gonzalez gloss. 18. num. 46. & testatur sæpè à Rota decisum, & à sacra congrega- tione declaratum esse; idem Barbosa in remission. concil. d. sess. 25. cap. 9. Aduerto secundò debere deponere multiplica- tas esse præsentationes per temporis cursum, qui hominum memoriam excedit vsque ad tempus motæ litis; Barbosa alleg. 72. num. 38. Tertio aduerto, non debere constare de infecto principio, & nullitate tituli; quia tunc cessat præsumptio ex memoriali resultans, siquidem de veritate constat, ut ex decisione sacre congregationis, pluribusque doctoribus com- probat Mol. de primogen. lib. 2. cap. 6. à num. 60. & seqq. Co- uarruarias reg. possessor. 2. part. §. 3. num. 7. Gonzalez gloss. 18. num. 49.

6 Tertius modus probandi titulum patronatus ex funda- tione, vel dotatione, in personis privatis continetur in illis verbis concilij, aliasve secundum iuris dispositionem. Ex quibus colligitur hanc titulum probari posse omnibus illis modis, quibus aliàs à iure tituli probatio conceditur: sic Gonzalez gloss. 18. num. 51. & 58. Barbosa aliis relatis alleg. 72. num. 43. Vnde probari potest primo per famam concurrentem longissima quasi possessione; quia hæc probatio titulum infert, æquivalens enim probationi immemorialis: sic Barbosa num. 43. Gonzalez num. 56. Mascard. de probat. concl. 559. num. 20. & alij apud ipsos. Neque opus est, ut testes deponentes de fama, depo-
nent

nant ex dotatione, aut fundatione tibi competere, sufficit si deponant ius patronatus tibi competere, vt inde præsumi debeat competere ex fundatione, vel dotatione, quia in dubio sic est præsumendum, ac patronatus percat. & præsentationes irritæ sint, iuxta Trident. auferens omnes patronatus alia via acquisitos: sic Achil. *decis. 71. de iure patron.* Barbofa *alleg. 72. num. 44. & 45.* Secundo probati potest per præscriptionem quadragenariam cum titulo colorato, hoc est, qui iustam præscriptionis causam concedere possit: sic Gonzal. *de gloss. 18. n. 57.* Ratio est, quia hæc probatio æquiuale immemoriali: vt probat. *text. in c. 1. iuncta gloss. verb. legitimè. de prescrip. in 6. & cap. cum persona. §. quod si tales. de priuileg. lib. 6. & tradit. multis relatis, Mol. lib. 2. de Hispanor. primogen. cap. 6. num. 52.* Gonzalez *gloss. 18. num. 57.* Quarto probatum est censendum ius patronatus ex litteris inscriptis in lapide publico posito, quibus testatur ius patronatus alicui competere; quia non est credendum ministris ecclesiæ permitturos fore similem scripturam, nisi veritatem contineret: sic Aloysius Riccius *praxi fori ecclesiast. resolut. 125. num. 3. sine.* Mascard. *de probat. concl. 105. num. 10.* Cald. Percit. *de emp. cap. 12. num. 21.* Barbofa *allegat. 72. à num. 50.* Idem dicendum est de armis, seu alicuius familia insignibus ab antiquo tempore positus in aliqua capella: manifestè enim denotant non esse liberam, sed patronatus iuri subiectam. Quinto probatur sufficienter titulus patronatus ex litteris expeditis ab ordinario in beneficii institutione: si enim ordinarius testetur beneficium ius patronatus alicui competere, tacite innuit titulum habere; quia non est credendum ordinarium sic beneficium concessurum, nisi sibi de titulo, & iure probato constaret, cum talis profusio sibi, & successoribus suis damnosa sit: sic Flamin. *de resignat. lib. 8. quest. 11. num. 38.* Puteus *decis. 162. in princ. par. 1. & decis. 142. par. 2.* Augst. Barbofa 3. *par. de potest. Episc. alleg. 72. num. 47.* Debeat tamen probari plures institutiones; nam ex vna sola non videtur titulus sufficienter probatus; cum concilium dicat probandum esse ex multiplicatis præsentationibus, & consequenter ex præsentationibus effectiuis, seu quas institutio sequatur. Barbofa *supra.* Credendum tamen si ex vi huius institutionis vacante beneficio præsentationem faceret, quadragenario tempore te fore præscripturum; quia talis institutio titulum saltem coloratum concedit, & consequenter sufficientem, vt per quadragenario tempore præscribitur. Idem quod dixi de institutione, credo dicendum de libris visitationum, si in eisdem subiectum esset beneficium iuri patronatus ob rationem supradictam; quia cum in hoc patronatu agatur de graui ordinariorum præiudicio, non est credendum sine sufficienti fundamento visitationis declaratos fore in fauorem patronatus. Idem à fortiori procedit in sententia ordinarij super litem motam de beneficii statu, quæ ex testium depositione procedit: sic Rota *apud Farinac. tom. 2. decis. 567.* consentit, alijs relatis Barbofa *allegat. 72. numero. 49.* casu quo sententia 40. annis retro lata sit; quia est titulus iustam præscriptionis causam præbens. Sexto addunt aliqui probari titulum ex subsidio factò alicui tanquam patrono, præcipue si hoc subsidium sit in aliorum detrimentum, quale est, si alicui concederetur in ecclesia primus locus, qui non nisi patronis solius esse concedi; quia non est credendum reliquos fuisse permitturos, nisi suam intentionem haberet fundatam; sic relato Moledano *decis. 10. de iure patron.* docuit Augst. Barbofa *alleg. 72. num. 46.* At credendum nequaquam ex huiusmodi actu, & quasi possessione etiam immemoriali inferri ius patronatus in præsentatione beneficii. Cum enim beneficium fundari possit renunciando iuri præsentationis, & admittendo honorificum locum, credendum est ita fuisse fundatum. Item potuit absque fundatione beneficii, & absque concessione iuris præsentandi concedi loci honorificentia. Non igitur ex illo inferri ius patronatus in præsentatione, & fauet *text. cum gloss. in c. cum Berold. vers. quodam iure. de sentent. & re iudicata. Rota decis. 1245. n. 1. lib. 3. par. 3. diuers.*

7 Hucusque dixi de probatione ius patronatus priuatum. At si de probatione ius patronatus illorum, in quibus plerumque vsurpatio præsumitur loquatur, plenior, & exactior probatio requiritur à concilio *sess. 25. cap. 9. de reformat.* Nam si non probatur titulus ex fundatione, constructione, dotatione per authentica documenta, hoc est instrumenta, seu scripturas, sed per immemorialem præscriptionem, cum debet integrè probare, & insuper præsentationes continuatas, non minori saltem, quam 60. annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint authenticis scripturis. Circa quod statutum cum sit à concilio pro forma requisitum, vt ius patronatus admittatur, ad vnguem seruandum est. Primo declarat concilium personas, in quibus hæc plenior, & exactior probatio requiritur, & designat esse eas personas, seu communitates, vel vniuersitates, in quibus ius patronatus plerumque ex vsurpatione potius quæritum præsumi solet. Hæc igitur personæ, (vt sacra concilij congregatio censuit) sunt Duces, Comites, Marchiones, alique domini ciuitatum, locorum, castrorum, perpetuam iurisdictionem in vasallos habentes, vbi beneficium fundatum est, tamen ipsi, superiorem recognoscant. Gonzalez *gloss. 18. num. 66. & 67.* Aloysius Riccius *praxi, resolut. 132. num. 2.* Capu-

taquen. *decis. 128. num. 1. par. 2.* Augst. Barbofa *allegat. 72. num. 61.* & varijs decisionibus Rotæ comprobant supradicti. Quod dictum est de personis potentibus, dicendum est de vniuersitatibus, seu communitatibus propter eam potentiam; quia concilium acqui in omnibus iis vsurpationem præsumit, & tradunt supradicti doctores, & addunt intelligi debere, etiam communitas, vel vniuersitas parua sit; quia hoc non tollit potentiam, cui concilium in decisione nititur. Gonzalez *num. 68.* Barbofa *num. 62.* Garcia *5. par. de benef. cap. 9. num. 101.* Barbofa *num. 64.* sub nomine communitatis, seu vniuersitatis potentis non comprehenditur capitulum ecclesiæ cathedralis, vt ex Rota *decis. 798. sub n. 4. par. 1. diuers.* testatur Gonzalez *ad reg. mensuram. gloss. 18. n. 55.*

Ex his inferunt Garcia, & Gonzalez Rotæ decisionibus comprobantes, subditos dominorum, vel vniuersitatis personas non esse testes idoneos ad probandum ius patronatus, quia ob eorum potentiam præsumuntur corruptumque. Et placet mihi hæc doctrina. Est tamen omnino aduertendum esse, quod hæc præsumptio vsurpationis in supradictis magnatibus, seu communitatibus potentibus, si beneficium collator æque potens sit; quia ratione æqualis potentie non foret permitturus iuri sibi debito derogari; sic docuit Rota *apud Farinac. decis. 378. tom. 2. exculans à præsumptione vsurpationis duces de Bejae, eo quod non sit verisimile Archiepiscopos Toletanos, quorum potentia, auctoritas, & religio notissima est, id passos fuisse, vt eorum iura vsurparent.* Et subdit Rota. Quod enim dicitur de istis magnatibus presumi iura ecclesiæ vsurpata, procedit vbi non datur concensus potentie, & auctoritatis in Rectore ecclesiæ, secus si Rectori ecclesiæ sit æqualis, vel maior auctoritas, quo stante non inrat dispositio concilij *sess. 25. cap. 9.* eaque de causa Achille de Grassis *decis. 4. de iure patronat.* Puteus *decis. 55. lib. 1.* Barbofa *dicta 3. par. allegat. 72. num. 42.* asserunt hanc præsumptionem regulariter solum esse in iis locis, in quibus beneficiorum collatores sunt Episcopo inferiores. Nam comparatione Episcoporum Hispaniæ ratio hæc præsumptio esse potest ob eorum aequalitatem potentiam, auctoritatem, & religionem.

8 Modus ergo probandi ius patronatus ex fundatione, constructione, seu dotatione in iis in quibus vsurpatio præsumitur, si non fiat per authenticum instrumentum, sed per probationem immemorialem, debet huic probationi superaddi probatio per authenticas scripturas continuatarum præsentationum, quæ effectum sortitæ sint per tempus continuam quinquaginta annorum: neque sufficit, si probet præsentationes primas, & postremas illius temporis, si aliquam intermediam omittat: nam licet probatis extremis media præsumitur probata. Tiraquel *de præsumpt. §. 1. gloss. 5. per totum.* Rota *apud Farinac. tom. 2. decis. 577.* non est probata continuatio, nisi solum præsumptiue. Cum autem concilium requirit veram probationem continuatarum præsentationum: effectus sanè non sufficere probationem illam, ex qua hæc continuatio solum arguitur inferitur: & ita tradit, alios referens; Gonzalez *gloss. 18. sub num. 73.* Flamin. *de confidencia quest. 18. numer. 255.* Aloysius Riccius *praxi, resolut. 133. vers. amplius tenenda.* Augst. Barbofa *alleg. 72. num. 54. & seqq.* Neque sufficit probare per authenticas scripturas præsentationes continuatas esse nisi tales præsentationes effectum sortitæ sint; quia ita à concilio cauetur. Dicuntur autem effectum sortitæ, si ex vi illarum sit præsentatus institutus, & possessionem beneficii acceperit, iuxta *cap. Cumanana. de electione.* sic Cresten. *decis. 5. de iure patron.* Calderin. *conf. 12. eodem tit.* Gonzalez alios allegans *gloss. 18. num. 83.* Garcia *5. par. de benef. cap. 5. num. 105 & 106. n. 103.* Barbofa *alleg. 72. num. 56.* cum alijs.

9 Dubium tamen est; an per scripturas tenearis probata non solum præsentationes continuatas esse, sed effectum sortitas. Negat Garc. *5. par. de benef. cap. 9. num. 105.* Mouret, quia concilium solum dicit, vt per scripturas probentur continuatæ præsentationes, quæ sint effectum sortitæ, non tamen dicitur, vt per scripturas probentur esse effectum sortitas. Adde difficillimam esse hanc per scripturas probationem; si quidem probandum est non solum præsentationem eorum ordinario factam esse, sed fuisse ab ordinario admittam, & præsentatam virtute illius institutum, possessionem accepisse. Non igitur est credendum voluisset concilium tantum onus patiens imponere.

Nihilominus probabilius credo, necessario requiri probationem per scripturas authenticas, quod effectum sortitæ fuerint præsentationes factæ: sic docuit Gonzal. *dicta gloss. 18. num. 82.* & testatur à Rota decisum Augst. Barbofa *alleg. 72. num. 60.* Ratio esse potest. Tum quia concilium petit, vt probentur per scripturas præsentationes continuatæ, quæ sint effectum sortitæ. Ergo dum non probantur effectum sortitæ esse, & esse continuatas, non probantur præsentationes cum qualitate à concilio requisitæ. Tum quia concilium in hac præsentationum probatione, relictibus non confidit. Ergo non debent in duci ad probandam qualitatem illarum à concilio requisitam.

Neque obstant in contrarium adducta. Nego enim concilium non expostulasse pro forma probationem presentationum effectuarum; siquidem expostulavit probationem presentationum, quae sine effectu sit. Item expostulavit probationem presentationum continuatarum; at ex eo quod quis probat presentationes continuatas esse, simul probat effectum sortitas; quia presentationes continuatae non possunt, nisi ad vacationem vnius presentati alius presentetur, at hoc ipso probatum manet effectum sortitas esse, ut ex Rota decis. 545. par. 1. divers. tradit Gonzalez gloss. 18. num. 87. Garcia 5. par. de benef. c. p. 9. num. 106.

10 Maior difficultas est; an in aliquo casu admitti possit probatio presentationum per testes.

Negat Gonzalez gloss. 18. a. num. 71. & 79. Mouetur primo, quia concilium probationem per scripturam expostulavit pro forma, ut constat ex dictione, nec aliter. At forma ad vnguem seruanda est, neque adimpletur per acquipollens. leg. cum si. si praei. ff. de translatio. leg. non dubium. Cod. de leg. lib. & multis telatis docet idem Gonzalez supra. Garcia 5. par. de benef. cap. 9. numero 113. Barbosa allegat. 72. num. 5. & Aloysius Riccius praes. fori Eccles. ff. resol. 134. Secundo mouetur, quia concilium in probatione presentationum continuatarum a personis potentibus, communitatibus, & vniuersitatibus non confidit de testibus. Ergo eorum depositio nunquam admittenda est. Tertio, si in aliquo casu admitti possit haec probatio, maxime cum testes deponant de scripturarum amissione, in quibus haec continuatae presentationes continerentur, sed neque in hoc casu videtur probatio admittenda; quia haec admittit facile eluditur dispositio concilii expostulantis probationem scripturarum pro omni; si quidem facile patroni potentes inducere possent testes ab probandum scripturas deperditas esse, & in illis continuatas presentationes haberi. Quarto, quia laepe a Rota id edictum est ut testatur idem Gonzalez supra.

11 Ceterum mihi probabilis apparet, posse dari casum, in quo per testes continuatae presentationes probentur, nempe si deponant testes de scripturarum amissione, in quibus presentationes continerentur, sic docuit in praesenti Praxis Archiepiscopi cap. 63. num. 11. Garcia 5. par. de benef. cap. 9. n. 113. in medio. Ratio praecipua est quia haec probatio per testes non obest dispositioni concilii expostulantis probationem scripturarum pro forma, tales enim deponentes de amissione scripturarum, & de contentis in illis, non tam probant presentationes ex vi suarum depositionum, quam ex vi scripturarum, de quarum tenore testantur; aequivalent enim eorum depositiones scripturarum exhibitioni. Potest ergo dici talis probatio facta esse per authenticas scripturas, non realiter exhibitas, sed per testes declaratas. Quapropter plerumque doctores docent, cum in probatione alicuius actus scriptura necessaria est, fieri posse probationem per testes deponentes de illius amissione, & tenore, ut colligitur ex cap. cum olim. el. 1. de priuilegiis. & cap. sicut. de re iudicata. & Felin. num. 2. & leg. testium. in fine. Cod. de testibus, ubi Cynus, Barr. Alberic. Bald. Angelus, Salicet. & doctores communiter, & pluribus firmat Mascard. de probat. concl. 416. num. 11. & concl. 809. a. num. 3. & concl. 845. a. n. 24. Matienzo leg. 6. tit. 6. lib. 5. noua compilat. gloss. 2. num. vlt. Palacios Rub. leg. 22. Tauri. num. 7. & 9. & ibi Castillo num. 4. a. Anton. Gomez num. 28.

Modum huius probationis breuiter, & vtiliter docuit Anton. Gomez leg. 41. Tauri num. 3. Debent namque testes (inquit) deponere de scripturarum amissione, & deque illarum tenore, nullumque in eis apparuisse vitium, sed omnia substantialia habuisse, locum, signum, rellationis, vel notarij. Quapropter subdit Anton. Gomez, testes ad hanc depositionem requisiti debent esse peritos litterarum, ut doctores, aduocatos, tabelliones, vel notarios, alias non plene, sed semiplene probant.

12 Statuto quod per authenticas scripturas, vel per testes de illarum amissione, & tenore deponentes probandae sint continuatae presentationes per spatium 50. annorum, assumo hos 50. annos numerandos esse ab illa prima presentatione, quae apparere effectum fuisse sortitam vique ad diem, in quo his motuistic Barboza alleg. 62. num. 59. Neque a tempore immemoriali debere esse distinctos, sed potius in illo inclusos. Gonzalez gloss. 18. num. 88. cum Praxi. Archiepiscopi. cap. 63. num. 51. Ad cuius immemorialis probationem non tempus ante concilium, sed tempus decursum vique ad controuersiam spectandum est. Gonzalez num. 89. ex declaratione sacre congregationis. Facta probatione iurispatronatus iuxta concilium, & admissio ab ordinario presentatio per patronum, si in sequentibus vacationibus dubitetur de validitate iurispatronatus, non debet patronus repelli a sua quasi possessione presentandi, neque tenetur ante presentationem probare de nouo titulum esse enim patronus nimis graue, si in singulis presentationibus haec authentica tituli probatio requiratur. testatur Barboza in remissioni. concil. sess. 25. c. 9. in princ. cont. 15. decum esse a sacra concilii congregatione, & optime Gonzalez gloss. 18. num. 15. Praxis Archiepiscopi. cap. 63. num. 3. Habet enim tunc patronus in iudicio possessio suam intentionem fundatam, Tandem

aduerto, si ius patronatus probandum sit, non aduersus Ecclesiam, sed aduersus alium patronum tunc supradicta rigorose probationes cessant; quia concilium non de hac probatione loquitur, quae Ecclesiam vni potius quam alteri subicit, sed loquitur de probatione, quae Ecclesiam absolute relinquit subiectam, sic alius relatis Gonzalez ad reg. mens. gloss. 18. num. 59. August. Barboza 3. par. de potest. Episc. alleg. 7. num. 67.

13 Subdit vero concilium dicta sess. 25. cap. 9. de reformat. Reliqui patronatus omnes in beneficiis tam secularibus, quam regularibus seu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscumque aliis beneficiis in cathedrali vel collegiata Ecclesia seu facultates & priuilegia concessa tam in vi patronatus, quam alio quocumque iure nominandi, eligendi, presentandi ad ea cum vocantur (exceptis patronatibus super cathedralibus Ecclesiis competentibus, & exceptis aliis, quae ad Imperatorem, & Regem seu regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos principes iura imperij in dominis suis habentes pertinent) & quae in fauorem studiorum generalium concessa sunt, in totum profus abrogata, & irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur, beneficiaque huiusmodi tanquam libera a suis collatoribus conferantur, ac collationis huiusmodi plenum effectum consequantur.

Ex quibus verbis manifeste constat omnes patronatus ex priuilegio competentes (exceptis iis qui sunt super cathedralibus Ecclesiis, & qui sublimibus, ac supremis principibus sunt concessi) sublatis omnino esse, & tradunt doctores referendi. Quod verum habet, tamen in ipso priuilegio dictum sit, ut talis iurispatronatus sit eiusdem naturae, qualitatis, & praetogariuae, ac si esset ex fundatione, vel dotacione, vel regibus concessum, quia adhuc non est ex fundacione, neque regibus concessum, sed ad illorum instar, & consequenter ex priuilegio & cum concilium excludat omnes patronatus ex priuilegio, manet hic patronatus exclusus, sic Gonzalez ad reg. mens. gloss. 18. sub num. 97. Garcia 5. par. de benef. cap. 9. a. num. 17. ubi testatur saepe a sacra congregatione declaratum fuisse. At est aduertendum patronatum ex priuilegio excludi, si priuilegium grauium sit. Nam si ex causa onerosa concessum sit, non censetur a principe derogatum per legem vniuersalem, vel latius dixi tract. de legib. disp. de priuileg. circa finem, & notauit in praesenti, ex decisione Rotae, Garcia 5. par. de benef. cap. 9. num. 120. Neque enim praesumendum est. Pontificem velle iura naturalia mutare & in praesenti materia est specialis ratio; quia illa causa onerosa aequiualet dotacioni, vel fundacioni Ecclesiae, & loco illius a Pontifice accipitur.

PUNCTUM IV.

Quibus competat ius presentandi.

- 1 Aliqua necessaria praesupponitur.
- 2 Successione patronatus acquiritur.
- 3 Quae notabilia inde inferantur.
- 4 Translatio iurispatronatus hereditarium ad fideicommissarium, vel usufructuarium vniuersalem? Affirmant plures. Communis sententia negat.
- 5 Media via procedendum est, si quae satis argumentis oppositis.
- 6 Quid si Titius relinquat tres heredes, & vnum grauet, ut Ecclesiam adificet, an solus adificator, an omnes alij patronatum obtineant? Propendeo, ut solus adificans obtineat.
- 7 Donacione patronatus acquiritur.
- 8 Qualiter patronus legare, vel donare possit iurispatronatus.
- 9 Permutacione iurispatronatus transferitur.
- 10 Item venditione transferitur patronatus.
- 11 An ex venditione omnium bonorum iurispatronatus hereditarium censetur translatum.
- 12 Si vendas iurispatronatus contra iuris ordinem, probabiliter est te inualide vendere.
- 13 Locatione esse non acquiritur patronatus, acquiritur eius usus. Idem est de feudo, & emphyteusi.
- 14 An pignoratione ius vtilis patronatus acquiritur? Respondetur non acquiri, esto rei cui est patronatus annexus oppignerari possit.
- 15 Qualiter consociacione iurispatronatus transferatur.
- 16 Consensus Episcopi non requiritur ad translationem patronatus annexi villa, castro, &c.
- 17 Iurispatronatus si donacione, legato, permutacione in laicum transferatur consensus Episcopi requiritur, secus si in Ecclesiam.
- 18 Si vnus patronus alteri cedat ius suum, non videtur consensus Episcopi ad hanc cessionem necessarius.
- 19 Pagani, & Iudaei iurispatronatus competere non possunt.
- 20 Quid dicendum de infante, pupillo, & minore.
- 21 Tutor presentare potest ob patronatum competentem pupillo, secus curatori.
- 22 Idem dicendum de parte respectu filij, dum est sub eius potestate.
- 23 Qua presentatio praesentanda sit pupilli, an tutoris? Probabiliter est pupilli esse praesentandam.

- 24 Spiritus, & alius irregularis capax est patronatus, quidquid alij contra sentiant.
- 25 Quid de possessore iuris patronatus, & quando censetur bona iure possidere.
- 26 An post licentiam concessam clericum nominare possit patronatum possidens? Probabilis est posse.
- 27 Quid de marito, an praesentare possit: ob patronatum uxori competentem?
- 28 An iura patronatus annexi uxori bonis in dotem datis transeant in maritum. Alij affirmant, alij negant.
- 29 Media via proceditur.

1. **C**onstat ex supradictis hoc ius in radice, & proprietate competere fundantibus, constitutibus, & dotantibus Ecclesiis, & quibus a Pontifice est concessum. At per translationem omnibus illis competit, in quos hoc ius a primo possidentibus fuerit translatum. Videndum autem est, qua ratione transferri possit, ut inde constet qui possit illud habere.

Quadruplici via transferri ius patronatus potest, ut *disp. de Simonia puncta 4. dixi*. Primo, iure hereditario seu ex testamento. Secundo, donatione. Tertio permutatione. Quarto, venditione. *Glossa in cap. praesentis. 16. quae. 7. Innocent. in Rubrica iure patronatus. Azor. 2. part. instit. mor. lib. 6. cap. 20. quae. 4. August. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 71. num. 1.* Ut igitur doctrina huiusmodi intelligatur, appendendum est dupliciter ius patronatus tibi competere posse, aliud quod tibi competit ratione personae, quale est illud, quod tibi, tuisque hereditibus & successoribus competit ob fundatam Ecclesiam, vel privilegium a Romano Pontifice concessum: aliud, quod tibi competit ratione alicuius villae, castri, & praedij, cui est ex fundatione ius patronatus annexum. Primum voco ius patronatus personale, quia a rebus, & possessionibus est distinctum, & personam comitatur. Secundum est reale, quia rebus ipsis inheret. Iis positis.

2. **P**rimo transfertur ius patronatus successione *cap. considerandum. 16. quae. 7.* qui enim succedit in hereditate, eo ipso patronatum consequitur, siue sit consanguineus, siue extraneus: quia transit cum hereditate, *cap. cum saculum. de iure patronatus. clem. plures. de iure patron. Abbas cap. 1. de iure patronatus. 2. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiastic. 2. par. capit. 6. num. 2. Riccius in collect. decis. p. 4. collect. 102. 5. August. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 71. num. 3. Azor. 2. part. instit. mor. lib. 6. cap. 20. quae. 19. in medio.* Quod verum habeat siue haeres sit vir siue femina: quia sequitur hereditatem, & probat *cap. fin. de concess. praebenda. cap. ex litteris. de iure patronatus. & ibi Abbas Azor. supra. Garcia 4. par. de benefec. cap. 9. num. 142.* Adde feminam succedere in iure patronatus maiori tati anexo, si in matrimonio succedat: quia principale trahit ad se accessorium. *Molin. lib. 3. de primogen. cap. 6. num. 4. & c. 7. num. 19. & Mol. Iesuita tom. 3. de iustit. disp. 627. m. 13. Garcia supra num. 145.* Item succedit in iure patronatus pro consanguineis, vel de familia fundatoris, quia non est alienum ab hoc iure, ut in *l. feminam cadat. Garcia benefec. 4. par. cap. 9. num. 144.* alios referens.

3. **H**inc fit filium renunciantem hereditati non acquirere ius patronatus hereditarium, sed cum hereditate transire. *Barbosa alleg. 71. num. 4. Azorius quae. 1. illa 9.* Fit secundo casu, quo multi sint haeredes, omnibus competere aequaliter, tamen si inaequaliter, hoc est si in portione inaequali haeredes sint, quia iura incorporalia indivisibilia sunt ut colligitur *ex leg. si sepulchrum. Cod. de Religios. & sumptibus. funer. ac proinde omnes ad beneficia aequaliter praesentare possunt, & omnibus honorificentior locus debetur, omnibusque in egestate constitutis succurri debet. Hac tamen differentia, ut locus honorificentior, & subsidiarius in necessitate debeat uti libet patrono in solidum, ac si cum alio in patronatu non communicat; ac praesentare ad beneficium non sic cui libet patrono debetur, sed simul cum aliis: quia ius nominandi unum & indivisibile est in omnibus patronis, sic Azor. ex communi sententia *dista. 2. parte. instit. mor. lib. 6. cap. 20. quae. 9.* Ex quo manifeste colligitur in iure praesentandi, & nominandi non succedere haeredes per capita, sed per stirpes, ut deciditur in *clem. plures. c. 1. de iure patron. ubi si petrus Ecclesiae fundator tres filios relinquat superstites, Didacum, Franciscum, & Ignacium, inter quos haereditas dividitur: omnes illi filij ius habent praesentandi, non quilibet seorsim ab aliis, sed simul cum aliis, & est omnibus nominationibus una nominatio valida consurgit. Quod si illi filij plures alios filios inaequaliter habeant, Didacum unum, Franciscum duos, Ignacium tres, tres filij unam tantum vocem habent, quae non excedit vocem, & nominationem factam ab uno filio Didaci, quia omnes illi nominant non ut suas, sed ut personas patrum representant, sic Gonzalez *gloss. 45. num. 61.* Azorius 2. part. instit. mor. lib. 6. cap. 20. quae. 9. Tiraquel *de iure primogen. quae. 36. num. 3.* August. Barbosa *alleg. 72. num. 70.* Stephan. Gratian. *discip. frens. cap. 52. num. 18.***

4. **D**ifficultas est: an ius patronatus hereditarium transeat ad fidei commissarium, vel usufructuarium vniuersalem? Affir-

mant plures, gratissimique doctores. *Ludo. ic. Roman. leg. si patroni. in princ. ff. de Trebell. & leg. Titius eodem tit. num. 5. Mol. lib. 1. de hispanor. primogen. cap. 24. a num. 7. Gutierrez de iur. 3. part. cap. 29. num. 15. inclinat noster Mol. tom. 1. tract. 2. de iustit. disp. 118. in fine.* Ratio praecipua est: quia in fideicommissarium, & usufructuarium vniuersalem transit haereditas. Ergo tranfire debet ius patronatus haereditari anezum. Secundo, quia usufructuarium vniuersalem conceditur omnia iura realia & personalia villis, *leg. 1. & alius. ff. de Trebell.* Ergo concedi debet ius patronatus. Tertio, ius patronatus alienari potest inter viuos titulo vniuersali. *cap. ex litteris. de iure patronatus. leg. quaedam. ff. de acquir. rerum domin.* Ergo & alienari potest ex testamento.

Ceterum communis sententia oppositum defendit. *Coar. tuu. cap. Raynatus de testament. §. 9. num. 8. & lib. 2. var. resolut. cap. 18. num. 8. Anon. Gomez tom. 1. var. cap. 5. num. 29. Eman. Acofta. cap. si parte par. x. in verbo Trebellianica. num. 4. August. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 71. num. 5. Praecipuum fundamentum desumitur ex leg. quia perinde. §. si iusta. ff. de Trebellian. ubi restituta haereditate iura sepulchrorum apud haeredem remanent, & ex leg. si quis sui haeres. ff. de Religios. & sumptibus. funerum. ubi si quis sui haeres, & haereditas ablata sit ei quasi indigno, penes cum iura sepulchrorum manent. Ergo idem dicendum est de iure patronatus antiquo hereditario. Tum quia hoc ius patronatus est ius iuspatronatus est modum pecuniarium non respicit, sicut ius sepulchrorum. Tum quia ius patronatus antiquum, & haereditarium haereditatem videtur sequi, non alium. Aliud fundamentum desumitur ex leg. si patroni filius. ff. ad Trebellianum. ubi ius patronatus hereditarium remanet penes haeredem grauatum, & non tranfit ad fideicommissarium. Ergo idem dici debet de iure patronatus.*

5. **I**nter has sententias media via procedendum est. Ius patronatus reale sit, hoc est annexum alicui villae, aut castro, quod castrum in fideicommissarium, vel usufructuarium transferatur, transfertur etiam ius patronatus: quia est accessorium. At si ius patronatus personale sit, quale est restitutum Titio eiusque successoribus, nequaquam in fideicommissarium, vel usufructuarium transferatur, sed penes haeredem, & successorum remanet: quia transferri non potest contra voluntatem instituentis. At institutor solum Titio, eiusque haeredibus, & successoribus patronatum applicuit. Ergo usufructuarium excludi manet: quia usufructuarium non est eius haeres, & successor. Et confirmo. Haeres grauatus restituit haereditatem fidei commissario, non proprie haereditatem, sed bona per haereditatem accepta restituit, neque enim fideicommissarium haereditatem facit. Ergo per hanc restitutionem fideicommissarius & usufructuarium haeres non sunt. Ergo necque patroni esse possunt. Ex ista hanc distinctionem conciliat supradictas sententias Garcia 4. par. de benefec. cap. 9. a num. 18.

Hac distinctione posita facile est respondere argumentis primae, & secundae sententiae, quatenus nobis obesse possunt. Argumenta enim primae sententiae probant, si ius patronatus annexum sit alicui rei determinatae, illa transiit transferri ius patronatus, ac quando ius patronatus personale est, & bonis adhaerens, translatione bonorum ius patronatus non transferatur. Cum vero in primo argumento dicitur in fidei commissarium transferri haereditatem, negandum est transferri haereditatem formaliter: si quidem non haereditas formaliter, sed bona haereditaria transferuntur; ac proinde ius patronatus antiquum, & haereditarium, quod haereditatem formaliter sequitur, non transferatur. Ad secundum argumentum dico, fideicommissario, & usufructuario competere omnia iura realia, & personalia, quae haeredi competunt ob bona per haereditatem acquisita, non tamen ea iura, quae illi competunt iure largiuntur, vel successione. At cum patronatus personalis est antiquus, & haereditarius, non ex bonis acceptis, sed ex sanguine vel successione habetur, ac proinde non communicato sanguine, vel successione, transferri non potest. Ad tertium, concedo ius patronatus alienabile inter viuos legari etiam posse in testamento: nego tamen ius patronatus personale sic centri alienatum, ex eo praecise quod usufructuarium vniuersalem constituit: solum enim constituit usufructuarium rei, non patronatus. Argumenta vero secundae sententiae probant, ius patronatus personale penes haeredem, & successorum manere restituta haereditate. Fateor tamen *ex leg. quia perinde & alius.* non satis firmiter colligi, quia ut pulchre probat Mol. *de prim. lib. 1. cap. 24. a num. 9.* plerumque differt ius sepulchrae a iure patronatus: ac proinde ex eo quod ius sepulchrae in usufructuarium non transferatur, insipiri non potest ius patronatus non posse transferri. Quapropter firma ratio, cui innotuit est, quia translatio est contra instituta dispositionem, quae solum ius haereditatis, & successoribus patronatum concessit.

6. **R**ursus dubitare potes, si Titius relinquens tres haeredes unum eorum grauet (casu quo grauari possit) ut ex propria haereditatis bonis Ecclesiam aedificet, ipse vero id factum ex consensu Episcopi, quis sit illius Ecclesiae patronus? An solus aedificator, an omnes eius haeres? *Coar. tuu. 2. var. resolut. c. 18. in fine.* censet omnibus patronatum competere. *Mouetur, quia*

DE
S
P
A
L
I
I

nomine Titij Ecclesia edificata est, & ex illius iussu, ac mandato, ac proinde Titij hereditati patronatus acquiritur. Ergo acquiritur omnibus Titij heredibus. Et confirmo. Si Titius ex suis bonis Ecclesiam edificaret, omnes eius heredes patroni essent, sed cum hereditate alicui relinquatur sub conditione Ecclesie edificandae, virtualiter conferitur ipse Titius Ecclesiam edificare. Ergo etiam in hoc casu omnes eius heredes patroni sunt, & fauet *lex his consequenter*. §. 1. *vers. sed & nocumentum*. ff. *famil. erec. fundat.* ex qua lege id adnotat Bald. in *rub. Cod. vers. inter alios acta. col. 1.*

Verum mihi haec sententia non satis probatur: magis enim propendo in eam, quae affirmat solum aedificantem Ecclesiam ius patronatus competere. Moverit; quia in supradicto casu haeres patronatus nomine proprio & propriis bonis sub ea sibi conditione relicta Ecclesiam edificat. Ergo alij haeres participare de patronatu non possunt; quia in tantum possent de patronatu participare, quantum ex bonis Titij, & nomine ipsius Ecclesiam edificata esset. Cum autem non Titius, sed eius haeres, neque ex bonis Titij, sed eius heredis à Titio relicta Ecclesia edificata: sicut sane nequaquam alios cohæredes participare posse in patronatu. Aliud esset, si Titius ex suis bonis segetaret quantum sufficientem Ecclesiam edificandam, & alicui ex suis heredibus aedificationem committeret, tunc enim omnes heredes Titij patronatum consequerentur; quia nomine Titij Ecclesia edificatur, & ex illius bonis formaliter.

7. Secunda via, qua ius patronatus in alium transferretur, est donatio, cap. *ex insinuatione*, cap. *nullus*, de iure patronat. & tradit Glossa cap. *pie merito*. 16. *questio. 7.* Et in dicto *cap. ex insinuatione*, verbo *liberaliter*. Itaque in *leg. si unquam*. Cod. de *rem. ad. donat.* verbo *donatione largitus*, num. 53, August. Barboia 3. *par. de potest. episc. alleg. 7. num. 20.*

8. Difficilis autem est, an patronus donare, vel legare ius patronatus possit, cui sibi placeat?

Cui difficultati respondeo, aut ipse patronus est patronatus institutor, aut ab instituente patronatum accepit; si ipse est patronatus institutor, & descendentes habeat legitimos, potest ius patronatus sui filiorum donare, aut praeterlegare, neque alij conqueri possunt de inofficiosa donatione facta, quod maxime habet verum si Ecclesiam edificasset ex bonis, de quibus ipse absque praedictio filiorum disponere possit, sic Lambertini. de iure patronat. lib. 1. p. 2. *quest. 3. art. 7.* Couartuu. alij relatis, lib. 2. *cor. resp. cap. 18. num. 9.* Alteri autem à filiis credere non posse hunc primum patronatum patronatum relinquere in casu quo patronatum acquisisset ex bonorum dispositione de quibus extra filios disponere non possit; quia alias talis dispositio inofficiosa esset filiis, & retractanda. Et praeterea, quia cum talia bona, quibus patronatus acquisitus est, ad filium legitimum pertineant, & ius patronatus ob illa acquisita pertinere debet. Secus vero dicendum, si acquisisset ex bonis, de quibus libere disponere poterat. At si ex privilegio sibi esset concessum, videndum est qua forma concessum sit: si enim concessum sit sibi, sicutque liberis non poterit extra illa transferre; quia filij non à patre, sed à Pontifice immediate patronatum acquirunt. Secus vero esset, si alicui concederetur cum potestate transferendi absque personae determinatione.

Sed quid si primus institutor patronatum reliquit Petro, eiusque filius, nepotibus, &c. successit, poteritne Petrus, aut eius filius, aut nepos patronatum transferre in quem sibi placeat in praedictio eorum, qui ab institutore vocati sunt? Affirmat Casar Lambertini, de iure patronat. lib. 1. p. 2. *quest. 2. art. 6. & 8.* Moverit, quia vivente Petro nullum ius habent in patronatu eius successores. Ergo absque praedictio illorum transferre poterit Petrus patronatum. At contrarium omnino tenendum est, quia ratione institutionis omnes successores habent ius succedendi in patronatu, quo iure privati non possunt ex causaque voluntate sui patronatus transferri possit pro libito possidere; tam successores supradicto iure privarentur, quod concedendum non est, ita tradit, aliis relatis, Couartuu. 2. *cor. cap. 18. num. 9. vers. sed quartum* Garcia 5. *par. de benef. cap. 9. num. 11. & 70.*

9. Tertia via, qua ius patronatus in alium transferretur, est permutatio, cap. *nemine*. 16. *quest. 70.* Pro quo adverte, si ius patronatus reale sit, hoc est alicui villae, vel praedio annexum, permutari poterit cum aliare temporali, facta villa, vel praedij permutatio; quia tunc non spirituale cum temporali, sed potus temporalia permutantur. At si ius patronatus personale sit, nequit cum re temporali permutari, sed cum alio iure spirituali, iuxta textum in *cap. ad questiones. de rem. perm. & tradit Azor 2. p. *inst. moral. lib. 6. cap. 20. q. 7.* esse enim implicia spiritualis iuris venditio.*

10. Quarta via transferendi ius patronatus est venditio. cap. *cum saculum*, & ibi *gloss. verbo emptorum*, de iure patronat. Si patronatus personalis sit, nequaquam absque labe simoniae transferri poterit venditio; quia est invidibilis autem villae, vel castro annexa sit, vendita villa, aut castro manet translatus. Debet tamen non plus vendere villam, aut castrum ob patronatum annexum, quam si illo careat, alias tacite vende res sine patronatu; sicuti non potes vendete calicem consecratum

pluris ob consecrationem, quam si consecratus non esset, Azor. 2. p. *inst. moral. lib. 6. c. 20. quest. 8.* Cui communi doctrinae contradicit Garcia 5. *par. de benef. cap. 9. num. 35.* & fauet noster Mol. 3. *de iust. iur. 2. disp. 620. num. 6. ad finem*; moti ea ratione, quia res eo pluris aestimatur, quo excellentioribus qualitatibus, ornata est, ac qualitas patronatus est nimis excellens. Ergo ratione illius pluris res aestimari debet. Neque obstat, si dicas esse quidem rem maiori aestimatione dignam ob patronatum, sed non aestimatione, qua pretio comparari possit, sed alterius ordinis, & rationis; quia patronatus non est qualitas temporalis, sed spiritualis. Non inquam obstat, quia patronatus non est qualitas pure spiritualis, sed habet temporalitatem annexam, v. g., honorificentiorum locum pro patrono in Ecclesia, & Ecclesiam obligatam ei in necessitate subvenire. Ergo ob has rationes pluris aestimari villa poterit, maiorque pretio vendi, quam alias venderetur. Faveo non videri hoc improbabile. At quia communis sententia defendit simoniam esse, si pluris ob patronatum villa, vel castum vendatur, quam alias venderetur, ideo dicimus has qualitates temporales patronatus annexas non constituere villam, vel castum pluris vendibile; quia non ipsis qualitatibus per se, sed iuri spirituali, ex quo nascitur, attenditur. Et cum hoc ius spirituale sit, & invidibile; ea de causa non reddit villam, cui annexatur, maiori pretio dignam.

11. Dubium tamen est, an ex venditione honorum omnium censeatur translatum ius patronatus hereditarium nulli speciali praedio determinate annexum? Cui dubitationi *er. de virtus religion. opposita. disp. de Simon*, respondi, & negativam partem defendi; quia dictum ius patronatus non transit cum venditione verum singularium, & specialium, cum illi annexum non sit, ac cum omnia bona venduntur, omnium debet fieri specifica, & singularis traditio. *leg. qui tibi. Cod. de heredit. vel act. vend.* Ergo illis venditis non transferretur ius patronatus, quod solum in consequentiam venditione transferri potest, & ita tenet Lambert. de iure patronat. 2. p. lib. 1. *quest. 5. art. 15.* Eman. Costa *cap. si pater de restam. in 6. verbo Trebellianica. numero 7.* Garcia 5. *par. de benef. cap. 9. n. 13.* Suar. *tom. 1. de relig. lib. 4. de simon. cap. 28. num. 19.* & segg. & aliis allegatis Barboia 3. *par. de potest. episc. alleg. 7. num. 31. & segg.*

12. Sed quid si de facto contra iuris prohibitionem vendas ius patronatus, erit ne venditio valida? Affirmat Suar. lib. 4. *de simon. c. 57. n. 13.* quia nullibi invenitur irrita ipso iure: nam licet in Concilio Trident. *sess. 25. cap. 9. de reformis*, dicatur, vt nullus ius patronatus transferre in aliquem contra canonicas sanctiones praesumas; alioquin ipso iure patronatus priuatus existat; non inde inferatur translationem nullam esse, sed esse annullandam, sicuti diximus de alienatione honorum ab haeretico facta ante declaratoriam sententiam, quae quidem alienatio valida est, esto rescindenda venia. Nihilominus probabilius credo, venditionem invalidam esse, neque posse emptorem patronatum retinere, sed manere penes vendentem, quousque sententia declaratoria criminis accedat. Moverit, quia patronatus in neminem transferri potest, in quem Ecclesia non consenserit, quia ex voluntate Ecclesiae hoc ius spirituale communicatur, & non aliter. At Ecclesia translationem simoniacam reprobatur, & detestatur, omnesque tales actiones irritat, & annullat, cap. *quomodo pactum. de pactis. cap. praeerea. de transactio. cap. ex qua. 1. quest. 3.* ergo talis venditio nulla est, & consequenter ius patronatus non est ex illa translatum, & ita tenet Azor. 2. *par. inst. moral. lib. 6. cap. 20. quest. 8.* Garcia 5. *par. de benef. cap. 9. n. 9.*

13. Ad hunc modum reducitur translatio iuris patronatus per locationem pignorationem, fundum vel emphyteum, ac denique confiscationem. Et quidem locatione transferri non potest, quia non est capax locationis. Idem sentit Azor. 2. p. *inst. moral. lib. 6. cap. 20. quest. 11.* de iure patronatus reali rebus ipsis annexo; quia ratione locationis non acquiritur conductor dominium directum, vel vile rei locatae, ac proinde neque ius patronatus. Tæretum mihi probabilius apparet locatarium locatione durante patronatum habere; quia virtute universalis locationis communicatur locatario potestas vtendi re, & consequenter percipiendi omne ius fructus; cum autem praecipuus fructus sit ius patronatus, illo vti poterit locatarius, & videtur casus decisis in *cap. ex litteris. de iure patronat. & ibi gloss. ff.* Hinc à fortiori constat feudo, & emphyteum ius vile patronatus transferri; quia emphyteuta, & feudatarius habet vile dominium rei in feudum, vel emphyteum datae. Azor. *supra. quest. 12.*

14. Minor dubitatio est de re in pignus à creditore accepta, an cum pignoratione patronatus transferatur? Videtur transferri, quia concedens pignus illo vti non potest; siquidem ex pignoratitia actione priuatur potestate vtendi re in pignus data; aliis nullus esset vtilitatis pignoratitio, si ea non obstantem posset debitor re pignotata, & fructibus illius vti. Si autem debitor vti patronatu non potest, efficitur sane in creditorem cum pignore translatus, ne dicamus vsum patronatus extingui esse. Ob hanc rationem à *Zor. dicto cap. 20. q. 13.* estimat rem, cui est ius patronatus annexum, non posse oppignerari; adducit

cit Glossam in cap. ultim. de concess. prebenda, quae nihil dicit. Ceterum rem, cui est ius patronatus annexum, oppignerari posse mihi videtur probabilis; quia nullus est text. huic contractum prohibens; si enim venditio prohibita non est, à fortiori neque pignorat. Neque obest ratio in contrarium allegata. Credo namque penes debitorem manere ius patronatus non solum quoad proprietatem, sed etiam quoad illius usum, quia ex pignoratitia actione non transfertur in creditorem ius vendi pignore, quia pignus solum conceditur ad debiti securitatem ac proinde omnis usus pignoris, qui huic securitati non obstat, debitori remanet: at usus patronatus nequaquam securitati debiti obest, ergo remanet debitori. Adde creditorem obligatum esse restituere omnem fructum, quem ex pignore accipit: vel in sortem computare. cap. 1. de iuris. leg. 1. §. 2. ff. de pignorat. act. At si in creditorem ius patronatus cum pignore transferretur, ipseque praesentaret, non apparetur qua ratione ille fructus, scilicet praesentatio restitui possit, aut eius aestimatio, cum sit supra omnem aestimationem. Dicendum ergo est nequaquam in creditorem ius patronatus cum pignore transire, & ita tenet aliis relatis, & affirmans esse communem sententiam, Gregor. Lopez leg. 9. §. 15. part. 1. verbo empenado, tametsi contrarium indicet illa lex.

15 Tandem de consecratione esse potest dubitatio; an per illum ius patronatus in fideum transferatur: ed huic difficultati tractatur, de fide. disputat. de partis temporalibus. Iatisfecimus, nostramque sententiam pluribus doctoribus, & decisionibus Rorae comprobata. Garcia quinta parte de benef. capite nono, à num. vigesimo sexto.

16 Restat pro intelligentia supradictarum translationum advertere consensum Episcopi, seu illius, ad quem beneficii institutio pertinet, aliquando necessarium esse, neque aliter fieri supradictam translationem posse. Quando vero contingat, pergitur explicare. In primis non requiritur hic consensus ad translationem iuris patronatus accessorium venditioni, vel donationi, locationi, feudo, emphiteusi, villae, vel castri habentis ius patronatus annexum: colligitur ex c. cum scilicet de iure patron. §. ubi Abbas, c. ex litteris eodem titulo, & tradit August. Barbosa tertia parte de potest. Episcopi. alleg. 7. n. 10. Suarez tom. 1. de religio. lib. 4. de simon. cap. 2. §. 8. num. 17. Barbosa 3. part. de potest. Episcopi. allegat. 7. n. 46.

17 At si ius patronatus personale sit, & donatione, legato, permutationeve transferatur in alium, distinguendum est. Si transferatur de laico in Ecclesiam, vel locum religiosum, vel in clericum nomine Ecclesiae, nullus consensus requiritur, colligitur ex cap. illud. de iure patr. ubi religiosi loco ius patronatus conferendi liberam habeat patronus facultatem, & capite unico, eodem titulo, in 6. habetur eam donationem firmam esse, & tradunt communiter doctores, vt testatur Azor. 2. par. in st. mor. lib. 6. c. 20. quast. 5. Suarez. de simon. c. 28. n. 15. Stephan. Gratian. disceptat. forens. c. 177. n. 3. Barbosa 3. part. de potest. Episcopi. alleg. 7. n. 11. §. seqq. Ratio esse potest, quia est fauor Ecclesiae, quod re deat ad ipsam ius patronatus. Neque obstat c. nullus, c. quod autem, ubi non potest absque Episcopi consensu Ecclesiae conferri monasteriis, aut clericorum collegiis. Non inquam obstat, quia loquitur supradicti text. de collatione, non de praesentatione. Verum si ius patronatus de laico in alium laicum transferatur, consensus ordinarij requiritur, est communis sententia, vt testatur Azor. Suar. Stephan. Grat. Barbosa, & alij apud ipsos sup. colligitur ex c. illud. de iure patron. c. cum eodem tit. in 6. argum. à contrario sensu. Triplex ratio huius consensus assignari potest. Prima ne fiat simoniaca translatio, cuius periculum maxime vitatur examinatione facta ab ordinario, & consensu illis praestito. Secunda, vt eodem tempore prorogetur patronatus, quo fuit primo institutus, & cum primo institutus sit ex ordinarij consensu, ex illo prorogari debet. Tertia, ne damno afficiatur Ecclesia, assignando ei patronum suspectum, & iniustum. Quod si ius patronatus de Ecclesia in Ecclesiam, vel in laicum transferendum esset, ille consensus necessarius est, qui ad alienationem rerum Ecclesiasticarum expostulatur, & notavit Barbosa d. alleg. 7. n. 27. Est enim talis translatio vera iuris immobilis alienatio.

18 Difficultas autem est, an casu quo plures existant patroni alicuius Ecclesiae, possit vnus alteri cedere ius patronatus, quod habet absque ordinarij consensu? Negant Holtens. Panormit. Ioann. Andr. & alij quos refert Lambertin. lib. 1. de iur. patron. 2. p. 9. 2. de 11. Mouentur, quia haec cessio iuris quaedam est donatio, c. veniens, de restibus, sed nullus laicus alicui laico donare patronatum potest. Ergo neque hoc ius cedere. Secundo, quia in hac cessione interuenire potest labe simoniae, sicut in qualibet alia translatione. Tertio, quia potest contingere, vt is in quem fit translatio iniustus Ecclesiae sit, & grauius cum vexet si ius patronatus integrum habeat.

Nihilominus plures doctores (quibus videret assentiendum) esto assentem conueniens esse, vt consensus ordinarij in hac cessione intercedat, at non reputant necessarium, sic Lambertin. supra Azor. 1. p. in st. mor. l. 9. c. 20. q. 6. Praxis Episcopi. 1. par. verbo in patronat. §. 2. verbo secundum dubium. Decisio Ro. apud Farinac. in nouissimis p. 1. r. 2. decis. 707. n. 1. Barbosa alleg. 7. n. 28. Ratio esse potest, quia haec cessio non constituit nouus patro-

nus, sed potius ex iis qui antea erant, vnus extinguitur alio intergre constituto. Quod Ecclesiae damnosum regulariter non est potius eam Ecclesiae expedire vni, quam pluribus subici, praecipue cum ille qui subicitur, notus iam sit, neque prauium potest Ecclesiam vexaturus, alias si Ecclesiam vexaret, cum dimidiatis patronatibus haberet, non illum Ecclesiae in patronatu consecrasset. Est ergo haec cessio utilis Ecclesiae, ac proinde absque expresso ordinarij consensu fieri potest.

In iis casibus, in quibus consensus ordinarij requiritur, si ex post facto accedat, sufficit ad translationem validam constitucionem, quia non tam ad valorem translationis; quam ad illius firmitatem vltim expostulatur, & tradit Flamin. de resignat. lib. 8. q. 10. num. 7. §. 8. Menoch. de praesumpt. lib. 6. q. 34. n. 14. cum sequentibus, Barbosa 3. p. de potest. Episcopi. allegat. 7. n. 18. Azor. 2. p. in st. moral. lib. 6. cap. 20. quast. 5. in fine.

19 Huculque diximus de modis, quibus patronatus obtineri potest. Restat examinandum, an ab omnibus indifferenter possit obtineri? Et primo dubitatur de Pagano, & Iudaeo, eo quod iudificare Ecclesiam possint, vel emere rem, cui ius patronatus est annexum? Nihilominus dicendum est omnino incapaces esse iuris patronatus. Quia ad hoc ius nullus obtinere potest, nisi cui ab Ecclesia fuerit concessum. At Ecclesia fidelibus tantum concessit, vt constat ex c. quicumque. 16. q. 7. ubi, quicumque fidelium, & c. pia memis, eadem causa §. q. ubi, pios, seu Christianos homines, & c. Frigidus, eodem ubi, qui Christianis debetur, ubi Gloss. in fine. Ergo Iudaeus patronus esse non potest, ita notavit Azor. 1. p. in st. 1. 6. c. 21. q. 7.

20 Secundo dubitatur de infante pupillo, & minore, an obtinere patronatum possint? Et ratio dubij est; quia caret discernit sufficienter ad praesentandum. Verum hoc parum momenti est. Nam esto infans discernit careat, habere potest tutorem, qui nomine ipsius praesentationem faciat, ac proinde patronus esse potest. Item quilibet infans capax est legati, & haereditatis, ergo & patronatus haereditati annexi; & ita tradit Anbas c. 1. de iure patron. n. 5. Ioann. Andr. c. cum ex eo de erection. in 6. Archidiacon. cap. decernimus. 16. q. 2. Frederic. conf. 97. Azor. 2. p. in st. moral. lib. 6. c. 21. q. 14. Quod si pupillus maior septennio sit ius patronatum obtinet, vt nominat clericum possit etiam absque tutoris, vel curatoris auctoritate; quia nullibi cauetur hanc auctoritatem in hac nominatione requiri, sicut nec requiritur in sponsalibus contrahendis, sic aliis relatis docuit Azor. supra Lambertin. 1. p. de iure patronat. lib. 2. q. 2. art. 9. §. 10. §. 3. p. 14. q. 6. art. 1. Garcia 5. part. de benef. cap. 9. num. 133.

21 Tertio dubitatur de curatore, & tutore, an filij pupilli patronatum obtineant? Respondeo nequaquam obtinere; quia pupillus patronatum retinet, difficultas est, an obtineat ius praesentandi? Et quidem cum pupillus infans est; hoc est minores septennio, vel ob amenciam aut furiam discernit caret, certum est praesentare posse; quia tunc eius cogens praesentare non potest, & ipse nomine eius praesentationem facit, sic Azor. d. q. 14. & supponit Garc. sup. Si autem pupillus discernit habeat, communis sententia defendit tutorem praesentare non posse; quia tutor non administrat spiritualia, vt cum Gloss. c. ex eo de iur. in 6. verb. suffragium in fi. Roch. Pain. Rebuff. & alii docet Garc. d. c. 9. n. 286. Azor sup. Ceterum mihi probabilis apparet, praesentare posse tutorem, quia tutor praecipue datur ad regendum personam pupilli. Ergo ratione huius personalis legitimis praesentare ad beneficium poterit, & ita tradit Garc. sup. n. 135. Secus vero dicendum videtur de curatore, qui cum principaliter datus sit pro administratione bonorum minoris, & non personae, patronatum competentem minori, & eius bonis non annexum non videtur administrare posse, neque ad beneficia vitare illius praesentare; sic Garcia n. 196. Dices, in regno Castellae, decima fructuum ex bonis pupilli, & minoris debetur tutori, & eura ori; iuxta l. 2. r. 7. lib. 3. fori. Ergo ratione illius praesentationis poterit in parte ad beneficia, quia praesentatio fructus est bonorum pupilli. Respondeo decimam fructuum ex quibus pupillus, & minor ali, & sustentari possunt, vt constat ex supra d. leg. ibi mantingalos de los frutos y tome parasi el diez mo. Et praesentatione autem neque minor, neque pupillus ali possunt. Item decima, quae debetur curatori, est pretium laboris impensum quod esse non potest praesentatio. Adde ius praesentandi indubitatum esse. c. 1. de iure patronat. non igitur conuenit ex parte potest tutori vt latius profecquitur Ioann. Gutier. 3. p. de tractat. c. 29.

22 Idem quod dictum est de curatore, & tutore dicendum est de patre respectu filij, dum sub eius est potestate, posse inquam patrem praesentare ad beneficia iuris patronatus competentem filio, dum filius impubes est, quia toto eo tempore personae filij administrationem habet. Secus vero post pubertatem; quia tunc cessat filij administratio, & solum in eius bonis conceditur praecipue cum hac administratio spiritualia respiciat, in quibus iuris sui iuris est neque patria potestas ad ea extenditur. Ab hac doctrina excipitur est patronatus competentis filio ob bona aduentitia, quorum pater habet vltim fructum; quia ratione illius praesentare ad beneficium poterit, & non ipse filius, vt bene dicit Garcia 5. part. de benef. c. 9. num. 20.

23 Quod si iniquas, quae praesentatio praefertenda est, cum tutore

DE
AS
PAL
II

tutor, & pupillus presentare possunt? Respondeo probabilius esse pupilli presentationem esse praeterendam; quia tutor non presentat nomine proprio, sed ex tacto pupilli consensu; sicut pupillus rationis compos; qui nomine proprio presentat, & dominum habet patronatus.

24 Quarto dubitatur de spurio irregulari, aliave inhabilitate affecto? Plures doctores docent incapax esse iuris patronatus. Tum quia est incapax beneficii & pensionis ergo & iuris quoad illa dicitur. Tum quia est exclusus ab officiis publicis, & honoribus. Ergo ad iure presentandi. Nihilominus tenendum est, quilibet illegitimè natus, & alias irregularem capacem esse iuris patronatus: sic aliis relatis, docuit Roch. tract. de iure patronatus, verb. competens, question. 2. Azorius 2. p. mor. lib. 6. c. 11. §. 13. Ratio est clara: quia spiritus potest ecclesiam ex propriis bonis fundare, & dotare, sed culibet fundanti ecclesiam absolute vlla exceptione patronatus conceditur. cap. p. mentis, cap. quicumque, cap. filij 16. q. 7. & Trident. sess. 9. de reformat. Itē potest vilam, aut caltrum, cui est patronatus annexus emere, aut donacione, vel legato in ipsum transferre, cum nullibi invenitur inhabilitas. Neque obstat incapax esse beneficii, & pensionis ecclesiasticae; quia haec ordinem requirunt, & solum clerico communicantur; at ius patronatus laico competit. Neque item obest inhabile esse ad officia publica, quia iuris patronatus exercitium non est officium publicum, sed priuatum, vt dicitur Azor. 2. in iur. moral. lib. 6. cap. 2. §. 17. post. medium, neque semper exercendum, sed cum bene finis vacat.

25 Quinto dubitatur de possessore iuris patronatus, cui vere dominium illius non competitur inquam hic iura patronatus obineat? Sub distinctione respondetur, si bona fide possidet patronatum, iura illius obineat; ac proinde clericum nominare poterit institutum, secus si mala fide. Est expressa decisio text. in cap. consultationibus de iure patronatus, & tradunt fere omnes doctores, quos lata manu refert & sequitur Gonzalez reg. mens. gloss. 45. §. 2. num. 6. Ratio est, quia nominare clericum, honorificum locum tenere, subsidiū ab ecclesia accipere, fructus sunt iuris patronatus, cum Bertoldus de re iudicata, sed fructus rei possessori bonae fidei debentur. c. graui, de re iur. solutio. Si quis à non domino in iure paratur, dicitur. Ergo si fructus possidenti bona fide patronatum debentur. Quod à fortiori procedit in sententia Abbatis in d. c. consultationibus, n. 3. ad medium Gonzal. n. 11. Azor. 2. p. lib. 6. c. 21. §. 17. affirmatiuum nominationem à patrono factam non esse fructum naturalem, sed potius industrialē; si quidem patronus industrialium apponere debet, vt persona digna, & idonea nominetur, & iura temporis sibi concessum. Fructus autem industrialis possessori bonae fidei debentur ex omnium sententia, cum Glossa in dict. §. si quis à non domino, & pluribus firmat Couar. lib. 1. var. c. 13. à n. 6. Ergo possessori debetur nominatio. Adde, est nominatio inter fructus naturales computetur; non obinde inferitur possessori bonae fidei debitam non esse, aut esse annullandam, postquam constituit ad alium ius patronatus pertinere. Nam possessor bonae fidei non tenetur fructus naturales bona fide conuemptos restituere, nisi ex illis dicitur factus fuerit, vt tradit Abbas in dicto c. consultationibus ad finem. Glossa in d. §. si quis à non domino, verbo fructus, in iur. de verum disuisione, & leg. ex diuerso. 35. verbo non habendum ff. de rei vindicatio, sed facta presentacione iam ille fructus iuris patronatus consumitur, neque patronus ex illo dicitur factus est. Ergo retractari non debet.

Quod si inquiras, quando censetur quis patronatum bona fide possidere? Respondeo quoniam credit probabilibus fundamentis sibi patronatum debere, sic relato Abbate in d. c. consultationibus, tradit Azor. lib. 6. c. 21. §. 17. ver. quare. Ex quo fit si tempore nominationis erat possessor sibi non competere patronatum, sed alteri, nequaquam presentare poterit; quia tunc cessat in eo bona fides, & tanquam possessori maiore fidei nullus fructus debetur, Abbas in dicto c. consultationibus, n. 9. Lambertin, de iure patronatus, lib. 2. part. 1. quaest. 3. art. 6. num. 4. ver. tertius est casus Gutier. conf. 4. in fine. Gonzal. aliis relatis, gloss. 45. §. 2. num. 4.

Vt autem possessori patronatus probabilibus fundamentis credere possit sibi patronatum debere, debet possidere auctoritate iudicis, & seruato iuris ordine; quia non est praesumendum absque iusta ratione & titulo alicui patronatus possessionem concedendam à iudice esse; sic Abbas & Innocent. in dicto c. consultationibus, Azor. 2. p. in iur. moral. lib. 6. c. 21. §. 17. Hae possessio ex vnico duntaxat actu nominationis acquiritur, c. cum Ecclesia Sutrina, & ibi Glossa, verbo breuitatem temporis, de causa possess. & proprietate, & tradit, pluribus allegatis Gutier. con. 3. num. 1. Lambert. de iure patronatus, lib. 2. part. 1. §. 3. art. 11. n. 5. Gonzalez de mensuris, gloss. 45. §. 2. n. 29. Debet tamen hic actus nominationis ad effectum perducī; alias non constituit possessionem. Quapropter si presentacionem non sequatur institutio, & beneficii possessio, presentatio sufficiens non est ad concedendum ius possessionis. sic Gonzalez, Gutierrez, Lambertin, supra, & alij apud ipsos.

16 Sed dubium est, an post litem contestatam possit is qui bona fide patronatum possidet, clericum nominare? Ratio dubitandi est; quia esto possessori bonae fidei debeatur fructus rei

post litem contestatam quouique causa definiatur, at ipse eos accipit sub onere, & obligatione restituendi vero domino, si causa cadit. leg. certum Cod. de rei vindicatio, c. graui, de restitut. spoliat. Sed hanc obligationem subire non potest is qui patronatum possidet; quia facta presentacione, & institutione secuta, reuocari presentatio, & institutio non potest. Ergo presentatio, & institutio post litem contestatam non valent. Quod si dicas, institutionem semel validam reuocari non posse, ac proinde post litem contestatam non esse faciendam: presentacionem autem fieri posse, quia reuocabilis est, dum non sequitur institutio; obstat, quia presentatio ad institutionem ordinatur, & in ordine ad illam fit. Si ergo nominatus institui non potest lite pendente, inutiliter nominatur. Ergo eius nominatio valida non est, ita tradit Glossa in eum, ver. de in re, & fuit text. quatenus electio Abbatis facta à monachis possidentibus ius eligendi, non firmatur à Pontifice.

Ceterum probabilius crederem presentacionem fieri posse, & validam esse lite pendente, tamen institutio ob rationem supradictam sequi non possit: sic relato Patro in cap. ex litteris de iure patronatus, num. 78. & 9. tradit Azor. 2. part. in iur. moral. lib. 6. c. 21. quaest. 18. Ratio est; quia constans est doctorum sententia fructus rei deberi possessori bonae fidei, dum à causa non cadit. Ergo presentatio, quae est fructus iuris patronatus possidenti debetur cum nullibi inueniatur hic fructus exceptus. Neque obstat possessorem bonae fidei obligatum esse restituere fructus, vel eorum estimationem, si causa ceciderit; quia non facta institutione presentanti, optimè potest possessor patronatus hanc restitutionem facere, potest namque presentacionem, quam fecit, cassam habere, & vero patrono concedere. Neque obinde fit presentacionem inutiliter fieri, si eam institutio non sequatur; quia ad eius utilitatem non requiritur, vt sequatur statim institutio; sufficit si sequatur lite finita. Adde optimè posse sequi institutionem, neque obstat, quod reuocabilis non sit; quia id fauore ecclesiarum conceditur, ne differatur institutio ecclesiae vacantis ob litium longitudinem. Praeterea huiusmodi fructus non consistit in commodo pecuniario. Ergo esto possessor bonae fidei fructus alios temporales restituere teneatur non videtur obligandus ad huius fructus restitutionem, & ita ex sententia Innocent. & Baldi tradit Gregor. Lop. leg. 9. in 1. §. part. 1. gloss. fin. vbi optimè aduertit supradicta procedere cum lis mouetur super ius patronatus, non super illius possessionem.

27 Sexto dubitatur de marito, an presentare possit ob patronatum vxori competentem? Qua in re primò certum est, si patronatus vxoris personalis sit, neque eius bonis annexus, nequaquam marito iura illius communicantur; quia sunt propria vxoris, neque ad sustentanda matrimonij onera conducunt: sic supponunt doctores omnes statim referendi: Secundò esse debet certum, iura patronatus vxori competentem ex bonis ob maioratum acquisitis, aut per successione habitis, neque in dotem data sunt marito non communicari; ac proinde ex vi talis patronatus non potest maritus presentare, neque subsidiū in necessitate ab Ecclesia exigere: sic Burgos de Paz. in proximo legum Taurin. §. Mol. de Hispan. primogen. lib. 1. c. 4. n. 31. Garcia §. p. de benefico, cap. 9. n. 185. Perez de Lara de amittit. & capellan. lib. 2. c. 3. n. 24. Ioann. Gutier. §. p. de iur. c. 9. n. 4. Bazca de decimis tutor. c. 23. n. 18. Ratio ea est, quia haec bona vxoris sunt, neque in maritum transeunt, & consequenter neque ad ipsum transeunt patronatus iura.

28 Quocirca controuersia grauis inter doctores est, an iura patronatus annexi vxoris bonis in dotem datis transeant in maritum. A firmat alij relatis Tiracquel. post leges consubiales, gloss. ult. à n. 5. Ioann. Gutier. supra n. 3. Bazca n. 18. 19. 30. & 33. Garc. §. p. de benefico, c. 9. n. 177. Mol. de Hispan. primogen. lib. 1. c. 24. n. 3. Mouentur ex doctrina Glossae communiter receptae in leg. in rebus, verbo naturali, Cod. de iure dotium (quamque sequitur Bar. n. 3. Bald. n. 6. affirmantis maritum dominum fieri retum dotium quod si verum est, efficitur sane marito & non vxori iura patronatus competere; quia haec iura sunt illis bonis accessoria. Verum plures doctores contrario fundamento nixi negant marito iura patronatus supradicti competere, sic docuit Abbas in c. fin. de concess. p. abenda, n. 8. & ibi Imola, & Bortius, Felin. c. cum olim, num. 2. de maior. & obediunt. & in cap. cum Bertoldus, de re iudicata, num. 2. Iason in leg. diuortio §. si vir in fundo, num. 7. ff. solutio matrim. Guillem. Benedict. in cap. Raynucius, de testam. ver. cetera bona, num. 37. Azor. 2. p. in iur. moral. lib. 6. c. 21. quaest. 16. & alij relati per Barzam. de decimis tutorum, cap. 2. n. 30. ver. octauo. Mouentur tamen quia maritus non est dominus dotis, sed vxor, leg. in rebus, Cod. de iure dotium: ibi, cum eadem res & ab initio vxoris fuerint, & naturaliter in eius permanserint potestate, & leg. quamuis, eodem tit. ibi, quamuis in bonis mariti dos sit, mulieris tamen est. Tum quia esto maritus sit bonorum dotium administrator, & ipsi debeantur eorum fructus, & commoditates. At hoc intelligendum est de fructibus & commoditatibus quae ad sustentanda matrimonij onera deseruire possunt, quia ad hunc finem dos conceditur. Iura autem patronatus ad hunc finem deseruire non possunt. Ergo marito non conceduntur.

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

R

29 Inca

29 Inter has extremas sententias media via cenſeo procedendum iuxta doctrinam, quam præ omnibus doctis, & elegantius tradit Covarruvias *præd. quæſt. 100. c. 28*. Affirmat namque bona dari poſſe dupliciter vel æſtimata æſtimatione, quæ facit emptionem, vel quæ emptionem non conſtituit. Quando autem hoc contingat, iſtæ ipſe explicat. Si bona in dotem dantur æſtimata æſtimatione, quæ facit emptionem, cenſeo non vxori, ſed marito patronatum competere, quia illorum bonorum maritus ſit dominus, neque teneat ſoluto matrimonio ea vxori reddere, ſed eorum æſtimationem tantum, ut bene etiam comprobatur Anton. Gomez. *leg. 50. Tauri. 2 numero 44*. At ſi bona in dotem data ſit æſtimata non ſint, probabilius cenſeo, neque maritum habere eorum dominium, neque iura patronatus. Quia illorum bonorum maritus ſolum habet adminiſtrationem, pro matrimonio oneribus ſuſtinentis, ergo non patronatus.

PUNCTUM V.

Intra quod tempus liberum ſit patrono nominare ad beneficium inſtituendum.

- 1 Ante vacationem fieri nominatio non poteſt.
- 2 Patrono laico 4. meſes conceduntur, ſex Eccleſiaſtico.
- 3 Hoc tempus à die vacationis nota computatur, & qualiter ſcientia probetur.
- 4 Tempus ſemestre continet dies feriatis.
- 5 Patrono impedito non currit tempus.
- 6 Pendente lite inter patronos, ſi intra tempus non præſentent, amittunt ius præſentandi pro illa vice.
- 7 Secus dicendum ſi lis mouetur cum ordinario, vel inter ipſos præſentatos.
- 8 Ordinario licitum eſt tempus prorogare patrono ad præſentandum.

1 **Q**uovſque beneficium vacet, certum eſt, non poſſe à patrono nominationem fieri, *cap. illud. de iure patronatus c. vii. de conceſſ. præbende*. Non enim poteſt fieri nominatio illius, cuius fieri non poteſt inſtitutio. Adde autem vacationem beneficii nec promiſſio nominationis futuræ fieri poteſt, nec facta teneat etiam beneficii vacatione ſuccedente. Auguſt. Barb. 3. p. de poſſeſ. *epiſc. alleg. 72. à n. 1. præcipue 6.*

2 Facta vacatione conceditur patrono laico, hoc eſt illi, cui patronatus competit titulo patrimonij, quatuor meſes, ut nominationem facere poſſit, *cap. quoniam. cap. cum propter. de iure patronatus. cap. unico. §. verum de iure patronatus. in 6. & tradunt omnes; ſi autem ius patronatus mixtum ſit ex laicis, & Eccleſiaſticis, communis ſententia docet ſemestre ad præſentandum illis eſſe conceſſum, tamen ſi laici ſortem ab Eccleſiaſticis nominarent, quia ratione communionis privilegium conceſſum Eccleſiaſticis communicat laicis, & magis dignum trahit ad ſe minus dignum: ſic Gloſſa ſin. in dicto §. verum. & ibi Archidiacon. Dominic. Franc. & alij, Panormitan. *cap. cum de iure patronatus. ſeu de benef. 3. part. quæſt. 11. num. 28.* Garcia 5. p. de benef. *cap. 9. num. 210.* Aloyſius Riccius in *præxi aurea. reſol. 458.* Auguſt. Barbola 3. part. de poſſeſ. *epiſc. alleg. 72. n. 131.* Gabr. Vaſq. *opuſc. de benef. c. 2. §. 1. dub. 3.* Quod tamen difficultate non caret, alias poſſent Eccleſiaſtici variare in præſentatione, ſicuti poſſunt laici. Item ſi privilegia, & iura Eccleſiaſtici patronatus laicis communicantur, cur non communicantur onera, & derogationes, quæ Eccleſiaſticis patronatibus competunt? Quapropter probabilis cenſerem ex hac communicatione non mutari iura patronatus, ſed laico intra quadrimeſtre præſentare debere, eiſo eccleſiaſticis conceſſum ſemestre ſit.*

3 Hoc tempus quadrimeſtre, vel ſemestre, non computatur à die, quo beneficium vacat, ſed à die quo illius vacationis notitiam patronus habet (tamenſi aliqui doctores contrarium ſentiant) quia huius temporis determinatio ſit, ne patroni ſint in nominando negligentes, quam negligentiam habere non poſſunt, niſi vacationem ſciant. Currit ergo illis tempus à die notitiæ: & ita tenet Tiraquell. *de retract. lit. 1. §. 15. num. 7.* Garcia de benef. 10. part. *cap. 2. à num. 34.* Perez. de Lara de annuiſ. *lib. 2. cap. 9. num. 35.* Barbola de poſſeſ. *epiſc. 3. part. allegat. 72. num. 134.* Azor. 2. part. *inſtit. moral. lib. 6. cap. 21. quæſt. 11.* & alij apud ipſos. Quocirca obiciens patronum non præſentante in tempore, probare debet patronum ſcientiam habuiſſe vacationis, quia dum hæc ſcientia probata non fuerit, ignorantia præſumitur. *leg. verius. ff. de probationib. cap. præſumitur. de regul. iuris. in 6.* Neque ciendum eſt patronum ſcientem beneficii vacationem ius ſuum omiſſere: ſic Rota de *reſiſ. 510. apud Farinac. Garcia dict. numero 34 & 37.* Barbola *num. 136.*

Hæc autem ſcientia coniecturis probatur attenda diſtantia loci in quo beneficium ſitum eſt, & qualitate ipſius, & longitudine temporis, ac vacationis fama, & ex illis index determinare poteſt ſcientiam, vel ignorantiam in patrono aduiſſe. Qua-

propter plures doctores cenſent tempus patrono currere à die, quo verifiſimile eſt ſcientiam habuiſſe; probatio enim certe ſcientiæ ratio eſſe poteſt: ſic Zerola *præxi Episcop. verbo ius patronatus. §. ſexto. dubio primo*, Leſſius *lib. 2. capite trigefimo quarto, numero 27.* Azorius 2. part. *lib. 6. cap. 21. quæſt. 11.* Garcia 10. part. *de benef. cap. 2. numero 34.* Quod ſi plures fuerint patroni, & in aliquo non fuerit probatum habuiſſe ſcientiam vacationis, ut intra tempus à iure præfixum nominaret, aliorum ſcientia probata hi excluduntur, & ille ad præſentandum admittitur; quia ob aliorum negligentiam non eſt priuandus innocens iure ſuo: ſic ex deciſione Rote comprobatur Garcia n. 41. Barbola n. 137.

4 Adde huiusmodi tempus ſemestre, cum continuum ſit, omnes dies etiam feriatis comprehendit, præcipue cum in illis præſentatio fieri poſſit. Roch. *de iure patronatus. verbo honorificum. quæſt. 34. num. 65.* Barbola *alleg. 72. num. 127.* Garcia *cap. 2. num. 42.* Eſt enim præſentatio æctus extradietialis, & voluntarius; ac proinde validè, & licitò diebus feriatis ſit: ſic Roch. *ſup. q. 35. n. 56.* Barbola n. 144. & 145. Item hoc ſemestre vel quadrimeſtre computandum eſt à die vacationis notæ vique ad ſimilem horam, ita ut ſi vacatio nota contingit prima die mensis Ianuarij hora 8. finiatur ſemestre prima die iunij hora 8. tamenſi annus ſit biſſextilis: ſic Garcia dicta 10. part. *c. 2. num. 43.* Vide Sanchez de *matr. lib. 1. diſp. 24.*

5 Idem quod dictum eſt de ignorantia vacationis, dicendum eſt de impedimento legitimo ſive iuris, ſive facti ad nominationem: quoties enim illud adeſt, non cenſetur patronus eſſe in mora, neque illi currit tempus ſignatum à iure, argum. *text. quia diuerſitatem de conceſſione præbende*, non enim negligens puniri debet abſque culpa: ſic Flam. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 13. num. 11.* Seraphin. *deſiſ. 110. numer. 4.* Menoch. *conf. 38. numero 37.* Gutierrez *lib. 3. præd. c. 34. num. 21.* Barbola 3. p. *de poſſeſ. Episcop. alleg. 72. num. 139.* Garcia 10. p. *de benef. c. 2. n. 17.* & alij apud ipſos. Eſt tamen inter ignorantiam, & quodlibet aliud impedimentum hæc differentiæ, quod patronus non tenetur probare ignorantiam vacationis; quia potius hæc quæſitio præſumitur. At aliud impedimentum iuris vel facti: cum non præſumatur probare debet, nec cadat à iure pro illa vice præſentandi. Ob hæc rationem credo Regibus, & ſuperioribus principibus non eſſe arctatum tempus quadrimeſtre ad præſentandum tam ad Episcopos, quam ad alia beneficia: præſumunt enim occupationibus diſtracti, & negotijs varijs impediti: Cabelo *de patron. regia. corona. c. 2. à n. 5.* Garc. 10. p. *de benef. c. 2. n. 34.* Barb. 3. part. *alleg. 72. n. 137.*

6 Sed dubium eſt, an pendente lite ſuper ius patronatus, neque finita intra ſemestre, vel quadrimeſtre currat patrono tempus ad præſentandum, ita ut pro illa vice priuatus maneat præſentatione, ut beneficium libere conſeri poſſit? Sub diſtinctione eſt reſpondendum, ſi lis fuerit inter patronos nota, quolibet præſentente ſibi præſentationem competere, & intra tempus à iure ſignatum non fuerit finita, & ob hæc cauſam præſentationem facere omiſerint, poterit ordinarius illis omniſis beneficium conſerre. Decidit expreſſe c. *quoniam. de iure patronatus. ibiſiſd. ipſum faciat Anſieſer* (nempe prouidit eccleſiam) *ſi de iure patronatus quæſtio emerſerit inter aliquos. & cui competit, intra quatuor meſes non fuerit deſinita.* Idem habetur c. *cum te. eodem tit. ibiſiſd. autem Eccleſias, de quarum patronatu controuerſa fuerit. ſi infra ſex meſes poſtquam vacauerit, non fuerit controuerſa terminata, licitum tibi ſit de perſona idonea ordinare: & tradit Azor. 2. part. *inſtit. moral. lib. 6. cap. 1. quæſt. 12.* Praxis *Episcop. 1. part. verbo ius patronatus §. 5.* Accerte hoc procedere, cum nullus eſt in poſſeſſione, aut ſape poſſeſſione lis mora fuerit: ſecus vero ſi certo conſtet de vnus poſſeſſione, & lis ſape proprietatem moueatur, iuxta id quod diximus *ſupra p. in ch. præcedens. ex ſententia Gregor. Lop. leg. 9. gloſſ. ſin. cum Abbate, Bald. Rocho, Cardin. & alijs.**

7 At ſi lis non inter patronos moueatur ſed inter ipſos, & ordinarium, ordinario contentente eccleſiam liberam eſſe, patronis pugnantibus ſibi eſſe ſubjectam; nequaquam illis currit tempus ad nominationem. Alias abſque ſententia ordinarii vacaret, & patroni ſuccumberent: tradit Aloyſius Riccius *præxi ſori Eccleſ. reſ. 170. num. 2.* Barbola 3. p. *de poſſeſ. Episcop. allegat. 72. num. 140. ſin.* Quapropter tuac Episcopos reeconomum, ſeu vicarium conſtituere debet, quouſque lis finiatur, & quæſtio deciderit. Sic reſc. doctores.

Idem eſt dicendum, cum ſis inter ipſos præſentatos mouetur, quolibet contentente ipſum eſſe præſentandum; quia tunc debet ordinarius iura vnuiuscuſque examinare, & pronuntia ſententia in fauorem illius, qui potiori iure gaudet, inſtitutionem facere, & non antea. Alias iniuſtus eſſet priuandus præſentatione iure ſibi quaſito. Barbola *ſupra.* Idem eſt, cum inter patronos eſt contentio, non ſuper ius præſentandi, ſed ſuper habitate præſentationis inquam capax ſit præſentationis: debet enim prius hæc lis deſiri, quia eſt dubium de iure quaſito præſentati. Et deciſio *text. in c. quoniam. c. cum te. de iure patronatus*, loquens de contentione patronorum ſuper ius præſentandi, non debet trahi ad ius præſentari quaſitum. Barbola dicto n. 140.

8 Adverto tamen licere ordinario prorogare tempus con-
 cessionum patrono ad presentandum; quia illa determinatio in
 fauorem ordinarij lata est. cui ipse cedere potest. Sic Aloysius
 Riccius *praxi fori ecclesiastici*, resolut. 195. Vgolin. de potest. episc.
 cap. 51. §. 1. numer. 4. *vers. tertio in fine*. Flam. de resignat.
 lib. 7. *quasi. ult. n. ult.* Augult. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg.
 71. num. 143. Non tamen vltia semetipso prorogare poterit, quia
 non potest vltia illud tempus institutionem differre; alijs ad
 alium superiorem erit institutio deuoluta. cap. 2. de concess. pra-
 bendis, & tradit Barbosa num. 170. Quae omnia verum habent,
 tamen si patrono fuerit lapsus terminus ad praesentandum adhuc
 enim ordinarius, cui est iure deuoluta collatio, permittit e-
 terit. vt patronus praesentet, & ab ipso praesentatum instituire,
 quia haec deuolutio in fauorem ordinarij lata est, cui ipse ce-
 dere posse videtur, iuxta text. in cap. 2. de supplend. negligent.
 pralar. dicitur enim ibi nisi patroni infra tempus in Lateranensi
 consilio constitutum ad vacantes Ecclesias ribi personas idoneas
 praesentauerint: ex tunc ribi liceat (appellatione remota) in eis-
 dem ordinare rectores, qui eis praesentauerint, & procedat. Expen-
 do verbum liceat, quod denotat facultatem, & licentiam, non
 necessitate imponit. Sic Lambertin. lib. 2. p. 1. vt. 27. n. 3. q. 1. Bar-
 bosa 3. p. alleg. 71. n. 170.

PUNCTUM VI.

An liberum sit patrono in praesentatione variare?

- 1 Post institutionem variare non licet, ante licet patrono laico, secus Ecclesiastico.
- 2 In quo sita sit haec variatio.
- 3 Non solum bis, sed ter, vel quater patronus laicus variare potest, quidquid contra alij sentiant.
- 4 Quid dicendum casu quo plures sint patroni, & vnus praesentat Caium, alius Titium.
- 5 Probabilis est lite pendente variare non posse.
- 6 Quid dicendum si colligantem praesentaret patronus? Probabilis est validam esse praesentationem neque impediri lite non finita.
- 7 Haec variatio in patronatu mixto non est concedenda, si concedens in praesentando.
- 8 An patronus, qui promissionem, vel iuramentum fecit de non variando, variare valide possit? Proponitur affirmatiua pars, & resolutur nequaquam valere variationem.
- 9 Est satis oppositio fundamentum.
- 10 Quid si cessoris iuri praesentandi, retento patronatu potissime variare? Affirmati ue responderetur.

Conueniunt omnes doctores post institutionem factam
 neque patrono Ecclesiastico, neque laico permittunt esse
 variare; quia iam beneficium collatum est praesentato, & ius
 acquirunt, ex cap. quod autem, de iure patronat. & cap. si tibi
 abset, de praebendis, in 6. & tradit Gutierrez 3. p. de iuram. confir-
 mat. cap. 13. num. 1. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. cap. 21. q. 13.
 Gregor. Lop. leg. 7. tit. 15. part. 1. in prim. verbo recibido el primero.
 Ante institutionem distinguendum est de patrono laico, & Ec-
 clesiastico; si laicus est, variare potest; si Ecclesiasticus mini-
 me, cap. quod autem, de pastorat. sed praecipue cap. cum au-
 tem, de iure patronat. & tradit plures referentes Lambertin. 1.
 p. lib. 7. *quasi. 7. per totam*. Flam. de resignat. lib. 2. *quasi. 23.*
 num. 13. Gregor. Lop. leg. 6. tit. 15. part. 1. in princip. Augult.
 Barbosa alleg. 72. num. 151. Gutierrez 3. p. iuram. confirm. cap.
 13. n. 1. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 7. cap. 11. q. 13. Ratio quare
 patrono laico permittitur variatio & Ecclesiastico non conce-
 ditur, est, quia Ecclesiasticis datum est qual tatem, & digni-
 tatem nominatorum intelligere non tamen laicis; quam ratio-
 nem assignauit lex 7. tit. 15. part. 1. *ibi* Porque los clerigos an de
 ser mas sabidores en el ordinamiento de las yglesias que los legos,
 e lo an esado, y saben mas quales clerigos an de presentar segun
 derecho por eso dispusieron por pena, que no podian cambiar, se
 de vn clerigo a otro, como los clerigos, que no son tan sabidores.

1 Haec variatio in eo sita est, vt facta praesentatione possit
 patronus laicus alium nominare, non excludendo alium nomi-
 natum, sed illi alterum adiungendo. Nam si primum praesenta-
 tum excluderet, nulla esset talis secunda praesentatio. Habetur
 expressè in cap. cum autem, de iure patronat. *ibi*: eo non re-
 fusato & notat Abbas in dicto cap. num. 1. & cap. quod autem,
 in Gregor. Lopez leg. 6. tit. 15. p. 1. verbo en escogencia del obispo.
 Azor. dicto cap. 21. q. 13. Gutierrez cap. 13. num. 4. Nicol. Garcia
 1. p. de benefic. cap. 9. n. 213. Barbosa allegat. 72. n. 159. & alij
 apud ipsos. Et haec cumulatio praesentatio intelligitur quocies
 secundus praesentatur, non excludendo expressè primum, tamen
 si dicatur se variare velles, quia intelligendum est de variatione
 cumulatiua à iure permittita, non de variatione exclusiua, sic
 Gutierrez, dicto c. 1. n. 6.

3 Quod si inquiras, an non tantum bis, sed ter, vel quater
 possit patronus laicus variare in praesentatione cumulatiua? Ne-
 gant communiter doctores. Rochus de iure patronat. verbo ho-
 norificum *quasi. 10.* Calderin. cons. 17. eodem tit. Lambertin. 2.
 Ferd. de Castro Summ. Mor. Pars II.

1. lib. 2. q. 7. vt. 2. 1. Tiraquell. in leg. bouer. §. hoc sermone, in reg.
 num. 23. Gutierrez 3. p. de iuram. confirm. cap. 13. Gregor. Lopez
 leg. 6. tit. 15. part. 1. gloss. 1. Nicol. Garcia 3. p. de benefic. cap. 9.
 num. 214. Barbosa 3. p. alleg. 72. num. 172. Nauarr. cap. placuit, de
 penit. disp. 6. n. 167. & 171. Ratio esse potest; quia variare sen-
 tentiam, & mutare consilium odiosum est, temeritatem sa-
 pit, vt dicit Bald. in leg. ius civile, ff. de iustit. & iure. Ergo est
 restringendum, video responderi huic argumento posse, varia-
 tionem exclusiuam, qua in prima sententia, & consilio receditur,
 arguere temeritatem, & animi inconstantiam, non autem va-
 riationem cumulatiuam, quia in prima sententia perseueratur.
 Quapropter efficacior ratio videtur esse quia facultas simpli-
 ter data primo actu finitur, iuxta leg. dotis promissio, ff. de iure
 dotium, leg. bouer. §. hoc sermone, ff. de verbor. significat. Quod in-
 telligendum venit de facultate odiosa, & restringendo. At haec
 facultas patronis laicis concessa, vt variare possint, est odiosa,
 element. cum illuso, de renunciat. *ibi*: cum illuso, & variatio
 in personis Ecclesiasticis maxime sit vitanda. Expendo aduer-
 bium maxime, quod indicat etiam in laicis vitandam esse, & no-
 tauit *ibi* Glossa rep. reg. quod semel de Reg. iuris in 6. Praeterea
 in cap. cum autem, cap. quod autem, e. pastoralis De iure patro-
 nat. Vbi haec facultas variandi permittitur patrono laico, solum
 cauetur secundum post nominationem primi esse nominatum;
 non igitur ad plures nominatio extendenda est, & licet in clem.
 plures. De iure patronat. dicatur plures nominati posse, non inde
 inferitur ter, vel quater nominationem esse faciendam. Tum
 quia plures nominantur, cum nominantur duo, Tum & praeci-
 pue, quia potest intelligi de nominatione plurium non successi-
 uè facta, sed simultaneè.

Nihilominus probabilis censo, patronum laicum non so-
 lum bis, sed ter, vel quater variare posse, sic expressè Gloss. in
 clem. plures. De iure patronat. §. in verbo plures, & verbo
 praesentare. Decius in cap. quare, de iudic. a num. 31. Abbas
ibi i. colum. 2. Cardinal. in cap. pastoralis, in fine, de iure patronat.
 Berouis in capite quod autem eodem tit. numero 19. Spino de
 testam. gloss. 4. a num. 75. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 2. r. 13.
 Mouet; quia haec accumulatio praesentatio utilis est Ecclesiae;
 si quidem plures offeruntur, vt possit ordinarius ex illis elige-
 re, quem videtur Ecclesiae aptiorem. Et licet saepe contingat
 (vt dicit Nauarr. dicto c. placuit: disp. 6. de penitent. num. 170.)
 patronum qui aliquem valde idoneum praesentauit, postea in
 alicuius amici gratiam praesentet alium eo multo inferiorem;
 hoc non tollit quominus variatio accumulatiua non sit Ecclesiae
 utilis, nam saepe superiorem praesentabit, & casu quo inferiorem
 praesentet, non tollitur episcopo potestas instituendi primum
 praesentatum; cum ex supradicta variatione à prima praesenta-
 tione patronus non recedat. Ergo nunquam haec variatio Ec-
 clesiam damnificat, Ergo non est limitanda, sed extendenda.

Neque obstant superius adducta, nam duae primae rationes
 procedunt de variatione exclusiua, non cumulatiua. Ad 3. dico,
 esto in cap. cum autem, quod autem, cap. pastoralis, solum fa-
 cta sit mentio de nominatione secundi, cum tertius & quartus
 non fuerint exclusi, censemus ob rationem supradictam ad il-
 los esse facultatem extendendam. Ad 4. nego clem. plures,
 intelligi posse de nominatione secundi tantum, & non plu-
 rium, si quidem eodem tenore affirmat plures nominari posse,
 quo in principio dixit plures posse esse patronos, sed de iis con-
 stat plures esse posse sine limite. Ergo etiam possunt plures si-
 ne limite, nominari. Neque etiam intelligi potest de nomi-
 natione plurium simultaneè, & non successiua. Nam haec no-
 minatio simultanea variationem non constituit, cum vno actu
 fiat, neque ex illa alicui ex praesentatis ius quaeritum derogat-
 ur. Quapropter non solum patronis laicis permittita est haec si-
 mulanea praesentatio, sed etiam Ecclesiasticis, vt alijs relictis
 docet Gregor. Lopez dicta leg. 6. gloss. venuti. Garcia de benefic.
 5. p. cap. 9. num. 216.

4 Difficultas autem est; an casu quo plures sint patroni, &
 vnus praesentat Caium, alius Titium, liceat ipsis variare, & alios
 de nouo accumulando praesentare? Et quidem si lis moueretur
 contra litigantem institutum, constans est omnium sententia
 non posse patronum variare, cap. 2. vt lite pendente, in 6. Ante
 institutionem non de sunt doctores, qui affirmant posse patro-
 num variare, & alium cumulando nominare. Sic Cardin. in c.
 pastoralis, q. ult. de iure patronat. Ioan. Andr. c. 1. vt lite pendente
 in 6. & alij, quos refert & sequitur Caes. Lambertin. de iure
 patronat. libro secundo *part. 1. quasi. 5. articulo. 1.* Ratio esse po-
 test quia patronis laicis concessa est haec potestas variandi in-
 tra quadamultre. Sed haec non tollitur ob lite pendente.
 Nam text. in cap. 1. vt lite pendente, in 6. loquitur de ele-
 ctione, & collectione, in quibus nulla permittitur variatio. Et
 licet text. in cap. 2. eodem tit. & lib. loquat eam de praesentatione,
ibi praesentetur, subintelligi videtur institutione
 facta.

5 Nihilominus verius, & probabilius est lite pendente, si-
 ue in curia, siue extra, nemini patronorum permittunt esse va-
 riarie. Sic relato Lapo, Calderin. Dominic. Franco, Rocho de
 Cure, Ludouic. Gomez, tradit Couaruu, p. ult. c. 6. num. 7.
vers. tertio quandoque. Lancello. de attentat. c. 4. in presat. n.

560. alias 659 Flamin. de resignat. lib. 11. 7. 3. 7. 11. Aug. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 72. n. 162. Garc. 5. 1. de benef. c. 9. n. 217. Aloy. Ricc. in praxi resol. 159. n. 4. & alij apud ipsos. & saepe cit à Rota decisum, vt supradicti doctores specialiter Garcia, testantur. Ratio desinitur ex r. 1. & 2. vt lites pendente, in 6. vbi solum ob lites pendentiã impeditur patronus à noua presentatione faciendã, ne multiplicentur colligantes, & litium finis non sit in graue Ecclesiæ dispendium. Hac enim de causa de fund. vno ex presentatis, non licet patrono loco illius alium subrogare, quousque lites finiantur, tamen, si lites non penderet, non solum laico, sed & patrono Ecclesiastico, liceret tunc alium nominare, cum nominatio facta omnino finita sit. Ergo à fortiori non licebit alium denuò nominare, cum prima nominatio perleuerat.

Amplia supradictam resolutionem, vt procedat non solum in vacatione per mortem naturalem, sed etiam in vacatione per resignationem, vel affectationem alterius beneficii, quia ratio supradicta ne lites prorogentur, æquanimiter in vtroque casu procedit; & sic tanquam certum tradit Gonzalez gloss. 51. n. 112. esse à Rota decisum, Garc. n. 219. Barbosa n. 162.

6 Sed quid si colligantem præceteret patronus, vel ordinarius prouideret alio presentato mortuo: esset enim talis presentatio, vel collatio valida ante litem finitam; Negat Gonzalez gloss. 51. n. 114. ita vt affirmet contrariam opinionem non esse securam, neque tenendam. Mouet, rum quia dispositio c. 2. vt lites pendente, in 6. est generalis, & indistincta, & generaliter intelligenda leg. 1. §. generaliter. ff. de legat. præstant. Tum quia à Rota decisum est Io. Febuar. anno 1504. in vna Hispanen. collationem factam cuidam superstiti colligenti esse nullam.

Ceterum mihi probabilis apparet non aduersari huiusmodi presentationi dispositionem dicti cap. 2. imo potius esse illi conformem; quia hæc ratione lites vitantur, neque litigantes augentur, sed potius minuuntur si quidem non creatur nouus colligator, sed ille qui antea erat roboratur, alio extincto, vel dimincto. At ratio ob quam in dicto cap. 2. statuitur ne lites pendente quipiam ad beneficium presentetur, est ne propter novos aduersarios, qui malitiose interdum petitoribus lubrogantur, litigia in Ecclesiæ dispendium prorogari contingat, sed in presentatione colligatoris non assignatur nouus aduersarius, sed ille qui antea erat roboratur, qua roboratio ne præterit occasio citius litem finiendi. Ergo optimè fieri potest, idque probant illa verba text. donec contra superstitis lites finita fuerit, aliis nullatenus conferantur, neque ad ea eligatur quisquam, vel etiam presentetur; que clarè demonstrant non loqui textum de collatione, electione, vel presentatione facta in aliquo ex colligantibus, sed in alio ab ipsis. Et ita Rochus de Curte de iure patronat. verbo honorificum. q. 23. num. 53. in fine. Paul. conf. 30. num. 4. quem refert, & sequitur Ant. Gabr. tit. de iudic. consil. 4. num. 42. Lancellot. de arrenatus. 2. p. cap. 3. in præfat. num. 688. Garcia 5. p. de benef. c. 9. n. 220. affirmans à Rota pluries fuisse decisum, Greg. Lopez leg. 6. tit. 15. part. 1. verbo bien la puede hacer.

Neque obstat fundamentum Gonzalez. Concedo dispositionem cap. 2. generaliter esse intelligendam de subrogatione facta in alio à colligante, non vero de subrogatione in ipsum colligantem, cum ex textu contrarium constet, vt probauimus. Neque obinde fit regulam cancellariæ de subrogandis colligantibus frustrancam esse, hæc enim concedit, ne patrono electorum, aut collatorum iura maneant indefensa ob mortem colligatoris, si contra eorum voluntatem conferantur beneficia aliis colligantibus, quos ipsi non presentantur, neque elegerunt. Et in hoc sensu definitur à Rota collationem beneficii ab ordinario factam ei qui litigabat esse nullam; quia facta fuit absque patroni presentatione, iobius quod præsumebatur acquisitum ex morte colligatoris. Secus vero esset, si ex voluntate, & consensu patroni fuisset facta.

7 Secunda difficultas est, an possit fieri hæc variatio in patronatu mixto ex Ecclesiastico, & seculari? Et quidem si discordent in presentando, ita vt patronus laicus vnus, & Ecclesiasticus alium presentet, poterit laicus variare in presentatione, quia ob consanguinitatem in patronatu cum Ecclesiastico non perdit suum priuilegium, præcipue cum in presentatione nulla sit coniunctio: sic Lambertin. de iure patronat. lib. 2. part. 2. quest. 7. artic. 13. August. Barbosa 3. p. allegat. 72. num. 166. At si in presentando conueniant, credo non concedi variationem; quia tacite se obligauit patronus laicus per illam concordiam in supradicta voluntate perseverare, & à consensu patroni voluntate non recedere: sic Abbas in cap. cum autem. de iure patronat. num. 4. Tiraquell. de iure primogen. q. 17. spin. 11. nullus 5. Gregor. Lopez leg. 7. tit. 15. part. 1. verbo clerico. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 72. n. 166. & fauere lex si communem. ff. de Regul. iuris. Adde esto vtque patronus liceret variare ob supradictam rationem, & notauit, aliis relictis. Gregor. Lopez s. pra.

8 Tertia difficultas est an possit variare patronus, qui iura-

mentum, vel promissionem non variandi fecit? Videtur posse, quia iuramento, vel promissione non tollit à se patronatum. Ergo neque priuilegium variandi concessum, & confirmatum, si vacante beneficio, antequam presentationem faceret; iuratus, vel Petro promitteret nullum alium præter ipsum presentaturum, non obinde fieret nulla presentatio de Francisco facta, tamen prius, vel infidelis existeret: quia iuramento, vel promissione non sustulit à se facultatem presentandi, quem maluerit ex dignis, tamen reddat illi iuramentum vltim. Ergo idem dicendum est facta prima presentatione licet tibi alium denuò nominatæ accumulando; cum facultas eadem sit, & immutata maneat. Confirmo secundo. Si factum iuramento, quod beneficium Ecclesiasticum, cuius libera collatio ad te pertinet, digniori collatus es, illo prætermissio conferas digno, collatio tenet, vt tradit expresse Ioann. de Selua tit. de benef. 3. p. quest. 27. quem refert, & sequitur Couartius in cap. quomodo pactum. de pactis. 1. p. §. 1. numero 5. Ergo idem dicendum est de presentatione facta aduersus iuramentum non variandi: & ita tenet Alexand. consil. 15. per totum. lib. 3.

Nihilominus verius existimo, ob iuramentum, vel promissionem factam de non variando, reddi te impotentem variare. Mouet potius auctoritate communis sententiæ, quam ratione; quia eam satis efficacem non sentio. Sic relato Paulo Castren. conf. 361. num. 9 & con. 336. num. 11. lib. 1. tradit. Rochus de Curte de iure patronat. verbo honorificum. q. 12. in 27. Gregor. Lopez leg. 6. tit. 15. part. 1. verbo bien la puede hacer. Lambertin. de iure patron. lib. 2. part. 1. §. 2. prime. artic. 13. & 7. eiusdem libri. §. 7. princip. vt. 16. Couartius. in cap. quomodo pactum. de pactis. 2. p. §. 2. num. 4. vers. prædicta vero conclusio. Martienzo leg. 3. gloss. 13. num. 7. tit. 10. lib. 5. recopilat. Gutierrez. 3. p. de iuram. confirm. c. 13. num. 15. Ratio esse potest, quia iuramentum accedens actui requiritur ad sui valorem auctoritatem iudicis, seu presentiam, ita illum firmat, vt irrevocabilem reddat, iuxta gloss. & text. in cap. licet mulieres. de iure iurando. lib. 6. Sed presentatio est actus, qui absque iudicis auctoritate fieri non potest, vt ex dictis constat. Ergo si iuramentum recedat de non variando illum, variare non poteris. Dices te non posse variare reuocando primam presentationem; ac proinde illam esse firmam, & irrevocabilem, at optimè posse accumulando alteram illis sed contra; quia in presentationibus non est variatio per reuocationem, sed per cumulationem: si igitur ex iuramento habet prima presentatio aliquam maiorem firmitatem, quam habet secluso iuramento, ea est, vt non possit et fieri accumulatio. Præterea nominans secundum institutum, vel manifestis iudici iuramentum, quod in prima nominatione fecit nullum alium nominandi; vel illi occultas: si manifestas iudici iuramentum, certum est ipsum non esse admissum presentacionem; quia non potest illum admittat, vt perituri cooperatori sit, si autem illi clausum iuramentum factum amissio est dolosa, & subreptitia; ac proinde irrita, & nulla. Ergo in nullo casu hæc secunda nominatio valida esse potest. Farcet hæc rationem non videri conuincentem, vnde enim constat inuadim reddi secundam presentacionem contra iuramentum præcedens de non variando, si de facto admittit in ob ordinario? Ad valorem enim ipsius solum requiritur, vt eorum ordinario fiat. Item, vnde constat celatum iuramentum reddere subreptitiam admissionem: non enim videtur esse qualitas necessaria manifestanda. Quapropter Gregor. Lopez. Couartius. Martienzo censent validam esse secundam presentacionem, si ex presc. vel tacite eam ordinarius approbauerit. Verum esse supradicta ratio non conuincat, est tamen satis probabilis, & supposita auctoritate doctorum omnino tenenda in iudicando, & consulendo.

Adde non solum ex iuramento, sed etiam ex simpliciter promissione de non variando, non licere tibi variare, quia facta promissione cedis iuri, quod ad variandum habebas, sic relato Lopez alleg. 73. num. 4. docet Gutierrez, dicto cap. 11. in fine; & indicat Greg. Lopez. æque de iuramento, ac promissionis locutus.

9 Neque ratio in contrarium conuincit. Admitto ex iuramento non tolli à te patronatum, & consequenter neque priuilegium variandi illi annexum. At nunquam ex vi patronatus habuisti priuilegium variandi factum iuramento, vel promissione de non faciendã variatione; sicut nunquam habuisti priuilegium variandi postea institutione. Ad confirmationem primam respondeo, esse diuersam rationem de iuramento confirmante presentacionem liberè factam, vel de iuramento impediende libertatem presentandi: stat enim optimè, quod hoc iuramentum non tollat liberam presentandi postestatem; quia hæc potestas in prima presentacione maxime decet patronum, & est iuri conformis, & nihilominus iuramentum de non variando presentacionem tollit illius variationem. Tum quia variatio non decet patronum, sed potius videtur leuitatem arguere. Tum quia iuramentum annectitur actui, scilicet presentacioni facti non potestati; ac proinde actum firmare potest, & irrevocabilem reddere, numquam tamen potest potestatem irritare. Ad secundam confirmationem eodem modo

respon

respondeo illud iuramentum de conferendo digniori, non irritate collationem digno factam, quia non annexit actui, sed potestati, ac proinde facti vltim potestatis illicitum, sed non inuandum. Adde collationem non esse actum, qui auctoritatem alterius iudicis ab ipso conferente requirat. At presentatio auctoritate ipsius conferentis non expositulatur.

10 Sed quid si facta presentatione cesset iuri presentandi recepto patronatu potestatis in presentatione variare? Dixi recepto patronatu. Nam si patronatum dimittis, clarum est te presentate non posse. Ad validam illius amissionem iam diximus potestatem, antecedenti qua requiratur, Patronatu autem recepto dupliciter hac cessio fieri potest. Primo si potestatem presentandi alteri sine limitatione committas. Secundo si tantum pro illo beneficio vacante, quomodocumque cedas, si patronatum retineas, et tunc te presentate iterum posse; quia illa cessio recepto patronatu esse non potest, nisi procuratoris constitutio: et hanc reuocare potes, tametsi iuraueris non reuocaturum: Ergo.

PUNCTUM VII.

Quem debeat patronus presentare.

- 1 Incapax institutionis presentari non potest.
- 2 Seipsum nullus potest presentare.
- 3 Si plures sint patroni, possunt vnum ex ipsis presentare.
- 4 Pater filium potest ad beneficium presentare.
- 5 Patronus tenetur dignum nominare.
- 6 Ecclesiasticus tenetur digniore eligere in beneficiis curatis, secus laicus.
- 7 Presentans indignum non priuatur, secundum aliquorum sententiam, potestate eligendi.
- 8 Alter de patrono laico, & Ecclesiastico est dicendum.
- 9 Quid si episcopus nomen clericum sua diocesi instituentium ab alio?

1 Communis est doctorum sententia presentari non posse qui incapax est institutionis. Quapropter illegitimus, neophytus, seexus, excommunicatus, irregularis presentari non possunt, quia non possunt institui. Idem dicendum de nullo ordine insignito; quia incapax est institutionis, neque sufficit, vt ante institutionem ordinetur; quia hac qualitas tempore presentationis haberi debet, eo quod per presentationem ius ad beneficium acquiritur, colligitur ex cap. Ecclesia sancta Maria, constitutione, & notauit August. Barbosa 3, alleg. 7. n. 73. & 78.

2 Praeterea nullus patronus seipsum presentate potest; quia inter presentandum, & presentatum debet esse distinctio, est de iure expressa cap. per nostras, & ibi gloss. de iure patronat. c. 3. de instit. & alia. Adde, neque procurator ad presentandum constitutus potest ipsum patronum presentare, quia virtualiter patronus seipsum presentat. Flam. de resignat. lib. 9. q. 17. n. 113. Barbosa num. 87. Et a fortiori, neque ipse procurator, aut alius substitutus poterit seipsum presentate, Non enim beneficium a propria vniuersali que voluntate originem habere debet, quia est locus ambitioni cap. didicimus. 1. 6. q. 1. Lambertin. de iure patron. lib. 2. part. 1. q. 8. art. 9. & 10. Barbosa supra. n. 88. & leg. & num. 90. aduertit cum Abbate dicto c. per nostras n. 3. & alia; si praeterea, ad quem pertinet institutio, motu proprio vocet clericum patronum, illique beneficium vacans conficiat, institutionem validam esse; quia est institutio facta ex consensu patroni, non tamen ex illius presentatione; consentit Syluest. verbo ius patronatus. q. 7. Valq. opus. de de benef. c. 2. s. I. dub. 4. Less. lib. 2. de instit. cap. 34. lib. 7. n. 28.

3 Quod si plures sint patroni clerici, aut vnus clericus, & alius laicus, poterunt ex seipsis vnum nominare, aut presentate: colligitur ex c. congregato. 1. 6. q. vlt. & c. ne pro defectu, cap. quia propter de electione, vbi electoribus permittitur vnum ex se deligere. Idem inferitur ex leg. vbi absent. ff. de tutorib. & curatorib. vbi permittitur est de actionibus poterunt tutorem dare, vnum ex se ipsis eligere; ita tradit Glossa in c. consulti. de iure patron. Lambertin. lib. 2. part. 1. q. 8. art. 8. Ricc. in praxi. resol. 179. r. 3. Azor. 2. p. lib. 6. c. 2. q. 3. Barb. 3. v. de potest. episc. alleg. 7. n. 9. Tullch. lib. 1. Eccl. 195. Neque obinde dici potest patroni se ipsum eligere. Tum quia in hac presentatione nullus pro se suffragium fert, sed suffragium aliorum patronorum in sui fauorem datus consentit, persona enim electa non est inter eligentes comparanda, vt totum numerum augeat. Gloss. in c. per nostras, verbo presentare de iure patronat. Et etiam pro se suffragium ferret; quia tamen illud paruale est, & insufficientis ad presentationem, vel electionem constituendam, non videtur in supradictis textibus, prohiberi quidquid iudicent doctores relati affirmantes validam esse electionem illam; in qua vnus patronus laicus, & alius clericus aliquem ex se nominat, tacite enim dicunt vtique in nominatione concurrere, & aequaliter nominationem facere & proinde vnum ex illis posse seipsum hac via nominare.

4 Pater filium suum ad beneficium presentate potest; quia nullibi talis presentatio prohibetur, cum pater & filius sint per

sonae distinctae, & licet pater & filius pro eadem persona vturpeatur aliquando in iure leg. vlt. Cod. de impuber. & alia; subsunt; non tamen in beneficiorum collatione, electione, presentatione, sic Abbas c. consulti. de iure patronat. Ba. b. d. 3. p. de potest. episc. alleg. 7. n. 94. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 1. q. 2.

5 Item debet patronus, siue Ecclesiasticus, siue laicus sit, dignum nominare, illum voco dignum, qui qualitates omnes habet, quas beneficium iuxta sui qualitatem, & fundatoris institutionem requirit. In hoc omnes conueniunt.

6 Sed dubium est, an teneatur patronus ex iis quos dignos cognoscit, digniorem eligere, casu quo in fundatione hoc expresse cautum non sit: Quia in re omnis vatis sententia distinguendum est inter patronos laicos, & Ecclesiasticos, & inter beneficia curata, & simplicia: si patronus Ecclesiasticus sit, & beneficium sit curatum, obligatus est digniorem eligere; quia ita cauetur in Trident. sess. 24. c. 1. de reformat. vbi Memminerit: nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere quam si bonos pastores Ecclesia gubernanda idoneos promoueri studeat, eosque alius peccatis communicantes moraliter peccare, nisi quos digniores. & Ecclesia magis utiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, aut humano affectu, aut ambientium suggestione, sed eorum exigentibus meritis praefici diligenter curauerint. Et c. 18. eiusd. sess. inquit, ex approbatis eligat digniorem. At si beneficium simplex sit, nullibi habetur expresse eligendum esse digniorem. Non ergo patronus hoc onus imponendum est. Si autem patronus laicus sit, non videtur obligatus ad vllum beneficium digniorem eligere quia nullibi de tali patrono hoc cautum est, immo potius Trident. de ipso loquens contentum est, si dignum eligat. Inquit enim d. c. 18. Si ius patronatus laicorum fuerit, debeat qui a patrono presentatus fuerit, examini; & si idoneus repectus fuerit, admitti. Vnde cum in hac presentatione concursus non ex postulet Concilium Trident. tacite insinuauit sufficere, si dignus presentetur, & eligatur, & ita tenet expresse Garcia de benef. 7. p. cap. 16. num. 17. Casar. Lan. beit. de iure patronat. 2. q. 10. art. 3. num. 17. Pett Nauarra lib. 2. de ref. c. 2. num. 150. fauet textus in c. monasterium, 1. 6. q. 7.

7 Difficultas grauis est, an presentans indignum priuatur ea vice potestate eligendi Et controuersia esse potest de patrono laico, & Ecclesiastico?

Et de vtroque affirmat Less. lib. 2. de inst. c. 14. dub. 7. n. 18. non priuatur potestate, ite presentandi. Probat, quia nullibi inuenitur patronis hac pena imposita. Nam esto in Authent. de Sanctissim. episc. s. si quis orator domum collat. g. dicatur patrono presentante indignum debere episcopum procurare, vt dignus instituat: intelligi optime potest de procuratore per sollicitationem, & mandatum; sollicitando inquam, & mandando patrono, vt dignum presentet; & ita explicat supradictum textum Ioann. Andr. & alij & fauet lex c. 1. tit. 1. par. 1. vbi. Pero si el obispo no quiere recibir el clero que presentassen los patronos para si la yglesia mostrando que no era digno, ni la merece auer, de bello probat; si lo probare no debe ser recibido aquel que los patronos presentaron; mas debe ser presentado otro que lo mereca: Item ibi Greg. Lopez verbo otro. Item in eum in cunctis. s. de elect. loquitur de electoribus & quidem Episcopis, & cum sit constitutio penalit (inquit Lessus) non debet extendi ad patronos, maxime in aliis beneficiis. Item, quia patronus maxime laicus non tenetur explorare vitam, & mores presentati, sed superior remittit examinandum Ergo quemlibet presentate potest, & illo vt indigno repudiato alium denuo presentate.

8 Caeterum dicendum videtur aliter de patrono laico, ac ecclesiastico. Nam si patronus laicus sit, & intra quadrimestre sibi constet nominasse indignum, poterit iterum nominare. Nam toto illo tempore ante institutionem, licet laico mutare sententiam etiam digno electo. Ergo a fortiori cum indignum eligat. At si indignum presentauit, & quadrimestre elapsum est, non potest iterum presentate, sed pro illa vice exclusus est a potestate eligendi. Quia idem est indignum presentate, ac nullum presentate, c. 2. de translat. c. 2. de clerico non residente. At si patronus toto quadrimestri nullum presentauit, eo ipso absque presentatione clericus institui potest, c. vni de iure patronat. in 6. Ergo etiam institui potest, cum indignus est presentatus: sic relato Ioann. Andr. docet Panotmit. de offic. ind. ordin. Gregor. Lop. in suprad. leg. 3. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 6. c. 2. q. 6.

Dices, patrono laico non competit explorare vitam, & conditiones presentati, sed examinandum, & approbandum ordinario remittit. Ergo in culpa non est, quod indignum nominauerit, praesertim siate Trident. sess. 7. c. 1. de ref. prohibere ne vllus in beneficiis instituat, nisi fuerit prius a loci ordinario examinatus, & idoneus repectus. Ergo priuandus non est potestate eligendi, si presentatus tepudicetur. Quia nullo modo praesumi debet culpam in tali presentatione commisisse. Nam esto quilibet presentans videtur obligatus aptitudinem presentati cognoscere, ex leg. si patronus, in fine. ff. de confirm. tutorum, & tradit Innocent. in c. eum terra. de elect. At hoc limitari debet, nisi alteri a patrono cognitio aptitudinis presentati remissa sit, vt fit a Trident.

Fateor hanc rationem efficacem esse, vt probet quoties per patronum non steterit, quominus intra quadrimestre spiritudo presentati ab ordinatio explorata sit, posse illo repulso alium

alium presentare; quia non est æquum potestate presentandi privari absque culpa. Teneatur tamen patronus probare diligentiam fecisse intra quadrimense pro exploranda aptitudine presentandi.

Idem ferè quod dictum est de patrono laico, dicendum est de Ecclesiastico. Hac differentia constituta, quod ipse facta semel presentatione variare non potest, nisi ab instituyente fuerit presentatus repulsus. Quapropter si intra semestre contigerit instituyente repellere presentatum, poterit patronus alium nominare, non obstante quod prius indignum nominaverit, ob eandem rationem, ac patronus laicus; quia non sibi, sed instituyente est commissa potestas explorandi aptitudinem presentandi; frustra enim exploratio aptitudinis ordinario instituyente commissa esset, si ipse patronus ante presentationem teneretur id ipsum investigare. Neque ad huc hanc doctrinam procedit capit. cum in curatis, §. fin. de electione. Vbi eligentes indignum ad beneficia curata (de iis enim loquitur text.) pro illa vice privantur potestate eligendi; quia loquitur text. de electionibus, collatoribus, non de electione institutionem antecedente. Adde in beneficiis curatis non posse patronos Ecclesiasticos nominare, nisi ex approbatione ab ordinario. Non ergo potest esse in culpa indignum nominandi, cum non possit indignum nominare.

Solum video excipi posse à tota hac doctrina, si contingeret Episcopum esse patronum alicuius beneficii, & nominare clericum in hac diocesi institutum ab Episcopo alterius diocesis; quia tunc videtur obligatus nominare dignum; si quidem talis nominatus, vobis subditus Episcopo, debet esse cognitus Episcopo ac proinde nominans indignum in culpa est. Quapropter non desunt graves doctores, qui censent in hoc casu non debere nominatum ab Episcopo examinari ab Episcopo instituyente, sed ipsam nominationem esse approbationem: sic relato Abbate in cap. significasti, de iure patron. docet Azor. 2. part. inst. lib. 6. c. 22. quæst. 17.

PUNCTUM VIII.

Quem modum servare debent patroni in presentando cum plures sunt.

1. Antequam instituenti presentatio ostendatur, nulla est.
2. Omnes sunt vocandi.
3. Hac vocatio sufficit si per editum fiat.
4. Qualiter maior pars patronorum concurrere debet ad presentandum.

Clarum est, presentationem à patrono factam firmam non esse, neque ius presentatio ad beneficium conferre, quousque instituenti presentetur; quia hoc est de ratione presentationis: & tradit Abbas, in c. ea nescitur, de his que sunt à patrono. Tutchus 1.6. lit. P. concl. 19. Garcia de beneficiis, 4. p. c. 1. n. 16. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 7. n. 12.

Dubium tamen est, an omnes patroni ad hanc presentationem faciendam vocandi sint? Distingunt communiter doctores inter presentationem factam à pluribus per modum vnius, aut per modum plurium. Si plures presentent per modum vnius, hoc est quatenus vnum corpus commune efficiant, nempe quatenus componunt collegium, aliamve communitatem, tunc omnes vocandi sunt, ita ut si vnus qui possit vocari, spernatur, presentatio nulla est. argum. textus in cap. quod fecit cap. bone de electione. At si non per modum vnius, sed plurium ad presentandum concurrant, non debent omnes vocari; sed fit maerit presentatio, si à maiore parte patronorum fiat. Sic Ioann. Andr. in cap. quoniam, de iure patronat. Sylvest. verbo ius patronat. quæst. 11. Angel. eodem §. 21. Valquez opusc. de beneficiis, c. 2. §. 1. dub. 7. n. 18. Less. lib. 2. c. 34. dub. 8. n. 34.

Mihi dicendum videtur in utroque casu omnes vocandos esse, neque sine hac citatione valere presentationem ab aliis factam: etiam si sit à maiori parte patronorum, quia nemo iure suo privandus est absque culpa; ac quilibet ex patronis habet ius presentandi intra tempus à iure sibi concessum, quem voluerit. Ergo in usum erit illam hoc iure privare absque ulla causa. Privaretur autem, si valida esset presentatio maioris partis patronorum, aliis patronis non presentantibus. Ergo dicendum est, nullam esse ratam presentationem; sic relato Panorm. in c. quoniam, de iure patronat. n. 14. docet Azor. 2. part. inst. mor. l. 6. cap. 21. §. 21.

Hæc vocatio non debet esse per citationem personalem, sed sufficit si edicta ab instituyente, seu ordinario publicentur de vacatione talis beneficii, ita ut in notitiam omnium patronorum possit devenire. Hac enim publicatione facta, in culpa erit patronus, si intra tempus præfixum non presentet sibi namque imputare debet, quod fuerit omisus. Non enim alij patroni ipsam repellunt, sed potius ipse seipsum repellit. Cum vero per modum vnius faciendæ sit presentatio, tunc omnes, quorum interest vocandi sunt, ut determinato tempore congregentur. Alias nulla erit talis nominatio, quia congregatio legitima non erit.

4. Sed inquirens, qua ratione maior pars patronorum concurrere debet ad presentandum? Respondeo, si presentatio faciendæ est ab aliqua communitate clarum est, maiorem partem illius communitatis concurrere debere. Alias non erit verum, communitatem illam presentare. At si presentatio non à communitate, sed à pluribus, ut singulis, & scorsim sumptis facta est, illa effectum habebit, quæ comparatione aliarum presentationum maior fuerit. V. g. si duodecim sunt patroni, & quinque presentent Petrum, quatuor Franciscum, tres Ignatium, presentatio illorum quinque tenebit; quia effectus non fit facta à maiore parte patronorum, computatis omnibus patronis; est tamen facta à maiore parte patronorum, quatenus presentationem faciunt, seu comparatione aliarum partium, & hoc sufficit: sic Ioann. Andr. in cap. quoniam, de iure patronat. Sylvest. verbo ius patronat. quæst. 13. Azor. 2. part. lib. 7. cap. 21. quæst. 20. Valquez opusc. de beneficiis, cap. §. 2. l. 1. dub. 7. num. 20.

PUNCTUM IX.

Quem ex presentatis teneatur ordinarius instituire.

1. Si ab vno patrono plures æque digni presententur, potest Episcopus instituire quem maluerit.
2. Quid si presentati non sint æque digni, plures negant obligatum esse digniorem eligere.
3. Probabilis est oppositum.
4. Si duo sint à diversis patronis nominati neque appareat excessus, offerunt plures posse alium certum institui. Contrarium est dicendum.
5. Quid si de factis illius rebus facta sit institutio? Probabilis est non valere.
6. Si laicus, & clericus Petrum presentant, & laicum etiam Ioannem, tamen si Ioannes dignior sit, non est institutus.

Ponimus plures esse presentatos siue ab vno patrono, siue à pluribus, & inquiremus, qui, debeat preferri? Et quidem si ab vno patrono plures presententur æque digni liberum est Episcopo instituire quem maluerit, ut explicet de cetero, cap. autem, cap. quod autem, cap. pastoralis de iure patronat. & notavit Glossa in c. decernimus, a. 6. q. 7. cum autem, de iure patronat. & multis relatis August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 7. n. 199.

At si presentati non æque digni sunt, sed vnus alio nobilitate sit dignior, variant doctores, an teneatur Episcopus digniorem instituire: Ioann. Andr. Hostiens. Anton. Cardin. in cap. cum autem, de iure patronat. censent obligatum non esse digniorem eligere, sed sufficere si dignum eligat, & Speculator in c. de iure patronat. circa finem, inquit satis est, si malus non eligatur. Ratio esse potest: quia neque iure nature, neque iure positivo videtur obligatus ad electionem dignioris. Non iure nature; si quidem ex maiori, vel minori dignitate, non competit presentatis ius aliquod ad beneficium, nisi obligatus esset patronus digniorem eligere. Item dignitas presentati potest esse tanta, ut vinceret excessum presentationis, quem alius competitorum habet, et tunc proinde non teneatur Episcopus conferre semper beneficium ei, qui est à pluribus presentatus, sed potest illud conferre ei, qui à minori parte patronorum presentatus est, quia dignior est presentatus, quod est contra communitatem sententiam, ut tradit Glossa cap. 3. de iure patronat. verbo maioribus. Ioann. Gutierrez, lib. 2. canon. quæst. cap. 11. num. 20. Less. lib. 2. cap. 3. dub. 8. num. 33. Ergo ex maiori, vel minori dignitate presentati non competit presentatis ius aliquod speciale ad beneficium. Ergo ex iure nature nulla est obligatio digniorem digno preferre. Ex iure autem positivo non apparet hæc obligatio. Nam esto in c. si foris 63. dist. dicatur Metropolitano iudicio preferendum esse, qui maioribus & studiis iuuantur, & merito, non de nominatione, sed de electione ad Episcopatum est sermo. Ergo in nominatione nullibi cauetur digniorem esse preferendum.

3. Nihilominus probabilis existimo stante plurium presentatione æquali digniorem esse preferendum, sic Abbas in c. cum autem, de iure patronat. Roch. sr. de iure patronat. verbo honorificum, quæst. 15. Greg. Lop. l. 5. tit. 15. p. 1. verbo digno Azor. 2. part. inst. mor. l. 6. c. 22. quæst. 14. August. Barbosa 2. part. de potest. episc. alleg. 7. n. 200. Mouerit argum. deducit ex c. si foris 63. dist. cum præcipitur Metropolitano preferre electionem dignioris, non ob aliam rationem, nisi quia maxime decet, ut in æquali iure electionis præferatur is, qui Ecclesie utilis, & eorum meritis est. Cum autem hoc in nominatione æque procedat, idem debet affirmari.

4. Maior autem est difficultas, an si duo sint à diversis patronis presentati, neque in presentacione appareat excessus, possit Episcopus alium certum instituire? Affirmat Sylvest. verbo ius patronat. quæst. 3. contentit Valq. opusc. de beneficiis, c. 2. dub. 5. sub num. 16. Azor. 2. part. inst. mor. lib. 6. c. 21. quæst. 19. Less. reputat probabilis lib. 2. c. 34. dub. 8. num. 33. Mouerit quia nullo iure cogitur Episcopus instituire alterum ex presentatis.

feratis, cum patroni in presentando concordet non sunt.

Contra ius tamen videtur mihi dicendum. arg. c. si forte. 63. dist. ibi enim committitur in pari electione Metropolitanis iudicio digniorem preferre. & caeterum non ordinatio fiat illius, qui non fuerit expostulatus. Ergo cum in electione non sit locus contemner electos, & alium non electum confirmare, neque etiam in nominatione debet fieri; eadem enim est in utroque ratio, scilicet ne populus beneficium non optatum contemnat, aut oderit.

Sed quid si de facto Episcopus non presentatum instituit? Respondeo probabiliter esse irritam esse institutionem. ex c. de cepimus. 16. quast. 7. ibi. Quod si spiritus eidem sancta oribus, vestros tibi dem presumpserit Episcopus ordinare. Et ordinatio non irritam nouerit esse. Et ad verecundiam suam alios in eorum loco quos iudem ipsi fundatores condignos elegerint ordinari. Neque obstat textus in cap. illud. de iure patronatus. ubi institutio facta sine presentacione illorum ad quos pertinebat, non dicitur irrita, sed irritanda. Quia factus titulus est in iure (sæpe verbum irritanda, pro declarandi irrita sumi) & notant alii relectis Azor. 1. p. inst. mor. lib. 6. cap. 2. quast. 8. Gonzalez ad reg. cancell. gloss. 56. num. 78. August. Barbosa 3. par. d. poreff. Episc. allegat. 7. num. 17. Gregor. Lop. eg. 5. tit. 15. par. 1. num. 1. quæst. 2. de iure la. 2. glossa, contentent ex parte Lessius lib. 2. c. 34. dist. 9. n. 39. affirmans, si patronus se opponit collationi, n. a. tempus signatum ad presentandum, euaneſcit collationem, scilicet non se opponit; quia tunc collatio absque presentacione facta confirmabitur, & manebit valida.

Quando autem duo sunt patroni; alter laicus, alter clericus, & uterque Petium presentatur; tamen si laicus alium digniorem presentet, non est instituendus secundus, quia inferior est in iure presentacionis, cum solum a laico sit presentatus cumlatiue, & Petrus sit presentatus a laico; & a clerico; sic Abbas in cap. cum autem. de iure patronatus. num. 4. Tiraquel. de iure primogen. q. 27. opin. 1. num. 5. August. Barbosa 3. p. de poreff. Episc. alleg. 7. num. 166. & 198. Neque obstat laicum mutare posse sententiam; & in beneficiorum collatione dignitatem beneficii maxime spectari, ob quas rationes tenet Lessius lib. 2. cap. 34. dist. 8. num. 32. posse in supradicto casu digniorem preferre; non inquam obstat; quia laicus (vt supra dictum est) non mutat sententiam reuocando priorem nominationem, sed nouam addendo, & æquale ius nominato coaccdat, ac concedit firma persistat, & æquale ius nominato coaccdat, ac concedit secunda, & insuper addatur priori nominationi Ecclesiastica nominatio; efficitur sanè priorem nominatum ius fortius habere; quia non ex dignitate nominati, sed ex nominatione ipsa ius acquiritur. Dignitas autem beneficii spectari maxime debet, quando in presentacione fuerit æqualitas; scilicet si inæqualitas intercedat.

PUNCTVM. X.

An Pontifex ius patronatus derogare possit, & quando hæc derogatio contingat.

1. Potest Pontifex cuiuslibet patronatus derogare, sed ex causa iusta.
2. Diuersa causa requiritur pro patronatu laico, & Ecclesiastico.
3. Patronatus laico non censetur derogatum, nisi de derogatione expressè constet.
4. Non est censendus derogatus per clausulam generalem, qua omnia beneficia presentacionis reseruantur.
5. Sicut patronatus Ecclesiasticus.
6. An si ius patronatus mixtum sit, derogetur sub derogatione cuiuscumque patronatus? Affirmant derogari plures. Contrarium est probabilius.
7. Excep. nisi ex maiori parte Ecclesiasticum sit.
8. An per clausulam generalem derogetur ius patronatus competens ex privilegio? Affirmariud respondetur.
9. Cum beneficium est litigiosum in curia, an Pontifex possit illud prouidere absque derogatione iuris patronatus? Sub distinctione respondetur.

Extra sententia est, posse Pontificem cuiuslibet patronatus ius Ecclesiasticum, sine laico derogare. Quia cum ab ipso concessus sit, ab ipso potest fieri derogatio; sic post alios antiquiores, quos referunt Couaruias pract. quast. cap. 36. num. 1. Azorius 2. p. inst. mor. lib. 6. c. 23. q. 1. Lessius lib. 2. de inst. c. 34. dub. 9. num. 35. Gonzalez super reg. 8. Cancell. gloss. 18. num. 1. Valquez opuscul. de benef. cap. 2. §. 1. dub. 8.

Acquitur tamen causa rationabilis, & iusta, & Ecclesie utilitatem respiciens, vt licita sit derogatio. Tum quia iuri alterius questio non est iustum absque causa derogate, neque Pontifex privilegia a se concessa tollere potest absque causa; quod maxime procedit in patronatu, fundacione, constructione, dotatione Ecclesie acquisito, quia tacite ob illius acquisitionem hæc facta sunt. Quapropter in Trident. sess. 23. cap. 9. de reform. max. prudentissime cauetur, cum patronatus Ecclesie alicui tol-

litur, vt restituantur ei, quæ in acquisitione talis iuris contrahit. Pretendit ergo concilium nemini ius acquisitum tollere, nisi et plena satisfactio fiat. sic Azorius 2. p. inst. lib. 6. cap. 23. q. 1. Ve autem valida sit derogatio, nulla requiritur causa. Quia ea quæ ex voluntate Pontificis conceduntur, ipso contradicente cessant. Semper tamen presumi debet causam legitimam ad esse in tali derogatione. 2. Causa autem diuersa expostulatur in derogatione patron. laici, ac in derogatione patron. Ecclesiastici. Quia in derogatione patronatus laici derogatur priuilegio oneroso, seu remuneratorio; in remuneracionem enim fundacionis Ecclesie illius fundatoribus patronatus conceditur; quia illis conceditur, quia fundant, & sub conditione si fundent. At in derogatione Ecclesiastici patronatus gratiosum priuilegium derogatur; cum totum priuilegium ex gratia sedis Apostolicæ ortum habeat, non ex aliquo quasi contractu, & iure acquisito patronorum. Sed ad priuilegium onerosi, & remuneracionis derogationem efficacior causa requiritur, quam ad derogationem gratuiti. Ergo maior causa expostulatur pro derogatione laici patronatus, quam pro derogatione patronatus Ecclesiastici.

3. Solum est dubitatio, quando censetur uterque derogatus? Quia in te pro certo statuendum est patronatum laicum nunquam censeri debere derogatum, nisi expressè illius fiat derogatio; sic ex communi sententia tradit Cou. pract. c. 36. n. 2. & §. 99. & doctores statim referendi. Ratio est, ne retineatur laici a fundacione Ecclesiarum, videntes prerogatiuas, & priuilegia sibi concessa, ob quorum consecutionem proprias diuitias consumpserunt, passim, & absque urgenti causa tolli. ideoque concilium d. sess. 25. c. 9. de reform. dixit patronorum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare æquum non est.

4. Hinc infero non censeri derogatum huic patronatu in c. 2. de prebend. in 6. neque in reg. 8. Cancell. neque in qualibet alia continente clausulam generalem, qua omnia beneficia Pontifex reseruat; tamen si dicat ad cuiuscumque presentacionem pertineat: sic Cou. alios referens. sup. Azor. 2. p. inst. mor. lib. 6. cap. 2; quast. 2. Gonzalez. ad reg. 8. cancell. gloss. 18. num. 2. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 9. num. 36. Valq. opuscul. de benef. c. 2. §. 1. dub. 8. num. 24. Ratio est; quia hæc derogatio vt pote odiosa strictè interpretanda est; vt minus quam fieri possit; lædatur; cum ergo possit de solo patronatu Ecclesiastico intelligi, ita vt faciat hunc sensum, ad cuiuscumque siue Episcopi, siue illo inferioris; siue collegij, siue vniuersitatis presentacionem pertineat beneficium; sibi reseruat conferendum; nulla est causa ob quam astingamur derogationem ad laicorum patronatum extendere. Adde si patronatus sit alicuius Comitis, Marchionis, Ducis, alicuiusve Principis, oportere illius fieri expressam mentionem, neque sufficere, si dicat se reseruat beneficium ad cuiuscumque presentacionem pertineat etiam laici. Horum enim ius fortius est, vt pote ipsi de Ecclesia benemeriti, ac proinde sub nomine illo generali laici non comprehenduntur: sic Cou. Valq. Lessius sep. Azor. 9. 9. Quia item ratione sub nomine generali cuiuscumque Principis in hac derogatione non comprehenditur patronatus Regis, vel Imperatoris ob eorum altissimam dignitatem: debebat enim eorum fieri specifica mentio, vt derogatum censetur: sic expressè Azor. sup. Supradicta procedunt de patrono laico, qui bona fide patronatum possidet, tamen vt verè patronus non sit, quia dum est in possessione presentandi, verè patronus est; & ius habet questum presentacionis, fructibus enim, & commoditatibus alienæ rei fruuntur bonæ fidei possessores: sic Cou. pract. quast. c. 3. n. 6. Azor. 2. p. inst. mor. lib. 6. c. 23. q. 6. Valq. opuscul. de benef. c. 2. §. 1. dub. 11. n. 28.

5. Quod si ius patronatus laicum non sit, sed Ecclesiasticum, per generalem reseruationem supradictam derogatum censetur. Ratio est; quia hoc ius clerico competit titulo Ecclesie; eo quod ex bonis Ecclesie beneficium est fundatum, vel ipsi a laicis concessum. Cum ergo Pontifex caput sit Ecclesie, & omnium Ecclesiasticorum superior, nullam iniuriam irrogat illius prelati, si iura illis competentia, ab ipsoque donata, vt sibi magis propria arroget, & exequatur; ac proinde per solam simplicem collationem beneficij factam à Pontifice sciencie tale beneficium ad Ecclesiasticos patronos pertinere, derogatum est tali iuri; & ita tenet, aliis relectis Couar. d. c. 36. num. 5. Gonzalez gloss. 18. nu. 6. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 9. num. 36. Valquez opuscul. de benef. cap. 2. §. 1. dub. 8. num. 2. Azor. 2. p. inst. mor. lib. 6. cap. 23. q. 2.

6. Difficultas autem est; an si ius patronatus partim laicum sit, & partim Ecclesiasticum, quodque mixtum vocatur, censetur comprehendi sub reseruatione facta cuiuscumque patronatus? Graues doctores censent comprehendendi; eo quod dignior pars tñahere ad se debet minus dignam; ac proinde reseruatio Ecclesie, patronatus, vt pote dignioris, debet tñahere ad se laicum patronatum minus dignum, & fauet c. per tuas. e. concingit. de arbitris. & tradit Staphil. de litteris grat. vi. de modo, & forma impetrandi. sed dubium est. n. 3. in paruis.

Nihilominus tenenda est contraria sententia, quia æquum non est ob societatem clerici laicum suo iure priuari. Neque dignitas clerici sufficiens est iura laici patronatus mutare, cum in presentacione clericus, & laicus æquale ius habeant, Neque

obit ob hanc societatem laicum gaudere privilegio semestri in presentando, quod Ecclesiasticis conceditur. Ergo etiam p si debet incommodum derogationis. Non inquam obit, nam praterquam quod non est certum, laico in tali casu esse concessu semestri; non inde inferri debet ob societatem clerici pati debere derogationem; facilius enim ex societate privilegia acquiruntur, quam incommoda imponuntur; quia privilegiorum acquisitio, excusat laicos ad Ecclesiarum fundamentum, derogatio vero privilegiorum illos retrahit. Contentiens ergo erat, vt ex societate cum clericis nullum ius laicis amitteret, tamen clericorum privilegia illi communicarentur, & ita docent post alios antiquiores, quos tradunt Cou. *prax. quest. c. 36. n. 5. vers. oportum.* Azor. 2. *inst. moral. lib. 6. c. 26. q. 5.* Lessius *d. cap. 34. dub. 9. n. 40.* Valq. *opus. de benef. c. 2. §. 1. dicit. 9. n. 24.* Gonzales *gloss. 18. à num. 12.*

7 Verum si patronatus ex maiore parte Ecclesiasticus sit, vt si pertineat ad decanum Ecclesie, & priorem alicuius monasterij, & ad Petrum laicum: tunc censet Couar. Azor. Lessius, Gonzal. Valq. & alij derogari ac si solum Ecclesiasticum esset. Tum quia vere Ecclesiasticum est: denominatio enim à maiore parte desumitur. Qua ratione Barr. *in l. sodales n. 14. c. 1. §. de collegiis illicitis Felinus. c. ex literis. num. 3. de consuet. dicitur vniuersitatem scholarium maiore parte clericorum constantem Ecclesiasticam esse, non laicam.* Tum quia maior pars patronorum trahit ad se minorem, ita vt contentencie illa maiore parte, quamuis minor dissentiat, non obstat prouisioni. Ergo derogato iure maioris partis, absolute censetur minoris partis iuri esse derogatum. Neque inde fit aliqua iniuria laico patrono, cum ipsius ius non derogetur directè, sed indirectè ad derogationem Ecclesiasticis iuris dicitur, & potentioris, sicut non derogatur iuri minoris partis patronorum, si maior pars in alium consentit.

8 Rufus dubitabis, an per clausulam generalem derogatum censetur ius patronatus laicis competens ex privilegio, prescriptione, aut consuetudine? Suppono omnia hæc iura sublata esse à Trid. *sess. 2. c. 5. n. 9.* nisi patronatus sit super cathedrali Ecclesia, vel regibus, & gnaque possidentibus, iuramentisque principibus competens, aut in fauorem studiorum generalium concessum, vt latius supra diximus. Sed dato esse aliqua iura patr. præter supradicta, communior sententia docet derogatum esse absque speciali derogatione, ac si Ecclesiasticis patronatus iura forent. Quia cum in his casibus nihil ex suo laici conuenerint, eadem mensura, ac Ecclesiastica iura de illis esse iudicandum: sic docet Cou. *d. c. 36. n. 6.* Gonzal. *gloss. 18. n. 18.* Azor. 2. *p. inst. moral. l. b. c. 2. §. 1. dicit. 9. n. 24.* Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 9. n. 42.* Valq. *opus. de benef. c. 2. §. 1. dicit. 9. n. 24.* Adduntque Lessius, Valq. & Couar. non solum Pontificem, sed & legatum à latere huic patronatus iuri derogare posse, sicut & potest Ecclesiastico & colligitur ex *c. cum dilectus. de offi. in deleg. cum dil. c. de iure patronat.* Ceteri vero prælati inferiores neque huic iuri, neque alteri Ecclesiastico iuri derogare possunt, quia privilegiis à iure concessis nequit Episcopus derogare.

9 Sed quid dicendum, cum beneficium litigiosum erat in curia; potestne tunc Pontifex illud prouidere cui voluerit absque diminutione iuris patronatus? Affirmat Cassador. *de offi. 3. rit. vt lites pendente.* Gomezius in *reg. Cas. cell. d. imper. n. per obitum famul.* Cardinal. *q. 8. n. 7.* Azor. 2. *p. inst. moral. lib. 6. cap. 23. q. 8.* Mouetur, quia beneficio vacante in curia, si litigiosum sit tempore vacationis, non potest nec presentari, nec eligi, nec conferri ab illis, qui alius ius habent nominandi, eligendi, vel conferendi, vt expressè habetur *elem. 1. vt lites pendente. c. cap. 1. c. 2. eodem rit. in 6.* sed secluso hoc iure nulla interrogatur patroni iniuria, ex eo quod Pontifex tale beneficium prouideat. Ergo prouidere potest absque derogatione iuris patronatus.

Ceterum pro clariori huius questionis intellectu varios casus potestè distinguit Couar. *suprad. c. 36. à n. 1.* Primus est, cum duo sunt presentati, neque vltus est institutus, & litigatur super beneficio, non poterit Pontifex tale beneficium prouidere; tamen vtique in cura moriatur. Quia nulla est vacatio beneficij, cuius nulla est institutio, & consequenter non est Pontifici reseruata, neque est locus *elem. 1. vt lites pendente.* sic Gloss. *ibi verbo cellaro. in princ. Bonifac. n. 4. c. collectari. in cap. necedens de concess. præbenda.* Secundus casus (inquit Couar.) contingit si lis in curia Romana tractatur inter duos presentatos, & institutos, & vtique moriatur Romæ, vel possessor beneficij Romæ, & alius extra; tunc poterit Pontifex beneficium prouidere, si ad patronatum Ecclesiasticum pertineat, quia est locus *d. ita elem. vt lites pendente,* & eius reseruatiõni. At si beneficium sit iuris patronatus laicorum, nequaquam poterit Pontifex absque expressa illius derogatione prouidere; quia tunc pertinet ad patronos laicos eius presentatio, cum absolute beneficium vacet, & lis omnino finita sit morte vtiusque litigantis: probaturque *text. in d. elem. 1. vt lites pendente.* in prima eius parte. Tertius casus specialiter controversus est, cum lis agitur in curia Romana inter duos presentatos à patronis discordibus, & alter Romæ, vel alibi moriatur, altero superstitè remanente; an tunc Pontifex possit conferre beneficium su-

perillu colligantur, vel alteri tertio absque derogatione expressè iuris patronatus? Quo in casu Ioan. And. Card. Carlar. Lambertini. relati à Couar. *prax. q. d. 36. n. 7. vers. tertio quandoque.* tenentur dicere nequaquam posse; quia ipsi existimant posse patronos loco mortui alterum presentare, neque impediri obitus presentiam, quoties ab eis presentatus institutus non est; quia lites pendencia solum impedit nouam electionem, vel collationem non autem presentationem: quia de presentatione non loquitur *text. in c. 1. c. 2. vt lites pendente. lib. 6.* Cum autem Pontifex laicorum patronatum non censetur derogare, nisi exprimat, efficitur non posse de hoc beneficio prouidere.

Aliter Couar. alios referens in supradicto casu procedit. Affirmat namque lites pendente nequaquam posse à patrono alterum presentari, sed omnino impediri ob lites pendenciam. Nam *text. in c. 2. vt lites pendente. lib. 6.* loquitur expressè non solum de electione, sed etiam de presentatione, quæ ibi *vel etiam presentari.* impeditur ne lites pendente alius loco mortui, vel ius cedentis eligatur, vel presentetur, quæque lis finita sit. Et rationem subdit, ne lites propagentur cum damno Ecclesie. Quapropter esto patronus, siue laicus, siue Ecclesiasticus, possit mortuo presentato alium presentare; quia cessat presentatio. At si lis agatur eo tempore inter presentatum ab ipso, & presentatum ab alio, non poterit loco primi mortui alium presentare, siue mortuus fuerit institutus, siue non; quia non poterit alium colligantem subrogare: esset enim viam litibus aperire, & litigia in dispendium Ecclesie prorogare; potest tamen Summus Pontifex, etiam absque consensu patroni, subrogare colligantem, vt loco defuncti litum proficiatur ab eo statu, in quo ius remansit tempore vacationis. Pontifex vero non potest, speculo iure communi, beneficium alteri tertio, vel colliganti prouidere, quin prius definitur iuri, vt habetur expressè *elem. 1. vt lites pendente.* Nam ex definitione litis constare debet, cui competat beneficium; si enim pro defuncto fertur sententia, prouidendum est, vt omnino vacans. Et idem est, si defunctus fuerit ad nequitum ex presentato pertineat. At si sententia pro litigante superstitè feratur, alle iudicandus est, si institutus non fuerit, vel si iam fuerit institutus, confirmandus.

PUNCTVM XI.

Qua ratione electione, illiusque confirmatione beneficium acquiratur.

Hæc vltique diximus de presentatione, quæ est primus modus acquirendi beneficium, subsequitur secundus, qui est electio, & illius confirmatio. Electio, si proprie sumatur, solum est de Ecclesia pastore destituta, vt satis colligitur ex *cap. propter de elect. ibi; Ecclesiis viduaris.* Ecclesia autem vidua non est, nisi suo psonlo, hoc est pastore fuerit opata. Quapropter electio ad aliquem canonicum, vel dignitatem alicuius Ecclesie Collegiate, vel Cathedralis, etiam communi- bus canonicorum suffragis fiat, non est propria electio, de qua in *c. quia propter de elect.* Neque opus est formam ibi prescriptam ad vnguem seruari, nisi forte talis canonicus, vel dignitas simul sit Ecclesie Cathedralis, vel collegiate pastor. Verum vt materia electionis profectua sit, restat examine difficultates, quæ communes sunt tam electioni presentato, quam cuiusvis alicuius beneficij, aliqua tamen de antiqua presentatorum electione subicientes.

§. I.

Qui potestatem habeant eligendi.

- 1 Distinguitur hæc potestas iuxta diuersa tempora.
- 2 Quibus canonicis in cathedralibus, & collegiatis compari- tus eligendi.
- 3 Debet canonicus esse presens, & qualiter si in eodem episcopo sit, possit suum suffragium alteri committere.
- 4 Qualiter electores possint secum alios externos ad eligendum admittere.
- 5 Qui ab electione excludantur.

SI tempora antiqua spectemus, tum clero, tum populo commissa fuit Episcoporum electio, vt constat ex *c. cum longè in fine. 63. dist. 1.* & tradit Petr. Greg. *ad decretal. tr. de dist. c. 1. §. n. 10. c. 16.* aliqua tamen differentia. Nam primis temporibus vtique æquanimiter hæc electio, & nominatio compete- bat. *c. Episcopus. cap. lectus. 63. dist. 1. c. factus. 7. g. 1.* Postea vero tempore Stephani Papæ solum populo committebatur appro- batio, clero vero dabatur electio, *c. nescit. cap. vna. 63. dist.* Deinde hæc potestas regibus, & iuramentis principibus concessa fuit, vt constat ex *cap. Adrian. 2. 63. dist.* At animaduertere Ecclesiasticam ex hac electione, approbationeque populi, vel presentatorum secularium inconuenientia oriri, concessam, vel presentatam populo, principibusque secularibus potestatem reuocant. *cap. non est permittendum. 63. dist. 1.* & solum collegio

in collegiatis, & capitulo in cathedralibus hæc potestas concessa est. *cap. in general. cap. congregatio. cap. quia proprius. & alius pluribus de electione. & cap. congregatio. 16. quæst. 7.* Nouissime vero Pontifex ob discordias, & continuas lites, quæ ex his actionibus Episcoporum factis à capitulo orbentur sibi has electiones retinuit, vt constat ex extraneis ad reprimendum, de præbend. ex reg. 1. cap. 3. cancell. Quapropter iam ab Ecclesia recessit materia electionis, vt testatur, alius relatis, Garcia 4. par. de benef. cap. 1. num. 11. Aug. Barbosa 1. p. de potest. Epif. cap. tit. 1. cap. 3. num. 27. Solum in Germania consuetudo antiqua electionis videtur retineri, vt affirmat Azor. 2. 1. instit. moral. lib. 3. cap. 28. quæst. 3. Neque ob hanc reservationem adempta est Regibus Galie, Flandrie, Hispania potestas nominandi clericum in Episcopum. vt à pontifice instituitur, vt late expendit Barbosa *supradictio loco 2. posito* quod capitulo in cathedralibus, & collegio in collegiatis ius eligendi prælatum competat, expiandum est quibus personis talis collegij, & capituli competat. Primo enim debet esse canonicus, hoc est de collegio, seu capitulo saltem quod illius pacificam possessionem, tametsi proprietatem non habet, *cap. in general. de elect. cum olim. de causa poss. & propriis.* Alij autem beneficia, qui canonici non sunt, neque vocem habent in capitulo, ius eligendi non habent, scilicet consuetudine, seu præscriptio-
*Canon. de elect. & ibi gloss. verbo consuetud. cap. cum in Ecclesiis de præbend. in 6. & tradit alios referens. Azor. 2. 1. instit. moral. lib. 6. cap. 1. quæst. 6. August. Barbosa 1. p. de potest. Epif. tit. 1. cap. 3. num. 1. & 17. Dixi. scilicet consuetudine nam clarum est, si consuetudo legitima sit præscripta posse, virtute illius clericis aliarum Ecclesiarum, vel extraneos ad colligendum admittit: quia consuetudo, seu vt melius dicam præscriptio vim habent abrogandi legem, & concedendi ius alio non habentibus. Et probat text. c. cum Ecclesia, de causa poss. & pr. priet. ibi, nisi alibi secus ordinat. de consuet. special. & cap. cum dilect. ver. mandamus. de consuetud. & tradit Azor. *supra. & Barbosa num. 15.**

Ex quo fit dignitates, quæ non sunt de communi mensa, neq; hoc capellanos, seu mansionarios vocandos esse ad hanc electionem, vt alius relatis tradit Barbosa *supra.* Dixi, qui vocem habeat in capitulo, vt excluderet ab hac electione canonicos Ecclesiarum cathedralium, vel collegiarum, qui subdicatoratus ordine indigni non fuerint, iuxta *clm. vi. de arate. & qualitat. & tradit Idem. sess. 22. cap. 4. de reformat.*

Secundo debet esse præsens, nam si absens est, non potest suum suffragium ferre, *cap. si quis incho. de election. in 6.* Neque item potest extraneo committere reclamante capitulo, vt nomine suo suffragium ferat, vt habetur in *supra. cap. si quis incho. & tradit Gloss. in cap. quia proprius. de elect. verbo venire non poss. Vnde loam personis de capitulo vices suas potest committere in qua commissione si plures procuratores designet, debet quemlibet in solidum designare, ne contingat eos sua vota in dueros dirigere, alias nulla erit talis designatio, illis autem in solidum designatis ille admittendus est, qui prima peruenit admittit. Verum si plures simul concurrant, & possint se admitti, audite eos non expedit, quia possent vota sua dirigere in dueros, sicque res non haberet exitum, & quod ab eis hoc casu fieret non valeret: sed is admittatur dumtaxat, quem capitulum, vel maior pars elegerit, vel si concordare nequeant, is qui primo in instrumento, vel literis procuratoris extiterit nominatus. Porro cum vnus est procurator simpliciter constitutus, si is vnus suo, & a iure domini sui nomine in secretum nominandum duxerit, nihil agit, nisi de certa eligenda persona sibi dominus dederit speciale mandatum. Tunc enim in illam eius, & in aliam suo nomine poterit conferre. Hæc in *suprad. cap. si quis incho. Quod si in eodem opido, vel conuobio, in quo celebratur electio, præsens sit aliquis ex electoribus, impeditur tamen ob infirmitatem, ne possit in vnum cum alijs electoribus conuenire, tunc potest suffragium suum dare & electores tenentur ab eo petere vel si magis placeat potest ex electoribus vnum vel plures sibi substituere: sic relato Aug. *verb. elect. num. 17.* notauit Azor, 2. 1. instit. moral. lib. 6. cap. 1. quæst. 7. in ff.**

4. Dubium tamen est, an possint electores canonici alios extraneos secum ad eligendum admittere, ita vt electio cum illis facta sita sit & rata; Et quidem si in perpetuum admittant, nulla est admissio, neque electio inde proveniens: quia nequeunt canonici potestatem eligendi perpetuum clericis communicare, quin eis beneficia quibus est annexa communicent, sicut neque possunt religiosi vnus canonicis religiosus alterius conuobij admittere ad electionem sui prælati, vt decidit expressè *cap. consuetud. 47. de elect. Quia nullus religiosus nomine proprio eligere potest prælatum alterius monasterij ab eo in quo est. At si non in perpetuum, sed pro vna, vel altera vice velit canonici alios clericos extraneos admittere, placuit Abbatibus in *cap. cum vicariensis num. 3. de elect. & in cap. scriptum est. de iur. patron. 17. de iur. 3. August. Barbosa 1. p. de potest. Epif. tit. 1. cap. 3. num. 44. ubi alios refert. Mouen-**

cap. cum vicariensis, cap. scriptum Verum hi text. solum probant admitti posse extraneos tanquam procuratores, vel compromissarios, vt nomine electorum electionem celebrent, at nullum est verbum in supradictis textibus indicans posse illis potestatem eligendi nomine proprio communicari. Neque deest ratio hæc impossibilitatem probans, quia iure statutum est electionem faciendam esse à capitulo, vel collegio: si autem capitulum, vel collegium alios secum admittet electores, iura præscripta violaret. Ergo affirmandum est neque in perpetuum neque pro vna vice duntaxat posse canonicos secum alios electores ad eligendum admittere, tametsi vocem suam illis possint communicare, vel in illos compromittere.

5. Ab electione excluditur impubes, hoc est qui 14. annum non compleuerit: quia non censetur sufficientem iudicij discretionem habere, *cap. ex eo. de elect. in 6. & in Ecclesiis cathedralibus, & collegiatis, qui 22. ann. non attingit, cum hæc ætatem habere necessario requiritur ad vocem habendam in capitulo, vt dictum est. Item excommunicatus maiori excommunicatione, *cap. illa. de electione & suspensus ab officio, ex cap. cum dilectus. de consuetud. & interdictus sacris. cap. cum inter. de electione. & irregularis c. qui. de sentent. excom. in 6.* Atque idem est de eo qui facta fecit in loco interdicto, *ex suprad. cap. qui. de sentent. excommunicat. in 6.* Ii omnes ab electione excluduntur, debent tamen esse suspensi, excommunicati, interdicti, & irregulares declarati; alias valida erit eorum electio, quousque infirmetur, vt latius dicemus *tract. de excomm.* Item excluduntur à potestate eligendi, si omnes electores scienter elegerint indignum, *cap. cum in curiis. c. Victorienfis. cap. cum importuit de electione. & cap. quamquam. eodem tit. in 6.* Dixi cum omnes eligunt indignum, nam si aliqui dignum eligunt, tametsi minor pars eligentium sit, electio illorum manet firma, excluda electione maioris partis, vt pote de indigno electo, *cap. quamquam. & ibi gloss.* Insuper excluduntur ab electione pro tempore trium annorum, qui per abusum ciuiliu potestatis electionem celebrant, quod contingit cum laicos ad electionem conuocant, constat ex *c. quisquis. de electione. & ibi gloss. verbo absum.* Deinde priuantur à potestate eligendi, quia intra tres menses à iure præscriptos non elegerunt, *cap. qui pro defectu. de electione. cap. ex eo quod §. in Ecclesiis. de electione, in 6.* Quæ omnia intelliguntur de electione pastoris Ecclesie Cathedralis, vel collegiatis, vel conuentualis, secus de electione ad alia beneficia, de quibus text. supradicti non loquuntur. Verum ex supradictis textibus non leue argumentum sumitur ad electionem aliorum beneficiorum, vt in illis id ipsum dicatur.*

§. II.

Quem debeant electores eligere, & intra quod tempus.

1. Debet dignus eligi.
2. Affirmant aliqui ob peccatum mortale reddi eligendum indignum.
3. Distingendum est de peccato notario, & occulto, & affirmandum peccatorem notarium esse indignum, secus occultum.
4. Quis censetur dignior ad beneficium.
5. An ex dignis debeat dignior, eligi; Præmittuntur aliqua certa.
6. Ex vi institutionis beneficiorum negant plures esse obligationem eligendi digniorem.
7. Aliqui distinguunt de curatis beneficiis, & simplicibus, & in curatis hæc agnoscunt obligationem, secus in simplicibus.
8. Probabilius est in omnibus beneficiis obligationem esse eligendi digniorem.
9. Eius satis argum. prima sententia.
10. Limitatur conclusio in patronis laicis tam fundatoribus beneficiorum, quam fundatorum successoribus.
11. Limitatur secundo in resignatione, & permutatione beneficiorum.
12. Limitatur tertio, casu, quo dignissimus eligi non possit.
13. Limitatur, quarto nisi Ecclesia vnilius foret digniorem præfermittere, vt Ecclesia magis indigenti præferretur.
14. Quid dicendum in electione prælati religioforum?
15. Quid in electionibus ad officia secularia?
16. An pater, vel mater institutus maioratum retineatur indigenti filio instituere.

Certum est debere eligere dignum hoc est qui munus suum rite præstare possit: aliis electio nulla erit. Quapropter nullo modo licet eligere excommunicatum ex communicatione maiori, suspensum, interdictum, aut irregularem; quia ij omnes exclusi sunt ab administratione spiritualium, & tradunt omnes.

2. Solum

2. Solum est dubium, an quis ob peccatum mortale reddatur indignus? Non desunt graues doctores, qui affirmant: sic Panotm. in cap. si celebrat. de cler. excommu. minist. in 6. Et ibi Innoc. Caiet. 2. a. quæst. 63. a. 2. Sor. lib. 3. de iust. quæst. 6. art. 2. conel. 5. Et in princ. conel. 6. Probaturque potest primo ex cap. cum in curia. de elect. vbi eligendi ad beneficium debent habere scientiam, & morum grauitatem: qui autem est in peccato mort. motum grauitate caret; ergo non est dignus electione. Secundo, electus ex vi electionis accipit potestatem facta ministrandi, sed qui est in peccato nequit ea administrare. Ergo nequit eligi. Tertio, excommunicatus etiam minori excommunicatione (ex plurium sententia) repellitur ab electione, quia durante excommunicatione sacramenta suscipere prohibetur: at lethali peccato infectus eandem prohibitionem habet. Ergo eodem modo repellitur ab electione.

3. Dicendum igitur est duplex esse peccatum, aliud notorium, aliud occultum. Peccatum notorium tamen depositio dignum non fit, reddit habentem illud indignum electione, ac proinde tam eligens, quam acceptans electionem peccat grauit. Tum quia scandalum generatur, cum videant hunc peccatorem alius iustus, & idoneis praefertur. Tum quia ratio praesumpti potest à peccato recessurus, neque beneficium utiliter administraturus. Secus vero dicendum videtur de peccato occulto, qui praesumpti potest ex infirmitate peccatum commisisse & illius poenitentiam acturus: sic eruditè satis defendit aequè pius, ac doctus Martin Nau. Miscell. de orat. 34. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 5. cap. 14. quæst. 10.

Neque contraria fundamenta videntur. Ad primum dico sub morum grauitate peccata publica, notoria, non occulta intelligenda. Ad 2. & 3. concedo existentem in peccato mortali neque suscipere sacramenta: neque illa administrare posse durante tali peccato, sed nego obinde priuationem esse electione. Quia illa facta relinquitur à peccato potest, & sic praesumitur surrecturus. Neque obstat excommunicatum priuationem esse electione, tamen illa facta possit ab excommunicatione absolui. Quia hæc priuatio non tam à iure naturali, quam positio protrahitur. Tum quia illa absolutio non est in potestate excommunicati, sed in potestate absolutis. Secus vero est de peccati mortalis liberatione, quæ diuinæ gratiæ auxilio in potestate ipsius peccatoris sita est, ac proinde mirum non est excommunicationem occultam priuare excommunicatione electione, non autem peccatum.

4. Difficultas grauis est, an obligati sint electores ex digno digniorem eligere; digniorem voco, qui ad ministerium assumptum utilior est: contingere enim potest, vt sanctior & doctior minus aptus sit ad animatum curam ob defectum prudentiæ, quam alius, qui non ea sanctitate, & doctrina pollet, at excellit prudentia. Ergo ex aptitudine ad finem ad quem eligitur desumenda, præcipue est dignitas electi: sic Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. cap. 15. quæst. 11. in fin. Gut. can. 99. lib. 2. c. 11. n. 3. Valq. opusc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 1. num. 49. Lessius lib. 2. de iust. c. 34. dub. 14. n. 64. Gut. opusc. lib. 2. can. 9. c. 11. n. 61. & seqq.

5. Qua in re aliqua sunt ferè ab omnibus recepta, aliqua sub controuersia. Primo certum est beneficiis siue curatis, siue simplicibus ex eor. m. fundatione, vel institutione certo generi personarum assignatis nullà esse obligationem eligendi digniorem extraneum; imò nec posse eligi, quia alij extranei etiam digniores, exclusi sunt. Quorum exclusio, & horum assignatio vitiosus est Ecclesiæ regulariter, vt sic maiori affectu assignati Ecclesiæ deseruiant licet antiquitus factum est, qui ex eadem Ecclesia in prælatum assumebantur, tamen alterius Ecclesiæ sanctiores & doctiores extiterunt. cap. nullus rap. obitum 61. dist. 8. c. Metropolitano 63. dist. & modo de facto Pontifex ex collegio Cardinalium eligitur, tamen extra reperitur alius dignior: sic Lessius lib. 2. de iust. c. 34. dub. 13. n. 59. Valq. opusc. de benef. c. 2. §. 3. dub. 4. sub. n. 70. & dub. 5. num. 74. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 15. §. 1. & 8. Gut. pluribus relatis. can. 9. lib. 2. c. 11. n. 29. Idem quod dictum est de hac electione, dicendum est cum plures vocantur sub termino aliquo signato ad competentiam, & concursum, nequeant enim electores aliis à concurrentibus beneficia conferre tamen digniores sint, vt tradit Trid. sess. 24. c. 18. de reform. in medio. ibi, in supra. casibus non cuiquam alteri, quam vni ex predictis examinatis, &c. ab examinatis approbatis iuxta supradictam regulam de ecclesia provideatur.

Secundo certum est, eligentes Episcopum ad obligatos esse ex his, qui sibi post factam competentem diligentiam offeruntur apti, aptiores eligere, quia sic cauetur in Tridentino sess. 24. cap. 1. de reform. ibi. Omnes vero, & singulos qui ad promotionem praeficiendo: um quodcumque ius quacunque ratione à sede Apostolica habent, aut aliquo operam suam præstant, nihil in iis pro praesentis temporum ratione inuouando horretur, & monet, vt in primis meminerint nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vilius posse facere, quam si bonos pastores, & ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & ecclesiæ magis viles

ipsi iudicauerint, non quidem precibus, aut humano affectu, aut au-bentium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis praefici diligenter curauerint.

Tertio certum est, patronum Ecclesiasticum, & à fontiori Episcopum, si ius eligendi ei competit, obligatum esse in beneficiis parochialibus ex approbatis ab examinatis digniorem eligere. Quia sic expresse habetur in Trid. sess. 24. c. 18. de reform. ibi. Episcopus cum eligit, quem ceteris magis idoneum iudicauerit, & infra: is quem patronus Ecclesiasticus digniorem inter probatos ab examinatis iudicabit, Episcopo praefereatur. & infra: Episcopus eligat digniorem.

Quarto certum est, si competitorum vocentur, vt beneficium illorum digniori conferatur, obligatos esse eligentes digniorem eligere. Quia est tacitus quidam contractus & naturalis obligatio, quæ eligentes competitoribus obligatur ad hanc digniori electionem faciendam.

6. Controuersia igitur est, an ex vi institutionis beneficiorum, & spectata eorum natura debeant sub graui obligatione dignioribus conferri? Negant plures hanc esse obligationem. Gloss. in cap. licet ergo qui praesentior. 8. quæst. 1. cap. constitutus verbo magis vtilem de appellat. quoniam, verbo qui maioribus de iure patronat. cap. 2. de officio pastoris, & alius in locis verbis sanctior. consentit. Perusinus in dicto cap. constitutus, & ibi Imola & Francus num. 4. Rochus de iure patronat. verbo honorificum q. 1. §. ad finem, & alij. Moueri possunt, quia beneficia instituta sunt in stipendium laboris iis qui beneficiis deseruiant, non tamen vt pramia laborantibus proposita, vt in sequentibus dicemus. Sed ex hac ratione non inferitur beneficia danda esse dignioribus, sed sufficere, si dignis dentur. Quod exemplo economi, & dispensatoris manifestari potest, cui dominus vineam mandaret conductos operarios in vineam suam signato stipendio, & in stipendium signatum non teneret meliores querere, sed præ se satisfaceret, si sufficientes conduceret; quia labor prius datur quod stipendio oblat. Quod si dominus eius præcipere meliores conduceret, aduersus obedientiam, & fidelitatem debitam peccaret, illos omittens, nullo tamen modo aduersus iustitiam commutariam, vel distributiuam. Idem dignior electus non tenetur beneficio seruire ea qua potest diligentia, sed satisfaciit si eam impendat, quam dignus praestaret. Alia condemnandi essent plures beneficiati, eo quod spectatis eorum dotibus remissi sunt, essetque occasio plurium septuagium. Quocirca in cap. graue nimis de praebendis, dicitur, vt praemissis indignis idoneos assumant. Idem colligitur ex cap. cum nobis de elect. & ex Trid. sess. 7. c. 3. de de reform. ibi persona dignis, & habilibus. Ergo facta electione digni, & etiam dignior praesentior, nullum est peccatum. Adde, praeter electionem ad Episcopatum, & beneficia curata providenda per concursum nullibi cauetur digniorem esse eligendum. Ergo non est hæc obligatio imponenda. Antecedens probò diluendo per textus, qui hanc videntur obligationem instituisse. Nam text. in c. Metropolitano 63. dist. dicit. Ex praesentior eundem Ecclesia, vel diaconus optimus ordinatur. Qui text. praeterquam quod de Episcopatu, loquitur, non videtur inueniri continere, sicut neque cap. Moyses, quod solum condemnat eos, qui in electionibus Ecclesiarum sanguini potius quam merito honestati attendunt, neque curant eos in Ecclesia eorum columnas, quos plus cognoscunt Ecclesiæ prodesse, sed quos ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis delinunt. Quibus in verba condemnat Hieronymus electores, qui humano fine potius, quam Dei honore mouentur. At ex illis non videtur inferri præceptum eligendi digniorem. Item in cap. licet. 8. quæst. 1. inquit idem Hieronymus, qui praesentior est, ex omni populo quod doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur ad sacerdotium. Quæ verba significant, quod de facto in Ecclesia sit in electione ad Episcopatum, qui sub nomine sacerdotum intelligitur, non autem imponunt præceptum praecipuum cum Hieronymus legitur non sit. Efficacius videntur text. in cap. ceteros de officio custodis, & text. cap. unico, vt Ecclesiasticis beneficiis sine dimisso conferantur. Nam in cap. custos, dicitur. Ad officium custodis tales ordinentur, quales meliores, & sanctiores esse cederint, vt nulla negligentia in sancta Dei Ecclesia videatur, & in cap. unico vt Ecclesiasticis beneficiis, inquit Innocent. III. condemnans electionem Archiepiscopi Mediolani, factam candidam clericis in cancellarium. Debiti Ecclesiasticum officium, & beneficium in persona magis idonea dispensare. Sed neque hinc potest multum obstruunt. Nam cap. custos, non de rigore procepto sed de consilio potest intelligi. Caput vero vineam condemnat Mediolanensem, quia inceptum ad officium elegit, cum deberet in persona magis idonea beneficium dispensare. Si enim electus esset magis idoneus, non condemnaret Pontifex Archiepiscopum, vt satis colligitur ex illis verbis, quibus se satisfactum illi proficitur, si ipse Archiepiscopus ostendisset, quod prædictum cancellarium personæ idoneæ, modo canonice, & tempore competenti donasset. Alia autem exempla Scriptura adducuntur ad probandum electionem digniorem, vt est exemplum Sauli, Moyses, &c. non necessitatem, sed convenientiam indicant.

Propriet

Propter hæc aliqui doctores distinctione vtuntur inter beneficia curata, & sine cura, Et de beneficiis curatis affirmant esse peccatum mortale eligere dignum omisso digniori, secus in beneficiis simplicibus, sic Angel. verbo electio. num. 21. C. 4. diff. 15. quæst. 7. art. 3. dub. 1. propos. 1. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. cap. 2. num. 172. & num. 182. Ioann. Gutierrez. canon. quæst. lib. 2. cap. 11. num. 12. & 28. Vega in sum. 2. par. cap. 17. casu 1. Nicol. Garcia. de benef. 7. par. cap. 16. num. 16. & 17. Prio. em partem de beneficiis curatis probat ex loco alleg. Trident. sess. 24. c. 1. de reformat. & ex aliis textibus, & rationibus pro nostra sententia adducendis, secundam partem sibi persuadent, ac plures prælatos condemnant, quos communitè vident beneficia simplicia, & quicquid pinguis sibi familiaribus, & coniangunt conferre, cum tamen præ manibus alios digniores habeant: comparatione enim horum beneficiorum omnes videntur esse æquè digni: cum omnes æquè possint officium diuinum recitare, quod est præcipuum munus horum beneficiorum.

Cæterum probabilius existimo in omnibus beneficiis obligationem esse eligendi digniorem ex iis qui eligi possunt sic expressè D. Thom. 2. 2. q. 63. art. 1. c. 2. & quæst. 185. art. 3. Art. 2. quæst. 62. art. 2. ad 4. in prima conclusione. & quæst. 63. art. 2. Valen. 3. tom. disp. 5. quæst. 7. punct. 2. quæst. 2. Azorius 2. par. in sum. moral. lib. 6. cap. 5. quæst. 1. 8. 9. & cap. 21. quæst. 5. & cap. 26. quæst. 12. Covarrua. reg. peccatum. 2. par. §. 7. num. 4. & §. Nauarr. in man. cap. 17. num. 73. & de orat. miscellan. 38. & §. 9. Valquez opuscul. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 1. num. 50. Molina de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 5. à num. 50. & alij plures, quos refert Garcia 7. par. de benef. cap. 60. num. 2. quodque pluribus Patrum sententiis confirmari poterat, præcipue August. epistol. 29. ad Hieronym. non procul, à fine. Leo epist. 84. cap. 29. Bedard. lib. 4. de considerat. ad Eugenium & in declaratione, nec non reliquimus omnia. D. Thom. 2. quæst. 63. art. 2. ad 4. & ad 7.

Ratio qua mouetur est, quia ius canonicum non tam præcipit in beneficiis digniorem eligere, quam huius electionis præceptum supponit. Nam in cap. unico. vt ecclesiast. benef. sine animat. confer. damon Innocent. III. Mediolan. Episcopum, quod beneficium cancellat. consanguineo seu familiari donasset Debitus (inquit) ecclesiasticum officium, & beneficium in persona magis idonea dispensare. Supponit ergo hanc esse obligationem, & licet hic textus explicari possit de persona idonea; quia electus fortè dignus non erat, aliter tamen est hæc explicatio, & textui conformior. Item Trid. sess. 24. de reformat. cap. 1. inquit mortaliter peccare eos, qui diligerent non curare Ecclesiæ præfati, quos digniores, & ecclesiæ magis viles insidauerunt. Et licet hic textus de Episcopopatibus loquatur, eam eandem ratio sit in omnibus beneficiis curam animatum habentibus, idem est intelligendum. Adde cap. unico. vt ecclesiast. beneficia, non de beneficio curato, sed simplici loquebatur, cum autem nullibi videatur hoc præceptum expressum, dicendum est per traditionem haberi ab ipso eorū institutionis beneficii. Creandum enim est ecclesiam instituendo beneficia simul præcepisse, vt ex dignis digniores eligerentur, quia id sibi erat vtilius. Neque in beneficiis simplicibus inuenio firmam exaltationis rationem; cum negari non possit vtilius esse ecclesiæ in ea præfati sanctiores, & doctiores; nam licet minus docti, sancti, & prudentes æquè possent ac doctiores, & sanctiores officio diuino satisfacere; at quo digniores sunt ministris, vt ecclesiæ maiorem decorem, & auctoritatem præstent. Vtilis autem conferendi hæc beneficia simplicia dignis, cum digniores præ manibus habeantur, in causa non est, quoniam negemus obligationem esse præferendi digniores. Tum quia hic vsus abusus nuncupari debet. Tum quia excusatur plurimum, grauamque doctorem opinione eos ab hac obligatione excusantium, cuius contrarium nobis probabilius apparet.

Et his sit satis argumento prima sententiæ Admitto beneficia non esse instituta in præmium beneficiorum, sed in eorum stipendium ob laborem impensum Quis in hac institutione non clericorum, sed ecclesiæ vtilitas fuit spectata; at inde non inferri digniores præferendos non esse, cum sic ab ecclesiæ fuerit statutum, Fateor tamen omissionem dignioris non esse contra iustitiam distributiuam, vel commutatiuam ob rationem ibi assignatam; quia posito quod beneficia non sunt in præmia clerici statuta, nulla potest esse læsio iustitiæ ex dignioris omissione. Ad confirmationem respondeo nullum beneficium obligatum esse maiori diligentia, qua potest beneficio interire; sed satisfacere si sufficientem diligentiam præbet; sed non inde inferri excellentiorem ministrum non esse præferendum; quia hæc obligatio aliunde quam ex beneficio nascitur, scilicet ex speciali ecclesiæ præcepto illius institutioni annexo, quo cauetur digniores ministros esse ecclesiæ præferendos, quod præceptum supponitur in loco allegato Trident. & Partes, & doctores Communitè supponunt cum ipsa institutione beneficii promulgatum esse.

10. Supradictæ conclusioni aliquas limitationes adhibent doctores. Prima, quam supra reuigimus; est de patronis laicis

qui non videntur teneri digniores eligere, sed satisfacere, si dignos eligant. Et quidem si ipsi sint beneficiorum fundatores, res est omnino certa; cum possint quemlibet modo dignus sit, designare, vt beneficium inferat, & illius bonis fruatur, & decidit expresse in cap. monasterium 16. quæst. 7. & ibi gloss. & communitè scribentes. Cæsar Lambertin. de iure patron. lib. 2. 1. par. quæst. 10. art. 3. num. 17. Couarruias in reg. peccatum. 2. par. §. 7. n. 5. vers. quarto. Domo. Soto de iustit. lib. 3. quæst. 6. art. 2. col. 14. Valquez opusc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 4. Molin. de Hist. primogen. lib. 2. cap. 5. n. 69.

At si successores sint, communitè sententia docet debere ex eligendis digniorem eligere, quia præsumere debemus fundatorem voluisse, vt eius successores modum electionis ab ecclesiâ præscriptum seruent: sic Azorius 2. par. in sum. moral. lib. 6. cap. 15. quæst. 8. & cap. 21. quæst. 5. Gutierrez canon. quæst. lib. 2. cap. 11. num. 19. & 26. & seq. Couarruias, Molina, & Soto supra. Quod efficacius procedit, cum eorum arbitrio, & iudicio electio commissa sit. Quia tunc quasi index eligendorum constituitur, vt secundum iudicium rectum, & bene regulatum procedat, ac proinde digniores dignis præferat, vt expressè notauit Molin. dist. cap. 5. num. 70. & Valquez dub. 4. n. 71.

Verum mihi satis probabile, & securum apparet patrones fundatoris beneficiorum successores obligatos non esse digniorem ex eligendis eligere, sed satisfacere suæ obligationi, si dignum eligant, modo aliud expresse in fundatione cautum non sit. Mouetur; quia hi patroni in iure fundatoris succedunt, & ius, quod fundator habebat ipsis relinquit. At fundator poterat dignum omisso digniore, eligere. Ergo idem facere possunt ij successores patroni. Quod certum esse debet, quoties fundator liberam eligendi facultatem dedit ipsis patronis. Faut huic sententiæ non leuiter Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat. præcipiens patronis ecclesiasticis ex approbatis digniorem eligere, & in patronis laicis sola electione digni contentum est. Præterea ius obtinuit absque prælatorum contradictione, vt patroni laici quem idoneum iudicant, eligant: quin prius inuestigauerint an essent alij digniores; imo etiam ipsi se illis offerrent. Quem vltim tacite videtur Trident. approbasse, cum in illorum præsentatione concursum non expostulauit, sicut expostulauit in ecclesiastico patronatu, sic Lambert. de iure patron. lib. 2. quæst. 10. art. 3. n. 17. Petr. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. n. 20. Garcia de benef. 7. par. cap. 16. num. 19. Bannes 2. 2. q. 63. dub. 4. concl. 3. Manuel. Kodr. 1. f. sum. cap. 106. sub num. 8. Petrus Ledesma in sum. 2. par. tit. 7. concl. 7. cap. 2. difficul. 9. Nicol. Garcia 7. par. de benef. cap. 16. num. 19. Neque aduersus hanc sententiam obstat Trident. sess. 24. cap. 1. de reformat. dicens eos mortaliter peccare, qui quos digniores, & ecclesiæ magis viles præfati non curauerunt. Quia loquitur textus, non de nominatione seu præsentatione; sed de electione, vt constat ex prin. illius c. ibi in electione. Ex quibus verbis limitanda sunt subsequencia generalissima, quibus cauetur peccare omnes, & singulos, qui ad promotionem præferendos quodcuque ius quacunque ratione à sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, & in electione inquam non in præsentatione, seu nominatione. Adde, si de præsentatione hoc decretum esset intelligendum deberet intelligi de iis patronis, qui ius præsentandi habent ex privilegio sedis Apostolicæ, non ex maiorum fundacione. Illos autem patronos ex privilegio credendum est obligatos esse digniores eligere. Quia præsumitur debet ius præsentandi illis esse concessum, prout ecclesiæ vtilius est, sic Valq. opusc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 5. cum Couarruias reg. peccatum. 2. par. §. 7. num. 5.

11. Secundo limitant alij supradictam doctrinam, quibus libenter assentior, vt non procedat in renunciatione, seu permutatione beneficiorum, in quibus casibus renunciens, seu permutans non videtur obligatus digniorem eligere sed sufficere, si dignum eligat. Quia ipse propriè non eligit, sed ius quod habet in alterum cedit. Nalibi autem cauetur in hac cessione digniorem esse querendum. Non igitur renunciandi, bus, aut permutantibus hoc onus imponendum est. Adde: neminem esse obligatum sub graui culpa loco sui dignissimi ministri substituere, sed sufficienter satisfacere, si dignum substituat. Ergo neque ad id est obligatus per renunciationem. Præterea renunciens digno beneficium, neque offendit Ecclesiam, cum satis idoneum ministrum illi conferat, neque digniores, cum ipsi nullum ius habeant; præcipue cum tale beneficium non debeat inter communia bona computari: esse enim proprium renunciantis. Ergo ex nullo capite apparet obligatio querendi digniorem: & ita tenet Azorius 2. par. in sum. moral. lib. 6. cap. 1. quæst. 10. Lessus lib. 2. cap. 34. dub. 13. sine num. 61. & probabiliter reputat Valquez opusc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 7. sine num. 77. Et in casu quo renunciatur in æquè dignum, ac ipse est qui beneficium possidet tamen alij digniores offerantur, docet Nauarr. de orat. miscell. 38. num. 7. sine.

12. Tertio limitant alij, & bene, vt non procedat casu quo dignissimus eligi non possit, & eligens minus dignum curio

cuius in ligni electionem; tunc enim optime possum, & deo suffragium ferre pro minus digno, digno tamen, & sufficienti quia Ecclesie negotium valiter gerit, providens ei ministrum dignum, & remouens indignum. Dignissimum autem non offendo; cum meum suffragium non possit illi proficere: sic docet Gutierrez lib. 2. canon. quest. cap. 11. num. 60. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 13. num. 60. Valquez de benef. cap. 2. §. 2. dub. 3. num. 65. & 66. Quod si omnes eligendi non sint æque digni, sed unus dignus, alius dignior, alius dignissimus, sciamque meum suffragium non dignissimo profuturum, sed potius inde occasionaliter infimum esse victurum; si autem medio applicem suffragium, habiturum effectum, possum huic applicare omisso dignissimo ob rationem supradictam: quia videtur Ecclesie negotium gerit, cum dignum ministrum illi confero, & remoueo minus dignum, & dignissimum non offendo, cum ei non teneat applicate suffragium, nisi ad sit spes fructus. At non teneat huic mediocri suffragium, applicate, sed possem dignissimo conferre, tamen nihil proficiam, quia ex hac applicatione Ecclesie damnum non facio, cum absolute minister dignus ei proficiatur, quod vero non proficiatur magis dignus mihi tribuendum, non est, qui curam dignissimum præfereat, sed alius infimum eligenti; & ita docet Valquez supra.

13. Quarto limitandum est, nisi Ecclesie vitius foret digniorem præferre, ut beneficio magis indigenti præfereatur; contingere enim potest beneficium aliquod piogue Ecclesie Tolerantia non expostulare specialem scientiam, & doctrinam in beneficiario, quam tamen expostulat beneficium Tolerantiam minus digno conferri, & digniori beneficium Ecclesie Granatensis poterit enim tunc beneficium Granatense; quia in hac electione beneficiorum, non tam vitium eligendorum, quam Ecclesie spectanda est; sic expresse Sotus lib. 3. de iustit. quest. 6. art. 2. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 13. num. 59. Rebell. 1. part. lib. 3. quest. 5. circa finem. Valquez episc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 1. num. 58. Gutierrez lib. 2. canon. quest. cap. 1. n. 40. tamen si contrarium teneat Ledesma, 2. 4. quest. 18. artic. 2. fol. 156.

14. Sed inquires, an idem dicendum sit in electione prælati religiosorum: debeantne electores, sub graui culpa, quos iudicant digniores præferre? Affirmat communis sententia, qui eadem videtur esse ratio, ac de beneficiis curam animarum habentibus, cum ipsi religiosorum cura incumbat, & totius conuentus, & religionis gubernatio. Neque sine detrimentum religioni eueniet ex digniorum omissione, viaque esset aperta ambitioni; & occasio ut forte indigni præficerentur. Debet ergo digniores eligi: & ita docet Rebell. 1. part. de obligat. instr. lib. 3. quest. 4. num. 11. & quest. 5. num. 5. vers. quinto. Sotus lib. 3. quest. 6. art. 1. Valquez episc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 2. & habetur Authent. de monachis. cap. 9. §. ordinationes. ibi; ex monacho ille præficiatur in Abbatem, qui inter alios optimus extiterit. Fateor hoc esse consulendum. At spectato iure communi, & scilicet specialibus religionum constitutionibus; non video firmum fundamentum huius obligationis. Nam esto eadem ratio procederet in prælatura religionis, ac in beneficiis curatis, seu prælatura Ecclesie secularis; non inde inferretur nasci eandem obligationem, si præceptum ad electiones regularum extensum non est, quia lex ob similitudinem rationis extendi non debet ad casum sub lege non comprehensum. Præterea, quia non est eadem ratio in prælatura religionis, quæ facile amouetur, & temporalis est, quam in prælatura Ecclesie perpetua, & difficulter amouitur. Adde in electione beneficiorum hoc præceptum haberi ex traditione, ut supponere videtur Trident. sess. 24. c. 1. & 18. quod tamen non supponitur de religiosorum prælaturis.

15. Sed quid dicendum de electionibus ad officia secularia gubernationis reipublicæ, debeantne electores digniorem eligere?

Plures negant hanc esse obligationem, sed sufficere, si idonei eligantur. Quia nullibi est latum præceptum de tali electione, & non sunt obligationes multiplicandæ absque firmo fundamento. Neque enim hæc officia sunt bona communia; sed propria principis, cui gubernatio reipublicæ competit; ac proinde ea ut sibi placuerit distribuere potest, modo inter missos idoneos distribuatur. sic Caiet. in sum. verbo electio col. 4. Bartol. Fum. eodem verbo. num. 5. & præ omnibus Valquez episc. de benef. cap. 2. §. 1. dub. 13. à num. 96. Quapropter plures doctores censent hæc officia vendi à principe posse, ut relato S. Thom. Soto, & aliis tradit optime Valquez supra dub. 14. Quod certe illicitum esset, si digniori officium deberetur.

Nihilominus contrarium semper consulendum est ob bonum reipublicæ, & tenendum illis in locis, quibus ius commune habet rationem legis. Nam ipso videtur hoc expresse caueri Authent. ut indices sine quoquo suffragio §. eos autem. collat. 1. ibi. honestiorum quorundam administrationem dirigere; & infra testimonium habens quidem, quia sit optimus. Item text. in Authent. de defensoribus eorum. in princ. vers. interim ibi; sed in uicem uniuersis nobiliores. ubi Glossa verbo nobiliores, inquit, Nota

nobiliores esse eligendos, quam ibidem doctores sequuntur. Item lex ad subeunda. Cod. de Decurionib. lib. 10. ibi; dignissimos meritis & facultatibus. Thom. Gramat. cons. 6. num. 11. leg. 1. tit. 4. lib. 1. in noua legum regni collectione in quibus omnibus idem probat Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 5. num. 96. & Gutierrez 2. lib. 2. canon. quest. cap. 11. num. 41. Rebell. 1. part. de obligat. instr. lib. 3. quest. 14. num. 14. Sotus 3. de iustit. §. 3. art. 3.

16. Postremo dubitabisian pater, vel mater instituent maioratum auctoritate regia, vel meliorationem faciens cetera, & quinta bonorum parte iuxta leges regni teneatur digniorem filiorum eligere? Videtur teneri; quia non est iustum, ut parens in hac dispositione affectu carnali ducatur, sed ratione; ac proinde meritis filiorum spectatis; fauetque lex femina. Cod. de secundis nuptiis: ubi mater lucra prioris matrimonij inter filios distribuens obligata est distributionem facere iuxta illorum merita. Adde tempore veteris legis plures minores nati, qui digniores, prælati sunt maioribus, ut conuigit in Abel, qui prælati sunt Caini Isaac Ismael, Jacob Esau; Iudæ Ruben & Salomon Adoniz, & alii; & ita in hac institutione, vel melioratione præferendum esse digniorem docuit Palacios Rub. in repetit. vestras. in 3. notabilib. §. 2. num. 1. cum seqq. de donat. inter vir. & uxor. fol. 99. & 100. Archiepisc. Florent. 3. par. sum. tit. 10. cap. 1. §. 2. Segura in repetit. leg. cum test. familia §. si fundum. ff. de legat. 1. num. Ludouic. Gomez in cap. 2. de constit. lib. 6. num. 23. Anton Gomez leg. 17. Tauri. in 2. Simanc. de catholice. instr. c. 8. num. 12. & de primogen. Hispan. lib. 3. c. 3.

Contrarium omnino tenendum est, nullam scilicet esse obligationem parenti instituenti maioratum, meliorandi digniorem, se posse quem velit eligere, modo dignus sit; sic Couarruias reg. peccatum. 2. part. §. 7. num. 7. Nouar. sum. c. 16. num. 37. Petala in leg. cum quidam num. 2. ff. de legat. 1. Spino special. testament. gloss. 18. in princ. num. 6. Ludovic. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 5. à num. 60. Ioann. Gutierrez canon. quest. 1. 2. cap. 11. à num. 60. Ratio est, quia nec iure nature, neque positio obligatur pater in hac dispositione meliorem eligere. Non quidem iure nature, cum non de bonis communibus, sed propriis, & alteri non debitis disponat. Non iure positio: si quidem nulla lege actatur ad hanc electionem: imo potius leg. 17. Tauri. permittitur hæc melioratio pro quolibet filio, quem pater maluerit.

Neque contrarium argumentum urget. Nam solum probat ad honestatem, & moralem obligationem pertinere eligere meliorem, non tamen, probat legem obligationem ibi interuenire, Neque ex leg. femina, id colligitur. Nam ibi spectantur merita filiorum; quia mater non de bonis propriis, sed patri disponit, & sub ea forma relicta, ut merita in tali dispositione attendat. Exempla illa veteris testamenti trabenda non sunt in consequentiam, cum id factum fuerit ob varias obligationes, neque illa aliquam obligationem modo letuandam inducant.

§. III.

An valeat electio digni, omisso digniori.

- 1 Valida est electio, tamesi electores se adstringerent iuramento ad eligendum digniorem.
- 2 Excipit beneficia curata per concursum promissa.
- 3 Quam exceptionem non admittit Garcia, sed relictus, & si satis eius fundamentis.
- 4 Posita appellatione si iudex ad quem ferat sententiam appellante, plures censent remouendum esse promissum ab ordinario à possessione.
- 5 Probabilis est oppositum.
- 6 Satis rationi dubitandi.
- 7 Duo aduertenda pro superiori doctrina.
- 8 Si iudex ordinarius non misit electum in possessionem beneficii, poterit iudex appellationis mittere eum, pro quo ferat sententiam.
- 9 Quid si electus ab ordinario decedat, vel obmiserit beneficium an cesset ius appellantis probabilis est cessare.

1. Communis est sententia hanc electionem valere, et tribus via aperitur, nese reipublica Christiana preceperit sic aliis clatis docet Couarruias reg. peccatum. 2. part. §. 7. num. 5. Gutierrez canon. quest. lib. 2. cap. 11. num. 15. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 5. num. 47. Azor. 2. par. in 2. mor. lib. 6. cap. 15. quest. 2. Gonzalez gloss. 4. num. 119. Valquez episc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 17. sine, affirmans esse omnium doctorum, & probat text. in cap. cum nobis. de electione. cap. nisi cum pridem, §. pro defectu, de renunciat. cap. confirmatus. 2. de appellatione. Quod adeo verum est, ut etiam si electores se adstringerent iuramento ad digniorem eligendum, adhuc valeret electio digni prætermisso digniori. Quia iuramentum non immutat iuris communis dispositionem, tamen illud violantes peccati iuri existant, sic Couarruias aliis relatis, supra num. 11. Quærit.

Garcia, num. 5, Sed quod si ante electionem factam esset electoribus denunciatum, ut eligant digniorem, si minus ex tunc a tali electione appellari? Abbas in capit. constitut. de appellat. num. 6. Declusi num. 5. Lambertin. de iure patron. lib. 2. part. 2. quest. 10. art. 3. tenent cassandam esse talem electionem, utpote factam contra appellationem pendentem. Probabilis tamen est validam esse supradictam electionem, neque infirmam. Quia talis appellatio iniusta est. Si enim facta electione digni omisso digniore non licet a tali electione appellare, ne electiones, & provisiones litibus involvantur, quomodo ante electionem factam licitum erit hanc appellationem interponere, cum eadem inconuenientia ex antecedenti appellatione, ac ex subsequenti infertantur? Affirmandum ergo est non obstante supradicta appellatione validam & omnino legitimum esse electionem digni omisso digniori, talemque appellationem, utpote iuri contrariam, penitus repellendam. sic Glossa in c. licet ergo, verbo qui presentior, ante finem. 8. quest. 1. quam glossam sequitur Imola & Philip. Francus in c. constitutus, de appellationib. Couarr. reg. peccatum. 1. p. §. 7. n. 3. Azor. 2. p. infir. mor. lib. 6. c. 1. §. 9. 2. Mol. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 5. n. 48. Gutier. alios referens, lib. 2. canon. q. c. 1. n. 23. supradicta procedunt inspecto iure communi.

1 Sed est specialis difficultas in beneficiis parochialibus, que per concensum procedunt. Hanc enim, ut constat ex Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat. debent dignioribus ex approbatis ab examinatore conferri. Et subdit concilium. Provisiones omnes, seu institutiones prater supradictam factam subreptitia esse censentur. Item extat Bulla Pij V. super collatione parochialium, data 15. Kalend. Aprilis, anno 1566, que est in Bullario 2. inter constitutiones eiusdem Pontificis, in qua cauetur posse digniores electos a mala electione appellare, que appellatio est non suspendat electionis executionem, ac deulok electionem superiori, qui cognito de prioris eligentis iustationabili iudicio, priorem electionem cassat, & parochialem magis idoneo confert. Difficultas ergo est: an tamen hac constitutione, & Trident. decreto electio digni praetermissio dignioris irrita sit ipso iure, an solum veniat irritanda per sententiam? Affirmant plures ipso iure irritam esse, sic in praesentia vidit Gonzalez in reg. 8. Cancell. gloss. 4. n. 136. Spino de reformation. gloss. 4. num. 86. Azuero conf. 9. a num. 27. indicat Rebel. 1. p. de obligat. instr. lib. 3. quest. 4. n. 15. & quest. 5. num. 5. vers. quinto. Moneuntur; quia in suprad. Trident. decreto & constitutione Pij V. statuitur digniori beneficium esse conferendum, & subditur decretum irritans, & annullans, si secus in praemissis omnibus, & singulis actum, aut attentatum fuerit. Cum ergo vnam ex praecipuis illius decreti Concilij, & constitutionis Pontificae sit electio dignioris, si hac non seruetur, irritum erit, & nullum quidquid actum fuerit. Et hac sententia mihi probatur, cumque Rota comprobantur in decisionibus relatis a Fatinacio in nouiss. 672. & 674. Genuen. in praxi. cap. 9. Garcia 2. p. de beneficiis. 2. num. 232. & 233.

3 Contrarium tamen defendit Garcia ibi. a num. 235. cum voluit de officio episc. cap. 50. §. 2. n. 4. Tum quia inde sequuntur collationes factas ab inferioribus Episcopo, & institutiones Episcopi ex praesentatis a patronis Ecclesiasticis esse nullas, si forte non sint electi digniores, quod non videatur dici posse, cum sic instituentes, & conferentes in culpa non sint, ut pote quibus non datur digniorum electio, sed aliis committitur, ipsi tamen mandatur instituire a patronis electos. Tum quia appellatione non obstante mandatur electio executioni. Ergo signum est censeri a Pontifice validam, dum non infirmatur. Tum ob idque, quia si electio nulla esset ipso iure, etiam non appellante reiecto infirmanda esset, & digniori omisso beneficium conferendum.

Sed hac non videntur, ut recedamus a sententia Tridentino, & consultationi Pontificae conformi. Fateor enim collationes ex electis ab Episcopo, & institutiones ipsius Episcopi ex praesentatis a patronis Ecclesiasticis nullas esse, si de facto Episcopus, & patroni Ecclesiastici elegerant dignum omisso digniori. Non quia ipsi in tali collatione, aut institutione culpam commiserunt, cum ipsis de mala electione nulla ratione constare possit, sed quia annullata electione, collatio, seu institutio eam subsequens annullatur. Mandatur tamen electio executioni appellatione non obstante; ne Ecclesia detrimentum patiatur ex dilatione proprii pastoris. Et quia praesumendum est, rite, & legitime factam esse. Conceditur autem remedium appellationis, ut si forte minus dignus fuerit electus, repellatur, & digniori conferatur beneficium. Seclusa vero appellatione beneficium digniori non conferitur; quia non potest electus a possessione repellitur, quin prius per sententiam constet digniorem fuisse reiectum. Quod tamen nequaquam potest constare, nisi ad petitionem reiecti lis moueatur. Ex his inferitur fructus beneficij non facere suos electum, sed digniori esse restituendos cum vicariis, deductis tamen stipendiis obsequio beneficij dignis.

4 Grauior tamen est difficultas, an si posita appellatione iudex ad quem ferat sententiam in fauorem dignioris reiecti, debeat statim executioni mandari; & possessionem beneficii

accipere, spoliato eo qui prius fuerat missus in possessionem?

Videatur affirmandum, ne deterioris conditionis sit dignior quam minus dignus. Si igitur in prima instantia ex sententia ordinarij, missus fuerit minus dignus in possessionem, non obstante appellatione dignioris, cur in secunda institutione dignior mittendus non est in possessionem, tamen minus dignus appelleret? Alia non seruabitur aequalitas in iudicis contra text. in cap. statutum, §. in super. de refer. in 6. cap. in iudicis 21. de Reg. iur. in 6. l. §. Cod. de procurator. l. cum quidam. Cod. de fructib. & litium expensis. Praterca quia Pius V. concedens appellationem a malo ordinarij electione, solum statuit ex vi talis appellationis ordinarij electionem non suspendi, neque illa pendente electum remoueri. ibi: Hac autem appellatio interposita interim non impediatur, aut suspendatur, quominus electio per ordinarium primo loco facta debita interim mandetur executioni. & prouisus ab Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoueat. Nullo autem modo prohibet pronuntia sententia prouisum ab Ecclesia amoueri; imo tacite videtur id fieri posse, cum tunc non ex appellatione, sed ex sententia superueniente fiat, neque pendente appellatione remoueat, sed cessante iam appellatione, & effectum obtinente remotio contingat.

5 Nihilominus tenendum est prouisum ab ordinario remouendum non esse, quousque appellans obtineat tres sententias conformes, aut vnam, vel duas, que transeat in rem iudicatam. sic Gutier. lib. 2. canon. quest. cap. 11. num. 25. Garcia de beneficiis. 9. p. cap. 2. §. 1. n. 247. Ceuallos com. contra communes. p. 897. a num. 862. Gonzalez de mensis. & alternat. gloss. 6. a num. 163. ubi erudite satis in vtramque partem questionem disputat. Ratio est; quia ex constitutione Pontificae, & decreto Trident. appellatio interposita non suspendit executionem sententiae ab ordinario latae. At de appellatione interponenda in sententia iudicis appellationis id non cauetur. Ergo talis appellatio relinquitur suae naturae: ac proinde non solum deuoluit causam ad superiorem, sed illius executionem suspendit. Praterca Pius V. in sua constitutione dixit pendente appellatione prouisum ab ordinario remouendum non esse; ar appellatio non solum in prima instantia, sed in secunda instantia pendet, quousque appellans rem iudicatam obtineat. Ergo prouisus amoueri non debet. Item ratio quae militat in prima appellatione, sic ob illam sententia ab ordinario lata suspendatur, procedit in secunda, & tertia appellatione. Ratio inquam est, ne Ecclesia absque pastore certo, & firmo existat, neque passim pastores mutantur. Praterca quilibet sententia, sicut & prima ordinarij, mandanda esset executioni, passim rectores mutantur, innumerique lites inde nascerentur, tum in perceptione fructuum, tum in remotione vnus, & possessione alterius in graue Ecclesiarum prauiudicium, quod Ecclesia vitare debet. Ergo primus prouisus non est amouendus, quousque appellans definitiue obtineat. Deinde posita electione ordinarij, & executioni mandata cessat via executiua, & succedit ordinaria. Sed causa ordinaria non est mandanda executioni, quousque definitiue obtineatur, ut multis probat Gonzalez supra. Ergo, Denique prouisus ab ordinario non solum pro se habet ordinarij sententiam, sed etiam illius executionem, & beneficij possessionem. Non igitur ab hac possessione ob sententiam iudicis appellationis remouendus est; quia pendente lite neque inouandum est; neque possessor a possessione deturbandus.

6 Neque ratio dubitandi vrget. Negamus enim deterioris conditionis esse digniorem, quam minus dignum. Tum quia appellans non est censendus dignior ex prima sententia iudicis appellationis; potius enim deferendum est ordinatio, de quo Trident. praesumit rite esse electurum, ut pote cuius magis inter est conuenientior ministerium suis ouibus designare. Tum quia electus ab ordinario habet non solum sententiam, sed illius executionem, quia necessario esset spoliandus, si secunda sententia mandanda esset executioni. Quapropter est magna differentia inter primam sententiam ordinarij, & alias sententias; nam prima sententia ordinarij neminem remouet a possessione: ac proinde executioni mandari potest secunda sententia debeat prouisum ab ordinario a possessione repellere. Non ergo est mirum, quod executioni non demandetur, sed per appellationem suspendatur. Ad confirmationem ex probatione nostrae conclusionis liquet.

7 Duo tamen aduertenda sunt. Primum, raro posse appellantem obrinere in sui fauorem declarationem dignioris, siquidem non tam ex scientia, quam ex vita, & motibus, & prudentia, diligentia, aliisque dotibus ad gubernandum, & ministrandum beneficium dignitas defumitur. Vnde etsi reiectus scientia, morumque honestate electum praecedat; vincti tamen potest prudentia, diligentia, aptitudineque ad gubernandum. Quomodo ergo iudicium ordinarij damnandum est ut irritabile? Difficile sane erit, vt bene aduertit Gonzalez reg. 8. cancell. gloss. 4. num. 21. §. seq. Secundo est aduertendum, appellantem ab iniqua electione ordinarij, & obtinentem sententiam in curia contra possessorem beneficij, obrinere simul, vt apponatur sequestrium, iuxta clem. 1. de sequestrat. possess. & fructuum.

fructuum. Quod tamen sequestrum semel positum non remouetur. tamen postea possessor obtineat aliam sententiam in sui fauorem, vt relato Puteo decis. 133. num. 1. & decis. 305. num. 2. lib. 1. tradit Gonzalez gloss. 6. num. 1. 4. Garcia 9. p. de benef. c. 2. n. 2. 4. Dixi si appellans obtineat sententiam in curia: nam ex alterius sententia sequestrum non apponitur, vt bene notat Gloss. suprad. e. i. verbo promulgata.

8. sed quid dicendum cum index ordinarius, a quo appellatur, non mittit electum in possessionem beneficii? Credo tunc posse iudicem appellationis cum mittere, pro quo sententiam fert, non obstante appellatione prioris electi. Quia tunc prior electus non spoliat possessione, & ex alia parte index appellationis in causa possessionis est primus index. Quod a fortiori est dicendum, quoties aliquis ex competitoribus ante electionem ordinarij appellat a gratamine sibi facta, v. g. quod non admittatur ad examina, vel quod aduersarius admittatur, vel quod non concedatur terminus competens, & alia similia, pro quibus dari potest appellatio. cap. 1. de dilationib. cap. ex parte. el. 2. de appellation. ob cuius appellationem, si index appellationis non solum iudicat de illo articulo, sed iudicium ferat de causa principali, vt aliquando facere potest, vt tradit Couar. pract. quast. 6. 9. per totum. In tali casu a se electum mittere poterit in possessionem, sicuti si ordinarij index esset. Quia est primus index, neque aliquem a possessione spoliat: sic optime notauit Gonzalez reg. 8. Cancell. gloss. 6. num. 2. 22.

9. Insuper inquires, an si electus ab ordinario, & missus in beneficij possessionem, a qua electione reiectus appellauit, decedat, vel aliud beneficium incompatible obtineat, eo ipso extingatur ius appellantis? Garcia 9. p. de benef. c. 2. § 1. n. 254. negat extingui; quia esto ad examen non possit primo possessionem beneficij prouocare, alijs tamen vijs probare poterit se digniorem esse, & iniuste fuisse reiectum. Mihi tamen contrarium placet. Quia non video qua ratione pro appellante ferri possit sententia iniuste fuisse pretermisum, si electus non tenetur se defendere. Adde in sententia Garcia affirmantis electionem digni omisso digniori, validam esse, esto veniat rescindenda, est manifestum, non posse appellantem ius appellationis prosequi; quia appellans non potest obtinere sententiam in sui fauorem, nisi simul obtineat, vt rescindatur electio prius facta: electio prius facta rescindi non potest, cum potius morte electi sit extincta, & beneficium vacet, Ergo appellans non potest prosequi ius appellationis.

§. IV.

An teneatur ad restitutionem eligens dignum omisso digniori, cum digniorem eligere teneatur;

- 1 Eligens indignum ad restitutionem obligatur.
- 2 Eligens dignum omisso digniore, non est obligatus restituere Ecclesia.
- 3 Digniori esse obligationem plures negant.
- 4 Alij affirmant.
- 5 Resoluitur probabilis esse, obligationem nullam esse restituendam.
- 6 Excipio beneficia, qua competitorum concursu prouidentur.

1 Si elector indignum eligit, omnes conueniunt obligationem habere reparandi Ecclesie damna inde secuta; quia iniuriam Ecclesie intulit, & contra obligationem debitam proprio officio processit. Quapropter solum de electione digni omisso digniori est controuersia, an restitutio aliqua facienda sit, & cui est facienda?

2 Et quidem nullam esse obligationem restituendi Ecclesie mihi certum est; quia Ecclesie nulla introgatur iniuria, cum competens minister assignetur ei, cuius labor stipendio sibi dato adaequatur. Et confirmossi dominus vinee vellet, vt in eius vinea conducere operarij praestantes; vero pretermisissis diligentibus diligentes conductes, quotum labor adaequatur stipendio, non esses obligatus aliquid domino restituere; quia nullam illi iniustitiam facis, cum labore offeras stipendio aequalem, sic in praesenti, & tradit Lessius lib. 2. de iustit. cap. 34. dub. 15. num. 74. Molin. de Hispano. primogen. lib. 2. cap. 5. num. 57. Dices. Ecclesia episcopalis ministris decimas concedit ea conditione vt suum officium recte exequantur, & consequenter, vt digniorem ministrum eligant in concursu digni. Ergo cum dignum eligunt, digniori omisso, obligationem iustitiae laedunt ex decimali contractu ortam. Ergo tenentur reparare, quanti aestimabitur defectus dignioris pretermisiss: Respondeo cum Petro Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. num. 136. concessione decimali non imbibit obligationem eligendi digniorem, neque expressit, vt de se constet, neque tacit. Quia decimae dantur Episcopo, vt pastores eligat non cum obligatione, & conditione eligendi digniores, sicuti non dantur cum obligatione conuocandi, & gubernandi meliori modo quo possit, tamen dantur sub obligatione conuocandi, & gubernandi, ministrandique officium plene, & sufficienter.

3 Digniori autem pretermisso est difficultas; an debeas aliquid restituere? Quia in re est prima sententia negans; quam tradit Adrian. in 4. rati. de restit. cap. quia iam determinatum est. Nauarra cap. 17. num. 71. & seqq. Sol. de iustit. lib. 4. quast. 9. art. 3. ad 6. Couaruias reg. peccatum. 2. part. §. 7. num. 6. Molin. de Hispano. primogen. lib. 2. cap. 5. num. 57. Guierrez lib. 2. canon. quast. cap. 1. num. 47. Valent. 3. tom. dist. 5. quast. 7. num. 2. 6. quast. Tolet. lib. 5. cap. 4. vers. 4. cap. 78. Azor. 2. part. in fine. mor. lib. 6. cap. 15. quast. 2. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 5. Rebell. 1. part. lib. 3. quast. 4. §. 5. & alij.

Fundamentum est, quia obligatio restitutionis nasci non potest nisi ex laesione commutatae, iustitiae at nemo ante electionem vel praesentationem ius habet iustitiae, vt beneficium sibi conferatur. Ergo digniori pretermisso nulla est obligatio restitutionis. Minorem probo; quia beneficium est stipendium ministrorum laborantium in vinea domini; datur enim ob officium ibi impensum. Non tamen est premium ministris ob eorum dignitatem constitutum, neque stipendium ob laborem, quem ante acceptationem beneficij expendunt. Ergo dignioribus ministris non est beneficium specialiter debitum. Item si beneficium digniori esset specialiter debitum, dignus cui esset collatum, obligaretur illud dimittere. Tum ratione iniustae acceptationis. Tum ratione rei acceptae, quae in digniorum transire potest. At nullus accipientem hanc obligationem additgit. Ergo neque elector illa additgitur est. Praeterea non sunt obligationes multiplicandae abque firmo fundamento, at nullum apparet firmum huius obligationis. Nam esto Ecclesia electoribus praecipit digniores ministros eligere, ipsique infideles existant digniores omittendo, cum ipsis eligendis nullum speciale ius concesserit; non videtur contra iustitiam aduersus eligendos peccare, sicuti non peccaret contra iustitiam aconomus, cui dominus vineae preciperet vt conduceret suae vineae, quos operarios digniores ueneret, tamen infidelis, & inobediens est. Adde, beneficia tamquam bona communia essent clericis debita, ob eorum dignitatem, collatio facta digno, omisso digniore, nequaquam subsisteret, vt pot. de re aliena, & alteri debita, consequens nullo modo a doctoribus admittitur. Ergo dicendum est nequaquam digniori beneficium proprie deberi.

4 Secunda sententia praecedenti contraria affirmat digniori pretermisso esse restitutionem faciendam, quantum zelum potest ius, & spes, quam habet beneficij consequendi. sic Paludan. 4. dist. 15. quast. 2. art. 2. num. 11. Caietan. 2. quast. 6. art. 2. ad 4. in 3. dubio. Aragon. ibi. art. 2. Salou. quast. 63. art. 4. contron. 3. concl. 4. & ibi Bannes Siluest. verbo restitutionis. quast. vlt. vers. 2. Ioann. Lopez instruit. consens. 1. 5. cap. 15. §. 1. 17. Petr. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. num. 136. Man. Rod. 1. r. tom. cap. 108. num. 6. Bart. Med. in sum. lib. 1. cap. 14. §. 32. Petr. Ledem. 2. p. tract. 8. cap. 4. concl. 15. Gab. Valq. opus. de benef. cap. 5. §. 3. dub. 17.

Ratio praecipua est, quia communiter doctores tradunt omittentem digniorem, & conferentem digno beneficium peccare peccato acceptationis personarum, & contra distributiuam iustitiam. Ergo obligatur digniori damnum factum reparare. Tum quia respectu illius fuit iniustus distributor, in qua iniustitia permanebit, quousque digniorem pretermisissum indolentem feruet. Tum quia aduersus obligationem proprii officij deliquit, ratione cuius obligatus erat dignioribus beneficia impertiri.

5 In hac graui, & perdifficili quaestione dicendum est probabilis esse nullam esse obligationem restituendi dignioribus pretermisiss, cum dignus eligatur ad beneficia, quae abique praeiudicio examine, aemulatione, & concursu competitorum prouidentur. Mouet auctoritate, & fundamentis primae sententiae. Nullus enim, tamen dignissimus sit, habet ius ad beneficium nisi sub conditione, quod conferens ei voluerit conferre, Ergo antecedenter ad hanc voluntatem solum habet ius ex quodam decentia, & proportione in eius dignitate fundata, quae praeiudicium, vt potius ipsi, quam alijs beneficium conferatur. Sicuti operarij digniores ius hoc imperfectissimum habent, vt potius ipsi quam alij ad laborem uocentur, non tamen ex iniustitia hanc uocationem petere possunt; sic in electione beneficiorum, quae absque praeiudicio examine, aemulatione, & competitorum concursu prouidentur, contingit. Neque elector in eligendo digno ad haec beneficia omisso digniori, committit proprie ritium acceptationis personarum, sed per quandam quasi analogiam. Neque peccat aduersus obligationem ortam ex officio, (sed solum aduersus obligationem ortam ex praep. to, & mandato Ecclesie, cui infidelis, & inobediens est non tamen iniustus. Et ex his soluitur ratio secundae sententiae.

6 In beneficiis autem, quae competitorum concursu prouidentur, longe probabilis existimo, obligationem esse restituendi digniori omisso, cum digno beneficium conferatur, & obligationem esse restituendi digno, cum indignus eligatur. sic vltra doctores secundae sententiae hanc conclusionem defendunt Mo. Ioann. Gutierrez. Rebellus, Lessius supra, imo Man. Rod. & Nauarra relati pro secunda sententia, de hoc casu

iniustitiam committis, obligatis ergo satisfacere. Et explicatur amplius. Dupliciter procurantem beneficium ab illius consecutione impedire potes per vim, aut fraudem. Primo si ipsum, vel eius procuratorem, aut literas, quas mittit, vi vel dolo detineas, & tunc clara est iniustitia. Secundo, si collatori vim inferas ne beneficium conferat, aut illi mendacium aliquod dicas, quod à voluntate conferendi beneficium diuertitur: & tunc etiam iniustitiam committis non solum aduersus collatorem, quem iniustitiose detines, vel dolose decipis, sed aduersus eum cui illud beneficium erat conferendum. Quia illud obtinere non potest, nisi collator velit conferre. & ex alia parte habet ius procurandi, vt collator velit. Ergo iniustus illi es cum hanc voluntatem per iniuriam impedis.

Dixi te esse obligatum satisfacere digniori in concursu digno, si per vim aut fraudem impedisti, ne digniori beneficium conferretur. Verum si impedisti dignum, vt daretur digniori; alicui existimant te nullam obligationem restitutionis habere. Lessius lib. 2. cap. 12. num. 126. & 201. lib. 6. cap. 15. q. 16. Quia beneficia dignioribus sunt conferenda. Alij e contra affirmant; quia esto non debeat digno beneficium, debetur tamen ne impediatur ab illius procuratore. Distingendum tamen est inter officia, & beneficia, quae necessatio dignioribus sunt conferenda, & inter ea quae liberè dignis in concursu digniorum conferri possunt. Si impedis dignum, vt detur digniori à beneficij consecutione quod nulla ratione ei potest conferri: nullam habes obligationem; quia ipse in concursu dignioris nullum ius habebat procurandi tale beneficium: imo inique faciebat sic procurans; ut beneficium iuste procurare poterat dignus in concursu dignioris; quia digniori non erat necessatio conferendum, credo te esse obligatum ei recompenare, quanti spes obtinendi beneficij fuit estimata; quia per iniuriam impedis, quod ipse procurat, & obtinere intererat beneficium ad quod ius habet. Quod efficacius procedit in institutione heredis, legatarij, aliorumque beneficiorum, quae pro libera conferentis voluntate dari possunt. sic expresse Valq. iuse. de benef. c. 2. §. 3. dub. 20. n. 158.

Potes, an si tibi digno beneficium collatum est, cum digniori ex obligatione esset conferendum, tenearis beneficium in fauorem dignioris resignare? Videris teneri; quia obligatus es satisfacere digniori damnum illatum; at hoc nulla alia via satisfieri rectius potest, quam facta resignatione. Ergo illam teneris facere. sic Rebell. 1. p. de oblig. iust. lib. 3. q. 6. n. 6. & segg. Nilominus credo te non esse obligatum beneficium resignare, quoniam beneficij collatio est firma, & de te perpetua. Tum quia digniori non erat certum beneficium dandum esse. Tum quia tibi non competit ministros Ecclesiae desigulare. Tum quia beneficium acquisito non videtur obligatus spoliari, quovisque sententia accedat, sic Lessius lib. 2. de iust. 34. dub. 15. n. 76. Dixi quoniam beneficij collatio est firma, vt excluderet collationem beneficij parochialis per concursum obtenti; quam probabiliter defendimus nullam esse factam digno in concursu dignioris, quia tunc teneretur digniori cedere, sicuti si indigno esset beneficium collatum. Raro tamen vel nunquam praesumere quis debet esse minus dignum notabiliter; nam esto dotibus scientiae, & doctrinae videat alios sibi esse praefatos; praesumere tamen potest aliquam causam occultam esse, ob quam elector aliis illum praetulerit, & posita hac praesumptione beneficium resignare non debet; quia in casu dubio nemo tenetur se iure acquisito spoliare; sic fecerunt doctores supra relati.

Rogabis, an censuris per iniuriam impedire à beneficij consecutione eum, cuius literas obsequatas aperis, credens de beneficio vacante notitiam dare, & ratione huius notitiae praenitis collatorem, & impedis ne qui misit literas, beneficium obtineat. Et quidem si non solum aperis, sed etiam detines literas, & ob hanc detentionem beneficium non consequitur qui literas misit, clarum est, obligationem esse restituendi pro quantitate spei obtinendi beneficij. At si solum legisti, & aperas iterum obsequasti, & absque vlla mora tradidisti, ac si nunquam legisses, & notitia habita collatorem praemissit, & ob hanc praenitionem impedisti, ne qui misit literas beneficium obtineat; probabiliter credo te moraliter peccare, at ad restitutionem obligatum non esse. sic Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 18. à num. 124. Et quidem te committere peccatum mortale in appetitione harum literarum sic proba, quia ea quae quis sub sigillo scribit, intendit secreta haberi, neque alteri ab eo cui literae mittuntur, manifestari. Ergo iniustitiam committis, si secretum violes; & cum hac secreti violatio in graue scribentis damnum cedat, erit peccatum mortale. Quod autem ad restitutionem obligatus non sis, inde probatur; quia ex appetitione iniusta literarum alius non fuit impeditus à beneficij consecutione; si quidem stare possit te aperuisse & legisse literas, & alium impeditum non esse à beneficij consecutione, si tu collatorem non praenites, nec diligentiam faceres in tui fauorem. Ex praenitione ergo, & diligentia facta, & non ex appetitione literarum alius impeditur. At hanc praenitionem facere, & diligentiam apponere non est contra iustitiam; tamen iniustitia fundamentum habet. Ergo ex hoc impeditum non contrahis obligationem restituendi. Exemplo

scientiae aere demonis acquisitae illustrari potest. Nam licet in tali acquisitione graue peccatum superstitionis interueniat, illa tamen acquisita licite à vi potes; sic in praesenti iniuste notitiam vacantis beneficij acquisitis; at illa habita licite collatorem praenites, alicuique honestis medijs beneficij consecutionem procuras.

Sed quid si muneribus infectas eligentem, vt tibi digno beneficium, officium, aut cathedram concedat, omisso aequè digno, aut digniori? Respondeo in beneficiis, officiis, & cathedris, quae necessario digniori sunt conferenda per concursum datum est iuxta nostram sententiam te esse obligatum digniori omisso satisfacere. At in beneficiis, officiis, & cathedris, quae per concursum non prouidentur; nulla esset restituendi obligatio digniori omisso; quia manentem dato non inferit vim, aut dolum, ac prouide neque inuoluntarium caularum. Verum est hoc ita fit, potest esse grauisimum peccatum hanc muneribus obtinere. Nam si beneficium est Ecclesiasticum, clarum est simoniam esse, si sub aliquo pacto expresse, vel tacito obligandi ad beneficij consecutionem hanc munera conferantur, vt laicus diximus *dis. de simonia*, neque collatio beneficij tenet, secus si gratis donentur, & sic intelligantur accipi. At si officium est laicum nulla videtur esse prohibitio dandi hanc munera, si gratis dentur, esto denur animo alliciendi collatorem ad talis officij collationem. Verum si dentur sub obligatione, vt hanc officia constantur, distinguendum est, si dentur principi, qui ea vendere potest, licita est donatio; quia est virtualis officij venditio. At si dentur alteri qui ea vendere non potest, sed necessario ea gratis prouidete debet, censetur licitam esse talem donationem, & munerum receptionem; quia pro te ad quam quis est obligatus facere, pretium ex te non potest. Hoc tamen intelligendum est, cum hanc officia non sunt venditibus, sed reipublicae, secus si venditis essent, & solum ex lege superioris obligatus esset ea gratis donatus; quia tunc solum esset legis transgressor accipiendo munus, vel pretium, non tamen esset transgressor iustitiae, vt laicus dicimus, cum de emptione, & venditione sermo habebitur. Interim videatur Valquez *opusc. de benef. cap. 2. §. 5. dub. 14. 15. & 16.*

In obtentione cathedrarum aliter est dicendum: nam elector tu dignior sis alijs oppositoribus (quod nunquam debet praesumere, etiam si plures sic tibi blandiantur) nullo modo tibi licitum est muneribus electores obligare, imo nec allicere, vt pro te suffragium ferant alijs omittis: quia posita subordinatione electorum suffragium nullum est, tum ob ipsorum inhabilitatem, tum ob tuam: ratione enim subordinationis, & ipsi redditi sunt inhabiles ad suffragium ferendum, & tunc aperte accipiendi cathedram, ex omnium fere vniuersitatum constitutionibus. sic Rebell. 1. p. lib. 3. de oblig. iust. quaest. 7. in princ. Quod si cum Basilio de Leon. lib. 6. de matr. c. 17. §. 6. in si. dicatur hanc munera conferre ad redimendam vexationem, quae tibi intertetur, cum alij minus digni procurant à te cathedram expetere, facile respondetur negando te debere iudicare dignissimum; quia nimis arrogans, vanus, & fallax est tale iudicium. Nam esto literis alios praecellens, possint ipsi in virtute, pietate, diligentia, & arte decedenti te praecellere, quomodo ergo ad te dignissimum iudicari? Adde, nullus vir cordatus damnae potest oppositorem dignum, qui electorum iudicio se submittit, & tali iudicio nixus cathedram procurat, si forte aequè dignus ac alij appareat. Nam esto plures, & doctiores te digniores iudicent, non desunt alij qui contrarium sentiant, ergo ex horum iudicio, vt pote probabili; oppositorem vt pote licita, & vniuersitatis maxime conuenienti, quae competitorum multitudinem exoptat, nulla esse potest, vexatio, quae redemptionem hocerit. Deinde esto concederemus, vt omnino certum, & certum, te omnium oppositorum dignissimum esse, neque alios tua diligentia tua dignitatem esse recompenfaturus (quod est iudicatum moraliter impossibile) adhuc non assentior te muneribus hanc vexationem redimere posse. Tum quia per appellationem, alicuique viis reparari potest. Tum & praecipue, quia hic modus vexationem redimendi ab vniuersitatis constitutionibus prohibetur est sub pena inhabilitatis electorum, & oppositorum, ob grauisissima inconuenientia, quae inde sequuntur, quod manifestissimum est. Nam etiam si oppositores hanc munera praebentes allegarent ea dedisse ob redimendam vexationem, quae sibi ex plurium sententia inferretur ex aliorum oppositorum concursu, nequaquam audierunt, neque excausarent à subeunda pena subornantibus imposta, & merito, quia esset excausare electores, & viam iniustitiae aperire. Rebell. *ius quaest. 7. num. 3.* Nullo tamen modo est audiendus Basilius de Leon. cum dicit, si scholasticus cathedram electores à te postulerit, tamen si dicent te pecuniam velle, posse illis concedere, tamen si oppositores non excellas; quia in hac pecunie erogatione nulla est vexationis redemptio, & ex alia parte contra leges oppositio facis, & electoribus occasione praebes falsè iurandi, cum tempore electionis ab illis expostulabitur iuramentum, an alicui ab oppositoribus acceperint.

De tempore requisito ad electionem, eiusque confirmationem.

- 1. Designatur tempus electionis cuiuslibet prelaturo.
- 2. Confirmatio tribuit perfectum ius in beneficio, & qualiter celebranda est.
- 3. Quid si electores non conveniant?
- 4. Confirmans ante confirmationem debet qualitates electionis & electi nosse.
- 5. Qui habeant potestatem confirmandi.

Quod si de tempore, in quo celebranda est electio loquamur, certum est ante vacationem Ecclesie fieri non posse, neque esse validam: imo necessarium est, ut prius prelati de sanctis (epelatur, ut electio licita sit, tamen si fiat illo non scripto valida erit, constat ex c. bona memoria. 1. de electione, summa glossa. Deinde est certum, electionem prelaturo Ecclesiarum cathedralium: & regularium faciendam esse intra trimestre à die notitie habite vacationis, nisi electores iuste impediti fuerint; aliis privabuntur pro illa vice potestate eligendi: habetur expresse cap. ne pro defectu. de electione. Insuperque debent electionem electo nuntiare, & eius consensum petere intra octo dies, si id fieri possit: aliis omnibus beneficiis, quae in ipsa Ecclesia habentur, sunt triennio suspensi, cap. expientes. c. ceterum. de electione. in 6. In Ecclesiis vero collegiatis, & omnibus aliis beneficiis, quae prelaturo non sunt, semeliter conceditur ad eligendum. cap. de multis. de prebendis. cap. nulla. de concess. prebend. Electus vero ad prelatum cathedralis, vel regularis Ecclesie, debet intra mensum à die quo electionis notitiam habuit, suae electioni consentire, vel dissentire, & infra mensum post consensum tenetur Romam petere, ut sic apostolice conspectui confirmandum praesentet. Alias cassabitur ipso iure electio, ut expresse deciditur. c. expientes.

1. Confirmatio electionis est, quae electo tribuit plenum ius in beneficio, ita ut sic confirmatus si possessionem beneficii accepit, possit exercere ea omnia, quae iurisdictionis sunt, c. nulli. & cap. transmissam. de elect. et non possit exercere, quae ordinem, aut consecrationem requirunt, si ordinatus, consecratus non sit. Si vero electus ante confirmationem se administrationi sine spiritualium, sine corporalium in totum vel in partem ingerit vel per se, vel per alium, eo ipso amittit omnem ius, quod per electionem acquirerat, & merito; quia usurpat iurisdictionem, quam non habebat: habetur c. anar. de elect. in 6. Si vero facta confirmatione, quae nulla est, & invalida, admittitur, eadem penas contrahit, si scienter processit, secus si ignoranter. Glossa supra d. cap. Ab hac regula venit excipienda Abbatis electa à maiore parte conventus, cuius confirmationi, si duae partes non contradicant, potest interim administrari. c. in demeritis. §. si vero. de elect. in 6. Secundo excipitur electus ad Ecclesiam extra Italiam, cuius electio est à Summo Pontifice confirmanda: huic enim conceditur integra administratio Ecclesie excepta potestate alienandi. c. nihil. de electione.

2. Verum contingere potest, ut electores non conveniant, & sua vota in duas dividant partes: ac tunc superior, penes quem est potestas confirmandi poterit confirmare qui sibi magis idoneus visus fuerit, iuxta textum in c. si forte. dist. 63. & c. quoniam de iur. par. Sed si ex illis duobus unus electus fuerit, alius vero postulat aduerendum est, an postulantium numerus sit duplo maior eligentium; nam in isto casu postulat, si alius idoneus fuerit, confirmandus venit, si postulantium numerus non ita excederit, electus confirmandus est. Dixi alius postulat, idoneus fuerit, nam si fuerit indignus, & scienter indignum postulaverit electus pravaleat. Si vero ignoranter processerint quod raro praesumitur, neque electus, neque postulat confirmabitur, sed iterum ad electionem procedere possunt. Quae omnia habentur in cap. scriptum. de electione.

4. Ante confirmationem vero debet confirmans qualitatem electionis, & electi explorare, an inquam electio legitima fuerit, & an electus qualitates habeat prelaturo requisitas, alias graviter peccabit, & confirmatio nullius erit momenti, ut pote sine cogitatione facta, & periculo eligendi indignum exposita, §. vii. de elect. in 6. Quod si absque hoc examine coningat indignum confirmari, suspenditur à beneficio & potestate privatur penum electum confirmandi, graviusque punitur, si malitiose processisse probatum fuerit, c. nihil. est. de elect.

5. Quod si iniquitas, qui potestatem habeant confirmandi: Respondeo consuetudinem potius, quam ius attendi debere Nam si ius antiquum spectetur, Episcopus confirmari debebat. à Metropol. & Metropol. à Primatibus, & hic à Patriarcha, hic à Romano Pontifice, vel eius Legato: prelati vero regulares ab Episcopo, cui erant subiecti. At cum nullibi electionis usus existeret extra Germaniam, & religiosi omnes à iurisdictione ordinario- rum sine exempti, aliter confirmatio obtinebat. Nam Episcopi etiam in Germania electi à Romano Pontifice, confirmantur; prelati regulares à provincialibus, provincialis à generali; gene-

Est. de Castro Sum. Mor. Pars II.

ralis vel non indiget confirmatione, vel à pontifice illam obtinet. Azor. 2. p. in iur. mor. lib. 6. cap. 14. quaest. 7.

PUNCTVM XII.

Qualiter postulatione ius in beneficium acquiratur.

- 1. Qualiter postulatio ab electione differat.
- 2. Postulatio ante admissam postulationem nullum ius in beneficium competit.
- 3. Legitima est postulatio, si à maiore parte collegij fiat.
- 4. Si postules indignum, prius potestate postulandi.

Postulatio ad electionem reducitur: differat tamen ab illa, quia est personae iure canonico impedita. Unde qui postulat petunt à superiore, ut postulatio dispensationem concedat, & impedimentum iuris relaxet, & habilem constitutum confirmet, colligitur ex 2. c. innovat. de elec. c. bona. 2. de postul. prelat. & tradit Abbas Rub. de postul. prelat. Unde solus superior (qualis non est alius à Pontifice, qui ius relaxare potest, & impedimentum remouere) potest postulationem admittit: admissio enim postulationis est relaxatio iuris, & postulati confirmatio. c. gratum. c. bona. c. ult. de postul. prelat. & tradit Abbas c. 1. de postul. prelat. v. 34. & c. gratum eodem tit. num. 13.

2. Hinc infero postulatio; antequam superior postulationem admittat, nullum ius ad beneficium competere, quia ab illo ob impedimentum est exclusus, & postulares exclusionem non valent remouere, sed solum supplicat à superiore, ut ipse remoueat. Quapropter postulatus impedire non potest postulatorem, ut à postulatione desistant, & ne alium postulent aut eligant, quod secus contingit in electione; nam illa facta iam non licet electoribus mutare sententiam, quia electio ius ad beneficium acquisitum est, & tradit Azor. 2. p. in iur. moral. lib. 6. c. 17. quaest. 4.

3. Dubium tamen est, an postulatio legitima sit, si non ab omnibus, sed à maiore parte collegij fiat? Ratio dubij est: quia est gratia facta à communitate postulato; non enim communitas postulare illum debet, neque superior postulationem admittit. Sed in his, quae sunt gratia, & fauoris omnes conuenire debent, ut tradit Gloss. c. cum. omnes. de constitutionibus. Ergo absque consensu, omnium postulatio nulla est. At omnino tenendum est legitimam esse postulationem, si à maiore parte toto collegio, leg. quoad maior. ff. ad municipalem. §. c. 1. & vlt. de his qua. sunt à maiore part. capituli. & clare colligitur ex cap. scriptum. de elect. ubi postulatio facta à numero duplo maiori quam electio electioni praesertur. Neque obstat ratio dubitandi, concedo non esse obligatum collegium postulare sic impeditum, neque superiorem admittit postulationem, sicut neque collegium semper obligatur cum eligere quem de facto eligit, sed alium loco illius eligere poterat. Sed non obinde sequitur in huius gratiae concessionem omnes conuenire debere, quia non est gratia de bonis, quae propria sint vniuersalibus. Adde postulates non tam gratiam facere postulato, quam petere, ut à superiore illi fiat. Neque talis petitio pro gratia repari debet, cum nullum ius inde postulatus acquirat.

4. Rursus dubitare potes, an si postules indignum, prius potestate eligendi, vel postulandi: Videris non prius; eo quod in c. cum in cunctis. de elect. Solum eligentibus scienter indignum haece pena irrogatur. Non igitur ad postulatorem debet extendi. Ceterum dicendum est, extendi debere. Tum quia est eadem ratio. Tum quia in c. scriptum. de elect. videtur expressè cauere: ibi nisi forsitan omnes aut maior pars postulantium praesumptione damnabili postulauerint scienter indignum, haece merito debeant eligendi, seu postulandi potestate priuari. Idem habetur cap. 1. §. 2. de postul. prelat. & tradit Abbas in suprad. c. 2. §. c. 2. de restam. num. 2. Azor. 2. p. in iur. mor. lib. 6. c. 17. §. 6.

PUNCTVM XIII.

Qualiter collatione ius in beneficiu acquiratur. Et de potestate Romani Pontificis in beneficiorum collatione, illiusque prelatione, comparatione ordinarij.

- 1. Collatione ius in beneficium acquiratur
- 2. Romanus Pontifex plenum ius habet in beneficiis.
- 3. Si pontifex ordinarium in collatione praenariat, valida est eius collatio.
- 4. Limitatur, nisi ex parte prouisi ab ordinario concurrant possessio, vel assignatio diei, & hora.
- 5. Qualiter constabit ordinarium praenariisse Pontificem in collatione prima. Quid sentiat Gonzalez.
- 6. Litteris sigillatis ab ordinario, & à notario subscriptis reuerentestestis, sufficienter probatur.

7. Testes plures quam duo non requiruntur in instrumento, etiam ex iure regio.

Nemini dubium est collatione ius in beneficium acquiri, quia collatio est concessio beneficii vacantis facta ab habente potestatem: debet tamen esse acceptata; alius non ius in beneficium, sed ad beneficium ex illa provenit. Idem quod dicitur de collatione, dicendum est de institutione. Nam institutio est collatio, non quidem libera, sed obligatoria; hoc est debita certae personae, scilicet, ei, quae est à patrono beneficii praesentata, ut latius haec omnia tradidimus punct. 1. huius disp. Videndum ergo est, quis possit beneficia conferre, & quae in illorum provisione servanda sint. Et ex his constabit, qualiter collatione ius in beneficium acquiratur.

2. Constat Romano Pontifici esse à Christo Domino plenum ius in beneficiis concessum, ita ut ipse (prout sibi magis expedire visum fuerit) possit beneficia cuiuscumque qualitatis sint, personis idoneis conferre. c. 1. de praebend. in 6. c. 1. ut lit. pendente c. 1. unita per modum. 9. 1. Neque huic potestati obitare potest facultas ordinarii, alique praetatis concessa providendi; quia illis solum respectu Pontificis est cumlativè concessa, non privative. Neque Pontifex concedens facultatem ordinarii beneficia conferendi, se priuare poterat potestate à Christo concessa, ut habetur cap. Audum. 14. de praebendis. in 6. ibi. Nos igitur attendentes, quod estis memorato Episcopo predicta concessimus potestatem, penes nos tamen nihilominus remansit maior, & tradit, pluribus relatis, Gonzal. ad reg. mensum. §. 1. c. 2. proem. per totum. Speculat. n. 51. Garc. 5. p. de benefic. cap. 1. à num. 1. c. seqq. Aug. Barbosa, 1. par. de potest. Episcop. alleg. 57. à num. 1.

3. Hinc fit, si Pontifex praevenerit ordinariis in collatione beneficiorum, quae ipse ordinarius conferre poterat, validam esse Pontificis collationem, quia est collatio ab habente aequam, imo maiorem potestatem, quam ordinarius; & deciditur expressè c. Audum. de praebendis. in 6. ibi; propter quod nostra, qui eandem occupavimus potestatem, potior debet esse conditio. Idem habetur c. si à sede. 31. eodem tit. cap. si plures. §. porro. de offic. deleg. in 6. & pluribus exornat Aug. Barbosa d. alleg. 57. à n. 10. Garcia, 5. p. de benefic. c. 1. num. 9. Gonzal. ad reg. Cancell. §. 3. proem. à num. 1. c. seqq. Et idem est, si non constaret, quinam praevenerit in collatione, an pontifex, an ordinarius; praefertendus namque esset ob praerogativam conferentis prout à Pontifice, prout à ordinario: colligitur ex d. c. si à sede. de praebend. in 6. clem. 1. §. neuro. ut, lite pendente, & tradit alios referens, Gonzalex. supra. num. 111. Barbosa, num. 14. Garcia num. 9.

4. Limitandum tamen est, nisi ex parte prout à ordinario concurreret possessio. Nam tunc ratione possessionis praevaleat ius ordinarii, ut expressè habetur, c. si à sede. 31. de praebend. in 6. & tradunt omnes. Quod adeo verum est, ut etiam si prout à ordinario possessionem non accepit eo die, quo fuit prout à Pontifice, adhuc praefertendus est prout à Pontifice, quia possessio facit praesumere antea fuisse prout à Pontifice, & colligitur ex d. c. si à sede. cum generaliter dicat possessorem esse praefertendum, cum de anterioritate provisionis non constet, & docet aliis relatis Gonzalez ad reg. mensum. §. 3. proemial. num. 69.

Limitatur deinde, nisi ex parte prout à ordinario concurreret non solum assignatio diei, sed horae, cuius assignationem non habet prout à Pontifice. Nam ob illam determinationem praesumitur prout à ordinario anterior; quia est certior probatio illa, quae hac determinatione caret. Gonzal. à n. 100. Barbosa 3. p. de potest. Episcop. alleg. 57. n. 15.

5. Inquires qualiter constabit, ordinarius praevenerit Pontificem in collatione?

Huic difficultati respondet Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 3. proem. à n. 147. necessitatem constare debere per instrumentum, seu scripturam factam coram notario & testibus se subscribentibus in eodem instrumento, neque sufficere literas ordinarii suo sigillo munitas, neque item factas coram secretario, si secretarius notarius non esset, neque si testes essent domestici, quia facile poterat ordinarius fingere ante datam cum suo secretario, & testibus domesticis. Ne ergo haec fraus committatur, requiritur (inquit Gonz.) ut ordinarii prout à Pontifice contra Apostolicam provisionem probetur per notarium, qui est persona publica, & testes omni exceptione maiores. Quod à fortiori affirmat Gonzalez supra. n. 152. procedere in assertione ordinarii de resignatione coram se facta, quae contra prout à Pontifice Apostolicum non probat, nisi posita supradicta solemnitate; Ne fraudibus locus detur. Alias facillimo negotio possent ordinarii omnes provisiones Apostolicas eludere, affirmantes coram se beneficia prius fuisse resignata. Extenditurque haec doctrina iure Gonzal. n. 150. ut procedat non solum in Episcopis, & aliis collatoribus inferioribus, sed etiam in legatis Cardinalibus, quorum provisiones contra prout à Pontifice Apostolicum non probant, nisi sub praedicta solemnitate. Declarat tamen Gonzal. à n. 167. traditam doctrinam, ut procedat casu quo prout à ordinario non esset in possessione ante datam litterarum Apostolicarum, Nam si possessionem obtineret, esto de eius provisione authent-

ricè non constaret: sic praesumenda esset ob favorem possessionis, quae fraudem excludit. Secundo declarat, ut non procedat casu quo prout à ordinario ante datam litterarum Apostolicarum beneficium resignasset, & de hac resignatione constaret saltem per duos testes, quia hac resignatione facta videtur cessare fraudis praesumptio, quae in collatione facta ab ordinario praesumi poterat. Tertio declarat non esse locum, si prout à ordinario ad duos praetatos pertinere, vel ad ordinarium simul cum capitulo; quia non est credendum tot personas in fraudem esse consenturas. Quarto dicit cessare dictam dispositionem, si prout à provisione ordinarii esset aliqua praesumptio, excludens fraudis praesumptionem; quia una praesumptio aliam vincere potest. Vltimo declarat non esse opus, ut notarius & testes se subscribentes in instrumento collationis ordinarii rogati sint, quia nullibi haec conditio cauetur.

6. Caeterum est verissimum sit provisionem ordinarii contra prout à Pontifice apostolicum, seu legatum non probari sufficienter literis ab ordinario sigillatis, ut post alios tradit Mascarell. conclus. 991. à num. 13. Garcia 8. p. de benefic. cap. 4. num. 11. esto adesse secretarii episcopi subscriptio, si notarius non esset. At credo si notarii subscriptio adesset, referens testes praesentes fuisse, sufficienter provisionem ordinarii probari contra quolibet impetrantem, tamen si testes in instrumento non se subscriperint, quia receptissima praxis est instrumentum publicum non expostulare ad sui fidem testimonium subscriptionem, ut aliis relatis comprobatur Covar. pract. cap. 20. num. 4. & tradit in praesenti Garc. supra. num. 53. imo addendum exitum hanc probationem esse sufficientem, etiam si testes in instrumento publico nominati domestici essent, aut familiares: quia nec probatio non fit vigore testimonium, sed vigore instrumenti publici, cui probationi non derogatur notabiliter ex appositione testimonium, qui non fiat omni exceptione maior. Garc. 8. p. de benefic. cap. 4. num. 55. in fine. Deinde sufficienter probatio ordinarii aduersus Apostolicam comprobatur per subscriptionem testimonium in instrumento provisionis, tamen non fit per notarium factum. Et idem est si testes examinati deponant de provisione ordinarii annectata. Quia testimonium probatio legitima & praesumptionem cessare facit. Quod à fortiori procedit si possessio comprobetur, tamen de collatione non constet. Garc. d. 8. p. de benefic. cap. 4. n. 27.

7. Quod si inquiras, quot testes continere debeat instrumentum, & scriptura quae provisioni ordinarii comprobanda est Clata est resolutio, iure communi spectato. Nam iuxta illud duo sufficientes ex textu, & gloss. communiter receptis, c. 1. de fide instrument. c. Authent. de instrumentorum cautela. c. 1. §. sed est instrumentum. Covar. pract. c. 20. Burgos de Paz in leg. 3. Tauri. 1. p. num. 127. At spectato iure regio Castellae tres videtur requiri, nisi sint tabeliones, ex leg. 54. tit. 18. par. 2. si dos escribanos publicos por testigos sin aquel que face la cartaga escriban sus nombres en ella. Osi por ventura tantos escribanos publicos no pudieren aver en el lugar, tomen por testigos tres hombres buenos: sic Covar. dicto esp. 20. n. 4. Joann. Orobus in leg. 3. quis ex argentinis. §. si initium. num. 54. ff. de edendo: comprobanturque potest ex parti communiter recepta, quae per tabeliones apponuntur tres testes in scriptura publica.

Caeterum multo verius est duos sufficere, etiam ex iure regio. Nam in leg. 111. eodem tit. 18. par. 1. quae posterior est supradicta leg. 54. duo tantum requiruntur ibi. Orosi no vale la cartaga publica, en que no sea escripto el mes, y el dia e la hora en que fue fecha, e los nomes de dos testigos. Et licet haec lex solum à contrario sensu prohibitionem faciat, quae probatio non est ita efficax, eum contrarium alia in lege dispositum sit. At qua in leg. 114. eiusd. tit. expressè deciditur duos testes sufficienter probare, ibi. Eam decimos que toda cartaga que sea fecha por mano de escribano publico, en que no sea escripto los nomes de dos testigos, al menos, e el dia, e la hora, e el lugar, en que fue fecha, es como de falso mostramos, que vale para probar lo que en ella se xere: ideo huic dispositioni standum est, & tradit expressè Grego. Lopez dicta leg. 54. verbo tres. Joann. Gutier. lib. pract. quest. 140. Burgos de Paz in leg. 3. Tauri 1. p. num. 124. c. seqq. & alii quos referet, & sequitur Garcia. 8. p. de benefic. cap. 4. num. 51. Neque obstat supradicta leg. 54. requirens tres testes, quia non requiruntur necessitè, sed ad abundantiam ibi: e abunda en una cartaga publica. Item dici potest requisitos esse tres testes, vel à minus duos, ut bene Greg. Lopez, & Joann. Gutier. explicuerunt, & iacius Burgos de Paz, leg. 3. Tauri. 1. p. à num. 124. c. seqq.

PUNCTUM XIV.

An cum Pontifex beneficia vacatia in mensibus ordinarii prouidet, debeat expressè huic iuri derogare, ut eius concessio teneat.

1. Cum Pontifex in 4. mensibus ordinario concessis beneficia vacantia prouidet, non tenetur huic iuri derogare.
2. An idem sit dicendum, cum ordinario est gratia alternativa concessa? Affirmat Garcia.
3. Provisio

- 3 Probabilius est oppositum. Et sit satis contrarius.
- 4 Quid in indulto Cardinalium? Idem sentit Garcia.
- 5 Probabilius est esse necessariam derogationem.

Non tenetur Pontifex iuri ordinariorum expresse derogare, cum beneficia vacantia in 4. mensibus a iure ordinariis concessis prouidet. Tum quia ipse Pontifex est ordinarius ordinariorum, ac proinde est locus praeuentioni, neque ordinariis est concessa facultas prouidendi priuatiue comparatione Pontificis, sed cumlatiue. Tum & praecipue, quia Pontifex conferens beneficium, nouitiam habet temporis vacationis, & non obitane hac notitia confert. Ergo intendit praerogative. Ergo non est opus alia derogatione, & ita tradit, & pluribus decisionibus Rotae comprobat Gate. 5. p. de benefice. cap. 1. num. 9. & faciunt ea quae tradit Gonzalez ad reg. 8. Canon. 4. & praemial. a num. 67. Verum si absque hac notitia beneficia conferret, credendum est illa conferte, quia existimat non ordinariis, sed sibi iure reservationis competere, & tunc nulla est collatio Pontificis; quia in casu dubio nunquam Pontifex conuenit uelle ordinarios in collatione illis competente praerogative, ut multis relictis docet Gonzalez §. 4. proxi. a num. 6. ad reg. Canon. 4. gloss. 5. 7. 4. 5.

2 An idem sit dicendum, cum ordinario est gratia alternatiua concessa, & Pontifex prouidet beneficium vacans in mensibus alternatiua. Affirmat Garcia supra. a num. 9. & adducit plures Rotae decisiones in sui fauorem. Idem docet Aloysius Riccius in colle. an. decis. part. 5. collect. 159. August. Barbola 3. part. de poss. Episcop. alleg. 57. num. 16. Mouentur; quia alternatiua nihil aliud facit quam tollere reservationem illorum sex mensium, & relinquere ordinariis potestatem expeditam in illis mensibus prouidendi, sicut relinquit, cum 4. menses concedit. Sed ex concessione 4. mensium non inferitur Pontificem arctatum esse ad derogandum, cum beneficium vacans illis mensibus concedit. Ergo neque arctatur cum beneficium concedit vacans mensibus alternatiua. Et ratio est, quia concedit gratiam, ut accumulatiue prouidere ipse possit, & locus detur praerogationi. Quod si dicas huic praerogationi obstat decretum irritans cuiusvis alterius prouisionis ab ordinario in alternatiua conueniam: responderi potest, obstat prouisioni cuiusvis alterius a Pontifice, non autem prouisioni Pontificis. Alias in ipso decreto irritante addit clausulam, per nos successoresque nostros. Ergo dum se, & successores non obligant expresse, non debent censeri obligati.

3 Ceterum spectato iuris rigore credo probabilius non ualere prouisionem Pontificis factam de beneficio vacante mensibus alternatiua, nisi expresse deroget supradictae gratiae. Quod nisi Pontifex id exprimat, non censendus est uelle gratiae alternatiuae derogare. Tum quia haec concessa est ordinariis, & ab ipsis acceptata sub onere residendi. Ergo posita residentia iniuste illis gratia derogaretur. Tum quia nulla facta derogatione credendum est Pontificem intelligere beneficia vacare in mensibus sibi reservatis, vel sibi in mensibus a iure ordinariis concessis, non in concessa speciali gratia, qualis est alternatiua. Praeterea, quia decretum irritans aditum alternatiuae ad prouisionem Pontificis non potest extendi, utpote qui ordinariorum prouisioni frequentius derogare potest, alias ferre nullus esset utilitatis, cum ratio alteri a Pontifice concessa sit facultas prouidendi beneficia accumulatiue cum ordinariis; & ita tenet Mohedan. decis. 1. n. 4. de concess. praebendae. Puteus decis. 492. n. 2. in fine. lib. 1. Felin. in cap. cum ex officio. n. 36. in fine. vers. Quod autem de praescriptione, quos refert, & conlequitur Gonz. ad reg. mens. §. 4. proxi. a num. 20. & seqe.

Neque obstant contraria superius adducta. Concedo per gratiam alternatiuae tolli obstacula, & remoueri reservationem, & ordinarios illam habentes manere expeditos ad prouidenda beneficia illis mensibus vacantia; nego tamen inde inferri censeri Pontificem sibi reliquisse potestatem illa iure ordinario conferendi, sed solum iure extraordinario, & facta derogatione. Tum ob specialitatem gratiae sub onere residendi concessae. Tum ob decretum irritans, quod non inuenitur in concessione facta a iure pro quatuor mensibus. Et licet in ipso decreto non addatur clausula, per nos successoresque nostros, non tollit quominus de Pontificis prouisione ueniat intelligendum. Tum quia alternatiua est specialis gratia derogans communi iuri, cui non censetur Pontifex, nisi exprimat, derogare. Tum quia, nisi Pontificis prouisionem impeditur, ferre nullus esset utilitatis talis alternatiuae concessio.

4 Sed quid dicendum de indulto Cardinalibus sanctae Romanae Ecclesiae concessio, ut possint omnia beneficia suae diocesis prouidere, ita ut omnes aliae prouisiones, etiam per sedem Apostolicam factae, irritae sint, & inanes; an inquam Pontifex praerogative prouisionem Cardinalium, teneat eius prouisio, qui expresse deroget supradicto indulto?

Affirmat Garcia 5. part. de benefice. cap. 1. a num. 33. Mouentur; quia hoc indultum conceditur Cardinalibus ad remouendum obstaculum reservationis. Ergo solum comprehendit illa beneficia, quae specialiter Cardinalibus reservata sunt: cum autem Cancellaria de mensibus Apostolicis non comprehendat Cardi-

nales, sed potius eos excipiat, ut multis allegatis probat Gonzalez ad reg. mensum. gloss. 24. num. 1. efficitur sane de horum prouisione supradictum indultum non intelligi, sed Cardinales iure ordinario prouideri cumlatiue cum Pontifice, & fauent aliquor Rotae decisiones a Garcia relaxae.

5 At uerius mihi apparet indigere Pontificem derogatione supradicti indulti Cardinalibus concessi; ut censetur uelle eorum prouisioni derogare, Concedo namque in restitutione mensium non comprehendendi Cardinales ordinarios collatores, sed potius iuri ordinario relinqui, ut in quibuslibet mensibus possint omnia beneficia prouidere. At huic ordinatae potestati superadditur indultum, ne alius in illorum prouisione se intromittat, neue alterius prouisio etiam per sedem Apostolicam facta ualeat. Ergo censendum est ex vi illius indulti manus ordinarias Pontificis ligatas esse. Tum quia illud indultum ultra concessionem iuris aliquid operari debet, Tum quia de omnibus beneficiis indistincte loquitur. Neque decisiones Rotae dicunt, contrarium, solum enim affirmant non obstat decretum irritans Cardinalibus concessum, quominus Pontifex prouisionem beneficiorum ad Cardinales pertinentium facere possit; sed hoc non iure ordinario, sed extraordinario derogando scilicet gratiae illis factae, secus absque tali derogatione. Adde est Rota aliquando tenuit non esse necessariam derogationem expressam indulti Cardinalium in prouisione Pontificia. At re bene perpena necessitatem derogationis firmarunt, ut optime aduertit Gonzalez ad reg. mens. gloss. 5. §. 9. num. 12. cum Puteo decis. 479. lib. 2. Rota decis. 46. lib. 1. par. 3. diuers. & decis. 10. per totam. par. 2. lib. 2. diuers. Flamin. Paris. lib. 6. de resignat. quesi. 5. num. 69. & 70. Mandos. de signatura gratiae. tit. condistoria. col. 3. vers. clausulam. Idem tradit Gonzalez gloss. 52. numero 55.

PUNCTVM. XV.

Quae beneficia generali, vel speciali reservatione Pontifici referuntur, & quid, qualisque sit reservatio.

- 1 Quid reservatio sit.
- 2 Est duplex, alia generalis, alia specialis; alia in corpore iuris contenta, alia extra.
- 3 An plures, an unica sit in iure reservatio? Probabilius est unicam esse.
- 4 Beneficia affecta proprie reservata non sunt.
- 5 An reservatio odiosa sit, vel fauorabilis? Resoluitur ut probabilius odiosam esse.

Verum, ut clare constat quae beneficia possit Pontifex conferre absque ulla derogatione iuris alteri quatenus uidentur est, quae sibi vel speciali, vel generali iure reservauerit. Nam cessante reservatione quilibet Episcopus in suo Episcopatu conferre omnia beneficia potest, ut constat ex cap. omnes basilicae, cap. nullum. 16. quesi. 7. cap. conuenerunt. de officio ordin. cap. ex frequentibus. de institut. l. p. cum. ex iniunctio. in fine. de haereticis, & tradant pluribus relictis Flamin. de resignat. lib. 1. quesi. 10. a num. 49. & lib. 7. quesi. 14. num. 2. Nicol. Garcia 4. part. de benefice. cap. 1. n. 52. Gonzalez ad reg. 8. Canon. §. 1. proxi. num. 2. l. 2. & gloss. 1. num. 38. August. Barbola 3. part. alleg. 57. num. 1. At posita reservatione Episcopi manus ligatae sunt, & solum Pontifex se intromittere potest in talibus beneficiis conferendis: Quia reservatio nihil aliud est, quam beneficij vacaturi ad se auocatio, ut ex Aena de Folc. tradit Azor. 2. p. lib. 6. cap. 34. q. 1. Quod ita uerum est, ut si forte ordinarius contrarium attentauerit, nullius ualoris sit eius prouisio, ut colligitur ex e. dudum, e. mul. um. sub eo. 3. q. 6. cap. si eo tempore. de electione. in 6. & cap. licet de praebendis in 6. & expressit Nicolaus V. in sua constitutione 6. incipiente. Ad sacram. extra sedem Clem. VII. in constit. 45. incipiente. Admonet. anno 1534. & Gregor. XIII. in constit. 42. incipiente. Quae in Ecclesia Dei. anno 1576. & notauit Barbola d. allegat. 57. num. 18.

2 Duplex est reservatio: alia specialis; alia generalis, quas diuersimode doctores explicant, frequentius tamen, & meo iudicio uerius, cum dicunt generales reservationes eas esse, quibus plura beneficia sub aliqua una ratione referuntur, ut cum referuntur omnia Ecclesiae cathedrae. Abbat. vel prioratus, vel beneficia in curia uacantia, vel uacantia talibus mensibus, vel quae fuerint collectorum, subcollectorum, aut familiarium Pontificis, & similia. Et speciales reservationes eas esse, quibus certa beneficia vel pro certis personis referuntur, sic ex pluribus firmat Garcia 5. p. de benefice. cap. 1. a num. 58. Barbola allegat. 57. num. 18. Gonzalez glossa 30. praecipue num. 1. Azor. 2. p. instit. lib. 6. cap. 34. quesi. 3. Rursum reservatio alia est in corpore iuris contenta, alia extra corpus iuris habetur, cuius notitia, ut bene aduertit Azor. q. 4. non parum utilis est, cum saepe legatis, & aliis facultas sit conferendi beneficia extra corpus iuris referuata. Illam ergo existimo esse in iure contentam, quae in aliquo ex sex libris decretalium, vel e Clementinae un-

continetur; quia hæc omnia ius commune constituunt, & ad corpus iuris dicantur pertinere. E contra vero extra corpus iuris habentur, quæ in alijs constitutionibus extraneis, decretis, & regalis Cancellariæ continentur, sicut probabilis deditur Azor. dicta q. 4. Garc. s. p. de benefic. cap. 1. n. 130.

3 Quod si iniquitas quot sint reservationes in corpore iuris contentæ, an plures, an vna tantum? Nicolaus Miles in verbo reservatio. §. 2. ad finem. & Aneas de Falconibus ii. de reservat. q. 2. principali. n. 2. Affirmant plures esse reservationes. Prima: quæ habetur in extraneis, ex debito de elect. & in extraneis, ad regimen de prebendis & dignitatibus inter communes. Secunda, quæ habetur in extraneis, execrabiles de prebendis. Tertia, de beneficiis deuolutis ob negligentiam ordinariorum collatorum, Quarta, de beneficio litigatoris, iuxta text. in cap. 1. & 2. v. lite pendente. Quinta, de beneficiis exemptis, & Papæ subiectis, iuxta text. in cap. mutationes. 7. q. 1. cap. licet. cap. inter corporalia de translat. episcopi, & clement. in plerisque de elect. Sexta, de beneficiis acceptis, iuxta extraneis, ad Roman. §. Romani de prebendis inter comm. vbi tanti valoris, & efficacitæ est manus Pontificis appositio, vt cõto effectum non fortietur ob incapacitatem prouisi, adhuc non possit ordinari in illius beneficii prouisione se intronizzare, sed ad Pontificem pertinet.

Verum probabilis est solam vnicam esse reservationem in corpore iuris clausam, quæ habetur cap. 2. & c. p. p. p. de prebendis in 6. tradit Glossator in reg. Cancell. v. 35. v. e. s. item quaritur, & reg. 62. ad finem. Azor. 2. p. i. s. i. moral. lib. 6. c. 34. q. 4. Garc. de benefic. s. p. cap. 1. n. 142. Nam reservationes, quæ habentur in extraneis, reputantur extra corpus iuris. Adde reservationem in extraneis, ex debito, & ad regimen, temporariam fuisse pro vita Pontificis statutis. Reservatio contenta in extraneis, execrabilis, non est nuda reservatio, sed beneficii priuatio, & illius reservatio ob delictum. E. idem est de beneficiis deuolutis, quæ non tam iure reservationis, quam deuolutionis prouidentur. Beneficia vero litigiosa propriè reservata non sunt, cum finita lite ea possint ordinari prouideri, sed durante lite suspenditur illorum prouisio, item beneficia exempta, & Papæ subiecta non iure reservationis, sed iure ordinario Pontifici competunt, sicut illi competunt beneficia in Romana vrbe consistentia, & etiam tanquam pastori vniuersali excitationes, vniõnes, translationes ecclesiarum cathedralium, & similia. Quæ quia ab alijs à Pontifice prouideri non possunt, non est opus reservatione: hæc enim solum est ad excludendam aliorum prouisionem anticipatam, vt bene dicit Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 8.

4 Tandem beneficia affecta, propriè reservata non sunt. Im quia reservatio verbis, non factis fit. E contra affectio factis constituitur, scilicet prouisione Pontificis, vel mandato de prouidendo; sic Gonzalez ad reg. mensium gloss. 52. num. 4. Tum quia reservatio est perpetua; quia in perpetuum admittit ordinari potestatem beneficia reservata conferendi, at affectio solum pro tempore limitata, scilicet pro prouisione illa subsequenti: nam si illa prouisio ad cuius finem Pontifex manum apposuit, effectum sortita est, cessat affectio, & reservatio beneficii, vt alijs relatis docet Gonzalez supra. Azor. 1. p. i. s. i. moral. lib. 6. cap. 34. quæst. 5. Sed aduerte huiusmodi affectioem, seu diminutam reservationem solummodo contingere, cum Pontifex manum apponit in beneficiis conferendis ad effectum, vt illa conferat. Sic Garcia s. p. de benefic. cap. 1. num. 150. Gonzalez gloss. 52. n. 38. Quapropter si manum Pontifex apponit, non præcisè ad effectum conferendi beneficia, sed ob aliam causam, scilicet vt resignatio in fauorem, vel cum pensionis effectum habeat; non obinde beneficium manet affectum, seu Pontifici reservatum, si alijs reservatum non sit. Sic Garcia & Gonzalez supra. Minusque manet affectum beneficium, si illud procurat Pontifex prouideri ex falsa relatione sibi facta, quod beneficium illud sit ei reservatum, cum tamen non sit; vel sit liberum, cum tamen sit de iure patronatus laicalis; vel sit seculare, cum tamen sit regulare; vel sit perpetuum, cum tamen sit manuale. Hæc enim omnia faciunt, vt Pontificia manus appositio non fuerit ad effectum illud conferendi, cum nunquam tale beneficium conferre intendit. Sic Gonzalez à n. 48. & seqq. vbi optime hanc materiam de beneficii affectio pertinet.

5 Sed inquires; an reservatio censenda sit odiosa, an fauorabilis? quam quætionem latissime pertinet Gonzalez §. 6. proam. de mensibus, & alternatiuis, per totum, & concludit reservationem pro singularibus personis, vel de singulari beneficio factam odiosam esse, At reservationem, quæ fit per modum legis, quæque reducit res ad suum primæum statum, & institutionem, & inducta est ad vitandas fraudes, & in fauorem clericorum pauperum, & personarum bene meritarum esse fauorabilem, & ampliandam: talis autem est reservatio clausa in corpore iuris, & contenta in regulis Cancellariæ; siquidem fertur per modum legis, vt de se constat, & reducit prouisionem beneficiorum ad suam primæum naturam, quæ est; vt Pontifex solus illam habeat, & ex eius concessione omnes prælati inferiores, iuxta sextum in cap. de cetero, ibi, quia vires

suas, & cap. qui se fecit, in prin. 2. q. 6. & ex alia parte fit ad vitandas fraudes, quæ in promotione ordinariorum solent facilius contingere, scem quæ expeditur in fauorem pauperum clericorum, & pernitium bene meritarum, quibus Pontifex beneficia referuata conferre intendit. Ergo absolute est consuetudo fauorabilis.

Cæterum mihi probabilis apparet omnem reservationem tam in corpore iuris clausam, quam extra esse odiosam, & restringendam. Sic Glossa in cap. presentis verbo finitur, de officio legati in 6. Nau. cap. accepta de resit. spoliar. folio. 10. num. 42. & alij plures, quos refert, & sequitur Garcia s. p. de benefic. c. 1. n. 67. & adducit Gonzalez ad reg. mensium. d. §. 6. proam. num. 6. Ratio præcipua est, quia concessio facta ordinariis de beneficiis suæ diocesis conferendis est fauorabilis, & amplianda. Tum quia est potestas à principe data non culibet perforce particulari, sed omnibus ratione officij, & muneris quod exercent. Ergo derogatio huius debite potestatis, & quasi naturalis odiosa censeri debet. Et confirmo. Si reservatio fauorabilis esset alternatiua episcopis concessa in fauorem ecclesiarum, odiosa esset, quia destruit reservationem. At ipsemet Gonzalez supra §. 6. proam. num. 42. negat alternatiuam censendam esse odiosam, sed potius affirmat esse fauorabilem. Ergo reservatio illi contraria odiosa est, & restringenda. Item ipsemet Gonzalez §. 5. proam. num. 1. 9. affirmat constitutionem. cap. si apostolica. 35. de prebendis. in 6. fauorabilem esse, quia inquit reservatioem. cap. licet, eodem tit. & lib. Ergo contra quamlibet reservationem absolute esse odiosam. Neque obstant contraria superius adducta. Fateor reservationem non esse pro aliqua singulari persona, & singulari beneficio, sed pro pluribus personis, & pro pluribus beneficiis. Sed hoc non tollit, quominus odiosa sit, cum deroget potestati ordinariæ. Minus obstat, quod sit per modum legis, nam etiam lex odiosa esse potest, si ius alteri quantum ad minus, vt contingit in reservatione, quæ ius, & potestatem ordinariorum ratione sui officij competentem dimittit. Neque viget latam esse reservationem ad vitandas fraudes, personarumque pauperes, & bene meritas prouidendas; quia legis rigor, vel fauor non desumitur ex fine legislatoris, cum is temper debeat esse vtilis reipublicæ; & conueniens, sed ex fine intrinseco ipsius legis: seu, vt clarius dicam, ex materia ipsius legis, quæ fit in obligatis illam seruat odiosam, & rigorem continet, absolute odiosa est, & non fauorabilis.

PUNCTVM XVI.

Expenditur reservatio clausa in corpore iuris, quæ est de beneficiis vacantibus apud sedem.

- 1 Adducuntur textus, in quibus hæc reservatio continetur.
- 2 Quia nomine sedis Apostolicæ, curia romana, & curia collegiatarum.
- 3 An Pontifex se recreationis causa, alio non sistente, non translatâ curia, beneficiarius si optinuit illum mortuus, vacet eius beneficium apud Sedem, & non iuris diuini de ratio.
- 4 Resoluitur quid sentiantur sit.
- 5 An cap. statutum, reuocatum sit per extraneis, p. sollicitudinis, de prebendis. Resoluitur, vt probabilis esse reuocatum.
- 6 Quæ beneficia vacantia apud Sedem comprehendantur in cap. licet.

1 Hæc reservatio statuitur. in cap. licet, de prebendis in 6. à Clement. V. in hæc verba. Nos antiquam, & laudabilem consuetudinem approbantes, statimus dignitates, personatus, & beneficia, quæ apud sedem Apostolicam deinceps vacare contigerint, aliquis præter Romanum Pontificem, cuiuscumque iuris hoc sit autoritate munitus, sine iure ordinaria potestatis ipsarum dicitio, prouisio, seu collatio ad eum pertinet, sine litteris super aliquorum prouisionem generalibus, vel etiam specialibus, sub quacumque verborum forma receperit, nisi ei sit super conferendis eiusdem curia Romana vacantibus specialis, & expressa ab ipso Pontifice summa autoritate attributa, conferre, aliter, seu aliquibus non presumam. Nos enim si secus actum fuerit decernimus irritum, & inane Supradictum decretum Bonifac. VIII. in c. presentis. 3. a. eodem tit. & lib. de clatauit in hæc verba. Presenti declaramus editio statutum felicis recordationis Clementis. Pape prædecessoris nostri de beneficiis apud sedem Apostolicam vacantibus per aliam quam per Romanum Pontificem minime conferendis, locum habere in beneficiis, quæ Legati, aut Nuntij Sedis eiusdem vel quibus alij ad Romanam curiam venientes, vel etiam vacantes ab ipsa obtinere noscuntur, si eos in locis vicinis ipsi curia mori contigerint, quemadmodum si in loco, vbi eadem curia residet, morerentur. Idem est si aliquis curialis eorundem ecclesiarum Romanæ vacare peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis, seu alia quavis causa ad locum curia vicinij secedens in huiusmodi loco vicino decedat, dum ibi etiam si erat ad ipsam curiam reuertitur, eius domicilium, seu

domus propria non existat. Loca vero intelligantur vicina eidem curia in praesenti: quia remota ultra duas distas legales, quas hoc casu sic specialiter volumus capitari a loco ubi moratur ipsa curia, non existunt. Sane si quis in loco, ubi degit curia sua originis domum habens, diem claudat extremum in ea, ipsius beneficia sub praedicto non aliter includantur statuto, quam si curialis esset antea, & ibidem occasione curia moraretur. Porro cum curia de loco ad locum transferri contingit, si curialis intinere dum curiam sequuntur eandem, vel in loco, ubi recedit ipsa curia forsita remaneat: inferni rebus inibi eximantur humana, praesens statum quantumcumque locus ubi decessit ab ipsa curia sit remotus, ad illorum beneficia se extendit. Porro Gregor. X. in c. statutum, de praebendis, in 6. supradictum decretum temperavit, ut supradicta reservatio locum haberet intra mensem a die vacationis apud sedem computandum; nam illo mense transacto, si Pontifex non prouiderit, poterat ad quos de iure prouisio pertinet prouideri. Deinde supradictum decretum Clement. temperavit Bonifac. 8. in cap. si apostolica sede vacante, vt non comprehendat ecclesias parochiales vacantes apud sedem, si ibidem vacauerint tempore quo sedes ipsa Apostolica vacat; tunc enim ne periculum affecerit animarum diuina vacatio, poterunt per eos, ad quos de iure prouisio pertinet, prouideri. Et idem est de illis, qui ibidem ipso Romano Pontifice viuente vacabunt, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum.

Pro explicacione supradictae reservationis praemittendum est, quid nomine sedis Apostolicae, curiae Romae, & curialis intelligatur: vt inde cognosci possit quae beneficia apud sedem vacent, quae apud curiam, & quae sint curialium, ac tandem quae sint reservata in suprad. cap. licet. Sedes inquam Apostolica est, ubi Pontifex sedet, & assistit Ecclesiam gubernatur: curia vero Romana videtur esse idem ac sedes Apostolica, vt bene explicat Gonzalez. gloss. 5. §. 1. a. num. 1. & seqq. Sed non inde fit idem esse vacare beneficium apud sedem Apostolicam, aut vacare in curia. Nam beneficium apud sedem Apostolicam, vacare tantum dicitur, iuxta textum in cap. praesenti, de praebendis, in 6. quod vacat in Romana curia, vel in locis illi vicinis per duas distas legales, hoc est, vt explicat ibi glossa, per 20. leucas, nam data legalis continet 20. millaria, iuxta leg. vicena milit. ff. si quis cautionib. per mortem possidentis illud. Haec enim sola vacatio est, quae reservatur in cap. praesenti, de praebendis, in 6. vt constat ex ipso textu, qui solum de vacante per mortem loquitur. Quapropter fit beneficium non per mortem beneficiarii, sed per illius resignationem, permutationem, priuationem, aut alium similem modum vacet, non vacat apud sedem ex vacatione supradicti textus, esto in curia vacante censetur alius modis. Beneficia enim vacantia apud sedem in curia vacant, sed non e contra, quae vacant in curia, vacant apud sedem, cum sine plura vacantia in curia, quae apud sedem non censentur vacare, vt in beneficiis permutatis, resignatis, & priuatione affectis videri potest, & bene explicat Ludouic. Gomez. reg. de triennali. qual. 3. post principium. num. 2. & 3. & 5. Puteus dec. 36. num. 1. & per totum lib. 2. Couarru. lib. 1. q. 36. num. 4. vbi. caeterum, Gonzalez de mensib. & alternatiuis. gloss. 1. §. 1. a. num. 49. Nomine curialium intelliguntur famulae, clericus, notarii, Pontifici, & Cardinalibus, iudices, notarii, aduocati, procuratores, & sollicitatores causarum Romanae curiae. Sic Mandos. reg. 1. cancell. q. 1. n. 18. & q. 3. num. 5. in fine. Gonzalez de mensib. & alternatiuis. gloss. 1. §. 1. in fine. Hoc posito.

3. Dubium est, si Pontifex non translata curia Romana alio se transferat recreationis, vel alienius negotij causa, vt saepe contingit, cum Neapoli, Siciliam, vel Ferrarium pergat, quo in loco decessit, debeat beneficiarius, vt censetur beneficium apud sedem vacare, in inquam ubi est literatum Apostolicum, & aliter consularum audientia, & expeditio, an ubi Pontifex residet, in vtroque? Ratio dubitandi est; quia ubi Pontifex non est, sedes Apostolica non esse potest, vt multis allegatis praesent. Gonzalez gloss. 1. §. 1. a. n. 1. & Mandos. reg. 5. cancell. q. 1. n. 1. Rebuff. in concordant. tit. de forma mandati, verbo extra Romanam curiam, vbi. & aduerte quod ibi est curia. Ergo si beneficiarius moratur Romae, ubi tunc non adest Pontifex, sed solum eius audientia & causarum expeditio, tale beneficium non vacat apud sedem Apostolicam, sed solum apud curiam. Ex alia etiam parte non videtur vacare apud sedem Apostolicam ex eo quod vacet in loco, ubi Pontifex non permanet, sed transiit existit. Tunc quia ibi non sedet gubernatus. Cum quia ibi non est eius curia, Ergo neque etiam censendum est ibi sedem existere. Alias quociens Pontifex recreationis causa alio se transferat, dicitur sedem Pontificiam transiitisse, quod est contra expressam textum in clement. de Romanis. §. sane, de electione.

4. In haec dicendum est si solum spectemus textum in cap. licet, & cap. praesenti, solum beneficium vacans Romae, ubi Cancellaria existit, & Pontifex domicilium habet, reservatum esse, ac non esse reservatum ex eo quod vacet in loco, ubi Pontifex transiit existit. Probo. Nam ubi Cancellaria existit, & Pontifex domicilium habet, ibi adest sedes Apostolica, quia ibi Pontifex censetur adeste. Absentia enim breuis non impedit praesentiam permanentem. At ubi Pontifex transiit

adest absque Cancellaria, & audientia, eius curia sedesque Pontificia non existit, sicut neque curia regia existit, nisi ubi adest consiliarius Regis vt bene aliis relatis docet Couarru. praesent. q. cap. 4. num. 10. Gregor. Lop. leg. 27. verbo corte. tit. 9. par. 2. Ioann. Garcia de expens. cap. 12. num. 25. Ergo beneficium vacans ubi non est sedes Pontificia, esto Pontifex personaliter adest, non vacat apud sedem Apostolicam, esto vacet apud Pontificem. Ergo non est reservatum ex text. in cap. licet, & cap. praesenti, de praebendis, in 6. Verum est hoc beneficium reservatum non sit spectatis supradictis textibus, at posita constitutione Pauli III. quae est in ordine illius Pontificis 16. & consistit. Clement. VIII. 54. quae est in bullario nouo t. 3. fol. 70. negari non potest beneficium vacans, ubi Pontifex etiam transiit existit, reputari vacans, apud sedem, & eodem modo, ac si Pontifex Romae existet, esse reservatum, quia vna, & eadem curia Romana reputatur in Vrbe, & ubi est Papa, vt notauit Garcia. 5. p. de benef. cap. 1. n. 395. & 396. Barbola 3. p. de potest. episc. alleg. 5. num. 128.

5. Secundo dubitabis, an cap. statutum temperans praedictam cap. licet, reuocatum sit per extrauag. pia sollicitudinis 1. de praebendis. inter communes? Et videtur reuocatum non esse; quia correctio iuris vitanda est quoad si fieri possit in praesenti vitari potest correctio, quin textibus violentia inferatur. Nam textus in cap. pia sollicitudinis, reuocatur omnia beneficia cum cura, & sine cura apud sedem vacantia intra vnum mensum a data praesentium; qui textus optime concordari potest cum cap. statutum 3. de praebendis, in 6. dicens hoc esse intelligendum, dummodo Pontifex beneficia prouideat intra mensum a die vacationis, secus si prouisionem omiserit, nam per hanc omissionem sublata 6. dicitur reservatio. Praeterea supradicta extrauag. pia sollicitudinis, non est reuocatum textus in cap. si Apostolica, de praebendis, in 6. vt multis relatis docet Gonzalez de mensib. & alternatiuis. §. 5. proem. a. num. 128. Esto in suprad. extrauag. generaliter reuocatur omnia beneficia cum cura, & sine cura, quae in posterum vacauerint, quia hoc intelligendum est, dummodo non vacent tempore sedis vacantis, Ergo etiam similiter intelligi potest supradicta extrauagans; reservata inquam esse beneficia per mensum a die vacationis, secus illo transacto, si Pontifex non prouiderit. Item si dictum, cap. statutum, esset reuocatum per extrauag. pia sollicitudinis, vt quid implemet Bonifac. qui author fuit supradictae extrauag. & compilator libri 6. decretalium. hunc textum in illo lib. inseruit: Et ita non esse huiusmodi textum reuocatum inclinatur Aeneas de Falconibus de reseruat. q. 4. princ. effectus 6. n. 2. & tradere videtur Barbola 3. allegat. 57. num. p. 24.

Nihilominus verius mihi videtur reuocatum esse. Sic Gonzalez de mensib. & alternatiuis §. 5. proem. a. num. 128. Garcia 5. p. de benef. c. 1. num. 198. Mouet: quia consuetudine, & stylo curiae sic firmatum est, vt beneficia vacantia in curia etiam post lapsum mensis, non permittantur ab ordinariis prouideri. Ergo signum est concessionem dicti cap. statutum, cessasse. Alias ordinarij cum in suo iure consueto vigilantiissimi existant, non cessarent ab huiusmodi beneficiorum vacantium prouisione. Neque obstat extrauag. pia sollicitudinis compati posse cum coactione cap. statutum. Nam hoc verum est, nisi aliud stylus, & consuetudo declarasset, quod non declarauit de concessione facta in cap. si Apostolica, addeisset caput statutum, reuocatum non esset dicta extrauag. pia sollicitudinis. At negari potest reuocatum esse per extrauag. ad regimen de praebendis. inter communes quae per reg. 1. Cancell. vt dicemus §. sequenti quotidie renouatur, sic. Garc. 5. p. de benef. cap. 1. num. 100.

6. Tertio dubitabis, quae beneficia vacantia apud sedem comprehendantur in reservatione dicti cap. licet. Respondeo omnia beneficia quae vacant apud sedem seu in curia per mortem beneficiarii, aliquibus tamen exceptis. Excipiuntur namque primo beneficia iuris patronatus laicalis; quia his numquam censetur derogatum, nisi verbis expressis derogatio fiat: sic Glossa in cap. licet, de praebendis, in 6. vbi Geminian. n. 12. Decius cons. 249. n. 6. Gonzalez gloss. 18. n. 2. & seqq. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. a. n. 561. Barbola alleg. 57. n. 26. Sed an intelligantur haec de patronatu competente ex privilegio, consuetudine, aut praescriptione. Item de patronatu mixto laicorum, & clericorum, ac tandem de patronatu ecclesiasticis, satis supra dictum est, eum de patronatu sermonem fecimus. Secundo excipiuntur beneficia regularia; quia in suprad. textu non exprimuntur, & sub nomine beneficii in adiosis non censentur comprehensa, nisi expressa sint. Gonzalez gloss. 8. num. 11. Barbola alleg. 57. num. 29. Tertio excipiuntur beneficia parochialia, si vacent sede Pontificia vacante. Et idem est, si viuo Pontifice vacauerint, neque Pontifex illorum fecerit prouisionem, ex textu expresso in cap. si Apostolica, de praebendis, in 6. nullis extrauagantibus reuocato Gonzalez ad reg. cancell. §. c. proem. n. 125. & gloss. 24. n. 11. & 117. Barbola 3. p. de potest. p. sc. alleg. 57. n. 30. Garcia 5. p. de benef. c. n. 108. Nam licet in extrauag. ad Romanos, quae est vbi, de praebendis. inter communes, dicatur beneficia semel affecta, & Pontifici reservata semper reservata manere, limitandum est, vt non intelligatur de beneficiis parochialibus quae viuo Pontifice prouisa non fuerit. Lex enim generaliter loquitur.

loquens restringi debet per specialem, præcipue cum specialis malum favorabilis sit, Quod non solum verum habet in beneficiis vacantibus in curia, sed etiam si vacent extra curiam in mente Apostolico, aut quocunque alio modo referuati sint. Quia est eadem, imo efficacior ratio. Referuatio namque ob vacationem in curia est omnium efficacior, vt pote perpetua, & in corpore iuris clausa. Si ergo in favorem ecclesiatum tollitur hæc referuatio, Sede Pontificia vacante, & qualibet alia referuatio tolli debet. Gonzalez de mensibus, & alternat. §. 5. proem. à n. 13. Garcia de benef. 5. p. cap. 2. num. 104. Non tamen habet locum concessio dicti cap. si apostolica, in beneficiis deuolutis. Tum quia hæc referuatio non sunt. Tum & præcipue quia deuolutio fit ob culpam inferiorum. Non igitur erat æquum, vt ad illos iterum prouisio rediret, & ita notauit Gonzalez supra num. 143. Garcia num. 105. Quatto excipiuntur à referuatione dicti cap. licet; beneficia illorum, qui originem, seu domicilium, imo domum conductam ibi habent, quorum beneficia, nisi curiales, seu corteiani sint, non manent Pontifici referuata. Aliàs, vt benedicte Glossa cap. presenti de prabendis, in 6. verbo moraretur, non leue præiudicium Romanæ curiæ prouenerit, si omnium ibi degentium beneficia solus Papa prouidere possit, cessaret enim contentus curiæ, sic expressè Simoneta de referuatio. q. 30. num. 3. Fatinae, id decisioib. nouissimis. decis. 6. 16. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 83. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 57. num. 31. & habetur expressè suprad. cap. presenti. ibi. Sane si quis in loco ubi degit curia, sua originis domum habens aitem claudat extremam, in ea ipsius beneficia sub prædicto non aliter includantur statuto, quam si curialis esset antea, & ibidem occasione curia moraretur, & vide Glossam ibi. Quinto excipiuntur à supradicta referuatione cap. licet, beneficia Vrbis. Quia horum prouisio non iure referuationis, sed iure ordinatio Pontifici competit: referuans namque impedit, seu priuat, ne alius beneficium sic referuatum prouideat. Si ergo nullus alius à Pontifice prouidere beneficia Vrbis potest, quid referuati Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. à n. 14. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 57. n. 32.

P V N C T V M XVII.

Explicatur prima referuatio contenta in prima regula Cancellariæ.

- 1 Quid sonent regula Cancellariæ.
- 2 Adducitur prima regula iuxta nouissimum tenorem.
- 3 Qua in hac regula referuntur, latè explicatur.

1 Sciendum quemlibet Pontificem initio sui Pontificatus regula Cancellariæ publicare iuxta styllum suorum prædecessorum aliquid addendo, vel mutando, prout negotiorum cursus expostulat. Hæc regulæ sunt quadam quasi generales leges de beneficiis disponentes, ad quatum valorem nulla alia solemnè publicatione indigent, quam quod sunt publicè constituta, ita vt à puncto constitutionis earum effectum habeant quoad nullitatem prouisionis in contrarium, esto non habeant effectum, quoad poenas ibidem positas. Quapropter prouisio beneficiorum in contrarium facta, esto bona fide facta fuerit, nullus erit vtilitas. ob decretum irritans in illis regulis contentum, & quia Pontifex disponit de re propria sibiq. competenti. Sic Gonzalez de regul. mens. §. 5. proem. à num. 53. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 57. n. 62.

2 Prima regula Cancellariæ à Paulo V. Gregorio XV. & Urbano VIII. constituta renouat omnes referuaciones contentas in extrauag. Benedicti XII. quæ incipit Ad regimen. de prabendis inter communes. cuius referuaciones temporariæ erant pro vita Pontificis, vt constat ex illis verbis; donec misericordis diuina clementia nos vniuersali ecclesiæ præsidere concesserit. Ac per has regulas Cancellariæ continuo renouatas sunt illæ referuaciones perpetuæ. Insuperque in supradicta prima regula additur, vt referuatio procedat quoad beneficia officialium Sedis Apostolicæ, esto tempore obitus officiales esse deserint. Et esto beneficia non fuerint tempore officij assecuti, sed post dimissum officium, & quandocunque ea assecuti fuerint. Nam esto quoad participationem, & numerum ad episcopatum officiales Pontificis. v. g. Notarij, seu Protonotarij, postquam officia dimiserunt: at quoad referuacionem tales reputantur, vt benè comprobatur Garcia 5. p. de benef. cap. 1. à num. 200. & seqq. Præterea referuat beneficia, quæ iuxta constitutionem Ioannis XXII. quæ incipit Execrabilis, vacant, vel vacare contigerit. Ac tandem referuat beneficia omnia, de quibus ordinarij, ac alij collatores contra Concilij Trident. decreta disposuerunt & disponunt in futurum.

3 Pro explicatione huius regulæ aduerte, referuati primo omnes Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales ecclesiæ, & etiam monasteria, prioratus, dignitates, personatus, & officia, nec non canonicatus, & præbendas, ecclesiæ, ceteraque beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & regularia quæcumque, & qualicumque fuerint, etiam si, ad illa personæ consueuerint, seu debuerint per electionem

seu quemuis alium modum assumi, nunc apud sedem Apostolicam quocunque modo vacantia, & in possessionem vacatura.

Sed hæc referuatio eadem est cum referuacione facta in cap. licet. de prabendis in 6. ac proinde explicatione non indiget, sicut neque etiam illa referuatio beneficiorum, quæ de canonicis loquitur intra duas dioceses à curia deeeduntibus.

Secundo referuatur beneficia vacantia, aut vacatura per depositionem, aut priuationem, seu translationem, aut manens consecrationis suspensionem factas, vel faciendas auctoritate Apostolica. Gonzalez gloss. 51. num. 32. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 57. num. 65. Hæc tamen priuatio, depositio, seu suspensio sententiam saltem declaratoriam criminis regularitatis vacatæ beneficia non censentur, ita vt prouideri possint; vt latius diximus, cum de penis hæreticorum loqueremur.

Tertio referuatur beneficia illorum, qui in consortia vel discordia electi, vel postulati fuerint, quorumque electio callosa fuit, vel postulatio repulsa, vt habetur in suprad. extrauag. ad regimen. §. necnon. & in extrauag. ex debito. de elect. inter communes. §. huiusmodi, & notauit Gonzalez. supra. n. 34.

Quarto referuatur beneficia quæcumque vacatura per obitum Sæctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & officialium sedis Apostolicæ, videlicet Camerarij Vicecancelli Notariorum, Auditorum, litterarum contradictorum, & apostolici palatii sacrum Auditorum, Contrictorum. & Scriptorum litterarum apostolicarum, ac Penitentiarj præfatæ sedis, & Abbrucatorum, necnon commensalium, & aliorum, quorumlibet Capellanorum, seu eiusdem, & etiam quorumcumque. Legatorum, siue Nuntiorum, ac in terris Ecclesiæ Romanæ Rectorum, & Thesauriariorum per dictum Ioannem prædecessorem, vel nos specialiter deputatorum, seu missorum hæctenus, vel à nobis deputatorum, aut mittendorum in posterum nunc vacantia, & in antea vacatura, vbi tunc dictos Legatos, vel Nuntios, seu Rectores, aut Thesaurios, antequam ad Romanam curiam redierint, seu venerint; sebus eximij contingat ab humanis. Nec non quorumlibet, pro quibuscumque negotiis ad Romanam curiam venientium, seu etiam recedentium ab eadem, si in locis à dicta curia, vltra duas dioceses legales non distantibus iam forsitan obierint, vel eos in antea transire contigerit de hac luce. Sic habetur in suprad. extrauag. ad regimen. §. ac etiam. Sub nomine officialium etiam Acolythi, & Cantores Papæ sunt comprehensj, & iudicat Gonzalez, gloss. 51. numero 13. & 14. & seqq.

Quinto referuat beneficia quæcumque siue regularia, siue secularia cum cura, vel sine cura, quocunque modo etiam per electionem concessa, vacantia per promotionem Pontificum ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel monasterium regimini: sic in suprad. extrauag. ad regimen. §. rursus, & tradit Gonzalez num. 35. Barbosa alleg. 57. num. 66. Garcia de beneficiis. 11. p. cap. 6. numero. 36. Et licet beneficij ipso iure non vacent, quocunque episcopatus pacifice possiderat, ita referuatio sunt subiecta à tempore prouisionis Pontificis, ita vt renouari nullatenus possint: sic ex stylo curiæ testatur Flaminio lib. 3. de signat. quæst. 1. num. 77. Azor. 1. p. lib. 7. cap. 16. quæst. 12. Agolin. de officio. & potest. episc. cap. 1. §. 2. num. 5. Analtal. German. de indultis Cardinali. §. si vero num. 11. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 57. num. 68. Supradicta referuatio intelligenda est de episcopatu vtili, & secus de prouisio in episcopatum ritularem, hæc enim prouisio non infert beneficiorum obitorem vacationem, nec referuacionem. Hanc supra num. 89. Analtal. German. n. 26. Barbosa n. 74. Quod si alicui ex privilegio sedis Apostolicæ concedatur recentio beneficiorum simul cum episcopatu, poterit huiusmodi beneficia resignare, quia iam referuatio suspenditur, & beneficia tanquam de re propria disponit. At si moriatur, Episcopus etiam in partibus post concessam hanc retentionem. Affirmat Simoneta tract. de referuati. benef. quæst. 27. num. 5. esse referuata, & consentit Barbosa alleg. 57. num. 76. quia illa referuatio videtur intelligenda de beneficiis quocunque tempore vacant. Militamen probabilis est non comprehendi sub hæc referuacione, quia tunc illa beneficia non vacant per promotionem episcopatus, cum potius episcopatus vacet, sed vacant per obitum episcopi. Ergo in referuacione per promotionem ad episcopatum comprehendi non possunt.

Sexto referuat beneficia vacantia, & vacatura per allocationem pacificam quorundamque prioratum, dignitatum, personatum, officiorum, canonicatum, præbendam, & aliorum beneficiorum auctoritate Apostolica prouisorum, seu prouidendorum: sic in suprad. extrauag. ad regimen. præp. suum. extr. necnon, & in extrauag. ex debito. §. huiusmodi. de elect. inter communes. & notauit Gonzalez gloss. 51. num. 36. & 38. Barbosa dicta alleg. 57. num. 77. Sed est norandum secundum beneficium, per quod vacat primum, debere auctoritate Apostolica prouisum esse. Nam si per ordinatum conferatur primum beneficium vacans, non manet referuatum, vt benè aduertit Gonzalez supra. Solet tamen aliquibus prouisus à Sede Apostolica huiusmodi, vt intra duos menses post adeptam possessionem beneficij obtenti, aut si per ipsos non fuerit, quominus obtineantur

tenentur prius habitum in manibus sanctissimi liberè dimittere, alioquin utrumque vacet, & dispositioni tantum Sedis Apostolicæ referentur. Quæ gratia facta nequit impertans refigere, nec permutare, nec in manibus ordinarij liberè dimittere, sed necessario in manibus sanctissimi, aut notarij cameræ Apostolicæ, (quod idem est) debet beneficium dimittere, alioquin, ut diximus, vacat, & Pontifici referantur: sic Barbofa alleg. 87. num. 78. Garcia. 11. p. de benef. cap. 5. à numero 55.

Septimo referantur in supra dicta regula beneficia vacantia iuxta constitutionem Ioann. XXII. quæ incipit *Execrabilis de præbendis*. Nempè quando quis obtinuit secundum beneficium incompatible cum primo, & adhuc primum beneficium retinere præterit, tunc hoc secundum beneficium propter indebitam retentionem prioris vacat, & est Pontifici referendum. Garcia 11. p. de benef. cap. 45. à num. 5. Gonzalez gloss. 15. num. 41. & gloss. 5. num. 38. Barbofa alleg. 58. num. 9. Primum beneficium iam dixi referatum esse, si secundum à Pontifice facti obrepat, secus si ab ordinario, & ita referatum esse, ut supra tempus provisionis, & obtentionis secundi nequaquam resignare, aut permutare possit, ut latius declaravit in sua constitutione Paul. V. & Gregor. XV. prout refert Barbofa 3. p. alleg. 57. sub n. 81. Garcia 11. p. de benef. cap. 5. n. 64.

Octavo referantur beneficia, quæ ordinarij, vel alij collatores contra formam Trident. contulerint, veluti si beneficia consulerint carentibus ætate requisita, iuxta decretum Trident. sess. 8. cap. 3. & sess. 22. cap. 4. & sess. 13. cap. 6. & sess. 24. cap. 8. & 11. aut illa contulerint non habentibus qualitates, & habilitates à concilio expostulatas, ut in sess. 14. cap. 10. & sess. 22. cap. 4. & sess. 28. cap. 17. & sess. 24. cap. 8. & 11. & sess. 25. cap. 5. de reform. aut illa contulerint non servata forma præscripta à concilio, ut in sess. 7. cap. 18. & sess. 24. cap. 18. de reform. aut illa conferant contra dispositionem dicti concilij, sess. 25. cap. 15. de reform. In qua reservatione duo adgerit Garcia & bene, 5. p. de benef. cap. 1. num. 120. & 211. nempè non procedit in beneficiis iuris patronatus, & ab ordinario institutis, esto fuerint contra concilium instituta, sed in beneficiis collatis ab ordinario iuxta regulam solum de collatione loquitur, non & in institutione. Item debent ordinarij militiose procedere in horum collatione, quia in penam delicti commissi priuantur pro illa vice iure conferendi.

PUNCTUM XVIII.

Explicatur reservatio secundæ regulæ Cancellariæ.

1. Adducitur regula.
2. Referantur ecclesiæ cathedrales.
3. Item monasteria virorum, ac mulierum ducentorum florentium auri valore excedentia.
4. Item beneficia vacantia tempore quo vacat episcopatus.
5. Quid si beneficia essent simultanea collationis, & capituli, & pertinerent ad unum episcopum.
6. Item beneficia vacantia post renunciationem episcopatus à Pontifice admissam.
7. Compræhendantur item beneficia, quæ iure devoluto episcopum pertinent.
8. Compræhendantur pertinentia ad collationem alicuius dignitatis, subdistinguitur respondetur.

Secunda regula Cancellariæ referat omnes ecclesias, Patriarchales, Primariales, Archiepiscopales, & Episcopales; necnon omnia monasteria virorum valore annuum ducentorum florentium auri communi estimatione excedentia nunc quomodocunque vacantia, & in posterum vacatura, & voluit quod excessus huius modi in litteris exprimat. Ac etiam referantur dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcunque aliam dispositionem Patriarchatum, Primatum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, ac aliorum, & aliorum quorumcunque collatorum, & collaticum secularium, & regularium quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem) pertinentia, quæ post illorum obitum, aut ecclesiarum, seu monasteriorum, vel aliarum suarum dignitatum dissolutionem, seu amissionem, vel priuationem, seu translationem, vel alias quomodocunque vacaverint, & ad provisionem successorum ad eadem ecclesias, aut monasteria, vel dignitates apostolicas autoritate faciendam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem quomodocunque vacant, & vacabunt in futurum.

Supradicta regula referat primò ecclesias cathedrales, ut videtur discordias, contentiones, & lites, quæ ex electione canonorum oriebantur. Et licet in extrinsecis ad regimen, & iuxta prædictam reg. 1. Cancellariæ, essent huiusmodi ecclesie referatæ, non tamen cum hac amplitudine. Nam in prima regula solum erant referatæ, si apud sedem vacaverint. At in hac secunda regula referatæ sunt quomodocunque vacant, ut bene

advertit Azor. 2. part. instit. lib. 6. cap. 30. quasi. 12. vers. sed cur. hoc. Non tamen ex hac reservatione priuantur Reges, alijque principes iure sibi concessio præsentandi, esto ex privilegio, vel consuetudine ius patronatus illis competat; sed Rex præsentat, & Pontifex instituit præsentatum. Contrarius præf. cap. 36. à n. 2. & 6. Gonzalez gloss. 1. num. 49. Nicolaus Garcia 5. par. de benef. c. 1. num. 219. August. Barbofa 3. p. alleg. 57. num. 85.

Secundo referat hæc regula monasteria virorum valore ducentorum florentium auri excedentia. Monasteria inquam monachis destituta, vel quæ solia sunt commendarij, vel ut clarius dicam, quæ consistorialiter per viam cedulæ providendi solent. Sic Mandos. in hac reg. 2. quasi. 3. & tract. designatur. gratia. in Rub. de provisionib. vel. monasteria. Azor. 2. part. lib. 6. cap. ult. quasi. 10. Gonzalez gloss. 1. num. 30. & 59. Item monasteria virorum non monialium habentium iurisdictionem, esto electiva sint Barbofa alleg. 57. num. 91. Debent tamen excedere illum valore ducentorum florentium auri, & tales excessus in litteris exprimi, ut in dicta reg. cauetur.

Tertio referantur beneficia vacantia tempore quo vacat episcopatus, & successor de novo provius illius non capit possessionem. Excipit nisi talis provius fuerit Cardinalis, quia ratione huius supremæ dignitatis potest absque possessione capta, & litteris ostensis beneficia providere, eo præcisè quod à Pontifice provius sit dignitate, Cardinalatus insignitus, ut tradit Gonzalez variis decisionibus comprobans super reg. 8. Cancell. gloss. 24. à num. 6. Dixi beneficia referari vacantia tempore quo vacat episcopatus. Quod procedit, dummodo ad episcopum pertineat ius, & electionis, nominatio, seu collatio. Nam si ad alium pertinet electio, vel nominatio, esto ad episcopum pertineat institutio, seu confirmatio non referatur. Cum quia prima dispositio beneficij attenditur. Tum quia solum voluit Pontifex ius quod ordinariis competeat sibi auocare. Quapropter si simul cum episcopo alius provideret beneficia, se iuri alterius derogaret, cessat reservatio, & ille alius deficiente episcopo confert beneficia iure proprio, ut deciditur in cap. vno. ne sede vacante. in 6. & ita tradunt Garcia 5. par. de benef. cap. 1. à num. 229. Augustinus Barbofa 3. p. de potest. episcop. alleg. 57. num. 90. Quod si provius beneficiorum ex concordia diuisa est inter episcopum, & capitulum per unum, ita ut vno mense provideat episcopus, alio capitulum.

Dubium est, an vacante episcopatu sit tale beneficium referatum? Et quidem si turnus pertinet ad capitulum, nemini potest esse dubium cessare reservationem. At si turnus ad episcopum pertineat, videtur esse beneficium referatum, quia talis provius ad episcopum integrè pertinebat, si viveret, & Pontifex provisiones episcopo competentes sibi auocat. Item quia in tali reservatione nulli iuri alterius ab episcopo derogatur. Verum longè probabilius est hæc beneficia referata non esse, quia deficiente episcopo succedit capitulum iure proprio beneficia conferens, ut deciditur capite vno. ne sede vacante. in 6. Tum quia ius conferendi beneficium ex iure communi episcopo, & capitulo conferens vnicum est, & indivisum, & solum ex concordia exercitium dividitur per turnos ob tollendas dissensionem. Ergo deficiente episcopo ius integrum in capitulo radicitur. Ergo in reservatione beneficiorum pertinentium ad provisionem episcopi, hæc comprehendendi non possunt, & ita tenet Garc. 5. p. de benef. cap. 1. à num. 235. Gonzalez de mensib. & alternatiis gloss. 45. §. 3. num. 49. August. Barbofa 3. p. alleg. 57. num. 90. Cæterum si non solum exercitium conferendi, sed etiam ipsum ius esset ita diuisum inter episcopum, & capitulum, ut nequaquam deficiente episcopo posset capitulum beneficia providere, sed futuro episcopo essent referanda, iuxta textum in cap. 2. ne sede vacante aliquid innovetur. (quod raro contingit) in tali casu reservatio intraret, Gonzalez n. 50. Garcia n. 244. Barbofa n. 90. sine.

Quarto referantur beneficia vacantia post renunciationem episcopatus à Pontifice admissam, vel post translationem ad alium episcopatum, etiam antequam episcopus admissionis, renunciationis, vel translationis notitiam habeat. Nam esto possit episcopus episcopatum administrare, dum supradictæ admissionis vel translationis non habet notitiam; at beneficia providere nequaquam potest; quia hæc inter fructus episcopatus computantur, qui à die admittæ renunciationis, vel translationis episcopo debentur. Sic Garcia 5. par. de benef. cap. 1. num. 245. August. Barbofa 3. p. de potest. episcop. alleg. 57. num. 92.

Duplex restat examinanda difficultas. Prima, an compræhendantur beneficia, quæ iure devoluto ad episcopatum pertinent? Secunda, an compræhendantur beneficia aliqua pertinentia ad collationem alicuius dignitatis non referatæ Pontifici? Et primæ difficultati breviter respondeo, verius videri compræhendis siquidem in supradicta regula referantur beneficia ad collationem episcopi quomodolibet pertinentia. Verbum enim quomodolibet, videtur non solum comprehendere pertinentia ex iure proprio, sed etiam ex devoluto, & tradit Garcia 5. p. de benef. c. 1. n. 256.

8 Ad secundam difficultatem dico si dignitas, ad quam pertinet beneficiorum vacantium collatio, non est reservata Pontifici, eo quod nec sit prima post Pontificalem, neque vacuit mensibus referatis, credo nullo modo beneficia sua provisionis reservata esse, quia notanda sunt illa verba regulæ, usque ad provisionem successorum ad eandem ecclesiam, aut monasteria, vel dignitates & idem est de quolibet alio beneficio, ut bene advertit Garcia supra) Apostolica auctoritate faciendam. Ergo provisio, quæ non auctoritate Apostolica, sed ordinaria facienda est, sub hac reservatione non cadit, & consequenter nec beneficia, quæ de illius provisione sunt.

PUNCTVM. XIX.

Explicatio reservatio regulæ tertiæ Cancellariæ.

- 1 Adducuntur verba regulæ.
- 2 Qualiter intelligatur debere esse dignitates maiores in cathedralibus, & præcipue in collegiatis vs sub hac reservatione continentur.
- 3 Vnicam tantum in qualibet ecclesia reservat.
- 4 Si unica solum sit in ecclesia, illa manet reservata.
- 5 Si prima dignitas capitulo unica sit, non reservatur, sed referuntur sequens.
- 6 Referuntur prioratus, præposituras, & alia dignitates, &c. exceptis ordinum militarium.
- 7 Referuntur per hanc regulam beneficia familiarium Papa, ac Cardinalium, & que sint.
- 8 An familiares familiarium comprehendantur? Sub distinctione responderetur.
- 9 Qui sint familiares Cardinalium ad effectum huius reservationis.
- 10 An comprehendantur vicarii, visitatores, aliique iudices à Cardinalibus designati? Sub hac ratione resolvitur non comprehenduntur.
- 11 Non est necesse familiaritatem durare semper, sufficit, si aliquando fuerit, cum beneficium obtinetur.
- 12 Quæ beneficia sub hac regula comprehendantur.
- 13 An ob familiaritatem impediatur optare in ecclesiis, in quibus est ius optandi? Resolvitur non impedi.

Tertia regula reservat omnes dignitates maiores post Pontificales in cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, nec non valorem decem florenorum auti communi estimatione excedentes principales in collegiatis ecclesiis Reservat etiam Prioratus, Præposituras, Præposituras, ac alias dignitates conventuales, & præceptorias generales ordinum quorumcumque, sed non militarium. Item reservat quæcunque beneficia, quæ sui etiam dum Cardinalis fungebantur honore existentes, ac S.R. E. videntur nunc & qui erant suo tempore Cardinalium familiares, continui commensales obtinent, & in posterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, seu ad quæ ius competit, aut competierit, etiam si ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorumdem vel alius recesserint, declarantur dignitates, quæ in cathedralibus etiam Metropolitanis, post Pontificales non maiores existunt, & quæ ex apostolice sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel aliis quovis modo in collegiatis ecclesiis principalem præminentiam habere noscuntur sub reservatione prædicta comprehenduntur debere.

1. Primo in hac regula referuntur omnes dignitates maiores in cathedralibus post Pontificalem, & in collegiatis ecclesiis principales dignitates. Quæ autem sit dignitas maior in cathedralibus, quæ præcipua in collegiatis, ex consuetudine provisionum colligendum est. In Gallia, & Hispania decanatus est maior dignitas, in aliis solet esse Præpositus. In collegiatis qui toti canonicorum collegio præest, ille præcipuum habet dignitatem, quique vocatur Abbas, & aliquando Prior: sic relata glossa in cap. de liberatione de officio legari. in 6. ante finem: tradit Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 6. cap. 34. quæst. 10. vers. item dignitates principales. Flamin. de resignat. lib. 2. quæst. 1. num. 83. & 84. August. Barbosa 3. p. allegat. 37. num. 55. Debet tamen dignitas cum vacat actu esse maior, ut locum habeat reservationi, neque sufficit maiorem esse in potentia; quia ea quæ solum in potentia maior est, absolute maior non est, et esse possit. Sic Garc. 5. part. de benefic. cap. 1. à num. 256. Gonzalez gloss. 51. n. 58. Barbosa 3. p. de potest. episc. allegat. 57. num. 98. Quæ propter si aliqua dignitas esset erecta in primam sub conditione aliqua, quæ tempore vacationis non fuit purificata, non manet reservata, quia actu maior non est, sed erit, tamen in erectione adiecta sit clausula, ex nunc, prout ex tunc, quia hæc causa esto efficax sit ad retrahendum effectum à die datæ: hoc intelligendum est in casu, quo conditio purificata esset, secus illa perseverante: nam dum illa perseverat, omnem dispositionem suspendit purificata vero conditio: retrahitur eius efficacia ad diem datæ, quoad effectus iuri alterius quæsito non præ-

iudicantes, quales sunt antiquitatis, erectionis, & aliarum prærogatiuarum non autem quoad collisionem medio tempore factam inualidandam, cum legitime facta sit utpote de beneficio non reservato, sic aliis relatis Barbosa n. 99. & expresse contigit in decanatu ecclesie Vallisoletanæ, nunc cathedralis, antea collegiatis, qui in primam dignitatem fuit erectus post cellum, vel decanatum, aut aliam quamlibet amissionem, vel dimissionem prioris, vel illius coadiutoris, cum clausula ex nunc, prout ex tunc, quæ conditio purificata fuit tempore quo vacavit decanatus, eaque de causa non fuit reservatus, & cum mens ordinarij vacaverit, ab alio fuit provisus, ut latius referunt Garcia, Gonzalez, & Barbosa supra à Rota decim fuisse 11. Decemb. anno 1600.

Præterea contingere potest aliquam dignitatem ecclesie cathedralis non esse maiorem, habere tamen præminentiam in collegiatis, & ratione huius præminentie sub hac reservatione comprehenduntur, quia absolute illa dignitas est prima in collegiatis, esto in cathedrali non sit maior, & constat ex sine supradictæ regulæ & notavit Garcia 5. p. de benefic. c. 2. num. 260. Barbosa n. 98.

3. Rursus cum regula reservat omnes dignitates maiores in cathedralibus, & præcipuas in collegiatis, vnicam tantum in qualibet ecclesia reservat, esto in ea plures sint, quia ille terminus vniuersalis omnis, appositus est, ut dignitates omnes omnium Ecclesiarum comprehendere, non ut comprehendere: cuiuslibet singularis ecclesie omnes illius dignitates, sic Mandol. reg. 3. Cancell. quæst. 3. per totum. Gonzal. gloss. 21. n. 7. Garc. 5. p. de benefic. cap. 2. num. 262. August. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 57. num. 100. Verum si in via ecclesie duas, vel plures sint æque præcipue, affirmandum est omnes reservatas esse. Nam cum reservatio supradicta effectum habere debeat, & nulla appareat specialis ratio, ob quam potius vnam dignitatem, quam aliam afficiat, omnes comprehendere debet; præcipue cum verba legis omnibus aptari possint, & ita tenet, & decisionibus Rota comprobat Garcia dicta 5. p. de benefic. cap. 1. num. 265. Mandosius in hac reg. quæst. 4. Barbosa n. 101. Azor. 2. p. lib. 6. c. 34. q. 10. vers. quæres deinde. Aloysius Riccius collect. 1670. ampliat. 1.

4. Sed quid si in ecclesia solum adsit unica dignitas, manebit hæc reservata? Videtur manere non possessio de illa non verificatur, quod sit maior, nec principalis cum non sit alia, vnde comparatione maiorem tamen habere possit: & ita tenet Gomez de expectatiuis, num. 46. Zerola 1. p. verbo dignitas §. 1. Cardinalis collect. 30. quod incipit in hoc dubio, sub num. 7. vers. sed adhuc p. p. modum. & n. 8. Aneas de Falconibus in tract. de reservat. §. 3. principal. n. 32. ad finem.

At contrarium tenendum est cum Garc. supra, num. 257. Barbosa num. 102. Gonzalez gloss. 9. §. 4. à num. 18. Simonet tract. de reservat. q. 85. num. 4. & decim fuisse à Rota in via Tunitana Archiepiscopatus 7. Maij 1574. coram Montisilicōnem tunc Aloysius Riccius collect. 1670. ampliat. 2. Garcia num. 16. p. de benefic. cap. 1. num. 261. quia esto verbum maiores, quod comparationem præsumit sæpè supponit, & sæpè pro politius tantum accipitur, ut contingit in his terminis, optimus maximus, supremus proximus, qui licet superlativi sint, & politius supponant ex natura suarum sæpè tamen pro politius tantum accipiuntur, iuxta leg. illa verba. & leg. proximus, de verb. significat. & tradit Aleiar. ibi, & pluribus exorat Pallador. lib. 1. verum quovis, cap. 7. per totum: licet contingit in hoc verbo primogenitus, quod licet comparatione aliorum, qui post natus dicitur: sæpè tamen de filio vnicò dicitur. Et ratio omnium est: quia omnia hæc verba non tam politius, quam æquitate sumuntur, & præstant hunc sensum: ille est optimus, maximus, supremus, quo nullus alius superior est: ille in presenti illa dignitas dicitur maior post Pontificalem, quia maior est. Et hic sensus colligitur ex verbis finalibus supradictæ regulæ: ibi reservatur illa dignitas, quæ præminentiam habet in collegiatis, esto in ecclesia cathedrali maior non sit. Ergo ad reservationem dignitatis in collegiatis ecclesiis non est opus esse plures dignitates principales: nam si solum illa dignitas adesset, illa sola referretur. Ergo similiter ad reservationem dignitatum ecclesie cathedralis non est opus plures dignitates adesse, sufficit si adsit vna, quæ nulla maior sit, illa enim erit referata.

5. Quod si prima dignitas post Pontificalem capitulo unica sit, respectu illius non intrat reservatio. Quia ratione vniuersalis quasi extinguitur, & conloquitur, & reputanda est, ac si non esset: ac proinde illa dignitas quæ in ordine succedit, prima nuncupanda est, & huic reservationi subiecta. Sic Garcia 5. p. de benefic. cap. 1. num. 269. Barbosa alleg. 57. n. 201. Aloysius Riccius collect. 1670. ampliat. 3. & à Rota in causa Virdunens. decanatus 9. Martij 1580. testatur Riccius, & Garcia fuisse licitum.

6. Secundo reservat supradicta regula Prioratus, Præposituras, Præposituras, ac alias dignitates conventuales, & præceptorias generales quorumcumque ordinum, &c. non regularum, Reservat inquam Prioratus, Præposituras, &c. non regularum, sed conventuales perpetuas, quæque dari solent in comm-

mendam, & quarum electio non fit a religiosis simul congregatis. Azor. 2. p. in *insti. moral. lib. 6. cap. 34. q. 10. vers. quare ter-*
ria. Aug. Barbosa 3. p. de *potest. episc. alleg. 57. num. 103.* Gonzalez
gloss. 5. n. 59. Garcia 5. p. *part. de benef. cap. 1. n. 271.* Dixi
 reuerenti conuentuales perpetuas, nam temporales ordinum
 mendicantium nequaquam sub reuerentione cadunt, & nota-
 uit Mandos. de *reuerent. q. 10. & Garc. num. 272.* Gonzalez
 n. 60. Barbosa num. 104. Cum autem reuerentia excipit prio-
 ratus ordinum militarium, sciendum est cum Glossa *verbo mil-*
itarius. in elem. quia conuincit. de Religiosis domib. Azor. & Bar-
bofa supra. esse alios ordines, qui ex proprio instituto non mi-
 ficiat, sed hospitalitati adhibentur, cuiusmodi sunt, Ordo sancti
 Spiritus in Saxia, Ordo Cruciferorum in Vrbe, Ordo S. Anto-
 nij Viennensis in Gallia, & de horum ordinum prioribus re-
 feratatio intelligitur. Non autem de prioribus ordinum mi-
 litarium, quales sunt Ordo S. Ioannis Hierosolymitani, sancte
 Marię Teuchonicorum sancti Iacobi, Calatrane, Alcantare in
 Hispania, Christi Domini in Lusitania, sancti Stephani in du-
 catione Florentiæ. Horum enim prioratus, & commende à re-
 feratatione excluduntur, eo quod milites horum ordinum sint
 maxime de ecclesia beneficij.

7 Tercio referat supra dicta regula beneficia familiarium
 Papæ, ac Cardinalium conueniuntur commensalia. Quæ
 referatatio declaratur sufficienter, si declaramus, qui sint fa-
 miliares Papæ, & Cardinalium continui commensales, quæ-
 que beneficia illorum referantur per hanc regulam. Fami-
 liares igitur Papæ, illiusque continui commensales ad effec-
 tum referatationis dicuntur officiales, seu scriptores Ar-
 chidiaconi Romanæ curiæ, iuxta constitutionem Iulij II. editam 7.
 Kalend. Decemb. anno 1550. quæque confirmata, & decla-
 rata fuit constitutione Leonis X. quæ incipit, *Lex ministerij*
procuratoris, & est in bullario 6. eiusdem Pontificis, & constit. 18.
 Pauli III. incipiente, *Romani Pontificis,* & constit. 89.
 Pij V. incipiente, *Priorem,* Item sunt familiares cubicularij,
 & leuciferi ex constit. 14. Leonis X. incipiente, *Romanus,*
 & ex constit. 3. Pauli III. incipiente, *Providentia.* Item
 Milites S. Petri; ex constit. Leonis X. incipiente, *Sicut*
pridem, & constit. 3. Pauli III. ac constit. 46. Pij IV.
 Milites S. Pauli ex constit. 23. Pauli I. incipiente, *Roma-*
nus Pontifex, & ex constit. 4. Iulij III. Milites Pij, ex
 constit. 1. & 16. Pij IV. Milites Lauretani, ex constit. 16.
 Sixti V. incipiente, *Postquam commissarius cameræ,* ex consti-
 tut. 44. Sixti, incipiente, *Ad excessum.* Thesaurarius datariæ,
 ex constit. 45. Sixti V. incipiente. *Ut ingens.* Auditor cam-
 eræ confidentiar. ex constit. Sixti V. incipiente, *Divina*
Dei providentia. Conclauitæ, ex constit. 32. Sixti V. De-
 nique Paulus III. in sua constit. 78. & 79. & Iulius III. con-
 stituit 44. declarant veros familiares, & continuos commensales
 reputandos esse ad effectum referatationis; Referendarios,
 & alios officiales ex palatio apostolico panem habentes, Pro-
 tonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotæ, Acolyos, Scuti-
 feros, secretarios, litterarum apostolicarum scriptores, cu-
 bicularios, reliquosque officiales Romano Pontifici pro tem-
 pore existentis in palatio deferentes, aut custodiam facien-
 tes, licet ibi non habitauerint, nec in tinello commederint, aut
 panem receperint. Nam esto ij non sint realiter commensales,
 tamen eo ipso, quo Pontifex vult, vt tales vere, & proprie
 reputentur, & non per fictionem, omnia privilegia veris,
 & rebus commensalibus competentia illis competunt: &
 notauit Gonzalez *gloss. 5. n. 16.* August. Barbosa de *potest.*
episc. alleg. 57. num. 106. Garcia 5. p. de *benef. cap. 1. n. 273.*
 Simoneta de *reuerent. quæst. 35.* Fatnac. *decis. 691. num. 3. in*
notis.

8 Dubium tamen est, an familiares familiarium Pontificis
 sub hanc cadant referatationem? Videtur non cadere, quia re-
 feratatio est stricti iuris, cap. *presenti, verbo finitur, de officio le-*
gati. c. 6. Cassador. *decis. 4. num. 6. de referat. ac proinde quo*
ad facti possit limitanda est. Ergo familiares familiarium com-
 prehendere non potest. Pro contraria parte stat communis sen-
 tentia hos familiares familiarium comprehendendi, quia seruien-
 do familiaribus Papæ, Papæ videntur seruire, Et fauet *lex*
quæstionum. §. sed an instituent. ff. de fundo instruct. & tradit,
alios referat Menoch. de arbitr. casu 201. numer. 120. Man-
 dos. *super reg. 3. Cancellar. quæst. 17.* Garc. de *benef. 5. p. cap. 1.*
num. 326.

In hoc dubio distinguendum censo, si subfamiliares desi-
 gnati sint à Pontifice, vt eius expensis alantur, credo sub re-
 feratatione comprehendendi, quia vere, & proprie, Pontifici infer-
 uiant, & illius sint commensales. Barbosa 3. p. *alleg. 57. num.*
207. At si absque vlla assignatione Pontificia expensis fami-
 liares alantur, sub referatatione non comprehenduntur, quia
 vere, & proprie Pontifici non inferuiant, sed eius famulis.
 Vnum tamen credendum esse certum, si Pontifex suo familiari
 designet alimena pro se, & duobus subfamilibus abso-
 lute sumptis absque expressa illorum nominatione, ipseque
 familiares plures quam duos subfamilibus haberet, nullius ho-
 rum subfamilium beneficia manebunt referata ob incerti-
 tudinem designationis, & tradit Garcia de *benef. 5. p. cap. 1.*
vers. de Castro Sum. Mor. Pars II.

n. 330. & colligitur ex *leg. duo sunt Titij. ff. de testamentaria tu-*
rela. & leg. si fuerit. ff. de rebus dubis. Ex quo non leue argu-
 mentum sumitur ad probandum nullam esse referatationem
 quando non adest designatio Pontificia.

9 Familiares Cardinalium, illorumque commensales ad
 effectum referatationis sunt, qui Cardinalibus tanquam famuli
 deseruiunt, & ob eam causam eorum expensis aluntur; colligitur
 ex *cap. fin. de verbor. significat. in 6. & tradit Simoneta*
de referat. quæst. 35. num. 2. Flamin. de *referat. lib. 5. quæst.*
ult. num. 196. Azor. *lib. 5. cap. 23. quæst. 8.* August. Barbosa 2. p. *de*
potest. episc. alleg. 57. num. 108. Garcia 5. p. de *benef. cap. 1.*
num. 315.

Notanter dixi, qui tanquam famuli deseruiunt, vt exclu-
 derem ab hac familiaritate, & consequenter à referatatione fra-
 tres, & nepotes Cardinalium in eorum domibus commorantes,
 eorumque expensis alios; quia non ibi assistunt, vt famuli, &
 seruitores, vt variis decisionibus Rotæ comprobatur Garc. 5. de
benef. cap. 1. n. 317. Et idem est de omnibus illis, qui non vt fa-
 miliares, & seruitores, sed vt amici, & consanguinei ex elec-
 tione, aliâve causa in domibus Cardinalium aluntur. Garcia
supra. Barbosa 3. p. de *potest. episc. allegat. 57. n. 111.* Malsard. de
probationib. concl. 75. n. 3.

10 Solum de vicariis, visitatoribus, aliisque iudicibus à
 Cardinali designatis, est dubium; an sub familiaribus compre-
 hendantur? Et comprehendi affirmat Sarmiento *select. lib. 7. cap.*
ult. Segura de Auolos in direct. iudicium ecclesiastic. 1. p. cap. 14.
n. 38. quem sequitur Sbroz de *vicario episcopi in additionib. ad*
quæst. 147. lib. 2. Mouentur; quia si vere Cardinali deseruiunt, &
 in communi modo loquendi seruitores (vulgo *criados*) nun-
 cupantur. Nihilominus probabilius est, hos sub titulo fami-
 liarium non comprehendendi. Tum quia hi non tam personæ,
 quam dignitati deseruiunt. Tum quia non famuli, sed officia-
 les, & iudices appellantur, & titulo officij salarium accipiunt.
 Quod à fortiori verum habet, si absque salario, aut expensis
 essent vicarij, aut officiales constituti. Garcia *dicto cap. 1. sub*
num. 318. Barbosa *alleg. 57. num. 111.* At si tempore quo ij sunt
 vicarij constituti erant ex continuo commensales Cardina-
 lium, ob vicariatium non videntur familiaritatem amittere, sed
 potius illam continere, cum eius expensis viuunt, & Cardina-
 libus in nobiliori munere inferuiant. Gonzalez *gloss. 51. num.*
66. Quintil. Mandos. *reg. 3. Cancell. q. 19.* Garcia *n. 322.* Barbosa
num. 312.

11 Vt autem hac referatatio ob familiaritatem Pontificis
 vel Cardinalis locum habeat, non est necesse familiaritatem
 durare aliquo determinato tempore. Quocumque enim tempore
 etiam breui daret, si eo durante receptum, vel habitum sit bene-
 ficium sufficit, vt referatum maneat. Sic Garcia *n. 5. p. c. 1. n. 266.*
 Barbosa *alleg. 57. n. 113.* Debet tamen probari qualitas familiari-
 tatis, vt dicta referatatio locum habeat. Alias ordinarij prouide-
 debit, vt prope qui habet intentionem fundatam. Flamin. *lib. 10.*
de referat. q. 3. n. 21. Barbosa *n. 110.* vbi bene aduertit hanc fa-
 miliaritatem ad effectum referatationis non probari, eo quod
 probetur sede vacante in familiarem Cardinalis fuisse receptum,
 quia toto illo tempore nulla est regularum Cancellariæ refera-
 tio, cum morte Pontificis extinguantur: probati enim debet
 durasse familiaritatem tempore quo regulæ Cancellariæ locum
 habent.

12 Restat, vt de beneficiis comprehensis sub hac regula di-
 camus. Et breuiter respondeo comprehendi omnia beneficia,
 quæ durante familiaritate habuisti, tamen si illa ius solum ad
 rem habuisses, si quidem in supradicta regula dicitur, *In quibus*
(id est beneficiis) seu ad quæ ius eis competit, seu comperierit.
 & notauit Garcia 5. p. de *benef. c. 1. n. 278.* Neque ab hac re-
 feratatione liberantur beneficia esto per obitum Cardinalis, vel
 Pontificis, aut alia via ab eorum familiaritate discesseris; quia
 ita cauetur in supradicta reg. ibi, *etiam si ab ipsa familiaritate*
per obitum Cardinalium eorundem, vel alios recesserint, vt bene
Menoch. de arbitr. casu 201. n. 113. cum sequi. Barbosa 3. p. *alleg.*
57. n. 113. beneficium enim semel referatum, semper referatum
 manet. Dixi, te debere durante familiaritate ius saltem ad
 beneficium habere, quod de iure proprio intelligitur, iuxta
 dicta in princ. huius disput. Hoc tamen eius subiequi debet ius
 in beneficium: alias si nunquam in beneficium ius habuisti non
 ratione tui, sed alterius vacabit. Vt igitur referatatio intret ra-
 tione tui, vacare beneficium debet.

13 Ex supradictis videtur inferri pro ecclesiis, in quibus
 est ius optandi, familiaritatem Pontificis, seu Cardinalis hoc ius
 priuatum esse; si quidem non potest nouam præbendam obti-
 nere, quin præbendam dimittat ab inferiori possidendam. At
 si dimissa præbenda referata est ratione familiaritatis, non po-
 test illam dimittere, vt inferior possideat. Ergo neque ipse po-
 terit nouam obtinere. Hoc autem videtur cadere in gratia præ-
 iudicium ipsorum familiarium, imo & Pontificis referatationis.
 Ergo dicendum est ad referatationem non sufficere obtinere
 beneficium tempore familiaritatis, sed necessarium esse obti-
 nere illud in perpetuum.

Dicendum tamen est, neminem ob familiaritatem Ponti-
 ficis impeditum esse optare (nisi consuetudo in contrarium
 præscripta

præscripta sit.) Quia non est æquum ob qualitatem speciali honore dignam privati aliquem iure aliis illa qualitate carentibus concessio, & tradit Cardin. *cons. 126. incipiens, vacauerunt in sim.* Gonzalez *gloss. 34. num. 42.* Garc. *5. p. de benef. c. 1. num. 335.* Barbosa *alleg. 57. num. 114.* Sed an optatum, an dimissum maneat referuatum? non constat apud doctores. Et quidem si per optionem titulus beneficii non mutatur, sed locus in choro, sedes in capitulo, aliaque qualitates extrinsecæ mutantur, certum est referuatum esse beneficium præhabitu nouis illis qualitatibus affectum. At si titulus mutatur, existimat Garcia *num. 346.* nequaquam optatum referuatum manere, si tempore optionis non adest in optante qualitas industria referuatis, scilicet familiaritas subcollectoris. Protonotaria, &c. Et ratio esse potest; quia nouum illud beneficium, neque ius ad illud determinatum acquisitum est durante qualitate iudiciali referuatis. Ex quo ergo capite ei potest referuatio provenire? Quod si dicas, quia loco dimissi subrogatur, & ob hanc subrogationem cessat referuatio respectu prioris beneficii dimissi, & succedit in obiecto, vt dixit Cardinal. *cons. 126. ad finem.* Lebuff. *in additionib. ad reg. 3. Cancell. verbo obtiner.* Paulus Granatell. *ad Simonetam. quest. 35. num. 42.* Gonzalez *gloss. 34. num. 42.* Barbosa *alleg. 57. num. 114.* Contra est, quia subrogatio referuatiorem inducere non potest, alias resignare, vel permutare libere possent habentes beneficia referuata, cum possent dicere loco beneficii referuati aliud subrogatum esse. Item neque verum esse beneficium semel referuatum semper manere referuatum; si quidem in optione mutaretur referuatio ex vno in aliud beneficium, quod certe non est dicendum. Existimo ergo probabilius beneficium familiaris quod in optione dimittit referuatum esse, neque in illo dari optionem beneficium vero optatum à referuatiōe esse liberum, nisi tempore optionis habeat optans qualitatem referuatis induciam.

PUNCTVM. XX.

Explicatur referuatio quartæ regulæ Cancellariæ.

- 1 Apponitur regula.
- 2 Vltra generalem collectorem vnicus subcollector in qualibet diocesi esse constituendus.
- 3 Si subcollector alium subcollectorem specialem designaret, huius non manerent beneficia referuata.
- 4 Non est necesse, vt subcollector officium subcollectoris actu exerceat, vt eius beneficia referuata maneant.
- 5 Probabilius est non sufficere designationem subcollectoris, sed esse necessariam subcollectoris acceptationem.
- 6 Qualiter constare debet collectorem, vel subcollectorem esse deputatum, cum ad referuatiōem, tum ad fructus colligendos.
- 7 Quæ beneficia sub hac regula comprehendantur.

Quartæ regulæ referuatio omnia beneficia ecclesiastica quocumque collectorem, & subcollectorem vnico- rum in quacunque ciuitate, vel diocesi, qui suo tempore officia exerceant subcollectorem, fructum, & prouentum eam re Apostolicæ debitorum, illa videlicet beneficia dumtaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, seu ad quæ ius eis competebar.

1 Pro huius regulæ explicatione aduertendum est vltra generalem collectorem vnicum subcollectorem, & non plures in qualibet diocesi esse constituendum, vt referuatio locum habere possit. Quapropter si vnicus in ciuitate, & alius in diocesi constituantur, neutrius beneficia referuata erunt, quia non vnicus subcollector, sed plures in diocesi existunt contra supradictam regulam, & non est specialis ratio, quare magis vnus quam alterius beneficia referuantur. Garc. *5. p. de benef. c. 1. v. 367.* Gonzal. *gloss. 51. à n. 71.* Barbosa *1. p. alleg. 57. n. 119.* Quod procedat casu quo collector plures subcollectores generales designare possit, illosque simul resignaret. Nam si vnicum tantum designare possit, & illo resignato alium designaret, tacite primum reuocaret, & generaliter quoties quis secundum subcollectorem deputat, primum reuocare censetur. Quia credendum est iuxta formam iuris designationem facere voluisse, Mandos. *in hac regula q. 16. n. 2.* Garc. *ditto c. 1. n. 366.* Aloys. Ricc. *collet. 1647. ampliat. 4.* Barbos. *3. p. de potest. episc. allegat. 57. num. 122.* Quod si non obtante prioris designatione designaret quis secundum subcollectorem intendens primum non reuocare, beneficia acquisita à priori tempore quo vnicus fuit, manebunt referuata secus vero si socium habet. Excepi, nisi designatio socii nulla esset: eo quod collector potestas limitata sit, vt non possit nisi vnicum subcollectorem designare. Garc. *supra n. 370.*

2 Sed quid si subcollector alium subcollectorem particularem designaret, vt nomine ipsius fructus Pontifici debitos colligeret, quod non inficior præstare possit, eo quod sit delegatus ad vniuersitatem eausarum, iuxta ea que statit Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 31. à num. 4.* In tali casu huius

subcollectoris particularis beneficia referuata non erant. Quæ regula referat beneficia vnici subcollectoris, & sic non est vnicus, cum socium habeat. Beneficia vero primi, & præcipui subcollectoris hunc secundum designantis credo referuata esse. Quia ab eo designatus non tam debet dici subcollector, quam commissarius subcollectoris. Et regula referuans beneficia subcollectoris, de vero, & proprio, & ad vniuersitatem eausarum designato intelligenda est. Garc. *5. part. de benef. cap. 1. num. 374.* & 375. Barbosa *3. part. allegat. 57. num. 123.* Deinde subcollector, cum sit à Pontifice delegatus, & iurisdictionem habeat, debet esse persona qualificata iuxta formam textus in *cap. statutum. in princ.* & in *cap. in nullo. in fine. de rescript. ib. 6.* Alias nulla erit deputatio. Debet ergo esse canonicus ecclesie cathedralis, vel alias persona in dignitate ecclesiastica constituta, tempore inquam deputatiōis, tamen postea non sit. Gonzalez *gloss. 51. n. 79.* Garcia *cap. 1. n. 378.* Barbosa *num. 126.*

4 Dubium tamen est, & satis inter doctores controversum an subcollector officium subcollectoris exerceat debeat, vt eius beneficia sub referuatiōem cadant? Rationem dubitandi fecerunt verba illa regulæ: *Qui suo tempore officia exerceant.* Quæ non debent esse inutiliter apposta. Ergo qui nunquam subcollectoris officium exerceat, eius beneficia sub referuatiōem cadere non possunt. Et ita tenet Crescen. *decis. 17. de prebend. Rota teste Puteo. decis. 305. qua incipit licet Rota. ibi 3. decis. 1346. incipit Ioannes Paulus. lib. 3. part. 3. diuers. Malcard. de probat. concl. 317. n. 127.*

Nihilominus communis est sententia non requiri exercitium actu, sed sufficere in potentia, ita vt potens sit officium subcollectoris exerceat, neque per ipsum fiet, quominus illud exerceat. Mandos. pluribus comprobans *super hunc reg. quest. 4.* Flamin. *lib. 2. de resignat. quest. 16. num. 26.* Gonzalez *gloss. 52. num. 71.* Garcia *5. part. de benef. cap. 1. num. 345.* & 351. Barbosa *3. part. de potest. episc. alleg. 57. num. 116.* Riccius *in collect. 5. p. coll. 1647. qui que restantur sæpe à Rota decedum esse. Ratio ea esse potest; quia conditio ab aliquo expulsiua, cuius executio per ipsum non fiat, est perinde ac si executioni mandata esset. cap. cum non fiat. 66. de Regul. iur. in 6. & leg. in iure civili. 1. ff. de condit. & demonstrat. & pluribus exornat. Mol. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 13. à num. 14. Ergo exercitium subcollectoris, quod est in subcollectore expulsiuum, si per ipsum non fiat, quominus sit, reputandum est, ac si verè esset.*

5 Rursum sit difficultas; an sufficiat esse aliquem subcollectorem deputatum, tamen subcollectoriam non acceptantem, vt eius beneficia referuata censentur? Affirmat Rota *decis. 12. de prebendis. in nouis.* Mandos. *in hac regula. questio. 4.* Garcia *5. part. cap. 1. num. 347.* Barbosa *alleg. 57. num. 116.* Mouenur, quia iurisdictione delegata transferri in delegatum à tempore datæ quoad habitum; et ideo quoad exercitium præsentationem litterarum requirit, vt tradit, alijs relictis. Aloysius Riccius *collet. 1647. vers. amplia tertio.* Molina de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 7. num. 58. Garcia *5. part. de benef. cap. 1. num. 349.* Mandos. *reg. 2. 7. quest. 17. num. 4.* & *reg. 3. 1. q. 1.* Barbosa *alleg. 57. n. 116.*

Verum mihi probabilius apparet necessariam esse acceptationem vt eius beneficia referuata censentur. Mouet; quia ante notitiam designationis, illiusque assignationem nequit subcollector officium subcollectoris exerceat, tamen fructus colligendi existant. Sed in supradicto dubio constat, vt eius beneficia referuantur. Ergo cum subcollector ante acceptationem hac potentia careat, nequeunt eius beneficia referuata esse. Neque obstat ante acceptationem habere iurisdictionem in habitu (quod sub lite est) sufficit quod non habeat illam expeditam, Et ita requirit acceptationem docet Gonzalez *gloss. 51. à n. 70.*

6 Præterea dubitare potes, quomodo constare debeat collector, vel subcollectorem esse deputatum, vt eius beneficia referuatiōi subint. Cui dubitationi respondeo debere constare per litteras parentes supradictæ deputatiōis, cap. cum in iure peritus. de officio delegati. & leg. vnica. Cod. de mandatis princip. vel saltem constare debet per testes deponentes se vidisse litteras commissiōis, vel commissiōis, & deputatiōi interfuisse. Bellenzinus de charitativo subsidio. *quest. 112.* Garcia *5. part. de benef. cap. 1. à num. 376.* Imo valius socius testis aliquibus adimniculis adiutus sic deponens sufficit, vt beneficia referuata censentur, sic Aloysius Riccius *collet. 1647. ampliat. 6.* vbi refert à Rota decedum esse. Barbosa *alleg. 57. numer. 124.* At si testes solum deponente collectorem, vel subcollectorem sic reputatum esse publica voce, & fama, nequaquam probarent sufficere ad effectum referuatiōis, quia hoc testimonium inducit solum præsumptionem, non veritatem. Bellenzinus *trac. de charitativo subsidio. quest. 111.* & 112. Aloysius Riccius *collet. 1647. ampliat. 6.* Nicol. Garcia *5. part. de benef. cap. 1. num. 378.* Barbosa *alleg. 57. num. 125.* Probato tamn aliquem esse collectorem, non est opus probare esse vnicum, vt illius beneficia impetrentur, qui

pro vincitate est à iure præsumptio, & contradicenti incumbit onus probandi, cum tenetur narratiuam verificare, sic supradicti doctores

Diximus de probatione collectorie, seu subcollectorie ad effectum reservationis. At si loquamur de probatione illius ad effectum colligendi fructus, nequaquam solentur tenentur ei solvere; neque secure solentur, nisi ex licetis deparationis confectis officium. Garc. 5. par. de benef. cap. 1. num. 377. August. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 57. n. 124. vbi addit cum Simone de reser. 93. 4. Moneta de decimis. c. 9. q. 5. n. 212. non sufficere transumptum, nisi sumptum fuerit nulla lite pendente, servata forma. c. 6. de fide instrum. vel sumptum fuerit ex reg. illius bullar. Pape.

Beneficia sub hac regula comprehensa sunt sicut in præcedenti regula omnia illa, quæ collector, seu subcollector habuit tempore quo officium exercit; et cetera officium illa obtinuerit; quia vetè durante officio illa obtinet, vt dicitur in supradicta regula, hoc est possidet, & retinet, iuxta l. g. clam. possider. vers. si autem, & ibi gloss. verbo obtinenda ff. de causa possid. c. propret. Imo si solum durante officio collectorie ius ad beneficia ei competit, sufficiens est vt sub reservationem cadant; si quidem in ipsa regula dicitur. Et in quibus beneficiis, seu ad que ius eis competebar. & tradit Belenzin. tract. de charit. sub tit. 3. §. 110. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 32. Barbosa alleg. 57. n. 123.

PUNCTUM XXI.

Explicatur reservatio quintæ, sextæ, & septimæ regulæ Cancell.

- 1 Explicatur quinta regula, & quæ in illa reservantur.
- 2 Quæ per regulam sextam reservantur.
- 3 Apponuntur verba regulae septimæ.
- 4 Reservantur primo per dictam regulam canonicatus, præbendæ, dignitates, & officia trium Ecclesiarum.
- 5 Item reservantur beneficia ad provisionem Cardinalium Episcoporum à Romana curia absentium.
- 6 De quibus Cardinalibus hoc intelligitur.
- 7 Ardenia contra supradictas regulas omnia irritantur.

Quinta regula reservat omnia, & singula beneficia quorumcumque curialium, quos dum curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcumque etiam à dicta curia temoto.

Hæc reservatio in corpore iuris contenta est in cap. presenti, de præbendis. in 6. vers. porro; & tradit Rebuff. hic. & Garcia cap. 1. n. 366. Debit tamen expediri, vt clarius constaret supradicta iuris reservatio: quid nomine curialis intelligatur, §. 2. huius puncti explicamus, ibique diximus curiam Romanam transferri, cum Pontifex eam sua Cancellaria, & Audientia transferret, secus cum ipse solus mutaret. Sed quia ex constitutione, Pauli III. & Clement. VIII. eadem reputatur curia Romana in Vrbe ac in loco vbi Pontifex existit, ideo ibi cum Cancellaria non adit, beneficia curialium sequentium Pontificem manent reservata, si inibi decedunt, & probat exemplum curialium sequentium Clement. VIII. cuius Ferrarium se consulit, & ibi decedentium, quorum beneficia testatur Gonzal. gloss. §. 1. n. 84. prouisa fuisse vt reservata.

Notanda sunt verba illa, curiam sequendo decedere contingit. Nam si curialis decedat, cum curia transferretur, non etiam sequens, sed potius ab ea recedens, nequaquam sub hac reservatione eius beneficia comprehenduntur. Comprehenduntur autem sub reservatione, cap. licet, cap. presenti, de præbendis. in 6. si intra duas dietas legales mortuus fuerit, secus si extra. Et idem est si curia non transferretur, sed ipse valentidinis, vel recreationis causa mutatur, & extra duas dietas à curia obit, non manebunt eius beneficia reservata, secus si intra duas dietas sic, aliis relictis, docuit Gonzalez gloss. §. 1. n. 86. c. seq.

Sexta regula reservat omnia beneficia cubiculariorum, & cursorum suorum. Circa quam regulam non leuis dubitatio orta fuit, de quibus cubiculariis esse intelligenda? Et quidem si ante Gregor. XV. loquamur, probabilis erat solum cubicularios officialis à Leone X. in suo collegio constitutos esse intelligendos: quia in sua constituitur, que est 14. in bullario, edita anno 1515. ne Apostolicorum, expressè prohibuit, ne alij præter supradictos nomen, & dignitatem cubiculariorum usurpent. Neque obstat hoc sub nomine officialium sedis Apostolicæ comprehensos esse in reg. 3. Cancell. quominus in præcepti illorum sit res reservatio, quia claritas gratia exprimitur: & ita notavit Gonzalez gloss. §. 1. num. 91. Verum loquendo à tempore Gregor. XV. clarum est, comprehendi in hac reservatione non solum cubicularios collegij Leonis X. sed etiam illos qui sunt extra muros, seu honoris causa cubicularij nuncupati, quia supradictus Gregor. & Leo XI. & Urbanus VIII. expedientes regulas Cancellariæ sic supradictam regulam declaraverunt. Barbosa 3. par. de potest. Episc. allegat. 57. num. 129. c. seq. Curiores vocantur, vt bene explicat Mandol. hic quæst. 2. num. 5. & Barbosa num. 131. qui sunt in banco cursorum, quique de capellis, & consistoriis Pape, & similibus Cardinales monent; quique à mandataris distinguuntur, & colliguntur ex constitutione Pauli V. quæ est in bullario notæ 71. tom. 3. fol. 281.

Septima regula reservat quoscunque canonicatus, ac præbendas, & dignitates, personatus, & officia in Sancti Ioann. Lateranen. & Principis Apostolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesiis, nec non ad collationem, provisionem, & presentationem, seu quamvis aliam dispositionem S. R. E. Cardinalium à Romana curia absentium ratione suorum Episcopatum, Cardinalatus, ac ipsorum Cardinalium titularum, & diaconiarum spectantia, quoad absentia sua duraverit, canonicatus, & præbendas, dignitates, personatus, administrationes, & officia ceteraque beneficia cum cura, vel sine cura vacantia, & in antea vacatura, tam in eadem Vrbe, quam in Ecclesiis, ciuitatibus, & diocæsisbus dictorum Episcopatum consistentia. Ac decernit irritum, &c.

Primo in hac regula reservantur canonicatus, præbendæ, dignitates, & personatus, & officia trium Ecclesiarum Urbis S. Ioannis Lateran. S. Petri, ac B. Mariæ Maioris. Neque obstat huic reservationi hæc beneficia iure ordinatio Pontifici tanquam Vrbis Episcopo competere: quia forte Archiepiscopi illarum Ecclesiarum, quia Cardinales erant, prætendebant sibi competere illorum provisionem, & ad tollendam hanc apparentem prætentionem expedita fuit reservatio. Azorius 2. part. institut. moral. lib. 6. cap. 34. quæstion. 10. vers. per septimam regulam. Gonzalez gloss. 13. à num. 22. Mandol. hic quæst. 1. sub numer. 3. Garcia 5. par. de benef. cap. 1. à numer. 400. Barbosa 3. de potest. Episc. allegat. 57. num. 133. Neque ex eo quod in supradicta regula facta sit mentio tantum canonicatum, præbendam, dignitatum, & personatum, & officiorum illarum Ecclesiarum, & non aliorum inferiorum beneficiorum, capellaniarum, scilicet & portionum, ac similiarum; inferri potest illa inferiora beneficia non esse de provisione Pontificis. Sunt enim si Archiepiscopi, & capitula dictarum Ecclesiarum privilegium non habent illa inferiora beneficia prouidendi. An vero illa habeant, & ad quæ beneficia extendantur, ipsi videre debent. Respectu enim horum inferiorum beneficiorum intacta reliquit Pontifex privilegia à Pontificibus prædecessoribus concessa. Gonzalez dicta gloss. 13. numer. 26. Garcia supra. Farinac. de off. 616. Barbosa numer. 134.

Secundo reservantur beneficia ad provisionem Cardinalium Episcoporum à Romana curia absentium spectantia, ratione Episcopatus, Cardinalatus, aut ipsius Cardinalis tituli, seu diaconie. Absentium inquam à Romana curia sine legitima causa. Nam quando absent ob residentiam in sua diocæsi, Ecclesiæque Cathedrali; iuxta decretum Trident. sess. 23. cap. 1. de reformat. non reservantur beneficia, quia talis absentia legitima est, & à concilio approbata, & tradit Azorius 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 34. q. 10. in fine. Gonzalez gloss. 24. n. 146. Barbosa 3. part. alleg. 57. n. 136.

Sed est dubium de quibus Cardinalibus Episcopis supradicta regula loquatur; an de omnibus, an solum de illis quibus Episcopatus est annexus, quales sunt Episcopatus Hostiensis, Portuen. Prænosten. Tusculan. Sabinen. & Albanen. Hi enim Episcopatus annexi sunt sex Cardinalibus antiquioribus presbyteris, qui tempore vacationis fuerint in Vrbe reperti. Ratio dubitandi est; quia hi Cardinales maiori prærogativa digni sunt quam ceteri, ac ceterorum beneficia non reservantur quocumque mense vacent, esto à curia abientes sint, vt constat ex seq. reg. 8. Ergo neque horum beneficia reservari debent, aut si horum beneficia referentur, & omnium debent reservari. Dicendum tamen est de sex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus est Episcopatus annexus, supradictam regulam intelligi. Quia hac reservatione voluit Pontifex eos mouere, vt eius semper lateri assisterent. Tum quia sunt præcipui. Tum quia à Romana curia eorum Episcopatus non multum distat. Mandol. hic quæst. 3. Garcia 5. par. de benef. cap. 1. numer. 404. Gonzalez gloss. 14. n. 142. Barbosa 3. part. allegat. 57. num. 135.

Neque ratio dubitandi videtur. Admitto per reg. 8. Cancellariæ omnes Cardinales indistinctè à reservatione ibidem contenta excludi, sed inde non inferitur, in reg. 7. non esse comprehensos hos Cardines Episcopos Romæ vicinos. Nam esto digniores sint, & aliis præferri debeant, hoc tamen non obstat, quominus ob bonum Ecclesiæ in aliquo specialiter grauentur, si grauen nuncupari potest hac beneficiorum reservatio. Quapropter eam in reg. 8. omnes indistinctè excipiuntur, subintelligendam est ab illa reservatione. At si reliqui in alia reservatione sunt inclusi, si quidem non manent excepti.

Neque enim credendum est regulam septimam reservationum ita inconuenienti correclam esse. Vt quid enim expediebatur, si per reg. 8. corrigenda erat?

7 Tandem subdit Pontif. x decretum irritans omnium quæ in contrarium huius regulæ, & præcedentium fuerint attentata, sic Aloysius Riccius coll. etan. decif. 5. part. c. llecian. 1672. August. Barbofa 3. part. de poss. Episc. alleg. 57. n. 138. Gonzalez gloss. l. 2. n. 10. Et nota gloss. vlt. Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 407. Quod procedit, esto cum ignorantia, & absque culpa attentata fuerint, Lancellos. de arrenat. 2. part. c. 11. l. mra. 3. n. 27. Aloysius Riccius, & Barbofa supra. Garcia n. 409. de efficacia huius decreti irritantis vid. r. potest Gonzalez dicit gloss. vlt. per totam. Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 409. Mandof. hic. q. 4. est enim ita efficax, vt insitiat, & annullat non solum titulum, sed etiam possessionem in contrarium, ita vt possessor defendi non possit aliquo ex remediis possessoris, quia est nulla, & iniusta talis possessio. Mand. reg. 1. Cancell. q. 3. per totam. Gonzalez gloss. 3. l. n. 8. & gloss. 66. n. 29. Garcia 5. part. de ben. sic. c. 1. n. 417. & 419. alij apud ipsos. Hoc autem intelligitur, dummodo de reservatione, & decreto irritantis constat, secus vero si non bene probatur; quia in casu dubio non est possessor spoliandus, vt aius reatus docet Gonzalez gloss. 3. l. n. 14. & 20. & gloss. 66. n. 39. Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 417. & 430.

P V N C T V M XXII.

Explicatur præcipua Cancellariæ reservatio contenta in reg. 8. quæ nuncupatur regula de mensibus, & alternatiua.

Hæc regula in hæc verba statuitur, Cupiens D.N. Papa patribus clericis, & aliis bene meritis personis providere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, qualitercumque, qualificata, & vbi- cumque existentia, & quomodocumque vacantia, aliter quam per resignationem. An beneficia patrimonialia sub hac regula comprehendantur? Arguitur pro, & contra. Resoluitur quæstio. Beneficia electiua sub hac regula comprehenduntur, sed non electiones canonicarum, Magistralis, & doctorales ecclesiarum Cathedralium, Regni Castella, & Legionis. Beneficia iuris patronatus qualiter comprehenduntur, remissive respondetur. Non comprehenduntur beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, seu receptitia. Beneficia monachalia probabiliter est comprehendenda. Beneficia nouiter erecta post regulam comprehenduntur. Non extenditur in iis beneficiis ad primam beneficii collationem, quidquid dicat Gonzalez.

Hæc regula in hæc verba statuitur, Cupiens D.N. Papa patribus clericis, & aliis bene meritis personis providere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & quorumvis ordinum regularia, qualitercumque, qualificata, & vbi- cumque existentia in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris, mensibus usque ad sua voluntatis beneplacitum extra Romanam curiam, alias quam per resignationem quocumque modo vacatura, ad collationem, provisionem, presentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem quorumcumque collatorum, & collatorum secularium, & quorumvis ordinum regularium (non tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter sedem Apostolicam, & quoscumque alios iura, & per eos qui illa acceptare, & obseruare debuerint acceptatis, & obseruatis, quæ ledere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinentia dispositioni sua generaliter reservauit, volens in supplicationibus seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficiis tunc vacantibus, etiam motu proprio fieri, de mense in quo vacauerint dispositione mentione fieri, alioquin gratias nullas esse, ac consuetudines etiã immemorales optandi maiores, & pinguiores prebendas, nec non privilegia, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficiis, aut quod illa sub huiusmodi reservationibus nunquam comprehenduntur, etiam cum quibusvis derogatoriis derogatorum, & fortioribus, efficacioribus, & in solitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis quibusvis personis, & collegiis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodolibet concessa aduersus reservationem huiusmodi minimè suffragari. Insuper sanctius sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta ipsis quandoque apud Ecclesias, aut dioceses suas vere, ac personaliter resederint, dumtaxat de omnibus, & quibuscumque beneficiis cum cura, & sine cura, secularibus, & regularibus ad liberam ipsorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu presentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu capitulorum, vel aliorum, aut alius pertinentibus, quæ antea in mensibus Februarij, Aprilis, Iulij, Augusti, Octobris, & Decembris extra curiam ipsam vacare contigerint, dummodo alias dispositioni Apostolica reservata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit, ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in aliis sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris vacaturorum (quæ etiam dispositioni sua, vt præfertur, reservauit) seu etiam aliorum dispositioni sua, & dictæ sedis alias quomodolibet reservatorum, aut affectorum se intromiserint, aut quominus provisiones, & gratia sanctitatis sua de illis debijum effectum consequantur, impedimentum quoquo modo præstituerint, vsu, & beneficio prædictæ facultatis eo ipso priuati existant, ac collationes, & alia dispositiones de beneficiis illius prætextu deinceps faciendæ nullius essent roboris, & momenti. Illi vero qui gratiam alternatiua prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per patentes litteras manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate, vel diocesi datas declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis sua transmittere teneantur, quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia supradicta, decernens sic in prædictis omnibus per quoscumque, & iudicari debere, ac irritum, &c.

§. I.

Quæ beneficia in hac regul. 8. referuntur.

- 1 Reseruat quocumque beneficia tam secularia, quam regularia. Intelligendum est de beneficiis, quæ proprie beneficia sunt.
- 2 Item reseruat beneficia qualitercumque qualificata, & vbi- cumque existentia, & quomodocumque vacantia, aliter quam per resignationem.
- 3 An beneficia patrimonialia sub hac regula comprehendantur? Arguitur pro, & contra.
- 4 Resoluitur quæstio.
- 5 Beneficia electiua sub hac regula comprehenduntur, sed non electiones canonicarum, Magistralis, & doctorales ecclesiarum Cathedralium, Regni Castella, & Legionis.
- 6 Beneficia iuris patronatus qualiter comprehenduntur, remissive respondetur.
- 7 Non comprehenduntur beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, seu receptitia.
- 8 Beneficia monachalia probabiliter est comprehendenda.
- 9 Beneficia nouiter erecta post regulam comprehenduntur.
- 10 Non extenditur in iis beneficiis ad primam beneficii collationem, quidquid dicat Gonzalez.

Dvas supradicta regula habet partes. Prima loquitur de reservatione, secunda quæ incipit à §. insuper, loquitur de beneficio alternatiua. Episcopis residentibus concessit, Vtramque ea breuitate qua potero perstringam.

In prima parte dispositioni suæ Pontifex reseruat quocumque beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & regularia, beneficia inquam quæ proprie beneficia sunt. Quæ proprie beneficia manalia, huc vacantia ad natum, pæfatos, & similia, de quibus in prime huius tractatus diximus, beneficia proprie non esse, nequequam sub reservationem cadunt, Tum quia spectato iuris rigore beneficia non sunt. Tum quia Pontifex non reseruat nisi beneficia vacantia, quæ autem perpetua non sunt, non vacant: sic pluribus comprobat Gonzalez gloss. 5. §. 6. à num. 9. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. à num. 150. Barbofa 3. p. de poss. Episc. all. gar. 57. à numer. 141. Dixi quocumque beneficia regularia, quæ perpetua sunt. Incipit, nisi sint ordinum militarium. Nam etiam in hac regula nulla illorum beneficiorum facta sit exceptio à quæ in reg. 3. excepta sunt prioratus, præposituræ, personatus, & comendatæ horum ordinum, non est dicendum in hac regula comprehendendi, quia sub generali reservatione comprehendendi non debent, quæ in speciali excipiuntur. Neque ita inconuenienti credendum est fieri derogationem priuilegij concessi, si iustitia, & iustititer concederetur. Postea autem illa beneficia supponit illorum ordinum ad reservationem excludi, & res quæ beneficia illorum ordinum inferiora excludi esse videtur, quia reservatio semper maiora afficit. Sic Garcia 5. p. cap. 1. num. 134. quæuis contrarium non sine fundamento defendit Gonzalez gloss. 8. n. 70.

2 Subdit vero Pontifex se reseruat quocumque beneficia, quæ literarumque qualificata, & vbi- cumque existentia, quocumque modo vacatura alias per resignationem, quæ ad cuiusvis collationem, presentationem, electionem, vel quamvis aliam dispositionem quomodolibet pertinent. Per quæ verba tolluntur dubitationes, quæ orti possent circa beneficia qualificata, & in Metropolitans, Patriarchalibus, alijs Ecclesijs existentia, an essent comprehensa. Nam etiam ex reservatione generalis beneficiorum comprehensa non essent, argum. text. in cap. licet canon. 14. iuncto cap. statutum 22. de elect. lib. 6. & c. quædam. de preben. in 6. c. l. cap. de rescript. eodem lib. At ex his verbis nemini dubium esse potest comprehendendi.

3 Difficultas est, an patrimonialia beneficia sub iis verbis comprehendantur? Patrimonialia voco, quæ ex fundatione, vel priuilegio Pontificis conferenda sunt natis, incolis, vel oriundis alicuius oppidi, patriæ, vel parochiæ, cuiusmodi sunt beneficia diocesis Burgenfis, Placentiæ, & Calaguritanæ. Videtur enim hæc beneficia sub reservatione prædicta non comprehendendi. Primo, quia de his non fit specificata, & expressa mentio, quæ tamen videbatur requiri, argum. cap. 18. l. 24. Trident. vbi expresse concurritur faciendum in beneficiis patrimonialibus, tamen generalibus verbis dicitur in omnibus beneficiis parochialibus, exceptis iis quæ sunt de presentatione laicali concursu esse sciendum. Secundo hæc beneficia patrimonialia, vt constat ex vsu, & consuetudine, nec resignantur, neque impetrantur, neque pensione grauantur, sed potius per concursum prouidentur, vt constat ex leg. 21. 22. & 23. tit. 3. lib. 1. recepil. & tradit Couarruias part. cap. 36. à num. 4. Ergo non cadunt sub reservationem. Aliis resignatio, permutatio, & pensionis impositio, & sine concursu prouiso illis competeret, cum hæc beneficia referantur regulariter competant. Tertio hæc beneficia non cadunt sub reservationem.

DE
CAST
PAL
II

restitutionem iuris factam in cap. licet. de prebendis in 6. si quidem beneficiario dacedente in curia ordinatus providet beneficium, ac si extra, & in suo mense vacaret, vt testatur Couarruias supra. Ergo neque cadit sub hac refectione, quae minor est ea, quae à iure est statuta, & ita tenet Zerola in praxi Episcop. 1. part. verbo beneficia. §. 3. dicto 8. Summa bullar. Quarta verbo beneficiorum refectione, Petez de Lara de amissionar. & capellan. lib. 2. cap. 10. num. 9. Cenallos lib. 4. quæst. 1. seu. quæst. 897. num. 438. & recipiunt n. 479. & à num. 523. inclinatur. Coad. præf. q. 636. à n. 5. vers. similiter. Menoch. lib. 3. cons. 294. num. 18.

Ceterum sub prædicta refectione beneficia patrimonialia comprehendendi fortiter videntur verba regula, quæcunque beneficia qualitercumque qualificata, ubicunque existentia, & ad cuiusvis provisionem pertinentia cum clausulis derogatoriis derogatoriis, &c. Quæ certe videntur patrimonialia comprehendere: & ita tenet vt probabilis Gonzalez gloss. 9. §. 1. specialiter num. 59. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 562. quibus in legis hanc sententiam variis decisionibus Rotæ comprobant. Neque obstant superioribus adducta. Ad primum dico Tridentinum expressisse patrimonialia pro concursu faciendum, quia solum dixerat in beneficiis parochialibus concursum faciendum esse, neque addidit in quibuscumque parochialibus qualificatis, & ubicunque existentibus, sicut in nostra regula. Ad 2. concedimus talia beneficia nec resignari, nec permutari, neque pensionem grauari, non quia id fieri non possit, sed quia sic obnutescent beneficia ob pragmaticas regias timentes litibus intolui, & molestari, & vix effectum obtinerent. Adde si aliquando impetrarentur, solum pro naturalibus debet fieri impetratio, non pro exteris. Ad 3. nego sub refectione facta in a. licet, prædicta beneficia non contineri, neque Couarr. de illa refectione loquens contrarium asseuerat, sed solum dixit non facile admitti derogationem privilegii, vt filiis naturalibus hæc beneficia conferantur.

Ego vero dicendum existimo prædictam regulam comprehendere quælibet patrimonialia beneficia ob dictam clausulam generalem cum derogatoriis derogatoriis, nisi forte in privilegio filiis patrimonialibus concessio tales clausulas contineantur, quibus derogatum minime censetur prædicta regula Cancellariæ. Esse autem tale privilegium concessum diocesi Calaguritanae à Clem. VIII. refert Gonzalez supra. num. 72. Garcia num. 566. Cenallos num. 523. Quod privilegium affirmat nequaquam derogari per regulam Cancellariæ de nouo editam derogantem quæcumque indulget quibusvis personis, & collegiis concessa. Tum quia diocesis non est in rigore collegium, Tum quia indultum diocesis Calaguritanae non est concessum in fauorem eligentium, sed eligendorum; & regula Cancellariæ solum videtur derogare indultis collegiis, & quibusvis personis prouidentibus concessis in eorum fauorem.

Secundo dubitatur, an beneficia electiua sub hac refectione cadant. Et cadere sub hac refectione constans est doctorum sententia ex illis verbis ad cuiuscumque electionem, & tradidit, vt indubitatum, Gonzalez gloss. 19.

Solum est difficultas de canonicis doctolibus, & magistris Ecclesiarum Cathedralium regni Castellæ, & Legionis, qui per concursum, & electionem capituli prouidentur, iuxta constitutiones Sixti IV. & Leonis X. qui comprehendunt sub hac refectione videntur, cum quælibet beneficia, qualitercumque qualificata, ad cuiuscumque provisionem comprehendantur, privilegiis & indultis Apostolicis in contrarium quibusvis personis, & collegiis concessis derogatis.

Ceterum tenendum est in prædicta refectione minime comprehendendi, quia in constitutione Sixti IV. & Leonis X. cauetur ne sub illa refectione etiam per regulas Cancellariæ hi canonicatus comprehendantur. Ergo signum est Pontificem voluisse illos à refectionibus liberari. Dices verum esse, cum illam constitutionem edidit, secus vero cum nouas regulas Cancellariæ publicauit cum clausulis derogatoriis derogationis cuiuscumque indultis, &c. Sed contra, quia prædicta regula Cancellariæ solum derogat indulget quibusvis personis, aut collegiis concessa, quod intelligendum est de indultis, quæ vere indulta, & privilegia sunt, secus vero quæ per modum legis, & statuti conceduntur, quales est concessum in horum canonicatum prouisione. Tum quia loquitur de forma, & modo prouidendi hos canonicatus. Tum & præcipit quia in Trident. sess. 25. cap. 5. de reformat. statuit nihil esse detrahendum ex his, quæ in prouisione horum canonicatum statuta sunt. Cum autem decreto Sixti IV. & Leonis X. statuerit hos canonicatus per concursum graduarum in vniuersitatibus Castellæ, & Legionis, & in aliis prouidende debere, sic factæ regulis Cancellariæ nihil illis in hac parte esse derogatum: & ita tenet, pluribusque exornat Gonzalez gloss. 9. §. 2. per totum, specialiter n. 63. Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 679. & 680.

Tertio dubitatur de beneficiis iuris patronatus, quæ ratione per hanc regulam refectionem censentur? Cui dubitationi, cum de derogatione iuris patronatus in hac disputatione locuti fuimus Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

pro tenuitate nostra satisfacimus. Neque aliquid speciale addendum occurrit.

Quarto dubitatur de beneficiis consistentibus in Ecclesia non numerata, seu receptiua; ubi scilicet non adest certus numerus canonicorum, seu aliorum beneficiatorum, sed iuxta quantitatem fructuum præbendæ decreuit, vel augetur. Videntur quidem comprehendendi primo; quia sunt vere beneficia Ecclesiastica, cap. ex parte. de concess. præbendæ. At regula hæc omnia beneficia qualitercumque qualificata, & ubicunque existentia refectionem. Secundo hæc beneficia resignari, permutarique possunt, vt tradit Flamin. Parif. lib. 2. de resignat. q. 13. n. 1. & 2. Ergo etiam possunt refectionem. Tertio dari potest mandatum alicui de prouidendo in prima præbenda vacatura in Ecclesia non numerata, sed ex vi talis mandati iam prima præbenda refectionem manet. Ergo etiam potest refectionem manere ex vi generalis refectionis, cuiuscumque præbendæ octo mensibus vacatur.

Nihilominus omnino tenendum est in hac, & in qualibet alia generali refectione non comprehendendi hæc beneficia, eo quod morte beneficiarii non vacant, sed extinguuntur, & supprimuntur, quousque per electionem canonicorum, vel aliorum quorum interest erigantur, vt expresse decidit in cap. delicto. 2. 5. vers. præterea. de præbendis. ibi: Præterea licet in Ecclesia in qua non est certus numerus præbendarum, nulla etiam vacante in canonicum quis posse assumi, cum intelligatur ad quoddam ius eligi, quod ex electorum consensu de nouo creatur, & cum electo in canonicum nascitur, & desinit esse cum desinito. Et hæc regula, & quælibet alia generalis refectionis est pro beneficiis vacaturis. Ergo iis beneficiis competere non potest: sic variis decisionibus Rotæ comprobatur Gonzalez gloss. 9. §. 3. à numer. 9. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 550. Barbosa de potest. Episc. 3. par. alleg. 57. num. 178. Neque obstant contraria. Nam ad primum respondeo concedendo esse beneficia, sed quia non quælibet beneficia refectionem, sed beneficia vacatura, & hæc non vacant, ea de causa sub refectionem non cadunt. Ad secundum nego hæc beneficia impetrari, resignari, aut permutari posse ob prædictam rationem, quia nunquam vacant, & docent prædicti doctores: si tamen aliquando illorum facta est impetratio, resignatio, aut permutatio sciente, & consentiente Pontifice, hoc inquam extraordinarium est, & præter ius, & ideo in consequentiam trahi non potest. Et eodem modo respondemus ad tertium, dari inquam posse à Pontifice mandatum de prouidendo in prima præbenda vacatura in Ecclesia non numerata, non quia proprie vacet, sed quia Pontifex illam ac si vacaret prouidere intendit, remouens omnia, quæ tali prouisioni obstant.

Quinto dubitatur de beneficiis monoculatis, hoc est vnius, an cadant sub prædictam refectionem? Dupliciter esse potest beneficium, vel comparatione Ecclesiæ in qua vnicum est, vel comparatione prouidentis illud, quia solum potestatem habet ad vnicum beneficium prouidendum. Et in vtroque sensu non defuerunt doctores sentientes sub refectionem non cadere: sic Gloss. in clem. 1. de præbendis. verbo incerta. Encas de Falconibus. tract. de refectione. quæst. 3. princip. num. 32. Selua tract. de benef. lib. 3. quæst. 1. num. 71. 72. & 73. Gomezius tract. de expectat. n. 46. Mouentur, quia non est verisimile voluisse Pontificem priuare Ecclesiam, vel ordinarium collatorem potestate vnicæ, quam habet iuxta clem. 1. de sentent. excommunicat. ad finem. Quapropter in mandato de prouidendo certæ personæ de primo beneficio vacaturo, non comprehenditur beneficium monoculare, sine mandato de prouidendo fit in forma pauperum, siue in forma peciæ, vt relatio Archiepiscopi Ioan. Andr. & aliis tradit Menoch. lib. 2. de arbit. causa 201. n. 94.

Verius tamen est ad omnia hæc beneficia se extendere refectionem. Tum quia hæc refectionis habet verba prægnantia, & potestissima, vt quælibet beneficia quantumvis qualificata valeat comprehendere. Ergo valebit comprehendere, etiam si qualitate monoculati affecta sint. Tum quia hæc refectionis non absolute priuat ordinarium collatorem potestate vnicæ quam habet prouidendi, sed illam restringit pro aliquibus mensibus. Tum quia ferè omnia beneficia curata sunt monocularia, ac prouide si hæc à refectione essent libera, multum detraheretur regulæ prædictæ. Et ita comprehendit tenet Gonzalez gloss. 9. §. 4. sub num. 14. Garcia d. cap. 1. numer. 518. Barbosa 3. part. de potest. Episc. allegat. 57. num. 180. Ad fundamentum contrarium negamus non esse verisimile voluisse Pontificem hæc beneficia comprehendere, cum refectionem per modum legis, & verbis ita generalibus, & efficacibus statuerit. Concedo tamen in mandato de prouidendo non contineri hæc beneficia, nisi exprimentur. Tum quia hoc mandatum cum sit in materia ambitiosa, & odiosa, cap. quamuis pactum. de præbendis, in 6. strictè est interpretanda. Tum quia continet absolutam refectionem, & integre priuat ordinarium potestate, quam habet conferendi, quæ in præsentem non concurrunt, cum hæc refectionis sit per modum legis, & non in fauorem alicuius determinatæ personæ, sed in fauorem pauperum clericorum; ac prouide ea ex parte fauorabilis est, & amplè

interpretanda. Tum quia non pro omni tempore, sed pro mensibus Apostolicis fertur.

9 Sexto dubitatur de beneficiis nouiter erectis post publicationem supradictæ regulæ, an sub illa comprehendantur? In qua dubitatione Gonzalez gloss. 9. §. 5. plura adducit in fauorem partis negantis, sed illis non obstantibus à n. 45. concludit, & bene, sub reservationem comprehendit. Quia hæc reservatio est per modum legis, & cum lex semper loquatur. l. *Arriani. C. de Hereticis*, ad beneficia nouiter erecta extenditur. Item, quia reseruat omnia beneficia qualitercunque qualificata, & vbi que existantia, & quomodolibet vacatura, quæ verba ita sunt amplissima, vt nullus sit locus excipiendi beneficia nouiter erecta. Fator tamen in reservationibus, grati que specialibus, quia odiosæ sunt, & omnino restringendæ; beneficia nouiter erecta venire, iuxta *textum in elem. fin. de rescriptis*, ibi. *Litteras nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium post datam ipsorum creatum statuimus non extendi*, & consentiunt doctores ibi. Dixi ad beneficium nouiter erectum, nam si erectum erat, sed non cum qualitate in rescripto apposita tempore data, habuit tamen illam tempore vacationis, vt si datum fuit rescriptum ad beneficium curatum primo vacaturum, quod beneficium tempore data erat simplex, at tempore vacationis curatum erat, valet rescriptum, & virtute illius illud obtinere potest. Et idem est si impetrates rescriptum ad beneficium pertinentens ad collationem alicuius, & beneficium tempore data non spectabat ad collationem illius, vt tempore vacationis spectat, tibi debetur, vt latius tradit Gloss. d. *elem. verbo statuimus*.

10 Ampliat Gonzalez n. 50. dictam reservationem, vt procedat in prima beneficii erectione, eo quod beneficium cum primo erigitur, vacare censetur, ex dicto *text. in elem. fin. de rescriptis*. & ibi Gloss. *verbo statuimus*. Bonifac. Vitalin. num. 18. & Cardinal. n. 4. Sed regula Cancellariæ reseruat omnia beneficia quomodolibet vacatura alias, quam per resignationem. Ergo hæc reseruat. Mihi tamen probabilius videtur primam huius beneficii collationem non reseruari Pontifici, sed erigenti beneficium relinquere. sic Garcia 5. *part. de benefic. cap. 1. num. 520.* & videtur approbare Barbosa 5. *par. allegat. 57. n. 181.* Moueor, quia esto in rigore beneficium vacare censetur eo ipso quo erectum sit, atque alicui sit collatum, at cum collatio ita immediate erectionem sequatur, vt vix contingat ab illa distingi, non computatur hæc vacatio in reservatione beneficii vacaturi.

§. II.

Pro quibus mensibus reservatio fit constituta.

- 1 *Expenduntur menses reservationis, & a quo tempore incipiunt numerari, & finiantur.*
- 2 *Sed quid si dubium est, quo mense beneficium vacauerit, neque facta diligentia vinci dubium potest? Pro ordinario est presumendum, si præuenit.*
- 3 *At si non constet quis præuenit, neque nullus prouisus est in possessione, Probabilius etiam est pro ordinario esse presumendum.*
- 4 *At si Pontifex præuenit, affirmant plures sustinendam esse eius prouisionem aduersus prouisionem ordinarij, maxime si prouisus Apostolicus est in possessione.*
- 5 *Contrarium est verius.*
- 6 *Fit satis oppositis argumentis.*

Reservatio hæc supradictorum beneficiorum non est absoluta pro omni tempore, sicuti sunt prædictæ regulæ antecedentes: sed est pro vacatione contingenti in mensibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris: nam vacatio contingens reliquis mensibus ordinario collatori remittitur. Huiusmodi menses incipiunt à media nocte præcedentis diei, v. g. à primo pulsu, quo horologium duodecimam horam noctis signauit; quia ibi terminatur dies, & nouus succedit, *leg. m. re Romano. ff. de Veris, cap. consaluit. 24. de offic. delegati*. Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 11. num. 7.* Sanchez lib. 2. *de matr. disp. 41. num. 40.* Garcia 5. *part. de benefic. c. 1. num. 523.* & *Barbosa supra*, approbantque doctrinam Bobadille in *sua polit. lib. 5. cap. 2. num. 25.* dicentis sequendum esse horologium propitium, si res de qua agitur favore digna sit: secus vero si odio sit digna; quamque verissimam esse putat Pallador. *lib. 3. quest. 9. num. 10.* quando duo tantum extant horologia, scus quando plura sunt; quia tunc existunt adherendum esse numero pluribus, & communiter certioribus, vt in rebus contingit. Si vero horologium non est in populo, aut deordinatum esse probatur, vel non est auditum, de-

tumenda est media nox tum ex cursu syderum, tum ex iudicio hominum de hoc experientiam habentium, tum ex communiter accidentibus: sic Garcia *num. 526.* Barbosa *num. 187.* An vero ex gallsu tantu præsumptio sumatur esse diem inchoatum, non constat inter doctores, cum diu noctu que gallsu canere soleat. Sed quia verus diem frequenter canit; aliquis præsumptionem facit esse diem coeptum; aliquam inquam præsumptionem non firmam, sed leuem, nisi sit pro sustinenda ordinarij prouisione. Quia tunc prouisionem firmam reddat, dum contrarium aduersarius non probauerit, vt à Rota bis decernit fuisse tradit Gonzalez *gloss. 11. num. 16.* Garcia n. 526. Barbosa *num. 187.*

2 Sed quid si dubium est quo mense beneficium vacauerit, an mense Apostolico, an ordinario, & facta diligenter vinci dubium non potest; eo quod beneficium reperitur mortuus in agro, vel in fluuio, & necitur quo die aut mense contigerit, vel reperitur manè prima die Ianuarij in lecto mortuus, necitur tamen an ante mediam noctem, an post decesserit, cui ergo tunc competet prouisio an Pontifici, an ordinario?

In hac dubitatione certum est; si de facto ordinarius prius contulit beneficium, esto illius possessionem non accepit, hæc collationem sustinendam esse aduersus prouisionem Apostolicam. Tum quia ordinarius, & ab illo prouisus habet suam intentionem fundatam omnia beneficia suæ diocesis prouidendi; *cap. reg. n. d. 10. quest. 1. cap. nullus omnino. 16. quest. 1. cap. ex frequentibus. de institutionibus. cap. conuenerunt. de officio vi. & alia.* Ergo dum non fuerit probata reservatio, eius prouisio sustinenda est. Deinde in casu dubio reservationis negari non potest ordinarius saltem æquale ius cum pontifice habere, ad beneficium prouidendum. Ergo si huic æquali iuri addit præuentionem, vinceret ratione præuentionis. Et ita sentiant ferè omnes doctores suam referendi.

3 Verum si non constat quisnam prius prouiderit, an ordinarius, an Pontifex, neuterque sit in possessione, non caret difficultate quisnam sit præferendus? Videtur namque præferendum esse à Pontifice prouisum *arg. cap. si à sede 31. de præbendis. lib. 6.* vbi deciditur in casu dubio anterioritatis prouisionis Apostolicæ, an ordinariæ. Apostolicam præferendum esse propter auctoritatem prærogatiuam. Idemque colligitur ex *elem. prima. 5. num. 18. et lite pendente.*

Nihilominus tenendum est præferendum esse prouisum ab ordinario, sic alijs relatis docet Gonzalez *gloss. 11. num. 37.* Ratio est superius dicta; quia ordinarius habet suam intentionem fundatam à iure communi prouidendi omnia beneficia suæ diocesis, dum reseruat non sunt. Ergo in casu dubio in fauorem eius iudicandum est; quia semper fauendum est ei, qui pro se habet iuris præsumptionem. Neque aduersus hæc doctrinam procedit *e. si à sede*; loquitur enim, cum æquanimiter Pontifici, & ordinario competit prouisio, ipseque Pontifex tanquam ordinarius ordinarij prouenie illius prouisionem intendit. Secus vero cum solo iure reservationis intendit prouidere; quia tunc nulli de reservatione constat, eius prouisio sustinenda non est. Mox etiam obstat *elem. 1. vt lite pend.* quia tunc constat de lite, & proinde de impedimento, quod Episcopus habebat ad prouidendum, *e. 1. & 2. vt lite pend.* Non ergo est mirum, vt prouisio Apostolica præferatur, si quidem Pontifex habet intentionem suam fundatam. Secus vero in nostro casu, vbi ex parte ordinarij est iuris præsumptio.

4 Difficultas vero grauis est, an si prouisio Apostolica fuerit anterior prouisione ordinarij, & virtute illius prouisus possessionem accepit, defendendus sit aduersus prouisum ordinarij? Affirmat Gonzalez *gloss. 11. num. 26.* Mouetur primo, quia ratione possessionis præsumit ius possidentem beneficium habere dominium illius *1. §. quod si unum, & ibi gloss. verbo possidebat.* Ergo aduersus hæc præsumptionem præualere non potest ordinarij prouisus, dum negatiuam reservationis clausulam non probat. Secundo probatio reservationis non videtur possidere competere, cum ipse non sit actor, sed reus; potius enim competit ei, qui illum à possessione deturbare intendit. Ergo hoc non probante possessor absolendus est, & in possessione conservandus, *argum. leg. qui accusare. Cod. de edendo. & cap. 1. et Ecclesiastic. benefic. sine diminur. conferant.* Tercio in casu dubio fauendum est potius reo, quam actori; & possessori, quam possessionem carenti *§. retinenda. v. v. commo dum. in lit. de iur. iudic. c. 2. de probationib. & pluribus exornat Mascard. de probat. cond. 1200. per 101 am.*

5 Ceterum mihi contrarium probabilis videtur, affirmo namque prouisum Apostolicum repellendum esse à possessione, & prouisum ordinarij admittendum, dum prouisus Apostolicus non probauerit beneficium sed à Pontifice reseruatum esse. Neque ab hoc probationis onere ob possessionem liberatur. Ratio est; quia prouisus Apostolicus in tantum ius acquirit in beneficium, in quantum beneficium est reseruatum; quia solum iure reservationis Pontifex illud prouidere intendit. Ergo nec in præfati casu nullo modo constat de reservatione. Ergo nec constare potest de iure acquisito. Dices, sufficere, quod non constat carere reservatione, vt possit Pontifex, vt reseruatum prouidere, & ordinarij dubium de reservatione præuenire. Sed

Sed contra, quia eo ipso, quod de reservatione non constat, non est dubius ordinatus, sed certus reservatum non esse, saltem ex presumptione iuris. Tum quia reservatio est odiosa. Tum quia est quid facti. Tum quia ordinario competit beneficium suae diocesis prout, dum non probatur reservatio, ex dicto *cap. ex frequentibus de institutionibus*. Ergo nequaquam in hoc dubio Pontifici competit prout iure reservationis. Ergo si prout, tanquam prout, sine vero titulo repellendus est. Et confirmo, cum pontifex supradictum beneficium prouidet vel illud prouidet et reservatum, vel ut non reservatum; ut non reservatum nunquam fuit eius animus prouidere; ut reservatum vero prouidere non potest; quia prius reservationem, debebat cognoscere. Ergo si absque tali cognitione prouidet, nulla est eius prout, & prout nulum ius ex vi illius acquirit, quantumvis possessionem accepit: sic docet Garcia, *par. de benefic. cap. 1. n. 528*.

Neque videntur fundamenta pro contraria parte adducta. Ad primum admitto ex possessione beneficij dominij illius praesumptum, dum ignoratur illegitimo titulo esse acquisitum, secus si de illegitimo titulo constaret, ut contingit in praesenti; quando possidens beneficium possidet illud ut sibi datum iure reservationis, cum tamen reservatum non sit, ac prout iam constat de illegitimo titulo. Non ergo est mirum, quod prout ab ordinario, aduersus illam praesumat. Ad secundum nego probationem reservationis non competere sic possidenti: competit namque cum sit fundamentum suae intentionis, prout ab ordinario competere non potest, quia dum reservatio non probatur, habet pro se iuris praesumptionem. Qui autem iuris praesumptionem habet, sic habet suam intentionem fundatam, ut transferat in aduersarium etiam possidentem onus probandi. *Couarr. lib. 2. var. cap. 6. num. 1. Malcard. quest. 17. n. 6. Alciat. de praesump. 3. p. num. 2. Pacian. tract. de probat. lib. 1. cap. 12. Menoch. de praesump. lib. 11. quest. 33. n. 2. Garcia sub. num. 30.* Imo ita habet suam intentionem fundatam ut ab ea dimoveri non possit, dum ei aliqua exceptio plene probata non obicitur, ut relato Barr. Ripa, & aliis tradit ipsemet Gonzalez *gloss. 1. n. 47*. Possessio autem huius prouti Apostolici non est exceptio aduersus proutum ab ordinario, quia est illegitima accepta & quia habet contra se iuris praesumptionem. Ad tertium concedo in casu dubio, & cum patrum sunt iura obicere, fauendam esse potius eo quam auctori, & possidenti, quam carenti possessione. At in praesenti neque est casus dubius, neque partium iura sunt obicere. Nam est dubium sit, & obicere, an beneficium mensis Apostolico, an ordinario vacauerit, at non est dubium, neque obicere ordinario competere eius proutionem, dum non apparet mensis Apostolico vacasse, neque etiam est dubium, aut obicere Pontifici non competere eius proutionem iure reservationis, dum non apparet reservatio.

§. I II.

Quas limitationes vltra supradictam limitationem mensium dicta reg. 8. patiatur.

1. Haec reservatio limitatur, ut solum habeat locum pro vita Pontificis.
2. Non extenditur haec reservatio ad beneficia vacantia in curia.
3. Neque extenditur ad beneficia alias reservata, quidquid dicit Garcia.
4. Reservantur beneficia vacantia quocumque modo aliis quam per resignationem.
5. De qua resignatione regula loquatur.
6. Sub resignatione intelligitur permutatio.
7. Quilibet mensis resignare potest beneficium, vel permutare in manibus ordinarij.
8. Quocumque ius in supradictis beneficiis habens, conseruet reservationem.

Non solum haec regula adstringit reservationem pro mensibus octo, sed etiam pro vita ipsius Pontificis, pro locis extra curiam, & pro vacationis modo a resignatione distinctis quidem dicit Pontifex omnia supradicta beneficia reservare vique ad suae voluntatis beneplacitum extra Romanam curiam alias quam per resignationem quomodolibet vacatura, ad collationem, Praesentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem quorumcumque collatorum.

Et quibus verbis constat haec reservationem solum pro vita Pontificis durare, quia solum durante eius vita, state eius beneplacitum potest. *cap. gratiosè de rescrip. in 6. Et ibi gloss. l. 4. ff. licet. Couarr. lib. 3. var. c. 1. n. 2. Mol. de Hispan. primogen. lib. 2. c. 2. n. 4. Mol. de iust. et iur. disp. 298. Et tr. 5. ff. de iur. iur. s. Thom. Sanchez. lib. 8. de matr. disp. 28. n. 49. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 5. proem. ad num. 8. Et gloss. 12. n. 1. Garcia, §. par. de benefic. cap. 1. n. 643.*

Secundo constat non extendi hanc reservationem ad beneficia vacantia in curia, & merito quia haec reservata etiam

reservatio fortiori, & efficaciori in corpore iuris clausa, *et 2. de praebend. in 6.* Non igitur indigebant hac regula reservatione.

3. An vero extendatur ad beneficia alias reservata. Affirmat Garcia, §. p. de benefic. c. 1. sub num. 540. ea motus ratione, quia haec regula solum excipit beneficia vacantia in curia; hoc est apud sedem, iuxta *cap. licet de praebend. in 6.* reliqua vero reservata proprie non vacant in curia, sed improprie, quatenus a curia prouidentur. *Put. decis. 366. lib. 2. n. 1.* Ergo cadunt sub hac reservatione.

Contrarium mihi probabilis videtur cum Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 65.* Puteo *decis. 125. lib. 3.* Quia haec regula solum reservat beneficia, quae alias ordinarij prouidere poterant, Tum quia ad octo menses reservationem limitat, & quatuor liberos ordinarij relinquit, quod in beneficiis reservatis nequaquam locum habere potest: horum enim proutio est omni tempore ordinarij interdicta: quia omni tempore reservata sunt, Tum quia loquens regula de alternatiua episcopis concessa, expressè dicit esse pro beneficiis alijs dispositioni Apostolicae non reservatis, vel affectis. Ergo de eisdem beneficiis procedere debebat reservatio, ut vna pars regulae cum alia convenientiam haberet. Tum quia in supradicta regula cauetur impetantem a sede Apostolica aliquid beneficium vacans in mensis apostolico, ac prout ex vi huius regulae reservatum debere mentionem facere mensis vacationis, ne ordinario praevideatur in collatione. Sed in beneficiis alijs reservatis (esto vacent in mensis Apostolico) non est necesse huius mensis facere mentionem, ut expressè tradit Puteus *decis. 25. lib. 1. Mandos. de signatura graui. de prout. vers. an autem in imperatione. Rota decis. 122. lib. 1. par. 3. divers. Garcia §. p. c. 1. num. 666.* Ergo regula haec de beneficiis alijs reservatis non loquitur. Neque oblat quod haec beneficia alijs reservata proprie non vacent in curia, seu apud sedem; quia non omnia, quae extra curiam vacant, haec regula reservantur, sed ea tantum quae alijs ordinarijs collatoribus competere poterant quia haec regula ad restringendam ordinariorum potestatem expedita fuit, ut constat ex eius proemio.

4. Tertio inferunt reservari beneficia quocumque modo vacatura, alijs quam per resignationem. Vnde si vacent per obitum, siue per incompatibilitatem, siue alio quovis modo excepto per resignationem, sub hac reservatione comprehenduntur, sic Gonzalez *gloss. 15. num. 1. & 2. Garcia de benefic. §. p. c. 1. num. 547.* Barbosa *3. par. de possess. episc. alleg. 57. num. 195.* Et procedit regula non solum in vacatione de iure, & de facto, de quo non est dubium, cum tunc plene beneficium vacet, sed etiam in vacatione de iure tantum, aut de facto tantum: sic Garcia, Barbosa, & Gonzalez, *supra toto §. 1.* Et quidem quando de iure vacat beneficium, verè vacare dicitur; si quidem amittitur ius plenum & perfectum, quod in beneficio habebatur. *cap. si gratiosè. de rescrip. in 6. Et cap. si tibi absentis. vers. licet ibi ius in ipso beneficio, ut num. dici possit. de praebend. in 6. cap. unico in c. gloss. verbo obtinendis. de eo qui mittitur in possessione in 6. regul. beneficium de reg. iuris in 6. & est expressus textus in Clem. 1. §. nemo ut lise pendente. & tradit, pluribusque exornat Gonzalez *gloss. 15. §. 1. n. 14.* Barbosa *alleg. 57. num. 95.* Garcia *§. p. de benefic. cap. 1. num. 548.* Si autem de iolo facto beneficium vacat, etiam verè vacare dicitur, satis eruditè probat Gonzalez *num. 42. Et seqq.* ea praecipue ratione, quia possessio ius in beneficium confert, & dominium illius praesumere facit, dum constat non probatur, quod non leuiter colligitur ex *Clem. §. quod si vnum. ut lise pendente*, ubi ad iudicandum an in curia vel extra, beneficium vacauerit, spectatur vacatio per possessorem illius.*

5. Excipitur vacatio per resignationem. Sed de qua resignatione intelligatur, de tacita, an de expressa; de simplici an conditionali, dubium est. Expressam resignationem voco, quae verbis expressis fit, ut si beneficium a te habitum in manibus superioris relinquas ab illo prouidendum. Tacitam appello, quae ex a te factis iure ipso inducitur, ut si secundum beneficium obitineas cum primo habito incompatible, si contrahas matrimonium, si professionem in religione approbata emittas; si militaria nomen dederis, &c. iis, & alijs modis de quibus lae Flamin. *de resign. lib. 1. quest. 1. n. 9. Et seqq.* tacite ceteris beneficio habito renunciare. Simplex vero resignatio est, quae purè simpliciter & absque vlla conditione fit. Conditionalis, quae sub aliqua conditione fit, ut si resignes beneficium ea conditione, ut Petro conferatur reservata aliqua pensione, vel non reservata. Flamin. *de resign. lib. 1. quest. 2. per totam.*

Et quidem supradictam reg. 8. Cancellariae solum excipere resignationem expressam, & non tacitam pro certo affirmandum est cum Gonzalez *gloss. 14. num. 65.* Garcia, §. p. de benefic. c. 1. num. 544. eo quod resignatio tacita non est proprie resignatio, sed beneficii habitus amissio a iure inducta & verba regis non debent absque manifesta ratione ad improprias significationes declinari. Sed an excipiat resignationem expressam, simplicem, aut conditionalem, an utramque non ita certum est. Vtramque resignationem excipere affirmat Gonzalez *gloss. 14. num. 29.* ea motus ratione, quia generaliter, & indistinctè lo-

quitur. Ergo de omni resignatione propria intelligi debet. Cum autem resignatio tam simplex, quam in fauore propria resignatio sit; de utraque hec regula debet intelligi. Mihi dicendum videtur cum Garcia 5. de benef. cap. 1. a. num. 54. 2. solum resignationem simplicem, quæque in manibus ordinarij fieri potest excipere. Mouet, quia ex subiecta materia colligitur de sola hac resignatione regiam loqui. Nam referunt beneficia quocunque modo vacatura extra Romanam curiam aliam non potest beneficium per resignationem conditionalem, vt est expressa constitutio Pii V. 58, & tradit Glossa in cap. ex parte de officio delegati. Sed solum per resignationem simplicem, quia hanc solum ordinarij admittere potest, & beneficium ex vi illius vacans providere. Ergo de sola illa regula intelligitur. Item regula præcedit facultatem ordinarij de beneficiis providendis correctate, sed ordinarij non habet facultatem providendi vacantia per resignationem in fauorem, cum hæc vacent in curia, & sint Pontifici affecta. Ergo de his beneficiis regula non intelligitur. Neque inde sit hæc beneficia vacantia per resignationem conditionatam ex vi huius regulæ referuata esse: siquidem solum à referuatore excipiuntur vacantia per resignationem simplicem. Quia esto ex illis verbis alias quam per resignat. non excipiuntur ab hac referuatore vacantia per resignationem conditionatam: excipiuntur tamen ex illis verbis extra Romanam curiam, cum hæc non extra curiam, sed in curia vacent, & notauit Garcia d. cap. 1. num. 542.

Verum est supradicta regula solum excipiat beneficia vacantia per resignationem simplicem, neque excipiat, neque comprehendat vacantia per resignationem conditionatam. At sub exceptione simplicis resignationis comprehendit resignationem ex causa permutationis factam. Cum quia permutatio est vera resignatio, cap. unico, de rerum permut. in 6. & Clem. 1. eodem tit. & non est propriè resignatio in fauorem cum loco fauoris resignatorio facti alium æqualem ab ipso recipiat. Tum quia ordinarij has resignationes, seu permutationes admittere potest, vt expressè habetur in dicta constit. 58. Pij V. & ita has resignationes ex causa permutationis exceptas esse ab hac regula docet Gonzalez gloss. 1. a. num. 32. Garcia, p. cap. 1. a. numero 543.

7 Hinc fit te posse quolibet mense beneficium alijs non referuatum in manibus ordinarij resignare simpliciter vel ex causa permutationis, siquidem vacans ex hoc titulo non referuatur, Gonzalez, & Garcia supra. Platensis in praxi Episcop. 2. p. cap. 5. num. 9. Gracian. discip. forens. cap. 159. num. 4.

8 Quarto ex supradictis verbis ad collationem, presentationem, &c. inferitur quomodocumque in supradicta beneficia ius habeas, siue ius presentandi, siue eligendi, siue conferendi, esse sedi Apostolicæ referuata, si hoc ius tibi competat ex officio, vt Episcopis; siue ex privilegio, siue ex fundatione, siue ex prescriptione, nisi sit ius patronatus laicale, aut mixtum. Imo etiam in fundatione diceretur, quod non inter referuatio, adhuc intrare debet, quia legis efficacia impeditur non potest. Gonzalez gloss. 1. num. 39. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 610. Barbosa 3. p. de potest. episcop. alleg. 57. in fine. Solum videtur excipiendum ius conferendi beneficium non perpetuum, sed temporale, hoc est ex aliquo indulto concessum pro limitato temporale, seu ad vitam. Quia hoc non videtur sub referuatione cadere. Nam ex tali concessione beneficii prouisio contingens in omnibus mensibus illius temporis tibi privilegiato adiudicatur. Non igitur ex referuatione mensium huic indulto censendum est derogatum potius ipsum indultum sit referuationis derogatio, seu dispensatio. Gonzalez gloss. 21. a. num. 19. & 29. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. a. num. 619. Barbosa 3. p. alleg. 57. in fine. Subditur vero quorumcunque collatorum, quorumcunque inquam, siue ordinarij, vt Episcopi, aliqui habentes beneficia cum collatione extraneæ, execrabilis. & ceterum ordinarij de prax. cap. 6. cui 42. elect. siue extraordinarij sunt, hoc est privilegio, alioque iure specialis: omnia enim hæc beneficia referuantur. Gonzalez gloss. 21. num. 35. Garcia num. 610. Sub nomine collatorum presentatores, electores, alique dispositores intelliguntur, siquidem regula nostra præmittens referuationem beneficiorum pertinentium ad collationem, presentationem, electionem, &c. non dixit quorumcunque presentatorum, electorum, prouisorum, sed tantum collatorum; indicans sub hoc verbo presentatores, electores, & quolibet dispositores comprehendit, vt bene notauit Gonzalez gloss. 16. numer. 11. Garcia d. cap. 1. num. 611. Adicitur collatorum & merito quia licet regulariter masculinum concipiat in se feminum l. 1. ff. de verb. signific. l. si quis id ff. de iuris d. omnium iudicium, & tradit Socin. reg. 252. Tiraq. de retract. lignager. gloss. 9. num. 179. Galp. Brea. tract. de non meliorand. filiar. ratione dotis. cap. 11. ex n. 11. Et seqq. tamen hoc non propriè fit, sed extensione desumpta ex mente disponentis. Gloss. & doctores in d. l. 1. ff. de verb. signif. quæ mens colligi non poterat in correctoris iuris communis, vt bene tradit Socin. sup. fall. 9. & Tiraquel. a. num. 179. Sed hæc regula referuata corrigat ius commune ordinarij collatoribus facultatem conferendi limitans. Ergo de feminis intelligi non poterat. Quod à fortiori procedit si verbum collatorum

comprehendat non solum presentatores, sed electores, confirmatores, & proprios collatores. Nam feminis iure interdictum est beneficia ecclesiastica conferre, & solum ex privilegio sedis Apostolicæ, vel personali, vel reali annexo alicui dignitati eis competenti, competere potest. cap. dilect. de maior. & obedien. & ibi gloss. Sed ea quæ sunt extraordinaria, & à iure aliena, non videntur communi, & ordinaria regula comprehendit. Ergo non debebant ceteri comprehendere mulieres conferentes beneficia sub nomine collatorum. Merito ergo additum est collatorum, vt omnis dubitatio aufertur: sic Gonzalez 101. a. gloss. 22. Ponitur autem verbum collatorum, & collatorum, in numero plurali, quia sub numero plurali de beneficiis locutus Pontifex fuerat, vt sic verba inter se aptius conuenirent. Sed non inferret beneficium pertinens ad vnus collationem, presentationem, electionem, &c. non referuatur vtique; quia pluralitas resoluunt in singularia. leg. falsa 33. §. ff. de condition. & demonst. l. Lucius. 78. §. Cuius Sexo. ff. ad Trebel. & docet Simonetta de referuat. q. 9. Garcia 5. p. de benef. c. 1. n. 618. & pluribus exornat Gonzalez 21. a. n. 1.

§. IV.

De exceptione Cardinalium, & beneficiorum conditorum, appositâ in hac regula.

- 1 Explicatur exceptio.
- 2 De solis Cardinalibus ordinarij collatoribus hæc regula excipio intelligitur.
- 3 Beneficia simulaneæ collationis Episcopi & capituli vacantia in mense Apostolico à Cardinali simul cum capitulo prouidentur.
- 4 Quid in beneficiis alijs referuatis? Probabilius videtur solum Cardinalem prouidere posse, esto contra sententiam Gonzal.
- 5 Que beneficia indulta Cardinalium comprehendantur? Respondeatur.
- 6 Si contingat Cardinalem Episcopum negligentem esse in provisione, denotatio sit ad eum, ad quem de iure alius prouidebat, & non ad Pontificem.
- 7 Cardinalis Episcopus non potest prouidere beneficia referuata vacantia tempore sui antecessoris, nisi speciale indultum habeat.
- 8 Beneficium vacans in mense referuato tempore quo erat Cardinalis Episcopus, neque fuit ab illo prouisum, potest à successore Episcopi prouideri.
- 9 An hæc regula excipiens Cardinales, excipiat Cardinales absentes à curia? Affirmatine responderetur.
- 10 Reges, & principes ob eorum altitudinem non comprehenduntur in generali referuatione.
- 11 Beneficia concordata excipiuntur, & quæ hæc sint.

1 A Supradicta referuacione excipit Pontifex tum beneficia pertinentia ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales. Tum quæ sub concordia concessa à Sede Apostolica, & à parte acceptata, & obseruata prouidentur. Inquit enim regula, Omnia beneficia ad dispositionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia dispositioni ius Pontifex generaliter referuauit; non tamen sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales aliorum sub concordatis inter sedem apostol. & quoscunque alios iuris, & per eos qui illa acceptare, & obseruare debebant acceptatis, & obseruatis, quæ cadere non intendit, comprehenditorum.

Ex quibus verbis liquido constat Cardinales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ comprehensos non esse in hac mentione referuacione, ac proinde relinqui liberos ab hac referuacione.

2 Sed est dubium de quibus Cardinalibus loquar regula, an de omnibus, an de solum ordinarij collatoribus? Affirmandum est de solis ordinarij collatoribus loqui. Quia solum his fauere Pontifex intendit. Quod satis insinuat Pontifex eorum signum vniuersale apponens, cum de exceptione Cardinalium loqueretur; cum tamen illud apposuerit, cum de collatoribus sermone faceret. Dixit enim quorumcunque collatorum, vt ex hac diuersitate colligeres quoscunque collatores siue ordinarios siue extraordinarios comprehendit, non tantum in exceptione comprehendit omnes Cardinales, sed solum ordinarios; quia horum prouisio fauorabilior est, eaque de causa in derogatione indultorum Cardin. indulta Cardinalibus ordinarij collatoribus concessa censetur referuata; teste Achil. narij collatoribus concessa censetur referuata; teste Achil. d. eis 348. alias 2. num. 1. & per tot. de priuileg. Par. d. eis 411. l. b. 2. & d. eis 93. lib. 3. Alijs si Card. extraordinarij collatores, vt est legatus in sua prouincia, comprehenduntur in exceptione huius regulæ, non indigent indulto ad prouidendum beneficia vacantia in mense Apost. referuato, vt verè indigent beneficium illis conceditur. Dicendum ergo est solos Cardin. ordinarios collatores, & non extraordinarios, & ex privilegio excipi, non tamen apud Gregent. aciesi 217. alias 20. de prax. Gonz. pluribus comprobans gloss. 2. a. num. 38. Garc. 5. p. de benef. c. 1. n. 624. & c. 3. n. 53.

Secundo dubitat Gonzalez d. gloss. 24. à num. 47. an hæc exceptio locum habeat in beneficiis, quæ sunt simultaneæ collationis Episcopi, & capituli, ita ut hæc si vacent in mente Apostolice, possint ab Episcopo Card. simul cum capitulo provideri, vel à solo Episcopo, vel à neutro. Et affirmandum est à Card. simul cum capitulo providenda esse. Nam licet pro capitulo non fuerit facta exceptio, sed solum pro Card. ac eo ipso, quo Card. à reservatione excluditur, & iure ordinatio beneficia quo ibet mente vacantia providet, capitulum comitari illum debet cum ius habeat concurrenti cum Episcopo in provisionibus, quæ iure ordinatio illi competunt, & sic ob exceptionem factâ Card. & capitulum per consequentiam manet exceptio. arg. l. si communem fundum. 10. ff. quemadmodum servitus amittitur. Et confirmari potest, quia hæc exceptio tollit, ne Cardin. ordinarij collatores (sub dictâ reservatione comprehenduntur, atque adeo sint & iudicentur, ac si nulla esset lata reservatio. Sed nulla facta reservatione capitulum cum Card. in provisione illorum beneficiorum concurrere debebat. Ergo etiâ facta hæc reservatio debet concurrere cum reservatio nihil. Cardin. obstat? sed illos intactos relinquit, & tradit Gonzalez d. gloss. 24. à num. 52. Garcia 5. p. de benef. sic. num. 37. ubi adducit Rotæ decisionem capitulum & num. 626.

Tertio dubitat Gonzalez num. 61. An idem dicendum sit in beneficiis simultaneæ collationis alijs reservatis, ad quorum provisionem Cardin. Episcopus indultum à sede Apostolica obtinet. Et præmissa ratione dubitandi pro parte negante tandem conclusit sibi verius videri idem esse dicendum in hoc casu, ac in precedenti. Moveret, quia indultum non ampliat facultatem conferendi, sed solum remouet obstaculum reservationis; quia remota Cardinalis iure ordinatio providet, sed in provisione ordinaria capitulum concurrat, et luppono. Ergo post hoc indultum concurrere debet. Item seclusa reservatione non est dubium capitulum cum Cardinali habere simultaneam collationem, sed per indultum reservatio remouetur, & reducitur res in pristinum statum, ut tenet Rota in vna Hispan. in portionis. 19. Ian. 1594. coram D. Pamphilio, quæ ad longum refert Garcia dicto cap. 1. num. 35.

Nihilominus contrarium mihi probabilius apparet, cum Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 628. scilicet solum Cardinalem virtute indulti beneficia alijs reservata providere posse, & non capitulum, quia virtute indulti non cessat reservatio, esto in ea dispensetur. Reservatio namque horum beneficiorum est lex omnes Cardinales adstringens, à cuius legis obligatione Cardinales priuilegiari eximuntur, eximuntur inquam vi Priuilegij manente reservatione, sicuti cum tempore interditi conceditur tibi potestas audiendi sacrum ob priuilegium bullæ, priuilegium inquam bullæ non tollit interdictionem, sed illo manente tibi facultatem concedit sacrum audiendi, ac si interdictionem non esset, sic in hoc indulto providendi beneficia reservata, perseverante enim reservatione, concedit indultum Cardinalibus facultatem providendi beneficia, ac si reservatio non esset. Ex quo sic Cardinales non iure ordinario, sed virtute indulti, & vt à sede Apostolica delegatos hæc beneficia provident.

Ad rationem contrariam respondeo, indultum non ampliare facultatem Cardinalium ad provisionem aliorum beneficiorum, quæ seclusa reservatione possent providere; ampliat tamen, vt providere ea solus possit, quæ seclusa reservatione non possent nisi cum capitulo. Cum vero vigetur, indultum non præstat facultatem providendi, sed remouet obstaculum reservationis, negandum est. Dupli. ceterum hoc obstaculum remoueri potest abrogatione, vel dispensatione. Indultum namque non abrogat reservationem; si quidem illam non tollit, dispensat tamen in illa, ac prouide remouet obstaculum dispensatiue, non abrogatiue, quoties autem obstaculum legis priuilegio, seu dispensatione remouetur, non tollitur lex, sed illa durante facultas conceditur procedendi, ac si lex non existeret.

Quod si scire velis ad quæ beneficia se extendant indulta Cardinalium, quasque limitationes habeant, consulte perdoctum tractatum de hac re Anastasij Germonij. Ego vero ea omittit quia vniformia non sunt, sed aliquando ampliora, aliquando restrictiora pro aff. Cui Pontificis concedentis, & meritis illius, cui indultum conceditur. Quapropter cum casus dubius congerit, semper indultum inspicendum est, & illius verba ponderanda. Vnum tamen est certum ex huius indulti, seu potius exceptionis in hac regula mensuræ contentæ, non posse Cardines ordinarios collatores beneficia providere, in quorum possessione conferendi alius existit, tamen si de iure, quia erant in diocesi, ad ipsum pertinerent, Item nec posse beneficia alijs reservata providere; quia hoc indultum non auget, ordinariorum potestatem, sed remouet obstaculum reservationis mensuram tantum Garcia 5. p. de benef. cap. 5. num. 5. & seq.

Quarto dubitat Gonzalez d. gloss. 24. num. 78. si contingat Cardinalem Episcopum negligentem esse per sex menses in providendo beneficio sibi competenti, ob quam negligentiam deuolutio fit ad superiorem, iuxta cap. 2. de concessione præb. ad quem hæc deuolutio fiat, an ad Archiepiscop. seu illum ad quem

de iure deuolutio competit, an ad solum Papam tanquam de beneficio reservato; Et adductis pluribus pro vtraque parte, tandem concludit ad Archiepiscop. seu alias ad quem de iure deuolutio pertinebat, fieri deuolutionem. Et placet Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 631. hæc resolutio, quamque Rota decis. 774. lib. 3. p. 3. diuers. pro maiori parte approbavit, & mihi etiam probatur. Et ratio videtur manifesta; quia talis beneficii provisio competit Cardinali iure ordinario, & non vigore alicuius indulti; sed quoties alicui provisio competit iure ordinario, si in ea negligens fuerit, deuoluitur ad illius superiorem, iuxta cap. 2. de concessione præbend. & totum tit. de sup. plenda negligentia præb. Ergo hæc provisio competens Cardinali Episcopo ad Archiepiscopum deuoluitur. Nam licet Cardinalis in Cardinalatus dignitate superior Archiepiscopo videatur quia tamen non iure Cardinalatus, sed iure Episcopatus hæc beneficiorum provisio competeat, esto dignitas Cardinalatus occasio fuerit, ne illi beneficia reservarentur, ideo ad Archiepiscopum deuoluitur.

hæc procedunt de beneficiis alijs non reservatis. Nam si beneficia reservata sunt, & virtute indulti, & non ex potestate ordinaria illa conferunt, non Archiepiscopo, sed Pontifici fit deuolutio, & potest de beneficio reservato, in quo nullus se intromittere potest nisi ex facultate à Pontifice concessa Caslad. decis. 8. de præb. Crescent. decis. 11. eodem tit. Mand. de signat. præb. tit. de provision. vers. in beneficiis reservatis. Anastasius Germon. de indultis Cardinalium 5. volum. num. 56. quos sequitur Garcia 5. p. de benef. cap. 1. sub num. 6. 8. & 632.

Quinto dubitat Gonzalez d. gloss. 24. à num. 108. an Cardinalis Episcopus possit providere beneficium, quod tempore sui antecessoris non Cardinalis vacauit mente reservato; Cui dubitationi bene responderet, nequaquam posse cessante indulto eo quod illud beneficium à puncto vacationis fuit sedi Apostolicæ reservatum, sed quod semel reservatum est, semper reservatum perseverat; licet eadem reservatione cesset, Rota decis. 1. & 13. de præbend. in nouis. Gomezius in reg. de infirmis resignant. quest. 12. post. princ. num. 3. & alii relati à Gonzalez super. Ergo. At si Cardinalis haberet indultum solum ad conferenda beneficia illud beneficium conferre possit, si tamen indultum extendere tur ad beneficia iam vacantia, alijs secus; consentit iis omnibus Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 635.

Sexto est conuersio dubitat Gonzalez d. gloss. 24. num. 110. an vacante beneficio in mente alijs reservato tempore quo Cardinalis erat episcopus, quod durante vita Cardinalis non fuit provisum, possit eius successor episcopus non Cardinalis providere? Rationem dubitandi fecit reg. 2. Cancell. referuans beneficia omnia quæ post obitum episcoporum, &c. vacant, & vacabunt in futurum. Sed supradictum beneficium vt è vacat post obitum episcopi, vt tradit Simoneta de referuat. quest. 74. Franciscus Paninus de officio, & potestate capituli sede vacante. 1. p. quest. 10. num. 23. me medium; ibi etiam si vacasset, viuentis prælati quia verum est dicere, quod etiam vacet eo mortuo ex quo non providet, donec vivit. Ergo nequit episcopus successor illud providere ob reservationem d. cit. reg. 2. & ita pro certo affirmat Garcia, vt contrarium procul dubio falsum esse dicat 5. p. de benef. cap. 1. v. 633.

Mihi tamen probabilius apparet cum Gonz. sup. à num. 114. posse successorem illud beneficium providere, non obstante reg. 2. Cancell. illa enim seclusa ipsemet Garcia. affirmat fieri posse. Tum quia modernus episcopus succedit in locum defuncti; eiusque iure tali vti debet, qui in ius s. de reg. iur. Tum quia tale beneficium cum vacauit, nulla fuit reservatione affectum, quia nulli erant mentes apostolice. Ergo ita debet semper remanere, nisi de noua reservatione expresse constet. Tum quia beneficium, quod tempore Episcopi non Cardinalis vacauit mente Apostolice excluditur à provisione Cardin. ob reservationem, nisi habeat indultum. Ergo beneficium vacans tempore Episcopi Cardin. provideri debet à successore non Cardinali ob libertatem, quam tempore vacationis obtinuit; quia contrarium eadem debet esse ratio, & decisio. §. 1. inst. de tutel. Quod vero reg. 2. Cancell. non obstat sic probo, quia vt ex eius contextu constat, solum referuat beneficia, quæ tempore data ipsius regulæ vacant, & vacabunt, post obitum inquam Episcoporum, Archiepiscoporum, &c. Cum autem illud beneficium non vacet post obitum, sed ante obitum, esto duret eius vacatio post obitum, efficitur sane sub prædicta reg. 2. non contineri. Et confirmo Aliud est beneficium vacare, aliud durare vacationem, & esse vacans. Vacat quidem beneficium propriè, & in rigore, cum illius possessor decedit: Est tamen vacans, & eius vacatio durat, quoties non providetur. Cum autem supradictum beneficium non vacauerit sede Episcopali vacante esto eius vacatio pro illo tempore duret, sit sub regula secunda non comprehendi. Adde reservatio vt pote odiosa, non est extendenda ad casum dubium, seu non satis expresse. Negati autem non potest, esse satis dubium; an verba supradictæ reg. 2. comprehendant beneficia vacantia sede Episcopali plena quoque vacatio sede Episcopali non plena durauerit. Ergo ad hæc beneficia reservatio extendenda non est.

Septimo dubitat Gonz d. gloss. 24. à num. 112. An hæc regula

gula excipiens Cardinales, excipiat Cardinales absentes à curia; Cui dubitationi vt respondeat, plura hinc inde adducit, & tandem resoluat excipere omnes Cardinales ordinarios collatores, quantumvis à curia absentes, exceptis illis scilicet Cardinalibus titularibus de Vrbe quorum Cardinalatus Episcopatus annexus est. Nam horum beneficia, si vacent in absentia, sed apostolice referuntur per reg. 7. Cancell. Fateor per reg. 7. Cancell. horum beneficia sic vacantia in absentia referuntur. Sed hoc non obstat quominus hæc reg. 8. quæ est de mensibus, nullum Cardinalem comprehendit: stat enim optime quod nullus Cardinalis sit comprehensus in reservatione mensium, & quod aliqui Cardinales sint comprehensi in reservatione facta pro beneficiis vacantibus tempore quo à curia fuerint absentes, consentit Garcia 5. p. de benef. cap. 1. à num. 638.

10. Oportet dubitare Gonzalez à num. 153; an sicut regula hæc excipit Cardinales collatores, excipiat etiam reges, & principes, qui ex privilegio sedis Apostolice beneficia conferunt. Et breuiter concludit, bene exceptos esse ob eorum altitudinem, & supremam dignitatem, ob quam non comprehenduntur in generalibus reservationibus, sed oportere illorum fieri expressam mentionem. Consentit Garcia num. 639.

Nono dubitat Gonzalez à num. 161 cur regula dixerit *Sancta Romana Ecclesia*, siquidem videbatur sufficere dixisse *Cardinales*. Et respondet id factum esse ad distinctionem aliorum Cardinalium, qui sunt in Ecclesia Compostell. Auriens. Rauen. Mediol. Sed mihi verius videtur id factum esse ad commendandam eorum dignitatem, & excellentiam, & non ob distinctionem ab illis Cardinalibus Compost. Auriens. &c. nam ij solum abusiue, & improprie seu nomine tenus tales nuncupantur. Quapropter ex appositione solius verbi *Cardinalis*, absolute prolata, sufficienter Cardinales Romanæ Ecclesie ab aliis distinguuntur: cum tale nomen esse prolatum solis veros, & proprios Cardinales comprehendere, & pro illis tantum supponeret: sic Garcia 5. p. de benef. cap. 1. à 540.

11. Præter exceptionem Cardinalium Sanctæ Romanæ Ecclesie excipit Pontifex beneficia concordata, hoc est quæ ex conuenientia cum sede Apostolica libere prouidentur, qualiter sunt plura in Germ. & Francia. Hæc enim concordie nunquam censetur Pontifex derogare: quia transit in contractum; eaque de causa vt firma sit, & locum habeat debet esse acceptata ab illis quorum interest, vt contingit in omni contractu, qui acceptatione perficitur. l. *absenti*. ff. de donationib. l. *si ergo*. ff. de negotiis gestis l. *qui absentis*. ff. de acquir. possess. & alii. Vide Gonzalez gloss. 25. 26. 27. & 28. vbi late hanc materiam tractat.

§. V.

In impetratione beneficiorum mentio mensis, in quo vacatio contingit, facienda est.

1. Nulla est gratia, in qua non exprimitur mensis vacationis beneficii.
2. Modus seruandus in mensis expressione qui sit.
3. An sufficiat narrare vacasse beneficium in vno ex mensibus referuatis; Sufficit, tamen contra sentiat Garcia.
4. Sed cuius mensis an ordinarij an referuati est mentio facienda, Variant doctores.
5. Probabilius est pro solis mensibus referuatis esse intelligentiam.
6. Fit satis oppositis fundamentis.
7. Exprimendus est mensis, quoties beneficium obtinetur, si in prima gratia expressus non fuit.
8. Exprimendus est in gratia, si neuiri.
9. Item si beneficium vacauerit de iure, seu de facto.
10. Item in beneficiis quomodocumque vacent, quæ alias non fuerint referuata.
11. Non est necessaria expressio mensis in beneficiis alias referuatis, neque in vacantibus per resignationem, neque in beneficiis iuris patronatus, neque in subrogationibus ad litem, neque in prouisionibus ordinariarum, neque in beneficiis ob dissolutionem impetratis.

1. Insuper Pontifex supradicta beneficia ita referuat, vt velit in eorum impetratione fieri mentionem mensis, in quo tale beneficium vacauit; alioquin inquit gratias nullas esse. Præterea enim Pontifex non præiudicare ordinariis in collatione horum beneficiorum: idcirco exposulat sibi de mensis vacationis dari noticiam: sic Put. decis. 54. num. 5. lib. 2. & decis. 25. num. 1. lib. 3. Rota decis. 724. num. 6. p. 3. diuers. & decis. 9. num. 22. p. 2. diuers. Gonz. reg. 8. Cancell. §. 4. proem. à n. 7. & gloss. 32. num. 2. Hæc autem noticia danda est in qualibet beneficii referuati supplicatione seu concessione, etiam motu proprio facta, vt expressè in dict. reg. cauetur. Quia motus proprius, tollit subreptionem, sed non supplet intentionem concedentis, nec substantialem defectum, qui committitur in taciturnitate mensis, cuius expressionem exposulat Pontifex pro valore gratiæ: sic Anton. Gabr. tit. de clausul. concl. n. 18. & seqq.

Rebuff. in concord. super forma mandat. apostol. in glossa verbo motu proprio.

2. Modus seruandus in expressione mensis debet esse certus & absolutus; si quidem ita cauetur in regula: ibi 3. *dispositiue mentionem fieri*; verbum enim *dispositiue*, est idem ac affirmatiue, absolute, & certo Mand. de signat. grat. tit. de prouisionib. col. 8. vers. *mensis mentionem dispositiue*. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 656. Gonzalez gloss. 32. num. 7. Quapropter non sufficit narrare mentem dubitatiue, dicendo forsitan vacauit in mensis referuato, vel vt asseritur in mensis referuato vacauit, Garcia sub. Gonzalez à num. 10. Quia si ex vi huius noticiæ tantum Pontifex prouideret, periculo exponeret derogandi ordinariotum prouisioni, & cuius derogationem ipse vitare intendit. Item non esset cogendus impetrans probare reservationem, vt si gratia sibi facta subsisteret, cum non in reservatione certa, sed dubia, & sub opinione posita fundaret impetrationem: quod nullo modo est admittendum, cum plene & concludenter probanda sit referuatio ab impetrante, vt ipse fundamentum suæ intentionis, & gratiæ obtentæ, vt multis allegatis probat Gonzalez gloss. 11. à num. 98. Et hæc ratio probat non esse narratum faciendam per clausulas generales conditionales, vt si à pontifice peteres beneficium, quod credis vacasse tali mensis, vel si forte in alio vacauit. Quia his verbis non clarè, & firmiter manifestam vacationem in mensis referuato, vt illam teneris probare, Ergo non satisfactis supradictæ regulæ, & consequenter gratia facta nulla est: nisi forte clarè colligatur voluisse Pontificem, non obstante prædicta noticiæ minus legitima tibi gratiam conferre; vt notauit Gonzal. d. gloss. 32. num. 15. & 16. & fauet Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 666. sine.

3. Solum est dubium, an sufficiat narrare vacasse beneficium in vno ex mensibus referuatis, vel vacasse in mensis referuato, quin exprimat mensis in particulari. Garcia d. 5. p. de benef. cap. 1. num. 656. negat, neque adducit rationem: ea tamen esse potest, quia hæc generalis expressio non videtur sufficere regulæ disponenti dispositiue mentionem fieri mensis in quo beneficium vacauit. Tum quia hæc non est determinata, clara, & absoluta expressio mensis. Tum quia ex illa non cogitur probare quo mensis vacatio contingit.

Cæterum mihi probabilius apparet supradictam narrationem sufficere. Quia ex illa iam pontifici constat nullum præiudicium ordinario prouenire; quæ fuit ratio motus, vt mensis exprimeretur. Deinde cognoscit Pontifex iure reservationis sibi competere illius beneficii prouisionem, cum eius vacatio contingit in vno ex mensibus referuatis, quod vero potius inuarij, quam Februarij fuerit, per accidens est ad finem intentum. Ergo plene fit regulæ satisfactio ex huiusmodi noticiæ, & ita fuit decium in vna Abulen. prælimon. 13. l. 1. 16. coram D. Manzanedo. vt testatur ipsemet Garcia. sup. Neque ratio contraria videtur. Nego, namque hanc narrationem non esse claram, absolutam, & determinatam expressionem mensis referuati, in quo beneficium vacauit: est enim determinata mensis in ratione reservationis, esto non fuerit absoluta, clara & determinata mensis numerici, & temporalis. Sed hæc determinatio numerica non videtur necessaria. Nam per altam determinationem specificam mensis quoad reservationem sufficienter cognoscit Pontifex: an in suo, vel in ordinarij beneficii beneficium vacauerit. Probatio autem quam tenetur impetrans facere de mensis non est de mensis numerico, & irregulari, hoc enim parum vile est, sed de mensis referuato, vel non referuato.

4. Sed hucusque videmus supponere mentionem mensis faciendam esse de vacatione contingente in mensibus referuatis, cum tamen plures contrarium sentiant, vt videtur est apud Gonzalez gloss. 39. à num. 49. Alij namque affirmant, quod Gonzalez adhaeret, solius mensis ordinarij mentionem faciendam esse. Quia solum ex vacatione contingente in hoc mensis potest ordinarij fieri præiudicium, cum solum pro hoc mensis prouidetur beneficium possit. Nam ex prouisione beneficii iurantis in mensis referuato, nullum illi præiudicium iurantis potest, cum in eius prouisione non se possit incommutare. At ratio ob quam mensis cauetur exprimi, est ne ordinariis in eorum prouisione præiudicetur. Ergo cum hoc præiudicium solum contingere possit in vacatione mensis ordinarij, illius tantum mentio facienda est; & adducit pro se nouissimam decis. Turson. can. 24. Maii. 1602. coram D. Pamph. & decil. Acanon. boni. 70. alias §. lib. 2. & Mand. designat. grat. tit. de prouisionib. vers. *an autem in impetrat*. Alii dicunt vtriusque mensis, & referuati, & ordinarij mentionem esse faciendam referuati, quia de illo expressè cauetur in supradicta. reg. ordinarij: ob rationem supradictam, & quia referuando octo mentes, tunc quatuor ordinariis relinquit, & cum statim subreptione de dictis beneficiis tunc vacantibus mentionem mensis fieri debet, ad beneficia vacantia tam in mensibus expressis, & referuatis quam tacitis, & ordinariis referenda sunt. Adde mentionem mensis exposulatam esse, vt sciat Pontifex, an ordinarij præiudicet, vel non præiudicet in prouisione vt constat ex decis. Putci §. 3. num. 4. & §. lib. 2. & decis. 25. lib. 3. & approbat in quadam

quidam decif. pro Tolet. parochial de Huerta. 22. Maij. 1589. coram D. Maucio. quam refert Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 669. Sed ad hanc notitiam cuiuslibet mensis est mentio necessaria faciendi. Ergo, &c.

5 Nilominus probabilis existimo solum pro beneficiis vacantibus in mente referuato esse mentionem mensis faciendam; quia solum de hac vacatione mentio in dicta reg. cauetur, vt considerari conitabit. Præmiserat enim Pontifex reservationem beneficiorum omnium, quorum vacatio illis octo mensibus contingeret, & nulla facta mentione de vacatione contingente in mensibus ordinariis, subiungit de dictis beneficiis tunc vacantibus dispositiue mentionem fieri de mente in quo vacauerint. Ergo solum præcipit mentionem faciendam mensis pro beneficiis vacantibus in illis octo mensibus referuatis, & non pro beneficiis vacantibus in mensibus ordinariis, quorum vacationis nullam fecerat mentionem: sic pro maiori parte firmant Rotæ auditores apud Puteum decif. 53. lib. 2. & tradit Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 657. & restatur pluries à Rotâ fuisse decisam.

6 Neque vigent fundamenta contraria. Ad fundamentum primæ sententiæ admittit expressionem mensis caueri, ne ordinario præiudicium inferatur, quod præiudicium esto non inferatur, si supponamus beneficium vacasse in mente referuato, ac cum hæc suppositio non confert, si solum beneficij vacantis mentio fiat, absque expressione mensis in quo vacauit, manifestè præiudicium ordinario inferri potest ex tali prouisione. Decisio veto Tiraloni, Acaramb. non fauent Gonzalez cum non loquatur de beneficiis vacantibus in mente referuato, sed de beneficiis alias referuatis, vt ipsemet dixerat dict. gloss. num. 29. & notauit bene Garcia sup. num. 657. Ad secundæ sententiæ fundamentum, & quatenus est nobis oppositum, respondo admittendo ex reservatione octo mensium scilicet quatuor ordinariis relinqui, sed neq. inde inferri de iis relictis, & ordinariis concessis mentionem fieri præcipi, imo potius contrarium inferri, siquidem dicit Pontifex de dict. beneficiis tunc vacantibus, mentionem mensis fieri debere, cum autem solum dixerat de beneficiis vacantibus in mensibus referuatis, nequaquam de ordinariis intelligi potest. Alias si de omnibus beneficiis omni tempore vacantibus vellet Pontifex fieri mentionem, non apponeret participium illud restrictiuum dictis benef. neque aduerbium illud tunc vacantibus, sed absolute diceret de beneficiis quocunque tempore vacantibus mentionem dispositiue fieri debere. Neque etiam viget vltima ratio desumpta ex sine expressionis mensis. Nam illa faciendi est, ne Pontifex ordinariis præiudicet in prouisione, qui suis sufficienter obtineatur, si vacatio in mente referuato exprimitur. Nam inde clarè inferitur, cum non exprimitur, non esse beneficium referuatum.

7 Rursus est difficultas in quibus impetrationibus, concessioibus, & gratiis faciendi est huius mensis expressio, & in quibus non est necessaria.

Breviter respondeo faciendam esse, quoties beneficium vacans in mente referuato obtinetur, vt dicit prædicta regula. Idem in supplicationibus, & concessionibus gratiarum. Vnde si prima prouisio nulla fiat, eo quod mensis expressus non fuerit, & deinde secunda obtinetur, in ea debet mensis exprimi. Quia illa est vera beneficij prouisio, & Pontifex cauet in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum mentionem mensis dispositiue fieri. Puteus decif. 44. lib. 1. Rota decif. 476 num. 4. lib. 3. part. 3. Interf. Gonzalez gloss. 32. num. 20. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 660. Notanter dixi exprimendum esse mensis in obtentione secundæ gratiæ, quando in prima non fuit expressus: nam in prima est nullus mensis expressus fuit, non est opus in hac secunda, quæ est reformatoria primæ, mentionem mensis fieri, quia hæc secunda solum est ad reformatandis defectus primæ: sic autem relatis docet Gonzalez num. 41. & 42. Garcia num. 674.

8 Secundo exprimendus est mensis in gratia, si neutri; quia est vera gratia, & beneficij concessio ad vitandas lites. Puteus decif. 48. num. 1. lib. 1. Gonzalez num. 21. Garcia num. 659. & restatur sic fuisse à Rotâ decisum.

9 Tertio exprimi debet, siue beneficium vacauerit de iure, siue de facto: quia quocunque modo vacet, est vera vacatio, & vera beneficij concessio, vt superius diximus. Gonzalez n. 25. Garcia n. 662.

10 Quarto debet exprimi non solum in beneficiis vacantibus per obitum, sed quomocunque vacent, si ob modum vacationis alias non sunt referuata, quia Pontifex præcipit mentionem fieri de mente, in quo beneficia, de quibus locutus prius fuerat, vacauerint, vt constat ex illis verbis. Volens in supplicationibus de doctis beneficiis, &c. At loquutus fuerat de beneficiis quomocunque vacantibus. Ergo quomocunque vacent, est mentio necessaria faciendi. Gonzalez gloss. 32. à num. 26. & seqq. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 665. & tenet Rota in vna Titulonen. canoniceatus Maij 24. 1601. coram Illustrissimo Cardinali Panphilio, cuius meminerunt Gonzalez & Garcia supra. At prædicti doctores aduertunt, esto ex iure dicta vera sint: ex stylo tamen datarum vetus esse contrarium,

cum in ea solius beneficij vacantis per obitum mentio mensis fiat, non autem si vacet per affectationem alterius, per matrimonij contractum, per ingressum religionis, per pñationem, &c. & cum Pontifex absque hac mensis expressione beneficium sic vacans supplicanti confert, ordinario censetur velle in collatione præuenire, si forte in mente ordinario vacauit.

11 Non est autem necessaria expressio mensis in beneficiis alijs referuatis, quia hæc sub hac regula non continentur, neque eorum prouisio ordinario præiudicare potest. Puteus decif. 25. lib. 3. Rota decif. 122. lib. 1. par. 3. dinesf. Mandol. de signatura grat. tit. de prouisionib. vers. an autem in impetratione. Gonzalez gloss. 32. à num. 39. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 668. Secundo non est necessaria in beneficiis vacantibus per resignationem, siue resignatio sit conditionalis, siue pura, & simplex. Quia de iis non loquitur regula. Nam si beneficia vacant per resignationem conditionalem, vacant in curia, & sic non potest ordinario eorum prouisio competere, & ex alia parte Pontifex ignotare non potest, quando eorum vacatio contingat, cum sit in illa hora, & puncto quo resignationem admittit, & gratiam signat, vt bene notauit Garcia num. 669. Gonzalez num. 45. Si vero vacant per simplicem resignationem, excluduntur à regula, ibi: alias quam per resignationem. Tertio non est necessaria in beneficiis iuris patronatus laicorum; quia hæc non sunt Pontifici referuata, sed quolibet mente ordinarius collator institutionem facere potest. Adde regulam non de institutione, quæ necessaria est, sed de electione, presentatione Ecclesiastica, & collatione loqui. Garcia num. 669. & 670. Quarto non est necessaria in subrogationibus quoad beneficium litigiosum. Tum quia hæc subrogatio non potest ordinario præiudicare, cum ipse impeditur iuribus illa faciendi quolibet mente cap. 1. & 2. vt lise pendente in 6. & clement. 1. eodem titulo, ac prouide regulanda est, sicuti beneficium alijs referuatum. Tum quia subrogatio quoad beneficium litigiosum in locum defuncti non est beneficij vacantis absoluta collatio, sed est quedam iuris, quod defunctus habet translatio. Sic Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 672. Quinto non est necessaria hæc mensis expressio in prouisionibus, & gratiis ab Episcopis, aliisque ordinariis factis. Tum quia hi præsumuntur notitiam mensis habere. Tum & præcipue quia regula loquitur de narratiua faciendi Pontifici, ne ordinariis in prouisione præiudicet. Gonzalez gloss. 32. à num. 46. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 674. Sexto non est necessaria in beneficiis ob deuolutionem impetratis; quia horum prouisio ordinario competere non potest, cum ob eius negligentiam superiori sit aduocata, & sic cessat finis, & causa exprimendi mensis: deinde beneficia deuoluta non vacant de nouo, sed retenta priori vacatione impeditur ordinarius ob negligentiam ab illorum prouisione, & succedit loco illius superior, sed quoties beneficium non vacat in mente referuato, non est ordinario mentio mensis faciendi. Ergo neque in beneficiis deuolutis erit necessaria, cum illa Pontifex non prouideat ob vacationem, sed ob subrogationem. Gonzalez gloss. 32. in fine. Vt autem hæc mensis expressio nunquam omittatur, annullauit Pontifex gratias aliter factas ibi, aliquam gratiam nullas esse, nullas inquam esse ipso iure, quia hoc indicat verbum esse, quod est de præfenti; alias diceret annullandas, & tradit Tiraquel in leg. si nunquam, verbo reuertatur de reuocandis donat. num. 180. cum seqq. & in præfenti. Gonzalez dicta gloss. 32. num. 35.

S. VI.

Qua ratione derogantur obstacula reservationis.

- 1 Expenduntur verba regula derogantis obstacula, & impediuntur reservationis.
- 2 Primo derogatur consuetudo optandi, ne obstat reservationi. Et que sit hæc consuetudo.
- 3 Duplex est ius optandi, præter ius, & contra ius. Et quæ horum sit differentia.
- 4 Quod tempus ad optionem requiratur.
- 5 Quibus personis competat optio, quique censetur antiquior ad effectum optionis.
- 6 Omnes consuetudines optandi de medio tollit regula.
- 7 An impeditur optio de beneficiis referuatis impediatur in præbendis, & præsentibus annexis. Subdistinctione respondetur.
- 8 Non datur optio in præbendis doctoribus, magistratibus, & penitentiariis.
- 9 Si optasti beneficium, quod optare non poteras, obligaris illud dimittere. Et qualiter possis ad dimissum redire.
- 10 Derogantur privilegia, & indulta Apostolice contraria supra dictæ reservationi mensium.
- 11 Qua verba addat Pontifex ad maiorem reservationis firmitatem.

Denique volens Pontifex hanc suam reservationem ab omnibus impediendis liberare, statuit minime aduersus

ius eam suffragari consuetudines etiam immemorales optandi maiores, & pinguiore prębendas, nec non privilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apostolica, circa ea; ac etiam disponendi de huiusmodi beneficiis; aut quod illa sub huiusmodi reservationibus minime comprehendantur, etiam cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, &c.

2. Circa prædicta verba sciendum est optionem in præsentem esse facultatem, & ius ascendendi ad maiorem, & pinguiorem præbendam virtute primæ præbendę habitę: cap. fin. de consuetud. in 6. Quod ius, & facultas ante vacationem præbendę non sunt consideratione digna; eaque de causa non obstante consuetudine optandi alicuius Ecclesię, possunt præbendati suas præbendas resignare in fauorem. Quia per hanc resignationem non tollunt inferioribus præbendatis ius aliquod qualitatum. Gonzalez gloss. 34. num. 25. in fine. Cod. de officio magistri. ibi, ut is gradu ceteros antecedit, quem stipendia meliora, & labor prolixus fecit amere. Tum quia prius obinuit ius petendum in beneficio, ratione cuius fructus beneficij debentur; & inter fructus beneficij optio, vt tenet Casador, decis. 3. de personis, num. 6. Glossa cap. cum olim verbo capitulo, de maioribus, & obedientibus, & in tradit, pluribusque exornat Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 3. proem. a. num. 23. & gloss. 34. num. 49. Excepimus tamen est casus, quo prior in possessione impedimento maioris fuerit prius propositus, ne possessionem accepit. Quia tunc æquum non est, vt ex sua iniquitate commodum repetat, cap. ex tenore, de rescriptis, & tradit alios referens Gonzalez ad §. 3. proem. num. 38. His præmissis.

3. Sed quia dupliciter quis ascendere potest ad pinguiorem præbendam, vt retento titulo præbendę prioris, & minoris, vel illo dimisso, ideo duplex est optio, alia quę vocatur præter ius, alia contra ius. Optio præter ius est, cum retento titulo optatur noua sedes, noua prerogatiua, nouaque portio temporaria, huic enim optioni ius non resistit, sed potius fauet, cap. fin. de consuetudine, in 6. Contra ius est, quando nouus titulus, nonquamque beneficium obtinetur antiquo dimisso, est quidem contra ius, quia optans autoritate proprio nouum titulum, nouumque beneficium consequitur contra textum, in cap. 2. de concessione præbendę, & cap. de restituenda, eodem, tit. in 6. Est autem inter has optiones magna diuersitas: nam optio præter ius statui potest voluntate Episcopi, & Ecclesię, vt est omnium sententia. Gigas de personis quęst. 6. num. 4. Alexand. Monnera de optionibus, cap. 12. quęst. 3. a. num. 49. Garcia 5. p. de beneficiis, cap. 1. a. num. 459. Secus tamen optio contra ius, quia inferiori non est datur contra leges superioris statuere, cap. quod superius, de maioribus, & obedientibus, & clemens ne Romani, de electis. Quod si dicas, prælati potest præiudicare Ecclesię in iure quærendo, esto iure quæsitio non possit, cap. cum dilectus, de consuetudine. Potest item leges, & statuta condere circa eas res, de quibus consuetudo introduci potest, cap. ex parte, 3. de verborum significati, in fine. certis, de sepulchris. Ergo potest statuere optionem iuri contrariam. Facile respondeatur Episcopum nequaquam posse per statutum generale præiudicare Ecclesię in iure quærendo, quia id est contra ius, bene tamen posse statuto speciali in fundatione Ecclesię factio, alioque casu particulari, de quo loquitur textus in dicto cap. cum dilectus, quia id non est a iure reprobatum, neque illud est censendum Ecclesię præiudicium, cum Ecclesia nunquam habuerit ius contrarium tali dispositioni. Neque est verum inferiori condere posse leges, & statuta circa illas res, de quibus introduci potest consuetudo, quia consuetudo vim habet non ab introducendis, sed ex tacito consensu principis, cum rationalis est, & legitime præscripta; at leges, & statuta omnem efficaciam habent ab ipsi statutibus, & cum statuentes inferioris sint Pontificis, non possunt aduersus eius leges vllam efficaciam habere.

Secunda differentia harum optionum est; nam optio præter ius consuetudine decenniali introduci potest, vt optio, cui ius non resistit. Glossa in d. cap. fin. de consuetudine, in 6. verbo consuetudo, & ibi Ancharan. Dominicus, Francus, & alij, Gonzalez gloss. 34. num. 14. Garcia 5. p. de beneficiis, cap. 1. sub num. 459. vers. quando vero. At optio contra ius quia ius resistit, requirit quadragenarium tempus, vt legitime sit præscripta, vt multis probat Garc. & Gonzalez supra.

Tertia differentia est, quod beneficiatus grauatus pensione illam retinet in optione præter ius quia retinet titulum, cui pensio annexa est. Secus coningit in optione contra ius. Nam dimittens beneficium liberatur ab onere soluendi pensionem illi annexam, illudque subit qui beneficium pensione grauatum obtinet, vt aliis relatis tradit Garcia 1. p. de beneficiis, cap. 5. sub n. 18. & 5. p. de beneficiis, cap. 1. a. num. 459. & seq. & bene Gonzalez gloss. 34. a. num. 45. & seq.

Quarta differentia est, quod in optione contra ius excluditur excommunicatus, & irregularis, vt optio qui beneficij acquirere incapax est, at non excluditur optione nouum titulum non acquirentem. Gonzalez gloss. 34. quęst. 9. specialiter n. 72. & seq.

4. Tempus requisitum ad optionem non solum pro primo optante, sed pro reliquis succedentibus, sunt viginti dies, vt

expressè habetur in dicto cap. fin. de consuetudine, in 6. & notat ibi Glossa. Hi dies debent numerari non a die vacationis, sed a die versimilis notitię, quia sine hac notitia impotens est ad optandum, Gonzalez supra num. 75.

5. Personę, quibus optio competere potest, sunt antiquiores in Ecclesię, vt expressè dicit Pontifex in d. fin. & Glossa ibi verbo antiquiores.

Sed est graue dubium, quis censetur antiquior ad effectum optionis, an qui prior fuit in possessione, esto posterior fuerit in prouisione: an contra qui prior fuit prouisus, esto posterior possessionem accepit? Respondeo cum Glossa in supra, cap. fin. esse iudicandum antiquiorem, qui prior est in possessione. Tum quia prior Ecclesię fecit ius, & antea optans, ob quod seruatum hoc ius optandi, alique prerogatiuę conceduntur, argum. leg. 2. in fine. Cod. de officio magistrorum, ibi, ut is gradu ceteros antecedit, quem stipendia meliora, & labor prolixus fecit amere. Tum quia prius obinuit ius petendum in beneficio, ratione cuius fructus beneficij debentur; & inter fructus beneficij optio, vt tenet Casador, decis. 3. de personis, num. 6. Glossa cap. cum olim verbo capitulo, de maioribus, & obedientibus, & in tradit, pluribusque exornat Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 3. proem. a. num. 23. & gloss. 34. num. 49. Excepimus tamen est casus, quo prior in possessione impedimento maioris fuerit prius propositus, ne possessionem accepit. Quia tunc æquum non est, vt ex sua iniquitate commodum repetat, cap. ex tenore, de rescriptis, & tradit alios referens Gonzalez ad §. 3. proem. num. 38. His præmissis.

6. Nostri regula 8. de medio solit has consuetudines etiam immemorales optandi in mensibus reservatis, ita vt iam non sit locus dubitationi, neque allegari possit vlla consuetudo in contrarium, cum per hanc nostram regulam etiam consuetudini immemorali derogatum sit, & cum eam regula a quolibet Pontifice initio sui Pontificatus, renouetur, non potest vlla consuetudo aduersus illam præualere: multis relatis docet Garcia 5. p. de beneficiis, c. 1. a. n. 452. & specialiter 454.

7. Sed est dubium; an impedita optione in beneficiis reservatis impediatur etiam in præbendis, & præbendis annexis? Coningit enim in Ecclesia Cordubę, antiquę Hispanię Ecclesię tot esse præbendas temporales, portiones, seu præbendias, quot sunt canonicatus. Dubium ergo est, an vacante canonicatu in mense apostolico præbenda temporalis, quę est ius annexa, possit optari, vel potius maneat cum canonicatu reservata? Cui dubitationi distinctio fit satis. Si præbenda sit perpetua, & inseparabiliter canonicatu annexa (quod ex practica colligendum est) non erit locus optioni, sed cum ipso canonicatu reservata manebit. Quia accessorium sequitur naturam principalis. At si præbenda non sit canonicatu annexa, sed canonicatu annectitur ad vitam, vt in Ecclesię Cordubę, ben. practicum, locus esse potest optioni, & non reservationi. Sic Gonzalez gloss. 34. a. n. 32. Garcia 5. p. de beneficiis, c. 1. n. 457. & seq.

8. Hinc fit in præbendis doctoralibus, magistratibus, & penitentiaris non dari posse optionem. Quia officij is sunt perpetuo præbendę annexę. Vnde non potest quis ius officij condere retinens præbendam eis annexam, nec e contra retinere præbendam potest, officia dimittens. Vtrumque autem dimittere, & loco illius aliam pinguiorem præbendam optare, non est concessum. Quia hæc præbendę exigunt speciale forum in prouisione, & speciales qualitates in persona prouisi, vt loquatur optari nulla ratione possunt, neque optate dimitti, vt loquitur illarum alie subrogentur. Sic Nauar. cons. 22. sub. in de præbendis, & dignitatibus, in antiquis, & cons. 14. sub. in de rebus Ecclesię non alienis, in nouis. Garcia 3. p. de beneficiis, cap. 4. a. num. 136. & seq. Gonzalez de regulis mensium, gloss. 34. num. 78. & seq. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 55. & pluribus de ceteris locis confirmant.

9. Sed quid si optati aliquod beneficium, cum non possint optare, vel quia beneficium erat reservatum, vel tu impeditus eras alio titulo? Respondeo te obligatum esse beneficium optatum dimittere, cum primum agnosceris impedimentum, vt de te constat. Ad beneficium dimissum redire poteris, si nullam in optione, aut beneficij optati retentione culpam commisisti, secus si in his culpabilis exitisti. habere expressè cap. si beneficia, 20. de præbendis, in 6. Gonzalez plures referens gloss. 34. num. 84. Verum si impedimentum optandi nascitur ex eo quod beneficium a te possessum non recte possideatur, ob quam causam illo priuatis, beneficium optatum retinere non poteris (nisi iure trienniali possessionis defendaris) quia cessat titulus optionis, & omnes illi qui ratione tui privilegij optandi vti fuerunt, illud amittere debent, & ad sua pristina beneficia redire. Quod sublato fundamento totum ædificium perit, leg. qui tecum 26. ff. de except. rei iudicata. leg. velle gal. ff. de pignori. & pluribus exornat Gonzalez gloss. 34. a. n. 28. & gloss. 34. a. n. 92.

10. Deinde vt reservatio firma persistat, derogat Pontifex vltra consuetudines immemorales optandi privilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta apostolica circa ea. Quę verba credo idem significare, sed maioris claritatis gratia

apposita esse. Nam Gonzalez gloss. 35. à num. 10. dicit privilegium distingui ab indulto, ex eo quod privilegium sit nova contra iuris communis regulas specialis concessio, competens personis, quæ alias iure ordinario beneficia conferre non poterant. Indultum vero fit impediendi beneficium, conferendi remotio absque vlla facultatis concessione, cum detur personis alijs habentibus facultatem sibi non probatur; quia existimo reservationem concessione indulti nequaquam tolli, ut pote quæ est lex generalis, sed illa reservatione perseverante facultatem concedi beneficia providendi, ac si reservatio non adesset. Sed quidquid sit de hac distinctione, omnino certum est, quodcumque privilegium, seu indultum Apostolicum datum, ut beneficia reservata optari possit, ex vi huius regulæ tolli, penitusque derogari. Insuperque derogantur quælibet consuetudines etiam immemorales, & quælibet privilegia, seu indulta Apostolica de supradictis beneficiis reservatis disponendi. Quia illa dictio constituta non solum refertur ad indulta, & privilegia, sed etiam ad consuetudines immemorales. Tum quia tali dictioni adiungeretur illud verbum etiam quod dispositionem auget. *leg. si quis servum ff. de peculio.* Tum & præcipue quia eadem ratio militat in derogandis consuetudinibus, ac in derogandis privilegijs, & indultis Apostolicis. Gonzalez gloss. 35. quest. 2. à num. 14. Garcia. 5. p. de benef. c. 1. num. 667. Adgero tamen sub hac derogatione privilegiorum, & indultorum non comprehenduntur privilegia concessa disponendi de beneficijs, ac si iure fundationis verè illis dispositio competeret, quæ tunc fuerunt concessa Marchioni Astoricensi, & Duci de Alva. Nam cum ius patronatus ex fundacione competens hac regula non derogetur, neque etiam privilegium illius natum sequens. Idem credo de privilegijs pro limitato tempore concessis, quia hæc reputantur gratia modici præiudicij & sub derogatione generali non continentur.

11 Additur insuper ad maiorem reservationis firmitatem, cum derogatoriatur derogatorijs, & in olis clausulis, quibuscumque personis, & collegijs concessa, &c. De quorum verborum efficacia optime tractat Gonzalez à gloss. 35. & seqq. illum vides. Ea nunc omitto, quia quæ aliquam difficultatem habent, præd. de legib. dist. de illius derogatione. & dist. de privilegijs, explicata sunt.

PUNCTUM XXIII.

Explicatur gratia alternatiua in reg. 8. Cancellariæ concessa.

Secedit secunda pars nostræ regulæ, quæ de gratia alternatiua loquitur. Voco gratiam alternatiuam, facultatem Episcopis concessam providendi de beneficijs alternatiuam cum Pontifice, ita ut Pontifex sex menses habeat sibi reservatos, sed distinctos, & totidem ordinarijs reliquat. Pontifici namque in alternatiua reservata sunt. Ianuarius, Martius, Maius, Iulius, September, Nouember. Ordinarijs conceduntur Februarius, Aprilis, Iunius, Augustus, October, December. Pro huius gratiæ explicatione quinque examinanda sunt. Primo, quibus, & quæ gratia concessa sit. Secundo, sub quibus conditionibus sit concessa. Tertio, quæ beneficia comprehendat. Quarto, à quo tempore effectum habeat. Quinto, quando gratia alternatiuæ cesset.

§. I.

Quibus hæc gratia alternatiua concessa sit.

- 1 Soli patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis hæc gratia concessa est.
- 2 Quilibet sit hæc gratia alternatiua.
- 3 An Iunius & December censentur concessi in alternatiua: Probabilius est non concedi.
- 4 Ordinarijs sine resideat, sine non, in supradictis duobus mensibus providere potest.

Circa primum certum est solis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis hæc gratiam concedi, quia ipsi tantum exprimentur sub dictione *taxatiua duntaxat.* ibi. *Insuper sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intra, ipsi quamvis apud Ecclesias, & dioceses suas verè & personaliter residenz duntaxat.* &c. Dicitio enim *duntaxat,* non solum ad residentiam, sed potius ad personas, quæ obligantur residere, quibus gratia concessa est, refertur. Ergo non licet gratiam extendere ad non expressos. Præterea quia solum conceditur alternatiuam pro beneficijs, quæ sunt de libera Episcopi collatione. Ergo quæ ad alios pertinent, sub hac concessione non comprehenduntur: & ut indubitanter supponunt doctores: Gonzalez ad reg. men. gloss. 42. à num. 1. Garcia de benef. 5. p. cap. 1. num. 683. Ex quibus sit, nec capitulum sede vacante, neque alios ordinarios collatores hæc gratia alternatiuæ rei posse, ut in vna Segobien. canonica. 14. Nouemb. 1588. *Ferd. de castro Sum. Mor. Pars II.*

coram illustrissimo Cardinali Plaro refert Garcia supra n. 683. decessum esse.

2 Quanta sit hæc gratia, seu qualis sit constat ex verbis regulæ. Cum enim ordinarijs (scilicet hac gratia solum relictis essent liberi quatuor menses, Martius, Iunius, September, & December, in quibus de beneficijs alijs non reservatis liberè providere possint, per hæc gratiam sex conceduntur, Iunius, Augustus, Februarius, Aprilis, October, & December, conceduntur ex mensibus Pontificijs, Februarius, Aprilis, Augustus, & October, aduocet tamen Pontifex, & sibi reservat Martium, & Septembrem, qui à Prima reservatione liberi erant, & ordinarijs concessi. Hæc gratia alternatiua non tollit primam reservationem octo mensium, sed illa durare aperit viam providendi de reservatis sub illa conditione, & qualitate residendi. Quæ cessante & vltus alternatiuæ cessat, & intrat reservatio. Alias non iure reservationis, sed iure deuolutionis Pontifex beneficia prouideret, quod non est admittendum, ut ex Callodoro decess. 8. num. 10. de præbend. & ex stylo Cancellariæ comprobatur Barbosa 3. p. alleg. 53. num. 50. Quod si dicas superfluum reservationem sex mensium in concessione alternatiuæ factam, si prima reservatio octo mensium perseverat. Facile respondetur ad idem esse, quia duo menses, scilicet Martius, & September, de nouo reservantur.

3 Difficultas est, an Iunius, & December, qui tam in generali reservatione, quam in alternatiua competunt ordinarijs; eaque de causa vocantur menses fixi; censentur concessi in gratia alternatiua; Nam si in ea conceduntur, non videtur posse ordinarijs beneficia illis duobus mensibus vacantia prouidere, nisi verè, & personaliter resideat. Quia hæc est conditio (ut dicemus) pro vltus alternatiuæ requisita. Quod vero in facultate alternatiuæ concedantur, & sub eisdem conditionibus, videtur manifestum, cum sub eadem clausula, tenoreque verborum, qua Februarius, Augustus, Aprilis, & October conceduntur, & Iunius, & December concessi sint. Adde si Iunius, & December per facultatem alternatiuæ non concederentur, ut quid ibi cum alijs fuerunt expressi. Quod verò scilicet alternatiua ordinarijs competant, non tollit quominus per alternatiuam concedantur; conceduntur namque sub onere residendi, quod onus rectè illis mensibus imponi poterat; quia denuo duo concedebantur, & lucro duorum mensium compensabatur obligatio residendi in omnibus sex mensibus, & pena imposta amittendi ius conferendi, si non resideant; cui obligationi ipsi ordinarij voluntariè consentiant acceptando alternatiuam: & ita tenet Gonzalez gloss. 43. n. 116.

Contrarium defendit Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 560. affirmatque supradictos duos menses, Iunius, & Decembrem, non concedi in alternatiua, esto ibi apponantur quasi per accidens, & gratia solum demonstrationis, non gratia nouæ concessionis, cum iam fuerint concessi iure ordinario, neque obligationem residendi per alternatiuam petitam illis impostam esse: quia hæc obligatio solum annexatur mensibus per alternatiuam de nouo concessis, non illis, qui iure ordinario competunt; quod vero per alternatiuam non concedantur, ea potest esse ratio, quia alternatiua remouet obstaculum reservationis Callador. decess. 8. num. 6. & 10. de præbend. & decess. 4. num. 2. de privilegijs, & multis allegatis docet Gonzalez gloss. 42. num. 13. Sed in illis duobus mensibus nunquam intravit reservatio. Ergo illi duo menses in alternatiua concessione non intrant. Adde in illis duobus mensibus poterat ordinarijs ex facultate à iure communi sibi concessa prouidere beneficia illis duobus mensibus vacantis, quia reservata non erant. At hæc facultas acceptatione alternatiuæ non videtur impedita, cum per alternatiuam referuntur. Et hæc sententia mihi verior apparet, quam etiam approbat Barbosa 3. p. alleg. 53. num. 44.

4 Ex quo infero ordinarij sine resideat, sine non resideat, posse prouidere beneficia vacantia mensibus Iunij, & Decembribus. Quia non prouidet vigore alternatiuæ, sed ex iure ordinario per alternatiuam non derogato. Nam licet in alternatiua illi duo menses simul cum alijs concedantur, illisque annexatur obligatio residendi, ut alternatiua locus sit; non inde cogitur ordinarijs facultate alternatiuæ vti, cum possit vti ea, quæ sibi à iure conceditur. *argum. textus in cap. licet. in corrigendis. 12. de officio iudicis ordinarij. & cap. cum aliquibus. 4. de rescript. lib. 6.* Denique in concessione alternatiuæ reservauit Pontifex ex octo mensibus sibi alioquin competentibus quatuor, quos nullo modo ordinarijs quantumuis residentibus communicauit, videlicet Ianuarij, Maij, Iulij, & Nouembrem. Quid ergo mirum quod ordinarijs ex quatuor sibi competentibus duo referuntur absque residentia?

obligatione?

**

*

V

§ II.

§. II.

Sub quibus conditionibus gratia alternatiua concedatur.

1. *Vnicuique est conditio, sub qua conceditur, nempe residentia apud Ecclesiam, seu diocesim suam.*
2. *Episcopus absens à diocesi, etiam si prope sit, & cito reuersurus vii alternatiua non potest.*
3. *Si timore mortis, vel violentia à residentia impediatur non impediatur ab usu alternatiua, aliqui sentiunt. Sed contrarium est probabilius.*
4. *Episcopus acceptans alternatiuam non potest postea providere beneficia vacantia mense Martij, & Septembris.*
5. *Proponitur quadam obiectio, & si illi satis.*
6. *Episcopus residens in fine Februarij, esto à principio non resideret, potest beneficium providere vacans tempore quo resedit.*
7. *Acceptans alternatiuam illa vii potest à puncto acceptationis recognita.*
8. *Episcopus residens transfuerit, & cum animo diuertendi, vii potest alternatiua.*
9. *An residens in loco exempto intra diocesim contento, censetur in diocesi residere ad effectum alternatiua. Proponitur affirmatiua pars.*
10. *Negatiua est probabilior.*
11. *Existent in loco sua diocesi contento intra terminos alterius diocesis satisfacti obligationi residentia per hanc regulam expostulata.*
12. *Proutius ab ordinario vigore alternatiua tenetur probare non solum alternatiuam, sed etiam residentiam.*

Circa secundum, sub quibus conditionibus hæc gratia alternatiua concessa Episcopis sit. Respondeo vnicam esse, scilicet veram, & personalem residentiam apud Ecclesiam, seu diocesim suam.

2. Ex qua conditione inferitur Episcopum absentem à sua Ecclesia, vel diocesi, cum beneficium vacat, ut non possit alternatiua; eo quod solum pro tempore veræ, & personalis residentia concedatur. Quod verum est, etiam si prope habeat diocesim, & cito sit ad eam reuersurus, & ex causa legitima abfuerit. Nam hæc non inferunt veram, & personalem residentiam, sed solum moralem, factam, & à iure approbatam, iuxta Trident. sess. 23. cap. 1. de reformat. ibi. *quoniam autem aliquantisper tantum abfuit, ex veterum canonum sententia non videtur abesse, quia statim reuersuri sunt, & cap. ex parte. cap. ad audientiam de clericis non residentibus, & ita tenent, alios referentes, Garc. de benef. 5. p. e. 1. à num. 446. Gonzalez gloss. 43. à num. 11. Barbola 3. de potest. episc. alleg. 53. num. 54. referuntque casum singularem contingentem in Ecclesia Segobienfi. Nam anno 1603. aderat ibi Maximilianus de Austria eius Episcopus gaudens alternatiua, qui profectus est in domum Scurial, ad visitandum Regem Philippum. III. Tum quia cognatur, tum ut gratias ageret, quia cum ad Episcopatum Compostellanum elegerat duobus tantum diebus, videlicet 13. & 14. Aprilis, ex hac tam vrgenti occasione à sua diocesi, & Ecclesia abfuit, quo tempore beneficium vacauit, & reputans prouisionem sibi competere, contulit D. Hieronymo de Padilla suo vicario generali, postea à Pontifice alteri prouisum est vii reseruatum; quia vacauerat in dicta absentia. Hinc orta fuit controuersia, & perducta ad Rotam, ibique discussa, & tandem resolutum fuit pro maiori parte dominorum 26. Martij 1604. non esse locum alternatiua, sed potius reseruati. Neque obstat illa verba regulæ apud Ecclesiam, seu diocesim suam, quæ videntur indicare sufficientes esse prope Ecclesiam, vel diocesim existere; quia illa propositio apud, non pro prope, sed pro in, vel intra est desumenda.*

3. Quid si coactus timore mortis, vel violentia impeditus à tua Ecclesia, vel diocesi abfueris? Respondet Gonzalez in praesenti gloss. 43. num. 200. alternatiuam non impediti; quia non est iustum, ut alternatiua priueris ob non residentiam, quæ tibi est impossibilis: fauetque textus in clement. 1. de foro compet. ibi. *Episcopo malitiose impedito diocesim propriam ingredi, conceditur potestas exercendi Pontificalia, aliisque ad iurisdictionem pertinentia in loco securo viciniori sua diocesi.* A fortiori ergo debet concedi potestas beneficia conferendi. Sed contrarium probabilius apparet. Quia negari non potest re in supra dicto casu veræ, & personaliter à tua diocesi abesse, sed alternatiua conceditur, quamdiu ab ea non abis. Ergo in supra dicto casu cessat concessio. Neque obstat tibi esse impossibile personaliter residere. Nam esto impossibile sit, illud sufficit: quominus alternatiuam sub conditione personalis residentia concessam non coactus quaris. Neque vrget textus in clement. 1. de foro competenti, imo potius ex eo desumi potest argumens ad nostram sententiam confirmandam, siquidem, secluso illo textu non tibi esset licitum iurisdictionem contentiosam in aliena diocesi exercere contra voluntatem diocesani, quantum-

uis impeditus esses propriam diocesim ingredi; quia à iure impediaberis, necessariaque fuit facultas in supra dicto textu concessa, ut ea iurisdictione uti possis. Cum ergo nullibi habeatur te posse facultate alternatiua uti absentem à diocesi etiam inuoluntarie, fit sane in hoc casu non esse locum alternatiua, Garcia 5. p. de benef. c. 1. n. 473.

4. Secundo inferitur Episcopum acceptationem alternatiuam non posse post illius acceptationem providere beneficia vacantia in mense Martij & Septembris, siue resideret, siue non resideret. Quia illi menses esto ordinario competunt seculis alternatiua, at illa acceptata sunt Pontificis; nequit ergo ordinarius se in illis intromittere, præcipue cum in eius voluntate suum non sit alternatiuam acceptatam dimittere, ut late tradit Mandos. conf. 18. n. 8. ad medium. & segg. Purces decis. 81. n. 2. lib. 3. A chil. decis. 2. n. 3. super reg. de modificandis indultis, & aliis potest episcopus providere in mense Februarij, & Augusti virtute alternatiua, & in mense Martij, & Septembris ob illius quasi dimissionem, & sic alternatiua occasio esset non residendi, & prouisiones apostolicas defraudandi, quod nequam est concedendum, ut bene probat Gonzalez gloss. 43. à n. 106. & 134. Aloysius Riccius in praesenti fori ecclesiast. decis. 684. in 1. edit. & resolut. 682. in 2. Barbola 3. p. de potest. episc. alleg. 53. num. 36.

5. Dices, mensem Martium, & Septembrem esse Pontificum, & reseruatum durante alternatiua; at cum hæc cesset, ex quo Episcopus verè, & personaliter non resideret, intat regula reseruatiua 8. mensium, in qua regula Martius, & Septembres, reseruati non sunt, Ergo poterit in illis providere, sic docuit Rota in vna Salmonen, canonicatus coram D. Cantuico 4. Martij 1583, quam refert, & sequitur Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 688. Anast. Germon. de indultis Cardinalium. §. volumus, num. 18. Franciscus Leo in thesauro fori ecclesiast. cap. 16. num. 4. Limitat autem Garcia, ut procedat casu, quo mense Februarij, & Augusti Episcopus alternatiua vii non possit: nam si illa vii potest, non poterit absens in mensibus Martij, & Septembris providere.

Sed facile supra dictæ obiectioni responderet. Et in primis limitatio Garciae est sine fundamento, & solum ex cogitatis ad euitandum absurdum, quod ex eius sententia inferret. Nam si alternatiua cessat ex qua Episcopus verè, & personaliter non resideret, quo textu, aut qua ratione hæc cessatio impeditur ob residentiam mensis anterioris? Dicendum ergo est alternatiuam quoad proprietatem nequamquam cessare ob non residentiam; esto cesset quoad illius usum; quia usus illius non conceditur, nisi dum est residentia, ex cessatione tamen usus alternatiua, cum ipsa non cesset, non intat regula reseruatiua 8. mensium. Ergo non potest ordinarius in illis mensibus providere. Neque obstat decisio Salmonen, allegata à Garcia, quia ab illa decisione recessit Rota in alia Salmonen, alternatiua 14. Martij 1610. coram D. Lanell. quam, & alias decisiones adducit Aloysius Rice, & Gonzalez ubi sup. Item neque obstat alternatiuam in gratiam Episcopi quidem redeundam in eius dispendium absque eius culpa. Et quoniam contingere poterit, ut ex causa vrgenti absens sit à diocesi per totum annum, si igitur in illo providere non poterit beneficia vacantia in 4. mensibus alias non reseruatis, sicuti possunt alij non gaudentes alternatiua, cum non possit vigore alternatiua in aliquo mense providere; efficitur sane gratiam alternatiua illi fore damnosam. Non inquam obstat, quia his conditionibus illam voluntate acceptauit.

6. Tertio infero episcopum residentem in fine mensis Februarij, esto absens fuerit in principio illius, posse vigore alternatiua providere beneficium vacans tempore quo resedit. Quia usus alternatiuae concessus est quamdiu resideris, quoad ad diem, & horam referendum est. Alias si residentia integri mensis necessaria esset, ut facultate alternatiua episcopus vii possit, sequeretur beneficium vacans in principio mensis Februarij, in quo episcopus resideret, non posse ab ordinario conferri, sed necessario debere expectare, apud forte eius presentia toto integro mense durauerit, quidem ab illa presentia penderat beneficium reseruatum, vel non reseruatum sit. Quod si dicas bene posse ordinariuam tale beneficium conferri, & collationem validam esse, nec rescindendam, quia fuit de tempore habilis & est usus alteri quaesitum, ut ex decisione Papiensi 10. Aprilis 1617. dicit Barbola allegat. 43. num. 55. Hinc manifestè inferitur, tale beneficium liberum esse, neque eius libertatem pendente esse ex futuro euentu residentia, vel non residentia; sed punctum vacationis spectandum esse pro eius reseruatiua, vel libertate, ut in aliis relatis probat Gonzalez in praesenti gloss. 43. quasi 5. num. 41. Garcia 5. p. de benef. c. 1. num. 695.

Neque obstat quod Rota in vna Fauentina canonicatus, 16. Decembris 1583. quam supra dicti doctores referunt, & expresse aduerbium illud *quamdiu*, non diebus mensis, sed mense integro referendum esse, quia loquitur de mense Septembris, qui hæc alternatiua integraliter est reseruatam.

7. Quarto infero acceptationem alternatiuam in mense Februarij, posse illa vii à puncto acceptationis recognita; quia ab

ab eo tempore gratia conceditur, & constat ex illis verbis regula. Quibus ab eo receptis, & recognitis tunc demum, & non antea, uti incipiant gratia supradicta. Neque obstat alternatiua non esse concessam in principio mensis, ac proinde mensis esse referuatum; quia est referuatus quoad dies, in quibus alternatiua non erat concessa, caruit tamen reservatione à puncto acceptationis, & recognitionis. Et non est inconueniens aliquem mensis referuatum esse, & non referuatum secundum diuersos dies, vt patet manifestè in mense, in quo moritur Pontifex. & alius non eligitur; quia tunc à puncto mortis cessat referuatio, esto mensis in principio referuatus fuerit. Et idem est si ordinarius eligeretur in Cardinalem in medio mensis, cessaret à puncto electionis referuatio, consentiant Garcia, & Gonzalez supra.

¶ Quinto infero Episcopum residentem verè, & personaliter mense Februarij. Apriis, seu alio per alternatiuam concessio, esto referuata transeunt, & cum animo diuertendi, gaudent alternatiua illo tempore, & beneficia tunc vacantia prouidere posse: quia alternatiua conceditur, quamdiu est vera, & personalis residentia, quæ certè non tollitur ex animo citò reuertendi: si enim absentia breuissima à diocesi sufficiens est alternatiuæ vsum impedire; quia verè, & personaliter abes à diocesi, cur non præsentia breuissima sufficiens erit alternatiuæ vsum concedere; si quidem sola vera, & personalis præsentia expostulatur; Allegare autem esse expostulatam præsentiam continui procedentem ex animo permanendi, videtur sine fundamento. Tum quia regula verba id non indicant, Tum quia alternatiua, quæ reservationem tollit, & res ad terminos iuris communis reducit, fauorabilis est, & amplianda: & ita absolute tenet Garcia 5. p. de ben. episc. cap. 1. num. 701 & in eam propendit Gonzalez gloss. 41. num. 173, & 178. Solum obstat, quod sæpe à Rota contrarium fuerit decisum, vt ex multis resolutionibus Rotæ, quas supradicti doctores referunt, videri potest. At vt ipsimet doctores norant, iam Rota incepit ab ea sententia recedere contenta vera, & personali præsentia, siue permanens fuerit, siue non.

Denique pro explicatione huius conditionis triplex restat difficultas examinanda. Prima; an Episcopus residens in loco exempto intra diocesim contento censetur in diocesi residere ad effectum alternatiuæ; Secunda, an e contra existentia in loco for diocesis contento intra terminos alterius sufficit pro residentia; Tertia, an prouisus ab ordinario vigore alternatiuæ in mensibus aliis referuatis, teneatur contra prouisum Apostolicum probare non solum acceptationem alternatiuæ, sed etiam Episcopi residentiam in diocesi?

¶ Circa primam difficultatem Gonzalez gloss. 43. quaest. 7. n. 187. affirmatiuam partem tenet ex motu ratione; quia locus sine exemptus est à diocesi, & ad diocesim pertinet, vt probat text. in cap. cum Episcopus, de officio ordinarij, lib. 6. & element. 2. §. simili modo, de privilegijs, dicitur enim in iis textibus posse Episcopum in quouis loco suæ diocesis pro tribunali sedere, excepto loco exempto. Ergo locus exemptus ad diocesim pertinet. Aliis non exipere à regula primo posita, & tradit Glossa in dem. 1. de foro comper. verb. aut eorum partij, vers. quod si in aliquo loco diocesis sustinetur exempto, Roland. cons. 53. num. 7. vol. 3. & alij. Præterea in hac loca, & personas exemptas suæ diocesis potest Episcopus iurisdictionem in pluribus casibus exercere, vt constat ex cap. 1. de privilegijs, lib. 6. & ex Trident. sess. 7. cap. 8. & sess. 21. cap. 8. & sess. 24. cap. 9. & 11. de reformat. Ergo locus exemptus non solum materialiter, & quoad situm est de diocesi, sed etiam formaliter quoad illius iurisdictionem. Adde residentiam petitam in alternatiua odiosam esse, & restringendam, quia est grauamen à iure communi alienum, Ergo qualicumque residentia in diocesi sufficiens esse debet, sed locus exemptus est in diocesi quoad situm, & quoad iurisdictionem sæpe. Ergo sufficit residentia in illo quoad hunc effectum gaudenti alternatiua.

¶ Verum probabilius censo oppositum cum Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 704. Quia locus exemptus ideo vocatur exemptus, quia exemptus est à iurisdictione, & potestate diocesani, intra cuius diocesim continetur, ita vt ibidem existens neque ligare legibus, & statutis possit, neque ibi delinquentes, commorantes punire, reparantur namque quoad gubernationem, ac si extra diocesim existerent, vt pluribus firmat Felin. in cap. graue, num. 2. de officio ordinarij. Rol. cons. 54. à num. 23. volum. 1. Ludouic. Gomez. in §. statut. cap. 2. de consuet. in 6. num. 84. & alij. Sed residentia in diocesi ea de causa expostulatur in alternatiua, vt Episcopus tamquam pastor oues proprias suis legibus, & statutis regat, illique assit. Cum ergo existentes in loco exempto oues proprias non sint, neque illas regere possit: efficitur sanè istam residentiam non esse in alternatiua expostulatam. Neque obstat in aliquibus casibus esse diocesano commissam potestatem in locum, & personas exemptas, quo minus locus exemptus, & persona illius verè, & absolute exempti dicantur; quia illa subiectio rara est, & singularis, & leges frequenter contingentia, & modum ordinatum procedendi respiciunt, illo tamen casu occurrente si ad exercendam suam iurisdictionem in illo loco exempto existeret, Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

credo sufficienter tunc in diocesi residere, quia iam residet iurisdictionem exercens, & consequenter, vt superior regens subditos, & tanquam pastor proprias oues agnoscens.

¶ In secunda difficultate alicui videri posset residentem in loco illo intra alienam diocesim existente non satisfacere residentia in hac regula expostulata. Quia residentia, quæ ibidem expostulatur, est ad minus illa, quæ fit satis obligationi impositæ ratione officij residendi, de qua Concil. Trident. sess. 25. c. 1. de reformat. Sed negari non potest huic obligationi non fieri satis residentia in loco ita remoto à diocesi, si quidem diocesis inde rectè gubernari non potest. Ergo.

¶ Nihilominus ad effectum alternatiuæ credo talem residentiam sufficientem esse, tradit Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 704. & tenetur à facta congregatione sic declaratum esse in fauorem Maximil. de Austria Archiepiscopi Compostellani, qui aliquo tempore in quadam parochia Zamorem, ciuitatis residit, ob quam residentia non fuit priuatus alternatiua. Ratio esse potest, quia alternatiua conceditur Episcopo verè, & personaliter in sua ecclesia, vel diocesi residenti tempore quo beneficium vacat. vt dictum est, sed sic residens, verè in diocesi residet sua quando beneficium vacat cum residet in loco illius, in quo iurisdictionem contentiosam exercere potest. Ergo. Neque obstat hac residentia non satisfacere obligationi residendi, si longo tempore continetur, hoc enim non restat quominus verè, & personaliter in diocesi residet, & vsum alternatiuæ habere possit, alias residens in loco remoto, continuo tamen suæ diocesis, & in commodo regimini non gauderet alternatiua, quod sine fundamento diceretur. Sicut enim optimè aliqua residentia, si continua sit, non satisfacere Episcopum obligationi residendi ad effectum gubernandi Episcopatum, satisfacere tamen obligationi residendi ad effectum gaudenti alternatiua, Quia ad effectum gubernandi Episcopatum opus est permanenti residentia in Ecclesia cathedrali, & in locis præcipuis; ad effectum vero gaudenti alternatiua sufficit breuis, & momentanea residentia in qualibet diocesis parte tempore vacationis contingens.

¶ Pro tertia difficultate, an prouisus ab ordinario obligationem habeat probandi non tantum alternatiuam, sed residentiam in diocesi, est aliqua ratio dubitandi, quæ à tali obligatione eum videtur excusare. Cum enim Episcopus in sua Ecclesia, vel diocesi debeat existere ratione officij, & muneris sibi impeni, & nemo præsumendus sit à sua obligatione deficiere, sed potius præsumitur satisfacere, efficitur sanè Episcopum præsumendum esse in sua Ecclesia, vel diocesi existere; quia ibi præsumitur quis residere, vbi residentia habet obligationem, vt alijs relatis tradit Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 16. n. 4. & 5. Mascard. de probat. concl. 5. num. 5. & concl. 127. num. 1. & 2. Tiracquel. in leg. communalibus gloss. 8. num. 30. & 31. Ergo prouisus ordinarius obligationem non habet probandi residentiam sui Episcopi tempore vacationis; si quidem pro se habet iuris præsumptionem quæ est liquidissima probatio.

¶ Nihilominus tenendum omnino est obligatum esse prouisum ordinarium probare non solum alternatiuam, sed etiam residentiam veram, & personalem Episcopi tempore vacationis. Gonzalez glossa 43. num. 52. & segg. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 502. & tenetur, sic sæpe à Rota fuisse decisum. Ratio ea est, quia vt Episcopus vt possit alternatiua, non solum illam acceptare debet, sed etiam in diocesi residere tempore vacationis beneficij. Ergo fundans se in alternatiua non solum illam, sed residentiam probare tenetur, cum absque residentia nullius vtilitatis sit alternatiua. Neq; ab hac probatione excusatur ex præsumptione iuris residentia, quia ius non absolute præsumit Episcopum semper, & quolibet momento temporis verè, & personaliter in diocesi residere, cum potius supponat plures causas vigentes, occurrere, quæ ab residentia excusant, & per aliquot menses licentiam concedat, vt à diocesi absit, solum enim præsumit regulariter ibi adesse. At hæc regularis, & communis residentia non sufficit ad vsum alternatiuæ, cum in ea requiratur expressè vera, & personalis residentia de tempore vacationis. Ergo hæc personalis residentia necessariò probanda est. Fateor tamen huius personalis residentia non semper exactam probationem requirit, sed aliqualem sufficere, vt si plene probates tempore proximo antecedenti vacationi Episcopum in diocesi residere, ex illa probatione censendus est probare residentiam tempore vacationis, eo quod non præsumatur mutatio.

§ III.

Ad quæ beneficia se extendit alternatiua.

1. Comprehenduntur beneficia de Episcopi libera collatione.
2. In beneficijs, quæ sunt de prouisione Episcopi, & capituli, possitne alternatiua intrare; Prop onitur dubitandi ratio.
3. Si prouisio diuisa est per vices, & beneficium vacat in mensibus alternatis, Episcopo competit illius prouisio si est iuribus Episcopi.
4. Si diuisio facta est per choros, Episcopus gaudet alternatiua in sex mensibus.

- 5 Quid si diuisio facta sit per menses?
- 6 Quid per annos?
- 7 Quid per hebdomadas?
- 8 Valer pactum, & concordia prouidendi beneficia per supradictos turnos.
- 9 Quae beneficia censentur esse libera collationis episcopi.
- 10 In his non tam proprietates, quam possessio spectanda est.

Tertium, quod examinandum proposuimus, est, quae beneficia alternatiua comprehendit. Et dicendum est comprehendere omnia beneficia cum cura, & sine cura, regularia, & secularia ad liberam ipsorum episcoporum dumtaxat, & non aliorum cum eis dispositionem, seu praesentationem, vel electionem, illa dicuntur ad liberam episcoporum dispositionem pertinere, quae episcopi absque alterius dispositione, electione, praesentatione, consilio, consensu, vel interuentu, aut alias prouidere possunt, ut dicit Regula, & notat Gonzalez gloss. 45. num. 10. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 475. Quapropter beneficia, quae episcopus conferre non potest, quia capitulum eligat, praesentet, vel aliquo modo cum illo disponat, non comprehenduntur in alternatiua. Quia non sunt de libera eius collatione: libera enim collatio dicitur, quae solum à voluntate conferentis pendet, contingere tamen potest, ut beneficij collatio ad episcopum, & capitulum vel alium inferiorem insimul pertineat, electio veto, seu praesentatio solum episcopo competat: at ex tali concurrentia non impeditur alternatiua, quia prima beneficij prouisio, quae attenditur libera est, alia ex illa necessario sequitur, & notat Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 733.

2 Difficultas etgo est, an in beneficiis quae sunt de prouisione episcopi, & capituli possit alternatiua intrare, itante concordia inter episcopum, & capitulum quod prouisio sit per turnos, iuxta cap. ult. de prebendis, in 6. Et element. 1. de iure patronat. Et ratio difficultatis est, quia episcopus tunc non prouidet iure proprio, sed iure indiuiduo, & communi competenti sibi, & capitulo. Ergo illud beneficium non est de sua libera collatione.

3 Pro resolutione praemittendum est, multipliciter hinc concordiam fieri posse inter episcopum & capitulum. Primo namque diuidere possunt prouisionem per vices. Secundo, per choros, seu latera. Tertio, per menses. Quarto, per annos. Sexto, per hebdomadas. Si prouisio diuisa sit per vices, hoc est vt vna vice prouideat episcopus, alia prouideat capitulum, & beneficium vacet in mensibus alternatis, episcopo competit illius prouisio, si tempore vacationis est turnus episcopi. Gonzalez gloss. 45. §. 1. num. 13. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 709. referuntque saepe à Rota deciderunt esse. Ratio est quia illo casu episcopus absque interuentu capituli prouidet beneficium. Ergo est de eius libera collatione. Neque tunc dicendum est de iure communi conferre: siquidem conferit iure proprio vigore concordiae. Nam esto radicale ius conferendi commune sit episcopo, & capitulo, at facta concordia quoad exercitium, & vltim qui attenditur, diuisum est, ita vt integrè, & solidum vniciuique competat in suo turno absque vilo alterius interuentu. Notanter dixi, si tempore vacationis est turnus episcopi. Nam si est turnus capituli, cum capitulum alternatiua gaudere non possit, non poterit prouidere, nisi vacatio contingat illis 4 mensibus ordinariis Martij, Iulij, Septembris, & Decembris. Quapropter si vacatio contingat mense Februarij, qui est alternatus, & episcopus sit in turno, ad eum pertinebit prouisio. Si autem capitulum est in turno, Papa prouidebit: quia sibi est reseruatum, eo quod beneficium tunc non sit de libera episcopi collatione. Duo ergo ad horum beneficiorum prouisionem concurrere debent, & quod prouidens sit in turno, & quod beneficium vacet in mente sibi competente.

4 Si autem diuisio facta sit per choros, seu latera, ita vt beneficia vacantia ex choro dextero pertineant ad episcopum, & vacantia ex sinistro ad capitulum, certum est episcopum gaudere alternatiua omnibus sex mensibus sibi concessis, si in illis beneficia ex choro dextero vacauerint. Capitulum autem prouidet, si ex sinistro choro vacauerint in 4 mensibus à iure concessis. Gonzalez gloss. 45. §. 1. num. 36. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 710.

5 Verum diuisio facta per menses ita vt vnus mensis competat episcopo, alius capitulo, cum haec diuisio solum fieri possit circa illos 4. menses, ordinarios Martij, Iulij, Septembris, & Decembris, quia reliqui sunt reseruati, vt alternatiua intrat, necessario in hac diuisio competere debent episcopo Martij, & Septembris, vt loco illorum illi Pontifex concedat Februarium, Aprilem, Augustum, & Octobrem. Nam si Iunius, & Decembris competent, cum hi menses non permittentur, sed fixi persisterent, episcopus gaudere non poterit alternatiua, aliàs capitulum perderet prouisionem sibi competentem in mensibus Martij & Septembris, qui sunt per alternatiua reseruati. Gonzalez à num. 78. Garcia à num. 711.

6 In diuisioe per annos facta clarum est alternatiua intrare posse illo anno, qui est de turno episcopi, cum pro illo anno sit de libera illius collatione beneficium vacans, scilicet de

illo anno, qui est de turno capituli, cum tunc ad episcopum non pertineat prouisio. Gonzalez num. 55. Garcia num. 714.

7 At si diuisio facta sit per hebdomadas, aut dies nequaquam alternatiua intrare potest, etiam comparatione episcopi. Quia haec diuisio diuisioi alternatiuae obstat. Diuisio namque alternatiuae est per menses, sed duplex mensis Apostolicus, & ordinarius in eadem hebdomada concurrere possunt. Ergo diuisio per hebdomadas obstat alternatiuae. Gonzalez & Garcia supra. Quod si inquiras, quando turnus vnus censetur consumptus, vt alius succedat? Respondeo tunc censeri consumptum, quando effectum habuit, v. g. quando praesentatus institutus est, quando electus fuit confirmatus, quando prouisus prouisionem accepit, quia ante institutionem, confirmationem, collationem, acceptionem ius in beneficium non acquiritur. Secundo censetur turnus consumptus si culpa ipsius prouisio effectum non habuit, vt quia culpabiliter in habilem prouidit, vel morosus fuit in prouidendo, ob cuius causam fuit facta ad superiores deuolutio: quia æquum non est, vt negligentia vnus alteri sit damnosa. cap. damnus. 86. de Reg. iuris, in 6. & late haec omnia prosequitur Gonz. gloss. 45. §. 3. per totum.

8 Sed est dubium, an valeat pactum, vel concordia prouidendi beneficia per supradictos turnos post acceptam alternatiua, vel tempore quo tractatur de eius acceptione. Et ratio dubitandi est: quia licet valida sit haec concordia causa vitandae lites, vt dicitur in clem. 1. de iure patron. Et cap. fin. de prebendis, in 6. at in derogationem, & fraudem sedis Apostolicae reservationum illius non videtur valere posse. Tum quia dolus, & fraus nemini patrocinari debet. Tum quia inferior non valet iuris, superioris praedictare, aut aliquo modo diminueret, cap. cum inferior, cap. quod super his, de maior. Et obedientia, clem. 1. Romani, de electione. Quando autem concordia fit post concessam alternatiua, vel tempore quo de illa tractatur, praesentatur episcopum velle iura Pontificis, & illius reservationis diminueret; si quidem beneficium reseruatum ob regulam 8. mensium, facta concordia efficiuntur libera ab illa reservatione, ob priuilegium alternatiuae, & iustum non est, vt talis concordia valeat ad effectum gaudendi alternatiua, nisi ex certa licentia à sede Apostolica confirmata sit, docet Gonz. reg. 8. mensium gloss. 45. §. num. 72. Verius tamen est validam esse supra dictam concordiam, eo quod episcopi, aliiue praesentatoribus illam facere sit permittum, Neque derogatio reservationis est vitare potest: quia est per accidens, & in consequentiam vnus iuris proprij, ac prouide non fraudulenta, nec dolosa. leg. nullus. 56. ff. de Reg. iuris. Et ibi glossa.

9 Insuper regula alternatiua explicans beneficia liberae collationis, ea dicit esse, quae absque consensu, consilio, & interuentu capituli episcopus prouidere possit. Vnde è contrario beneficia, quae prouidere episcopus non potest absque alterius consensu, consilio, alioue requisito, non sunt liberae collationis, si quidem pendet ab aliorum actione, & licet aliquando ab his non penderet quoad valorem collationis, hoc non tollit liberam collationis impedimentum, sufficit namque vt penderet quoad debitum modum procedendi, vt latius Gonzalez gloss. 46. 47. 48. Et 49. vbi bene explicat differentiam consensu, consilij, interuentus, licentiae, mandati, & similibus, & qua ratione ad valorem actus esse possint requisita.

10 Aduerto tamen in his non tam proprietatem, quam possessionem spectandam esse, si enim quis sit in quali possessione praesentandi, consentiendi, consulendi, assistendi, aliamve actionem efficiendi ad prouisionem requisitam; tamen quoad proprietatem legitimo iure careat, hoc sufficit, vt beneficium liberae collationis non dicatur. Quia in iure conferendi potius attenditur possessio, quam proprietates, ex textu expresso in c. cum sim. c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. Et proprietatis, & traditè tradit Gonzalez gloss. 45. §. 3. per totum. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 478. pluribusque Rota decisionibus comprobatur. Et Addunt non requiri in his plenam, & integram probationem, sed semiplenam sufficere, quia non agitur directè de pertinetia collationis, sed indirectè ad effectum alternatiuae.

S. IV.

A quo tempore incipiat gratia alternatiuae effectum habere.

- 1 Incipit à puncto quo acceptatio alternatiua à datario fuerit recognita.
- 2 Qui modò seruandus est in acceptione huius alternatiuae.
- 3 An auique notitia alternatiua possit validè, & licet illa vti? Proponitur dubitandi ratio.
- 4 Valide potest alternatiua vti.
- 5 Illicite tamen vteris, nisi moraliter tibi constet recognitum esse.
- 6 Sciant verisimili notitia potest beneficium sub conditione prouideri.
- 7 Sciant vacationibus dubitandi num. 3. adductis.
- 8 Qualiter acceptionem alternatiuae probare tenentur ordinarius, vel prouisus ab illo.

- 9 An facta acceptatione alternatiua possit illius poenitere? Proponitur dubitandi ratio.
- 10 Pro decisione premititur quedam distinctio.
- 11 Anie recognitionem poenitere potes, sed teneris nonno data- rium.
- 12 Si nuncius, vel datarius de renouatione monitus non est, fir- ma persistit acceptatio alternatiua.

SI de puncto, à quo incipit gratia alternatiua effectum ha- bere, loquamur, dicendum est, illum habere, à puncto quo acceptatio alternatiua per ipsum facta, recognita à Data- rio fuerit. Hanc acceptationem alternatiua episcopus facere de- bet per parentes litteras manu propria subscriptas, si uero sigil- lo munitas, & in sua quisque ciuitate, vel diocesi datas.

1. Primo fieri debet ab episcopo libere, quia nemo cogendus est gratiam acceptare, arguuntur leges, in uero, 69. ff. de Reg. iur. Modus acceptationis est per parentes litteras, hoc est per litteras apertas, & de se manifestas, iuxta textum in cap. patentes litteris, de. priuilegiis. Et cap. primo de temporib. ordination. in 6. Et cap. 1. de officio ordinarij. in 6. Et Clement. 1. §. nos itaque, de iur. iurando. Ille igitur parentes litteras di- cantur, quæ legi aperiri que possunt absque sigilli, clausuræ- que illarum violatione. Qui qualitati non obstat, quod nota- re, phatæque sint, aliquaque charta cooperata, colligitur ex leg. hac consuetudina. Codic. de testamentis. Et leg. 1. Et sequent. ff. quemadmodum testamur. aperiant. Et notauit in præfati Gonzalez gloss. 59. in fine. Garcia §. part. de benefice. cap. primo. num. 488.

Præterea hæc patentes litteræ debent esse manu Episcopi sub- scriptæ, quia subscriptione approbat acceptationem. §. 1. in sti- tutio. de emptione. Et uendit. Et leg. si in stipularis, 126. §. Ciry- segonus. ff. de uerbor. obligatione. Probabile tamen est sufficere litteras acceptationis manu propria scribere, si in ipsa scriptura dicitur manu propria scriptas esse esse subscriptas non sint, quia hæc descriptio sic expressa subscriptioni æquiualeat, præcipue in causa fauorabili, qualis est hæc de causa alternatiua; ut ex- pte probat textus in leg. cum antiquibus, Codic. de testament. Quod licet dicendum est de notario instrumentum conscien- te, in quo necessaria est subscriptio, tam ex stylo, tum ob ui- tandam falsitatem, tertique præiudicium, sic pluribus exornans Gonzalez gloss. 60. à num. 34. Hoc intelligendum est, casu quo Episcopus scribere possit: nam si daretur casus quo omnino impeditus esset manu alterius possit subscribere, ar- gum. leg. Dinius. ff. de in integrum restit. Et tradit Rebuff. tract. de nominationib. quæ si 10. n. 1. §. 5. Et seqq.

Ultra subscriptionem, ut omnis fraudis occasio uideatur, de- bent litteræ supradictæ sigillo proprio muniti. Illud autem dicitur sigillum proprium, ex quo sigillans cognoscitur, cap. inter dilectos, de fide instrumentor. Et cap. significauit, de appellacionib. Alias, si ex sigilli impressione non est satis cognitum sigillans, nullius effectus erit, ut bene dicit Abbas in dicto cap. inter dile- ctos, in 4. Felio, n. 5. Menoch. de presumpt. lib. 2. præf. 57. n. 3. Et de arbitrar. casu 118. num. 12. Quod uero hæc litteræ patentes sigillo episcopi magno, vel paruo sigillatæ sint parum interest, cum regula solum expostulet esse sigillo proprio munitas. Et hinc constat præsentiam testium, & subscriptionem notariæ necessarium non esse, utpote quæ à regula non expostulan- tur, tamen conuenientissima sint, ut omnis fraudis occasio uideatur, & facilius à Datario recognoscantur. Item subscribi, & sigillari debent hæc litteræ in propria ciuitate, vel diocesi, ut sic residentiæ expostulata in alternatiua ab acceptatione inci- pit.

Litteras uero sic subscriptas, & sigillatas transmittere episcopus tenetur ad Datarium Pontificis, ad cuius transmissionem necessarius non est specialis nuntius sed sufficit ordinarius, & ge- neralis, quia ipse non acceptat, sed acceptationem defert, & ideo in regula nihil de modo transmissionis præferebitur. Et eadem ratione non requiritur, ut nuntius deferens has litteras Datario, illique nomine episcopi præsentans habeat speciale mandatum, ex eo enim, quod illi fuerint transmissæ, de manda- to præsumitur, & hoc sufficit.

Datarium uero receptas litteras recognoscit, recognoscit nam- que an fuerint conditiones supradictæ in illis seruate: cum enim omnes illæ sint pro forma requisitæ, & cuiuslibet illarum defectus totum rescriptum uideatur, cap. cum dilecti, de rescriptis, exactè Datarium recognitionem facere tenetur, Modus autem faciendi hanc recognitionem est per testes à parte episcopi, seu illius qui litteras referret, Datario productos, qui deponere de- bent illam esse subscriptionem, & sigillum illius episcopi, qui litteras patentes transmittit. Aliquando hæc diligentia necessa- ria non est, si ex aliis instrumentis, & litteris, subscriptio, & sigillum episcopi satis cognitum sit. De hac recognitione solet Datarium fidem facere, & merito, ut clarius de recognitione constat, & lites uidentur. Facta recognitione nihil amplius re- quiritur, sed ab illo puncto, quo litteræ patentes sub prædicta forma receptæ, & recognitæ sunt à Datario, episcopus gaudet alternatiua, quia sic in supradicta regula cauetur. Quapropter, ut supra dixi contingere potest, ut unus, & idem mensis, & Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

una, & eadem dies sit reseruata, & non reseruata secundum di- uersa tempora. Nam ante recognitionem acceptationis alterna- tiua reseruata erat, facta recognitione tollitur reseruatio, hæc omnia, quia difficultate caret, breuiter perstrinxit, latius tradita à Gonzalez à gloss. 59. Et seqq.

3. Difficultas ergo est, an absque notitia alternatiua recog- nitæ, possit alternatiua beneficio uti? Videris nec ualide, nec licite uti posse. Non ualide, quia alternatiua est beneficium, & gratia, quæ fita non est, quousque notitiam illius habes, ut tradit Bartol. in leg. fin. numero quarto. ff. de constitutionib. prin- cip. & pluribus exornat Menoch. de arbitrar. casu 185. num. 30. Et seqq. Thom. Sanchez lib. 3. disputat. 36. numero secundo. Mo- lina de Hispanor. primogeni. libro secundo, cap. 2. num. 98. & alij. Item per alternatiua conceditur episcopo potestas de be- neficiis alias reseruatis prouidendi in alternatiua (ut saepe- dictum est) non remouet reseruationem abrogando, sed potius in ea dispensando, sed potestas, & iurisdicção de benefi- ciis prouidendi effectum non habet ante notitiam, ut docet Mandosius reg. 52. quæst. 25. numero quinto, cum aliis. Ergo neque alternatiua. Deinde nec licite alternatiua uti potes, an- tequam moraliter tibi constet acceptationem illius recognitam esse à Datario. Nam usque ad illam recognitionem lege reser- uationis adstringeris, sed contra legem certam præualere non potest alternatiua dubia, Ergo licite illa ueris, dum tibi non constat de acceptationis recognitione. Adde in vacatione benefi- ciorum non esse permissum uti ueris simili notitia vacationis, quia certa moraliter requiritur ex reg. 27. Cancell. Ergo similiter non erit tibi licitum uti facultate beneficia prouidendi ob ueri- similem notitiam recognitionis alternatiua.

4. Dicendum est primo ualide te posse alternatiua uti, ante- quam recognitionis illius habes notitiam. Gonzalez gloss. 65. num. 20. Garcia §. 1. de benefice. cap. 1. num. 764. & referunt à Rota aliquoties fuisse decisum. Ratio desumitur ex ipsis uerbis regulæ, quæ manifestè indicant alternatiua competere episcopo cum effecta à puncto recognitionis: inquit enim regula, quibus, id est litteris, à Datario receptis, Et recognitis tunc de- mum Et non antea uti incipiunt gratia supradicta. Ergo ad usum supradictæ gratiæ sola recognitio Datarij requiritur absque scientia recognitionis, alias Pontifex hanc scientiam esse nec- cessariam exprimeret.

5. Dico secundo illicite alternatiua ueris, si ex coniecturis tibi moraliter non constat esse Romæ acceptatam ob rationem dictam. Quia cum sis certus de lege reseruationis, ab illa te eximere non potes, nisi de exceptione etiam certus sis, Nam in casu æqualis dubij lex reseruationis cum possidet, præua- lere debet. Garcia §. part. de benefice. cap. primo n. 777.

6. Dico tertio, si uerisimiliter præsumis Romæ esse re- ceptam, & recognitam alternatiua, aut de recognitione dubitas, poteris beneficium vacans prouidere, sub conditione, si de facto Romanæ recognita sit acceptatio, Quia ex hac prouisi- one nullum præiudicium Pontifici accrescit, & ex alia parte iure tibi per alternatiua concessio ueris: collatio tamen ha- bebatur effectum, si uera fuerit conditio, secus si uera non fue- rit. Prouisus uero possessionem capere non potest, quousque conditionem appositam ueram esse cognouerit ob periculum intrusionis, & ita cauere debet ordinarius in litteris collationis. Garcia supra num. 778. Et 779.

7. Ex his facile erit rationes dubitandi soluere. Ad primam admitto alternatiua esse beneficium, & gratiam, nego ta- men non ualere ante notitiam illius; ualeat quidem; est illo uti licite non possis, sufficit quod tuo nomine sit Romæ accep- tatum, ut de facto sit cum nuntius tuas patentes litteras Data- rio præsentat. Thom. Sanchez lib. 3. disputat. 36. num. 6. Suarez de legib. lib. 8. cap. 25. num. 10. Et 15. Valq. 1. 2. disputat. 156. à n. 30. Secundo respondeo alternatiua non tibi concedi per re- cognitionem litterarum illarum acceptantiam, quia per legem est iam concessa iis, quorum litteræ fuerint recognitæ. Cum ergo recognitio non sit alternatiua concessio, sed conditio, ut concessio habeat effectum, posita illa conditio effectum ha- bebatur, tamen illius non habes notitiam; quia iam habes no- titiam concessionis. Et hinc soluitur secunda ratio. Concedo potestatem prouidendi de beneficiis exerceri non posse nec li- cite, nec ualide ante notitiam illius; nego tamen ante recog- nitionem acceptationis te non habere notitiam huius facultatis per alternatiua concessæ: habes equidem nam si alternatiua est solum remotio reseruationis, iam habes notitiam ordinariæ potestatis, uirtute cuius beneficium prouides. Si autem alterna- tiua aperit uiam resignationi, concedens facultatem de bene- ficiis prouidendi, cum hæc facultas deur per legem sub condi- tione recognitionis, iam illius habes notitiam, esto notitiam conditionis non habes. Ad tertiam rationem de illicito usu, constat ex 2. & 3. conclusione. Ad quartam admitto antecede- dens non posse prouideri beneficium, nisi constet uacans esse, quia ita cauetur, & metiro in supradicta regula de ueris simili no- titias ne detur locus captandæ mortis. At in præfati hæc ratio non militat, cum iam constet de vacatione, & solum controuer- sia sit de competenti prouisionis.

8. Secunda difficultas circa hanc acceptationem alternatiua, est

est qua ratione illam probare teneatur, tam ordinarius illa utens quam prouisus ab illo? Esse necessariam probationem certum est. Tum quia alternatiua est facultas, & priuilegium. Priuilegium autem non presumitur. Tum quia expoliatur plures solemnitates, & conditiones, quae ad factum pertinent, quae certe non presumuntur, ut late Menochius de *presumpt.* lib. 6. *presumpt.* 14 per totam. Probanda ergo est alternatiua primo per testimonium datum à Datario de literarum recognitione: hoc enim plenissimam fidem facit nam ad hunc effectum praestari solet. Secundo probatur per librum Datariae, quia in ipso huiusmodi acceptationes describuntur. Tertio Romae probatur per fidem cuiuslibet notarij testantis in libro Datariae acceptationem esse descriptam, quia non presumitur fallere. Quarto probatur per testes, si deponant de recognitione acceptationis. Item si deponant episcopum esse in quali possessione conferendi vigore alternatiuae. Nam cito haec testificatio, sicut & illa quae de publica voce, & fama deponeret, solum constituit semiplenam probationem, sufficit, ut prouisus ab ordinario praerogatur, quia pro illo est praesumptio. Sic Garcia 5. de *benefic.* cap. 1. num. 499. Gonzalez gloss. 62. m. 28. & conducat quae tradit gloss. 45. §. 2. m. 49.

9 Tertia difficultas est, an facti acceptatione alternatiuae possit episcopus poenitere, & se ad commune ius reducere? Ratio dubitandi est; quia est gratia, & beneficium, ut constat ex verbis regulae, ibi *qui gratiam alternatiuae*, &c. Sed nullus tenetur gratia sibi concessa uti, sed illi credere potest. Ergo nec tenetur uti alternatiua.

10 Pro huius difficultatis decisione distinguenda sunt quo tempore, in quibus haec cessio, & renunciatio esse potest. Primum est ante recognitionem, & approbationem Datarij. Secundum post illius recognitionem.

11 Et quidem ante recognitionem Datarij certum est te poenitere posse: quia ante illius recognitionem nihil tibi est concessum, sed tu procuras, concedatur: desistere ergo potes à procuratore, & tradit expressè Gonzalez glossa 63, à num. 21.

Solum est dubium, an de hac poenitentia, & de acceptationis reuocatione teneatur Datarium, vel nuncium monere, ne litterae à te missae etiam reuocentur recognoscantur, & approbentur.

Non desunt doctores, qui sentiant te nullam huius reuocationis obligatum esse dare notitiam, sed eo ipso, quo acceptationem reuocas, manere cum effectu reuocatum. Quia iam non est voluntaria illa acceptatio, vel ut melius dicam, iam non est acceptatio, quae cognoscatur, esto fuerit ante reuocationem.

Dicendum tamen est, te obligatum esse in conscientia huius reuocationis dare notitiam, quia satis probabile est ex vi reuocationis non intimatae cessare acceptationem factam: cessante autem acceptatione, si nuncius, vel Datarium non monetur, periculum est, ut litterae nullae acceptentur, & Pontifex irridatur, & in suis prouisionibus pariatur detrimentum. Ergo ob uitanda haec damna, obligatus es nuncium, vel Datarium de reuocatione monere.

12 Verum si antequam nuncium, vel Datarium de reuocatione moneas, ipse Datarium litteras à te missas recognoscit, & approbat: censio recognitionem, & approbationem acceptationis validam esse, non obstante reuocatione non intimata: sic optimè, & eruditè firmat Gonzal. gl. 63. m. 48. motus ratione decidendi textus in elem. 1. de *renunciat.* ubi statuitur cessionem beneficij tenere, quousque reuocatio illius fuerit intimata, ut illusio, & variatio in personis ecclesiasticis vitetur. Cum igitur ex non intimata reuocatione acceptationis alternatiuae sequatur illusio Datarij, & non leue Pontifici in beneficiis prouidentis praedudicium, dicendum est acceptationem alternatiuae firmam esse, quousque reuocationis illius fuerit data notitia. Cum vero virges, facta reuocatione non intimata, non est acceptatio, esto fuerit negandum est, quia acceptatio firma persistit, neque valet ab acceptante reuocari, quousque reuocationem notificet.

§. V.

Quando cesset gratia alternatiuae.

- 1 Cessat, si ad alium episcopatum translatus sit.
- 2 Cessat morte Pontificis.
- 3 Cessat renunciatione illius, si à Pontifice acceptetur.
- 4 Cessat denique si in prouisione beneficiorum ad Pontificem pertinentium te introritas.
- 5 Ad hanc amissionem requiritur sententia declaratoria criminis.
- 6 An ad hanc amissionem alternarij requiratur quod Pontifex, vel eius Datarium amissionem acceptet? Proponitur affirmatiua pars.
- 7 Negatiua est verior.
- 8 Si amissionem alternatiuae tenetur Pontifex monere.

9 Quoties ex ignorantia probabilis beneficia reseruata prouident, non amittit alternatiuam.

1 Vltimum quod circa hanc gratiam alternatiuae & explicationem regulae 8. Cancellariae explicandum proponimus, est quando gratia alternatiuae acceptata, & recognita cesset. Quia in re certum est cessare, si ad alium episcopatum translatus sit, quia solum pro illo acceptati. Garcia 5. *pari de benefic.* cap. 1. n. 484. Gonzalez 58. n. 18.

2 Secundo est certum cessare alternatiuam morte Pontificis; quia alternatiua est quidam personalis contractus, & mortua obligatio inter Pontificem, & episcopum; idcirco quolibet perente extinguitur. Item morte Pontificis regulae Cancellariae cessant, ut dictum est, & specialiter de hac regula 8, constat ex illis verbis, *ad sua voluntate beneplacitum*. Ergo cessat alternatiua. Gonzalez *supra* n. 17, cum Nauarr. *concl.* 31. n. 2. de *praebend.*

3 Tertio cessat alternatiua renunciatione illius, si à Pontifice acceptetur; quia cum ex mutuo Episcopi, & Pontificis consensu habita est, ex eisdem causis cessare debet, *leg. nihil est iam naturale. ff. de Reg. iuris*. At Pontifex, seu Datarium non tenetur hanc renunciationem acceptare, sed illam reiicere poterit, si causa legitime huius renunciationis non proponatur. Quia potius ex voluntate Pontificis, quam ex tua alternatiuae extinctio, & dissolutio pendet: est enim per alternatiuam iam Pontifici questum, quod tu tollere, aut diminuire neque tuo repugnant. Extincta vero alternatiua, eo quod Pontifex, vel Datarium renunciationem illius à te factam admisit in libro Datariae, ubi episcopi acceptantes alternatiuam describuntur ad marginem illius partis, ubi tu eras scriptus, cessato, seu renunciatio apponitur manu Datarij subscripta. Gonzalez gl. 58. à num. 14. *Essequ.* Garcia 5. *pari de benefic.* cap. 1. num. 484.

4 Quarto & praecipue cessat ipso iure alternatiua, si episcopus se introriserit in prouisione beneficiorum, quae per hanc regulam, vel alias sedi Apostolicae reseruata sunt, aut alium prouisioni impedimentum quoquo modo praestiterit ne debitum effectum consequatur, sic expressè in supra dicta regula.

5 Circa hanc cessationem, quae est in penam delicti commissi, est grauis inter doctores controuersia, an episcopos culpabiliter se introrissentes in prouisione beneficiorum retractorum, ita alternatiuam amittat ante sententiam declaratoriam criminis, ut non possit virtute illius beneficia in mensibus alternatis vacantia prouidere: Et omnis variis opinionibus, & quibus late epimus. *Tract. de legib. disp. de lege penali, & Criminale. Et tract. de iud. disp. de pen. s. temporalibus hereticorum*, dicendum est ex doctrina ibidem fundata prouidere episcopum posse beneficia, quia nullus tenetur esse executor grauis poenae sibi impositae; si autem ob delictum commissum obligaretur ab usu alternatiuae abstinere, obligaretur sane poenam meritam in se exequi, quod est durissimum. Item in poena benignior interpretatio, quoad fieri potest, facienda est. *Leg. interpretatio 42. Et ff. de penis. c. in penis de regulis iuris 6.* Ergo priuatio alternatiuae imposita ipso iure delicto, expleri debet de delicto per sententiam declarato, & tradit Rota in via praetoriorum, Vicen. 14. Decemb. 1592. coram D. Bartheo relata à Garcia 5. *pari de benefic.* cap. 1. num. 741. Neque obstat, quod ibidem regula subiungit collationes virtute alternatiuae factas nullius esse momenti, & momenti: quia eodem modo explicandam est, nullius inquam esse momenti, post delicti declarationem, secus ante illam.

6 Facta declaratione adhuc est dubium, an ad amissionem alternatiuae requiratur, quod Pontifex, vel eius Datarium amissionem approbet, & acceptet. Et ratio dubij est; quia ea quoque in fauorem alicuius ipso iure annullantur, & irritantur, effectum non habent, quousque ipse annuat irritationi, ut videtur est in contractu pupilli absque debita solemnitate, in emptione rerum Ecclesiae absque debita solemnitate, in emptione committente caducitatem, & aliis pluribus criminis congestis à Gonzalez gloss. 56. à num. 48. Sed haec alternatiuae priuatio inducta est tum in odium Episcopi, contrauentum reuocationi, tum in fauorem sedis Apostolicae. Ergo abique huius consensu effectum habere non debet. Deinde si ex sola contrauentione per iudicem declarata amitteret alternatiuam, facile tibi esset ab ea recedere, & ad mensis ordinarios redire prouidendo de reformatis, & sic Pontificem illuderes, & ius illi questum derogares, & ex tua malicia commodum reciperes. Praeterea, si absque Pontificis, vel Datarij scientia, & approbatione amitteret alternatiuam, & ea amissa ad mensis ordinarios redires, Pontifex defraudaretur in prouisione sibi debita; quia non prouideret in mensibus alternatis, eo quod ignoraret sibi competere, & deinde prouideret in mensibus ordinarij Martij, & Septembris, putans sibi pertinere. Ne igitur haec inconuenientia sequatur, dicendum videtur, amissionem alternatiuae non esse effectum habituram, quousque Pontifex, vel Datarium amissionem approbet. Et ex hac doctrina iustum prouisum ab ordinario in mensibus Martij, vel Septembris, allegare non posse pro iustificanda sua gratia ordinarij amissionem alternatiuae, ob contrauentionem reuocationis, neque ipsam ordinarij amissionem.

DE
CAS
PAL
LII

ordinarium id ipsum allegare posse, quia non amittitur, quousque Pontifex, vel Datarum annuat amissioni.

7. Ceterum veritas existimo hanc approbationem non esse necessariam, sed eo ipso quo declaratus est reservationem violasse, alternativa priuatis cum effecta à puncto delicti commissi, sic docet Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 5.6. num. 12.4. Garcia. 5. p. de benef. cap. 1. num. 746. Ratio est, quia satis hæc voluntas Pontificis declarata est per legem: cum enim in præfenti regula dixerit episcopum reservationem contrauententem eo ipso priuatum existere gratia, & beneficio interceptur, satis suam voluntatem declarauit. Vt quid ergo noua declaratio opus est; secus vero procedit, cum in fauorem alterius à legitimitate annullatio est per legem inducta, quia tunc eius consensus prærequiritur, cum per legem expressus non sit.

8. Aduerto tamen sic amissionem alternativam obligatum esse Pontificem, vel eius Datarum de amissionis monere, ne inconuenientia in ratione dubitandi proposita infirmentur. Interim autem quod non mones, censete non posse in Mensibus Martii, & Septembris aliis ordinariis prouidere, quia cum Pontifex legatus sit amissionis alternativæ, priuati non debet facultate prouidendi sibi competere iure reservationis. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 749.

9. Secundo aduerto, quoties ex ignorantia probabili reservationis, & supradicta pena amissionis alternativæ excusaris, quia hæc per se in culpam supponit. Glossa in cap. si beneficia de prouidendis. lib. 6. verbo si culpa. & in cap. cum venerabilis de consuetud. in prin. Gonzalez gloss. 56. à n. 128. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 752.

PUNCTVM XXIV.

Quæ beneficia vltra supradictas regulas reservationi subsint

- 1 Nulla est alia reservatio, nisi imposita in penam aliquorum delictorum, & qua hæc sit.
- 2 Hac beneficiorum vacatio indiget delicti declaratione
- 3 Beneficia deuoluta, seu litigiosa non sunt proprie reservata.

Præter supradictas reservationes nullam aliam inuenio per legem sanctam, nisi illas, quæ apponuntur in penam aliquorum delicti commissi. Ob crimen enim hæresis vacat ipso iure beneficium, & sedis Apostolicæ referuatur ex cons. Pij. V. quæ incipit, Cum ex Apostolatus, data Romæ 6. Kalend. Februarij 1566. Item vacat beneficium ipso iure, & sedis Apostolicæ referuatur ob crimen simonice ex constitutione Pauli III. quæ incipit, Sanctissimus. Quod à fortiori procedit in simonia confidentiali, ob quam non solum beneficium sic obtentum, sed etiam omnia illa quæ confidentialiter obtinebat tempore commissi delicti referuatur, iuxta constitutionem Pij. IV. incipientem, Romanus Pontifex, & constitutionem Pij. V. incipientem, Inolerabilis. Præterea beneficia parochialia, in quorum collatione seruata non fuerit forma præscripta à concilio sedis Apostolicæ referuatur ex cons. Pij. V. incipiente, In conferendis. Deinde referuatur beneficia ob non factam publicationem resignationum, iuxta formam præscriptam in cons. Greg. XIII. incipiente, Hamano vix iudicio. Item referuatur beneficia offendentes litigantes in curia Romana, & eorum iudices, advocatos, notarios, testes, & procuratores, ex cons. Alexand. V. I. quæ incipit, In emmentia. Item referuatur beneficia collata personis inhabilibus, ex aliquo privilegio à sede Apostolica concessio, vel ex statuto à Pontifice confirmato, vt si esset statutum à Sede Apostolica confirmatum, excludens à beneficiis descendentes ex sanguine infecto, vel ex hæresis condemnato, tu vero illis beneficium aliquod prouideres, nulla esset prouisio, & beneficium maneret Pontifici referuatum: habetur in cons. Greg. XIII. incipiente in ecclesia, sub data idibus Nouembris anno 1580. Item referuatur beneficia illorum, qui se ipsos pro aliis examinandos supponunt, vel pro consequendis beneficiis annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid consequantur, vel quando pro se ipsos impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, constat ex bulla 33. Pauli V. quæ incipit, Inter cetera, data 27. Nouemb. 1557. Deinde vacant beneficia, & Pontifici referuatur ob non delationem habitus clericalis, iuxta extr. ung. Sixti V. quæ est 92. in bullario nouo, tom. 2. pag. 693. Item vacant ipso iure beneficia, & sedis Apostolicæ referuatur, quæ Cardinalis vigore iudicium indultorum constulerunt, si ipsi beneficii circumstanti iuxta quatuor menses, & vltimontani intra octo nouas prouisiones à sede Apostolica non obtinuerint, licetque Apostolicis non expedierint, quia sic indultus Cardinalium habetur.

2. Aduertendum est horum beneficiorum vacationem, quia est in penam delicti commissi, locum non habere, quousque delictum declaratur, quia vt tract. de legib. late diximus, solum censetur, vt pote penæ medicinalis absque vlla declaratione indolis contrahuntur, reliquæ autem penæ etiam priuatiuæ hanc

declarationem prærequirunt, quæ retrahitur à puncto commissi delicti.

3. Dixi nullam aliam generalem reservationem à lege sanctam esse. Nam illa, quæ solet enumerari de beneficiis deuolutis, & de litigiosis, reservatio propria non est. Nam prouidens beneficia ob negligentiam primi collatoris ad se deuoluta non iure reservationis, sed iure deuolutionis, & supplens vices primi collatoris prouidet. Beneficia item litigiosa, esto tempore litis impediti sint ordinarij prouidere, lite vero finita prouident. Vide Gonzalez hæc omnia latius expendentem. gloss. 51. per rotam. Ang. Barbof. in 3. p. de potest. episc. alleg. 57. à n. 36. Azot. 2. p. instr. mor. lib. 6. cap. 34. post. medium. Aloysium Riccium resolut. 333.

PUNCTVM XXV.

De potestate legati à latere in beneficiorum collatione

- 1 Triplex legatus distinguitur.
- 2 Qualiter omnibus commissis sit potestas beneficia prouidendi.
- 3 Legatus à latere omnia beneficia sua prouincia de prouisione ordinarij prouidere potest.
- 4 Beneficium monoculare de prouisione ordinarij collatoris potest legatus à latere prouidere.
- 5 An beneficia deuoluta ad prælatum possit legatus prouidere & proponantur due sententia.
- 6 Resoluitur distinctio apposita.
- 7 Beneficia deuoluta ad episcopum ob negligentiam prælatis exempli prouidere legatus potest, si sunt in prouincia.
- 8 Beneficia sua prouincia deuoluta ad Sedem Apostolicam prouidere legatus potest.
- 9 Legato non currit tempus ad prouidendum.
- 10 Non potest conferre beneficia vacantia in mensibus ordinarij alternativæ gaudentis.
- 11 Nec beneficia iuris patronatus laici, aut ecclesiastici, mixti, secus ecclesiastici.
- 12 Qualiter potest legatus à latere canonicum supernumerarium creare.
- 13 Spectata Tridenti, creati non potest canonicis supernumerariis.
- 14 Non potest legatus beneficia reservata prouidere.
- 15 Neque beneficia electiua.
- 16 Beneficia vacatura referuare potest, etiam in fauorem certæ personæ, spectato iure antiquo, secus Tridenti.

Potestas Pontificis explicata subsequitur explicanda legati potestas: quia eius vices gerit. Triplex genus legatorum doctore assignant. cum glossa in cap. 1. de officio legati in 6. Alij sunt legati à latere, alij nati, alij nuncij seu missi. Legati à latere, qui semper Cardinales sunt, dicuntur; quia ex latere Pontificis, cui assistunt, mittuntur ad aliquam prouinciam nomine ipsius gubernandam, vel aliqua gratia negotia tractanda: legati nati sunt quidam Præsules, qui ratione ecclesiasticarum, quibus præsunt, munus & officium legati obtinent, eaque de causa dicuntur nati; quia cum ecclesiæ præfectura nascuntur. Hi sunt Archiepiscopus Cantuariensis, Rhemensis, Taliburgensis, Toletanus, & alij qui in suis prouincijs primates existunt, Legati Nuncij seu missi dicuntur Antifites, qui ob aliqua negotia gerenda, vel causas aliquas decidendas ad curias principum mittuntur: sic communis sententia cum Glossa in cap. 1. de officio legati in 6.

Omnes hi legati proprie legati sunt; quia nomine Pontificis legatione funguntur. Glossa in cap. statutum, verbo à sede Apostolica, de rescriptis, in 6. & cap. privilegium, de verborum significat. eodem lib. Sed eorum iurisdictione & potestas diuersissima est, præcipue in ordine ad beneficiorum collationem. Nam legati à latere potestatem habent beneficia suæ prouinciae ad quam mittuntur conferendi, eo ipso, quo legati eriguntur, cap. 1. de officio legati in 6. cap. si sede de prouidendis, in 6. cap. dilectus, de officio legati, cap. dilectus, de iure patronat. & alij. Ceteri vero legati ex vi legationis hac potestate carent, nisi aliunde eis specialiter committatur, cap. 1. de officio legati, in 6. cap. litteras, de suspensa negligent. prælatis: eaque de causa hæc potestas, quam habent legati à latere, est potestas ordinarij quia eorum officio, & legationi præcellenti annexa est à iure communi. Sic Gambar. lib. 3. de potest. legati num. 31. Gigas de pensionib. quest. 5. num. 18. & 21. Garcia 5. p. de benef. r. 3. a. num. 5. Secus hæc potestas ordinarij sit quia tamen naturalis non est, sed naturalis superaddita, ideo non est extendenda, sed limitanda. Glossa in dem. 2. de officio ordinarij, Callador. decis. 5. n. 3. & n. 11. decretis, & rescriptis. Garcia supra, num. 9. Contra potestas alij legati, qui non sunt à latere, commissi; quia ex speciali commissione, & non à iure, neque ex virtute officij & legationis habitura delegata, & non ordinarij nuncupati debet.

3. Sed inquires, ad quæ beneficia legati à latere potestas extenditur? Respondeo ad omnia beneficia vacantia in sua prouincia

uincia legationis, quæ ordinarij conferre potest, constat ex dicto cap. 1. de officio legati. in 6. Eaque de causa sicut Pontifex cum ordinario concurrat, & datur locus præventioni, sic legatus concurrere potest. sic Garcia, p. de benef. cap. 1. num. 40. Azor. 2. p. lib. 5. cap. 28. quæst. 24. & raterius in praxi episcop. 2. cap. 5. n. 9. & alij. Hinc sic posse legatum à latere instituire, à patronis nominatos, confirmare electos, & conferre beneficia ad exemptorum collationem spectantia. Quia hæc omnia sunt beneficia vacantia in provincia delegationis, nec Pontifici reseruata. Garcia 5. p. de benef. c. 3. n. 19.

4. Sed restant aliquæ difficultates examinanda. Prima, an legatus possit conferre beneficia monocularia? (hoc est, quæ ad vnius collationem pertinent. Respondeo posse, si ad ipsam pertinent tanquam ordinarij collatorum. Tum quia legatus cum ordinario concurrat, nec quia horum beneficiorum nulla in iure inuenitur exceptio. Gambar. de officio legati. lib. 3. n. 512. Azor. 2. part. institut. moral. lib. 5. cap. 28. quæst. 5. Necque obstat mandatum Apostolicum de prouidendo non comprehendere beneficium monoculare; quia hoc mandatum, quia impedit prouisionem ordinarij, non extenditur ad prouisionem, quæ vnica est; at potestas legati non impedit ordinarij prouisionem, sed cum illo concurrat; eaque de causa ad beneficia monocularia extendi potest. Dixi quando beneficium monoculare est de prouisione ordinarij collatoris: nam si sit de prouisione delegati seu Apostolici, et tunc potestatem legati ad illud non extendi. Nam quoties alicui potestas conceditur ad aliqua certa beneficia conferenda, non valet legatus se in illorum prouisione intrinsece: eo quod species prouisionis derogat generali. cap. 1. de officio legati, & cap. dudum, de prabendis, in 6. & tradit Abbas in cap. dilectus, de officio legati, ad finem. Garc. 5. part. de benef. c. 3. n. 75.

5. Secunda difficultas est, an beneficia deuoluta ad prælatum ordinarij suæ provincie ob negligentiam primi collatoris, possit legatus conferre? Variæ sunt sententiæ. Prima generaliter affirmat posse legatum conferre beneficia omnia, quæ potest, ordinarij suæ delegatæ provincie conferre; quia cum ordinario concurrat: sic relato Gambar. & Selua docet Azor. 2. p. lib. 5. cap. 28. quæst. 12.

Secunda sententia limitat supradictam vt procedat, cum beneficium per negligentiam prælati existentis intra provinciam deuolutum est, secus si ob negligentiam prælati alterius provincie; sic Laurentius, & Dominicus in cap. deliberatione, de officio legati, in 6. Mouentur, quia legatus à latere concessum est huius quod ordinarij suæ provincie delegationis competit, quia sunt ordinarij, & cum ordinariis concurrunt. Sed quoties alicui conceditur ius quod ordinarij habent, subintelligitur concessum ius quod ordinarij iure ordinario: & non iure deuolutionis competit, argum. textus in clement. si de beneficio, de prabendis. Ergo delegatus non competit ius prouidendi beneficia, quæ ordinarij solum iure deuolutionis habent.

6. Tertia sententia quæ mihi probabilior est distinguit inter beneficia vacantia in provincia delegationis, vel extra. Si beneficia vacant extra provinciam delegationis, nequaquam legatus ea prouidere potest; quia legatus à latere conceduntur beneficia suæ provincie: siue collator in provincia sit, siue non; quia in beneficiorum collatione potius spectatur locus ubi situm est beneficium, quam locus, ubi residet collator, vt colligitur ex cap. 1. cap. deliberatione, §. prohibemus, de officio legati, in 6. At si beneficia sunt extra provinciam, et tunc collator in provincia sit, non poterit legatus illa prouidere, quia sunt extra eius iurisdictionem. Quocirca ad exploitandam potestatem legati circa beneficia, non debet attendi cui prælatum, an exemptum, an ordinario, an de provincia, an extra, an iure ordinario, an deuoluto competat: sed an beneficia sint extra provinciam delegationis, an de provincia. Nam si beneficia sint de provincia, ea prouidere poterit. Secus si sint extra provinciam. Et ita tenet Rebuff. Imola Gambara & alij quos refert, & sequitur Garcia 5. part. de benef. cap. tertio à n. 27. Azorius 2. tunda parte lib. 5. cap. 28. quæst. 13.

7. Hinc constat qua ratione possit legatus à latere prouidere beneficia deuoluta ad Episcopum ex negligentia prælati regularis exempti, si enim beneficia sita sunt in provincia delegationis, poterit prouidere, secus si sunt extra provinciam: ob deuolutionem enim ius legato competens non immutatur. Neque obstat episcopum hæc beneficia prouidere tanquam sedis Apostolicæ delegatum quominus legatus se in illis intrinsece intrinsece possit; quia se intrinsece ex iure sibi competente independenter à deuolutione, & delegatione Episcopi. Adde illam regulam, quod delegatus non se possit intrinsece in his, quæ Episcopus non vt ordinarij; sed vt delegatus exequitur, iuxta cap. studuisti, de officio legati, cap. dudum, cap. quamuis, de prabendis, in 6. & tradit Glossa clement. si de beneficio de prabendis verbo siue ad nos, ad finem, habet verum quoad prouisionem, non quoad præventionem: hoc est non se poterit intrinsece prouidendi, bene tamen cumulatim. Item habet verum in delegatione facta ab homine non à iure.

8. Sed quid si beneficia suæ provincie ad sedem Aposto-

licam deuoluta sint; Respondeo ea prouidere legatum posse, quia potest beneficia suæ provincie, & ob deuolutionem non sunt specialiter reseruata; colligitur ex cap. venerabilis de prabendis & tradit Abbas ibi numero secundo. Glossa in capite primo de officio legati, in 6. in verbo ampliori, & clement. si de beneficio, verbo siue ad nos de prabendis, in fine. Silæst. verbo delegatus, quæstione 12. vers. quærit tamen. Azorius 2. tunda parte lib. 5. cap. 28. quæstione 14. Garcia 5. parte de benef. capite tertio, numer. 20.

9. Hinc deciditur quæstio an legatus currat tempus semestris ad prouidendum, sicut ordinarij; Et dicendum est nequaquam currere. Tum quia tempus semestris pro ordinarij collationibus est signatum, non pro ordinarij superinductis. Tum est præcipue quia, si legatus semestris esset concessum illo transacto, cessare eius potestas, & deuolueretur beneficium ad sedem Apostolicam. At beneficia ad sedem Apostolicam deuoluta ipse prouidere potest, vt dictum est. Ergo non potest eius potestas determinato semestri coarctari. Garcia supra numer. 26.

10. Tertia difficultas est; an possit conferre beneficia vacantia in mensibus ordinarij alternatiua gaudentis; Et ratio difficultatis est: quia illa beneficia (vt suppono) sunt de provincia delegationis, & non reseruata Pontifici, sed ordinario, quatenus talis est competentia. Ergo competere possunt legato, qui in illa provincia ordinarij est, & videtur tenere Azorius 2. tunda parte institut. moral. lib. 5. cap. 28. §. 24.

Ceterum affirmandum est nequaquam posse. Tum quia conceduntur illi sex menses ordinarij sub onere personalis residentie, cui concessio nequam non erat præiudiciali. Tum & præcipue: quia gratia alternatiua Episcopis conceditur cum decreto irritante quamlibet aliam prouisionem per quoscumque, etiam per sedem Apostolicam, factam. Cum ergo legatus iure communi potestatem non habeat derogandi huic decreto, nequit habere potestatem prouidendi beneficia vacantia in mensibus alternatiua: & ita tenet Garcia, 5. parte de benef. cap. tertio à n. 4. §. referens sæpe à Rota fuisse dictum.

Notandæ dicitur legatum à latere non habere ex iure communi potestatem derogandi supradicto decreto irritanti in alternatiua inserto, vt tacite insinuare sæpe ex speciali gratia & favore à Pontifice concedi, vt de facultate concessa Nuntio Hispanie testatur Garcia dicta 5. p. cap. 4. num. 134. Quapropter cum legatus à latere viuit facultate maiore ea, quæ alicui legatus à iure conceditur, vel quæ concedi soler debet necessario offendere litteras, quibus talis potestas committitur, alias ei non creditur: quia sit in contrarium præsumptio quod Pontifex à communi sit sequenti, & ordinatio stylo non discedit. Azorius 2. part. institut. moral. lib. 5. cap. 27. quæstione 8.

11. Quarta difficultas procedit de beneficiis iuripatronatus. An inquam hæc beneficia inconstitutum patrono, & absque eius consensu prouidere possit. Et dicendum est, si patronatus sit ecclesiasticus, rectè posse etiam absque illius mentione, quia huic iuri facili derogatur constat ex cap. cum dilectus, de iure patronatus, cap. dilectus, de officio legati; & tradunt alij relictis Lambertinus 1. part. lib. 1. quæstione 1. art. 6. num. 4. & §. 1. lit. 1. quæstione 8. art. 1. & quæstione 9. art. 1. num. 2. Gigas de pensionibus, quæstione 2. 4. num. 1. Garcia de benef. 5. part. cap. 3. num. 17. Azorius 2. part. lib. 5. cap. 28. quæst. 2. & lib. 6. cap. 2. §. 2. Tulchus verbo legatus, concl. 172. Idem dicendum est de patronatu laicorum ex privilegio, præscriptione, aut consuetudine obtento. Quia ex huius derogatione non retrahuntur homines ab ecclesiasticam ædificatione, & constructione. Contrarietas prædictæ, num. 6. Azorius, & Tulchus supra. & Garcia, plures referens num. 72. scilicet vero dicendum si ex fundatione, constructione aut dotatione sit patronatus acquisitus: huic enim nunquam Pontifex derogat: quomodo ergo credendum est legatum facultatem concedere detogandi? Azorius supra Garcia, num. 63. Et hoc verum est, etiam si ex parte sit ecclesiasticus, ac prouidendi mixtus: quia ob illam conjunctionem iura patronatus laici immutata manent, ne à fundandis ecclesiis retrahantur: sic relati doctores, specialiter Garcia num. 69. & latius diximus hac disp.

12. Quinta difficultas est de beneficiis supernumerariis possitne legatus à latere canonicum supernumerarium in Ecclesia cathedrali, vel collegiata creare; Ratio dubitandi est quia alius à Pontifice potestatem non habet concedendi ius ad beneficium vacaturum cap. 2. de concessione prabendis, in 6. At eo ipso: quo quis in canonicum supernumerarium admittitur, ius habere videtur ad prabendam priuò vacaturam nequit ergo legatus illum creare.

Dicendum tamen est posse legatum à latere tibi huic titulum venosum conferre nisi auctoritate Romani Pontificis certis numeris canonicorum statutus sit: sic Glossa & Abbas in cap. cum pro illorum, de prabendis, verbo recepisse. Idem Abbas, in cap. cum M. Ferrariensis de constitutionibus, & alij, quos refert, & sequitur Azorius 2. part. lib. 3. cap. 11. quæstione 3. & sequentibus. Et lib. 5. cap. 28. quæstione 8. Ratio est manifestæ: quia hic titulus largo modo beneficium dicitur, & legatus omnia suæ provincie beneficia alijs non reseruata conferre potest: quod autem hoc beneficium

beneficium quasi de nouo creetur, in causa esse non potest, quomodo legatus illud creare, & prouidere possit. Tum quia illius creatio aliena non est à iure communi, sed potius illi conformis, cap. cum Ferrarientis, de constitutionibus, cap. relatum, cap. dilectus, cap. directo, de praebeatis. Tum quia collegium canonicorum, & Episcopus ad id auctoritatem habent. Ergo à fortiori illam legatus habere debet.

Hic canonicus supernumerarius, cum sit canonicus solo titulo fructus non percipit, alias re ipsa haberet praebeandam. Gloss. Abbas & alij in c. dilecti, 2. de praebeatis, & c. relatum, eod. tit. Distributiones vero quotidianas probabilius est obtinere posse, nisi obster consuetudo, quia sic colligitur ex cap. pro illorum, c. dilectus, 1. de praebeatis, & tradit ibi Abbas & cap. cum M. de consuetudinibus, Azorius 2. par. lib. 3. cap. 11. quae. 5. & 13. & lib. 5. cap. 28. quae. 8.

Respectu vacaturae praebeandae nullum ius habet, nisi ei fuerit expressè à Pontifice concessum, ut satis colligitur ex c. 2. de concessione praebeandae, in 6. potest tamen iudicis officium implorare, vacante praebeanda, ut sibi concedatur, ut bene probat Abbas & dilectus, 1. c. relatum, n. 7. de praebeatis. Ipe vero iudex non tenetur petitioni annuere, etiam conueniens sit, quia ex nullo capite obligatur.

3. Ceterum haec procedunt ex iure communi. At spectato Tridentino, sess. 24. cap. 19. vetius exilimo canonicum supernumerarium creati non possunt. Nam etio ius strictè non habet ad praebeandam vacaturam, habet tamen aliquale ius. Sed ex supradictis tractatu omnes expectantur, & gratiae ad vacaturae beneficia irritantur. Ergo haec legatus concedere non potest. Item congregatio concilij ibidem declarauit canonicum supernumerarium creati non possunt, referens Barbosa in remissioni concilij, & tradit Gonzal. reg. 8. men. sum. §. 1. num. 64.

14. Sexta difficultas est de beneficiis reseruatim, an ea legatus prouidere possit: Et respondendum est negatiue ex cap. quoad reservationem, de officio legati, & ex c. licet, de praebeatis, in 6. & tradit omnes legatus namque solum habet facultatem generalem conferendi beneficia vacantia in provincia suae delegationis, sub qua generali facultate non comprehenduntur reseruatim generalia, aut specialia reservatione, ut tradit Mandos. de signatura gratiae, tit. de indulto conferendi beneficia reseruatim, in prima, & alij relatus Garcia §. p. c. 3. n. 44. imò etiam facultatem generalem habet etiam prouidendi reseruatim, non comprehenderet vacantia apud sedem; quia haec reseruatim est clausa in corpore iuris, & ob eam causam priuilegiata, ne sub generali concessione reseruatim intelligatur, sicuti in concessione absoluenti à reseruatim non veniunt contenta in bulla oenae, sic alij relatus Garcia num. 55.

15. Ex quo fit non posse legatum à latere prouidere beneficia, quae proprie electiua sunt, quia eligentibus à iure conceditur semestre, ut libere eligere possint, cap. nulla, c. quia dicitur, de concessione praebeandae. Non igitur debet à legato impeditur, ut probat text. in cap. deliberatione, de officio legati, in 6. Nam licet ibi solum dicatur, non posse reseruarere legatum ecclesias cathedrales, regulares, aut collegiatas, dignitatesque maiores ecclesiarum cathedralium, sub nomine reservationis, & prouilio quilibet intelligitur. Non enim reseruantur, nisi in ordine ad prouisionem, & licet de illis tantum sit factus sermo, ad omnia electiua beneficia, si quae fuerint, est prohibitio extendenda: quia eadem est ratio, nempe de eligentibus eorum libera electio impeditur. Adde, nominari illa specialiter, quia solum in illis reseruat electio. Adde in supradicta reg. 3. Cancell. ecclesias cathedrales, regulares, & collegiatas, dignitatesque maiores post Pontificalem, siue electiue sunt, siue non, reseruari. Ergo ut aliquid operetur reseruatim contenta in c. deliberatione. De omnibus beneficiis electiuis debet intelligi.

Secundo fit beneficia singula conferre nullatenus posse, quia etio proprie reseruatim non sunt, impeditur tamen eorum prouisionem durante litigio, ex text. in c. 1. & 1. vbi. lise pendente, in 6. & tradit Garcia n. 56.

16. Septima difficultas procedit de beneficiis vacaturis, an ea reseruarere legatus possit: Et dicendum est posse, ita tamen ut pendente vna reservatione in aliqua Ecclesia, aliam non faciat in eadem: nec pendente reservatione vnius beneficii ad collationem cuiuscumque pertinentis, reservationem alterius beneficii ad illius etiam collationem pertinentis faciat, habetur expressè, cap. praesenti §. 1. & cap. deliberatione, de officio legati in 6. Dicitur autem reservationem pendere, dum reseruatim beneficium collatum non est. Quocirca si secundam reservationem facere voluerit pendente prima, primam derogare debet, alius nullus effectus erit secundae reservationi, utpote facta contra formam potestatis commissae: ita alij relatus Azor. 2. p. instituti. moral. lib. 5. c. 29. q. 1. & Garcia §. part. de benefic. c. 3. n. 36.

Sed dubium est; an haec reseruatim fieri possit in fauorem extrae personae? Ratio dubitandi est; quia inutilis esse videtur talis reseruatim, cum nullum ius personae, pro qua fit reseruatim, concedatur, iuxta textum in cap. dilectus 1. de praebeatis. Ceterum dicendum est, posse legatum in fauorem extrae personae beneficium vacaturum reseruarere; quia ita habetur in cap.

cum dilectus, de iure patronatus. Ex vi autem huius reservationis non arctatur legatus, nisi ex quadam decentia beneficium conferre ei in cuius fauorem reseruaui, sed potest alteri prouidere. Sed non inde fit inutile esse hanc reservationem, si quidem per illam ordinarius impeditur, ne alteri beneficium prouideatur.

Haec spectato iure communi procedunt, at attentà dispositione Tridentinae, sess. 24. cap. 19. dicendum omnino est legatum non posse reseruarere beneficia vacatura, & praecipue in fauorem certae personae; quia omnes reservationes, expectantur, & gratiae quaeque ad beneficia vacatura interdicitur, ne aliqua occasio capiendae mortis habeatur: & tradit Gonzalez regul. 8. Cancellar. §. 1. proem. n. 30.

PUNCTVM XXVI.

De potestate legati nati, & missi in beneficiorum collatione.

- 1 Ex litteris commissionis hac potestas colligenda est. Tenorque potestatis in actis produci debet, cum de valore prouisionis agitur.
- 2 Expenditur potestas, quae Nuntio Hispaniae solet concedi.
- 3 Sub eius potestate non comprehenduntur canonicatus, nec praebeandae cathedralium & collegiatarum.
- 4 Neque item beneficia, quae simplicia non fuerint. Et quid de curatis habitu, sed non actus.
- 5 Archiepiscopus ruralis sub nomine beneficii simplicis comprehenditur.
- 6 Non comprehenduntur beneficia excedentia valorem 24. ducatorum de camera.
- 7 An sub hoc valore veniat emolumentum, quod beneficiatus obtinere potest intrando in capitulum beneficiorum? Resoluitur, negatiue.
- 8 Non comprehenduntur sub hoc valore tertiaria.
- 9 An deducenda sint de valore beneficii stipendia missarum? Sub distinctione respondetur.
- 10 Subsidiium, & excusatum deducendum videtur ex beneficii valore.
- 11 Quid dicendum de pensione, an deducenda sit de beneficii valore.
- 12 Debet ante prouisionem Nuntio constare beneficium taxam supradictam non excedere.
- 13 Qualiter constare potest beneficium non excedere dictam taxam.
- 14 Penes prouisionem à Nuntio est obligatio probandi beneficii valore.
- 15 Propositum duplex obiectio, & sit illi satis.
- 16 Non potest Nuntius prouidere alia beneficia, nisi quae per obitum ultimi possessoris vacauerint.
- 17 Si beneficium vacat in mensibus ordinarij alternatiua gaudens, non videtur posse à Nuntio prouideri.
- 18 Impetrans à Nuntio beneficium, non videtur obligatus exprimer menslem vacationis.
- 19 Nuntius, & legatus à latere iurisdictionem voluntariam exercere possunt à die quo urbem fuerint excessi.
- 20 Qualiter ex tunc possunt beneficia conferre.

1. Vpra diximus legatum natum, & missum nullam habere potestatem in beneficiorum collatione, nisi eis specialiter fuerit concessa. Quapropter examinanda sunt litterae commissionis, ut inde eorum potestas cognoscatur. Nam licet solca Pontifex illis concedere potestatem legati à latere, & virtute huius commissionis possent tanquam legatus à latere beneficia conferre, ut docent Giga de pensionibus, quae. 6. n. 19. Gonzalez reg. 8. Cancell. §. 2. proem. num. 54. Mandos, reg. 13. Cancell. q. 6. num. 4. & de monitorio, quae. 60. num. 41. Garcia §. p. de benefic. c. 3. n. 82. At quia haec potestas quoad beneficiorum collationem illis specialiter restringitur, ut testatur Gonzalez, & Garcia supra, in Nuntio Hispaniae, ideo tenor huius facultatis, & restrictionis inspicere ante omnia debet. cap. perro, cap. recepimus, de priuilegijs. & leg. diligenter, ff. mandati. Debetque huiusmodi tenor in actis produci, cum de valore prouisionis facta à Nuntio agitur, quia est fundamentum illius, sic Rota decis. 73. l. 3. par. 3. diuers. Gonzalez num. 64. Garcia num. 84. Neque obstat Nuntio concedi, ne obligatus sit in suis litteris, gratis, & dispositionibus facultatem inferre, aut testibus, vel notario comprobare, quomodo in contradictorio iudicio eam facultatem exhibere teneatur; quia illa prerogatiua non inferendi, nec comprobandi facultatem, intelligitur in illis gratis, concessionibus, & dispositionibus iure delegationis Nuntio competentibus, non de illis quae iure speciali competunt, qualis est haec facultas beneficia prouidendi. Deinde intelligitur, dum non est qui prouisioni factae contradicat, Garcia, supra.

2. Facultas ergo, quae Nuntio Hispaniae solet concedi in ordine ad beneficiorum collationem est ut quaecumque beneficia Ecclesiastica simplicia in Hispania consistentia extra Metropolitanas, & alias cathedrales, & alias collegiatas Ecclesias

per obitum illorum vltimorum possessorum extra Romanam curiam vacatura, dummodo illa. I. as, quam ratione mensium Apostolicorum referuata non fuerint, & cuiuslibet eorum fructus, redditus, & proventus etiam ratione personalis residentiae percipi soliti, ac distribuciones quorundam 24. ducatorum auri de camera secundum communem estimationem valorem annuum non excedant, pro tempore vacantia personis idoneis prouidere possint, ita tamen vt non prius prouisionem huiusmodi beneficiorum facere debeat, quam sibi fide dignorum testimonio constiterit fructus praedictos ipsum valorem annuum non excedere, alioquin prouisiones factae nullius sint roboris, & momenti.

8 Ex qua facultate constat primo non posse Nantium prouidere dignitates, canonicatus, nec praebendas cathedralium, & collegiarum Ecclesiarum, quamuis valorem 24. ducatorum cameræ non excedant, quia in supradicta facultate expressè excladuntur. Gonzalez §. 2. *proam. n. 58. Garcia 5. part. de benef. c. 3. n. 86.*

4 Secundo fit, non posse beneficia, quae simplicia non fuerint, conferre; quia solum pro beneficiis simplicibus facultas conceditur. Quapropter dignitates, personales, officia, & beneficia curam animarum habentia ab hac facultate excluduntur.

Solum est dubium, an beneficia habitu curata, & non actu, eo quod actu parochianis carent, sub nomine simplicis beneficii veniant? Et dicendum est, si carentia est per accidens; quia parochiani ob incuriones latronum, & inundationes fluminum abfuerunt, speranturque cito reuerturi, non comprehendis quia verè illa beneficia actu curata dici debent, quia non debet attendi id quod est per accidens, sed quod est per se. Gutierrez, *allegat. 8. num. 8. Garcia 5. p. de benef. cap. 3. n. 1. a. num. 112. sed praecipue num. 120.* At si vicinitas destructa sit absque ulla reparatione, quia fortè iam 40. anni lapsi sunt, quia ibi parochiani assistant, sub beneficio simplici comprehendendi debent. Nam licet antea curata fuerint, eorum status mutatus est, & ex curato in simplex conuersus, cum enim curatum beneficium ex cura fidelium dictum sit, & tale beneficium nullam curam habeat, neque illius probabilem spem, cessat esse curatum, & transmutatur in simplex, & omnes qualitates simplicis sortiri debet: sic aliis relatis docet Garcia *supra*, & Gutierrez, *rota alleg. 8.*

5 Deinde est dubium, an Archipresbyteratus ruralis sub nomine beneficii simplicis comprehendatur? Et dicendum est comprehendendi. Nam licet tempore antiquo Archipresbyteris data esset iurisdictio fori externi, eaque de causa sub nomine dignitatis intelligebantur, ac hoc tempore cum nulla ferè illis iurisdictio concedatur, à dignitate ceciderunt. Solum enim Archipresbyteri habent eminentiorem sedem in conclauis sacerdotum; computa, & rationes ab æconomiis Ecclesiarum recipere, sacrum christum per Ecclesias sui districtus singulis annis distribuere, earumque rectam administrationem procurare, monendo scilicet ordinatum, si aliquis in supradictis sit def. Aus absque aliqua censurarum impositione, carceris reclusionis; quae certè beneficii simplicis naturam non egrediuntur; & ita tenet pluribusque decisionibus, & factae congregationis declarationibus comprobatur Garcia 5. p. de benef. c. 4. n. 94. Gonzalez §. 1. n. 64.

6 Tertio fit sub praedicta facultate Nuntij non comprehendendi beneficia simplicia excedentia valorem 24. ducatorum auri de camera, computatis distributionibus quotidianis, aliisque emolumentis certis. Ducatus aureus de camera continet vnum scutum aureum Hispanicum, & vnum argenteum, ac proinde valet 474 marapedinos secundum pragmaticam Hispanicam. Dixi, computatis distributionibus quotidianis, aliisque emolumentis certis, qualia sunt anniuersaria fundata, & oblationes fidelium conseruatae, quia isti sunt beneficii fructus, & proventus. Secus vero dicendum est de oblationibus voluntariis funeralium, anniuersariorumque emolumentis liberis, aliisque elemosynis interitiis, quaeque ad certam summam reduci non possunt. Quia hæc annexa non sunt beneficio, ac proinde neque illius fructus, sed sunt annexa concedentium voluntati: sic ex decisionibus Rotæ fit mat Garcia 5. p. de benef. cap. 3. n. 153.

7 Sed est dubium, an sub valore beneficii computetur emolumentum, quod obtinere potest beneficiatus intrando in capitulum beneficiatorum? Soleat enim in pluribus Hispanicis ciuitatibus esse aliqua capitula clericorum, quibus annexa sunt plura funeralium emolumenta, pluresque missarum elemosynæ, quaeque inter omnes capitulares clericos diuini assistentes diuiduntur, & quilibet beneficiatus eo ipso quo in illa ciuitate beneficium obtinet, est de capitulo, & ius habet hæc emolumenta obtinendi; quæ si diuini assistat, negari ei non possunt. Dubium ergo est, an hæc inter fructus beneficii, & sub eius valore computentur? Et ratio dubij est; quia hæc ob beneficium beneficiato personaliter residenti conceduntur, sicuti conceduntur in Ecclesiis cathedralibus, & collegiariis distributiones quotidianæ canonicis residentibus, & sicut hæc distributiones computantur in valore praebendæ, esto annexæ essent mensæ capitulari: sic illa emolumenta funeralium, & anniuersariorum computari debent in valore beneficii, esto capitulo annexa sint. Adde, capitulum clericorum nihil aliud est, quam omnes beneficiati. Ergo si capitulo illa emolumenta annexa sunt, omnibus beneficiatis annexa dici debent.

Nihilominus verius est hæc in valore beneficii computandi non esse; quia hæc non videntur beneficiatis concedi ob beneficium, sed ob personalem residentiam, esto beneficium conditio sit, vt personalis illorum residentia capax sit obtinendi illa emolumenta. Secus vero est in distributionibus quotidianis inter canonicos diuidendis; hæc enim quia ex canonicis extraxtae sunt, illorum sunt fructus, & residentiam tamquam conditionem requirunt, vt habeantur. Quod euidens procedit, si beneficiatus ratione beneficii solem habet ius, vt in capitulum admittatur, & ex amissione capax fiat omnium illorum emolumentorum. Nam tunc clarum est beneficium non concedere ius ad illa emolumenta, sed solum concedere aptitudinem, & capacitatem ad illa: ac proinde non debent sub valore beneficii computari: & ita tenet Garcia 5. part. de benef. c. 3. n. 150.

8 Hinc à fortiori constat, non esse dicendum fructus, & proventus beneficii tertiaris, hoc est fructus qui tertio, vel quarto anno per tertium beneficiato competunt ob laborem colligendi decimas. Nam licet soli beneficiati ius habeant ad illos fructus percipiendos, quia solis illis concessum est decimas colligere. At cum si fructus non ex beneficio sint extra, neque ob beneficium dentur, sed ob laborem temporalem, qui laico competere potest, nequaquam inter fructus, & proventus beneficii computari debent. Est quæ doctrina colligit Garcia, & bene §. p. de benef. cap. 3. n. 162. Inquisitoribus priuilegium habentibus percipiendi in abbatia omnes fructus, proventus, & emolumenta beneficiatorum, hæc percipere non posse, quia non sunt beneficiorum proventus, sed personalis residentiae, & laboris.

9 Secundo dubitatur, an deducenda sint de valore beneficii stipendia missarum? Et quidem si beneficiatus obligatus est per se missas dicere, quia capellania est sacerdos alius personalem residentiam requirens, nequaquam huiusmodi stipendia deducenda sunt, quia sunt proventus beneficii beneficiato residenti competentes, sicut sunt distributiones quorundam canonicorum residenti competentis, & sicut residentia non dicitur canonicis beneficii, sed beneficii seruitium, sic hæc missæ dici debent. Callador. *decis. 19. de praebendis. in princ.* quem sequitur Garcia 5. part. de benef. cap. 3. §. 1. num. 169. At si beneficiatus obligatus non est per se missas dicere, sed potest cultibus alteri decimas committere, non videtur probabilitate carere stipendia illarum missarum deducenda esse de valore beneficii, quia laici est recepta sententia illa, tantum esse in valore beneficii computanda, quæ in absentia ab Ecclesia beneficiatus obtinere potest, vt tradit Ioann. Gutierrez. *lib. 1. canon. quæst. 107. 39. num. 68.* Casar de Grassis *decis. 118. c. 120.* Garcia, *num. 146.* & licet illa stipendia obtinere beneficiatus possit missas dicendo, sicuti obtinet distributiones quotidianas residendo; quia tamen obligatus non est missas dicere, sicuti obligatus non debent tanquam proventus beneficii, sed potius tanquam fructus residentiae, & laboris personalis liberi computari. Adde hæc facultatem Nuntij, cum sit priuilegium à principe concessum, neque iuri communi derogans, sed potius illi affine, late explicari debere. Ergo restrictio illi opposita de excessu valoris 24. ducatorum de camera, intelligenda est de excessu, qui per se beneficio annexus est secus de excessu, quin voluntate beneficiatorum constituitur.

10 Tertio dubitatur, an subsidium, & excusatum, quod est priuilegium Pontificis ex quolibet beneficio extrahitur in gratiam Regis, deducendum sit ex beneficii valore? Et ratio dubitandi est, quia non est onus beneficium in perpetuum annexum, sed pro limitato tempore, scilicet quinquennio. Non enim pro longiori tempore concedi solet. Sed valor beneficii ex his quæ competunt per se desumi debet, non ex his quæ per accidens competunt, vt tradit Puteus *decis. 202. lib. 3.* Beccanus, *de charitativo subsidio. quæst. 37.* Gambar. *de officio legit. lib. 1. num. 169.* Gomez, *in reg. de exprimendo valore. quæst. 7. c. 3.* Ergo ex subsidio, & excusato non est minuendus beneficii valor. Ergo si beneficium excedit valorem 14. ducatorum de camera computato subsidio, non poterit Nuntius illud prouidere, & in hæc partem inclinat Garcia 5. p. de benef. cap. 4. num. 178. Ceterum verius existimo hoc subsidium, & excusatum ex valore beneficii tam quoad regulam de exprimendo valore, quam quoad facultatem. Nuntij deducendum esse. Quia spectat ad stylo, & communi rerum cursu, est onus perpetuum beneficium annexum; siquidem concessiones quinquennales in perpetuum continuantur, & vna finita, alia, & alia succedit absque ulla reuocationis, sed onus perpetuum deducendum est, vt de hoc constat. Ergo deducendum est subsidium, & excusatum: & ita firmavit Rota in vna Burgenf. pensionis 7. Junij 1585. coram D. Gyptio, prore fert Garcia *supra* n. 176.

11 Hinc constat quid dicendum sit de pensione, quæ beneficii grauatum est, an debeat deduci in computatione valoris.

ut possit Nuntius illud providere? Et quidem si pensio annexa est in perpetuum beneficium, nulla est dubitatio deducendam esse. Difficultas est, an pensio, quae pro vita pensionarij, vel pro vita beneficiati beneficium imponitur, debeat dici onus perpetuum beneficium annexum, ut possit deduci. Garcia 5. p. de benef. cap. 3. n. 171. negativè respondet cum Puteo de off. lib. 3. Belenzio. de charitativo subsidio q. 37. Rota de off. lib. 3. par. 3. d. 107. Ratio ea esse potest: nam mortuo pensionario, vel beneficiato pensio extinguitur. Ergo pensio onus est temporale, non perpetuum. Ergo non est ex valore beneficij deducendum. Nihilominus satis probabile iudicarem hanc pensionem reputari onus perpetuum, & ex valore beneficij deducendam esse, ac proinde si illa deducta non excedit beneficium valorem 24. ducatorum de camera, sub facultate Nuntij contineri. Mouetor; quia satis perpetuum est, quod non habet terminum alium à vita, leg. iuris peritiam in p. de excusa. in iuror. & leg. sufficit. ff. de conditio. in iudic. Tiraquell. de retract. conventionis. §. 1. gloss. 1. num. 39. Item concessio facta ad beneplacitum concedentis, perpetua dicitur, leg. principalibus. in fine. ff. si cert. impetatur. & tamen vita ipsius finitur. Ergo pensio pro vita pensionarij, vel beneficiati beneficium imposita, perpetua dici debet. Deinde valor beneficij comparatione beneficiarij sumendus est, ita vt tantum cedatur beneficium valere, quantum remanet beneficario deductis oneribus: at cum pensio imposita est ad vitam beneficiarij, non potest quod de pensione soluit illi manere. Ergo talis pensio in valore computanda non est. Quando vero pensio imposita est ad pensionarij vitam, esto contingens sit, quod beneficium possit remanere, si pensionarius prius illo moriatur: at oppositum etiam contingere potest. Ergo in hoc dubio non est censendum beneficium valere, nisi quod valet deducta pensio. Ergo pensio in valore beneficij computanda non est: & ita tenet Gigas de pensio. lib. 9. n. 1.

12. Quarto ex tenore supradictae facultatis inferetur debere Nuntium, priusquam beneficium provideat, esse certum, saltem si de dignitate testimonio, beneficij fructus supradictum valorem 24. ducatorum auri de camera non excedere. Alias si absque hac certitudine provisionem faciat, nullus erit momenti. Ex sola autem relatione impetrantis sufficiens certitudo haberi non potest: quia impetrans ob vtilitatem propriam decipere posse praesumitur. At erit sufficiens certitudo desumpta ex publica voce, & fama duplici teste comprobata, aut si vnicui teste de certa scientia valor beneficij comprobetur. Quia licet haec solam semiplenam probationem continuant, haec sufficit, vt quis in vita sua facultatis, dum non contradicitur, securè procedat, & prudenter operetur. Plena vero probatio reliquitur facienda proinde, si contradicere habeat. Garcia 5. p. de benef. c. 3. n. 92. in fine. Difficultas autem est, an possit Nuntius committere tibi vices suas, vt provideat de beneficio vacante, confisso prius beneficium non excedere taxatum valorem? Cui difficultati respondeo nequaquam posse, si vices tibi committuntur cum obligatione provideendi. Petrum, quia in illo casu non provideas, sed provisionem factam à Nuntio exequaris & cum Nuntio prius non constet de valore beneficij, nulla est eius provisio. At si Nuntius non te obligat Petrum provide, sed liber te relinquere, ex illa commissione, cum nulla sit gratia facta à Nuntio, sed à te facienda, rectè fieri haec commissio potest. Garcia. sup. d.

13. Quod si inquiras, quomodo constare possit beneficium valorem 24. ducatorum auri de camera non excedere, vt possit à Nuntio provideri; si quidem annis singulis est fructuum varietas, & beneficium, quod vno anno longè superat valorem 24. ducatorum, alio anno illum valorem non attingit? Aliqui respondent ex tribus annis proximis praecedentibus sumi argument. leg. quicumque, 4. Cod. de Apochis publicis. ubi 10. ubi qui tribus annis proximis soluit, soluisse semper praesumitur. Ergo valor contingens tribus proximis annis semper contingere est praesumendus; & ita tradit Pinel. in leg. 2. Cod. de rescribenda vend. d. 3. p. cap. v. n. 30. Alij dicunt ex quinque annis aere, & post provisionem beneficij valorem desumendum esse: sic Flaminio, Paulus de resignat. lib. 10. q. 2. n. 55. Ioan. Gutier. lib. 1. canon. quest. cap. 19. n. 68. Leo in thesauri fori Ecclesiast. cap. 22. n. 71. Ludovic. Gomez. in reg. de valore. q. vlt. Et ratio esse videtur, quia nulli aptior regula designari potest. Alij docent ex scio quinquennio antecedenti provisionem desumi debere. Mandos. reg. 22. question. 5. num. 2. Mascard. de probat. concl. 1403. num. 48.

Ceterum supradictae sententiae non satisfaciunt. Non prima, nec tertia, quia spatium trium, vel quinque annorum satis limitatum est, vt valor beneficij inde colligi possit, cum frequenter contingat in tam brevi spatio nullam fieri considerabilem mutationem in fructibus. Secunda vero sententia claris conuenitur fallitatis; si quidem ex illa sequitur gratiam à Nuntio factam esse in pendenti ex futuro evento. Neque posse ei constare cum provisionem facit, beneficium valorem 24. ducatorum auri de camera non excedere: non igitur ex quinquennio post gratiam sequito valor beneficij desumendus est: quod à fortiori procedit, cum statim post factam gratiam lis mouetur ad illam satisfaciendam, quia tunc absurdissimum esset quinquennium ex-

pectare ad explorandum gratiae valorem. Quocirca existimo deducendum valorem beneficij ex decem annis proximis praecedentibus gratiam, comparato sterili cum fertili, desumendum esse; quia ita ex stylo curiae legem in hac parte constitutentem obseruatum est: sic variis decisionibus Rotae comprobatur Garcia 5. p. de benef. c. 3. à n. 219.

14. Secundo inquires, penes quem sit obligatio probandi beneficij valorem, an penes prouisorium à Nuntio, an penes prouisorium apostolicum, cum vnus aduersus alterum litiget? Et breuiter dicendum est penes prouisorium à Nuntio obligationem esse; tamen si sit prius prouisorius, & possideat. Quia prouisorius apostolicus cum sit prouisorius à Pontifice, cui iure ordinatio, vel iure reservationis, omnium beneficiorum prouisiones competunt, habet à iure suam intentionem fundatam: prouisorius vero à Nuntio econtra; cum Nuntius sit extraordinarius, & delegatus collator; suam intentionem à iure fundatam non habet. Debet ergo prouisorius illum fundare, quod alia via effici non potest, nisi probando sub facultate delegata Nuntij contineri. Ergo probare debet beneficium non excedere valorem 24. ducatorum auri de camera, alias succumbet, & deponetur. Item prouisorius à Nuntio, cum gratiam impetrat, narrat beneficium supradictum valorem non excedere, & in hac narratiua fundatur gratia à Nuntio facta. Ergo tenetur illum verificare, praecipue cum contradicere non habet. si quidem est fundamentum iure gratiae: & ita tenet Anastas. Germ. de indultis Cardinal. §. ac irritum à n. 27. Garcia 5. p. de benef. c. 3. n. 188. & alij apud ipsos.

15. Sed obijciat, cum Nuntius provideat, obligatus est prius valorem beneficij explorare, vt gratia facta teneat. Ergo cum ipse Nuntius de valore beneficij testatur, ei credendum est, dum non fuerit contrarium probatum. Tum quia praesumit debet, Nuntium se rectè informasse, ne delictum in prouisione committeret. Tum quia pro valore actus praecipue à superiore facti est sumenda praesumptio. Ergo prouisorius à Nuntio, cum de eius intentione constat, habet suam intentionem fundatam. Ergo prouisorius apostolicus, illum excipiens, contrarium probare debet. Respondeo concedendo prouisorium à Nuntio habere suam intentionem fundatam, dum non excipitur, nec contradicitur ab aliquo prouisorio apostolico, aut ordinario, at stante tali exceptione iudicet nouo fundamento; eo quod conueniat cum prouisorio apostolico, vel ordinario, qui habent à iure suam intentionem fundatam: & cum hoc fundamentum, vt pote à iure communi inductum, firmius sit, & efficacius, praeualeat aduersus fundamentum, quod habet Nuntij prouisorius.

Obijciat secundo. Prouisorius Apostolicus verificare tenetur valorem beneficij: quia est iure gratiae fundamentum: cum enim iuxta reg. 21. & 61. de valore. exprimi debeat in supplicatione valor beneficiorum, probandus postea est, vt gratia iustificetur. Ergo dum prouisorius apostolicus non probauerit valorem, quem de beneficio exprobat, non iustificat suam gratiam: illa ergo non iustificata prouisorius à Nuntio firmus existit.

Respondeo dupliciter posse prouisorium apostolicum exprimere valorem in beneficij impetratione; primo negando beneficium valorem tantum excedere, nempe centum ducatorum; secundo affirmando excedere illum valorem, satisfactis regulis Cancellariae. At diuersam obligationem contrahis quoad probationem valoris ex vno modo expr. sionis, quam ex alio. Nam cum per negationem procedis, non es obligatus probare quanti determinate valeat beneficium, sed solum quanti non valeat, ac proinde ex hac probatione non excusatur prouisorius à Nuntio suam facere probationem; si quidem ex illa colligi non potest, an beneficium excedat hunc, vel alium illum valorem. Verum cum affirmatiue procedis, affirmando scilicet beneficium excedere valorem 24. ducatorum auri de camera, & ob hanc causam petis tibi conferri, obligatus es plene probare excessum, quia est fundamentum tuae gratiae. interimque prouisorius à Nuntio remoueri non potest; imo neque obligari fundare suam intentionem, & probare beneficium non excedere valorem taxatum; sic Garcia 5. par. de benef. cap. 3. num. 196. Aduerto excessum minimum in valore 24. ducatorum auri de camera sufficientem esse ad annullandam Nuntij provisionem. Quia est beneficium extra Nuntij iurisdictionem. Nuntio namque beneficium committitur sub illa forma, & conditione, ne supradictum valorem excedat. At positum quod excedat, etiam si excessus minimus sit, forma, & conditio commissae iurisdictionis non seruat. Ergo nulla est provisio: sic Garcia numer. 182. & decisionibus Rotae comprobatur.

16. Quinto inferetur ex tenore supradictae facultatis, non posse Nuntium alia beneficia simplicia provide, nisi quae per obitum ultimi possessoris vacauerint, & quae aliis reseruat non sint, excepta reservatione mensium, esto supradictum valorem 24. ducatorum auri de camera non excedant. Quocirca provide non potest Nuntius beneficia vacantia per resignationem, per priuationem, per incompatibilitatem, aut alio quouis modo quam per obitum: si autem per obitum vacauerit de facto, esto de iure non vacet, sufficiens erit, vt Nuntius provideat. Garcia alijs relatis 5. part. de benef. cap. 3. §. 1. numer. 88. Item provide non potest beneficii vacantia in curia, neque quae vacent Episcopali sede vacante, neque quae reseruat sunt

ex regulis Cancellarie vltia regulam mensium, quia hæc à iurisdictione Nuntij excluduntur.

17 Solum est dubium, an si beneficium vacet in mensibus ordinarij, præcipue si alternatiua gaudeat, possit à Nuntio prouideri. Gonzalez reg. 8. Cancellar. §. 2. proem. num. 55. credit non posse, quia existimat cum ordinariis in eorum mensibus non concurrere. At dicendum est cum ordinariis alternatiua non gaudentibus concurrere posse; quia eius facultas non apparet in hac parte limitata: & ita tenet Rota apud Crescent. decis. 8. de Priviligijs. Anast. Germon. de indultis Cardinal. §. ac irritum. n. 42. Garcia 5. p. de benef. cap. 3. §. 1. n. 132. Verum si ordinariis alternatiua gaudeat, esto Garcia à n. 134. existimet non ob inde impedit Nuntium à prouisione faciendâ, probabilis credo impediri propter decretum irritans contentum in gratia alternatiua, annullans quamcunque prouisionem à quocunque, etiam à sede Apostolica, factam. Neque obstat Nuntio concessam esse facultatem apponendi in suis facultatibus, & concessionibus clausulam necessariam, & opportunam, ac in litteris Apostolicis concedi, & extendi solitam, qua derogetur cuilibet contrariæ dispositioni, vt inde inferatur posse alternatiua Episcoporum derogari: est enim hæc gratia alternatiua ita excellens, tum quia in fauorem residentia conceditur. Tum quia conceditur Episcopis cum decreto irritante quamlibet aliam dispositionem. Tum quia expostulat ad sui derogationem fieri illius mentionem expressam, vt merito præsumi non possit facultatem Nuntij extendi ad prædictam gratia derogationem.

18 Deinde dubitatur; an impetrans à Nuntio beneficium obligatus sit mensem vacationis exprime? Affirmat Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 138. Mouetur, quia regula 8. Cancellarie præcipiens hæc expressionem in prouisione Apostolica, procedit in prouisione facta à Nuntio: ideo enim in prouisione Apostolica mens exprimitur, ne Pontifex ordinariis præiudicet: at hæc ratio enim videtur procedere in prouisione Nuntij. Ergo etiam respectu illius mensis est exprimeendus. Cæterum verius credo nullam esse huius expressionis obligationem, esto conueniens sit. Quia in facultate Nuntij hoc onus non imponitur, & licet impositum sit in prouisione Apostolica, non inde ad prouisionem Nuntij extendendum est. Non enim lex, & præcipue irritatoria, qualis est hæc, extendi debet ad casum non comprehensum ob similitudinem rationis. Adde neque esse eandem rationem: nam Pontifex prouidit potest ordinariis gaudentibus alternatiua, prouidendo beneficia in eorum mensibus. At Nuntius, vt nuper diximus, his ordinariis prouidit non potest. Item Nuntius, quia est in provincia, facilius cognoscit quo mensis contigit vacatio, quam Pontifex: habetur enim tanquam ordinarius, sed ordinario diximus non esse necessario faciendam mentionem mensis, in quo beneficium vacauit. Ergo neque comparatione Nuntij faciendâ est.

19 Denique aduertendum est, Nuntium, & à fortiori legatum à latere iurisdictionem voluntariam exercere posse à die quo vibem egressus est, & in eam rediit. Quia toto illo tempore legatus est, legationeque fungitur. argum. leg. vero. ff. de officio Proconsulis, ubi Proconsul, cui legatus comparatur, proconsularia insignia habet statim atque vibem egressus est, & in l. §. quanti, dicitur ab eo puncto habere iurisdictionem voluntariam, licet non contentiosam: Azor 2. part. insit. moral. lib. 5. c. 27. §. 6.

20 Ex quo fit posse illo tempore beneficia conferre; quia collatio beneficiorum iurisdictionis contentiosæ exercitium non requirit. An vero idem sit de confirmatione, & institutione, negat Azor 2. part. lib. 6. c. 25. quæst. 12. quia hæc fieri non possunt absque causæ cognitione: Instituent enim nominatos à patronis, vel confirmans electos à clericis obligatus est explorare mores, vitam, & literaturam illorum, quæ sine causæ cognitione fieri nullatenus possunt. Cæterum cum huiusmodi cognitio, & exploratio fieri possit absque iudiciali strepitu ad sui plenam informationem, nullo contradicente, non est in causa, quare institutio, & confirmatio non possit extra provinciam fieri. Adde informationem fieri posse in provincia; & institutionem, & confirmationem extra. Garcia alijs relictis loquens de Vicario Episcopi, 5. p. c. 8. à n. 141.

PUNCTVM XXVII.

De potestate ordinarij collatoris in beneficiis conferendis.

- 1 Quis ordinarij collator nuncupetur.
- 2 Quæ beneficia conferre ordinarij collatores possint, potius ex consuetudine, quam ex iure desumitur.
- 3 Quod tempus ad præscriptionem requiratur.
- 4 Episcopi anse litteras expedias, & capitulum ostensas non compevit potestas beneficia prouidendi.
- 5 An Episcopus, cui datus est conditor, possit beneficia conferre? Subdistinguitur respondetur.
- 6 Prælati reputati à populo, potestatem habent beneficia conferendi.

- 7 Limitatur doctrina in conferente priuato, & particulari, sed non approbatur.
- 8 Secundo limitatur in eo, qui titulum habet à legitimo superiore.
- 9 Reprobant plures hæc limitationem.
- 10 Quid sentiendum sit.
- 11 Limitatur tertio, vt non procedat in habente beneficium seruatum, cui est annexa potestas beneficia conferendi. Sed non approbatur limitatio.
- 12 Quarto limitatur in eo, qui ipso iure priuatus est beneficia conferre ob delictum. At hoc intelligitur facta declaratione.
- 13 Quinto limitatur, vt non procedat in eo, in cuius electione substantialis defectus commissus est. Sed non approbatur.

Tria sunt in hoc puncto explicanda; qui sint ordinarj collatores: quæ beneficia conferre possint: & quando competens hæc potestas.

1 Dicendum ergo est ordinarij collatorem esse, qui iure proprio beneficia conferat, tamen iurisdictionem non habet à colligitur ex cap. ordinarij, de officio ordinarij. in 6. & ex c. si quis, de concess. præbenda. in 6. glossa verbo ordinarij, in clm. 1. et hinc pendente. Neque enim ad collationem requiritur iurisdictionis potestas. Inter ordinarij collatores primum locum obtinet Episcopus in sua diocesi. Huius enim est iure communi, & ratione Episcopatus concessa est potestas beneficia suæ diocesis conferendi. c. omnes basilicæ, nullus omnino. 26. quæst. 7. c. conuentus, de officio ordinarij, cap. ex frequentibus, de instit. & pluribus exortat Gonzalez ad ref. 8. Cancellar. §. 1. proem. n. 21. & 22. §. gloss. n. 38. & gloss. 21. n. 3. Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 51. & cap. 4. n. 1. & 2. August. Barbosa 3. par. de potest. Episcopi, §. 7. n. 1. hinc veto collatores, quales sunt Abbates, & Priores, cap. si quis, de instit. & c. m. 1. de supplenda neglig. prælat. & canonico collegium, cap. propositus, de concess. præbenda. in 6. ex consuetudine, præscriptione, aut privilegio, potius quam à iure, conferendi potestatem habent, vt bene notauit Azor 2. insit. moral. lib. 6. c. 25. quæst. 8.

2 Quæ beneficia conferre ordinarij collatores possunt, potius ex consuetudine, quam ex iure delendum est: si cuius ius commune spectetur, communior sententia affirmat dignitates, canonicatus, & præbendas Ecclesiæ Cathedralis, maxime si ex bonis communibus erectæ sunt, ad Episcopum, & capitulum simul pertinere, ita vt Episcopus æqualem vocem cum capitulo habeat: cap. cum Ecclesiæ Vulterrana. in fin. de electione, cap. postulatibus, de concess. præbenda. cap. 1. Ne sede vacante, lib. 6. & pluribus exortat Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 1. n. 36. Garcia 5. p. de benef. cap. 4. num. 17. iuncta n. 11. Azor 2. p. insit. moral. lib. 6. cap. 25. quæst. 9. reliqua vero beneficia inferiora in ipsi Ecclesiis Cathedralibus consistunt, vt portiones, & dimidiæ portiones, si sunt de gremio capituli ex aliqua consuetudine, iure speciali, saltem quoad mensuram communem participationem, eodem modo ad simul tantum Episcopi, & capituli prouisionem pertinent. At si fuerit extra eum capitulo, & ab ipso Episcopo absque capituli consensu, vel capitulo prouideri possunt. Garc. cap. 4. num. 257. Gonzal. supra à n. 38. Azor. supra. Quod à fortiori in capellanis ibidem existentibus dicendum est: & docent supradicti doctores. Si vero de præbendis Ecclesiæ collegiatæ loquamur, eorum electio capitulo Ecclesiæ collegiatæ, & eius prælato immediario, si habet, compevit, confirmatio autem Episcopo. Gonzal. plures referens n. 47. Garcia num. 64. & seqq. Azor. supra. Alias totius diocesis beneficia solus Episcopus prouidere libere poterit. Azor. Garcia. supra.

3 Hæc procedunt spectato iure communi. At ex consuetudine, seu præscriptione aliud sæpè obseruatur. Nam capitulum sine Episcopo prouidit præbendas solet. cap. ex parte, de capitulis præbenda. Econtra Episcopus sine capitulo, cap. ex frequentibus, de institutionib. & tradit Gloss. cap. Cumana, verbo consuetudine, de electione per textum ibi, & cap. cum Ecclesiæ surina, verbo temporis, de concess. præbenda. Gonzal. gl. 45. n. 71. pluribusque Rote decisionibus comprobatur.

Difficultas autem est, quod tempus ad hanc præscriptionem ius commune derogationem requiritur. Et breuiter dicendum existimo, requiri immemorabile tempus sine titulo, & quadragenarium cum titulo, si Episcopus à prouisione beneficiorum excludendus sit, cap. 1. de præscriptione. in 6. & tradit cum Abbate in cap. cum Ecclesiæ Vulterrana in 6. de electione. Gual. de benef. cap. 4. num. 90. Nam cum Episcopus de iure funditus habeat suam intentionem prouidendi omnia beneficia suæ diocesis, si ab hæc possessione excludatur, immemorabile tempus sine titulo, & quadragenarium cum titulo requiri debet. Alia bona fides, quæ in præscriptione requiritur, præsumi non potest. Verum si præscriptio fit in fauorem Episcopi, vt possit potestatem ab ipso capitulo, vel consilio capituli prouidete; credo decem annos sufficere ad præscribendum, quia huic præscriptioni ius clarum, & certum non resistit. Et ex alia parte est præscriptio cum iure præsentis, tum inter personas Ecclesiasticas, tum in fauorem dignitatis Episcopalis.

4. Quoad tertium attinet, quando competat episcopis potestas beneficia conferendi, est prima difficultas, an competat eis facta electione, & confirmatione ante adeptam possessionem, vel necessario possessione requiratur. Quia in re dicendum est non posse episcopum electum, & confirmatum beneficia conferre, neque vlam in suo episcopatu administrationem habere abique literis Apostolicis expeditis, & ostensis capitulicis expresse deciditur in *extravag. in iuncta, de electione*. ibi *Præsentis perpetuo validitate constitutione sancimus, ut qui apud Apostolicam sedem promouentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commissas eis ecclesias absque Apostolica sedis literis huiusmodi eorum promotionis, consecrationis, seu benedictionis continentibus accedere, vel bonorum ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant, nullique eos absque dictarum literarum ostensione recipiant, aut eis pareant, vel intendant.* Et ratio est clara, quia capitulum, cui iure conuenit deservire episcopo episcopatus administratio abstinere ab ea administratione non tenetur; quin sibi constet episcopum electum, & confirmatum esse; renetur ergo episcopus hanc electionem, & confirmationem capitulo ostendere, vt desistat, quod nulla alia via clarior efficitur, quam literarum Apostolicarum ostensione.

Hinc peterebit consuetudo, vt non possit episcopus ante captam possessionem beneficia conferre, neque vlam in episcopatu administrationem habere: quia cum ostensione literarum facile possessio coniungi poterat, & sic de facto semper coniuncta est: sic Azevedo in *curia Pisana*, lib. 1, cap. 13, à num. 12. Ygola de *officio episcopi*, cap. 50 §. 15 n. 3, Azor. 2. *part. instr. mor.* lib. 1, cap. 29, 9. & lib. 6 cap. 2 §. 9. T. Garc. 5 p. de *benef.* cap. 4, num. 25 & segg.

Secunda difficultas est, an episcopus, cui datus est coadiutor, habeat potestatem beneficia conferendi? Ob duplicem causam coadiutor episcopo assignari potest, vel ob senectutem, imbecillitatem, nimiamve occupationem, vel ob amentiam. Si ob amentiam designetur coadiutor, habet potestatem conferendi beneficia, & episcopus illa caret. Non enim illam habere potest, cum non sit sui compos: conceditur tamen coadiutori, quia ei conceditur administratio episcopatus ab episcopo independentis. Parisius de *resignat.* *benefic. lib. 7, quest. 20. à num. 15.* Azor. 2. *part. instr. moral.* lib. 6, cap. 25, quest. 15. Garcia 5 p. de *benef.* cap. 4, n. 270. Si autem coadiutor episcopo sanæ mentis designatus sit, episcopus retinet potestatem beneficia conferendi, illaque caret coadiutor. Quia ex coadiutoris designatione amittit illam episcopus non potest, cum non detur coadiutori, nisi ad ea quæ ipse coadiutoris præstare per se non possit: & fauet regula iuris. Id quod nostrum est, sine facto, & consensu nostro tacito, vel expresse auferti non debet. de *Regul. iuris* in 6, sic Azor. 2. *part. lib. 6, cap. 25, quest. 15.* Petr. Gregor. de *benefic.* cap. 39, num. 20. Nauar. *conf.* 3, de *clerico reger.* num. 4. Garcia de *benef.* 5 p. cap. 4, num. 265. & segg.

Adverte tamen, si coadiutor datus sit episcopo ob malam beneficiarum provisionem, non possit episcopus abique consensu, & consilio coadiutoris beneficia providere. Quia hoc necessarium est, vt tanto malo præcaueatur. Oldradus *conf.* 44. Garcia n. 275, & colligitur manifestè in *cap. venerabili. de officio deleg.* vbi annullatur alienatio bonorum facta ab episcopo sine consensu coadiutoris, qui ei ob dilapidationem bonorum assignatus erat.

6. Tertia difficultas est de prælato putativo, qui verè prælatus non est, tamen sic reputatur, an inquam habeat potestatem beneficia conferendi?

Resolutio huius difficultatis pendet ex illa celebri questione, an error populi concedat iurisdictionem aliis non habenti? Et polito à iure concedi ob vtilitatem publicam, *argum. leg. Barbari. Philippus, ff. de officio prætoris, cui cononat. lex. 2. ff. de senectute, & interloc. omib. & lex 4 tit. 4. p. 3. & lex 3. tit. 9. lib. 3. compilar.* & ex iure canonico textus in *cap. infamis. 3. q. 7. & multis allegatis* docent Garc. 5 p. de *benefic.* 4. n. 277. Thom. Sanchez lib. 3. de *matr. disp.* 22, n. 1. Lessius de *iustit.* cap. 19, dub. 8, n. 65. Basil. de Leon. lib. 5. de *matrim.* cap. 19, n. 3. Dicendum est prælatum sic à populo reputatum potestatem habere beneficia conferendi. Nam hæc potestas non ex iure diuino, sed ex iure postiuo ortum habet. Potest ergo ius inhabilitatem conferentis suppleri, & firmam collationem facere, ne grauia inconuenientia sequantur, sic supradicti doctores non solum generaliter, sed specialiter de collatione loquentes.

Dixi reputatum à populo, vt indicant errorem conferentis, vel cuiusvis alterius singularis insufficientem esse, vt ius iurisdictionem concedat aliis non habenti. Quia hæc ius concedit ob vtilitatem publicam, ne scilicet populus errans detrimentum patiat, vt rescindatur, & annullentur gesta à suo prælato, quod in vno vel altero errante procedere non potest, & colligitur satis ex *suprad.* leg. *Barbarus*, ibi, *quandiu latuit*, indicans populum latere debere defectum, & ex *cap. infamis*, ibi, *si seruus dum putaretur liber, scilicet à populo*, & ex *leg. 4. ibi: talis error esse facit* aliquid publico consuetudine, & notauit Sanchez de *disp. iur.* 22, num. 67. & Basil. num. 4.

7. Supradicta tamen doctrina limitatur primo, vt non procedat

in conferente priuato, & singulari, quales sunt canonici de capitulo, & scholares suffragia ferentes in cathedris, & aliis huiusmodi. His enim error communis non prodest. Quia cessat ratio vtilitatis publicæ, quæ tenetur in iis, quibus ratione officij competet potestas beneficij conferendi: sic Garc. 5 p. de *benefic.* cap. 4, num. 314. vbi plures refert. Sed hæc limitatio nequam probanda est. Nam esto conferens persona priuata sit, & ex speciali delegatione constet: at conferit nomine ecclesiæ, & in fauorem publicum: publicus enim fauor tenetur in eo quod beneficij collatio firma persistat. Item testis inhabilis, reputatus tamen habilis, si inducatur in testamento, non vitiat dispositionem, §. sed aliquis. *instr. de testam.* & *leg. 1. Cod. eodem. ibi.* *Testes serui, an liberi fuerint non tractari oportet, cum eo tempore quo testamentum signabatur omnium consensu liberorum loco habiti sunt.* sed testis non est persona publica, sed priuata. Ergo licet conferens persona priuata sit, valebit eius collatio, præcipue cum in ratione conferentis non vt priuatus, sed vt publicus ecclesiæ miniter se gerat: & ita tenet loquens generaliter Thom. Sanch. lib. 3. de *matr. disp.* 22, n. 16. Basil. lib. 5. cap. 11, n. 11.

8. Secundo limitatur, vt procedat in eo, qui titulum habet à legitimo superiore collatum, esto inualidus sit ob occultum impedimentum: sic Thom. Sanchez *dicta disp.* 22, sub num. 49, vbi contrarium reputat improbable, Lessius *cap. 29, dub. 8, num. 65.* Garcia 5 p. de *benef.* cap. 4, n. 281. & segg. & alij innumeri apud ipsos, fundamentum sumitur ex textibus in quibus fundatur hæc potestas: omnes enim indicant hunc titulum esse requisitum. Nam in *leg. Barbarius*, vt satis significaret illum seruatum à populo Romano habuisse titulum, dicitur, & verum puto nihil eorum reprobatur: hoc enim humanius est, cum populus Romanus etiam seruo potuisset decernere hanc potestatem. Idem colligitur ex *textu in cap. infamis. 3. q. 7.* ibi si seruus dum putaretur liber ex delegatione sententiam daret. Concurrit ergo non solum error populi, sed titulus delegationis, vt ius iurisdictionem concedat aliis non habenti.

9. Hanc limitacionem aliqui reprobant prout refert Tiraquel. *post leges conuul. gloss. 8. n. 153.* Thom. Sanch. *supra num. 48.* & expresse eam reprobat Morla in *emporio iuris*, tit. 11, q. 2. Basil. Legion. lib. 3. de *matr.* cap. 20, n. 2. & consensit Genouil. in *praxi. cap. 6. r. in annotat.* Moquentur quia præscriptio iurisdictionis acquiritur, *cap. duo simul, de officio ordinar.* & ibi Panormit. n. 2. *cum contingat, de prescriptionib.* & ibi Gloss. & Panormit. n. 5. & 6. Sed ad præscriptionem non semper titulus requiritur, sed tempore, & antiquitate obtinetur. Ergo optime poterit obtineri iurisdictionem abique superioris titulo. Secundo consuetudine iurisdictionis comparatur, *cap. cum contingat, de foro compet. cap. Romana, de officio ordin.* *cap. Romana, de foro compet. in 6. cap. Romana, de officio ordin.* in 6. & *cap. Romana, de sentent. excommunicat.* eodem lib. Tertio ex sola quasi possessione ius præsentandi, & ei gendi obtinetur *cap. querelam, vers. nos igitur.* & *cap. consuetudinibus, de iure patron.* Quarto, quia eadem fere inconuenientia sequuntur ex eo quod carens titulo legitimi superioris iurisdictionem non habeat stante communi errore, ac sequuntur ex eo, quod illam non habeat, qui habet titulum superioris legitimi, si quidem eodem modo populus decipitur. Sed ne populus detrimentum patiat ex putatiuo superiore titulum habente, concedit ius potestatem. Ergo etiam debet eam concedere putatiuo superiori carenti titulo. Quintum sumitur ex *Athen. de rebellion. nouella 44, cap. 1.* vbi instrumenta facta à rebellionis officium amittente ob delictum valida sunt stante communi errore. Item valida sunt instrumenta facta à delegato, licet ipsi notatio deleganti interdicta esset delegatio. Sed cum alicui interdicta est potestas delegandi, delegatio non subsistit, & delegatus non habet titulum à legitimo superiore. Ergo abiq; hoc titulo dari potest iurisdictionem. Hoc argumentum, quod est Thom. Sanch. collegi Basilus, ita ipse magni facit vt audeat dicere Thom. Sanch. illius vim non perceperisse. Nam cum in supradicta Nouella interdictum sit rebellionis delegare; & ita interdictum, vt omnino priuatus sit potestate delegandi, eius delegatio nullius est momenti, sed de ea idem est iudicium faciendum, ac si intrusus delegaret. Ergo delegatus titulo caret legitimi superioris: si quidem delegans quoad delegationem reputatur ac quidam alius de populo. Deinde carpit Thom. Sanch. in consequentiæ eo quod dixerit *disp. illa 22, n. 51.* superiore delegante, casu quo verè delegare non posset, gesta per delegatum, non obstante communi errore, esse inualide, eo quod deficiat titulus collatus ab habente potestatem, & in n. 52. respondens ad confirmationem, subiuerit delegatum à rebellionis, cui instrumentorum delegatio interdicta est, habuisse veram auctoritatem, validamque esse delegationem. Sed immerito Basil. doctissimum Sanch. carpit, & inconsequentiæ arguit: debebat enim prius probare, quod ipse supponit ex textu satis constare, ita esse rebellionis interdictam delegationem, vt & potestate delegandi priuatus sit, cum tamen ex textu hæc rigida priuatio non colligatur, sed solum prohibitio. Deinde debet aduertere quod subiungit, disparatem esse rationem notarij, & aliorum iudicum. Nam notarius iurisdictionem non habet, sed testis est iure approbatus, ideo titulus in eo non requiritur, locus in aliis officiis iurisdictionem habentibus.

10 Ego vero distinguendum cenſeo de conferente beneficia ratione officij publici qui iurisdictionem non habentis, vel de conferente beneficia ob aliquod officium speciale sibi competens. Conferens namque beneficia ratione officij publici iurisdictionem non habentis, debet titulum ad legitimum superiorem collatum habere. ut ius eius iurisdictionem concedat. Tum quia de iis iudicibus, & prelati iurisdictionem habentibus loquitur textus in leg. Barbarius, & cap. infamis. Tum quia pro hac parte est communis omnium consensus, non, vel altero excepto. At vero conferens ob aliquam prerogativam specialem fundationis, privilegij, preſcriptionis, aut consuetudinis non indiget titulo ad hanc potestatem, sed ex sola quasi possessione obducitur, ut satis probatur ex suprad. e. querelem. de elect. c. consultationibus, de iure patron.

Neque aductus hanc doctrinam procedunt rationes, quibus supradicta limitatio reprobatur. Fateor namque preſcriptionis, & consuetudine iurisdictionem acquiri; at inde non inferitur titulum non requiri, quia preſcriptio, & consuetudo legitima titulus est ad iure approbatus. Item conducat, quae tradit Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 298. & textus in cap. querelem, & c. consultationibus, probant nostram doctrinam. Quatum argumentum est, probet eadem inconuenientiam sequi, ex eo quod carens titulo careat iurisdictione ac sequatur ex eo quod carens titulum inualdam illa careat. At cum in iure non inueniatur fundamentum ad concedendam iurisdictionem careati titulo, ac illum habenti; ea de causa concedenda non est. Adde non sequi eadem inconuenientiam, cum in habente titulum facilius possit populus decipi, quam in carente illo. Quinto argumento iam satisfactum est, admittimus namque in notario, sicut in teste, sufficere quasi possessionem absque titulo, ob ea quae diximus n. precedenti; & de teste probat lex. l. c. de testam. Secus in aliis iudicibus iurisdictionem habentibus.

11 Tertio limitatur, ut non procedat in habente dignitatem, & beneficium reſeruatam, cui est annexa potestas beneficia conferendi: hic enim quia intrusus est, & caret titulo, videtur etiam hac potestate carere, & praeterea cum reſeruatione ob decretum iniuriam significat titulum, & possessionem, & ea quae ex iis sequuntur inferere debet. Adde collationem beneficij esse quandam donationem, & gratiam, cap. fin. de officio Vicarij. in 6. ex cuius nullitate non sequuntur ea inconuenientia, quae sequuntur ex nullitate ſententiarum pertrinentium ad materiam iustitiae: sic alios reſeruat limitat Garcia 5. p. de benef. c. 4. n. 278. & c. 5. n. 21. Gonzal. gl. 15. §. 1. n. 95. et gl. 3. §. 1. n. 28. et gl. 45. §. 2. n. 44. Ceterum mihi haec limitatio non probatur. Fateor namque intrusum in dignitatem, & beneficium reſeruatam careat titulo, & possessione legitima, esseque priuatum ad iure beneficiorum collationem. At credo ob utilitatem publicam ex equitate illi hanc potestatem concedi, sicut conceditur ad omnes alios actus non solum iustitiae, sed etiam gratiae, ut tradunt absque vlla distinctione reliqui doctores. Nam licet intulio negentur omnes fructus beneficij cedentes in utilitatem beneficiati, at non debent negari fructus beneficij in utilitatem communem cedentes, quales sunt electio, collatio, praesentatioque beneficiorum. Adde collationem beneficiorum, gratiam, & liberalitatem esse respectu illius, cui beneficia conceduntur, non in se: nam ut bene dicit Glossa in suprad. c. fin. verbo littera, datio beneficiorum libera est in cui dando, sed non in dando.

12 Quarto limitatur, ut non procedat in eo, qui ipso iure priuatus est potestate conferendi: qualis est haereticus, & excommunicatus, aut suspensus. Sed hoc intelligendum est, quando sic est per ſententiam declaratus: nam interim quod quis declaratus non est, valent gesta per ipsum, ut latius trahit, de legib. & de fide, diximus: quia quoad exercitium potestate non priuatur. Ex quo fit falsum esse, quod docet Garcia 5. p. de benef. c. 4. n. 324. nempe collationem factam ab excommunicato occulto nullam esse, quia in hac collatione (inquit) cum sit quaedam gratia, & donatio, procedit conferens ex officio & non ad instantiam partis, ac proinde nulla gratia, aut fauor ei competit, ex extrauag. ad euisanda scandala. Hoc inquam falsum est: nam etiam concessam conferentem beneficia ex officio procederet: necessario affirmandum est obligatum esse illud officium exercere, dum in possessione conferendi beneficia petiit, valeatque collationem, non tam esse fauorem conferentis, quam illorum, quibus beneficia conferuntur, Adde neminem potestate habita priuari ob delictum vllum, quin ſententia declaratoria criminis accedat.

13 Quinto limitatur, ut non procedat in eo, in cuius electione substantialis defectus formae commissus est, quia tunc de ſic titulus: sic Thom. sanch. diſt. disp. 22. n. 53. Subdit tamen hoc esse intelligendum, dummodo non adit legitima superioris confirmatio: quia haec coloratum titulum praebet. Haec tamen limitatio mihi non probatur. Nam quoties inhabilis ad officium, & beneficium eligitur, substantialis defectus in electione committitur, & tamen hic defectus sufficiens non est impedire iurisdictionem, & constat ex leg. Barbarius, & ex dicto cap. infamis, & tradit ipse Sanch. n. 19. & Basil. c. 19. n. 13. Ergo substantialis defectus formae non impedit iurisdictionem. Item parochus obtinens simoniacae beneficium, vel per subreptionem ad Romano Pontificae, vel non seruata forma Trident. & constitutionis

DE
L'ASIN
PAL
TO

Pij. V. nullam iurisdictionem haberet, quod certe durissimum est, & contra praxim receptam. Quapropter affirmandum est solum titulum coloratum sufficere, tametsi in commissionibus substantialis defectus commissus sit, eo quod persona inhabilis sit electa, vel forma electionis seruata non sit, & ita, ut probabile, defendit Garcia 5. p. de benef. c. 4. n. 293.

PUNCTVM XXVIII.

An ratione possessionis ius conferendi, eligendi, vel praesentandi prelati competere possit? Et quid dicendum ratione sequeſtrii?

- 1 Possidens bona fide licite & valide beneficia prouidet. Et quando haec praesumatur.
- 2 Si constat non habere verum titulum non est remouendus institutus, si institutus est, anequam id casus, immo etiam si electus, vel praesentatus solum fuerit.
- 3 Quid si ante praesentationem, electionem, seu beneficij prouisionem moueatur. His inter praesentatores, electores, seu prouisores: Sub distinctione respondeatur.
- 4 Sententia data contra prouisores beneficiorum neque prodit, neque nocet prouisus.
- 5 Sequeſter, an beneficia prouidere possit. Propriuatur triplex ſententia, & verita affirmans sequeſtrum nullam, est etiam in beneficia prouisio, posse beneficia prouidere, ut probabiliter eligitur.
- 6 Fit satus oppositis rationibus.
- 7 Sequeſter, cui beneficiorum prouisio competere potest, debet electurum.
- 8 Conductor non videtur posse beneficia prouidere.

16 Certa est resolutio licite, & valide beneficia consente posse praetatum, qui est in possessione iuris conferendi, eligendi, vel peccati mandandi: habetur expresse cap. cum olim, cap. cum ecclesia Sarrina de causa posses. & propriis, & tradit Glossa, ibi: & doctores omnes, ut testatur Gonzal. gl. 45. §. 2. n. 4. Garcia 5. p. de benef. c. 5. n. 1. & diximus supra hac d. ip. par. 3. ea moti ratione, quia est fructus debitus possessori: debet autem in possessione habere bonam fidem, reg. possessor. de Reg. iur. in 6. cap. fin. de praescription. Couar. reg. possessor. 2. p. §. 6. n. 1. Lamb. de iure patron. lib. 2. p. 1. q. 1. ar. 10. num. 3. Haec bona fides praesumitur, quoties iusto titulo, probabilibus rationibus, ac Garcia num. 87. possessione acquisita sit, ut alii allegatis docet Garcia num. 87. Acquiritur tamen, si acquisitum sit casuum, villa, dignitas, beneficium, cui est annexum ius praesentandi, eligendi, vel conferendi, quia acquisitio principalis, & accessoria acquiritur, sic Nauarrus cons. 2. de iure patron. Garcia 5. p. de benef. c. 5. n. 5. & §. 99. Secundo acquiritur, si haeres, si defuncti quem constat in possessione fuisse conferendi; quia iura defuncti tranſiunt in haereditem, etiam absque noua apprehensione, seu exercitio, Gut. cons. 3. n. 2. Garcia n. 37. & colligitur ex l. cum heredes, ff. de acquir. possess. Tertio acquiritur ex vnico actu collationis, electionis, vel praesentationis ad effectum perducto, ita ut praesentatus ex vi illius fuerit institutus, electus fuerit confirmatus, & is, cui beneficium est collatum, possessionem acceperit, fructusque perceperit. Cou. pract. cap. 14. n. 2. Gonzal. n. 37. Garcia n. 67. & §. 99. & §. 99. Quod si possessio conferendi alius contraria est, actus ex quibus intelligitur acquisitio, debent esse cum scientia, & scientia illorum, quibus praedicitur, ut clare probat lex. de seruitutibus, & aqua & multis allegatis docent Garcia 5. p. de benef. c. 5. n. 109. Gonzal. gl. 45. §. 2. n. 37.

2 Sed quid si constat hunc praetatum, qui est in possessione iuris conferendi, non habere verum ius, sed penes alium proprietatem existere, remouendusne est ad praesentationem, electionem, collationem is qui fuit a possidente electus, praesentatus, vel institutus? Quia in te cerum est, institutio, confirmatio, vel collatio facta est, anequam declarare proprietatem ad alium pertinere, nequaquam remoueri possit, quia ex institutione confirmatione, vel collatione ius perpetuum in beneficio acquiritur, si tibi absenti, de prob. in 6. & notant Garcia 5. p. de benef. c. 5. n. 37. & c. 6. n. 31.

At si declaratio facta est post praesentationem, vel electionem factam, ante institutionem, confirmationem, vel collationem, communis ſententia tenet cassandam esse praesentationem, vel electionem, neque institutionem, confirmationemve sequi posse. Abbas in c. consultationibus, de iure patron. n. 9. Lambert. de iure patron. 1. p. lib. 2. q. 2. ar. 6. Ioan. Gut. cons. 4. in fine. & alij referunt ad Garcia c. 5. n. 45. & ad Cou. pract. c. 14. n. 2. in fin. eo quod electio, vel praesentatio facta ab eo, qui tempore praesentationis, vel electionis est in possessione praesentandi, vel eligendi, valida est, & ius electo, vel praesentato conferri non igitur ex subreptione ſententia infirmari debet. Neque obstat, fructus extantes restituendos esse proprietario, qui vincit possessorem, quia respondeo, post factam electionem, vel praesentationem iam non extare hos fructus penes possessorem, sed respectu illius esse consumptos, Neque item obstat proprietatem absorbere possit, factam.

4. Quoad tertium attinet, quando competat episcopis potestas beneficia conferendi, est prima difficultas, an competat eis facta electione, & confirmatione ante adeptam possessionem, vel necessario possessio requiratur. Quia in re dicendum est non posse episcopum electum, & confirmatum beneficia conferre, neque vlam in suo episcopatu administrationem habere abique literis Apostolicis expeditis, & ostensis capitulicis expresse deciditur in *extravag. inuncta, de electione*. ibi *Præsenti perpetuo valitura constitutione sancimus, ut qui apud Apostolicam sedem promouentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commissas eis ecclesias absque Apostolica sedis litteris huiusmodi eorum promotionum, consecrationum, seu benedictionum continentibus accedere, vel bonorum ecclesiasticorum administrationem accipere non presument, nullique eos absque dictarum litterarum ostensione recipiant, aut eis pareant, vel intendant*. Et ratio est clara, quia capitulum, cui iure conuenit desiciente episcopo episcopatus administratio abstinere ab ea administratione non tenetur; quin sibi constet episcopum electum, & confirmatum esse; renetur ergo episcopus hanc electionem, & confirmationem capitulo ostendere, vt desistat, quod nulla alia via clarior efficitur, quam litterarum Apostolicarum ostensione.

Hinc peterebit consuetudo, vt non possit episcopus ante captam possessionem beneficia conferre, neque vlam in episcopatu administrationem habere: quia cum ostensione litterarum facile possessio coniungi poterat, & sic de facto semper coniuncta est: sic *Azueo in curia Pisana, lib. 1. cap. 13. n. 12. Ygola de officio episcopi cap. 50 §. 15. n. 3. Azor. 2. part. instit. mor. lib. 1. cap. 29. §. 9. Et lib. 6. cap. 2. §. 1. Garc. 5. p. de benef. cap. 4. n. 25. §. segg.*

Secunda difficultas est, an episcopus, cui datus est coadiutor, habeat potestatem beneficia conferendi. Ob duplicem causam coadiutor episcopo assignari potest, vel ob senectutem, imbecillitatem, nimiamve occupationem, vel ob amentiam. Si ob amentiam designetur coadiutor, habet potestatem conferendi beneficia, & episcopus illa caret. Non enim illam habere potest, cum non sit sui compos: conceditur tamen coadiutori, quia ei conceditur administratio episcopatus ab episcopo independenti. *Parisius de resignat. benef. lib. 7. quest. 20. n. 1. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 6. cap. 25. quest. 15. Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 270.* Si autem coadiutor episcopo sanæ mentis designatus sit, episcopus retinet potestatem beneficia conferendi, illaque caret coadiutor. Quia ex coadiutoris designatione amittit illam episcopus non potest, cum non detur coadiutori, nisi ad ea quæ ipse coadiutoris præstate per se non possit: & fauet regalia iuris. Id quod nostrum est, sine facto, & consensu nostro tacito, vel expresse auferti non debet. *Regul. iuris in 6. sic Azor. 2. part. lib. 6. cap. 25. quest. 15. Petr. Gregor. de benef. cap. 39. num. 20. Nauar. cons. 3. de clerico eger. num. 4. Garcia de benef. 5. p. cap. 4. num. 265. §. segg.*

Adverte tamen, si coadiutor datus sit episcopo ob malam beneficiarum prouisionem, non possit episcopus abique consensu, & consilio coadiutoris beneficia providere. Quia hoc necessarium est, vt tanto malo præcaueatur. *Oldradus cons. 44. Garcia n. 275. & colligitur manifestè in cap. venerabili. de officio deleg. ubi annullatur alienatio bonorum facta ab episcopo sine consensu coadiutoris, qui ei ob dilapidationem bonorum assignatus est.*

6. Tertia difficultas est, de prælato putatiuo, qui verè prælatus non est, atamen sic reputatur, an inquam habeat potestatem beneficia conferendi?

Resolutio huius difficultatis pendet ex illa celebri questione, an error populi concedat iurisdictionem aliis non habenti? Et polito à iure concedi ob vilitatem publicam, *argum. leg. Barbarus, Philippus, ff. de officio pratoris, cui cononat. lex. 2. ff. de sententis, & interlocut. omib. & lex 4. tit. 4. p. 3. Et lex 8. tit. 9. lib. 3. compilat.* & ex iure canonico *textus in cap. infamis. 3. q. 7. & multis allegatis docent Garc. 5. p. de benef. 4. n. 277. Thom. Sanchez lib. 3. de matr. disp. 22. n. 1. Lessius de iustit. cap. 19. dub. 8. n. 65. Basil. de Leon. lib. 5. de matrim. cap. 19. n. 3.* Dicendum est prælatum sic à populo reputatum potestatem habere beneficia conferendi. Nam hæc potestas non ex iure diuino, sed ex iure postiuo ortum habet. Potest ergo ius inhabilitatem conferentis suppleri, & firmam collationem facere, ne graua inconuenientia sequantur, sic supradicti doctores non solum generaliter, sed specialiter de collatione loquentes.

Dixi reputatum à populo, vt indicant errorem conferentis, vel cuiusvis alterius singularis insufficientem esse, vt ius iurisdictionem concedat aliis non habenti. Quia hæc ius concedit ob vilitatem publicam, ne scilicet populus errans detrimentum patiat, vt rescindatur, & annullentur gesta à suo prælato, quod in vno vel altero errante procedere non potest, & colligitur satis ex *suprad. leg. Barbarus, ibi, quando ius latuit, indicans populum latere debet defectum, & ex cap. infamis, ibi, si seruus dum putaretur liber, scilicet à populo, & ex leg. 4. ibi: talis error esse facit aliquid in publico committente.* & notauit Sanchez d. disputat. 22. num. 6. 7. & 8. Basil. num. 4.

7. Supradicta tamen doctrina limitatur primo, vt non procedat

in conferente priuato, & singulari, quales sunt canonici de capitulo, & scholares suffragia ferentes in cathedris, & aliis huiusmodi. His enim error communis non prodest. Quia cessat ratio vilitatis publicæ, quæ tenetur in iis, quibus ratione officij competit potestas beneficij conferendi: sic *Garc. 5. p. de benef. cap. 4. num. 314.* vbi plures refert. Sed hæc limitatio nequam probanda est. Nam esto conferens persona priuata sit, & ex speciali delegatione confectur: at conferit nomine ecclesiæ, & in fauorem publicum: publicus enim fauor tenetur in eo quod beneficij collatio firma persistat. Item testis inhabilis, reputatus tamen habilis, si inducatur in testamento, non vitiat dispositionem: sic *§. sed aliquis. instit. de testam. Et leg. 1. Cod. eodem. ibi, Testes serui, an liberi fuerint non tractari oportet, cum eo tempore quo testamentum signabatur omnium consensu liberorum loco habiti sunt.* sed testis non est persona publica, sed priuata. Ergo licet conferens persona priuata sit, valebit eius collatio, præcipue cum in ratione conferentis non vt priuatus, sed vt publicus ecclesiæ miniter se gerat: & ita tenet loquens generaliter Thom. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 22. n. 16. Basil. lib. 5. cap. 11. n. 11.

8. Secundo limitatur, vt procedat in eo, qui titulum habet à legitimo superiore collatum, esto inualidus sit ob occultum impedimentum: sic Thom. Sanchez *dicta disp. 22. sub num. 4. 9. vbi contrarium reputat improbabile. Lessius cap. 2. dub. 8. num. 65. Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 281. Et segg.* & alij innumeri apud ipsos, fundamentum sumitur ex textibus in quibus fundatur hæc potestas: omnes enim indicant hunc titulum esse requisitum. Nam in *leg. Barbarus*, vt satis significat illum seruum à populo Romano habuisse titulum, dicitur, & verum puto nihil eorum reprobandum: hoc enim humanius est, cum populus Romanus etiam seruo potuisset decernere hanc potestatem. Idem colligitur ex *textu in cap. infamis. 3. q. 7.* ibi si seruus dum putaretur liber ex delegatione sententiam daret. Concurrit ergo non solum error populi, sed titulus delegationis, vt ius iurisdictionem concedat aliis non habenti.

9. Hanc limitationem aliqui reprobant prout refert Tiraque. *post leges commub. gloss. 8. n. 153. Thom. Sanch. supra num. 48. & expresse eam reprobat Morla in emporio iuris. tit. 11. q. 2. Basil. Legion. lib. 3. de matr. cap. 20. n. 2. & consentit Genouel. in praxi. cap. 6. v. in annotat.* Moquentur quia præscriptio iurisdictionis acquiritur, cap. duo simul, de officio ordinar. & ibi Panormit. n. 2. c. cum coningat, de præscriptio. Et ibi Gloss. & Panormit. n. 5. Et 6. Sed ad præscriptionem non semper titulus requiritur, sed tempore, & antiquitate obtinetur. Ergo optime poterit obtineri iurisdictionem abique superioris titulo. Secundo consuetudine iurisdictionis comparatur, cap. cum coningat, de foro compet. cap. Romana, de officio ordinar. in 6. Et cap. Romana, de sentent. excommunicat. eodem lib. Tertio ex sola quasi possessione ius præsentandi, & elegendi obtinetur *cap. querelam, vers. nos igitur. Et cap. consultationibus, de iure patron.* Quarto, quia eadem fere inconuenientia sequuntur ex eo quod carens titulo legitimi superioris iurisdictionem non habeat stante communi errore, ac sequuntur ex eo, quod illam non habeat, qui habet titulum superioris legitimi, si quidem eodem modo populus decipitur. Sed ne populus detrimentum patiat, ex putatiuo superiore titulum habente, concedit ius potestatem. Ergo etiam debet eam concedere putatiuo superiori carenti titulo. Quintum sumitur ex *Authenti. de rebellion. nouella 44. cap. 1.* vbi instrumenta facta à rebellionem officium amittente ob delictum valida sunt stante communi errore. Item valida sunt instrumenta facta à delegato, licet ipsi notatio deleganti interdicta esset delegatio. Sed cum alicui interdicta est potestas delegandi, delegatio non subsistit, & delegatus non habet titulum à legitimo superiore. Ergo abique hoc titulo dari potest iurisdictionem. Hoc argumentum, quod est Thom. Sanch. collegit Basilus, ita ipse magni facit vt audeat dicere Thom. Sanch. illius vim non percepisse. Nam cum in supradicta Nouella interdictum sit rebellionem delegare, & ita interdictum, vt omnino priuatus sit potestate delegandi, eius delegatio nullius est momenti, sed de ea idem est iudicium faciendum, ac si intrusus delegaret. Ergo delegatus titulo caret legitimi superioris: si quidem delegans quoad delegationem reputatur ac quidam alius de populo. Deinde carpit Thom. Sanch. in consequentiæ eo quod dixerit *disp. illa 22. n. 51.* superiore delegante, casu quo verè delegare non posset, gesta per delegatum, non obstante communi errore, esse inualide, eo quod deficiat titulus collatus ab habente potestatem, & in n. 54. respondens ad confirmationem, subiuerit delegatum à rebellionem, cui instrumentorum delegatio interdicta est, habuisse veram auctoritatem, validamque esse delegationem. Sed immerito Basil. doctissimum Sanch. carpit, & inconsequentia arguit: debebat enim prius probare, quod ipse supponit ex textu satis constare, ita esse rebellionem interdictam delegationem, vt & potestate delegandi priuatus sit, cum tamen ex textu hæc rigida priuatio non colligatur, sed solum prohibitio. Deinde debet aduertere quod subiungit, disparatem esse rationem notarij, & aliorum iudicum. Nam notarius iurisdictionem non habet, sed testis est iure approbatus, ideo titulus in eo non requiritur, locus in aliis officiis iurisdictionem habentibus.

tionem, cum clarè de proprietate constat, e. cum dilect. de causa posses. & propriet. Quia id intelligitur respectu futurorum eventuum, non presentium; ac proinde respectu electionum, & presentationum subsequentium, non illarum, quæ factæ sunt.

17. Quid si ante presentationem, electionem, aut beneficii provisionem mota sit inter presentatores, electores, aut promouedores de iure conferendi; Distingendum est si lis moueatur super possessione; quia dum non constat quis eorum possideat, nullus sibi possessionem arrogare poterit, quousque lis finiat, alias vnus alteri contentiosus esset, & vnusquisque sibi ius in propria causa diceret. Et idem est si lis moueatur super proprietate nemine existente in possessione. Quia cum omnibus aequalis ius dubium competat, & omnes prouidere in solidum non possint; efficitur sanè expectandum esse liti eventum. Quod si intra semestre, vel quadrimestre non decidatur; deuoluitur prouisio ad superiorē cap. quoniam, cap. si verò, e. cum propter de iur. par. At si aliquis illorum in possessione existit; & causa agitur super proprietate, ius conferendi ad possessionem pertinet; neque ex hoc attentata amittit debet possessionis fructus. iuxta text. in c. 1. ut litem pendente. in 6. sic Garc. aliis, relatis, 5. par. de benef. c. 6. num. 22.

Neque obstat text. in c. Camana de elect. vbi capellani erant in possessione eligendi & vacante Ecclesia mota fuit eis quaestio super ius eligendi, & non valuit eorum vox, quia non docuerunt de iure proprio. Non inquam obstat, quia vt dicit Ioan. And. libi & Gloss. marginalis in c. ex litteris. de iur. patron. fuit facta potestas contra capellanos, cui presentationi ipsi consenserunt. Præterea non fuit certum esse in possessione legitima. Adde irritam fuisse eorum electionem, quia non fuit à maiore parte, & quia fuit contra constitutionem concilii generalis reuocata in cap. quia propter, de elect.

Adhuc tamen cum Cou. c. illo 14. n. 2. sententiam latam contra electores, vel presentatores aut promouedores beneficiorum neque nocere, neque prodesse electis presentatis, aut promouis siue ignorauerint, siue sciuerint, quia est res inter alios acta. Vt autem promouis nocere, debent ipsi vocari in iudicium, & ibi pronuntiarum non esse legitime promouis, eo quod prouidentes non fuerint in possessione conferendi. Nam esto constet proprietatem non habuisse, eaque de causa possessione excludantur: si tamen tempore provisionis fuerint in possessione, electio, presentatio, collatio, & institutio firma persistit. Quia fuit legitime facta, & videtur tenere Garcia 5. p. de benef. c. 6. n. 22.

Rursus de sequestre dubium est, an beneficia conferre possit; Sequestrem voco eum apud quem res litigiosa deponitur seruanda ei qui lite vicerit. l. sequester. de verb. signific. l. ei apud quem. & l. proprie. & l. licet. ff. de pign. Duplex est sequester, sicut voluntarius, aliter necessarius. Voluntarius est, qui ex voluntate litigantium designatur à iudice. Necessarius, qui contra voluntatem litigantium à iudice constituitur. l. licet. ff. de postu. de hoc ergo sequestre voluntario, & necessario controuertitur, an beneficia prouidere possit.

Quia in re triplex est sententia. Prima negat de vtroque sequestre, quia sequester non possidet rem sequestratam, neque illam nomine proprio administrat; sed alieno, vt constat ex l. interesse. ff. de acquir. possess. l. 1. Cod. de sequestrat. possession. Sed in presentem nomine alieno fieri prouisio beneficii non potest; quia dum est sequestrum non constat, cui competat ius prouidendi. Secundo sequester fructus rei sequestrate obligatus est seruare victori. cap. cum Beroldus de sentent. & re iudic. cap. 1. de sequestrat. possess. clem. 2. eodem tit. Sed prouisio beneficii est fructus rei sequestrate. Ergo seruanda est victori. Tertio sequester comparatur creditor habenti pignus, cui est annexum ius prouidendi, sed huic creditor nequit ius prouidendi competere. cap. cum Beroldus de re iudicata. Ergo neque sequester; & ita tenet Hostiens. Burius, Abbas in cap. examinata, de iudicis. Barza de decima tutori praestanda, cap. 120. numer. 17. Ceuallos quest. 740.

Secunda sententia distinguit de sequestre voluntario, & necessario. Et sequestrem voluntarium affirmat prouidere beneficia posse, secus necessarium; sic Ioan. Sclua de benef. 2. cap. 9. Rebuff. de nominat. q. 14. num. 127. & 128. alias 76. Petr. Gregor. de benef. cap. 38. n. 18. Mouentur, quia sequestri voluntario competit rei sequestrate possessio, secus necessario, vt tenet communis sententia cum Bartol. in l. interesse puo. ff. de acquir. possess. Abbas in clem. 1. de sequestrat. possess. num. 13. Gregor. Lopez. leg. 2. tit. 9. par. 3. verbo auentencia. & alii relati à Garcia 4. p. de benef. c. 6. n. 18.

Tertia sententia, cui tanquam probabiliori adhaereo, affirmat sequestrem villæ, castri, dignitatis, beneficii, quibus est annexa alicuius beneficii prouisio, beneficium prouidere posse; sic plaribus firmat Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. cap. 25. q. 17. fin. Ioan. Gutierrez de iudicis. 3. part. cap. 7. num. 17. & 18. Gonzalez gloss. 13. num. 17. Nicol. Garcia 5. part. de benef. cap. 6. à n. 1. & seq. Ratio est, quia sequester rei sequestrate ad ministracionem habet, non solum quoad temporalia sed etiam quoad spiritualia clem. 1. de sequestrat. possess. & fructuum; sed ad rectam illius administracionem pertinet, vt iura illius exequatur, vt tradit Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars I. l.

Glossa in suprad. clement. Ergo ad sequestrem pertinet beneficii prouisio rei sequestrate annexa.

6. Neque obstat contraria. Ad primum primæ sententiæ concedo sequestrem rem sequestratam administrare non posse nomine illius, qui in causa victurus est, eo quod sub lite est, & proliis ignoratur, quis sit victurus. Administrat tamen nomine iudicis, & superioris, qui illum verum administratorem constituit. Ad secundum fateor, sequestrem obligatum esse seruare victori fructus rei sequestrate, qui seruari possunt, & ex quotum consumptione redditur dicitur sequester, at beneficii prouisio non est fructus qui seruari potest: cederet enim in graue Ecclesiæ damnum, si referuaretur prouisio beneficii vsque ad litem decisionem. Neque est fructus, qui sequestrem ditionem reddat, Ergo non est seruanda victori. Ad tertium nego, sequestrem esse omnino similem creditori pignoris: nam pignus certum dominum habet, secus vero sequestrum; eaque de causa creatori pignoris non conceditur beneficia prouidere; quia est dominus certus, qui prouidere possit, conceditur tamen sequestri quia non adest certus dominus, sed dubius.

7. Notandum tamen est sequestrem, vt possit beneficiorum provisiones annexas rei sequestrate facere, debere esse clericum, & non laicum, quia laicus incapax est iuris spiritualis. Quod intelligendum est de iure spirituali proprio, & per se, quale est electio, institutio, confirmatio, collatio, & presentatio Ecclesiastica: hæc enim in laicum cadere non possunt cap. causam. de prescript. c. 2. de iudicis. Quocirca si apud laicum sequestraretur Ecclesiastica prælatūra, dignitas, beneficium, quibus ius presentandi, conferendi, eligendi annexum est, nequaquam posset ipse laicus tale ius exequi? quia non censetur sequester in spiritualibus constitutus, sed solum in temporalibus; sic Azor. 2. part. instit. moral. lib. 6. cap. 25. q. 17. in fine. Garcia 5. part. de benef. cap. 6. à num. 13. Dicit laicum incapacem esse iuris spiritualis proprie, & per se, vt tacite instituantur iuris spiritualis rei temporalis annexi incapacem esse. Quapropter si apud laicum sequestraretur villa, castrum, seu alia bona, quibus ius presentandi annexum est pro certo existimo presentate posse, sicuti lite finita dominus villæ poterit, esto laicus sit, presentare. Et idem est si ius presentandi laicale de per se sequestraretur. Garcia supra n. 15.

8. Tandem de conductore dubitari potest, an beneficia possit conferre? Ratio dubitandi sumitur ex cap. ex litteris, de inreparatam, vbi conductoris presentatio valet. Sed dicendum est conductorem proprie nequaquam posse beneficia conferre: quia adest dominus qui conferat; & in conductione non intelliguntur fructus spirituales concedi: sic Azor. 2. 2. part. instit. moral. lib. 6. cap. 25. quest. 18. Greg. Lop. leg. 5. tit. 15. par. 2. in prime. Ioan. Gutierrez 3. part. de iudicis. cap. 29. n. 16. Garc. 5. part. de benef. c. 6. n. 16. Neque obstat c. ex litteris, quia ille miles non erat proprie conductor villæ, sed emphyteuta, cui vtilitatem rei emphyteuticæ competit, & consequenter ius presentandi, nisi in contractu exceptum fuerit.

PUNCTVM XXIX.

Qua ratione capitulo sede vacante competat beneficiorum collatio.

- 1 Tenetur intra octo dies eligere vicarium; alias deuoluitur electio.
- 2 Potest vnus, vel duos designare.
- 3 Non est necesse, quod sit de capitulo.
- 4 Qualis eligendus sit.
- 5 An in vicarium designatum transferat capitulum omnem iurisdictionem? Probabilius est non habere ampliore iurisdictionem, quam vicarius Episcopi.
- 6 Si intra octo dies non designatur vicarius, potest capitulum moram purgare, si is ad quem sit deuolutio non designauerit.
- 7 Constitutum vicarium probabilius est absque legitima causa renouari non posse.
- 8 Capitulum in collatione beneficiorum peruenientium Episcopo nullam potestatem habere exceptis casibus à iure expressis.
- 9 Qua in iure excipiuntur.
- 10 Beneficia, que iure deuoluto ad Episcopum pertinent, esto aliqui affirmant competere capitulo; verius est oppositum.
- 11 Quid de beneficiis parochialibus, que per concursum prouidentur; proponitur affirmatiua pars.
- 12 Sed contrarium est dicendum.
- 13 Beneficia patrimonialia non possunt à capitulo prouideri.
- 14 Satisfit difficultati n. 11. relata.
- 15 Beneficia resignata nequaquam capitulum prouidere potest, esto possit admittere resignationem.
- 16 Propositum quadam obiectio. Et sit illi satis.
- 17 Beneficia permutata aliqui affirmant posse capitulum prouideri.
- 18 Probabilius est oppositum.
- 19 Fit satis contraria ratio.

20 Excipitur ab aliquibus permutatio, quae vivente Episcopo admissa est. Sed non approbatur.

21 Qualiter capitulum beneficia commendare possit.

Primo capitulum sede vacante obligatum esse intra octo dies à notitia vacationis eligere vicarium, vel existentem confirmare, qui saltem in iure canonico sit doctor, vel licentiatas, vel alias quantum fieri possit idoneus, in quem iurisdictionem sibi datam transferat. Alioquin si suffraganea sit Ecclesia, deolvitur electio Metropolitanò Episcopo, si vero Metropolitana sit, aut exempta, antiquior Episcopus ex suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta potest vicarium idoneum constituere: sic Concilium Trident. sess. 24. cap. 19. de reformat.

2 Tenetur capitulum designare vicarium unum, an vero possit duos, vel plures designare. Non deceditur à concilio. Relinquitur ergo dispositioni iuris communis, ac proinde potest, maximè si vivente Episcopo consuetudo praescripta erit, quod duo essent vicarij: & ita in praxi videtur receptum in pluribus Ecclesiis in quibus sede vacante designabatur duo vicarij, cum tamen sede plena vix tantum designatus esset. Sic Francisc. Pania. tract. de potest. capit. sede vacante. 2. part. q. 10. num. 6. Azor. 2. part. lib. 3. cap. 37. quest. 18. Ludovic. Mol. tract. 5. de iust. disput. 11. num. 1. Quaranta sum. bullar. verbo capitulum sede vacante, n. 9. Garcia 4. part. de benef. cap. 7. n. 36. Barbosa de potest. episc. alleg. 54. n. 165.

3 Non est necessarium, quod designatus vicarius sit de capitulo: quia nullibi capitulo tale onus imponitur. licet neque Episcopo, & saepe ita fieri convenit ad libitum iustitiam administrandam; imò aliquando est necessarium, si forte in capitulo non reperitur idoneus. August. Barbosa in declar. concil. ad prad. cap. 17. num. 2. Et dicta 3. part. allegat. 54. num. 195. Anton. Genuesi. 85. alias 56. Quaranta sum. bullar. verbo capitulum sede vacante, num. 5. Gate. dicto. cap. 7. num. 13. Mol. tract. 5. disp. 11. n. 1.

4 Debet tamen esse doctor, vel licentiatas in iure canonico si inveniri potest: alias eligatur quantum fieri potest idoneus. Quod si omittatur gradus, cum facili haberi possit, & eligatur carens eo titulo, credo probabilis nullam electionem, vix potest factum contra formam à concilio praescriptam, & superioris devolvi. Sic Genuesi. Barbosa, Quaranta supra & Garcia à num. 6. qui num. 14. & seqq. optimè advertit reprobandum esse abusum aliquarum Ecclesiarum eligentium sede vacante duos vicarios, unum in iure canonico doctorem, vel licentiatum, qui causas expedire possit: alium theologum, seu non graduum ad expeditionem ineptum, qui mediocritatem emolumentorum officij recipiat: est enim talis theologus in vicarium designatum iniquus, & nulla; neque theologus habet titulum ad recipiendam illa emolumenta: imponere autem legitimo vicario onus dividendi lucrum cum vicario praesumpto, vel cum aliis est iniustitia, & simonia. Deinde non est opus in huius vicarii electione, quod servetur forma electionis, praescripta in cap. Quia propter, de electione, sed quomodocumque fiat sine publicè, siue per vota secreta tenet. Quaranta sum. bullar. d. verbo capitulum sede vacante, circa finem Garcia 5. p. de benef. cap. num. 21. referunt sic declarasse sacra concilii congregationem. Verum si darentur casum (qui moraliter est impossibilis) vt non inveniantur neque in capitulo, neque extra, qui minus vicarij per se rectè obire possit, debet capitulum ei consultorem doctorem designare, aut ipse designatus vicarius illum assumere partibus non suspectum, vt sic tuo muneri satisfaciatur; Barbosa in re. missum concilij, sess. 24. cap. 16.

5 Huius vicarij designatio committit capitulum iurisdictionem, quia illam per se exercere non potest sed an omnem iurisdictionem, quam habet transferat in vicarium ex sola designatione, an solum respectu illarum rerum, quae speciale mandatum non requirunt, non est constans sententia. Aliqui affirmant omnem iurisdictionem capituli translatam esse in vicarium: quia capitulum solum habet designare vicarium; at concilium transfert in vicarium designatum iurisdictionem absque ulla limitatione: sic Marc. Anton. Genuesi. in praxi. cap. 84. alias 86. n. 3. Et 5. & indicat Vgolin. de censur. tab. 1. c. 10. §. 2. n. 4.

At probabilis est ex sola designatione non habere vicarium capituli ampliorem iurisdictionem, quam habet vicarius Episcopi, sed indigere speciali commissione ad ea quae requirunt speciale mandatum: sic Quaranta sum. bullar. verbo capitulum sede vacante, quest. 2. Et num. 15. vers. circa quam commissio nem. Paulin. de potest. capit. 2. part. quest. 10. num. 17. Garcia 5. parte de benef. cap. 7. à num. 29. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 54. num. 158. in fine, Et num. 175. Ratio est, quia concilium solum statuit eligendum esse vicarium à capitulo: quod autem debeat omnem capituli iurisdictionem habere, non decidit. Ergo vicario ab Episcopo electum confirmare, taceat insinuat facta confirmationem eadem iurisdictionem habere ac antea, & non ampliorem: quia confirmatio nihil de novo tribuit, sed quod antea erat firmat, & roborat leg. Aurelius §. in testamento ff. de liber. legat. 3. & docet Rora apud Salazar. in novissimar. decisione,

199. num. 10. Et decis. 592. num. 3. Neque est verum à concilio datam esse vicario iurisdictionem. Quia concilium nec minuit nec mutat capituli iurisdictionem, sed solum statuit modum quo illa uti debet, scilicet per vicarium designatum. Quapropter solum praecipit capitulo designationem vicarij: quia autem iurisdictionis vicario esse tradenda, capitulo liberum relinquit. Alias si vicarius capituli à concilio, & non à capitulo haberet iurisdictionem, nequaquam vicarius capituli duci posset, neque illius vices gerere, sed concilij; vel Ecclesiae. Suar. tom. 5. n. 3. part. disput. 7. sect. 3. num. 13. Garcia 5. part. de benef. cap. 7. à num. 31. Barbosa 3. part. de potest. episc. allegat. 4. n. 180. Quod non solum in vicario designato à capitulo procedit, sed etiam in vicario designato à Metropolitanò ob negligentiam capituli. Quia ob huius negligentiam solum habet vicarium designare Metropolitanus & iurisdictionem communem, & solum concedi à capitulo illi concedere independentem à capituli voluntate. At non aliam iurisdictionem concedit, nisi iurisdictionem capituli; quia ad ipsum non devolvitur capituli iurisdictione, sed vicarij designatione. Quare suspensio capituli & vicarius suspensus erit; vt tradunt Quaranta, Garcia. Suar. Barbosa supra. Formam commissionis, quae tolet vicario à capitulo concedi, tradit Quaranta supra vers. Analexico. Barbosa num. 159. apud quos eam videre potes.

6 Dixi capitulum obligatum esse intra octo dies, quo notitiam habuerit vacationis Ecclesiae, vicarium designare: alius Metropolitanò designato devolvitur. Sed an haec devolutio impediatur, ne capitulum possit moram purgare, & vicarium designare. Affirmat Quaranta in sum. bullar. verbo capitulum sede vacante n. 4. Suar. tom. 5. de censur. disput. 12. sect. 3. n. 3. Quia posita negligentia capituli conceditur à concilio, Metropolitanò nominandi vicarium. Ergo prius à capitulo illo iure non potest si autem capitulum adhuc postest vicarium nominare, prius capitulum postest iure quaesito. Item ob negligentiam capituli transferre concilium eius potestatem in Metropolitanum. Ergo nullatatione potest nominare, quia priusatum est.

Ceterum probabilis credo nominare posse: sic Garcia 5. p. de benef. cap. 7. n. 7. Ratio ea est, quia ad Metropolitanum non devolvitur ius nominandi priusatum, sed cumulatè, Tum quia haec devolutio non est alienatio beneficii Ecclesiastici, sed officij: ac proinde non est necesse, quod naturam devolutionis beneficiorum sequatur, praecipue cum sit constitutio pecialis. Tum quia ipsum concilium ob negligentiam Ecclesiae Metropolitanæ, vel exemptae solum dicit, vt antiquior Episcopus ex suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta economum, & vicarios idoneos constituere. Cum autem nihil dicit de priuatione capituli, efficitur capitulum priusatum non esse potestatem nominandi vicarium, etiam ob eius negligentiam alius hanc potestatem concessa sit.

7 Maior dubitatio est; an constituto vicario possit etiam capitulum reuocari? Plures doctores censent reuocari posse: sic alius relatis Barbosa 3. de potest. episc. alleg. 54. num. 170. Et in declar. concilij ad cap. 16. sess. 24. vbi refert à sacra congregatione sic declaratum esse Mesina de iust. tract. 5. disput. 11. n. 1. Azor. 2. part. insti. moral. lib. 3. cap. 37. quest. 18. Ratio est quia vicarius gerit vices capituli: & nomine ipsius iurisdictionem exercet. Ergo conveniens est vt à capitulo pendeat in eo exercitio. Et confirmo. Capitulum, cum vicarium designat, intendendum est designare ad suum beneplacitum: quia hic motus designationis illi convenientior est, vt potest, à sua voluntate magis pendens. Ergo mutato suo bene placito cessat designatio, & consequenter vicarij iurisdictione, sicuti si vicarius designatus esset ad certum tempus, scilicet pro sex mensibus, illi tempore cessaret vicarij, nisi denuo confirmaretur.

Nihilominus cetero verius, vicarium designatum ad beneplacitum capituli non posse absque legitima causa à capitulo remoueri, neque designatum pro limitato tempore illo durante. Moueatur, quia beneplacitum, sub cuius conditione designatur vicarius, debet esse rationale, iurisque conforme. Sed in officiis iurisdictionem continentibus sic non est, quod quae causa legitima reuocationis constet, vt compertat Guillelm. Benedic. in cap. Raynuius de testament. verbo duas haberi. Pelaez. de man. tab. 4. p. q. 10. n. 3. Et seqq. Ergo vicarius designatus à capitulo, sub capituli beneplacito reuocari nullatenus potest absque causa & cognitione. Praeterea designatus à Metropolitanò ob negligentiam suffraganei nequit reuocari à alio: inuitis esset Metropolitanò designatio? si quidem ea, facta reuocari à capitulo possit. Ergo neque designatus à suffraganeo poterit ab ipso reuocari pro libito: cum ab vtroque eadem iurisdictione concedatur. Deinde haec impotentia reuocationis rectè Ecclesiae regimini conueniens est; si enim vicarius pro libero capitulo reuocari posset vix capitulares auderet ob excessus punire, & suo officio satisfacere. Ne igitur hoc in conueniens sequatur, dicendum est constituto vicario reuocari nullatenus posse durante constitutionis tempore: Et ita tenet Marc. Anton. Genuesi. cap. 148. ali. n. 86. n. 4. Quaranta sum. bullar. verbo capitulum sede vacante n. 3. Garcia 5. p. de benef. cap. 7. n. 21. referunt ex Genuesi. à sacra congregatione sic decisum esse: condonatur

DE
LAS
PAL
ATA

que tradit Matienzo leg. 6. tit. 10. lib. 5. compilat. gloss. 2. & Guttier. lib. 3. part. 9. c. 11. n. 2. & 25. affirmantes officiales creatos ad beneficiatum generi perpetuos, & neque posse absque causa cognitione reuocari. argum. leg. in scriptis. in princ. ff. de excusat. tutor. His positis.

8. Quæstio est, quam potestatem habeat capitulum in collatione beneficiorum? Et dicendum est in beneficiis, quæ sunt de collatione Episcopi; esto capituli consensus, vel consilium requiratur, nullam potestatem habere, exceptis aliquibus casibus à iure expressis: sic doctores omnes statim referendi. Nam licet verum sit capitulum succedere Episcopo in iis, quæ Episcopo iure ordinario competunt: cap. cum olim. de maiorib. & obedient. & c. unico. eodem titulo. in 6. cap. ad abolendam. de Hereticis. c. p. nullo. & s. de supplenda neglig. pralac. n. 6. & extr. auar. exco. rabilis. vers. ceterum. de prebendis. At quia collatio beneficiorum ab hac regula excepta est, cap. 2. ne sede vacante. & cap. unico. eodem titulo. in 6. & cap. 1. de institutionib. eodem lib. ea de causa nequit capitulum se in hac prouisione introumittere. Ratio huius prohibitionis ea est, quia beneficii prouisio, est illius liberalis donatio, saltem ea ex parte, qua huic posius, quam alteri fit, ideoque inter fructus Episcopalis dignitatis computatur, conuenit ergo vt successori relictetur. Et hoc verum habet, esto beneficium viuente Episcopo in mensis ipsius vacauerit, neque ab illo facit prouisionem, vt bene aduertit Molina tractat. 5. de iust. & spat. 11. numer. 11. in fine. Supradicta doctrina non solum de propria collatione, sed etiam de electione, vel presentatione ad Episcopum spectantibus intelligenda est: quia sunt fructus Episcopalis dignitatis, & prohibito generalis est. Francisc. Paulin. 2. part. de presb. capit. quest. 5. sub numero 3. & 4. Lambert. de iure patron. libro secundo: quest. 2. artic. 4. Azor. 2. part. institut. moral. libro 3. cap. 38. quest. 10. Garcia 5. part. de benef. cap. 7. numer. 52. Dixi in collatione, quæ sunt de collatione Episcopi. Nam sint simul de collatione capituli, poterit capitulum defuncto Episcopo, aut omnino impedito prouidere: quia tunc vitur iure suo, & tota conferendi potestas ad capitulum transfert: habetur cap. primo ne sede vacante. in 6. & tradit Panormit. cap. illa. eodem titulo. num. 4. Azor. 2. part. libro sexto. cap. 25. quest. 13. Molina tractat. 5. de iust. disp. 11. num. 13.

9. Præterea dixi exceptis aliquibus casibus à iure expressis. Nam expressum est in iure posse capitulum sede vacante electionem factam confirmare. dicto cap. cum olim. de maiorib. & obedient. Item posse instituat presentatos à patronis. cap. primo de inst. in 6. & notauit Azor. supra quest. 1. Molina de iust. tractat. 5. disputat. 11. num. 13. Garcia num. 54. & alij apud ipsos, institutio namque, & confirmatio non est tam donatio beneficiorum, quam donationis factæ necessaria confirmatio, & approbatio. Quod verum habet etiam casu quo eligentur, vel presentarentur plures æque idonei, & locus esset gratificationis, adhuc poterit capitulum hanc confirmationem, vel institutionem facere. Quia absolute necessaria est, & obligatoria, tamen si libera sit quoad personam electam: si quidem ea commissa alia eligi poterat, Francisc. Paulin. de presb. cap. 2. sede vacante 2. p. 94. in fine. & quest. 5. num. 2. Garc. 5. p. de benef. c. 7. num. 75.

10. Difficultas est, an beneficia, quæ iure deuoluto ad Episcopum pertinent, competant capitulo? Affirmant Ioann. Andr. Dominicus Franciscus in capite quamquam. de elect. in 6. Zerola in praxi. 1. part. verbo capitulum. §. 5. c. 2. part. §. 10. Zechus de benef. & presb. in capite 5. numero quatuor. Molina tractat. 5. de iust. disp. 11. numer. 12. Ra ionem subdit Molina, quia prouidere beneficium deuolutum actus est Episcopalis iurisdictionis omnino necessarius ad rectam diocesis administrationem, sed in iurisdictione necessaria Episcopi succedit capitulum sede vacante. vt tradit glossa communiter recepta in clem. 1. §. 1. verbo capituli. de Hereticis. Ergo succedit in hac beneficiorum prouisione.

Ceterum tenendum est contrarium. Quia Episcopus non attenditur aliquo speciali titulo beneficia deuoluta prouidere, quo non attenditur ad prouidenda ea, quæ iure ordinaria competunt. Sed quæ iure ordinario competunt Episcopo, non transeunt in capitulum. Ergo neque transeunt post deuoluta. Item Episcopus beneficia deuoluta non tam iure ordinario, quam iure delegationis prouidet: sed capitulum non succedit in iis, quæ competunt Episcopo iure delegationis etiam à iure communi inducitur. Abbas in dicto cap. cum olim. quest. 5. Felin. ad 10. quest. & pluribus firmat Sanchez lib. 8. disputat. 2. numer. 10. Garc. 5. part. de benef. cap. 7. numer. 42. Ergo neque succedit in beneficiorum deuolutorum prouisione. Deinde capitulo interdicha est beneficiorum prouisio Episcopo competens, à qua generali prohibitione non sunt excepta beneficia deuoluta. Denique explicantes secundam reg. Cancell. vt probabilis defendimus beneficia deuoluta, quæ Episcopus viuens non prouidit, sed Apostolica: tanquam vacantia sede Episcopali vacante, reseruata esse. Ergo capitulum nequit illa prouidere: & ita tenet plures referens Garc. 5. p. de benef. cap. 7. num. 53. Azor. 2. p. inst. lib. 3. c. 38. q. 6. & lib. 6. c. 27. q. 9.

11. Secunda difficultas est, an beneficia parochialia, quæ iuxta

Eord. de Castro Sum. Mor. Pars II.

Trident. sess. 24. c. 58. de reform. & constitutionem Pij 2. debentur iis, qui in concursu magis idonei fuerint reperi, possint à capitulo prouideri? Ratio difficultatis est. Quia capitulum vacante Ecclesia parochiali apponere edicta potest, & ad concursum vocare, & concurrentes examinare, & ex approbatis digniorem eligere. Sed facta hac electione electo debetur beneficium, illudque iure exigere potest, & à contraria electione appellare, vt potest facta contra formam concilij. Ergo potest capitulum, & debet ei beneficium conferre, Probo consequentiam, Ideo capitulum potest beneficia conferre, quæ præmissa electione, vel presentatione conferuntur: quia illorum collatio non est libera, sed obligatoria. At collatio dignioris ex approbatis non est Episcopo libera, sed obligatoria. Ergo capitulum succedens Episcopo in potestate conferendi beneficia, quæ non sunt liberæ collationis, succedit in collatione parochialium. Secundo probo eandem consequentiam, Beneficium, seu capellania ex fundatione conferendum propinquiori fundatoris, esto liberum sit à iure patronatus potest, & debet à capitulo sede vacante prouideri: si secludamus reservationem reg. 2. Cancell. & hoc nulla alia ratione, nisi quia illa collatio non est libera, sed obligatoria, & debita. Sed posito quod aliquis ex concurrentibus, & examinatis dignior sit, iam est obligatoria, & debita illi collatio. Ergo neque satisfaciis, si dicas collationem dignioris non esse, neque vocari in iure debitam, & necessariam, sicuti collatio facienda electo, vel presentato, aut à fundatore designato: quia ad collationem dignioris compelli non potest Episcopus, neque eius necessitas oritur ab aliquo tertio. Secus vero in collatione faciendâ electo, vel presentato, aut à patrono designato. Non inquam satisfaciis: quia facta declaratione maioris dignitatis iam est ius quæsitum electo sic declarato: ac proinde à retardata collatione appellare potest. Neque hoc ius ex potestate Episcopi adæquate procedit, sed ex electi dignitate, & ex constit. Triid. præcipiente ei fieri collationem.

12. Nihilominus tenendum est tanquam omnino certum, nequaquam posse capitulum sede vacante beneficia parochialia prouidere: sic docet aliis relatis Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. num. 76. Molina tract. 5. de iust. disp. 11. Garcia 5. p. de benef. cap. 7. num. 86. & num. 90. & quidem itante reg. 2. Cancell. reseruante omnia beneficia sede Episcopali vacante, nemini dubium esse potest. At illa seclusa probari potest: quia omnis collatio beneficiorum prohibita est capitulo, exceptis casibus à iure expressis, vt dictum est: cum autem sola institutio, & confirmatio ab hac regula exceptari, quælibet alia beneficiorum collatio prohibita erit.

13. Hinc fit beneficia patrimonialia, quæque certo generi personarum debita sunt, non posse (etiam seclusa reservatione reg. 2. Cancell.) à capitulo prouideri, vt multis relatis docet Gonzalez gloss. 9. §. 1. num. 7. & gloss. 45. num. 20. & adducit Rotæ decisionem in vna Calaguritana beneficii de Arcaya 26. Aprilis 1596. quam ad longum refert Garcia supra num. 89. quod ipse num. 90. contrarium sentiat. Moueor, quia beneficia esse debita certo generi personarum, non constituit collationem necessariam: sed liberam, & voluntariam relinquunt: liberum enim est Episcopo, hanc collationem intra semestre omittere qua omissione facta deuoluitur ad superiorem collatio. Neque aduersus hoc procedit, quod propinquiori fundatoris, & aliis digniori debeat collatio: debetur namque, quoties collatio faciendâ est: sed quia non est debita fieri ab huiusmodi Episcopo, ideo respectu illius libera est. Durante namque semestri nullus cogere potest Episcopum hanc collationem facere: quia totum illud tempus est illi concessum à iure ad prouidendum: illo vero transacto iam cessat potestas in ordinatio collatoris, & deuoluitur ad superiorem. Ergo nunquam ordinarius collator, potest cogi ad conferendum hac beneficia. Ergo respectu illius sunt beneficia liberæ collationis, ac proinde non transeunt in capitulum.

14. Et ex his soluitur difficultas relata num. 11. antecedenti: concedo namque sede vacante posse capitulum circa parochialium prouisionem omnia præstare vt que ad electionem dignioris inclussive, quæ possit Episcopus si viueret. At ex hac electione nullum est ius considerabile quæsitum electo in beneficiis reseruat: cum non teneatur Pontifex electum ab Episcopo prouidere. Secus vero dicendum videtur in beneficiis non reseruat posita declaratione dignioris. Quia iuxta formam concilij digniori taliter declarato debentur. Adde esto daretur in beneficiis reseruat digniori esse ius quæsitum ad beneficia, vt concedi debet in beneficiis, quæ ex fundatione debentur consanguineo fundatoris propinquiori, & constat aliquid talem esse. Quia tamen hoc ius ordinarius exequi non tenetur, neque ad id compelli potest: ea de causa eorum collatio comparatione ordinarij libera est. Verum in beneficiis, quæ præmissa electione, vel presentatione conferuntur, aliter res se habet: quia in his compelli ordinarius potest tum à patrono, & electore, tum ab electo, & presentato, vt electum confirmet, & præsentatum instituat: neque ipse se defendere potest ex semestri concessio ad conferendum. Pro institutione namque, & confirmatione non est hoc semestre concessum, neque ob illius omissionem institutio, & confirmatio ad superiorem deuoluitur: quia in his, vt dicemus, non datur deuolutio.

15 Tertia difficultas est de beneficiis resignatis ad collationem Episcopi pertinentibus, an hæc capitulum sede vacante providere possit? Et ratio difficultatis est; quia hæc provisio videtur necessaria admissa resignatione, & ad illam faciendam ordinarius compelli potest. Dicendum tamen est beneficia sic resignata nequaquam capitulum providere posse, quia ei interdictum est conferre beneficia ad liberam Episcopi provisionem pertinentia, qualia hæc sunt, & notavit Azor. *supra*. Et ad rationem dabitur nego provisionem esse necessariam, facta resignatione libera. Neque enim magis necessaria est huius beneficii provisio, quam si vacaret beneficium morte beneficiati. Neque ordinarius ex tali resignatione ardetur beneficium resignatum alicui in particulari conferre, sed liberè, cui maluerit conferre potest. Verum etiã hoc ita fit, capitulum sede vacante admittere resignationes liberas beneficiorum potest, sicut potest Episcopus. Quia succedit Episcopo in iis, quæ ad iurisdictionem Episcopalem pertinent, & ad rectam Episcopatus administrationem, exceptis casibus à iure expressis, ut dictum est. At resignationum admissio non est in iure excepta. Ergo in illarum admissione succedit capitulum: sic Abbas in *cap. cum olim. de maior. & obedient. & ibi. Fein. num. 4. Patin. de pos. st. c. 2. part. 2. n. 11. & 15. Azor. 2. part. lib. 3. c. 3. 7. 5. & lib. 7. c. 19. 2. 7. Garc. 11. p. de benef. c. 3. n. 2. 56 & seqq.*

16 Quod si virgas beneficiorum resignationes admittere ille superior potest, qui potest beneficia conferre, & collata removere. Gloss. in *elem. unica. de renunti. Flamin. Paris. lib. 7. de resignat. quest. 10 & quest. 15. & 16. Garc. 11. part. de benef. capit. 3. numer. 251. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 19. quest. 7. & alij apud ipsos. Cum ergo capitulum potestatem non habeat hæc beneficia resignata conferendi, sic neque habere potestatem admittendi resignationes. Resignatio namque ad collationem ordinatur. Respondenti facile potest, negando superiorem, qui admittit resignationes potest, debere esse necessarium, qui beneficia illa potest conferre: sæpe enim ad inferiorem Episcopo beneficii resignati collatio pertinet, & non ad Episcopum, cum tamen ad Episcopum pertineat resignationem admittere, & non ad collatorem, ut bene notavit Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 19. quest. 7. sine. Item sæpe ad ordinarium resignationes beneficiorum referuntur sunt, cum tamen illa beneficia conferre nullatenus possit, ut multis allegatis resoluit Flamin. lib. 1. de resignat. quest. 14. numer. 6. Barbosa 3. part. de potest. Episc. alleg. 69. à num. 22 & seqq. Quare ille superior potestatem habeat admittendi resignationes, qui alias potestatem habet instituendi, & destruendi, neque aliud dicunt doctores relati. Cum ergo capitulum sede vacante hanc potestatem habeat, efficitur resignationes liberas admittere posse.*

17 Quarta difficultas est de beneficiis permutatis, an hæc conferri à capitulo sede vacante possint? Videtur affirmatiuè respondendum: quia permutantes compellere possunt superiorem admittentem permutationem, ut sibi beneficia permutata conferat; quia sub illo onere permutatio facta est. Cum ergo capitulum potestatem habeat collationes necessarias peragendi. *argum. cop. cum olim. de maior. & obedientia. & cap. 1. de institutione. in 6. poterit* hæc beneficia permutata compertantibus conferre. Quod vero ordinarius possit hanc permutationem admittere, tradit Patin. de potest. capit. part. 2. q. 3. n. 19. Rebuff. *praxi. titulo de enolus. n. 95. Zetola in praxi. 2. part. verbo capitulum. § 7. Et probatur, quia potest resignationem simplicium admittere, ergo permutationem, quæ minus est. Tum quia admissio permutationis actus est iurisdictionis Episcopalis ad rectam diocesis administrationem pertinet. Transit ergo in capitulum, cum non inveniatur in iure excepta. Tum quia ex admissione permutationis non inferitur obligatio esse superiorem admittentem permutationem illa beneficia conferre, si quidem beneficiorum referuntur permutationem admittere ordinarius potest, ut tradit Flamin. multis relatis lib. 1. de resignat. q. 16. in princip. Barbosa alleg. 69. n. 25. Ergo poterit capitulum hanc permutationem admittere, tamen si beneficia conferre non possit, & ita docet, relato Imola, Gloss. in *elem. 1. de rerum permutat. Gregor. Lopez leg. 2. tit. 6. part. 5. num. 6. Petr. de Perusio tractat. de permutat. benef. 2. part. quest. 5. num. 23. & 24. alijs 41. Zechus de benef. & pension. cap. 10. num. 1. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 3. cap. 38. quest. 4. Subdant vero hi doctores expectandum esse Episcopum, qui beneficia conferre possit. Quod si noluerit, posse permutantes ad propria beneficia redire.**

18 Ceterum verius existimo, non posse capitulum resignationes ex causa permutationis admittere, tradit Garcia alios referens. 11. part. cap. 4. num. 75. Ratio ea est, quia hæc permutationes admittere necessario debet, qui habeat potestatem beneficia permutata conferendi, si quidem vniuersique permutans hac intentione, & conditione proprium beneficium resignat, ut loco illius beneficium alterius sibi conferatur. Ergo admittens permutationem necessario habere debet potestatem beneficia conferendi. Cum ergo capitulo interdicta sit collatio beneficiorum ad ordinarium liberè spectantium, & hæc permutationis admissio interdicta erit. Ex quo constat, nequaquam posse capitulum

sede vacante, neque Episcopum resignationes ex causa permutationis admittere de beneficiis relictis, quia neque illa conferre, & tradit Puteus *de off. c. 62. lib. 2. Mancica de ca. 104. & n. 12. Azor. 2. part. lib. 7. c. 29. q. 10. Mandol. reg. 1. Cancell. 9. 13. & pluribus Garcia 11. part. de benef. c. 4. n. 32.*

19 Neque obstant *num. procedenti* adducta. Concedo namque permutantes compellere posse superiorem permutationem admittentem, ut illam perficiat, beneficiaque permutata conferat, & sic facta permutationis admissione collationem esse necessariam. Nego tamen inde inferri posse capitulum, & beneficiorum permutationem admittere, & beneficia permutata conferre; quia necessitas huius collationis non aliunde, quam ex libera permutationis admissione provenit. Cum ergo dicatur capitulum conferre posse beneficia, quæ sunt necessaræ collationis Episcopi, intelligendum est, quando sunt necessaria necessitate absoluta, & ab alijs ipsi Episcopo imposita. Secus vero quando sunt necessaria ex suppositione; necessitate inquam, quam ipse Episcopus sibi imponit liberè admittens permutationem. Cum vero virges admittit permutationem, esse actum iurisdictionis Episcopalis, que in capitulo transit. Respondendo, esse quidem actum iurisdictionis Episcopalis, sed capitulo interdictum; cum capitulo interdicta sit beneficiorum collatio, quam secum permutatio necessaria inuoluit.

20 A supradicta doctrina excipit Garcia 11. part. de benef. cap. 4. num. 81. permutationem illam beneficiorum, quæ vincitur Episcopo admissa est, neque ad effectum sui perducta: hæc enim permutationem posse capitulum perficere, & beneficia sic permutata conferre docet, ea motus ratione, quia permutationis admissio iam præcessit, & solum perfectio illius desinitur: at hæc postea admissio debita est permutantibus. Ergo potest capitulum illam expedire, & beneficia compertantibus conferre, cum succedat in iis, que sunt iurisdictionis necessaræ. Verum hæc exceptio mihi non probatur: quia firmitatem doctrinæ destruit, ideo namque interdicta est capitulo permutationis beneficiorum admissio; quia beneficiorum collatio illi interdicta est. Ergo admissio permutationis non releuat collationis interdictum. Præter hæc collatio libera, & voluntaria est, cum eius necessitas orta non sit ab aliquo distincto à collatore, non igitur capitulum in ea succedit. Adde vi huiusmodi easum conuincere posse, cum admittens permutationem, eo ipso collationem beneficii præster, & eodem contextu admittatur vniuersique renouatio, & præter fiat vniuersique collatio, ut alijs relatis docuit ipse Garcia 11. part. c. 8. n. 104.

21 Quinta difficultas est de beneficiis commendatis, an capitulum sede vacante ea commendare possit? Sub distinctione respondeo, si de propria commendatione loquamur, nequaquam id fieri potest, quia commendatio beneficiorum collationi æquivaleret, quæ est capitulo interdicta. Adde omnem commendationem, parochialium à Tridentin. esse Episcopis, & à fortiori capitulis interdictam: sed loco commendationis vicarij designari succedit. Trident. sess. 24. cap. 18. & diximus *disput. 1. punct. 8.* Verum si de commendatione ad tempus, seu vicarij sermo sit, bene potest capitulum beneficia commendare, seu in eis vicarios constituere. Sic Panormit. in *cap. cum olim. de maior. & obedient. Rebuff. in praxi. benef. tit. de decolus. 277. Azor. alijs relatis 3. part. lib. 3. c. 38. 3. 8. & colligitur ex dicto loco Trident. sess. 24. c. 18. Quia hæc vicarij designatio ad rectam diocesis administrationem pertinet. Tempus autem, quo hæc commenda, seu vicaria durare potest, est dum beneficium à legitimo collatore non prouideretur, quia aliud necessarium non est. Azor. & Rebuff. *supra*.*

PUNCTVM XXX.

De potestate vicarij Episcopi in beneficiorum collatione.

- 1 Triplex vicarius Episcopi distinguitur.
- 2 Vicarius tam foraneus, quam generalis potestatem non habet beneficia conferendi.
- 3 Excipit nisi habeat speciale mandatum.
- 4 Ex hoc generali mandato quid posse vicarius.
- 5 Concedi potest vicario generali potestas beneficia conferendi, sed an foraneis concedi possit examinatur.
- 6 Vicario in spiritualibus tantum constituto hac potestas committi potest, tamen si plures censentur debere esse vicarium generalem in spiritualibus, & temporalibus.
- 7 Qua sit forma constitutionis vicarij, & an laicè interpretanda sit.
- 8 Censeturne hac potestas concessa per clausulam generalem, qua tuo vicario concederes liberam, vel plenam potestatem omnia administrandi? Affirmant plures, sed negatiuus pars est probabilior.
- 9 Quid si vicarium constitueres cum clausula, ut omnia locui facere possit, excepta presentatione beneficiorum, vel illorum unione, aut suppressione, an possit beneficia conferre? Negatiua pars tenenda est.

etiam vicario in spiritualibus generali, & ex cap. cum nullus §. Episcop. de temporib. ordinat. in 6. ibi: ipsius in spiritualibus vicarius generalis, & tradunt Iacob. Sbrocius de vicario Episcopi, lib. 1. q. 2. §. n. 4. Thom. Sanch. lib. 3. de matr. d. §. 2. n. 11. Garc. & Barb. supra. Neque obstat vicarium pro spiritualibus, & temporalibus constitutum generaliter esse quominus constitutus pro spiritualibus, vel temporalibus tantum generalis nuncupetur. est enim generalis, quia est pro tota diocesi, & comparatione vnius generis vniuersalis caularum.

7. Formam autem, qua hæc potestas conceditur, & qua vicarij generales constituuntur, tradunt Azor. 2. p. inst. mor. lib. 3. c. 46. q. 1. Iacob. Sbrocius de potest. vicar. lib. 1. q. 70. Aug. Barb. 3. p. de potest. Episc. alleg. 54. n. 56. & alij. Ra vero debet latè quantum fieri potest explicari; quia est fauor, & beneficium cedens solum in detrimentum concedentis. Ex quo fit, si in forma dicatur, vt possit vicarius omnia beneficia, quæ ad Episcopum pertinent, conferre, poterit beneficia curam animatum habentia, & dignitates Ecclesiarum cathedralium prouidere, sic Azor. 1. part. inst. mor. lib. 3. cap. 44. quæst. 7. §. 8. August. Barbosa 3. part. de potest. Episc. alleg. 54. numer. 63. Tum quia sub nomine beneficij in materia fauorabili hæc omnia continentur, vt tradit Gloss. in cap. 1. de Reg. iuris. in 6. Tum quia procurator datus ad præstandum consensum in beneficio collato, potest prestare consensum in dignitate, vt relato Felino in cap. postulasi. de rescript. tradit Azor. dicta 2. part. lib. 3. cap. 44. quæst. 7. Ad beneficia vero post commissionem erecta, & instituta existimat Azor. & Barbosa nequam extendi; colliguntque ex element. litteras, de rescriptis, ibi, litteras nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directas ad beneficium post datam ipsarum creatum statuimus non extendi. Sed contrarium credo probabilius ob rationem nuper dictam. Quia hæc potestas cum non sit odiosa, vel pœnalis, latè est interpretanda. Ergo comprehendere debet tam beneficia erecta, quam erigenda. Neque elem. litteras, contradicit; quia illud mandatum, vt potest certæ personæ de certo beneficio concessum, strictè est interpretandum, quia ambigiosum est; ac proinde non mirum, vt ad beneficia solum tempore commissionis existentia extendatur. Vt autem hæc potestas conferendi beneficia, quæ vicarij solet concedi, plenius intelligatur, aliquæ sunt difficultates enodandæ.

8. Prima, an sufficienter hæc potestas censetur expressa per clausulam generalem, qua tuo vicario concederes liberam, vel plenam facultatem omnia administrandi, sicut tu ipse habes? Vera videtur pars affirmans. Nam clausula cum libera, & plena potestate, inducit mandatum speciale, vt tradit Bartol. communiter receptus, in leg. procurator, cui generaliter libera. ff. de procurator. & in leg. si procurator. C. eodem tit. Sed vicarius habens speciale mandatum prouidendi beneficia illa conferre potest vt notum est. Ergo etiam conferre potest habens administrationem cum libera.

Ceterum tenenda est pars negans cum Flamin. de resignat. libro nono, quæst. 7. num. 34. Garcia 5. part. de benefic. cap. 8. n. 118. Quia ex huiusmodi clausula solum inferitur, posse vicarium ea præstare, quæ ad rectam Episcopatus administrationem pertinent, non tamen inferitur, posse exercere ea quæ sunt meræ gratiæ, & donationis; qualia sunt: beneficiorum collationes, saltem vt vni potius, quam alteri conferantur. Neque enim in administratione etiam libera conceditur donandi potestas, vt notat rextus in dicto cap. fin. de officio vicarij. in 6. Adde hoc verum esse, esto vicarium constituetes, cum clausula vniuersali, vt omnia loco tui præstare possit, tamen ea sint, quæ speciale mandatum requirunt. Nam si nihil in particulari exprimas, clausula illa habetur pro non adiecta, vt probat rextus in cap. qui ad agendum, de procur. lib. 6. & tradit Molina tract. 5. de inst. disp. 10. n. 9. At si aliquid exigens speciale mandatum exprimeres, & simul adderes omnia alia quæ speciale mandatum requirunt, eo ipso omnia illa concedis ex suprad. c. qui ad agendum, & notat Molin. supra Couarr. lib. 1. var. cap. 6. n. 3. Sbrocius de vicario Episcopi, lib. 1. q. 6. §. n. 5. & 7. Garcia 5. part. de benefic. c. 8. n. 68. Quod intelligendum est, dummodo illa omnia generaliter expressa grauiora, vel maiora non sint specialiter expressis. Sbrocius n. 10. Garc. n. 69. & colligitur ex elem. 2. de procurat.

9. Secunda, & maior difficultas est, si vicarium constituetes cum clausula generali, vt omnia loco tui facere possit, esto speciale mandatum requirant, excepta suppressione beneficiorum, illorum vniõne, aut præsentatione, an ex vi huius exceptionis generali clausulæ appositæ habeat vicarius potestatem conferendi omnia beneficia, & reliqua omnia præstandi, quæ mandatum speciale requirunt? Latè, & eruditè hanc quæstionem disputat Couarr. lib. 2. var. cap. 5. a num. 4. sed præcipue n. 8. & 9. eius resolutionem approbat noster Molina tractat. 5. inst. disp. 10. num. 9. & mihi probanda videtur; nempe ex vi huius exceptionis non concedi vicario potestatem conferendi beneficia, & neque aliquid aliud efficiendi speciale mandatum requirunt: si enim per clausulam illam generalem, qua omnia concedis vicario, quæ ipse potes, &c. non censetur concedere quæ speciale mandatum requirunt, nisi ea in particulari exprimas iure sic disponente, per exceptionem factam id concedere nequaquam potes: exceptio namque non ad ampliandam

concessionem, sed potius ad illius restrictionem apponitur, leg. 1. ff. de regul. iur. Quod si obicitur exceptionem firmat regulam in casibus non exceptis, leg. nam quod liquide. §. fin. ff. de pen. legat. & cap. 2. de coniugio leproso. Cum ergo sola suppressio beneficiorum, vel illorum vniõ potestati vicarij excludatur; si firma censetur concessio in reliquis casibus speciale mandatum requiritibus. Facile responderetur concedendo exceptionem firmat regulam in casibus non exceptis, comprehendens tamen sub concessione. Cum ergo iure sic disponente nullus casus speciale mandatum requirens sub illa concessione comprehendatur, nullus casus speciale mandatum requirens firmatus manebit ex tali exceptione. Quod si iustes, ergo superflue, & inutiliter est facta illa exceptio; si quidem in concessione comprehendens non erat. Respondeo speciatim iuris rigore id verum esse. At quia non omnis callet iuris dispositionem, & in litterali verborum (sensu exceptio illa comprehendens erat, ideo dicti potest non esse superflue, & inutiliter exceptionem factam. Couarr. dict. c. 5. n. 9. circa finem.

10. Tertia difficultas est, an ex facultate concessa vicario conferendi beneficia quomodocumque vacauerint, possit ipse admittere resignationes beneficiorum, illaque beneficia conferre? Crederem id fieri posse. Nam resignatio solum exsoluit fieri coram superiore potente beneficium resignatum conferre, Gloss. in clem. vniõ de renuntiat. verbo manibus. Cum autem supra dictus vicarius hanc habeat facultatem, poterit beneficiorum resignationem admittere.

11. At econtra ex facultate concessa vicario admittendi resignationes absolutæ, & simpliciter factas, non inferitur potestatem habere beneficia resignata conferendi. Quia est actus omnino separatus, neque cura resignatione connexus; sic relato Rebuff. in addit. ad reg. 13. Cancell. verbo aut vicarius partium, vers. item vicarius Episcopi & tit. de forma vicarij, n. 105. docet Barbosa dicta alleg. 54. n. 68. Neque obstat impotentem beneficia conferre incapacem esse admittendæ resignationis. Quia intelligi debet incapacem esse ex se, & iure proprio, secus si ei spectante committatur.

12. Rursus neque ex facultate concessa admittendi resignationes simpliciter factas inferitur potestatem habere beneficia resignata conferendi, quia sunt resignationes conditionales quorum approbatio est virtualis beneficiorum collatio ipsi permittantibus facta, sic Rebuff. præxi benefic. de forma vicarij, n. 104. Garcia 5. p. de benefic. c. 8. n. 110.

13. Quarta difficultas est, an concessa vicario facultate approbandi, seu admittendi resignationes ex causa permutationis, datam esse facultatem beneficia resignata conferendi? Negat Rebuff. præxi benefic. tit. de forma vicarij, n. 104. & 106. August. Barbosa 3. part. allegat. 54. num. 68. Stapili. de litteris gratia. tit. de variis modis vacat. §. resignationis, modus. a. n. 23. Roman. concil. 330. n. 5. vbi Horatius Mandol. in 2. Felin. in cap. auditus, numer. 3. de præscriptionib. Mozeri potest, quia aliud est conferre beneficia permutantibus, aliud estmittere permutationem. Ergo optime potest dari facultas ad permutationem admittendam, quin detur ab beneficia permutata conferenda.

Alij econtra (quod mihi probabilis apparet) affirmant ex facultate concessa approbandi resignationes ex causa permutationis, datam esse facultatem beneficia resignata conferendi: sic Dominic. in cap. fin. de officio vicarij in 6. n. 10. Azor. 2. part. inst. moral. lib. 3. cap. 44. §. 6. Garcia 5. part. de benefic. c. 8. n. 112. & segg. & alij apud ipsos. Ratio est, quia esto conferre beneficia permutantibus distinguatur ab approbatione permutationis: at ita illi est connexus, vt necessario approbans permutationem obligatus sit beneficia permutantibus conferre, quia sub illa conditione permutatio fit. Ergo concessa facultate approbandi permutationem, conceditur facultas beneficia permutantibus conferendi: & hoc probat stylus communiter obseruatus, vt eodem tempore, & eodem contextu, quo admittuntur resignationes ex causa permutationis, & ipsa beneficia resignata permutantibus conferantur.

14. Quinta difficultas est de beneficiis deuolutis, an inquam hæc conferri à vicario possint ex facultate concessa omnia ad Episcopum collationem pertinentia conferendi? Deponendum est conferri posse. Quia ea beneficia Episcopus confert iure ordinario, & communi, ob negligentiam collatorum inferiorum. Ergo transit illa potestas in vicarium, præcipue cum latè explicanda sit: & ita tenet relato Paulino, & Rebuff. Azor. 2. part. institut. moral. lib. 3. cap. 44. quæst. 2. August. Barbosa 3. part. allegat. 54. num. 62. Excipie, nisi beneficia sint deuoluta ad Episcopum, tanquam sedis Apostolicæ delegatum, vt contingit ob negligentiam regularum prælatorum, clem. 1. de supplenda negligent. prælatorum. Quia tunc non iure ordinario, sed delegato competit. Non igitur generalis potestas conferendi beneficia ad horum collationem extenditur; sic Azor. & Barbosa supra. Quod à fortiori procedit quoad collatio beneficiorum competit Episcopo iure speciali, aut privilegio. Quia hæc aliis communicari non potest. Sic relati doctores.

15. Sexta difficultas, an ex facultate absoluta conferendi be-

beneficia, quæ ad Episcopum pertinent, possit vicarius electiones, & præsentationes beneficiorum Episcopo competentes facere? Negat alios referens Garcia 5. par. de benef. cap. 8. num. 83. Quia aliud est conferre, & aliud præsentare, seu eligere, ut manifestè probat textus in cap. cum in illis. 16. §. cum autem, de prebendis. in 6. ibi, cum autem inter collationem, institutionem, & præsentationem differentia magna esse noscatur. Ergo sub potestate conferendi non comprehenditur potestas eligendi, & præsentandi.

Cæterum probabilis censeo sub hac potestate absoluta conferendi, & potestatem eligendi, & præsentandi comprehendendi. Nam licet collatio, præsentatio, electio, & institutio distinguantur, neque sub verbo collationis illi prouisionis modi comprehenduntur. At hoc intelligendum est (ut bene notat Gonzalez reg. 8. Cancell. gloss. 16. à num. 8.) in mandatis ambrosiis, quæque restantur sunt, de quibus loquitur textus in cap. cum in illis, sed non in mandatis, & facultatibus ordinariis, quæ latissimam habere debent significationem, qualis hæc potestas est: in his enim sub verbo conferendi omnes prouisionis modi claudi debent, ut satis colligitur ex toto tit. v. *Eccl. s. p. benef. sine dimissur. conf. rati.* & ex *elem. unica iuncta gloss. verbo conferantur. in fin. de rerum formulis.* & ex aliis adductis à Gonzalez supra, & in præsentati docet Lambertini. de iure patronat. 1. p. lib. 2. q. 4. artic. 4. Azot. par. instit. moral. lib. 3. c. 44. q. 10. Hinc fit posse vicarium ex supra dicta facultate conferre commendatam vel est proprii beneficii collatio, vel quid minus illa, sic Rebuff. *prax. benef. par. tit. forma vicariatus. num. 119.* Azot. 2. p. instit. moral. lib. 3. cap. 44. q. 10. Barbofa 3. p. alleg. 54. num. 64. Et hæc à fortiori procedunt, si sub verbo prouidendi fuerit data vicario potestas. Quia ut optime probat Gonzalez supra gloss. 17. hoc verbum latissime habet significationem, omneque modos prouisionis propriissime comprehendit.

Septima difficultas est de loco, in quo possit vicarius hanc potestatem exercere, an inquam extra diocesim possit? Negat plures. Quia iurisdictioni vicarij in hac parte est delegata. Sed delegatus inferioris à principe nequit extra territorium delegantis iurisdictionem exercere, ut tradit Bart. in leg. 1. C. de summa triuit. num. 40. & leg. 1. num. 2. ff. de officio proconsulis. & ibi Bald. & alij relati à Garcia & Sanchez, & alij statim referendi. Et videtur probare textus in leg. 2. ff. de officio proconsulis, ibi, *omnes proconsules statim quod urbem egressi fuerint, habent iurisdictionem, non tamen contentiosam, ut eis manumittitur: apud legatum vero proconsulis neque manumittere potest, quia non habet iurisdictionem ealem.* Cum ergo vicarius iurisdictionem in conferendis beneficiis habeat, non à principe, sed ab Episcopo, sicut legatus à proconsule, extra diocesim conferre beneficia non poterit: sic Baldus in dicta leg. 1. n. 1. Francus c. fin. n. 3. de officio vicarij in 6. Barbarius c. noui. de officio legati n. 17. Analtat. German. de indultis Cardin. s. c. ubi quoad n. 88. licet n. 89. dicat contrarium esse æquum.

Verum tenendum omnino est posse vicarium hanc potestatem extra diocesim exercere, sicuti potest Episcopus: ideo namque Episcopo conceditur iurisdictionis voluntarie exercitium extra propriam diocesim, quia ratione huius exercitij nullam Episcopo illius diocesis irrogat iniuriam: sed eadem potestas ratio militat in eius vicario: neque enim exercitium vicarij aliud est ab exercitio Episcopi, neque magis præiudicabile. Ergo concessa Episcopo potestate exercendi iurisdictionem voluntariam extra diocesim, & vicario concedenda est: sic tradunt alios plures referentes Conattum. lib. 3. var. cap. 10. num. 8. Thom. Sanchez. lib. 3. de matr. disp. 3. num. 2. Gonzalez gloss. 62. num. 3. Azotius lib. 3. cap. 44. quest. 9. & lib. 6. c. 25. q. 12. Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 126. August. Barbol. 3. p. de potest. Episc. alleg. 54. num. 64.

Ad leg. 2. in contrarium adductam facilis est solutio. Concedimus namque legatum proconsulis non habere iurisdictionem à puncto quo proconsul urbem egressus fuerit, neque intra, neque extra prouinciam, quia prouinciam legatio iurisdictionem date non potest, quouique prouinciam legationis fuerit ingressus, ut probat textus in leg. obseruare. s. post hac ff. de officio proconsulis. Ingresso proconsule in prouinciam, optime poterit eius legatus extra prouinciam iurisdictionem voluntariam exercere, sicut ipse proconsul. Cum ergo Episcopus post captam Episcopatus possessionem designare vicarium possit, & iurisdictionem illi committere conferendi beneficia, poterit extra prouinciam existentis illa conferre.

Supradicta doctrina extendenda est non solum ad collationem rigorosam, sed etiam ad institutionem, & confirmationem. Nam cito necessarium sit vicario aptitudinem præsentari, & electi cognoscere, ut legitime institutionem, & confirmationem facere possit. c. fin. de elect. in 6. At quia hæc cognitio extradiocialis esse potest, ideo institutio, & confirmatio, sicut & collatio beneficiorum, extra diocesim fieri potest. Gonzalez gloss. 62. n. 8. Garcia 5. par. de benef. c. 8. n. 142.

Octaua difficultas: quibus à vicario sint beneficia conferenda, an inquam possit vicarius vel eius substitutus Episcopo aliis habili, aut vicario substituenti beneficia conferre.

Præmitto ex communi sententia vicarium non posse alium vicarium designare, aliis daretur processus sine termino, & probat expressè textus in cap. clericos. de officio vicarij: & tradit Glossa communiter recepta in c. 1. eodem tit. in 6. verbo ipsius. Bene tamen potest ad breue tempus causa iusta intercedente, infirmitatis, absentia, alteriusve impedimenti vices suas in totum alteri committere, iure, & consuetudine sic disponente. Hi autem vicarij substituti ex eodem tribunali cum substituente iudicant, & eodem modo indices sunt ordinarij, ut tradit Glossa clement. 1. de Regulari. verbo locum aliorum. Maranta de ord. iudiciali. 4. part. disp. 5. n. 22. quos refert, & sequitur Molina tract. 5. de inst. disp. 10. num. 7. consentit Azot. 2. part. inst. moral. lib. 3. cap. 43. quest. 3. Garcia 5. par. de benef. cap. 8. n. 150. Vetum est pro libito non possit vicarius alium vicarium constituere, potest tamen partem iurisdictionis committere. Tum quia delegatus ad vniuersitatem causarum, vnam vel alteram causam subdelegare potest, ut multis comprobatur Thom. Sanchez lib. 3. disp. 31. à num. 2. idque admittit Basilius Legion. saltem ex consuetudine recepta, lib. 5. de matr. disp. 26. num. 12. Tum quia vicarius non tam est delegatus Episcopi, quam ordinarius ipsius, vnamque cum illo petitionam repræsentat. Sed an inter huiusmodi causas, quas vicarius alteri delegare potest, comprehendatur beneficiorum collatio, constat ex dictis in hoc puncto. Qui enim qualitatem vicariatus generalis expulsiua pro commissione facultatis beneficii beneficia, consequenter affirmate debent non posse vicarium pro libito hanc potestatem alteri committere, cum non possit vicarium generalem pro libito constituere. At cum nobis placuerit vicario foraneo facultatem conferendi beneficia illius partis diocesis, in qua est iudex committi posse: affirmamus ibidem posse vicarium illam dimidiatam potestatem illi communicare, cum possit hunc vicarium ipse pro libito constituere, lis postis.

19 Dicendum est, nequaquam posse vicarium designatum ab Episcopo sive ab ipso vicario illis in casibus, in quibus vicarium designate potest, beneficia Episcopo aliis habili, vel ipsi vicario designati conferre. Quia vique vicarius cum Episcopo idem tribunal constituent, eaque de causa à vicario negligente prouidere beneficia, vel inhabili prouidente, ad Episcopum non fit deuolucio. cap. 2. de consuetud. in 6. & cap. Remana. de appellacion. eodem lib. Ergo cum Episcopus sibi ipsi prouidere beneficium non possit: quia inter danem, & accipientem necessaria debet esse distinctio. cap. fin. de inst. & cap. p. r. nostrum. de iure patronat. neque vicarius, qui eadem persona cum Episcopo reputatur, ei prouidere beneficium potest: sic Rebuff. in praxi benef. tit. de forma vicariatus. num. 82. Sbrocius lib. 2. de vicario Episc. q. 91. & 92. Azot. 2. p. lib. 3. c. 44. q. 15. Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 143.

Verum hæc ratio solum probat vicarium generalem Episcopi, cui potestas conferendi beneficia simul cum vicariatus designatione data sit, non posse beneficia Episcopo conferre. At non probat, si vicario data sit potestas conferendi beneficia forsim à vicariatu, ut vere dari potest, non posse beneficia Episcopo conferre: quia eo casu non censetur idem sibi ipsi beneficium prouidere, cum vicarius procedat ut delegatus, c. si compromissarius. de elect. in 6. Atque ita posse talem vicarium Episcopo beneficia conferre docuit Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 144.

Sed contrarium omnino dicendum est; nam esto illo casu vicarius procedat ut delegatus, cum hæc delegata potestas ab Episcopo proueniat, si virtute illius possit Episcopus beneficium acquirere, ipse sibi conferretur beneficium prouidere, quod alienum est ab vtu Ecclesie. Non enim prouisio beneficij à beneficiario ortum habere potest, ne locus ambitioni deat. Si autem Episcopus designaret vicarium, illum designaret cum potestate substituendi alium vicarium, addita clausula, quem nos vicarium nunc, prout ex tunc, cum eadem potestate substituimus, credidem talem substitutum posse non Episcopo, sed vicario substituenti beneficia conferre. Quia illo casu non accepit substitutus potestatem à primo vicario, sed ab Episcopo. Vicarius namque designatus solum exercet nudum ministerium, & exercitium nominationis, non confert facultatem. Ergo sicut ipse vicarius ab Episcopo prouideri de beneficio potest, etiam potest prouideri à substituto, quia ex facultate ab Episcopo accepta confert: sic alijs relatis, Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 145.

PUNCTVM XXXI.

De litteris apostolicis pro beneficiis vacantibus, & de potestate executoris illarum.

Cum Pontifex medijs suis litteris Pontificiis vocatis scriptis, beneficia prouideat, & ad illorum prouisionem executores indices designet: videndum est, quæ litteræ sint, & quæ executorum potestas, & quæ ad eorum processum requirantur.

§. I.

Quæ sint litteræ Apostolicæ pro beneficiis vacantibus, & qualiter concedantur.

- 1 Rescripta Pontificia alia sunt in forma gratiosa, alia in forma digni. Et quæ hæc sint.
- 2 Alia vocantur gratia, si neutri, si alteri, si nulli.
- 3 Alia dicuntur rescripta, Rationi congruit.
- 4 Alia nuncupantur noua prouiso, alia simplex prouiso.

Litteræ Apostolicæ, seu pontificia rescripta de beneficiis vacantibus sunt in multiplici differentia. Alia expediuntur in forma pauperum, quia paupertate allegata de beneficio prouideris, quæque vocantur rescripta iustitiæ: non quia obligatus sit Pontifex ea concedere, cum ea gratis, & liberaliter præstet. Sed quia iustissimum, & æquissimum est, ut pauperi clerico, & ad ordines promoti beneficium concedatur. Itemque vocantur rescripta secundum Apostolicam: quia eorum initium est, cum secundum Apostolicam qui altari seruit, &c. Alia vocantur rescripta gratiæ, quia nulla paupertatis mentione facta beneficia conceduntur. Deinde alia ex supradictis litteris Apostolicis nuncupantur in forma gratiosa, alia in forma digni. In forma gratiosa sunt, quæ prouisum dignum beneficio supponunt, in forma digni, quæ dignum petunt post diligentem examinationem iuuentur.

Præterea sunt alia rescripta, seu litteræ Apostolicæ, quæ vocantur, si alteri, si neutri, si nulli, eo quod hanc clausulam continent. Rescriptum namque si alteri est, cum super aliquod beneficium cum altero litigas, & mentione litis facta impetras à Pontifice, ut tibi beneficium conferatur: tale rescriptum, quia clausulam, & conditionem habet, si alteri ius in beneficio questum non fuerit, datur rescriptum, si alteri. Rescriptum si neutri, est cuius non sunt litigantes; & tertius impetrat à Pontifice, ut sibi beneficium conferatur ea conditione, si neutri litiganti ius questum fuerit. Rescriptum vero si nulli, est cum plures litigant, tu vero impetras à Pontifice beneficium, si nulli eorum ius in beneficio competat. Hæc autem rescripta, si neutri, si nulli, si alteri licet in beneficio supponunt, ut de se constat, & illius mentio necessaria faciendâ est, ut rescriptum impetrari possit. Azor. 2. part. instit. moral. libro septimo, cap. 32. quæst. 8. Item est durante lite impetrantur, ac effectum sortiri non possunt, quousque lis finita fuerit, & declaratum ius in beneficio, vel ad beneficium non competere; Alteri, Neutri, vel Nulli. Nam durante hoc iure siue in beneficio, siue ad beneficium rescripta, impetrantibus non prosunt. Quia Pontifex non intendit iuri questio derogare, & beneficia cum aliorum damno prouidere, iuxta reg. Cancell. 16. de non tollendo ius alteri questum. Rebuff. in praxi ben. sic. q. 1. tit. de rescriptis si Neutri, &c. n. 10. Azor. supra.

3 Rursum est aliud rescriptum Pontificium vocatum Rationi congruit, eo quod illa verba sint illius initium. Hoc autem rescriptum supponit Pontificem prædecessorem gratiam concessisse, per scripturam tantum ab ipso signatam, vel saltem per verbum factam, neque illam gratiam extinctam esse, non tamen litteras expedisse: successor vero cognoscens testium probatione hanc gratiam esse factam; litteras expedit hoc tenore. Rationi congruit, conuenit honestati, ut ea qua de Romani Pontificis gratia, &c. Rebuff. prax. benefic. part. 1. tit. de gratia rationi congruit. Azor. 2. part. lib. 7. c. 31. q. 7. Quocirca in impetratione huius rescripti ea omnia exprimenda sunt, quæ in prima impetratione necessario fuerunt expressa. Quia est rescriptum auctoritatem præbens primæ concessionis, Rebuff. n. 22. Azor. q. 10. Dixi hoc rescriptum concedi à successore, quod non est ita intelligendum, ut necessario debeat esse immediatus: nam esto medius sit, concedere rescriptum potest, cum eadem sit ratio. Azor. q. 11.

4 Item est aliud rescriptum vocatum noua prouiso, aliud vocatum simplex prouiso. Rescriptum vocatum noua prouiso, est, quo Pontifex prouisionem ab inferiore factam confirmat, eo quod impetrans datus aliquoties est, an prima prouiso effectum habeat. Quocirca ad hoc rescriptum obtinendum necessarium est, ut impetrans ignarus sit nullitatis prioris prouisionis, imo potius requiritur, ut præsumat, esto dubitante primam prouisionem validam esse, cuius apud Pontificem mentionem facere debet; quia in illius confirmationem rescriptum impetrat. At si successu temporis prima inferioris prouiso nulla esse declaratur, non obinde noua prouiso à Pontifice facta petit, quia est æquæ principalis, ac prima quoad substantiam, esto quoad concessionem accessoria esse videatur. Hoc rescriptum nouæ prouisionis dari non solet frequenter, ut colligitur ex textu in cap. quia, & cap. post electionem de concess. præbenda. Excipiuntur tres causæ, videlicet vnio beneficiorum, cum dubitatur, an legitime fuerit facta ab inferiori beneficio, seu præceptoriarum S. Ioannis Hierosolymitani, & aliarum sacrarum militiarum prouiso, & sanctorum electionum: pro reliquis vero causis non solet hoc rescriptum concedi, ut la-

tius hæc omnia prosequitur Rebuff. in praxi benefic. 1. part. tit. de noua prouisione & simplicit. à numero primo & seq. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 31. q. 7. Simplex vero prouiso estque nullam aliam validam prouisionem supponit, solumque relatione facta beneficii vacantis conceditur: sic Rebuff. & Azor. supra.

Denique est rescriptum à Pontifice concessum vocatum, inde valere, eo quod virtute illius concedit Pontifex, ut rescriptum à se concessam, quod ex aliquo capite nullum fuit, vitæ obtineat, & perinde valeat, ac si principio valide expediam fuisset, nullusque in illius impetratione defectus committatur. Quapropter ea omnia, ob quæ primum rescriptum valore caret, in hoc secundo rescripto nuncupato, perinde valere, exprimentia sunt, alioquin nullus effectus erit. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 31. quæst. 1. 3. & 4. & seq. Quod si insuper aliud impedimentum contraxit, eo quod conciliis nullitatis prioris prouisionis possessionem accepit, fructusve beneficii in sui vitæ tempore consumpsit, obligatus est huius intrusionis mentionem facere. Azor. quæst. 5.

§. II.

Qui sint executores litterarum Apostolicarum, & quæ eorum potestas.

- 1 Qui soleant executores gratiarum designari.
- 2 Qualis sit hæc designatio.
- 3 Debent esse canonici Cathedralis Ecclesia, vel in dignitate constituti.
- 4 Eligitur hic index per præsentationem authenticam litterarum originalium, vel alias authenticarum.
- 5 Si hic designatus index prouisionem facere omittat intra 30. dies designatus, potest prouisus ad secundum executorem recurrere.
- 6 Si iussu primus executor denegat prouisionem, non potest ad secundum recurrere.
- 7 Quamdiu duret executorum potestas.
- 8 Prouisus si sentit se grauatum à primo executore, neque potest ad secundum recurrere, accessario ad Pontificem recurrere debet.
- 9 Excipit Garcia, si denegetur prouiso ob reprobatorem examinationum, sed non admittitur.
- 10 Si prouisus esset ab ordinario, & prouisus Apostolicum se petuerit, quid tibi faciendum est?

Inter prouisores beneficiorum non infimum locum tenent, quibus à sede Apostolica committitur executio prouisionis alicuius beneficii vacantis. Pontifex namque prouisionem alicuius beneficii vacante, solet committere huic executionis prouisionem vel ordinario loci, ubi beneficium restat, vel quem prouisus petit, & designat. Quod si hic ordinarius designatus, & requisitus intra 30. dies prouisionem non executur, ne prouiso effectus careat, conceditur litteræ executoribus Episcopo viciniori, seu eius vicario, cum integra totius causæ commissa.

2 Duplex est hæc executoris designatio iuxta distictam beneficii prouisionem, si enim prouisum approbauerit Pontifex, eique beneficium contulerit, quin executor teneatur dignitatem prouisi explorare, neque aliud facere, quam cum in posse sessionem mittere, et designatio nuncupata in forma gratiosa. Quia gratia collationis facta executori committitur illius executio, seu prouisi in possessionem inmissio. At si à Pontifice non est adequatè facta collatio, sed faciendâ executori remittitur, si prouisum dignum inueniat, designatio executoris cupatur in forma digni. Quia sub conditione, quod prouisum dignum inueniat, beneficii collatio faciendâ remittitur. Sed hæc designationes sine gratia facta, vel faciendâ, perentorie non concedentis re integra. Itemque an commissis vicario Episcopi possit ab Episcopo expediri, aut contra, vel transactio locorum, vel in capitulum sede vacante, late diximus, tract. de legib. disp. 4. punct. 16.

3 Hi executores debent esse Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel aliis in dignitate constituti, iuxta sextum in cap. statutum de rescript. in 6. Neque obstat ex forma mandati plures conciliari tantum ad collationem faciendam, possessionemque concedendam, quæ nullam iudicalem cognitionem requirunt, quomodo debeant supradictam qualitatem habere. Tam quia ita habet stylus Rotæ, & Cancellariæ. Tum quia sæpe semper partes iudicis assumunt; eo quod regulariter adit intrusus, vel alius, qui executioni contradicit: ob quam causam non sunt meti qui executioni contradicant, & cognoscantur executores, sed mixti cum potestate iudicandi, & cognoscendi de causa executionem impediende. Quoribus autem executor partes iudicis assumere potest, eo ipso index delegatur, huiusmodi in ipso mandato non exprimitur, & consequenter habere debet qualitates relatas in cap. statutum: & ita sentit, & late probat Nauarr. in cap. cum conuincat, de rescript. in 6. c. 3. causa nullitatis. Neque valet solutio Garciae 6. part. de beneficiis, cap. 2. num. 106. affirmantis iis executoribus solum secundario

& necessitate compete iudicis partes assumere posse; non autem principaliter, cum non competat illis ex forma mandati. Quia est solum secundario concessa illis sit iudicandi potestas, hoc sufficit, ut absolute sine iudice delegati sedis Apostolicae, & consequenter, ut in iniuriam, & opprobrium sedis Apostolicae cedat, si persona non qualificata ea potestas committatur, ut bene expendit Nauarrus *supra*. Adde non quilibet canonicum, neque in dignitate constitutum eligendum esse executores hanc litterarum, sed illum tantum, qui ab Episcopo fuerit iudex synodalis designatus; nisi aliud ex mandato expresse constiterit, a his censenda est commissa subrepticia, iuxta Trident. *sess.* 25. *cap. 10. de reform.*

4. Mo. eligendi hanc executores est per presentationem authenticam litterarum originalem, vel alias authenticarum; nam quousque hae litterae expeditae sint, & executori authenticae presentationi, hoc est per notarium coram testibus executor nec iurisdictionem habet, neque in causa procedere potest. Quia illi legitime non constat de iurisdictione, ut alius relatis probat D. Molina de *Hispan. prim. lib. 2. cap. 7. num. 58.* & nosse Molina de *instr. pract. 2. ubi de maiorat. disputat. 599. a num. 2. & seqq.* Garcia 6. *part. cap. 1. num. 349.* & 6. *part. cap. 2. a num. 7. incipit num. 16.* Facta presentatione tenetur ordinarius, cui litterae sunt dae, intra triginta dies collationem facere, & prouisum in possessionem mittere, nisi obstat contradictor, quem audire debet, & terminos competentes ad allegandum concedere, & finaliter sententiae & interim non curri et tempus, quia per ipsum non stat, quominus executioni prouisio demandetur, & idem est si a via fuerit impeditus, Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 71.*

5. Quod si malitiose prouisionem facere omittat intra illos 30 dies designatos ad prouidendum, poterit prouisus Apostolicus virtute bullae nuncupatae executoria, quae simul cum alia conceditur, alium iudicem adire, qui prouisum examinet, & digno respectu beneficium conferat, & in possessionem mittat. Hic post prouisum Apostolicum ad secundum executores recurrere. Nam si velit inflare primum, & expellere ut prouideat, poterit ipse primus executor motam purgare, & beneficium prouidere, quia recurrit ad secundum executores in casu negligentiae primi concessus est in fauorem prouisus, cui ipse prouisus cedere potest: sic ex quadam Rotae decisione firmat Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 90.* Sed antequam his secundus executor procedat, debet ei constare primum executores negligentem fuisse in prouisione faciendi, quia solum in casu probatae negligentiae, vel malitiae primi executoris ei conceditur iurisdictione, iuxta *textum in cap. si capitulo de concessione prob. in 6.* Et licet in bulla executoria non sit expressus casus negligentiae, vel malitiae primi executoris, ut executor secundus procedere possit, sed absolute dictum sit, ut possit procedere, si designatus executor intra 30. dies prouisionem non fecerit. At sub intelligendum est, si intra 20. dies prouisionem non fecerit culpabiliter, quia in odium suae negligentiae, & malitiae potestas in alium transferretur, & absque culpa hanc translatio conueniens non erat: ut Gratian. *disputat. forens. cap. 92. num. 31.* Garcia de *benef. 6. part. cap. 1. num. 60.* adducitque Rotae decisiones.

Debet inquam hae negligentiae primi executoris secundo constare, ut licet & valide prouideret possit, quia negligentia primi executoris est conditio requisita, ut secundo iurisdictione concedatur: cum autem nullus iudex ut iurisdictione possit, nisi sciat se iudicem esse, sic secundus executor vii non poterit iurisdictione delegati, nisi prius sciat primum executores negligentem fuisse, Garcia alius relatis, *dista 6. part. cap. 2. num. 95.* Hanc negligentiam probabit prouisus, si ex actis ostendat primum executores requisitum esse, ut prouisionem faciat, ipse tamen nullam omissionis legitimam causam allegauerit.

6. Vnde e contrario, si ordinarius primus executor designatus denegat prouisionem, quia prouisus non verificat narrata, vel quia prouisione indignus est, non potest virtute bullae executoris secundus executor adiri. Quia iam primus executor suo officio functus est, & bullae satisfecit. Non igitur est locus bullae executoriae, quae solum ad supplendam malitiosam prouisionis omissionem conceditur. Neque primus executor emendare sententiam poterit, cum iam officio suo functus fuerit, sic relati doctores.

7. Hinc oritur difficultas, quamdiu duret executoriam potestas, cum per ipsos non stat, quominus prouisum in possessionem mittant: Et quidem durat, quousque locus sit executioni, tamen ultra annum differat, videtur haec, quia hae potestas datur ad exequendam gratiam beneficiale, & cum hae terminum non habeat, sed de se perpetua sit, etiam potestas, quae illi est accessoria, debet esse perpetua. Neque obstat *textus in cap. quaremi. de officio. & potest. iudicis delegati*, quo ceterum potestatem iudicis delegati ad exequendam sententiam nostram, non posse ultra annum extendi. Quia huiusmodi *textus* loquitur de iudice delegato principaliter ad iudicandum, secus de iudice delegato ad gratiam exequendam: hic enim in sententia data pro illius executione etiam vltra annum

procedere poterit, & prouisum in possessionem mittere, & de fructibus integre illi responderi: concessa vero possessione, & fructuum perceptione, si in eis denuo inqueretur, aliquibus placet posse executores defendere prouisum, coeundo contradictores censuris, penis, aliisque iuris remediis. Quia in supradicto breui conceditur iis executoribus, ut prouisum in possessionem inducant, faciantque illi de fructibus responderi, & sic inductum defendant, tamen non possint cognoscere, an legitima sit contradictio. Ceterum dicendum est executoris iurisdictionem spirare eo ipso, quo prouisus pacifice inductus fuerit in possessionem, fructusque receperit. Quia functi sunt officio, ad quod fuerunt designati. Neque enim executoribus datum est pacificos possessores iam a se constitutos defendere. Nam cum ipsi cognoscere non possint, an contradictores iure, & legitime contradicant, nequaquam hanc contradictionem impedire possunt. Item sentiens se grauatum ex prouisione Apostolica, recurrere ad ordinatum potest pro iure sibi debito recuperando. Ergo executores nequeunt hunc recursum impedire. Ergo nequeunt a contradicentibus iuridice defendere. Et ergo cum in breui conceditur executoribus facultas defendendi prouisum, intelligi debet cum facto, & quasi violenter, & non iure a possessione remouetur, vel saltem cum in continenti post acceptam possessionem inquireretur, ita ut moraliter loquendo non videatur accepta possessio. Vide Abbatem in *cap. illorum de prebendis. n. 10.* Innoc. *ibi n. 3.* Staphil. de *litteris gratias. tit. de vi. & effect. clausula. §. significatio clausulae inducentis. num. 3.* Rebuff. in *prax. in forma noua prouisionis. verbo & defendatur inductum. & in concordat. in forma mandati. verbo defendentes. & in repet. c. 2. de concess. prebenda. num. 29. & seqq. clausulae mandatorum. Garcia. 6. p. de benef. cap. 2. num. 146.*

8. Sed est dubium ex parte prouisus, quid facere debeat, si sentit se grauatum, & iniuste prouisionem denegari, posito quod non potest ad secundum executores recurrere: Dicendum est ad summum Pontificem, & non ad Metropolitanum appellari debere, quia solus ille est executoris prouisionem denegantis superior.

9. Ab hac doctrina excipit Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 75.* casum in quo ob examinatorum reprobationem executor prouisionem denegat: quia tunc (inquit Garcia) potest prouisus a mala examinatorum reprobatione ad Metropolitanum appellare, eo quod examinatores synodales non auctoritate sedis Apostolicae, sed propria, iuxta munus, & officium suum examen fecerint, & prouisum reprobauerint. Et licet congregatio Concilii, *sess. 24. cap. 18. de reformat.* declarauerit ab examinatorum reprobatione non dari appellationem, hoc intelligendum esse inquit de examine in concursu facto, secus de alio examine extra concursum. Metropolitanus vero, ad quem est appellatum, obligatus est prouisum examinare cum tribus examinatoribus synodalibus, si illos habet, aliis a tribus a se electis, & dignum reperiunt remittere ordinario primo executori, ut prouisionem faciat. Quod si hic noluerit, poterit transactis 30. diebus secundus executor adiri.

Verum hae exceptio mihi non probatur. Non enim examinatores synodales illa in causa procedunt auctoritate ordinaria, sed delegata a sede Apostolica; siquidem examen prouisus faciunt virtute electionis executoris Apostolici. Nam si executor Apostolicus eos non eligeret, ipsi in examen procedere non possent: examinant ergo prouisum ex facultate accepta ab executore, ac proinde, ut delegati sedis Apostolicae. Non igitur ad alium, quam ad Pontificem dari potest appellatio. Adde examen dignitatis prouisus esse accessorium collationi, illiusque fundamentum. Sed ad Metropolitanum non potest pro collatione appellari: Ergo neque pro examine dignitatis prouisus accessorium namque sequi debet naturam principalis.

10. Rursus dubitabis contra, quid debeas facere si prouisus ab ordinario sis, vel alias presumis ius ad beneficium habere? Breuiter respondeo, te debere coram executore Apostolico titulum ostendere, illumque si negetur statim, & in continenti probare summam, iuxta ea quae tradit Menoch. de *arbitr. lib. 2. cap. 28. num. 5.* ipsum vero executores obligatum esse te audire, & interim executionem prouisionis suspendere, alias omnia essent attentata. Quod non solum habet verum, cum licet conceduntur sub supposito quod sit aliquis interitus, vel eum clausula *uocatis uocandis*; sed etiam si absolute concederentur remoto quolibet detentore. Quia iniustum esse videtur, si tu inauditus iure acquisito priueris, Gonzalez *gloss. 9. annotat. contra nullit. & assenta. a num. 20. & seqq.* Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 140.* Si vero competens ad contradicendum, postquam prouisus missus esset in possessionem, nequaquam de tua iustitia coram executore allegare potest, quia iam expirauit eius potestas: sed coram ordinario licet intentare debet, ut bene notauit Garcia *supra. num. 145.*

* * *

§. III.

Quæ debeat executor Apostolicus verificare, priusquam gratiam exequatur.

- 1 Veritatem narrationum explorare debet, esto litteræ in forma gratiæ expeditæ.
- 2 Onus probandi narrationem prouiso comperit.
- 3 Si litteræ in forma digni expeditæ debet insuper verificare dignitatem prouisi.
- 4 Si noscatis idoneus, an debeat executor te examinare? Negat Sanch. Affirmat Garcia, Conciliatur hæc sententia.
- 5 Quid si examinatus reperit i. indignus, an possit executor alij examini se subicere? Subdistinguitur respondetur.

Si litteræ beneficiales expeditæ sint in forma gratiosa, obligatus non est executor verificationem aliquam iudicalem facere, sed extra iudicialiter se informare potest de veritate narrationum. Hanc informationem ante omnia præmittere debet, ut gratia executioni mandari possit, quia ius super gratia habet tacitam conditionem, si preces veritati nitantur, c. 2. de rescript. leg. fin. in princip. Cod. de diuersis rescript. Si autem addit contradictor, præmittere iudicalem informationem narratorum debet; quia partes iudicis assumit. Naquam tamen tenetur explorare dignitatem prouisi, quia iam præsupponitur explorata ante gratiæ concessionem, ideoque vocatur prouisio in forma gratiosa. Neque in hac parte esse potest contradictor executionem impediens. Sic doctores referendi.

2 Onus probandi narrationem competit prouiso, quia ipsi competit iustificare suam gratiam & probare veritatem dixisse in narratione. Caius de Gratia deest. 7. num. 3. Flamin. Parisius l. 3. quasi. 2. num. 44. & l. 10. quasi. 3. a num. 1. Gonzalez in annotat. ad nulli. Et attendit. gloss. 9. num. 130. Garcia 6 p. de benefic. num. 161. & 189. Huic oneri satisfacit semiplena probatio: in his, quæ non sunt gratiæ fundamentum, sed illius causa motiua, & impulsiva, qualia sunt in hac ætate esse constitutum, his qualitatibus esse præditum, beneficium tanti valoris existere, & similia, secus vero in his, quæ gratiæ fundamentum sunt, quorumque in contrarium est iuris præsumptio, ut si impetrasset beneficium, eo quod reseruatam sit, vel alteri collatum simoniace, vel ante legitimam ætatem: tunc enim plenè probanda est narratio, quia nec reseruatio, nec delictum præsumitur, nisi probetur, & pro libertate beneficii, & pro possidente est iuris præsumptio. Garcia num. 172. & latus num. 225. & seqq. vbi variis decisionibus Rotæ complobat.

3 Si autem litteræ beneficiales expeditæ sint in forma digni, tenetur executor ultra verificationem narrationum explorare dignitatem prouisi, scilicet te legitimam esse ordine Ecclesiastico insignitum, ætate competentem, bonis moribus, sufficiensque scientia præditum. Quod si hanc informationem omiserit, collatio facta nulla est, tamen tu prouisus dignus existas, quia sub conditione, quod idoneus cognoscatur, collatio executori faciendâ conceditur, ut constat ex illis verbis, si per diligentem examinationem illum idoneum esse repereris. Ergo si ante collationem non reperit executor te idoneum, esto tu idoneus sis, nulla est collatio, ut pote contra formam facta. Sic Sanchez de matr. lib. 3. disp. 33. n. 4. & l. 8. disp. 34. n. 26. & disp. 35. n. 16. Garcia 6 p. de benefic. c. 2. n. 258.

4 Difficultas est, an teneatur executor te examinare, si idoneus esse noscatis? Negat idem Sanch. loquens de dispensatione, l. 8. disp. 17. num. 12. & disp. 34. num. 24. & disp. 35. num. 16. Mouetur, quia in manifestis nulla est opus examinatione, cap. manifesta l. 9. 1. Sed non est credendum Pontificem velle actum inutilem fieri, Ergo eius præcipit examinationem præmitti ut, dignitas prouisi cognoscatur, intelligi debet cum alias nota non est.

Conterarium affirmat Garcia supra num. 259. & seqq. & ait collationem factam examine non præmissa, esse nullam. Mouetur, quia est facta contra formam mandati, quæ requirit te idoneum esse repletum per diligentem examinationem. Ergo si examinationem non præmittis, quantumvis te idoneum, esse cognoscat, non satisfacis formæ, seu conditioni in mandato contentæ: & à simili probari potest ex Trident. [decreto sess. 24. cap. 18. de reforma. vbi prouisio parochialium non præmissa examine annullatur quantumvis fiat de persona notorie idonea.

Cæterum conciliari possunt hæc sententiæ: si media via procedamus. Exillimo namque cognitionem priuatam tuæ dignitatis non exulare executorem ab examine præmittendo: quia executor obligatus est tuam dignitatem iudicè cognoscere, antequam de beneficio prouideat. Nam cum publicè constare debeat de potestate executoris, & de valore prouisionis, publicè etiam debet constare de tua habilitate, siquidem sub hac cognitione, & non aliter executori iurisdicchio conceditur. At si tua dignitas publica, & notoria est, executorque comprobat notorietatem, non tenetur alio examine vti, quia satis examinatus tua dignitas illa notorietatis comprobatione: fauet. Gloss.

cap. Qui sine examinatione, verbo sine examinatione. dist. 87. c. 6. fin. verbo qui concubinas. dist. 51. vbi tanquam certum supponitur in notis nulla esse opus examinatione. Et confirmari potest ex doctrina ipsius Garcia 6. part. de benefic. c. 3. n. 269. dicitur executor rem, si te remittit examinandum alicui quoad examinatori ipseque examinatur, quia satis cognitam habet tuam idoneitatem, absque vilo examine schedulam approbationis concedat posse ad prouisionem procedere; quia satis per approbationem examinatoris ei constat de tua dignitate. Ergo ad legitimam prouisionem sufficit iudicæ cognitio de idoneitate prouisi, tamen examen propriè non procedat.

Neque obstat in parochialibus prouidentis per concursum examen esse requiritum, quantumvis prouidentis idoneus sit, & probetur, quia in supradicto decreto Trident. hæc forma examinationis per concursum præscribitur. At in prouisionibus Apostolicis non præscribitur examen concursus, sed solum examen idoneitatis, cui sufficienter creditur satisfactum, si certibus dignitas prouisi comprobetur.

5 Sed quid si examinatus reperit indignus, poterit executor te iterum examini subicere, & digno reposito beneficio conferre? Negat Garcia d. 6. p. de benefic. cap. 2. num. 254. & mouetur: quia executori conceditur potestas tibi conferendi beneficium, si per diligentem examinationem te idoneum esse repereris. Ergo te idoneo non reposito cessat executoris iurisdicchio. Verum namque illa per diligentem examinationem, de prima examinatione intelligi debent, ex reg. leg. bones. §. hoc sermo. ff. de verbor. significat. alius per malum tempus expectari potest, ut habili redderis, & pluries examini, ut saltem aliqua vice sufficiens videaris, quod alium est à ratione, præcipue in parochialibus, vbi peracto examine tenentur examinatores denuntiare qui fuerint idonei reperi.

Placet mihi hæc doctrina, si supponamus te ab examinatore indignum esse iudicatum. Quia iam executori constat de tua inhabilitate per diligentem examinationem, & cessat executoris conditio, sed quia examinatoris declarationem, possunt superedere, & examen inchoatum relinquere in aliud tempus perferendum si illo tempore, quo examen perficiendum est, te dignum inueniant, & sic declatent, poterit executor vitæ huius declarationis te beneficio prouidere. Quia per diligentem examinationem dignus repletus es, & nunquam repletus indignus. Neque dici potest te bis esse examinatum cum priorem examinationem declaratio subsæpta non fuerit, solum enim semel examinatus te diligenter; esto duplici tempore examini fueris subiectus, negant namque illæ vices vnicum examen.

§. IV.

Quæ beneficiorum conditiones exprimentæ sunt in mandatis Apostolicis obtinentis.

- 1 Plures exprimi debent.
- 2 Narrare debes esse clericum legitimum nullo modo impedimento affectum.
- 3 Narrare debes beneficia obtenta, si que habes.
- 4 Item quolibet ius ad beneficium.
- 5 Aliqui censent pensionem habitam exprimentam esse, sed non videtur certum.
- 6 Item debes dignitatem exprimere, si quam habes.
- 7 Beneficij per vim possessi non videtur mentis necessaria scienda.
- 8 Qualiter obligatus sis exprimere, si pluries fuisi dispensatus.
- 9 Qualiter patrimonium, & præsimonium laicale, & pensionem narrare debeas in impetratione beneficii.
- 10 Si qualitatem beneficii impetrati non exprimis, gratia vacat.
- 11 Vnde nulla est gratia beneficii curati, cura non expressa.
- 12 Item gratia beneficii iurisdictionis non expressa hæc qualitate.
- 13 Et beneficii Ecclesie cathedralis tacita hæc qualitate.
- 14 Et beneficii residentiam requireris si illius residentia non facias mentionem.
- 15 Si beneficium tanquam curatum impetretur, cum tamen simplex sit, vitatur gratia.
- 16 Subreptitia est gratia beneficii non expresso eius valore, vel false expresso.
- 17 An motus proprius excuset hoc vitium.
- 18 Si est beneficium electivum, & tacens, vitatur gratia.
- 19 Si secularis sit, beneficij regulare impetres, nulla est impetratio.
- 20 Si sub nomine beneficii hospitale impetres, quod beneficium non est.
- 21 Item est nulla gratia, si beneficium vnicum impetres tantum vni.
- 22 Item si beneficium est monoculare, neque qualitate manifestum.
- 23 Item si narres beneficium vacasse per obitum, cum vacet per resignationem.
- 24 Item si sit de beneficio affecto, neque affectionem declaras.
- 25 Si beneficium à te occupatum suis titulis impetres tacita intrusione.

- 26 Si beneficium alteri aequo principaliter unum impetres tacita ratione.
- 27 Quid si beneficium ecclesie inferioris impetres tacito sancto illius ecclesie?
- 28 Si est impetratio contra statum, neque statutum manifestas, est nulla.
- 29 An vitetur rescriptum si alterius colorati tituli mentionem non facias.
- 30 Vitatur rescriptum si omittas narrare alterum esse in beneficio possessione.
- 31 Annalis deventio in beneficio reservato non videtur necessaria exprimenda.
- 32 Ut tamen si aliqua sit etiam super possessione, est exprimenda.
- 33 Supradicta procedunt in impetratione a Pontifice, si eius ab ordinario.

VT executor apostolicus munere suo recte fungatur, explorare debet an expressis conditionibus necessario in mandatis apostolicis exprimendas, quia iis non expressis impetratio subrepticia censetur, aliquas autem §. 3. dicitur in presentibus que desiderantur. Has condiciones explicat late Felinus cap. in nostra, de rescriptis. Ioan. Selua tr. de benef. 3 p. 9. 11. quas ad tria capita redoxit Men. lib. 2. de arbit. casu 201. a. n. 32. Primum est ratione personarum impetrantis. Secundum est ratione qualitatis beneficii quod impetratur. Tertium ratione iuris, quod in beneficio impetrando alteri competit, quem ordinem sequitur.

1 Ex primo capite inquit Menoch. num. 33. narrare debes te clericum esse legitimum, idoneum, nulloque vitio inuoluntum. Sed licet haec in impetratione necessaria sint, non tamen necessaria sunt illorum factis mentionem, qui iure ipso supponuntur. cap. cum adeo. de rescriptis. ca. causam qua. de electione. Et c. ex litteris. de transact. Et ibi gloss. Et notavit Azor. 2. p. in sp. mor. l. 6. c. 33. q. 1.

2 Secundo inquit Menoch. num. 41. narrare debes beneficium obtenta si qua habes. cap. ad aures. cap. cum adeo. cap. postulat. si. cap. audientiam. 2. cap. in nostra. cap. si proponente. de rescriptis. Et cap. si motu proprio. de praebendis. in 6. Ratio est, ut ambitionis via pracludatur, & ne alius, vel ecclesia sequatur prauidendum si plura beneficia vni conferantur. Quod procedit, etiam si beneficium habitum tenue sit, & insufficientes ad vitae sustentationem, ut ex dictis iuribus clare constat. & tradit Azor. 2. p. lib. 6. cap. 33. q. 3. Nam licet in cap. si cui. Et cap. non potest. de praebendis. in 6. deatur mentionem faciendam esse beneficii ad vitam sufficientis, cum non negetur insufficientis faciendam esse mentionem, ista manere debet decisio d. cap. si motu proprio. Et cap. si proponente. ex quibus colligitur cuiuslibet beneficii faciendam esse mentionem. Tenue namque erat beneficium, cuius mentio fit in in cap. proponente. de rescriptis, quia dolo negavit se beneficium habere, nulla fuit gratia facta. Neque haec obligatio cessat ex eo quod illo beneficio obtento spoliatus fuerit, cum per spoliationem titulum non amiserit, illius mentionem facere debes. Menoch. dicto casu 201. num. 4. Et idem est, esto beneficium habito renuntiasse, dummodo renuntiatio admissa a superiore non sit, quia adhuc retinet titulum beneficii. Menoch. n. 47. Quod si solum promissum renuntiare, existimat Menoch. n. 48. cum Felino. non solum beneficii haberi, sed etiam huius promissionis te obligatum esse facere mentionem, quia potes beneficium, & perfectionem illius obtinere, quibus locis non sit promissio. Ceterum ego de hac extensione maxime dubito. Tum quia optime potes beneficium secundum obtinere, & promissioni satisfacere, ante captam secundi beneficii possessionem primo renuncies. Tum quia ex nullo textu colligitur huius promissionis faciendam esse mentionem. Neque valet dicere, Pontificem non concessurum secundum beneficium, si sciret factam esse promissionem renunciationis primi. Quia est qualitas extrinseca neque a iure praescripta, ideoque concessio non immutat. Sicut si sciret Pontifex aliquos defectus, & peccata a te commissa, beneficium non conferret: a quia non teneris illos declarare, ex illorum taciturnitate non reddatur collatio nulla. Haec obligatio exprimitur beneficium habitum, non tollitur ex eo quod beneficium manuale sit. Nam textus in cap. si proponente. de rescriptis. generaliter loquitur de quolibet beneficio habito in titulum. Menoch. n. 46.

3 Imo non solum cuiuslibet beneficii habiti, sed etiam iuris ad illud obligatus es facere mentionem, ut satis colligitur ex cap. ad audientiam. el. 2. cap. in nostra. de rescriptis. Quocirca si praenotatus, vel e contra es ad aliquod beneficium, vel illius collationem habes, esto non acceptatam exprimere debes. Menoch. n. 43. Azor. 2. p. lib. 6. c. 33. q. 5. Hoc autem intelligi debet, nisi illius iuris probabilem ignorantiam haberes: haec enim excusat gratiam a subreptione, ut expressis habetur cap. gratia. de rescriptis. in 6. vbi. cum tempore impetrationis nescires, & multis allegatis docet. Menoch. dicto casu 201. n. 52. Azor. 2. p. l. 6. cap. 33. q. 5. At Basil. Legionem. lib. 8. de matr. cap. 17. §. 3. n. 19. affirmat non ob ignorantiam reddi gratiam validam, sed quia ante beneficium collationis, & illius acceptationem dici non potes beneficium habere. Verum, esto beneficium non habas, habes

tamen ius ad illud, cuius mentionem facere debes, alius dolo non ageres, si sciens tibi factam esse collationem, nec repudiaris, neque admittes, ut secundum obtineres beneficium, quia dolo dici non potes agere, cum iure proprio vitis.

4 Supradictam doctrinam extendit Menoch. casu 201. n. 51. ad pensionem ecclesiasticam, quam si habeas, exprimere debes in impetratione cuiuslibet beneficii. Quia loco beneficii haec pensio succedit, esto beneficium rigorosum non sit. Sed haec extensio non est ita certa, cum obligationes extendenda non sint ultra proprietatem verborum; & contrarium docet Basil. supra num. 17. Azor. 2. p. in sp. mor. l. 8. c. 12. q. 14. nisi ad titulum paupertatis beneficia a Pontifice obtineres.

5 Tertio inquit Menoch. n. 40. narrare debes dignitatem, si in ea reperiaris, quia ita cauetur in cap. ad aures. de rescriptis. Quod non solum verum habet, cum maiora beneficia impetras, ut dicit Menoch. sed etiam maiora obtineas. Nam esto textus in cap. ad aures, solum de obtentione minorum loquatur. At alij textus generaliter de qualibet beneficii obtentione loquuntur, ideoque in obtentione cuiuslibet beneficii etiam maioris mentio facienda est de dignitate. Adde cap. ad aures, solum de beneficiorum minorum obtentione loquitur, quia nullum beneficium maius dignitate est, esto inter ipsas dignitates una sit maior altera.

6 Quarto inquit Menoch. n. 45. te debere mentionem facere beneficii per vim possessi. Mouetur, quia violentia commissa forte retardabit Pontificem a beneficii concessione. Frustra enim legem implorat, qui in legem deliquit. Sed haec ratio mihi non probatur, alias obligatus esses huius delicti mentionem facere, tamen si beneficium non possideres, sed ab illius possessione cessasses, quod nullo iure cautum videtur. Credetem tamen si beneficium de facto possideres, esto non de iure, te obligatum esse illam iniquam possessionem manifestare, quia absolute beneficium habes. Adde si si beneficium absque titulo legitimo possideres, vitium incurris intrusivum. Debes ergo ab hoc vitio absolui ut capax beneficii censaris, ab illo absolutus neficio quam ob causam in impetratione beneficiorum illius facere mentionem debes.

7 Quinto inquit Menoch. n. 39. te obligatum narrare alias dispensationes, si pluries fuisti dispensatus ratione plurium defectuum. Sed hoc intelligendum est casu quo dispensationes inter se sunt connexae, & ad eundem finem ordinatae, ut satis tract. de reg. iur. vlt. §. 4. diximus.

8 Sexto debes narrare patrimonium, si quod habes; praecipue, si ad illius titulum fuisti ordinatus, quia videtur loco beneficii subrogari. Sed hoc intelligendum est, ut bene explicat Azor. 2. p. in sp. mor. lib. 6. cap. 33. q. 8. casu quo tibi beneficium conferatur titulo paupertatis. Quia cessat fundamentum concessionis, si patrimonium habes. Idem quod dictum est de patrimonio dici debet de praetimoniis, & pensionibus temporalibus seu laicis ad vitam concessis. Secus si solum pro limitato tempore concedantur, quia cum illa limitata concessio te a paupertate non liberet, illorum mentionem facere non teneris. Azor. 2. p. vlt. ex quo fit. Aduerte supradicta intelligenda esse casu quo gratia beneficii proprio motu concessa non fuerit. Nam si non proprio concedatur, valet gratia, tamen si beneficii obtentis mentionem non facias, ut expresse habetur cap. si motu proprio. de praebendis. in 6. Et element. si Romanus. eodem tit. ibi si Romanus Pontifex de beneficio alicui motu proprio provideat non habita mentione provisionem, seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus. Quia cum haec gratia ex mera principis libertate procedat, praesumitur concessurus, etiam si veritatem nescit, sic vniuersos doctores docere testatur Thom. Sanchez lib. 8. de matr. disp. 21. num. 47. Haec ex primo capite.

9 Ex secundo capite, nempe ex beneficio impetrato, vitatur gratia, si qualitas beneficii expressa non fuerit, eo quod gratia tunc voluntaria non est, cum illam Pontifex non cognoscat: sic doctores referendi.

10 Ex quo fit primo gratiam vitari beneficii curati, si curam animarum beneficio annexam non exprimas: quia sub nomine beneficii in mandatis apostolicis de providendo, simplex venit intelligendum, & non curatum, ut colligitur ex cap. ex in illis de praebendis. in 6. cap. pro illorum. eodem tit. sic Menoch. multis relatis lib. 2. de arbitrar. casu 201. v. 61. Azor. 2. p. in sp. mor. l. 6. cap. 32. q. 1. Et c. 33. q. 11. Quod verum habet inquit Menoch. n. 63. esto beneficium curato non obligatus sis per te ipsum deservire, adhuc teneris illius curam mentionem facere. Quia absolute beneficium curatum estimo esto motu proprio gratia concessa sit adhuc teneris curati facere mentionem. Quia motus proprius, tamen si subreptionem tollat ex parte impetrantis. cap. si motu proprio. de praebendis. in 6. non tamen tollit subreptionem, quae ex te ipsa, & ex parte concedentis prouenit, hoc est, non firmat gratiam, quam concedens facere non intendit. cap. cum nullus. de praebendis. in 6. Et cap. si cui eodem. Menoch. n. 64. et 201. q. 11.

11 Secundo fit vitari gratiam beneficii iuris patronatus, si tacite qualitate beneficium impetres. Quia non creditur Pontificem prauidicare velle patronis. Menoch. multis relatis.

Y

Ferd. de castro Sum. Mer. Pars II.

n. 71. Azor. *supra*. q. 6. c. 9. 11. Excipit tamen Menoch. n. 72. beneficium patronatus vacans in curia super quo pendet lis inter patronos: quia de hoc patronatu, cum firmus non sit, & certus, non curat Pontifex.

13 Tertio fit vitari gratiam beneficij ecclesie cathedralis, si huius qualitatē mentionem non facias. Quia sub nomine beneficij in mandatis ambiciofis non venit beneficium in cathedrali situm. *cap. quamuis*. el. 1. de *prebendis* in 6. Menoch. n. 73.

14 Quarto fit vitari gratiam beneficij residendam requirentis, si huius residendæ non facias mentionem. Nam esto omnia beneficia residendam requirant, *ex cap. vlt. de clericis non residētib.* At consuetudine præscriptum est simplicia beneficia libera esse à residendia. *cap. gratia*. de *rescriptis*. in 6. Cum ergo sub nomine beneficij simplex intelligitur, efficitur sanè intelligi etiam à residendia exemptum. Ergo in concessione beneficij non venit beneficium residendam requirens, & consequenter non tenet concessio. Menoch. n. 74. Azor. q. 11. Excipit tamen Menoch. n. 77. aliis relatis, si motu proprio esset facta concessio, quia tunc (inquit) residendæ qualitas non expressa non vitari. At hæc exceptio mihi non probatur, cum qualitas beneficij concessi natura explicari. Quoties enim qualitas beneficio intrinseca tatur, gratia etiam motu proprio concessa non subsistit, vt relato Abbate, & aliis, docet Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 21. n. 51.* Deinde si motus proprius, vt super diximus ex iplo Menochio, non excusat expressionem qualitatē curæ, neque etiam excusare debet residendæ expressionem; cum vitæque qualitas ad substantiam gratiæ pertineat.

15 Quinto fit vitari gratiam si beneficium tanquam curatum, aut residendam requirens conferatur, cum tamen simplex sit, quia ignorat Pontifex quam gratiam concedat, Menoch. n. 76. Neque obstat fore, vt facilius concederet, si sciret simplex esse. Nam esto hoc verum esset, quod non est certum, cum aliquas speciales rationes habere possit ad concedendum beneficium, residendam expostulans, quæ in simplicibus non procederent. At cum non sciat naturam beneficij, quod confert, non potest talis collatio illi voluntaria esse, et motu proprio fiat concessio.

16 Sexto fit vitari gratiam beneficij, cuius valorem in impetratione non exprimis, aut falso exprimis, vel augendo, vel minuendo notabiliter. Nam esto ex iure communi non sit opus valoris expressione ad beneficij impetrationem, cum qualitas beneficij à valore non pendat. At cum in regulis Cancellariæ statutorum sit huius esse faciendam mentionem, aliis impetrationem fore subrepticiam, efficitur hoc omnino seruandum esse: sic Menoch. *de arbit. lib. 2. casu 201. n. 78.* Thom. Sanch. *l. 8. de dispensat. disp. 21. n. 4.*

17 Sed an motus proprius excuset hanc taciturnitatem valoris, vel illius falsitatis expressionem? Menoch. *supra*. n. 83. affirmat illius taciturnitatem excusare, secus falsitatem, quia quando valor taceretur, non mouet Pontificem ad concessionem, & neque affirmari potest legitime informatum delegatam esse, imo oppositum debet præsumi. At cum falsus valor exprimitur, præsumi potest ex illius relatione notum esse, ac proinde ex falsa causa, & contra voluntatem ipsius: motus autem proprius nunquam supplet subreptionem commissam contra concedentis intentionem, vt multis docet Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 21. numero 32.* Verum hæc distinctio probanda est in causis, quæ Pontificem nouent ad concedendum, quarum falsa expressio rescriptum vitari etiam motu proprio concessum, vt multis probat Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 21. num. 51.* At valor in beneficiorum concessione est qualitas beneficii intrinseca, cum ius naturam non mouet, siue augetur, siue diminuat: neque est causa, quæ Pontificem moueat ad concedendum: ad summum enim mouet ad acceptionem, vel difficultiorem concessionem. Ergo ex falsa valoris expressione rescriptum motu proprio concessum annullari non potest; si quidem falsi expressio, qua sublata non tollitur concessio, etiam si difficultior reddatur, non reddit rescriptum subreptitium, vt multis allegatis probat Sanch. *disp. 21. num. 32. & num. 52.* & nos diximus *tract. de beneficiis. disp. de priuileg. & disp. de dispensat.*

18 Septimo fit gratiam beneficij vitari, etiam motu proprio concessam, si cum sit beneficium electionum, taceas illius qualitatem. Quia nunquam censetur Pontifex iura electionum derogare, Menoch. plures referens n. 84. consentit Sanch. *lib. 8. disp. 21. n. 50.* & idem efficacius procedit in beneficio ius patronatus lateorum quod nunquam solet Pontifex derogari Azor. *lib. 6. cap. 32. quest. 6. & cap. 33. q. 11. in fin.* Sanchez *supra*.

19 Octauo fit vitari gratiam beneficij regularis, si cum secularis sit, illud impetres tacita beneficij qualitate, & e contra si regularis sit, impetres beneficium secularitate. Tum quia ignorat Pontifex, quam gratiam tibi concedat. Tum quia ad illam gratiam inhabilis es. Neque hic defectus excusatur ob clausulam motus proprii, quia hæc non supplet personæ impetranti inhabilitatem, vt multis relatis docet Sanch. *supra*. n. 49.

20 Nono fit gratiam hospitalis etiam motu proprio concessam

si sub nomine beneficij impetres, quia regulariter beneficium non est cum laico concedi posse; & habetur expressè *element. per litteras de prebendis*. ibi. Nulli posse decerni. *provident. nisi hoc in apostolicis litteris cauatur expressè* est enim error commissus in gratiæ substantia, qui ex clausula motus proprii non reparatur Gonzalez *gloss. 5. §. 4. n. 7.* Menoch. aliis relatis, *dicto casu 201. n. 88.* Excipit tamen, nisi ex consuetudine, vel fundatione beneficium esse, vt plura hospitalia sunt, iuxta dicta *disp. 1. de hospitalibus*.

21 Decimo fit beneficium vitatum per se impetrari non potest tacita vitone, etiam ex clausula motus proprii. Tum quia per vitonem extinctum est. Tum quia non præsumitur velle Pontificem iura vitonis dissoluere, potius tamen illud impetrate, si impetres principale; quia ad huius impetrationem accessoria veniunt, Menoch. n. 91.

22 Vnde fit mandata de prouidendo, etiam motu proprio concessa, subrepticia esse, & nulla sit factio de beneficiis monachalibus, hoc est ad collationem vitæ pertinentibus, tacita hæc qualitate. Quia non est credendus Pontifex velle ordinariam collationem vitæ prouisione, quam habet, priuare, iuxta *claus. 1. de sentent. excommunicat. ad finem*, & tradit alios referens Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 201. num. 94.* Gonzalez *gloss. 5. §. 4. n. 4. & 5.* Azor. *lib. 6. c. 32. q. 6.* Aduerto tamen cum Menoch. *lib. 2. n. 95. & 96.* Gonzalez n. 17. beneficium monachale non dicit, si collator illius tantum libertatem collationem habet, tamen simultaneam cum aliis, vel ad alia beneficia præferre, vel eligere potest. Quia cum competat illi aliorum beneficiorum prouisio, absolute dici non potest vitam illi competere, quod ad monachalis qualitate requiritur.

23 Duodecimo fit, vitari gratiam etiam motu proprio concessam, si nates beneficium vacasse per obitum, cum tamen vacet per resignationem contra. *cap. susceptum. de resignat. in 6.* Ratio est, quia Pontifex præsumitur velle gratiam concedere sub illa conditione sibi narrata quod beneficium taliter vacet: sic relatis Felino, & Sela docet Menoch. *dicto casu 201. n. 103.* Azor. *2. lib. 6. c. 33. q. 16. in fin.* Aliquis explanationes huic doctrinæ adhibet Menoch, quas ibi videre potes, Adde, non solum te obligatum esse narrare beneficij vacationis modum, sed etiam per cuius obitum vacauit, si ratione illius indicat reservationem, vt contingit in beneficio vacante ob mortem familiaris Pontificis, vel Cardinalis, quod ob qualitate petitionis reservatum est. Quia hoc beneficium nullatenus creditur Pontificem concessurum, nisi reservatione eogita. Menoch. *supra*. n. 110. In impetratione vero canonicatus, & præbendæ existimat Menoch. *casu 201. n. 135.* exprimendum esse nomen canonici, ob cuius obitum vacat præbenda. Quia ita ferat stylus curiæ, sed non credo ita necessarium esse hanc expressionem, vt si in nomine error commissus sit, rescriptum vitatum, cum neque ad substantiam gratiæ, neque ad facilitatem concessionem pertineat. Si autem impetres beneficium, nullo vacationis modo expresso, non est gratia subrepticia: quia omnis vacationis modus intelligitur: vt bene ipse Menoch. n. 100. notauit. Declarat tamen primò vt non procedat, cum impetratur rescriptum gratiæ *si neutri*; quia tunc exprimendus est vacationis modus, eo quod mouere potest Pontificem ad concedendum vel denegandum illam nouam gratiam super qualis agitur. Declarat secundo, vt non procedat, cum electionis decretum superioris præsentatur ad confirmandum electionem, quia tunc vacationis modus exprimendus est. Ex ratio esse potest, quia alius non constabit de legitimatione actus.

24 Decimo tercio fit gratiam nullam esse, etiam motu proprio concessam, si sit de beneficio affecto, & qualitate hanc non exprimas. Quia hæc qualitate non expressam Pontifex beneficium prouidet, censetur liberum prouidere. Menoch. *casu 201. n. 128.*

25 Decimo quarto fit, gratiam reddi subrepticiam, si impetres beneficium, quod sine legitimo titulo occupasti, tacita hac materia possessione; quia vitium intrusionis non excusat clausulam motus proprii: sic aliis relatis, Menoch. n. 129.

26 Decimo quinto fit, reddi gratiam nullam, etiam motu proprio concessam, si beneficium alteri vitatum æque principaliter impetres, non facta vitonis mentione; quia non est præsumendum velle Pontificem iura vitonis dissoluere, nisi id clare exprimeret si tamen, confers beneficium adderet clausulam cum annexis, & pertinentiis vitæ huius additionis, valida esset impetratio: quia iam exprimit Pontifex se velle beneficium illud inter te vitari tibi conferre, neque vnum ab alio ditungere. Menoch. n. 133.

27 Decimo sexto (inquit Menoch. n. 134.) esse gratiam subrepticiam, si beneficium ecclesie inferioris impetres, & sanctum illius ecclesie non exprimas, quia hæc expressio videtur necessaria, vt Pontifex intelligat quod beneficium conferat. Verum si aliunde de corpore beneficii constat, credo omnimodum huius nominis, aut errorum in illo non vitare gratiam. Illud tamen reputo certum, beneficium sit Ecclesie cathedralis, & tacita hæc qualitate impetres, nullam esse impetrationem, quia in absoluta beneficij concessione qualificatum non comprehenditur, vt aliis relatis probat Gonzalez *gloss. 10. in prin.*

28 Decimo

28 Decimo septimo erit gratia nulla, si stante Ecclesie statu impetrationem impediens illius non facias mentionem, quia non est credendum Pontifici iuribus Ecclesie velle derogare, nisi id clarè exprimat Menoch. dicto casu 201. n. 136.

29 Ex tertio capite, nempe ex iure quod alteri in beneficio impetrato competit, inferit. Menoch. dicto casu 201. n. 138. rescriptum vitari, si alteri collatum sit beneficium, et ideo acceptatum non sit, tu verò in impetratione huius iuris, quod est ad beneficium, non meminit: quia non est credendum pontificem velle collegi ius alteri quæsitum. Et idem est de electione, postulatione, aut presentatione. Menoch. num. 149. Quocirca nisi dicat, non obstante collatione, electione, presentatione alteri facta, huic iuri nullo modo etendum est derogari. Menoch. 143. imo, vt tradit Azor, 2. part. in fin. moral. lib. 7. cap. 31. q. 2. clausula illa non obstante iure alteri quæsitum debet intelligi de iure inuálido nisi aliud verbis expressit, manifeste.

30 Secundo inferit Menoch. num. 139. te debere narrare, si alter sitin beneficii possessione cap. cum nostris. de concessione prebenda: quia satis habet ius quæsitum, dum de illegimitate possessionis non constat. Verum si concedatur rescriptum cum clausula vocatis vocandis, vt regulariter concedi solet; tunc et si non meminitur colorati possessoris, non est vitium rescriptum: quia tacite in rescripto supponitur ius possessoris examinandum, cum non possit executioni mandari rescriptum nisi prius citetur possessor, & ius illius decidatur. Quod à fortiori procedit, si rescriptum expeditur cum clausula, amota quolibet illicito detentore, quia ex vitio colorata possessio, si quæ sit, exprimitur. Menoch. dicto casu 201. num. 140. & 141. Subdit tamen Menoch. num. 144. colorate possessionis tacite iurisdictionem non obstatem valioi rescripti; si præsumatur Pontifici factus fore concessurus, si possessionem illam coloratam scierit, vt contingit, si contra eius reuerentiam esset possessio accepta. Quia nequaquam tali possessioni fauere intendit, tamen si possidens aliquo colorato titulo possidere præsumatur. Et idem videtur esse, cum expeditur rescriptum sub clausula morus proprii, quia credendum non est hanc liberam concessionem de negandam fuisse ob illegitimam alterius possessionem eto coloratam.

31 Tertio inferit Menoch. n. 147. te debere narrare alterius solam beneficii detentionem, vt si beneficii reseruari per annum quam occupauit, eto postea dimiserit. Quia annalis detentio ius aliquod concedere videtur. Ceterum ne cio q. no fundamento hæc conditio firmari possit. Nam annualis possessio coloratum coloratum conferendum est, & eius vitium ignoratur, sed cessante hæc possessio non est locus huic colorato titulo, & ex eius dimissione satis colligitur illegitimum fuisse, non igitur opus erit eius mentionem facere.

32 Quarto inferit Menoch. num. 148. te debere licentiam, & processum pendens, & receptionem ad beneficium declarare, si que sint: Excepit tamen, nisi ius sit de possessione: quia tunc (inquit) non impeditur beneficii impetratio. Quod non credo: nam absolutè est beneficium litigiosum; neque credendum est, velle Pontificem derogare ius alterius, quod ad possessionem præterit, illo non cognito.

33 Pro complemento huius doctrinæ aduertit optimè Menoch. d. lib. 2. de arbitrar. casu 201. n. 150. supra dicta procedere, cum beneficium à Pontifice impetrat; secus si ab ordinario. Nam cum ordinarius tam qualitates beneficiorum, tum impetrantium conditiones noras habere debeat, ne in visitandis Ecclesiis negligens reputetur, non videtur necessarium eorum illo qualitates beneficii impetrati, cuiusque valioem narrare, neque habitum beneficium exprimere, neque alterius coloratam possessionem: consentit Thom. Sanchez, lib. 8. de matr. disp. 11. n. 4. Secundo aduertit Menoch. que dicta sunt de impetratione beneficiorum, locum habere in beneficiorum pluralitate, itemque in illorum vnione, quia hæc in impetratione difficiliora sunt.

S. V.

Quæ facere debeant executores litterarum apostolicarum in forma breuis de capienda possessione.

- 1 Quando hæc breuia concedantur.
- 2 Ex vi horum breuium non derogatur Trident. decretum Sess. 24. cap. 20. de reformat.
- 3 Executor eorum committitur auditori camera apostolica, vel alio personis in dignitate constitutionis reseruari, seu affectis.
- 4 Nunquam concedantur, nisi pro beneficiis.
- 5 Subreptitium est beneficium si de beneficio litigioso, illiusque non sit facta mentio.
- 6 Hæc breuia sunt ad utilitatem prouisi.
- 7 An possessio nomine camera, capta, possit in alium transferri? Affirmatiuè respondetur, neque ad hanc translationem requiritur illius à prouiso apprehensio. Ferd. de Castro sum. Mor. Pars II.

8 Debet executor iure executioni probare, quia in breui narratur.

9 Item an debeat probare reservationem, cum tamen expressè non dicatur esse beneficium reseruum: Probabilior est pars affirmans.

10 Probatio narratiua debet esse perfecta.

11 Est perfecta probatio, si duplice teste probes obisse beneficium in mente reseruari, & beneficium possessisse.

12 An executor quousque detentores, & intrusus citare, & audire tenentur? Prouisor pro & contra, Resoluitur non esse audiendos nisi narratiua infirmet.

13 Omnes fructus, redditus, & proventus dicti beneficii à die citationis prouiso adiudicantur.

14 Appellatione postposita procedere potest hic executor, & qualiter hoc intelligatur.

15 Quid de illa commissione sub conditione, vt breui prius paritum sit.

16 Prouisor, ad cuius commodum nomine camera possessio capitur, obligatus est infra sex menses litteras sub plumbe expedire.

17 Quid si infra sex menses non expeditis.

18 Beneficium vacans ob non expeditionem litterarum ad Pontificem peruenit.

Hæc breuia de capienda possessione concedi solent: primo, cum beneficia Pontifici reserua, vel affecta sunt, & prouisor nondum litteras expeditur. Tunc inquam, ne eius possessio retardetur, expeditur breue, vt nomine camera possessio accipiat. Secundo expeditur breue, cum litteræ expeditæ sunt & prouisor à capienda possessione impeditur, vt huiusmodi impedimentum tollatur. Tercium huius breuis referret Garcia 6. p. de benef. c. 3. n. 3. circa cuius intelligentiam aliqua notanda sunt.

1. Primo notandum est, per illud non derogari decreto Trident. sess. 24. cap. 20. de reformat. vbi cauetur causas omnes, etiam beneficiales, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognosci debere, exceptis his q. iuxta canonicas sanctiones apud sedem apostolicam sunt tractandæ, vel quas ex urgenti, rationabilique causa iudicauerit summus Pontifex per speciale rescriptum, signaturæ sanctæ tatis suæ manu propria subseribendum, committere; aut auocare. Non inquam, huic decreto per huiusmodi breue derogatur. Tam quia huiusmodi breue executionum est, & summariam tantum cognitionem requirit, neque introducit causam, sed causam exequitur. Tum quia non minoris efficacitatis est, quam rescripta signaturæ manu Pontificis subseripta. Tum quia ita congregatio concilii declarauit; vt refert August. Barbosa in supradicto decreto his verbis: Prouisor per sedem apostolicam de beneficiis reseruari possunt: vitium breuium in fauorem litterarum, seu nomine camera apostolica ad accipiendam possessionem cum auctore eiusdem camera directarum citare, & ad iudicium coram eodè auditorio camera possessores litigiosorum occupantes, & detinentes, ac si coram ordinario super possessorio tantum causa ventileretur, & si sententia super eodem possessorio prolata fuerit, potest aduersa causam in curia committere.

2. Secundò notandum est, huius breui executionem committi tam generali auditori camera Apostolicæ, tum aliis personis in dignitate constitutis, iuxta textum in cap. statutum. de rescript. in 6.

3. Tertio nota, regulariter nunquam hæc breuia concedi, nisi super beneficia reserua, seu affecta, & ad Romanum Pontificem pertinentia. Quia hic modus prouisionis arguit hæc beneficia propriè esse Pontificis, neque illorum prouisionem a iis competere. Alias non intendetur, vt nomine suo possessio acciperetur. sic Garcia 6. p. de benef. cap. 3. n. 11. consentit Gonzal. reg. 8. Cancell. gloss. 9. annotat. contra nullum, & asten. n. 262.

4. Ex quo fit, esse subreptitium breue, si sit de beneficio litigioso, & litis non fuerit mentio facta, sic Garcia 6. p. cap. 3. n. 14. Gonzal. annotat. contra nullum, & astenata n. 272. Et ratio esse potest, quia Pontifex non præsumitur velle iura litigantium derogare.

5. Quarto nota, breue de capienda possessione, etiam nomine camera, esse ad utilitatem prouisi, & vt melius eius prouiso executioni demandetur: si quidem ipsa camera apostolica possessionem accipit, vt illam cedat in prouisum, & prouisor vitute illius cessionis gaudeat privilegiis possessionis beneficii, ac si à Principio ipse per se possessionem accepisset. Gonz. gl. 34. n. 113. Garcia 6. p. cap. 3. n. 17. vnde si prouisor incapax est beneficii, vel ob vitium personale, vel quia gratiam subreptitè obtinuit, supradictum breue de capienda possessione, quod acceptum est, nullum est censendum. Gonz. gloss. 9. annotat. contra nullum, n. 278. Garcia 6. p. n. 18. & leg.

6. Aliquibus non licet difficultatem ingerit, quod possit possessio nomine camera apostolicæ capta in alium transferri: quia possessio potius actum quam ius respicit: at tamen dubitari non potest cum à Gregor. XIII. in sua constitut. 24. incipiente ad Romani. sub to. Julij 1575. sic statutum sit. An autem sufficiat quod solum camera apostolica possessionem assignet, & cedat

cedat in prouisum, sub cuius nomine capta est, vel ulterius requiritur illius a prouiso apprehensio; Mihi probabilis videtur solam cessionem sufficere. Quia accipiens possessionem nomine camerae, ad utilitatem prouisi accipit, & cum potestate transferendi in illum. Ergo facta translatione iam possessor nuncupandus est. Vt quid ergo necessaria est noua possessionis apprehensio; Et ita videtur sentire Gonzalez supra. Verum si prouisus, ad cuius commodum possessio nomine camerae capta est, moriatur antequam ipsi possessio a camera fuerit consignata, non poterit in alterum transferri: quia nomine ipsius capta non est. Sed ad hoc necessarium est, ut prius in locum defuncti subrogetur, & illius ius concedatur. Garc. dicta 6. cap. 3. num. 24.

§ Quinto aduerte, ad executionem huius breuis cameralis requiritur necessarium ut prius executor probet, quae in breui narratur. Garc. supra n. 25.

9 At quia ex sola illius probatione non videtur inferri necessarium beneficium reueruatum esse: si quidem in dicto breui solum dicitur *constituo quod N. de tali mense in possessione huiusmodi beneficii obierit*. At potest obire in mense, qui putatur reueruatus, cum tamen non sit ob priuilegium alternatiuam. Itemque ad reueruationem excludi potest, quia est beneficium periculis ad praesentationem laicam, ideo est difficultas an si pars aduersa opponat non irritae reueruationem, teneatur executor verificare illam antequam prouisio executioni mandetur? Negat Garcia supra a numer. 25. & segg. Monetur, quia quando ex relatione non constat reueruatio, non videtur impetranti incumbere onus probandi reueruationem. Alias frustra adderet Pontifex in aliquibus breuibz qualiter reueruatio, absque huiusmodi addito Plene, & concludenter probanda est ab impetrante.

Ceterum verius est oppositum, quod probat Hieronym. Gonzalez regul. 8. Cancellar. gloss. 9. annotat. contra nullis. Et attentata, praecipue a. num. 263. Quia haec breuia, ut dictum est, nunquam conceduntur nisi in beneficiis reueruatis, quare cessante reueruatione cessat concessio: sed quilibet impetrans tenetur fundamentum suae gratiae verificare. Ergo tenetur reueruationem probare.

Dices, verum esse cessante reueruatione, cessare gratiam, esseque illius fundamentum, non tamen inde inferri obligatum esse impetrantem illam probare: quia non omne fundamentum esse impetrantem illam probare, sed illius tantum cuius sit expressa narratio, alias obligaretur probare esse clericum ex legitimis natalibus ortum, nulloque vicio inuolutum. Quod non est dicendum, haec enim relinquuntur iudicio petitorio. Cum autem in narratio non fuerit facta expressa mentio reueruationis illa ab impetrante non videtur necessario probanda. Sed contra est: quia licet verbis expressis non fuerit facta mentio reueruationis, at tacitis, & virtute in expressis contentis facta est. Cum enim in narratio signetur vacationis modus, vt inde constet Pontifici prouisionem competere, sibi que esse reueruatum negari non potest; reueruationem esse de mente breuis, ac proinde ab impetrante probandam. Alias autem qualitates impetrantis probari non debent in his breuibz, quae expediuntur in forma gratiosa, quia supponuntur, quia virtute in narratio continentur. Fateor tamen cum Gonz. supra n. 268. si probaretur beneficium vacasse in mense reueruato, aut sede episcopali vacante, sicut in breui cauetur, nullaque esset contradictio qui coram executor reueruationem excluderet ob patronatum vel alias rationes, deberet executor ex sola illa verificatione possessionem accipere nomine camerae, vel prouisum in possessionem immittere. Quia censetur sufficienter probasse reueruationem.

10 Sexto aduerte, probationem narratiuae debere esse perfectam: sic Garc. dicta 6. cap. 3. a. n. 94. Tum quia est gratiae fundamentum, & conditio, sub qua reueruatum conceditur. Tum quia agitur de impedienda ordinatorum prouisione, & de exclusione cuiuslibet alterius prouisi, consentit, & pluribus firmat Gonzal. gloss. 11. num. 68. Excipiunt tamen supradicti doctores, Garcia n. 69. Gonzal. n. 104. casum quo non esset intrusus aliquis excludendus, vel contradictor: quia tunc videtur sufficere semiplena narratio reueruationis probatio, eo quod prouiso Pontificis valde esse potest, non solum ex capite reueruationis, sed etiam ratione praesentationis. Sed haec exceptio nullatenus admittenda est. Nam esto Pontifex ratione praesentationis prouidere beneficium possit, non tamen in praesenti valet vti illa potestate, sed solum ex capite reueruationis intendit beneficium prouidere. Ergo si reueruatio plene probata non est gratia iustificata, non erit neque intentioni Pontificis satisfactum. Illud tamen est certum obligatum esse impetrantem ad excludendum spoliū: & reuocationem sententiae ex causam probare plene, & concludenter beneficii possessi reueruationem. Garc. dicta 6. cap. 3. a. n. 53. 60. & 61.

11 Septimo aduerte, clausulam illam, *constituo quod N. defunctus in possessione beneficii de praedicto mense reueruato obierit*, probari sufficienter si probes duplici teste N. possidisse beneficium, & in tali mense reueruato obiisse; tamen non pro-

bes tempore obiisse possidisse, quia dum conuictum non probatur, semper praesumitur possidere, qui semel in possessione fuit. Panormit. in cap. cum ad sedem de rescriptis. spoliat. n. 26. Mat. cat. de probat. concl. 70. numero 17. Garc. 6. p. de beneficiis 3. a. num. 70.

Octavo aduerte, qua ratione intelligenda sit illa clausula, *amotis inde*. Et expulsi quibuscunque detentoribus, & intrusis, non tamen a nobis prouisi, an ex vi huius clausulae teneatur executor quoscunque detentores, & intrusos citare, vel possit illis non citatis, & aditis a possessione amouere? Garcia 6. p. de beneficiis cap. 3. a. num. 45. affirmat obligatum esse executorem citare detentorem, & intrusum, si forte aliquis existit. Monetur, quia expelli non debet detentor, & intrusus, nisi ordine seruato, sed rectus ordo petit, ut audiat. Ergo petit, vt citetur prius. Item si in supradicto breui diceretur, *amotis quibuslibet illicitis detentoribus*, necessario citandi foret, vt cognosceretur an illiciti beneficium obtinent. Ergo similiter citandi sunt, cum dicitur *amotis quibuslibet detentoribus*. Non enim amouere Pontifex intendit, nisi illicitos, quod satis indicat verbum illud *intrusos*, quod solum illicitae detentioni accommodari potest.

Contrarium videtur defendere Gonzalez gloss. 9. annotat. contra nullis. Et a. n. 237. ea inquam ratione, quia alias executor nunquam merus executor esset, sed semper esset mixtus, cum patet iudicis assumere obligaretur, litteraeque apostolicae nunquam haberent paratam executionem.

Dicendum ergo existimo, obligatum esse executorem verificare narratiuam, scilicet vacationem de tali mense, quo reueruatum inducat; illa igitur verificata absque vlla cautione amouere poterit quemlibet beneficii detentorem, quia supponitur illiciti detentore, & in beneficio esse intrusum. Quod si ipse se executioni opponat, praecedens legitime beneficium detentore, impedire non poterit executionem, nisi probationem narratiuae infirmet. Ex alio namque capite in hoc iudicio executio audiendus non est, sed remittendus est iudicio petitorio, & ex his soluuntur fundamenta contraria. Subdit vero Pontifex, *non tamen a nobis prouisi*. Nam si detentore a Pontifice prouisi fuerint, siue bene, siue male, cessat executio breuis; quia cessat conditio sub qua exequendum est. Neque executor potest illorum prouisionem examinare, sed iudicio petitorio remittenda est. Garcia 6. p. de beneficiis cap. 3. a. n. 79.

13 Non aduerte, quod omnes fructus, redditus & proventus dicti beneficii a die vacationis decurrunt prouiso aduocato, & per censuras Ecclesiasticas compelluntur reddere qui eos habuerint, vel consumperint. si mala fide consumpti sunt, quae tamen praesumitur a die inimicij monitorij. In beneficiis Ecclesiae Cathedralis solet capitulum fructus percipere illo tempore, quo illis pendit pro executione breuis, quia capitulum competens per ius accedendi, eo quod nullus residet, iuxta textum in cap. 1. de clerico non resid. in 6. Neque aduersus haec doctrinam obstat constitutio 67. Pij V. incipiens *cordi tibi* et. 103. Kaled. Aprilis anno 1568. qua cauetur fructus sequenti anno esse, quoties inter prouisum a Sede Apostolica, & ordinationem investigat super aliqua dignitate, praebenda, aut portione, siue alio beneficio Ecclesiastico in aliqua Ecclesia Cathedrali, vel collegiata, ne capitulum occasione percipiendi fructus huius foueat, & prouisum apostolicum impedit. Non inquam obstat; quia haec constitutio, dicit Garcia 6. p. de beneficiis cap. 3. a. num. 116. loquitur de fructibus, & proventus, quos capitulum percipit vigore alicuius specialis conuentionis, vel constitutionis Ecclesiae, non de fructibus, quia vigore iuris communis capitulo competunt. Item loquitur in casu, quo capitulum in culpa fuerit, quomodo prouisus Apostolicus executionem suae prouisionis obtineat, consentit Gonz. ad reg. 8. Cancell. § 7. primum num. 22.

Dixi executorem compellere posse censuras, priuatione beneficiorum, inhabilitate ad illa, alii que penis detentorem beneficij, vt dimittat, fructusque perceptos restituat. Quod si facta hac compulsionem rebellis extiterit, esto postea a contumacia destitit, & breui pareat: non teneatur executor omnem penam remittere, sed aliquam exequi potest ob contumaciam. Excipitur tamen censuras, a quibus necessario absoluentis est, si obedientiam praestet. Regulariter tamen tam a censuris, quam aliis penis absoluitur, si a contumacia destitit: sic aliis relatis Garcia 6. p. de beneficiis cap. 3. n. 151.

14 Decimo aduerte, huiusmodi executori potestatem concedi procedendi appellacione postposita. Quia facultate executioni mandare poterit breui commissum, non obstante appellacione, quae effectum non habet suspensiuum, sed ad summum deuolutionem, iuxta textum in cap. pastorali § *prateria* de officio delegati cap. tua nobis in fine de decimis. Quod intelligendum est, de executori procedente iuxta formam sibi commissam, & in breui praescriptam. Nam illa non seruata clarum est non posse bene executioni mandari, & appellacionem suspensiuum effectum habere, vt laicus Gonz. reg. 8. Cancell. innotat. contra nullis. Et a. n. num. 220.

Idem dicendum est de illa clausula, *subiata quolibet facultate*

aliter iudicandi. Et interpretandi, &c. quae certe intelligitur probari...

14. Polita vero appellatione per intrusum datur a signatura Pontificis commissio, ut de executione brevis cognoscatur...

Videcimo nota illam clausulam, dummodo ultra tres menses aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur...

15. Tandem adverte, prouisum apostolicum, ad cuius commodum & utilitatem nomine camerae possessio capitur...

17. Difficultas vero est, an transactis sex mensibus in quibus debeatis litteras expedire, neque expeditio possit postea expediri...

18. Deinde est alia difficultas, an beneficium vacans ob non expeditionem litterarum in mense ordinario pertineat ad ordinatum eius prouisio...

Nihilominus verius est de prouisione solius Pontificis esse, sic Mandol. q. 60. de monitorio sub. num. 51. Garc. 6. p. c. 3. num. 171.

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. II.

alioquin beneficium vacet, non videtur beneficium de nouo vacare, sed vacationem primam continuare, eo quod prouisio Pontificis non fuerit completa, & perfecta.

§. VI.

Qua ratione subrogationis rescripto beneficia acquiruntur.

- 1 Subrogatio quid sit, & a quo concedatur.
2 An facta colligantur infra mensem, vel post mensem vacationis omnibus aliis subrogationis praerantur.
3 Triplex conditio necessaria est, ut subrogatio locum habeat.
4 Qualiter impetratio beneficii viuentis possessore impedit subrogationem.
5 Ad qua subrogatio extendatur: Concessio spectanda est.
6 Ex vi subrogationis succedit in ius, & possessionem illius, in cuius locum subrogatur.
7 Qua in subrogatione verificare debeat, ut tibi possessio defuncti concedatur.
8 Quid si esset contradictor, nec defunctus esset in possessione.

Subrogatio est in alterius locum successio, iuxta leg. propo. nebat. de iudiciis. Hinc subrogationis rescriptum dicitur quo Pontifex alicui concedit ius litigiosum...

Hoc ius solus Pontifex concedit, quia solus ille subrogare in licet potest. Et 2. ut ius pendente, in 6. & solus ille potest ius ad beneficia vacatura concedere...

Deinde subrogatus in licet, & iura defuncti potest esse colligans, vel alius tertius. Si colliganti concedatur subrogatio infra mensem, omnibus aliis concessionibus praerenda est...

Contrarium defendit Mandol. in praesentia. 2. Azor. 2. p. in sit. mor. 1. 7. c. 3. 9. 7. in fine. Et videtur probabilius, eo quod causa annullandi subrogationes infra mensem factas alteria colligantibus videatur esse...

5. Ut autem haec subrogatio locum habeat, triplex conditio in supradicta regula exprimitur. Prima, dummodo is qui subrogationem petit, in dicto beneficio in ius non fuerit...

videtur; eo quod dicta regula solum triennialis pacifica possessio requiratur absque ulla tituli mentione: & cum sit conditio favorabilis ad evitandas lites, & calumnias, late est interpretanda, ita ut quilibet possessionem pacificam sive non cum titulo, sive absque titulo comprehendat. *Arzot supra, vers. secundo queritur.* Tertia conditio est, ne subrogatus in locum defuncti impetrationem beneficii fecerit, vivente illius possessore, maxime si senex, vel infirmus fuerit. Et idem est si impetraverit ob privationem, vel remotionem, antequam de criminibus fuerit sententia non solum definitiva, sed quae transierit in rem iudicaram beneficii possessoris condemnatus.

4 Mandol. in *praesenti, quass. 6.* existimat non quamlibet impetrationem beneficii impedire subrogationem, sed illam solum, quae fuerit de beneficio possessore a senex, vel infirmo, aut simili. Quia in hac datur locus malitiae, & calumniae, & occasio mortis captae, & praeterea, quia si de quorumlibet vivientium beneficiis impetratio intelligeretur, ut quid regula expressit senis aut infirmi beneficii impetrationem? Item est Pontifex cuperet eorum, qui vivientium beneficia impetrant, fraudibus obviare, de facto solum subrogationem prohibuit illis, qui beneficium impetravit vivente possessore in casu senectutis, vel infirmitatis, aut simili impedimento, qui colligitur ex illis verbis, *illo vivente in casibus promissis, vel similibus impetravit, & non sunt in regula alij casus praemissi, nisi senectutis, aut infirmitatis.*

Ceterum haec doctrina Mandosij admittenda non est, ut pote contra verba regulae, & contra eius intentum. Regula namque quorumcumque vivientium impetrationem expressit illis verbis. *Cupiens* (scilicet Romanis Pontifex) *eorum fraudibus obviare, qui vivientium beneficia, illorum praesertim, quibus prosperum, aut propter infirmitatem imminet vita periculum, impetrant, ut illis decensibus, tanquam colligantibus in illorum iuribus facilius subrogentur, voluit ut deinceps nullus in iure, vel ad ius beneficium defunctis quod illo vivente in casibus praemissis, vel similibus impetravit, aliquo modo subrogetur.* Cum enim particula *praesertim*, implicaverit, casum expressit minus dubitabilem, & casus magis dubiales comprehendit, ut in *cap. cum contumacia, de hereticis, in 6. & reg. 1. §. pater, vers. sed maxime, ff. de collatione bonorum, & tradit Glossa in leg. vlt. vers. praesertim, ff. de liber. hom. exhibend. Menoch. lib. 3. de arbit. casu. 436, num. 19. referens Decium in leg. qui, se patris. num. 60. Cod. unde liberi, & Socia. Junior. consil. 30. num. 41. lib. 1.* Item non satis Pontifex obviaret eorum fraudibus, qui vivientium beneficia impetrant, si solum impetrantes beneficia senum, & infirmorum privationem subrogationis puniret. Deinde finis, ob quem subrogationem annullat illorum, qui beneficia senum, & infirmorum impetrant, est ne lites malitiose excitentur, neve novi aduersarii colligantibus dentur, ut constat ex initio regulae, ibi: *Litium succedere cupiens insanus, & ne novi colligantibus adversarii dentur, sed haec ratio procedit in cuiuslibet vivientis beneficii impetratione.* Ergo.

Neque obstant rationes pro Mandosio adductae. Negamus namque solum in impetratione beneficiorum, senum, & infirmorum adesse fraudes, & malitias posse, cum in aliis adfuit, esto non ita efficaciter, eaque de causa impetrationem beneficiorum, senum, & infirmorum expressit Pontifex, sicuti etiam expressit in petrationem beneficii illorum, qui de criminibus privatione dignis perpenatis arguuntur.

5 Ad quae vero subrogatio se extendat, pendet ex concessione, si enim subrogatus in litem & ius defuncti, nulla mentione facta possessionis, non censeris in eius possessionem subrogatus. *argument. legis. Pomponius, §. quastum, & leg. cum heredes, ff. de acquirend. possess.* Et ratio esse potest; quia hoc scriptum non ambitiosum sit, strictam habere debet interpretationem, At si subrogeris in omne ius, quod defuncto quomodolibet conveniebat, in possessionem ipsius censeris subrogatus: quia verba illa generalia non solum ius proprietatis, sed possessioni comprehendunt: sic relatis Mandosio q. 7. & Gomezio q. 9. aliis tradit *insti. moral. l. 8. c. 32. circa sextum quastum, q. 4.* Tenor autem subrogationum novarum, ut testatur Hieronym. Gonz. ad reg. 8. *Cancellaria, §. I. proximal. n. 39.* est, ut subrogeris litem, & ius defuncti, ad illius possessionem admittaris.

6 Ex vi huius subrogationis succedis in ius, & possessionem illius, cuius loco subrogatus, ita ut ius, & possessio praedecessoris in te translata sit a puncto subrogationis.

7 At si subrogatio gratiosa sit, ut in possessionem immitaris, non tenetis gratiam verificare, sed solum te clericum esse beneficii litigium, illius vacationem, & defuncti possessionem; quia iis verificatis nemini sit iniuria, si tibi ius, & possessio defuncti concedatur. Et idem est si beneficium fuerit Pontifici referuatum, vel affectum. Garcia pluribus Rotae decisionibus comprobans, 6. *part. de benef. cap. 4. a. num. 1. & seqq. Gonz. §. proximali. 7. a. num. 211.* colligantibus enim parum interest cum vno, vel alio possessore causam expedire, Nulla igitur e, neque alteri sit iniuria, si in possessionem defuncti mitaris, ex eo tantum quod de clericatu, litigio, vacatione, & defuncti possessione doceas absque alia verificatione.

8 Excipe tamen, nisi par titulus ab alio produceretur, hoc est, nisi alius concurreret a Pontifice subrogatus. Nam in illo casu impeditur a possessionis immisione, & subrogatio executioni mandati non potest, sed iure ordinario procedendum est & gratiam tuam verificare tenetis, ut insuper posui, in praealate debeat: sic alii relatis docet Gonzalez *supra num. 244. Garc. n. 35. ex doctrina Barr. in leg. 1. c. de edicto D. Adriani videndo, n. 21.*

Sublimitat vero hanc doctrinam Gonzalez aliis relatis, ut procedat, cum impediens veniret cum gratia obventa ex eadem vacatione, secus ex diversis, quia si diversa est, non debet ceteri par titulus. Verum, ut recte Garcia *supra*, si procedas ex diversa vacatione possessionem beneficii adeptus es, necessatio audiri debet, antequam tu virtute subrogationis gratiae in possessionem mitaris, quia est legitimus contradicitor: & iniuria illi fieret, si inauditus expelleretur. Quod si is, in cuius locum subrogatus, possessionem non habuit, nequaquam immittere potes in possessionem vigore subrogationis factae. Aliis subrogatus plus gratiae consequeretur ex vi subrogationis factae, quam habere is, in cuius locum subrogatur. Quod est absurdum, ut dicit Castador. *decis. 1. ut litem pendente, Roma decis. 10. eadem tit. in novis.* Quapropter in hoc casu debet iudicari ordinario, & non executivo procedere. Achilles *decis. 2. de probat. Mohedan. decis. 106. & 104.* Et idem est, si defunctus spoliatus a possessione decesserit, tu vero subrogatus ad actionem, & prosecutionem spoli, nequaquam vi subrogationis obtinere possessionem posses, quia non est maior gratia tibi, quam auctoritate concessa, sed ordinariè, & non executivè procedere tenetis. Garcia 6. *p. de benef. c. 4. n. 36. circa finem.*

Verum si subrogatio rigorosa sit, cum haec solum sit mandatum de subrogando, verificare gratiam tenetis, Garcia *supra, num. 1.*

PUNCTUM XXXI.

Qualiter acceptio, & possessio iudiciali beneficium acquiratur.

1. *Acceptio beneficii, qua ius in beneficium confert, fieri potest per procuratorem habentem speciale mandatum.*
2. *Quid dicendum de ratihabitione.*
3. *Mandatum de acceptando beneficia laici dari potest.*
4. *An beneficiarius post acceptationem beneficii post propria auctoritate beneficii possessionem accipere? (Proprietas non) casus.*
5. *Possessio beneficii accipi potest a beneficiario, & ab eius procuratore habente speciale mandatum ad beneficia.*
6. *Procuratorem generaliter constitutum non videtur posse possessionem beneficii accipere.*
7. *Quomodo beneficii possessio acquiratur.*
8. *An per investituram in beneficium conspectu acquiratur beneficii possessio? Videtur acquiri.*
9. *Speciato iure nostri regni id certum est.*
10. *Apprehensa possessione beneficii in Ecclesia, & omnium, quae ad beneficium pertinent, censetur apprehensa.*

Ponimus ex omnium sententia collationis acceptationem beneficii titulum acquiri, iuxta textum in *cap. vltim. de concess. praebenda. in 6. & cap. si tibi absenti, de praebendis, eodem lib. sed dubium est, qualiter haec acceptatio fieri possit? Dico: dum est fieri posse per procuratorem speciale mandatum habentem ad acceptanda beneficia, tamen si in particulari non nominetur beneficium, quod acceptandum est. Quia beneficium esto onerosum sit, tamen vile beneficiario, sufficit ergo hoc speciale mandatum, ut in collationem mandans censetur consentite consentiente mandatario. Ioannes Andreas, *Imola in cap. accedens, de praebendis, & alij plures, quos refert, & legitur Covarruv. libro tertio variar. cap. 16. num. 4. Valquez specul. de benef. cap. 4. §. 4. dub. 2.* Quod non solum habet in acceptatione beneficii simplicis, sed etiam curatitico Covarruv. & Valq. *supra.* At hoc intelligendum est casu, quo mandatum illud speciale est sub signo vniuersali, nempe ad quolibet beneficium quia signum illud vniuersale omnia, vel quolibet, distrahunt mandatum, ut supponat pro beneficiis tam simplicibus, quam simplicibus, & qualificatis. *leg. omnes populi, ff. de iustitia, & iure, leg. restatorem, §. ff. de legat. 3. & plurius exorat Gonzalez ad regul. & cancell. gloss. 6. a. num. 2. c.* Neque obstat, *cap. cum in illis, de praebendis, lib. 6. vbi appellacione beneficiorum non tenentur curata in mandato de providendo, tamen sub signo vniuersali concessum sit.* Quia hoc mandatum ambrosium est, & restringendum, secus mandatum procuratoris ad acceptandum.*

2. Quod si aliquis sine tuo mandato speciali beneficium tibi absenti collatum accipit, tuum non est, quousque raram habeas acceptationem, quia illa acceptatio, utpote facta a non habente potestatem, nullus est valoris. At postea ratihabitione beneficium tuum est, quia illa ratihabitione, est clara beneficii acceptatio.

DE
CAS
PAL
TO

ceptatio: imo plures doctores, quos Cou. lib. 3. *variar. c. 16. n. 5.* sequitur, affirmant ratihabitionem illam praestare, ut illud beneficium efficiatur tuum à puncto acceptationis. *ex reg. ar. lib. 3. hujusmodi. 10. de Regul. iuris. in 6. quae retrorahitur, & mandato comparatur, confirmantque ex cap. voluit. de iur. iur. da. in 6.* Verum hæc extensio mihi non probatur, sicut neque Abbati in cap. *accedens. de prabendis. colum. 2. Valq. episc. de benef. cap. 4. §. 4. dub. 3.* Quia ratihabio non potest retrorahi ad causandum effectum, tempore quo ipsa non est. Ergo non potest collationem firmam, & irrevocabilem facere, iulque beneficiario concedere pro tempore, quo sit acceptatio sine mandato: quia pro illo tempore ipsa non erat. Neque est verum in omnibus ratihabitionem retrorahi, & mandato comparari, sed solum in aliquibus casibus, à præsentis institutio ducens, ut expendit Gloss. in *supradicta reg.*

Deinde mandatum ad acceptanda beneficia dari potest laico, & aliis beneficiarum incapaci: quia ipse non sibi, sed mandati beneficium acceptatio alios referens Couarr. lib. 3. *variar. cap. 16. sub num. 4. Valq. iust. de benef. c. 4. §. 4. dub. 2. fin.*

Postea legitima beneficij collati acceptatione est questio, an hic beneficiatus absque iudicis officio possit corporalem benefici possessionem apprehendere? Quam questionem eleganter dissolvit Couarr. *dicto lib. 3. var. cap. 16. à num. 7.* aliquibus casibus, quos brevitè compilat Valq. *de benef. cap. 4. §. 4. dub. 5.*

Primo namque affirmat Couarr. si prælatus, qui tibi contulit beneficium, potestatem habet tradendi corporalem illius possessionem, & cum contulit beneficium, aliquo te signo investit, scilicet pileo: tunc videtur potestatem tibi concedere corporalem possessionem apprehendendi, modo beneficium occupatum non sit ab alio. Et ratio esse potest: quia illa investitura facta à potente tradere possessionem, ceteri debet vel ipsius possessionis traditio, vel saltem facultas possessionem apprehendendi: si quidem ad perfectionem collationis necessaria non est. Dixi, si beneficium ab alio occupatum non sit: nam si beneficium occupatum esset, non est verisimile velle prælatum, ut illum inauditus à possessione remoueat. Quia id iure facti non potest. *leg. si quis in tantum. Codic. unde vi. §. leg. ex. tit. ff. quod vi, metusue causa sit.* Exceptio, & defensio possessori deneganda non est, cum possit multis modis cum defendere, ut bene dicit Azor. *2. part. instit. mor. lib. 5. cap. 19. quæst. 9. circa finem, versic. aliter tamen.*

Secundo affirmat idem Couarr. eum qui canonicam beneficij collationem obtinuit absque investitura, esse possessionem propria autoritate capere non possit beneficij vacantis, tamen si eam accipiat, non contrahere penas relatas in cap. *eum qui, de prabendis in 6.* Nam in prima parte illius capituli, ut legenti constituit, prius beneficium curato possessio, qui in simile intrudat, vel violentè occupat; qui autem cum legitima collatione possessionem beneficij vacantis, propria autoritate apprehendit, non est intrusus, neque est violentè occupator, ut *puncto leg. in fine, dicemus.* In secunda vero parte illius capituli violentè occupatores damnantur. Ergo ubi nulla est violentia, neque intrusio, locum non habet *supradicti* textus penaliter dispositio.

Tertio docet Couarr. spectat communi sententia, quam tradit Panor. in cap. *transmissam de electione. Rebuff. tractat. de benef. Rub. de missione in possessionem, numero quinto, supradictam habentem legitimum beneficij titulum, & propria autoritate possessionem beneficij à nemine occupatam apprehendentem non esse vlla pena dignum. Nam in *dicto cap. transmissam, decisum est post confirmationem, quæ titulum tribuit, posse confirmatum administrare, & officium dignitatis exercere:* Neque tibi cauerit possessionem à iudice dandam fore. Verum etiam in *suprad. cap. transmissam, nulla mentio possessionis fiat, id est, quia ad iurisdictionis exercitium, spectato iuris rigore, possessio non requirebatur; at inde non inferat confirmatum propria autoritate accipere possessionem posse. Quia in cap. *ad hac, §. in quadam, de officio Archidiaconi, decidit ad Archidiaconum pertinere mittere institutos ab Episcopo in beneficiorum possessionem. Et in cap. licet Episcopi, de prabendis, in 6. Episcopo conceditur, ut in possessionem mittat beneficiatos, sublata per consuetudinem Archidiaconorum in hac parte potestate. Ergo si quidam est institutus hanc potestatem datam non esse, & ita tradit plures, quos *supradicto loco refert Couarr. Quocirca, ut bene ipse aduertit, potest prælatus possessionem propria autoritate accipientem beneficij vacantis punire, pena quidem non admodum graui propter auctoritatem communis sententia, quæ id permissum esse censuit. At possessio sic capta, esto illicito capta fuerit, valida est, & iustitæque possessionis effectus habet; quia est capta ab eo, qui legitimum titulum habet, & nullibi inueniuntur irritata.****

Quo autem possessio apprehendenda sit? Constat apprehendi posse non solum ab habente canonicam titulum, de quo clarum est, sed etiam ab eius procuratore speciale mandatum habente ad beneficia: quia illi virtute illius mandati potest

collatum beneficium acceptate, à fortiori poterit illius possessionem accipere: si quidem possessio ius non confert, sicuti confert acceptatio.

6. Difficultas est, an procurator generaliter constitutus possit possessionem beneficij acceptati apprehendere? Affirmat Couarr. *dicto lib. 3. var. cap. 16. n. 9. & Valq. de benef. cap. 4. §. 4. dub. 6:* eo quod talis possessio ad factum pertinet, & non ad ius. Non ergo mirum est, si à procuratore generale mandatum habente obtineri possit.

Verius tamen videtur speciale mandatum requiri. Nam est possessio beneficij accepti ius non concedat in beneficio (quod certe sub lite est) est tamen acceptationi beneficij accessoria, & illius perfectio & complementum. Ergo imitari debet naturam illius, cui accedit. Cum ergo ad acceptationem beneficij requisitum sit, ut procurator habeat speciale mandatum, etiam in possessione requirendum est: & ita tenet Gloss. in c. *si tibi absenti, de prabendis in 6. verbo habuerit Imol. in l. 1. §. per procuratorem ff. de acquir. poss. §. l. qui mihi donatum, ff. de donat.*

7. Sed quomodo beneficij possessio acquiratur? Respondet optime Couarr. *d. cap. 16. n. 10.* necessario acquiritur corporali inductione; traditione beneficij, neque sufficere investituram datam à potente tradere possessionem, signo aliquo manifestatam, scilicet pileo, libro, aut annulo: quia hæc investitura solum opere confirmat collationem, seu institutionem verbo factam, vel saltem dat licentiam, & facultatem ipsi instituto, ut beneficij vacantis possessionem apprehendat, non tamen est ipsa beneficij possessio, quæ corporalem traditionem beneficij expulsiat. *c. ut nostrum, c. ad hac §. in quadam, de officio Archidiaconi, & tradit Glossa in c. cum nostris, de concessione præbende, verb. plus habet. Et in c. auctoritate, de institut. Et in c. ex ore de his qua sunt à maiore parte capituli, Et in c. accedens, de prabendis, & pluribus aliis firmat Couarr. *supra.**

8. Ab hæc doctrina excipit Couarr. casum, quo daretur investitura beneficij vacantis in beneficij conspectu: siue hæc investitura fieret, dato, traditioque annulo, libro, pileo, aliove signo, siue verbo tenus tradatur possessio, probaturque duplici argumento, primo desumpto ex *l. quod meo, §. si venditorum ff. de acq. poss. vbi conceditur possessio rei emptæ, si in domo ementis deponatur, etiam si ab emente tacta non fuerit, & possessio fundi vicini fundo ementis, si ex turri existente in fundo ementis aspiciatur. Ergo similiter dari poterit, & concedenda est beneficij vacantis possessio per investituram, seu traditionem beneficij vacantis absque corporali apprehensione. Secundo probat Couarr. ex *l. clauibus, ff. de contrahend. empr. vbi traditio clauium in conspectu horreorum facit, ut possessio omnium illorum, quæ in horreis includuntur, acquiratur. Nam ad acquirendam possessionem horrei sufficit clauium traditio vbiunque fieret; quia est traditio instrumenti, quo res continetur, ut bene pluribus relatis firmat Tiracquel. in libello de iure constituti. 2. p. amplias. 7. Couarr. *dicto cap. 16. n. 11. vers. ceterum iuncto num. 12. vers. id vero.* Sed ad acquirendam possessionem illorum, quæ in horreo continentur, oportet apud horrea fieri clauium traditionem.**

Verum hæc argumenta non probat Valq. *de benef. cap. 4. §. 4. dub. 7.* eo quod lex in eo non solum expulsiat ad acquirendam possessionem fundi empti, quod emptoris conspectu emptio celebratur, sed etiam quod emptor illum habeat vicinum suo fundo, ita ut pedes figes in suo fundo, reputetur figere in fundo empti, qui suo est contiguus. Ceterum absque firmo fundamento communi sententia Valq. *contra dicit.* Nam *lex quod in eo §. venditorum, non probat fundum emptum contiguum esse cum fundo emptoris, sed solum ex fundo emptoris prospici, eique vicinum esse, inquit enim lex, aut si vicinum mihi fundum mercatum, venditor ex meo turri demonstrat, & vacuam possessionem se tradere dicat, non minus possidere capsi, quam si pedes finibus intulisset.* Potest autem fundus emptus vicinus esse, & prospici ex fundo emptoris, quin sit contiguus. Ergo sine fundamento asseritur debere esse contiguum fundum emptum, ut censatur per emptionem factam in eius conspectu traditum, esse possessionem. Præter ea, quia iuriconsultus non tam vim facit in eo, quod fundus emptus sit vicinus fundo emptoris, quam in eo, quod venditor illum emptori demonstrat, & vacuam possessionem se tradere dicat. Adde legi *clauibus, non posse supradictam doctrinam Valq. aptari: ubi enim traditur possessio mercium in horreis incluserunt, ex eo quod apud horrea clauis tradantur, sed merces, & horrea non habent vllam contiguitatem cum bonis emptoris. Ergo hæc contiguitas non requiritur.*

9. Sed quid sit de dispositione iuris communis civilis, spectato iure nostri regni, possessio cuiuslibet rei conceditur, tamen illius traditio verbo tenus fiat modo fiat in conspectu eius: sic habetur in *l. 3. tit. 3. p. 3.* Quod idem in beneficiis dicendum est: ut notauit Valq. *dub. 7. circa finem.*

Secundo excipit Couarr. *d. c. 16. circa finem.* casum quo propter pestem, vel aliud impellimentum non sit liber accessus ad beneficium. Tunc inquit Couarr. per solam traditionem beneficij ab eo, qui possessionem concedere poterat, confertur facta possessio realis traditio: probaturque ex *leg. si finit. 23. §. illud, ff. de dona. infecto, l. cum vnus, §. vbi, §. l. quamuis, ff. de bonis aut hor. iudic. possid. ca.*

possident, e. corrigi. de dolo & contumacia quibus cauetur (inquit) executorem iudicis isentis aliquem mitti in possessionem alicuius rei posse eadem possessionem tradere, vel in conspectu rei, vel extra ipsum conspectum, si non est tutus ad ipsam rem accessus ob potentiam, occupationem, & vires alterius, modo aduersus illum lata fuerit sententia iuris ordine seruato, cum alioquin possessione, quam habet, priuati non possit consentire Valq. de benef. esp. 4. § 4. dub. 7. in fine.

10 Aduertur tandem Couarr. aliis relatis dicto lib. 3. var. c. 16. num. 13. apprehensa possessione beneficii, aut dignitatis in ipsa Ecclesia, cuius titulum, & nomen dignitas, seu beneficium habet, censeri apprehensam possessionem omnium ad dignitatem, vel beneficium pertinentium Nam licet Ecclesia pastoris, aut beneficiario careat, continet tamen omnia ad beneficium, seu dignitatem pertinentia. Ergo apprehensa possessione beneficii in ipsa Ecclesia, censetur apprehensa omnium, que ad beneficium pertinent. Secus vero dicendum est, si apprehendatur possessio alicuius rei singularis ad beneficium pertinentis, non obinde sequitur reliquarum possessionem apprehendi, tamen nomine alicuius rei singularis ad beneficium pertinentis, cetera non continentur, consentit Valq. supra. dub. 6. in fine. Et clarè colligitur ex h. cum heredes. ff. de acquir. possell.

P V N C T V M XXXIII.

Qualiter possessione de facto, licet non de iure, ius in beneficium acquiratur.

- 1 Possessio ex mala fide nullum ius concedit.
- 2 Ex possessione bona fide absque legitimo titulo ius in beneficii acquirere videtur. Et expenduntur regula Cancellaria.
- 3 Verius est neque annali, neque triennali possessori titulum in beneficio concedi.
- 4 Annali & triennali possessio exceptionem aduersus molestiam. Et beneficium impetrantem concedit.
- 5 Explicatur regula de annali possessore.
- 6 Defendit hac regula possessorem alias inhabilem, & incapacem, dum inhabilitas non exprimitur.
- 8 Coram ordinario non sunt exprimens conditiones relaxari in reg. de annali possessore.
- 8 Explicatur regula triennali possessoris.
- 9 Defendit ne hac regula triennales possessores pacificos alias inhabiles, preter inhabilitatem simonia, & intrusionis. Negant plures. Probabilis est oppositum.
- 10 Probabilis est ad hanc exceptionem non esse in possessoribus bonam fidem requisitam.
- 11 Explicantur exceptiones simonia & intrusionis.

Dupliciter beneficium possidere de facto potes, mala, vel bona fide. Si mala fide possideas, certum esse debet nullum in beneficio te ius acquirere, quantumuis longissimo tempore possideas. Tum quia mala fidei possessor nullo tempore prescribitur, cap. possessor. de reg. iur. in 6. Tum quia vitium intrusionis, & obinde penam inhabilitatis incurris. Tum quia non mereris ex delicto commodum reportare: & ita tenet expresse Rebuff. tract. de pacificis possessoribus. num. 28. Nauar. l. 3. consil. tit. de prebendis. cons. 41. in fine. in 1. edit. & in 2. tit. de Parochis. cons. 2. sine Thom. Sanchez. l. 7. in decal. c. 29. n. 91.

2 At si beneficium bona fide possideas cum tamen legitimum titulum illius non habeas, est difficultas an hac possessio concedat tibi titulum: & ius ad beneficium, sicuti concedit possessio bonorum secularium legitimo tempore continuata. Videtur namque titulum ex tali possessione habere, sic Pontifice concedente in regulis Cancellarie, de annali, & triennali possessore. Nam in regula Cancellarie de annali possessore dicitur. Sanctissimus. D. N. vt improbi lites exquirentium motus reprimantur, voluit, statuit, & ordinavit, quod quicumque beneficium Ecclesiasticum tunc per annum immediatum precedentem pacifice possidit, & quod certo modo vacare preterit, deinceps impetraverit nomen, gradum, & pobilitatem possessoris eiusdem, quotannis ipse possidet, & specificam, & determinatam, ex qua clarè constare possit, quod nullum ipsi possessori in dicto beneficio ius competat: causam in huiusmodi impetratione exprimit, & infra sex menses ipsum possessorem ad iudicium euocari facere, causamque ex tunc desuper infra annum vsque ad sententiam definitam inclusiuè protestari debeat, & teneatur. Alioquin impetratio predicta, & quicumque inde secuta nullius existant similitatis. Et idem impetrans de damnis, & interesse possessorum predictorum propterea contingentibus ei satisfacere. Et si possessorem ipsum fruolè, ac indebitè molestare perpetus extiterit, quinquaginta florenos aut perfoluere cetera Apostolica sic aditum, nec alius, quam predicta vacationis modus etiam per litteras, si negari, si nulli, aut subrogationis vel alias tibi quoad hoc, vt huiusmodi beneficium ea vice consequi, vel obtinere valeat, quomodolibet suffragetur, illudque nullatenus in antea litigiosam propterea censeatur. Huiusque regula de annali possessore. Ex qua videtur colligi pacificam possessionem bona fide per annum

continuam ibi concedere beneficii titulum, siquidem impetratio, nisi ob specificam, & determinatam causam, ex qua clarè constet, quod nullum dicto possessori ius in beneficio competat: quod non videtur cum possessione bona fide coherere posse. Regula vero Cancellarie de triennali possessore etiam hanc titulum concedit. Inquit enim: *Voluit, & ordinavit Dominus Noster, quod si quicumque Ecclesiastica beneficia, qualicumque sint, absque simonia in egressu, ex Apostolica, vel ordinaria collatione, aut electione, & electionis huiusmodi confirmatione, seu presentatione, & institutione illorum, ad quos beneficium huiusmodi collatio, pronisio, electio, & presentatio, seu quicquid alia dispositio pertinet, per triennium pacifice possiderit, dimmodo in beneficiis, si dispositioni Apostolica ex aliqua reservatione generali in corpore iuris clausa reseruat fuerit se non intruserit, super huiusmodi beneficiis taliter possessis molestari nequeat: necnon impetrationes de beneficiis ipsis sic possessis factas irritas, & inanes censeri debere decreuit: antiquas lites super illis motas penitus terminando. Cum igitur triennium pacifice possidentem prohiberet Pontifex molestari, & beneficia ab ipso possideat impetrare, videtur inferri ius ex tali possessione acquirere. ob quod iuste, & legitime possit beneficium retinere. Adde hanc titulum consequentem esse bono respicienda ad viandas lites, & contentias possidentum pacandas. Ergo censeri debet Pontifex illum concedere, ea inquam, ratione, qua princeps secularis acquisitione dominia rerum confert: & ita tenet Azor. in triennali possessore. 2. p. instit. moral. lib. 7. c. 35. quæst. 9. & 9. cum Rebuffo tract. de pacificis possessoribus. num. 22. Nauar. lib. 3. consil. in 1. edit. tit. de prebendis. cons. 41. & 42. & in 2. edit. tit. de Parochis. cons. 2. sine. & tit. de prebendis. cons. 30. Thom. Sanchez. l. 7. in decal. c. 29. n. 80. & alij apud ipsum.*

3 Nihilominus verius est reque annali, neque triennali possessori pacifico, & bona fide titulum beneficii ex possessione concedi. Et quidem annali possessori titulum non concedi est omnium sententia, & ita dicit Azor. 2. p. lib. 7. cap. 37. quæst. 16. Et ratio ea est, quia in regula de annali possessore, neque exceptio à lite conceditur, neque impetratio prohibetur allegari causa specificæ, determinatæ, & clara nullitatis: que certè esse potest cum ignorantia probabili possidentis, Quod enim oblat, quominus ante legitimum gratam beneficium affectus sit ignorant, vel cum alio iuridico impedimento, quod collationem clarè annullat. Ergo tali impedimento supposito, esse probabiliter ignorato, impetrari tibi beneficium potest. Ergo possessio annalis non concedit titulum.

Quod autem nec triennalis possessio titulum concedat aliis inhabilibus, & incapaci docet Rebuff. tract. de pacificis possessoribus. a numer. 206. & videtur tenere Azor. 2. p. lib. 7. cap. 35. quæst. 1. in fine quatenus dicit ex vi regule triennalis possessoris solum defendi triennalem possessorem habilem, & aptum ad beneficia obtinenda. Ergo inhabilis, & incapax non defenditur, & consequenter nec titulus ei conceditur. Alias spiritus hæreticus, infamis, suspensus, irregularis recipiens beneficium, & pacifice per triennium possidens, possit in conscientia beneficium retinere, quod est absurdum. Ratio est: quia impedimentum canonicum oblati beneficii receptioni, & collationem annullans oblati debet esse beneficii continuationi, & illius firmitati. Ergo collatio beneficii, que ob impedimentum recipiens nulla fuit à principio, nullumque recipienti titulum concessit, stante supradicto impedimento semper erit nulla, nullumque titulum concedit. Ergo inhabilibus, & incapaci nunquam conceditur titulus, neque prescriptio.

Verum quia successu temporis potest tolli hæc inhabilitas, eo casu defendunt plures triennalem possessionem titulum concedere, quia est possessio cum titulo colotato, continuata per tempus ad prescribendum sufficiens. Sed mihi verius videtur, etiam tali possessione titulum non acquiri. Quia supradicta regula solum prohibet, ne possessor triennalis pacificus molester litibus ibi, super huiusmodi litibus taliter possessis molestari nequeat: quod optime fieri potest, esto ipse teneatur cognoscere vitium suæ pronisiois, beneficium dimittere, aut dispensationem impetrare, sic Colmas per agrum. sancti. tit. de pacificis possessoribus. 2. p. triennio. & verbo molestari. Couarr. reg. possessor. 2. p. §. 10. num. 15. concl. 6. & 7. Azor. ubi non constans. 2. p. l. 7. c. 35. §. 3. Et ratio meo iudicio, est efficax, quia beneficii titulus acquiritur non potest aliter quam canonica institutione, cap. ex frequentibus, de institutionibus. Et cap. 1. de regul. iur. in 6. Ergo prescriptio acquiritur non potest. Ergo triennalis possessio titulum non concedit. Adde si triennalis possessio titulum concederet, & securum in conscientia redderet possessorem, non possit ordinarius à triennio possidente beneficium titulum exigere, & examinationi subiecto cum tamen contrarium multis probetur, quos referat, & sequitur Couarr. sup. n. 2. o. concl. 8.

4 Sed inquit, quem fructum annali, & triennali possessore ex annali, & triennali possessione consequatur? Respondet hanc potissimum consequi, nempe exceptionem aduersus quemlibet molestiam, & beneficium impetrantem. At qua diu sitimoda hic effectus obinetur ex annali, quam triennali possessione, ea de causa placet utramque regulam explicare.

DE CASTRIS PALATIUM

Item, si propria auctoritate te in illud ingeris, ex dicto cap. ad aures. cap. cum iam dudum. Item si post electionem ante confirmationem beneficium administras quia iam te ingeris in beneficium abique iusto titulo, precipue cum ob hanc intrusionem ius tibi competens ex electione amiseris. c. auarit. de elect. in 6. Et idem est, si abque legitima institutione fructus beneficii percipis, ex dicto cap. auaritia. Item si detineas beneficium, quo ipso iure priuatus es, quia iam te in beneficium ingeris sine titulo. Felin. in cap. in iura. de rescript. corol. 2. Quod est intelligendum, vt bene aduertit Couarru. 2. part. de sponsal. cap. 6. §. 8. num. 8. si accedat sententia saltem declaratoria criminis. Quia quouique hac sententia accedat, imo illius executio, titulum, & possessionem beneficii non perdis. Item si possessionem beneficii à Romano Pontifice concessi accipias literis non expeditis, quamuis supplicatio signata sit. Quia quousque literæ expeditur, non habes legitimam titulum possessionem accipiendi: ex dispositione facta à Iulio III. quæ est in ordine 33. cuius meminit Garcia 4. part. cap. 2. num. 47. & docet Azor. dict. cap. 35. quæst. 10. circa finem. Præterea aliquibus placet te intulium esse, si violenter beneficium occupes, tamen ad beneficium legitimam titulum habetes, ex dicto cap. eum qui. de præbenda. in 6. Azor. supra. quæst. 10. Ludovic. Gomezius in reg. de triennali possessore. quæst. 48. violentus enim beneficii occupator ius in beneficium acquisitum amittit ipso iure. Ergo sine iure se in beneficium ingerit, Ergo est intulius. Ceterum credo probabilius te intulium non esse, si legitimam titulum habeas. Nam esto ob violentam occupationem perdas ipso iure titulum, vt hæc amissio effectum habeat, debet sententia saltem declaratoria criminis accedere. Ergo dum hæc non accedit, non debes censeri titulo priuatus: sic aliis relatis Couarru. lib. 3. var. cap. 16. sub num. 7. vers. illud præmittendum non est. Valquez de benef. cap. 4. §. 4. dub. 5. à num. 252. Violentum occupatorem voco eum, qui beneficium occupat, etiam si canonicum titulum habeat in iuris possessoribus, & eis contradicentibus, licet resistere conati non fuerint. Couarru. alios referens, vers. oportet. Valq. de benef. cap. 4. §. 4. dub. 5. à num. 251. Aduerto violentum beneficii occupatorem præiudicium venire beneficiis obtentis. ex dicto cap. eum qui: intulium vero inhabilem esse factum ad beneficia, quæ per intrusionem tentat acquirere: sic relati doctores.

PUNCTVM XXXIV.

Qualiter deuolutione beneficium acquiri possit, & prouideri.

- 1 Quid sit deuolutio.
- 2 Qualiter deuolutio fiat, & ad quos.
- 3 Deuolutio fit cum qualitatibus beneficio annexis.
- 4 Ab vno remouet potestatem alteri conferre.
- 5 Contingit deuolutio non solum ob negligentiam prouidentis tempore designato, sed quia inhabilem scienter prouideris.
- 6 Quid si iure deuoluto scienter indignum prouideris, an reuertatur prouiso ad inferiorem?
- 7 Apposita distinctione fit satis.

Certum est potestatem prouidendi beneficium deuolutione acquiri. Deuolutio namque est iuris conferendi in alium translatio; ob culpam, & negligentiam primi collatoris in prouidendo. Cum enim omnibus collatoribus semper signatum sit, intra quod de beneficiis prouideri debeant, nec diu manerent in suspensio, ipsique sæpe in executione huius sanctissimi statuti negligentes forent. Pontifex volens huic tanto malo prouidere, statuit, vt elapso termino deuolueretur potestas ad superiorem, qui negligentiam inferioris suppleret; sic habetur c. 2. de concess. præbenda. cap. licet. de supplend. neglig. pralati. Rebuff. post regulam Cancellariae, de verissimi notitia tit. de deuolutione. Azor. 2. p. infl. moral. lib. 6. c. 27. in prin. q. 1. Garcia 10 p. de benef. c. 3. à n. 1.

Hæc autem deuotio gradatim fit ab inferiori collatore ad Episcopum, ab Episcopo ad Archiepiscopum, ab Archiepiscopo ad primatem, si illi subiectus est, & tandem ad Pontificem: colligitur ex dicto cap. nulla. de concess. præbenda. c. d. ap. licet. de supplenda neglig. pralati. & tradunt Rebuff. & Garcia supra. Ab Episcopo ad capitulum nunquam fit deuolutio propria; quia capitulum non est Episcopo superius, & deuolutio semper fit ad superiorem, vt inferioris negligentiam suppleat, tamen iure antiquo propter magnam communicationem Episcopi cum capitulo, & contra, ab Episcopo ad capitulum, & contra fieret deuolutio. cap. 7. de concess. præbenda. cap. cum in cunctis. §. fin. de electione. At iam consuetudine introductum est à capitulo fieri deuolutionem ad Episcopum, & non e contra. Item ab Episcopo ad Archiepiscopum, & ab Archiepiscopo ad Pontificem. Quod si Episcopus, & capitulum inter se prouisionem beneficiorum, quæ ad ipsos in iura pertinebant, per turbas diuiserint, & capitulum negligens fuerit in prouisione, vel sciens prouiderit indignum, nequaquam deuolutio fit ad Episcopum,

sed ad Episcopum, & capituli superiores, quia in illa prouisione Episcopus non est capitulo superior, sed æqualis, & deuolutio nunquam fit ad æqualem, sed ad superiorem, vt bene notauit Garcia 10 p. de benef. c. 3. n. 35.

Rursum deuolutio semper fit cum qualitatibus beneficio annexis in prima prouisione: quia est prioris prouisionis omnia subrogatio, & consequenter illius conditionem subire debet, argum. leg. I. ff. de solut. c. leg. si cum. §. iniuriarum. ff. si quis carceri mitt. & tradit Gonzalez gloss. 46. num. 33. Azor. 2. p. lib. 6. cap. 27. quæst. 8. Garcia 10 p. de benef. c. 3. n. 42. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 5. n. 11.

Deinde deuolutio ab vno remouet potestatem, & alteri conferre: remouet, inquam, à negligentem collatore, & superiori conferre. Quapropter facta deuolutione ab ordinario collatore ad superiorem, ordinarius collator nullam habet potestatem pro illa vice beneficium conferendi. Quia ratione hæc negligentia ea priuatus est: sic Gloss. in cap. 2. de concess. præbenda. Azor. 2. p. lib. 6. cap. 27. q. 16. Neque obicit regulariter cap. libet datum à iure esse moram purgare. cap. potius. de leuato. leg. si quis possidet. ff. si quis carceri mitt. c. leg. in solam. ff. de vrb. obliq. Quia hoc intelligendum est casu quo per legem non impediatur. In præceteri autem impeditur moræ purgatio ab ipsa lege, priuante negligentem collatorem potestate conferendi. Ergo non potest moram purgare; & ita tradit Glossa in plures textus allegans in reg. moral. 25. de regul. iuris. in 6. c. cap. 2. de supplend. neglig. pralati. Tirag. in leg. si vnguam. verbo reuertatur n. 310. Azor. 2. p. lib. 6. c. 27. q. 16. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 72. n. 169.

Sed est dubium, an deuolutio contingat, non solum ob negligentiam prouidendi tempore designato: sed quia illo tempore inhabilem prouideris? Respondeo contingere, si sciatur inhabilem prouideris. Quia idem est inhabilem prouideri, ac neminem prouideri. imo grauius delinquit inhabilem prouidendo: & ita tradit Zechus de benef. c. pensio. cap. 5. n. 5. Garcia de benef. to. p. c. 1. à n. 2. & colligitur aperte ex c. cum in cunctis. §. fin. c. c. r. p. c. m. §. si vero. de electione. c. si eum prouideris, eod. tit. in 6. Dixi, si sciatur inhabilem prouideris: nam si ignoras feceris, priuari non debes potestate, vt tradit Glossa in supra. c. & alius illo tit. de elect.

Sed quid si iure deuoluto indignum prouideris scienter, vel ignoranter, reuertitur, nec prouisio ad inferiorem primam collatorem, vel transferatur ad superiorem, ac si nullam prouisionem fecisses: Ioann. Sclua B. n. sic. par. 3. q. 3. & Azor. 2. p. infl. moral. lib. 6. cap. 27. q. 7. c. 24. sentunt ad inferiorem collatorem redire prouisionem. Mouetur auctoritate Glossæ in cap. si electio. de electione. in 6. ibi: si electio ex eo non sortitur effectum, quia electus consensit seculari; vel post consensum renuntiat iuri suo, aut forte diem claudit extremum, seu propter occultum eius vitium irritatur: electores (quibus fecerunt, quod spectabat ad ipsos infra iuris terminum eligendo) habebunt à dissensu, renuntiatione, morte, vel irratione prædictis, ac si vocatio noua esset, tempus integrum ad electionem aliam, celebrandam, dummodo nihil fraudulenter egerint in præmissis: & addit glossa verbo aliam; hoc non solum in prima, sed in secunda, tertia, vel quarta electione locum habet, & non solum in ordinatis collatoribus, sed in illis qui iure deuoluto prouident.

Sed in hac parte cum distinctione est procedendum: si enim scienter prouides taliter indignum, vt ipsa prouisio nulla sit, non reuertitur prouiso ad inferiorem, sed ad superiorem transferitur. Quia inferior emendate non potest superioris vitium. Sic enim cum esses ordinarius collator, & scienter indignum prouideres, deuolueretur prouiso ad tui superioris, c. cum in cunctis. de elect. Quæ si iure deuoluto prouides, non debet eadem fieri deuolutio. At si ignoranter proceperis, iustum non est vt potestate priuatus, sicuti de ordinario collatore ignoranter indignum prouidente nuper diximus, nullam fieri deuolutionem. Verum si non ipso iure inhabilem prouideris, sed qui per sententiam postea inhabilis factus est, & eorum electio irritatur, existimo prouisionem reuerti ad primum ordinarium collatorem. Moueor: quia facta prouisione valida collata deuolutio, & si postea ob vitium electi irritetur, demum beneficium vacat, & tanquam deuotio vacans prouideri debet.

DISPUTATIO III.

De forma, & conditionibus seruandis in beneficiorum prouisione.

Non est facile in prouisione beneficiorum discernere, quæ requirantur vt forma, quæ vt conditiones. Requiritur vt forma, ita seruari debent, vt nec minimum omittatur, aliis actus corruunt. cap. cum dilectum de rescriptis. & pluribus exornat Gonzalez gloss. 4. num. 17. Quia forma dat esse rei. leg. Diuus. ff. de in iure. r. r. §. leg. de iur. i. §.